ŞUURLU İNANÇ, ALLAH, TANRI ,ŞUURLU İMAN

Bu kitap, Şuurlu Tekâmülü izah eden kitaptır. Peygamberler vasıta edilerek ayrı ayrı kavimlere onların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde bilgi verilen devirler, Adem'le başlamış, Muhammed'le kapanmıştır. Adem ilk, Muhammed de son peygamberdir.

Ayrı ayrı peygamberler tarafından zaman zaman indirilen bilgiler zamanın şartlarına ve toplumların ihtiyaçlarına göre tanzim edilmiş bilgilerdir. Hepsinin menşe'i ve gayesi aynıdır. Başka başka görülmelerinin sebebi ise, her devrin ihtiyaçlarının ve realitelerinin başka başka oluşudur. Çünkü bilgiler daima devrin realitesi göz önünde bulundurularak verilir, fakat mevcut realitenin daha üstündeki bir realiteye hitab eder. Bunun böyle oluşunun gayesi, toplumu üstün realiteye çekip yükseltmektir. Bu sebeple, verilen bilgiyi tanıtmakla vazifeli olanlar, birçok zorluklarla karşılaşırlar. Bu zorluklar, aslında onlara pek büyük manevî kazançlar temin eden zorluklardır.

Hakikatte "dinler" değil, "din" vardır. Adem'den Muhammed'e kadar bütün peygamberler, ayrı ayrı dinlere değil; tekâmül gayesi ile indirilen, önceden yadırganan, sonradan benimsenen bilgilerle, hakikatte aynı gayeye hizmet ettikleri halde; görünüşte birbirlerinden farklı oluşları, ayrı ayrı dinlere mensup olanlar arasında zaman zaman öldüresiye mücadeleler çıkmasına sebep olmuştur. İnsanlar inandıklarını, inandıkları şekilde savunmuşlar ve bu şekilde, din yolu ile verilen bilgileri daha iyi benimseyebilme imkânlarına sahip olmuşlardır.

Zaman zaman ve aynı gaye için indirilen, fakat insanlar tarafından başka başka olduğu zannedilen bütün bilgiler; insaniyetin tasavvur edemiyeceği bir mükemmeliyette indirilen bilgilerdir. Peygamberler devrinde indirilen bilgilerle şimdi vermekte olduğumuz bilgiler arasında ise çok büyük farklar vardır.

Eski devirde indirilen bilgiler, peygamberler vasıtası ile kavimlere bildirilir ve onlardan bu bilgilere itaat etmeleri istenirdi. Kısaca, o devrin bilgileri; Tanrının, yapılmasını mutlak surette emrettiği bilgilerdi.

O bilgileri öğrenip onlara itaat etmemek günah, günahın karşılığı ise ceza idi. Peygamberler devrinde yapılmaması gereken bir şeyin çok kereler neden yapılmaması gerektiği izah edilmez veya devrin realitesine göre anlaşılacak bir şekilde, daha çok mecazî yollardan faydalanılarak anlatılırdı.

Muhammed'den evvelki bazı peygamberler, tekâmülle alâkalı bilgileri tebliğ etmekle vazifelendirilmişlerdi, fakat bildirmekle vazifelendirildikleri bilgilerin nedenlerini o zamanki realite anlayacak seviyede değildi. Bu sebeple sırf kavimlerine itimat telkin edebilmeleri için peygamberlere bazı mucizeler göstertildi. İşte, peygamberlerin zaman zaman mucizeler göstermelerinin sebebi, nedenleri izah edilmeyen bilgilerin halk tarafından itimatla karşılanması içindi.

Muhammed vasıta edilerek indirilen Kur'ân'la; Şuurlu Tekâmül'e din yolu ile ilk adım atıldı. Kur'ân, peygamberler dinini, Şuurlu Tekâmül inancına bağlayan kitaptır. Kur'ân'la din devri kapanmış, inanç devri açılmıştır.

Dinler, beşeriyeti inanç devrine hazırlamıştır! Dinler insanların inancının bir kısmı olmaktan ileri gidememişler, sadece beşeriyeti inanç devrine hazırlamışlardır. Çünkü inanç, bir varlığın esası olan ruhunundur! Beşeriyetin din devrinden, Şuurlu İnanç devrine geçebilmesi için birçok tekâmül merhaleleri geçirmesi gerekiyordu.

Hangi dine mensup olursa olsun bir insanda daima din hudutlarını aşan bir inanç mevcuttur, ilk insanlarda bile bunu görmek mümkündü. Acaba neden hiçbir din insanların inancı haline gelememişti!?.. Gelemezdi!.. Çünkü:

Şuurlu inancın anlaşılabilmesi için; evvelâ insanların biraz olsun ruhu tanımaları gerekiyordu. Bu ise kolay kolay olabilecek bir iş değildi.

Şuurlu bir inancın teessüs edebilmesi için; ruhun tanınması da kâfi değildi. Onun teessüsü için, ruhu ve ruhun esas olduğunun bilinmesinden doğan mes'uliyetleri de tanımak gerekiyordu.

Şuurlu İnancın benimsenmesi için; beşeriyetin kendi kendilerine emanet edilerek yaşadıklarını bilmeleri ve hayatlarını, din devrinde mecazî misaller olarak verdiğimiz cehennemden veya toplum kanunlarından korkmadan düzene sokmak ihtiyacını hissetmesi gerekirdi. Bunun için de Şuurlu İnanca girmeden evvel insanların neden kendi kendilerine emanet edilerek yaşadıklarını açıklamak gerekiyordu. İşte biz, evvelâ bunun nedenini anlatıp, sonra da beşeriyete Şuurlu Tekâmül yolunu açıyoruz!

Görülüyor ki, peygamberler devrinde tebliğ edilenlere "körü körüne itaat" emredildiği halde, Şuurlu Tekâmül'de sadece yapacağı hareketlerin sonuçları, inkâr götürmeyen bir tarzda izah ediliyor ve beşeriyete din devrinin tamamen aksine, tam bir hürriyet veriliyor; fakat buna rağmen insanlar, bu hürriyetlerini, ellerinde olduğu halde fena ve fena olduğu için de tekâmüle aykırı yollarda kullanamıyacak hale getiriliyor.

Herhangi bir dini kabul ettim diyen veya o dine mensup olarak doğanların o dinden sayılmaları yerine Şuurlu İnanca geçmek, ancak realitesini Şuurlu İnanç seviyesine yükseltmekle mümkün oluyor. Şuurlu İnanç seviyesine yükseldiği halde Şuurlu İnancın icab ettirdiği yolda yürümeyenler ise, isterlerse görünüşte Şuurlu İnancı kabul etmiş görünsünler, yine de kayba uğruyorlar.

Görülüyor ki; Şuurlu İnançta "Ben Şuurlu İnancı kabul ettim" demekle o seviyeye yükselinemiyor veya Şuurlu İnanç seviyesine yükselindiği halde "Ben onu kabul etmiyorum" diyerek onun disiplininden kaçmak da, ilerde azaba gark olmaktan insanları kurtaramıyor. Dinlerin emirle ve cehennem korkusu ile yaptırmaya çalıştığını, Şuurlu İnanç en büyük serbestiyi vererek yapıyor.

Hakikatte Şuurlu İnanç seviyesine yükselen, dünyada yaşayan insanlar değil, bizzat dünya okuludur. Fakat dünya denilen tekâmül okulunu, Şuurlu İnanç seviyesindeki bir okul haline getiren ise; tekâmül ederek bugünkü idraka ulaşmış insanlıktır. Bütün bu izahattan anlaşılacağı gibi, Şuurlu İnanç Devri, ancak uzun bir din devrinden sonra yükseltebilecek olan bir realitedir.

Şuurlu İnancı kabul edenlerden en fazla mes'uliyetle yüklü bulunanlar, "inanç yolunda vazifeli olanlar"dır. Çünkü Şuurlu İnanç, bir varlığın sadece dünya hayatını ve o hayatı müteakip yaşayacağı ahiret hayatını değil, bütün hayatlarını ilgilendirir. Dinlerde, tekrar tekrar dünya ve benzeri yerlere inişlerden açıkça bahsedilmeyişinin sebebi de budur. Çünkü dinlerin hududu, dünya ve onu takip edecek ahiret hayatı ile hudutlanmış ve dinler hakkında verilen bilgiler de bu hudutlar gözönünde bulundurularak verilmiştir.

Herhangi bir dinin mensubu olan bir fert, o dinin yap ve yapma dediklerine kendini uydurmaya çalışır. Neticede bir mahkeme huzuruna çıkacağını bilir, fakat o mahkemenin kendi varlığında olduğundan ve asla ondan kaçmasının mümkün olmadığından haberi yoktur. O, huzuruna çıkacağı mahkemenin kendisini affedeceğini umar fakat bir ruhun geçmişte işlediği bir günahtan dolayı, kendi kendisine ne kadar zor affedebildiğini bilmez...

Dinine bağlı birisi işlediği günahlardan dolayı zebanilerin kendisini ateşe iteceğini bilir, belki de bir kolayını bulup bundan kurtulabileceğini umar. Halbuki ateşle mukayese edilmeyecek tarifi imkânsız manevî azaplar içersine, kendisini yine kendisinin iteceğini bilmez...

Şuurlu İnanç sahipleri ise bütün bunları bilen, bildikleri için de çok yüksek mes'uliyetler yüklenmiş olan, tekâmül etmiş varlıklardır. Onlar, Şuurlu İnanç yolunda liyakatleri ile yürüyebildikleri takdirde daima ve din devrini yaşayanlarla mukayese edilmiyecek bir sür'atle yükselir, yükseldikçe de değerlenirler.

Beşeriyete Şuurlu Din tohumlarını ilk serpen Sokrat'tır. O Şuurlu İnancın, Tek Allah prensibine dayanan dinlerin esaslarının iyice yayılma arifesinde gelen ve vazifesini tam anlamıyla ifa eden bir vazifelisidir. Ona; Şuurlu İnancın, teşevvüs devrindeki ilk vazifelisidir de denilebilir. Gerçi o, Şuurlu İnancın esaslarını ve nedenlerini izah etmemiş, fakat binlerce sene sonra ancak anlaşılabilecek bir yolun başlangıcını işaret etmiştir. Bu sebeple de ona peygamber denilmemiş ve Şuurlu İnancın ilk vazifelisi olma pâyesi verilmiştir.

Ondan sonra gelen peygamberler, bilhassa İsa ve Muhammed, sistemli olarak Şuurlu İnanca uzanan din yolunu çizmişler ve bu yol Kur'ân'la hitam bulmuştur. Kur'ân din ile inancın mezcolduğu kitaptır.

Ondan sonra dünyanın muhtelif yerlerinde metapsişik tecrübeler başlamış ve spiritizma yolu ile çeşitli bilgiler elde edilmeye başlanmıştır. Bu, ilerde vereceğimiz Şuurlu inanç hakkındaki bilgilerin yadırganmaması için olmuştur. Birçok vazifeli varlıklar, beşeriyeti, alabilecekleri oranda Şuurlu İnanca hazırlamışlardır.

Şuurlu İnanç hakkındaki en yüksek bilgiler Bedri Ruhselman'a bildirilmiştir. Fakat bu bilgilerin açıklanması ve tamamen Şuurlu İnanç halinde beşeriyet önünde açıklık kazanabilmesi için verilmekte olan bu bilgilere lüzum vardır. Bedri Ruhselman'ın vasıta edildiği kitap öyle bir kitaptır ki; ufacık bir söz onu Şuurlu Tekâmül kitabı halinde tezahür ettirir. İşte o kitaba ve verilmekte olan bu bilgilerin kitabına, şu vermekte olduğumuz bilgiler önsöz mahiyetindedir.

Aslında bu bildirilmekte olan bilgilerle Bedri Ruhselman'a bildirilenler arasında hiçbir fark yoktur ve aslında aynı olan iki şey, aynı gayeye, Şuurlu Tekâmül'e hizmet etmektedir.

Bu kitap insanın ; var oluşu hakkındaki düşüncesine , varlığının sebebine, var edeniyle ve tüm varlık alemi ile olan münasebetine dair inançlarına ışık tutacak olan bilgileri kapsamaktadır. Bilincine varılmadan inanılanlar yerine insanlığa ; bilerek , "şuurlu" bir inanç öğretisi sunmaktadır...

Bu bilgiler , insanlara ; maddi imkanlar içerisinde yükselerek maddeden faydalanıp madde üstünü tetkiki öğreten ve her insanı maneviyat alemlerindeki bilgilere liyakati oranında yükselten bilgilerdir.

Bizim dünyaya sunduğumuz bu bilgiler , okyanusta bir damla gibidir. Fakat binlerce kitaba sığdırılamıyacak hakikatleri birkaç satıra sığdırmaktayız .

Bu kitap , rafta saklanması veya anlaşılmadan tasvip edilmesi için değildir. Bu kitap yükselinecek yolun kitabıdır. Bu sebeple ,'anlaşılması ve tatbik edilmesi' için okunması gereken kitaptır . Hiçbir devirde bu kadar bol ve yüksek , bu kadar yüklü bilgiler insanlığa yağmadı. Size düşen , yağan bilgilerden daima daha fazla faydalar sağlanabilecek yollarda yükselmek ve böylelikle yağışı kesmemektir . Din devrinde dahi bilgiler, onlara yaklaşmak isteyenlere açılmıştır. Şuurlu İman bilgileri herkese açıktır. Ona yükselmek için çıkılması gereken basamakları aşanlar , ona ulaşırlar .

Şuurlu İman , bir şahsın fikri veya malı değildir. O ; esaslarını okuyunca kendini onda bulanlarındır. Aslında o , var olandır. Bu sebeple ona idrakle ulaşılır. Bu ulaşış değerleri yüceltir ve sorumluluklar yükler .Bu sebeple bir insana şunu yap veya bunu yapma denmez. Vazifeliler de bu yoldaki yardımları ancak sıkıştıkları zaman alabilirler. Fakat bu zaruri yardımdır. Bunların dışında hiçbir şahsı o , mutlak istikamete yöneltmez. Şuurlu İman bilgilerini din devri bilgilerinden ayıran en büyük farklardan biri de budur. Bu sebeple ondaki ikazlarda , ihtarlarda sadece iyi ve kötü belirtilir.Bunların bildirilmesinden maksat ; bu yolda vazife görecek olanlara hiçbir zaman şunu yap veya yapma şeklinde kesin talimatlar verilmeyeceğini belirtmektir.

Kısaca Şuurlu İman , anahtar veren, kapının nasıl açılacağını anlatan ve kapıyı anahtar verilene açtıran bilgilerdir.

&

Manevî değerlerin madde üzerindeki hâkimiyetinden hâsıl olan enerji ve kudreti, idrakli olarak kullanma zamanı gelmiştir!..

Artık, âtıl ve mistik havadan sıyrılacak, manevî değerleri maddeye hâkim kılacak ve bütün çalışmalarınızda yardımlarımızı yanıbaşınızda bulacaksınız.

Biliniz ki; harp, tahrip ve sair.. sizlere hoş görünmeyen her şey, tekâmül için tıpkı barış ve inşa kadar lüzumlu faktörlerdir.

Unutmayınız ki, dünya imtihanları ancak olumlu ve olumsuzların mevcudiyeti ile kaimdir. Buna rağmen, çalışmalarınız daima olumluya yönelik olacak, fakat alacağınız sonuçları ve bulacağınız imkânları olumsuz yollarda kullanmak isteyenler de bulunacaktır. Bu takdirde üzülmeyecek ve yolunuza devam edeceksiniz.

Vazifeniz; fenayı yok etmek ve iyiyi fenalıkların yerine ikame etmek değildir! Fena yok olursa, dünyanın lüzumu kalmaz! Kâinatta da tatbik edilen sistem budur. Gaye, fenalıkları kaldırmak değil, aksi değerlerle imtihan usulünde , idraklı tatbikattır.

Dünya, mevcut tekâmül okullarının ne en gerisi, ne de en tekâmül etmişidir. Zaten tekâmül, çoğunlukla çeşitli okullarda olur ve bütün bu okullar ise kâinata değil kâinatlara serpilmiştir. İşte dünya bunlardan biri ve idrakli tekâmül'ün başladığı çok mühim bir okuldur. Dünyayı diğer okullardan ayıran da budur. Çünkü birçok okullarda sadece idraksizce "otomatik olarak" tekâmül edilir. Birçoklarında ise tekâmül idraklidir. Dünya ise, her iki tarzda tekâmülü ihtiva eden, ender ve zor imtihanları olan bir okuldur.

Dünyada idrak, insanlara, "idrak edildiği oranda" mes'uliyet yükler. Bir şeyin idraki; o şeyin mes'uliyetini yüklenmektir. İşte dünya sizinle "idrakli ve şuurlu tekâmül" devresine girecektir!..

Yapılacak iş; iyiye teşvikten çok, idrake teşviktir. İyiye teşvik, hiç şüphesiz ki tekâmül yolunda idrakle ilerleyenlerin üzerinde duracakları noktadır. Fakat bu aşamaya erişmemiş bulunanları iyiye

zorlamak, sadece onları tekâmüllerinden alıkoyar. Yapılması icab eden fenalıklar yapılmalı, lüzumlu olan dersler alınmalıdır. İyi yola gidecekler, sadece iyi yolu tekâmül ederek hak edenler olmalıdır.

Bu bilgiler dünyaya yepyeni bir düzen vermek için verilen bilgilerdir. Bu yazılanlara şuurla , mantıkla , vicdanla inanılması gerekir. Bilgilere inananlar onun nimetlerini ve mes'uliyetlerini aynı zamanda yüklenirler.

&

Şuurlu İman ana bilgileri hiçbir devrin bilgilerine benzemez. O sadece kendi kendisinin doğruluğunu ispat edecek değere malik olmakla kalmaz , maneviyat menşe'li yardımcı bilgiler de onu destekler. Bilgilerimize ilerde , yardımcı, doğrulayıcı bilgilere de ihtiyaç kalmadan inanılacaktır. O dönemler ise zannedilenden de yakındır.
...Şuurlu İman devri , insanlığın idrak edebileceği en yüksek devir olacaktır...

BU BİLGİLER !
Bu bilgiler O'nun katından tüm beşeriyetin faydalanması için indirilen bilgilerdir. Bu bilgiler beşeriyetin din , zaman ve mekan ayırımı gözetilmeksizin daha yüksek bir idrak ve iman seviyesine çekilmek gayesiyle bildirlen bilgilerdir.

Şuurlu İnanç hiçbir Varlığın himayesinde ve tekelinde olmayan bir realitedir. Bu nedenle Şuurlu İnancın yüzmilyonlara yayılması için vazifelendirilmiş olanlar tüm dillerde çeviri yapabilir ve bunu ellerindeki olanakları kullanarak yayabilirler.

Biz vazifelendirdiklerimizi korur ve yardımlarımızı devamlı onların üzerinde tutarız !

Şuur İnanç I ; Bölüm 1

1.

ŞUURLU İNANÇ HAKKINDA

Bu kitap, Şuurlu Tekâmülü izah eden kitaptır. Peygamberler vasıta edilerek ayrı ayrı kavimlere onların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde bilgi verilen devirler, Adem'le başlamış, Muhammed'le kapanmıştır. Adem ilk, Muhammed de son peygamberdir[1].

Ayrı ayrı peygamberler tarafından zaman zaman indirilen bilgiler zamanın şartlarına ve toplumların ihtiyaçlarına göre tanzim edilmiş bilgilerdir. Hepsinin menşe'i ve gayesi aynıdır. Başka başka görülmelerinin sebebi ise, her devrin ihtiyaçlarının ve realitelerinin[2] başka başka oluşudur. Çünkü bilgiler daima devrin realitesi göz önünde bulundurularak verilir, fakat mevcut realitenin daha üstündeki bir realiteye hitab eder. Bunun böyle oluşunun gayesi, toplumu üstün realiteye çekip yükseltmektir. Bu sebeple, verilen bilgiyi tanıtmakla vazifeli olanlar, birçok zorluklarla karşılaşırlar. Bu zorluklar, aslında onlara pek büyük manevî kazançlar temin eden zorluklardır.

Hakikatte "dinler" değil, "din" vardır. Adem'den Muhammed'e kadar bütün peygamberler, ayrı ayrı dinlere değil; tekâmül gayesi ile indirilen, önceden yadırganan, sonradan benimsenen bilgilerle, hakikatte aynı gayeye hizmet ettikleri halde; görünüşte birbirlerinden farklı oluşları, ayrı ayrı dinlere

mensup olanlar arasında zaman zaman öldüresiye mücadeleler çıkmasına sebep olmuştur. İnsanlar inandıklarını, inandıkları şekilde savunmuşlar ve bu şekilde, din yolu ile verilen bilgileri daha iyi benimseyebilme imkânlarına sahip olmuşlardır.

Zaman zaman ve aynı gaye için indirilen, fakat insanlar tarafından başka başka olduğu zannedilen bütün bilgiler; insaniyetin tasavvur edemiyeceği bir mükemmeliyette indirilen bilgilerdir. Peygamberler devrinde indirilen bilgilerle şimdi vermekte olduğumuz bilgiler arasında ise çok büyük farklar vardır.

Eski devirde indirilen bilgiler, peygamberler vasıtası ile kavimlere bildirilir ve onlardan bu bilgilere itaat etmeleri istenirdi. Kısaca, o devrin bilgileri; Tanrının, yapılmasını mutlak surette emrettiği bilgilerdi.

O bilgileri öğrenip onlara itaat etmemek günah, günahın karşılığı ise ceza idi. Peygamberler devrinde yapılmaması gereken bir şeyin çok kereler neden yapılmaması gerektiği izah edilmez veya devrin realitesine göre anlaşılacak bir şekilde, daha çok mecazî yollardan faydalanılarak anlatılırdı.

Muhammed'den evvelki bazı peygamberler, tekâmülle alâkalı bilgileri tebliğ etmekle vazifelendirilmişlerdi, fakat bildirmekle vazifelendirildikleri bilgilerin nedenlerini o zamanki realite anlayacak seviyede değildi. Bu sebeple sırf kavimlerine itimat telkin edebilmeleri için peygamberlere bazı mucizeler göstertildi. İşte, peygamberlerin zaman zaman mucizeler göstermelerinin sebebi, nedenleri izah edilmeyen bilgilerin halk tarafından itimatla karşılanması içindi.

Muhammed vasıta edilerek indirilen Kur'ân'la; Şuurlu Tekâmül'e din yolu ile ilk adım atıldı. Kur'ân, peygamberler dinini, Şuurlu Tekâmül inancına bağlayan kitaptır. Kur'ân'la din devri[3] kapanmış, inanç devri açılmıştır[4].

Dinler, beşeriyeti inanç devrine hazırlamıştır! Dinler insanların inancının bir kısmı olmaktan ileri gidememişler, sadece beşeriyeti inanç devrine hazırlamışlardır. Çünkü inanç, bir varlığın esası olan ruhunundur! Beşeriyetin din devrinden, Şuurlu İnanç devrine geçebilmesi için birçok tekâmül merhaleleri geçirmesi gerekiyordu.

Hangi dine mensup olursa olsun bir insanda daima din hudutlarını aşan bir inanç mevcuttur, ilk insanlarda bile bunu görmek mümkündü. Acaba neden hiçbir din insanların inancı haline gelememişti!?.. Gelemezdi!.. Çünkü:

Şuurlu inancın anlaşılabilmesi için; evvelâ insanların biraz olsun ruhu tanımaları gerekiyordu. Bu ise kolay kolay olabilecek bir iş değildi.

Şuurlu bir inancın teessüs[5] edebilmesi için; ruhun tanınması da kâfi değildi. Onun teessüsü için, ruhu ve ruhun esas olduğunun bilinmesinden doğan mes'uliyetleri de tanımak gerekiyordu.

Şuurlu İnancın benimsenmesi için; beşeriyetin kendi kendilerine emanet edilerek yaşadıklarını bilmeleri ve hayatlarını, din devrinde mecazî misaller olarak verdiğimiz cehennemden veya toplum kanunlarından korkmadan düzene sokmak ihtiyacını hissetmesi gerekirdi. Bunun için de Şuurlu İnanca girmeden evvel insanların neden kendi kendilerine emanet edilerek yaşadıklarını açıklamak

gerekiyordu. İşte biz, evvelâ bunun nedenini anlatıp, sonra da beşeriyete Şuurlu Tekâmül yolunu açıyoruz!

Görülüyor ki, peygamberler devrinde tebliğ edilenlere "körü körüne itaat" emredildiği halde, Şuurlu Tekâmül'de sadece yapacağı hareketlerin sonuçları, inkâr götürmeyen bir tarzda izah ediliyor ve beşeriyete din devrinin tamamen aksine, tam bir hürriyet veriliyor; fakat buna rağmen insanlar, bu hürriyetlerini, ellerinde olduğu halde fena ve fena olduğu için de tekâmüle aykırı yollarda kullanamıyacak hale getiriliyor.

Herhangi bir dini kabul ettim diyen veya o dine mensup olarak doğanların o dinden sayılmaları yerine Şuurlu İnanca geçmek, ancak realitesini Şuurlu İnanç seviyesine yükseltmekle mümkün oluyor. Şuurlu İnanç seviyesine yükseldiği halde Şuurlu İnancın icab ettirdiği yolda yürümeyenler ise, isterlerse görünüşte Şuurlu İnancı kabul etmiş görünsünler, yine de kayba uğruyorlar.

Görülüyor ki; Şuurlu İnançta "Ben Şuurlu İnancı kabul ettim" demekle o seviyeye yükselinemiyor veya Şuurlu İnanç seviyesine yükselindiği halde "Ben onu kabul etmiyorum" diyerek onun disiplininden kaçmak da, ilerde azaba gark olmaktan insanları kurtaramıyor. Dinlerin emirle ve cehennem korkusu ile yaptırmaya çalıştığını, Şuurlu İnanç en büyük serbestiyi vererek yapıyor.

Hakikatte Şuurlu İnanç seviyesine yükselen, dünyada yaşayan insanlar değil, bizzat dünya okuludur. Fakat dünya denilen tekâmül okulunu, Şuurlu İnanç seviyesindeki bir okul haline getiren ise; tekâmül ederek bugünkü idraka ulaşmış insanlıktır. Bütün bu izahattan anlaşılacağı gibi, Şuurlu İnanç Devri, ancak uzun bir din devrinden sonra yükseltebilecek olan bir realitedir.

Şuurlu İnancı kabul edenlerden en fazla mes'uliyetle yüklü bulunanlar, "inanç yolunda vazifeli olanlar"dır. Çünkü Şuurlu İnanç, bir varlığın sadece dünya hayatını ve o hayatı müteakip yaşayacağı ahiret hayatını değil, bütün hayatlarını ilgilendirir. Dinlerde, tekrar tekrar dünya ve benzeri yerlere inişlerden açıkça bahsedilmeyişinin sebebi de budur. Çünkü dinlerin hududu, dünya ve onu takip edecek ahiret hayatı ile hudutlanmış ve dinler hakkında verilen bilgiler de bu hudutlar gözönünde bulundurularak verilmiştir.

Herhangi bir dinin mensubu olan bir fert, o dinin yap ve yapma dediklerine kendini uydurmaya çalışır. Neticede bir mahkeme huzuruna çıkacağını bilir, fakat o mahkemenin kendi varlığında olduğundan ve asla ondan kaçmasının mümkün olmadığından haberi yoktur. O, huzuruna çıkacağı mahkemenin kendisini affedeceğini umar fakat bir ruhun geçmişte işlediği bir günahtan dolayı, kendi kendisine ne kadar zor affedebildiğini bilmez...

Dinine bağlı birisi işlediği günahlardan dolayı zebanilerin kendisini ateşe iteceğini bilir, belki de bir kolayını bulup bundan kurtulabileceğini umar. Halbuki ateşle mukayese edilmeyecek tarifi imkânsız manevî azaplar içersine, kendisini yine kendisinin iteceğini bilmez...

Şuurlu İnanç sahipleri ise bütün bunları bilen, bildikleri için de çok yüksek mes'uliyetler yüklenmiş olan, tekâmül etmiş varlıklardır. Onlar, Şuurlu İnanç yolunda liyakatleri ile yürüyebildikleri takdirde daima ve din devrini yaşayanlarla mukayese edilmiyecek bir sür'atle yükselir, yükseldikçe de değerlenirler.

Beşeriyete Şuurlu Din tohumlarını ilk serpen Sokrat'tır. O Şuurlu İnancın, Tek Allah prensibine dayanan dinlerin esaslarının iyice yayılma arifesinde[6] gelen ve vazifesini tam anlamıyla ifa eden bir

vazifelisidir. Ona; Şuurlu İnancın, teşevvüs[7] devrindeki ilk vazifelisidir de denilebilir. Gerçi o, Şuurlu İnancın esaslarını ve nedenlerini izah etmemiş, fakat binlerce sene sonra ancak anlaşılabilecek bir yolun başlangıcını işaret etmiştir. Bu sebeple de ona peygamber denilmemiş ve Şuurlu İnancın ilk vazifelisi olma pâyesi verilmiştir.

Ondan sonra gelen peygamberler, bilhassa İsa ve Muhammed, sistemli olarak Şuurlu İnanca uzanan din yolunu çizmişler ve bu yol Kur'ân'la hitam bulmuştur. Kur'ân din ile inancın mezcolduğu[8] kitaptır.

Ondan sonra dünyanın muhtelif yerlerinde metapsişik tecrübeler başlamış ve spiritizma[9] yolu ile çeşitli bilgiler elde edilmeye başlanmıştır. Bu, ilerde vereceğimiz Şuurlu inanç hakkındaki bilgilerin yadırganmaması için olmuştur. Birçok vazifeli varlıklar, beşeriyeti, alabilecekleri oranda Şuurlu İnanca hazırlamışlardır.

Şuurlu İnanç hakkındaki en yüksek bilgiler Bedri Ruhselman'a[10] bildirilmiştir. Fakat bu bilgilerin açıklanması ve tamamen Şuurlu İnanç halinde beşeriyet önünde açıklık kazanabilmesi için verilmekte olan bu bilgilere lüzum vardır. Bedri Ruhselman'ın vasıta edildiği kitap öyle bir kitaptır ki; ufacık bir söz onu Şuurlu Tekâmül kitabı halinde tezahür ettirir. İşte o kitaba ve verilmekte olan bu bilgilerin kitabına, şu vermekte olduğumuz bilgiler önsöz mahiyetindedir.

Aslında bu bildirilmekte olan bilgilerle Bedri Ruhselman'a bildirilenler arasında hiçbir fark yoktur ve aslında aynı olan iki şey, aynı gayeye, Şuurlu Tekâmül'e hizmet etmektedir.

2.

ŞUURLU İNANÇ VE DİNLER

Bu bilgiler, mevcut dinlerin ve bilhassa bu dinlerin en sonuncusu olan İslâmiyetin bir izahıdır.

Dinler, Şuurlu İnanç devrine hazırlık okullarıdır. Her din talebelerini bu okula hazırlar, bunu yaparken de zamanın yeniliklerinden ve icaplarından faydalanırlar. İslâmiyet birçok yenilikler getirmesine rağmen, her biri bir tekâmül faktörü olan bu yenilikler, hurafeler ve bâtıl içersinde kaybolmuştur. Kur'ân'da bâtıla ve mucizelere yer verilmediği halde, İslâm'ın esasına vâkıf olacak değere yükselemeyip, İslâm içersinden çıkan ve İslâmı vasıta ederek boy gösterenlere kapılanlar, hakikat sandıkları bâtılın içersine gömülü olanlardır.

Şuurlu İnanca girmek için mutlak surette bir okulda tahsil görmüş olmak şart değildir. Çünkü dünya, zaten beşeriyeti o inanca hazırlayan bir okuldur. Şuurlu inanca geçmek için lüzumlu olan, sırf likayattir[11]. Şuurlu İnanç, yapılması ve yapılmaması gerekenleri nedenleri ile, zamanın realitesine göre karşılıkları olan manevî kazanç ve kayıplarla birlikte bildirir. Onun esaslarına uyanlar, pek kısa olan dünya hayatlarında dahi huzur ve saadete erişirler.

Şuurlu inanç yolu ile bildirilenler, bu seviyeye gelmiş kişilerin, liyakatleri oranında değerlendirerek kendilerine mâledebilecekleri, mâlettikten sonra da kendilerini yine kendileri vasıtasıyla o yolda yürümeye sevk eden bilgilerdir. Beşeriyetin şuur ve vicdanla benimseyerek; şuurla, inançla tekâmül yollarında yürüyecekleri bilgilerdir.

3.

SOKRAT

Sokrat, “Tek Allah” prensibine dayanan din devrinin en mühim vasıtalarından biri olan İsa’dan önce gelmiştir. Onun vazifesi, insaniyeti akıl ve mantık yoluna yöneltmekti. O, bu iş için ve hazırlıklı olarak geldiği dünyada, hâdiseleri akıl, mantık ve vicdan süzgecinden geçirerek değerlendirmeyi ilk öğreten vazifelidir. O, peygamberler devrinde yaşayan ve beşeriyeti Şuurlu Tekâmül’e hazırlayan bir eşiktir...

O, peygamberlerin çalışma sistemleri ile değil, Şuurlu İnancın çalışma sistemi ile irşâd etti. Söylediklerini ille kabul ettirmek istemedi. Bunların doğruluklarını ispat edecek mucizeler göstermedi. O, beşeriyeti, söylediklerini anlayabilecekleri realiteye yükseltmek için çalıştı ve insaniyeti bu realiteye yükseltecek ipuçlarını tanıttı. Onun sistemi, pozitif ilmi izah metodları idi ve bugünkü Şuurlu inancın dayandığı metodları ilk defa o getirdi. Onun peygamberler gibi çalışmayışı, ille “bana inanın” demeyişi ve insanlara sadece neye ve nasıl inanabileceklerini anlatması ona peygamber vasıfının verilmesine mani oldu[12].

Böyle olması da icab ediyordu... Çünkü o, asırlar boyunca idrak edilemiyecek olan Şuurlu İnancın yavaş yavaş gelişecek olan tohumlarını serpmekle vazifelendirilmişti. Bu sebeple ona peygamber denilmiyecek fakat o, asırlar sonra Şuurlu Tekâmül devrinin ilk vazifelisi ve öncüsü olarak anılacaktı.

Muhammed ise, hem peygamber olarak çalışmış hem de Şuurlu İnancı beşeriyete yerleştirecek hâdiselere vasıta olmuştu. Onun hem Şuurlu İnanç vazifelisi hem de peygamber olarak tezahür edişi, vazifesi icabı peygamberlik vasıflarından faydalanmasının gerekmesindendi. Bu suretle Muhammed, hem son peygamber, hem de Şuurlu İnancın beşeriyette şuurlanmasının ilk âmilidir. Çünkü Sokrat’ın Şuurlu İnanç yolundaki çalışmaları, beşeriyete ekilen tohumlara benzer. İşte o tohumlar İslâmiyet’le yeşermeye başlamışlar ve bugünkü izahlara zemin hazırlamışlardır.

4.

TEŞEVVÜŞ

Teşevvüş, zannedildiği gibi fena ve lüzumsuz bir şey değildir. Eski inançlarına itimadı sarsılan ve bunu açıkça söylemek ihtiyacını hisseden bir insan ekseri cemiyette hor görülür. Fakat bu vaziyetteki bir insanı, cemiyetin elinden tutması, ona eski inancını takviye eden yeni bilgiler vermesi icab eder.

Dikkat edilirse burada “eski inancını takviye eden” dedik, “eski inancının yerine” demedik. Böylelikle de eski inançların sadece bir yüksekliği ile takviye edilebileceğini, eskiyi atıp yerine yenisinin gelemiyeceğini söylemek istedik. Bir insana “sen eski inancını at!” demek kadar saçma bir şey olamaz. Çünkü en yapamayacağı şey odur. Fakat eski inancını zamana uygun bilgi ve delillerle takviye ederek, onu zamanın inanç seviyesine çıkarmaya çalışmak en makûl harekettir. İnanç, istenildiği zaman giyilip

istenildiği zaman çıkarılabilen bir elbise değildir. Bir defa giyilir ve zamanın icaplarına göre takviye edilir.

Bir insanı, karşılaşmış olduğu hâdiseler, ağır hayat şartları teşevvüşe düşürebilir. Allah'a ve dine karşı olan itimat ve sevgisi bir an sarsılabilir. İşte bu vaziyete gelen bir insanın karşısına daima iki imkân çıkarılır. Bunlardan birincisi teşevvüşünü arttıracak sebepler, ikincisi onu teşevvüşten kurtaracak imkânlar... Ekseri, teşevvüş halindeki insanların en müşkül anlarında, kendilerine yardım eden bir insanı karşılarında buluvermelerinin sebebi budur.

Teşevvüş, tekâmül basamakları aralarındadır ve tekâmülde çok mühim rol icra ettiklerinden, bilhassa teşevvüş içersindeki bir insana karşı takınılması lüzumlu olan anlayışlı hali, bir toplumun gayet iyi idrak etmesi lâzımdır. Çünkü bir toplum, teşevvüş içersinde bulunan fertlerini iyiye sevk edebildiği oranda tekâmül edebilir.

Teşevvüşün sebebi tekâmüldür ve her teşevvüşü, ya bir mertebe üste yükselme veya yine eski yerine dönme takip eder. Teşevvüş hali devamlı bir hal değildir. Buna rağmen, dünyadaki bedenli hayatının tamamını teşevvüş içersinde geçirenler de vardır. Bu hal en fazla, dünyaya kademe değiştirmek için imtihana sevk edilenlerde görülür. Bir ileri plâna geçecek olanların da geçirdikleri bir teşevvüş devresi vardır ki, bu devreye teşevvüş devresinden çok, araştırma devresi demek doğru olur.

Teşevvüş; ebedî şuurun, dünya şuuru üzerine yapmış olduğu baskı sonucu, dünya şuurunun bu baskıya karşı koymasından ileri gelir.

5.

PUTLAR VE TEKÂMÜL

Binlerce, onbinlerce sene gerilerde, putların tekâmülde pek mühim roller oynadığı görülmüştür. Puta tapma, hattâ putu Allah sanma bile tekâmül merhalesidir.

Bugün ise, putlardan yavaş yavaş sıyrılarak, şuurla tekâmül etmek devridir ve bilgilerimizle bu devrin kapıları açılmıştır. Fakat beşeriyete şuurla tekâmül yollarını açan ilk bilgiler, bu bilgiler değildir. Bu yolda hazırlayıcı bilgilerden en önemlilerine İbrahim[13], sonradan da Muhammed vasıta edilmişlerdi. Bedri'ye verilen bilgilerden açıklanmamış olanlar da, bu yolu kesin olarak çizen bilgilerdir.

Şuurlu Tekâmül bilgileri, beşeriyeti bugüne kadar tanımadığı saadete eriştirecek bilgilerdir. Fakat beşeriyet, bu güzel sonuca ancak bu bilgileri ruhlarına mâlettikleri takdirde erişebilir.

Put, insanları manevî değerlere ulaştıran tekâmül yolunun, kolay kolay terkedilemiyen bir basamağıdır. Çünkü insanlarda bir şeyi putlaştırmaya meyil vardır. Bu sebeple de zaman zaman, bilgilere vasıta edilen vazifeliler putlaştırılmışlardır. Çünkü o devirlerin insanları, inandıkları bilgileri bir maddeye bağlamak ve onun maddî bir izahı gibi o bilgilere vasıta edilenlere tapmak ihtiyacında idiler[14].

Şuurlu İnançta ise verilen bilgileri bâtıla sapmadan en yeni imkânlarla düşünüp, inanıp, öz olan ruha mâletmek şarttır. Bu işlem yapılırken kafiyen zor kullanılmamalı, sadece; soranlara bilgi verilerek tebliğlerimizdeki hakikatlerle onlar başbaşa bırakılmalıdır. Çünkü bilgilerimizi her şahıs, kendi değerinde değerlendirebilir ve şayet bu değer Şuurlu İnanca yeterli ise, o şahıs kendi değer ve likayati ile Şuurlu İnanca yükselir. Bilgilerimizi tam olarak değerlendirmek ise sizler için mümkün değildir.

Putçuluk, hakikatte manevî olan değerleri maddî varlıklar halinde görmektir.

Yukarıdaki tarif, pulculuğun tekâmüldeki mühim rolünü anlamak için yeterlidir. Muhammed, acaba neden Kâbe'nin içindeki putları kırdı da dışını bıraktı?[15]. Öyle yapması gerekiyordu.. Çünkü insanları bütün putlardan kurtarmak çok zor hattâ imkânsızdır. Bu sebeple insanlar, yavaş yavaş putlarından sıyrıla sıyrıla tekâmül ederler. Bir insanı, bir anda bütün putlarından kurtarmaya imkân yoktur. Hattâ en mütekâmil insan bile hiçbir zaman putsuz yaşayamayacaktır. Çünkü insan olarak dünyada yaşayabilmek için maddeye ihtiyaç vardır. Madde ise zaman zaman put halinde tezahür eder.

Görülüyor ki, insanın yaşayabilmesi için, zaman zaman ister istemez putlaşan maddeye ihtiyacı vardır. İşte bu sebeple insanlar ancak, tekâmül merhalelerinin icab ettirdiği putlardan realitelerini yükselte yükselte sıyrılarak tekâmül edebilirler. Bir insanı putlarından kurtarmak için şiddet kullanmak çok tehlikelidir. Çünkü o, malik olduğu inancını kaybedebilir ve yüksek realiteye de çıkamıyacağı için kaybettiğinin yerine bir şey koyamaz.

Tekâmülde her realitenin icaplarına uyan putlar vardır ki, insanlar o realitelere bağlı kaldıkları müddetçe bu putlardan faydalanabilirler.

Peygamberler vasıta idiler. Nedense dinler, onlara mâledildiler. Fakat bu sonucu asla onlar istemediler. Bunu bu hale, dini idrak edemiyenler getirdiler. Kavrayamıyacaklarını kavrayabilmek için peygamberleri perde ettiler.

6.

DİN, FELSEFE, İLİM

Dinden felsefe, felsefeden de ilim doğmuştur. Hepsinin doğduğu şey ise, yaradılıştan insanda mevcut olan iman'dır.

Dinden felsefe doğmuştur; çünkü felsefenin doğduğu devirlerde dinler insaniyeti (en azından insaniyetin bir kısmını) tatmin edici değildi. İnsanlar hiç olmazsa biraz olsun, kendilerini, yaşadıkları dünyayı ve etraflarını saran kâinatı tanımak ihtiyacını hissediyorlardı. O zamanın dinleri böyle şeylere cevap verecek mahiyette değildi. Nitekim dinler, en son din olan İslâmiyet'e kadar âlem ve insan hakkında cüz'i bilgiler verebilmiştir.

İşte, felsefe; âlemi, insanı, dünyayı bir "bütün" olarak inceleme ihtiyacından doğdu. Diğer bir deyişle felsefe; dinin ortaya attığı değer hükümlerini ve insan ile âlem arasındaki münâsebetleri akla ve mantığa uygun olarak incelemek ihtiyacından doğmuş bir dünya görüşüdür. Avrupa'nın ilk filozofları

M.Ö. 600 sene evvel Yunanistan'da yaşamışlardır. Fakat eski doğu medeniyetlerinde bu tarzda düşünüş çok daha eskidir.

Felsefi düşünüş, insan ruhundaki sentez[16] kabiliyetinden doğmuştur. Çünkü felsefe, ayrı ayrı hâdiseleri, aralarındaki müşterek bağları bularak izaha çalışır. Bu sebeple de ispatsız, tenkitsiz kabul edilen dinî fikirler, felsefe için bir temel olamamaktadır. Zaten felsefe, ispatsız, mesnetsiz kabul edilen fikirlere karşı hissedilen ispat ve tenkit ihtiyacından doğmuştur.

Felsefe, ilimle çok yakından ilgilidir. Eski devirlerde felsefe bütün bilgileri ihtiva ediyordu. Bu sebeple de bir filozof âlim, zamanının bütün bilgilerine malik olabiliyordu. İnsan ve tabiat hakkında toplu bir bilgi vermek, âlemi bir bütün olarak anlatmak, geniş ölçüde bir birleştirme yapmak ihtiyacından doğan felsefede; meselâ insan ve hayvanların yaşamları, gökteki bir sürü yıldız, dünya ve güneşin muntazam hareketleri, hâdiseler; insanlar tarafından dikkatle izlenmiş, bunlar arasında bağlar bulunabileceği üzerinde durulmuş ve bazı bağlar bulunarak bunlara göre izahlar yapılmıştır.

Dinden felsefenin doğuşu, Şuurlu İnanca doğru atılan en mühim adımlardan biridir.

Aradan seneler, asırlar geçti ve felsefe de ihtiyacı karşılayamamaya başladı. Çünkü öğrenilenleri veya öğrenilmek istenenleri felsefenin sınırları içersinde toplamak çok zorlaşmıştı. Günden güne aralarında münasebetler sezilen hâdiseler ve bilgilerin çeşitleri artmış, hâdiselerin gruplar haline getirilerek ve derinlerine inerek tetkik etmek ihtiyacından da ilim doğmuştur.

İlim; felsefenin birleştirerek tetkik ettiği hâdiseleri, bölerek tetkik etmek ihtiyacından doğmuştur. Çünkü tetkik edilen olaylar gittikçe fazlalaşmış ve bunlar arasında daha sıkı bağlar kurulmak istenmiş, bunun için de metod ve usuller aranıp bulunmuştur.

Felsefe, âlemi parçalanmaz bir bütün sayar, bu sebeple de olmakta olan hâdiseleri birleştirerek izaha çalışır. İlim ise, âlemde vukua gelen hâdiseleri ayrı ayrı tetkik eder ve aralarında ilgili olanları birleştirir. Bunun için de gözlem ve deneylerden (tecrübelerden) faydalanır.

Felsefe, filozofların düşünüş tarzlarından, ilim ise, ilim adamlarının gözlem ve deneylerinden doğar. Böylece ilim, felsefeden ve ihtiyaç üzerine doğmuştur. Bu sebeple ilk ilim adamları filozoflardı. İsa'dan önce 600 yıllarında Tales, felsefeden ilme ilk adımı atandır[17].

Belli olaylar grubunu incelemek üzere doğan ilimin her kolu kendi konusuna giren hâdiseleri özel metodlarla tetkik eder ve deneysel yollardan faydalanarak kanunlar elde eder. Görünüşte ilim, felsefeye dinden daha yakındır. Çünkü felsefe, dinden bir dünya görüşü meydana getirmek gayesiyle ayrılmıştır. İlim ise hâdiseleri özel metodlarına dayanarak daha kat'i bir şekilde izah eder.

Gününüzün pozitif ilminde din devrinin özellikleri mevcuttur ki buna; "ilim, din devrinin karakteristik vasıflarını ihtiva eder" de denilebilir. Her ikisi de, değişmez zannedilen fakat tekâmülle değişen temeller üzerine oturtulmuştur. Felsefi düşünüşte ise taassuba pek yer verilmez, çünkü o tekâmülü kabul etmiştir. Ne din gibi, "ille inanacaksın" der; ne de ilim gibi, "deneysel metodlara dayalı kanunlarım doğrudur" der. İşte gerek dinde, gerekse ilimde kendi imkânlarını yine kendilerinin hudutlayışları, onların taassupla korunmalarına sebep olur. Bu sebeple ilimde ve dinde her fırsatta göze çarpan taassup, felsefede görülmez.

Birçok hususlarda birbirlerinden ayrı gözüken; ikisinde taassup olan ve birisinde bulunmayan bu üç şeyi, hakikatte birbirlerinden ayırmaya imkân yoktur. Çünkü din olmasaydı ve insanlar, âlemi kendi hisleri ile anlamak arzusuna kapılmasalardı felsefe olmazdı. İlmin tekâmülü için felsefi bir zemine, felsefenin sınırlarını genişletebilmesi için de dine ihtiyaç vardır.

Görülüyor ki, ihtiyaçtan dolayı, dinden felsefe, felsefeden de ilim doğmuştur. Ve ihtiyaçtan hâsıl olan bu doğuşlar sonucunda doğanlar, günümüze kadar yaşamışlar ve beşeriyeti Şuurlu İnanca hazırlamışlardır. Halen din de, felsefe de, ilim de mevcuttur. İşte bu üçünün birleşmesinden doğacak olan; Şuurlu İnançtır. Çünkü inancın suurlanması için her üçüne de ihtiyaç vardır ve bunlardan hiçbiri, tek başına inancı şuurlandıracak kudrette değildir.

I. Şuurlu İnançta ilmin rolü:

Söylenenlerin ilim yolu ile bağdaşması ve ilim yolu ile izahı şarttır. Şuurlu İnancın getireceği usul ve metodlar, ilmin hudutlarını din hudutlarına yakın bir genişliğe kavuşturacaktır.

II. Şuurlu inançta, felsefenin rolü:

Felsefe, Şuurlu inançta, inanç yolu ile yapılacak olan (felsefenin ulaşamadığı) izahlara bir basamaklık yapacak, fakat felsefe, Şuurlu İnancın getirdiği metodlarla felsefelik halini kaybedip bir “sentez ilmi” haline gelecektir.

III. Şuurlu inançta dinin rolü:

Din, bazı metod ve kaidelerle “ispatlı din” haline gelerek Şuurlu İman haline dönüşecektir. Bu sebeple de artık sadece “inanılması gereken şeyler” değil, aynı zamanda “ispatı da mümkün şeyler” halini alacaktır.

Şuurlu İnanç, dini ilim yolu ile ispat eder. “Din ilimdir” denilmesini mümkün kılar. Dine ilimdir demek ise, dinlere dinlik hassasını kaybettirir. Çünkü dinler ancak ilmî metodlarla, ilmen izah edilinceye kadar din halinde kalabilirler. Dinlerin dayanağı olan vahiy’in ilmî yollarla izahı ise; din devrini kapar ve Şuurlu İnanç yolunu açar.

[1] Eserin, manevî âlem tarafından verilmiş bulunan orijinal metnini aynen nakletmek istediğimizden, bizlerce kutsal olan kimselerin (özellikle peygamberlerin) isimleri öncesinde zikredilmesi gereken “Hz.” ibaresini koyamamaktayız. Bu durum, o ululara saygısızlıktan değil; manevî yüceliklerin, kendi vazifeli erlerinden bahsediş tarzından ileri gelmektedir.

[2] realite: Her devirde, o devir için en doğru olarak kabul edilmiş ve benimsenmiş olan gerçeklerdir ki; bu gerçekler sürekli olarak tekâmül ederler, fakat zamanlarında “değişmeyecek gerçekler” addedilirler. Realiteler zamanla değişirler; bununla beraber, insanlar arasında aynı devirde dahi realite farkları vardır.

[3] din devri: Kitapta sık sık bahsedilecek olan; “insanlığın peygamberler vasıtasıyla manevî âlemi öğrendiği” devir, “din devri” olarak isimlendirilmiştir. Din devriminin özelliği, peygamberlerin aracılık ettiği bilgilerin doğruluklarından, idrak edilemese dahi, şüphe edilmemesinin gerekmesi idi. Dolayısiyle din devrini takip eden devir, manevî bilgilerin akıl ve mantık yoluyla idrak edilerek benimseneceği Şuurlu İnanç adı verilen devirdir; yoksa din devri ifadesinin karşıtı olan “dinsizlik devri” değil!

[4] inanç: Kişinin doğru olduğunu kabul ederek benimsediği gerçekler..

[5] teessüs: Kurulma; yerleşme; kökleşme.

[6] arife: Bir olayın hemen öncesi; önceki gün.

[7] teşevvüş: Zihinlerde “karmaşa” yaratılmışlık hali; karışıklık, bulanıklık.

[8] mezcolma: Birbirine karışmış halde; girift olmal hali.

[9] spiritizma; spiritüalizma: l9. yüzyıl ortalarında (1848’de) Amerika’da ortaya çıkmış, sür’atle Avrupa ve bütün dünyaya yayılmış olan; ruhlarla irtibat kurma tecrübelerine spiritizma adı verilmiştir. Eşyaların hareketleri, ses ve görüntü çeşitleri, ruh çağırma tarzları ve ruh karakterleri gibi konularda incelemeler yapılmış, açıklamalar getirilmiş ve birçok spiritizma kitapları yazılmıştır.

Daha sonra, bu kanaldan, bilimin henüz açıklayamadığı, insanların da düşünerek erişemedikleri yüksek bilgiler alınmaya başlandı. Alınan bilgiler, insanlığın hayata bakış açısına yön verecek, beşeriyete yeni bir yaşam tarzı getirecek nitelikteydiler. Böylece, konusu ruh ve ruhsal olaylardan başlamış bulunan fakat gitgide genişleyen bir kavramlar sistemi ile yüksek hakikatlere; kâinat, kâinatlar, ruh, değer, varlık, Tanrı hakkında bilgi ve açıklamalara varan araştırma dalına spiritizma; bilgi alış çalışmalarına ise metapsişik (psikiloji ötesi) çalışmalar adı verilmiştir.

Spiritüalizma ise; bütün dinlerin, ruh felsefelerinin, tasavvufun, teozofinin, spiritizmanın, kısaca; maddeciliğin karşıtı olan bütün doktrin ve inanç sistemlerinin hepsine birden verilen genel isimdir. Ruhun veya canlılığı tezahür ettiren gücün, maddeden veya vücuttan ayrı manevî bir cevher olduğunu kabul eden her inanç, mezhep ve yol spiritüalisttir. Ruhsal iyiliklere, manevî değerlere ve sevgiye, madde kıymetlerinin üzerinde yer veren hayat tarzı ise spiritüalist yaşayıştır.

[10] Dr. Bedri Ruhselman: (Doğum 1898; Ölümü 18 Şubat 1960, Saat 21.10).

– RUH VE KÂİNAT; İstanbul 1946

– RUHLAR ARASINDA; İstanbul 1948

– ALLAH; İstanbul 1950

– MEDYUMLUK; İzmir 1952 (1951 yılında I.S.F. Stockholm Kongresi’ne “The Mediumship” adı altında tebliğ olarak hazırlanmıştır).

– MUKADDERAT VE İCABAT; İstanbul 1953

– ..... ve yukarda bahsi geçen, hayatının son yıllarında hazırlayarak ilerde yayınlanmak üzere notere bıraktığı SON KİTABI.

[11] liyakat: İyi ve doğru olduğuna inanılanları yapmak doğrultusunda gösterilen çaba, sabır, irade ve çalışma neticesinde değer kazanarak lâyık olma.

[12] Sokrat (Socrates): Düşüncenin babası olarak vasıflandırılan, büyük Yunan filozofu. M.Ö. 470 tarihinde Atina'da doğdu 399'da öldürüldü. Hayatında hiçbir eser yazmamıştır. Öğretilerini talebelerinin eserlerinden anlıyoruz. Eflatun (Platon) diyaloglarında, hayranı olduğu üstadının ağzından onun düşüncelerini dile getirmiştir. Xenophon da çeşitli eserlerinde Sokrat'ın düşüncelerini oldukça doğru olarak nakleder. Yunan filozofları, her şeyi öğrenmek istiyorlar, âlemi ve âlemin kaynaklarını, mukadderatını açıklamaya çalışıyorlardı. Sokrat ise, insanın başka şeylerle uğraşacak yerde kendisiyle meşgul olmasını istiyor, kısaca; felsefeyi gökten yere indiriyordu!.. Çok sevdiği gençliğe, teorik olmaktan çok, pratik ahlâk telkinlerinde bulunuyordu. Daima halkın anlayabileceği örnek ve karşılaştırmalarla dolu, hattâ alaycı ve şakacı konuşmalar yapar; halkı düşünmeden kabul edilmiş dağınık ve adi fikirlerden kurtarmak için çaba sarfeder, düşünceyi geliştirmeye çalışırdı. (Ayrıntılı bilgi için bakınız; Ek, sayfa 1).

[13] İbrahim Peygamber: Din kitaplarında adı geçen eski peygamberlerin büyüklerindendir. Milattan 1900 yıl önce Fırat ve Dicle arasında (muhtemelen Urfa'da) doğduğu ve 175 yaşında iken Kudüs civarında ölerek Halilürrahman kasabasına gömüldüğü rivayet edilir. Zalim Babil hükümdarı Nemrut'la Allah yolunda yaptığı mücadelelerden dolayı kendisine "Halilullah" (Allah'ın dostu) denmiştir. (Ayrıntılı bilgi için bakınız; Ek, sayfa V).

[14] putlaştırma (put): En ileri manada; insanların etraflarında bulunan eşya ve varlıklardan bazılarını Allah sanmalarıdır. İlâhî duyguları az çok hissetmeye başlamış olmakla beraber yeterli olmayan bu hissedişin, objektif izlenimlerin tesir ve hâkimiyeti altında kalması sonucu ortaya çıkan bu hal esasen kötü maksatlı değildir. Çünkü her insanın tekâmül derecesiyle orantılı olarak, Allaha yönelebilme kudret ve takat derecesi değişiktir. Ruh seviyesi, görgü ve tecrübelerle yükseldikçe, idrak derecesi de yükselecek; idraktaki bu yükseliş ise ilâhî duygu ve değerleri yükseltecektir. Ruhun anlayış kabiliyet ve kudreti yükseldikçe kıymet verdiği ilâhî değerler de, somut olan eşya. şekil ve âdetlerden; soyut olan manevî duygu ve mefhumlara doğru yükselme gösterir. Bir çocuk için yegâne kıymetler; elinde tuttuğu renkli oyuncaklar, güzel sesli aletler ve tatlı sekerler iken, büyüyünce sevgi, sadakat, vefa, ahlâk, fedakârlık (özveri) gibi manevî duygu ve mefhumların kıymetine yükselmesi bu konuda bir misal olabilir. Kısaca, ilâhî ve kutsal'ı, Allah'a götüren'i, kişide, şekilde, giyimde, sakalda, herhangi bir eşyada veya bazı sayı ve yönlerde aramak, maddî olmayan manevî değerleri, ancak maddenin izahı olan şekil, sayı ve yönlerin içinde aramak demektir. Bu saplantılar içindeki kişi için ise, saplantıda olduğu o eşya, o renk, o âdet, o kişi; putlaştırılmış olandır, puttur!..

"Surette kalırsan putperestsin. Her şeyin suretini bırak, mânaya bak."

MEVLÂNÂ

(Mesnevi-Cilt 1, beyit 2893. Milli Eğitim Basımevi 1966, İstanbul.)

[15] "Kâbe-put" için bakınız; Ek, sayfa V.

[16] sentez: Birleştirme, birçok olay ve bilgiden bir sonuca giderek hüküm verme kuralı.

[17] Tales (Thales): M.Ö. (640-548) Antik çağ Yunan felsefesinin ilk filozofu (düşünürü) kabul edilir. Aynı zamanda mühendis, geometri bilgini ve astronomdur. Med'lerle Lidya'lıların harbini, güneş tutulmasını önceden bildirerek durdurduğu tarihi bir gerçektir. Ayın ışınını güneşten aldığını kabul etmiş, yılı 365 güne ayırmıştır. Âlemi felsefe bakımından açıklamaya çalışan ilk düşünür olarak bilinmektedir. Tüm ruhların ölmezliğine inanan Tales, Tanrı'yı, varlıkların en eskisi ve doğurulmamışı olup başlangıcı ve sonucu olmayan bir varlık olarak tarif eder. Kısaca; felsefi düşünce Tales ile başlamıştır.

Şuur İnanç I ; Bölüm 2

7.
"ALLAH NE TEKDİR, NE DE ÇOKTUR;
O HAŞMETİ İZAHLA TAHDİDE İMKÂN YOKTUR."[1]

İnsanların sonsuzluklarla ifade ettikleri varlıklar, mefhumlar, Tanrı için zerre dahi değildir. Tanrının muhteşem varlığını, Tanrıdan başkasının idraki asla mümkün olamaz. O, adlandırılamaz, sıfatlandırılamaz, tariflere sığdırılamaz!.. Tanrının büyüklüğü, kudreti, kuvveti asla Tanrıdan başkası tarafından idrak edilemez, bilinemez, anlaşılamaz. O'nu takdire, idrake, O'ndan başkası kadir olamaz. O; ne tektir, ne çoktur, ne de her şeydir denilerek izah olunamaz. O haşmeti takdire imkân yoktur, bu takdir kudreti ondan başkasında bulunamaz.
Herkes Allah'ını erişebildiği veya O'nun bulunduğuna inandığı yerde bulur ve bulduğunu Allah zanneder. Halbuki bulduğunu sandığı, sadece onun Allah'ıdır. Asıl Allah'ı tasavvura dahi imkân yoktur. O sanılan Allahlar ise çoktur.

8.
PLÂN

Allah, her şeyden evvel her şeyi ihtiva edecek plânın dayandığı tek bir kanun vazetti.
Bu; basitlikte, hiçbir zaman tasavvur edilemiyecek mükemmeliyette olan bir kanundur. Tanrının mükemmel bir eseri olan bu kanun, hiçbir zaman sözle izah edilemiyecek ve asla tefekkürle ona erişilemiyecektir. Tanrıyı nasıl ki izah etmeye imkân yoksa, kanununu da kelimelerin, lisanın dar çerçevesine sokmaya asla imkân olmayacaktır.
O kanun, her şeyi ihtiva eden bir basitliktedir. Basit oluşu, buna rağmen her şeyin esasını teşkil edişi, bütün tabiat hâdiselerini izah eden kanunların hepsini ihtiva etmesine rağmen cüz'ü[2] bulunmayışı, cüz'süz bir kül oluşu ve cüz'süz küllün her şeyi ihtiva edişi; bu kanunun, sınırlı insan zekâsı ile kavranamıyacağının delilleridir.
İşte; sonsuzlukları ihtiva eden basitlikteki bu kanun, her şeyin esası olanı kapsamaktadır. Ve bu plânın tatbikine başlanması ile her şey, yine o plânın esaslarına göre hâsıl olmuş (veya hâsıl olmaya başlamış), yine o plândaki tekâmül yollarında ilerlemeye başlamıştır.
Bu plânın Tanrı tarafından vazedilişi ve tatbikine başlanışı sonsuzluklarla ölçülemiyecek kadar eskidir. Tanrının bu kanunu ezelden beri tatbik ettiğini ve her şeyin ebediyen bu kanuna göre tatbik edileceğini kabul etmek, dar ve sınırlı olan insan zekâsı için en güzel yoldur.

Mutlak, tek ve aklın alamıyacağı kadar basit olduğu halde her şeyi ihtiva eden bu plân, insan idraki için, sonsuzluklarla dahi izah edilemiyecek bir haşmettedir. İşte bu plâna da, kendisinden daha küçük plânlar dahildir. Büyüğü, bir küçüğünü ihtiva eden plânlar sonsuza dek devam ederler.
Misal olarak kâinatı ele alalım. Kâinat, bir üstün plân olan kâinatları idare ve ihtiva eden plâna tâbidir. Kâinat plânına da kâinatın sevk ve idaresine tâbi olanlar mensup bulunmaktadır ki buna da misal olarak güneş ve benzeri sistemleri gösterebiliriz. Güneş sistemlerine mensup olan gezegenler ve bu gezegenlerin bazılarına mensup olan uydular vardır. Her gezegen veya yıldız bir gaye için yaratılmıştır. Bunların her birinin plânları olup, bu plânlara, mensupları olan canlılar, bedenli ve bedensiz varlıklar tâbidir.
Her yıldız veya gezegen; asıl varlık, ebedî varlık olan ruh ve benzerlerinin imtihan[3] olmaları ve bu imtihanlarda başarılı oldukları takdirde tekâmül edebilmeleri için[4] halk olunmuşlardır. İşte, imtihan edilecekler ve belirli bir zaman için bedenli, maddeli (veya ne bedenli ne de maddeli olmadığı halde bazı şeylerle serbestileri tahdit edilmiş) olarak bu yıldızlara (veya yıldız halinde olmadıkları ve insanlarca bilinmedikleri için tasavvur edilemiyecek halde bulunan) imtihan yerlerine sevk edilirler. İşte bu yıldızlar ve benzeri tekâmül okulları, üzerinde veya içersinde tekâmüle sevk edilmiş bulunanların serbestîlerini, hudut ve imkânları ile sınırlandırırlar. Meselâ, dünyaya imtihana sevk olunan bir insan, dünyada kaldığı müddetçe dünya imkânları içersinde hareket etmeye ve yaşamaya mecburdur. Bir insan arzu etse de bin sene yaşayamaz veya uzayda onbinlerce senelik yolculuktan sonra erişebileceği bir yıldıza uçamaz. Bu misallerden de anlaşılacağı gibi dünya ve benzerlerinin plânlarına tâbi olan, sadece bu yerlerde imtihan olanların cisimleridir, ruhları değildir!..
Ruhların, tekâmülleri icabı, zaman zaman bir bedenle veya benzeri herhangi bir şey ile serbestileri hudutlandırılır. Bu hali, ruhun beden plânına tâbi olduğu mânasına asla almamak icab eder. Çünkü ruh, asli plân kısımlarından herhangi birisine dahildir; halbuki bütün maddeli varlıklar sadece tâli plân mensuplarıdır ki, zaman zaman aslî plân mensubu olan ruhlar, tâli plânların (yani madde ve benzeri tekâmül vasıtalarını ihtiva eden plânların) sınırlandırılmış imkânları içerisine aslî plânları icabı dahil olurlar. Ve bir müddet için; meselâ dünyada olduğu gibi bir ömür boyu dünya şartlarına uygun yaşar, dünya imkânları ile imtihan olur ve tekâmül yolunda ilerlerler.

9.
MANEVÎ CAZİBE[5]

Manevî ve maddî varlıklar menşe'leri[6] tarafından çekilirler. Akarsuların büyük su birikintilerine akmaları gibi..
Her şey Tanrınındır ve Tanrıya uzaklıkları ne olursa olsun idrakli veya idraksiz olarak ona yaklaşırlar. Bu yaklaşmayı temin eden, en büyük manevî cazibe olan "Tanrı Çekimi"dir. Tanrıya uzakta bulunanlardan en uzakta olanlar, bu cazibeye şuursuzca kapılırlar. Yaşarlar, ölürler, tekrar doğarlar; bütün bunlar O'na yaklaşmak için olur.
'Fakat O'na, yaklaşanlar, bu olanların asıl sebebinin ne olduğundan ve tekâmülden haberdar olmadan, Allah'a uzanan yollarda ona doğru emeklerler. Emeklerler de Tanrıya yaklaşmanın tekâmül, tekâmülün de ona yaklaşmak için bir vasıta olduğunu bilmek istemezler.
Çok uzakta olanlar, ona yaklaştıkça her bakımdan tekâmül ederler ve tekâmül ettikçe de ona yaklaşırlar. Allah'a daha yakın olanlarda bu yaklaşış, yakınlığı oranında idraklidir. İdrak safhasına girenler, mes'uliyet safhasına da girmiş olurlar. Mes'uliyet, idraka denktir.
Allah'ı en az idrak edenler, O'nu en iyi tanıdıklarını zannedenlerdir. O'na iyice yaklaşan varlıklar ise, O'nun büyüklüğünü idrak etmenin asla mümkün olamıyacağını idrak edebilenlerdir!..
O'na yaklaşıldıkça cazibesinin tesiri artar ve kendisine daha kuvvetle çeker. Bu arada cazibe ile orantılı olarak imtihanlar da artar ve bu imtihanlar Allah'a idrakle yaklaşmakta olan varlığı aksi istikamete çekerler. İşte, idrakle Tanrıya yaklaşanların bu imtihanlarda muvaffak olmaları, zorlukları (Tanrıya

yaklaşmakta olanın yapması icab eden şekilde) bertaraf ederek O'na doğru yoluna devam etmesi gerekir. Bir an gelir ki, o varlık imtihanları arkada bırakır ve sadece o büyük cazibeye kapılarak O'na yaklaştıkça yaklaşır. İşte; en yüksek varlıklar, O'na yaklaştıkça yaklaşan varlıklardır.
Allah'a yaklaşmak demek; meçhulleri çözmek, hakikatleri görmek, hakikî aşka, sevgiye, iyiliğe ve insan idraki ile düşünülemiyecek imkânlara erişmek demektir
Tanrıya sür'atle yaklaşılacak yolun başlangıcı ise; O'nun, bütün idrak kabiliyetlerinin üzerindeki büyüklük ve güzelliğini idrak edebilmektir. Bu ise, O'nu sıfatlandırmaktan, isimlendirmekten kaçınmakla ve sayı ile de izah edilemiyeceğini bilmekle başlar.
O varlıklarına bahşettiği kabiliyetlerle idrak edilemiyecek bir büyüklüktür. Belki büyüklüğünü biraz olsun idrak edebilen ve edebilecek olan varlıklar vardır. İşte o varlıklar, ancak; O'nun büyüklüğünün, idrak edilemiyecek bir büyüklük olduğunu idrak edebilen varlıklardır. Artık, O'na bedensiz ve imtihansız sür'atle yaklaşmak imkânına sahip olmaya namzet varlıklardır. İmtihanlarda çok dikkatli olmaları icab eden, yükseldikleri yerden düşmemek için idraklerini kullanarak bu imkâna ulaşacak namzet varlıklardır.

10.
İNSAN

İnsan; kendisi kadar, etrafındakileri de bilmeyen dünyanın en tekâmül etmiş mahlûkudur.

11.
TEKÂMÜL VE TOPLUM KURALLARI

İnsanlar, dünyaya tekâmül edebilmeleri için sevk edilirler. Dünya ise insanları imtihana yarayan birçok imkânlarla doludur. Bir toplumun iyi kabul ettiği şeyleri yapmak, fena kabul ettiklerini yapmamak lâzımdır. Yapılmaması icab edenleri yapanları evvelâ ait olunan toplum, sonra da İlâhî Kanun cezalandırır.
Yapılması ve yapılmaması icab eden şeyleri birbirlerinden ayıran sınırı ise o devrin anlayışı, görüşü çizer. Bu sebeple, bin sene evvel suç addedilmeyen bir şeyin, bin sene sonra suç addedilmesi pek tabiîdir. Çünkü bin senede dünya tekâmül etmiş ve dünyaya tekâmüle sevkedilenler ise bin sene evvelkinden çok farklı ve tekâmül etmiş durumdaki bir dünyada yaşamak imkânını bulmuş kimselerdir.
Her toplum kendi kudretine göre iyiyi ve fenayı ayırdeder, toplum fertlerinin de; o toplumun anlayış kabiliyeti ile bizzat tasdik ettiği iyiyi yapması, fenayı ise yapmaması icab eder. Toplumlar ise, bütün fertlerini o toplumun ihtiyaçlarından doğan kanunlara itaate mecbur tutarlar ki bu, tekâmül prensipleri icabı gayet doğrudur. Çünkü madem ki o toplum kendi anlayış kabiliyetine göre bir yol seçmiştir ve iyiyi, kötüyü yanlış dahi olsa tesbit etmiştir; o yol, o toplumun yürümesi icab eden yoldur. İnsanların yapmış oldukları kanunlar, o insanların idrak kabiliyetlerinin ürünüdür ve aynı zamanda, o idrak seviyesindeki bir toplumun itaat etmesi icab eden esasları ihtiva eder. Bu sebeple, toplum düzenlerinin sürekliliğini temin eden kanunlara uymak, Ebedi Kanuna uymak demektir.

12.
ASLÎ PLÂN

Aslî plân, ancak Tanrının bilebileceği kadar eski bir zamanda, Tanrı tarafından vazolunan ilk ve her şeyi ihtiva eden plândır.

Bu plâna en yakın olan, plânlar, sadece yüksek manevî değerleri içeren plânlardır ki; bir yüksek manevî değere, ona en yakın manevî değeri içeren plân tâbidir. Ve bu manevî değerler, azala azala tâli plânların başladığı yere kadar uzanır.
Tâli plânların ilk başlangıç noktası (yani en yüksek tâli plân), en aşağı değerdeki aslî plândan sonra başlar. En yüksek değerdeki tâli plân, en aşağı değerdeki aslî plâna tâbidir. En yüksek değerdeki tâli plân, en az madde içeren tâli plândır. Tâli plânlarda madde değeri arttıkça plân değerinden kaybeder. Görülüyor ki; en yüksek madde değerine sahip tâli plân, en az manevî değeri olan aslî plâna tâbi imiş ve en yüksek değerli tâli plânın başladığı yerden de madde başlıyormuş. Şu halde, madde ilminin ilk ve ana kanununu yazabiliriz:

Maddenin menşei manevî değerlerdir.

En yüksek aslî plân, en yüksek manevî değerlere sahip bulunan plândır. En alçak değerli aslî plânlardaki manevî değerler, (sadece manevî değerler içermesine rağmen) en yüksek aslî plânlardaki manevî değerlerle mukayese edilemiyecek kadar kabadır. Ve manevî değerlerin daha da kabalaşmasından ilk ve en basit madde hâsıl olmuştur.
Şu halde; "madde, manevî değerlerin kabalaşmasından hâsıl olmuştur" diyebiliriz. Böylece aslî plânların bittiği yerden tâli plânlar başlarlar ki; "tâli plânlar, aslî plânlara tabidirler ve aslî plânlar tarafından sevk ve idare edilirler" esasını vazedebiliriz.

13.
İDRAK

Dünyada elde edilebilecek en büyük kazanç idraktir, idrakin arttırılmasıdır. İdrak, tekâmül edildikçe yükselir. Yükselen idrak ise vicdana tesir eder ve o ruha, evvelce hissedemediği birçok yeni mes'uliyetler yükler.
Dünya hayatını kaygısız, dertsiz; bunun için de idraksiz geçirmek isteyenler olabilir. İdrakin omuzlara yüklediği mes'uliyetler ağır gelebilir. Fakat idraksiz bir hayatın sıkıntısı, gayesizliği, hiçbir zaman idrakin omuzlara yüklediği mes'uliyetlerden hafif değildir. Mes'uliyetten kaçanlar kendilerini yeknesaklık içinde bulurlar.
Dünya, tekâmül gayesiyle halk olmuş, kül[7] halinde birçok tekâmül vasıtalarına sahip bir okuldur. Bu okulda tekâmüle sevk edilenler arasında, idrak ettikleri halde sırf rahatları kaçmasın diye idraklerine ayak uydurmayanlar, Mutlak Kanun esaslarına karşı koyanlardır. Böylelerinin hariçten rahat gözüken hayatları, aslında binbir dert ve sıkıntı ile örtülüdür. Açılan idrak ve vicdanlarını madde tesiri altında körletmek isteyenlerin asıl körlettikleri şey kendi ebediyete doğru uzanan istikballeridir.
Bir insanın eğer idraki açılmışsa, ne kadar isterse istesin onu körletemez. O, idrakine rağmen ona aykırı istikamette yürürse, o idrak, onun dışardan güzel gözüken dünya hayatını cehenneme çevirir ve o, bir dünya hayatı boyunca, gafilce maddesine ve egoizmine bağlı kalmasının cezasını azap ve sıkıntılarla öder.
İnsan, gelişen idrakine uyar, onu daha da gelişmesini mümkün kılarsa; ilerleyebilir ve normal tekâmül yolu istikametine idrakla yönelir. İdrak, insaniyeti ilerletecek, ilerleyen insaniyete ise lâyık olduğu hakikî refah ve saadetin anahtarlarını verecek olandır.
İdrak ve vicdanını frenleyerek fenalıklarına devam edenler, sür'atle ilerleyen bir arabayı frenleyenlere benzerler ki, bundan en fazla frenlenen araba zarar görür.
İdrak, bir insanın dünyada elde edebileceği en büyük mükâfattır ki, bu mükâfatlar birbirlerini takip ederler. İdraki daha yüksek idrakler kovalar. İdrak edilenin tatbiki ise ona düşen vazifedir; bu vazifenin ifası ise onu yükseltendir.

14.
İDRAK

“Yaşadığını idrak”le, “neden yaşandığını idrak” arasında çok fark vardır. İnsanlar yaşadıklarını idrak ederler, fakat neden yaşandığını idrak seviyesine henüz yükselmemişlerdir.

15.
İDRAKLİ VE İDRAKSİZ TEKÂMÜL OKULU: DÜNYA

Manevî değerlerin madde üzerindeki hâkimiyetinden hâsıl olan enerji ve kudreti, idrakli olarak kullanma zamanı gelmiştir!..
Artık, âtıl ve mistik havadan sıyrılacak, manevî değerleri maddeye hâkim kılacak ve bütün çalışmalarınızda yardımlarımızı yanıbaşınızda bulacaksınız.
Biliniz ki; harp, tahrip ve sair.. sizlere hoş görünmeyen her şey, tekâmül için tıpkı barış ve inşa[8] kadar lüzumlu faktörlerdir. Unutmayınız ki, dünya imtihanları ancak olumlu ve olumsuzların mevcudiyeti ile kaimdir[9]. Buna rağmen, çalışmalarınız daima olumluya yönelik olacak, fakat alacağınız sonuçları ve bulacağınız imkânları olumsuz yollarda kullanmak isteyenler de bulunacaktır. Bu takdirde üzülmeyecek ve yolunuza devam edeceksiniz.
Vazifeniz; fenayı yok etmek ve iyiyi fenalıkların yerine ikame etmek[10] değildir! Fena yok olursa, dünyanın lüzumu kalmaz! Kâinatta da tatbik edilen sistem budur. Gaye, fenalıkları kaldırmak değil, aksi değerlerle imtihan usulünde idraklı tatbikattır.
Dünya, mevcut tekâmül okullarının ne en gerisi, ne de en tekâmül etmişidir. Zaten tekâmül, çoğunlukla çeşitli okullarda olur ve bütün bu okullar ise kâinata değil kâinatlara serpilmiştir. İşte dünya bunlardan biri ve idrakli tekâmül’ün başladığı çok mühim bir okuldur. Dünyayı diğer okullardan ayıran da budur. Çünkü birçok okullarda sadece idraksizce “otomatik olarak” tekâmül edilir. Birçoklarında ise tekâmül idraklidir. Dünya ise, her iki tarzda tekâmülü ihtiva eden, ender ve zor imtihanları olan bir okuldur.
Dünyada idrak, insanlara, “idrak edildiği oranda” mes’uliyet yükler. Bir şeyin idraki; o şeyin mes’uliyetini yüklenmektir. İşte dünya sizinle “idrakli ve şuurlu tekâmül” devresine girecektir!..
Yapılacak iş; iyiye teşvikten çok, idrake teşviktir. İyiye teşvik, hiç şüphesiz ki tekâmül yolunda idrakle ilerleyenlerin üzerinde duracakları noktadır. Fakat bu aşamaya erişmemiş bulunanları iyiye zorlamak, sadece onları tekâmüllerinden alakoyar. Yapılması icab eden fenalıklar yapılmalı, lüzumlu olan dersler alınmalıdır. İyi yola gidecekler, sadece iyi yolu tekâmül ederek hak edenler olmalıdır.

16.
PLÂNLARIN TATBİKİ (TATBİKAT)

Bir şeyin merkezi denince, insanların aklına o şeyin ortası gelir. Dairenin merkezi, şehrin merkezi gibi... Plânların tatbikatını yani her şeyin oluşunu izah ederken, insanî görüş ve anlayışın üzerindeki bir idrakle bir merkez düşünmek icab etmektedir. Bu öyle bir merkezdir ki, her şeyin dışındadır ve her şeyi ihtiva eder. Şeklen insanların “çevre” dediklerine uyan, bir dairenin çevresi gibi.
Bir an için dairenin çevresini merkez olarak tasavvur edin. Bu merkez, dairenin işgal ettiği bütün alanı çepeçevre içersine almaktadır, fakat asla çevre değildir. Çünkü çepeçevre içersine aldığı daireye rağmen tek bir şeydir. İhtiva ettiği büyüklüğe rağmen tek bir noktadır. Şimdi bu basit olmasına rağmen idraki zor misali genişletelim:
Sonsuzluklarla asla ifade edilemiyecek büyüklükleri ihtiva eden; manevî, maddî bütün mevcudiyetleri çepeçevre kucaklayan ve bu çepeçevre kucakladığı sonsuzlukların en ufak noktalarına, zerrelerine kadar nüfuz ve kontrol eden, hiçbir şekilde izahı, hattâ tasavvuru mümkün olmayan bir kudret, bir

büyüklük, bir haşmet düşünelim; ve bu izahı imkânsızı, insaniyetin mahdut hudutları içersinde ifade edebilmek gayesiyle, ona ALLAH diyelim.
İşte, her şeyin haliki ve her şeye muktedir olanın, bir an için her şeyi kucaklamış bulunduğunu tasavvura çalışalım ve bu anlaşılması ve anlatılması imkânsız büyüklüğü, her şeyi ihtiva, idare ve halk eden, tarifi imkânsız bir kudret ve haşmet merkezi olarak tahayyül edelim.
Bu merkezden içe doğru inelim ve dışta olan merkezde de Mutlak Plânın esasının bulunduğunu bir an için tasavvura çalışalım. İşte bu hakikî ve aklın alamıyacağı, hiçbir şekilde ifade edilmesine imkân olmayan merkezden; (ki bu mutlak merkez'dir ve her şey mutlak merkez tarafından çevrilmiş ve kuşatılmıştır) tıpkı bir dairenin çevresinden merkezine doğru uzanan hat üzerinde ve dairenin ortasına yaklaşacak yönde uzaklaşalım. Düşünülemiyecek haşmetteki bu merkezden, sonsuzluklarla ölçülmesine imkân olmayan bir mesafenin katedildiğini farzedelim.
Bu hat üzerinde ilk karşılaşılacak plân, yani mutlak merkeze en yakın olan plân gelir ki; bu plân en yüksek manevî değerleri ihtiva etmekte ve vasıtasız olarak, doğrudan doğruya mutlak merkez tarafından idare edilmektedir. Bu plânda en yüksek manevî değerler ve varlıklar bulunur. Bu plân mutlak merkezle doğrudan doğruya irtibatta olan tek plândır. Diğer plânlar, bu plândan idare edilirler. Bu en yüksek plânı, yine, yüksek manevî değerler ihtiva eden diğer plânlar takip ederler. Bu plânların her biri, her bakımdan, insanî imkân ve ölçülerle asla izah edilemiyecek büyüklük ve azamettedirler ve sadece manevî değerler ihtiva ederler. Bu plânlarda maddeden eser yoktur.
İşte sadece yüksek manevî değerler ihtiva eden bu plânlardan inildikçe yani mutlak merkezden uzaklaşıldıkça, manevî değerler kabalaşır ve bu kabalaşma en son manevî plânda son haddini bulur. İşte bu son plân, aslî plânların en sonuncusudur ve bundan sonra tâli plânlar başlarlar.
Tâli plânları aslî plânlardan ayıran en büyük ve ehemmiyetli unsur; madde tezahürleridir. En yüksek tâli plân, en son aslî plândan sonra gelen plândır. Talî plânlar da aynı aslî plânlar gibi birbirlerini takip ederler ve tâli plânların da mutlak merkezden uzaklıkları oranında madde değerleri artar, ağırlaşır ve hakikî değer olan manevî değerlerinden kaybederler.
Aslî plânlara insanî idrak kabiliyeti göz önünde tutularak madde ihtiva etmemeleri bakımından hiçlikler denilir. Talî plânlar ise, ihtiva ettikleri maddenin vasıflarına göre değerlendirilirler ve ifade edilirler.

17.
İNCELEMEDEN REDDETMEK

İspat edilemiyen bir şeyi incelemeye daha lüzum görmeden reddetmek, insaniyete hiçbir şey kazandırmaz.
Tarih, başlangıçta reddedildikleri halde sonradan ilim tarafından kabul olunan misallerle doludur. Bir şeye "olmaz" demek, o şeyi ilme dayandıramamaktan ileri gelir. İlim ise daima tekâmül eder ve "olmaz" denilenlerin olması ile ilerler!

18.
HER ŞEY SÜBJEKTİF'DİR[11]

Sağır sesleri duyamaz fakat sağır olmayanlar o sesleri duyar. Kör görmez fakat kör olmayanlar onun göremediklerini görürler. Sağır için ses, kör için maddî renk, ışık ve parlaklık yoktur. Fakat hakikatte onlar için olmayanlar, diğerleri için mevcuttur.
Herkes kendi dünyasında yaşar. Bu dünya herkes için başka başkadır. Fakat hakikat, kimsenin gördüğü, bildiği, sandığı şekilde değildir. Her şey titreşimler sonucu ve titreşimlerden hâsıl olur. Hakikatte ne duyulduğu gibi bir ses, ne ışık ve renk vardır. Sadece, onları öyle gösteren sebepler, titreşimler, tesirler mevcuttur.

19.
MANEVÎ HAFİFLİK

Aslî plânlar, mutlak merkeze yakınlıkları oranında değerlidirler ve aynı oranda hafiftirler. Bu hafiflik manevî hafifliktir ki, tam mânası ile izaha imkân yoktur. Bu hafifliğin madde hafifliği ile hiçbir alâkası yoktur ve hiçbir dünya ölçüsüne vurulamıyacak hafifliktir. Buna rağmen, bazı hallerde madde ağırlığına benzer şekilde tezahür etmektedir. Burada bu hafiflikten bahsetmenin sebebi, aşağıda vereceğimiz misal içindir:
Mutlak merkezden, ilk var olması icab eden esaslar, tıpkı bir avuç dolusu muhtelif ağırlıktaki maddelerin fırlatıldığı gibi fırlatılmıştır. Elle aynı anda, aynı istikamette fırlatılan maddelerden en hafiflerinin en yakına, ağır olanlarının da uzağa düşmeleri gibi; hepsi ağırlıkları oranınca uzaklaşmışlardır. Bu kolay anlaşılan misalde en hafif maddelerin merkeze yakın yerlere düşmeleri hali, manevî değerlerin de hafiflikleri oranında mutlak merkeze yakın olmalarına benzetilebilir.
İşte bu misali verebilmek için, manevî değerlerin fazlalığı oranında hafif olmasını kabul ettik. Hakikatte manevî değerlerde, insanların idrak edecekleri şekilde ne ağırlık, ne de hafiflik mevcuttur. Manevî değerleri ölçen ölçüler, insanların bilmedikleri ve idrak etmelerine imkân olmayan bir ölçüdür ki, izahı asla mümkün değildir. Çünkü bu hal, hiçbir madde tezahürü olmayan manevî değerlerin ölçülmesi hali; kısaca, manevî değerlerin, manevî değerlerle ölçülmesi keyfiyetidir. Bu şekilde ölçüye vurulan manevî değerlerin yükseklikleri oranında hafif olduklarını kabul edersek, en hafif manevî değerlerin mutlak merkeze en yakın yerlerde olduğunu görürüz. “Manevî değerler, ancak manevî ölçülerle değerlendirilebilirler” hususunu unutmamak ve buradaki “hafiflik” sözünün sadece izah için kullanılan mecazî bir oran olduğuna dikkat etmek icab eder.
İşte en yüksek manevî değere sahip olan aslî plân, mutlak merkezin; en yakınında, en az manevî değere malik olan aslî plân ise mutlak merkeze en uzakta olmak üzere sıralanmışlardır.

20.
MAL, MÜLK, MADDE

İmtihan olan insan, dünya hayatında en çok madde ve cinsî eğilimler peşinde koşar. Bu iki şey, dünya imtihanının en mühim iki vasıtasıdır.
Tanrı plânına göre; mal sahibi olanlar ve kolay kazananlar, daha çok madde ile denenmek ihtiyacında olanlardır. Tekâmül etmiş ruhlara sahip bulunanların kolay madde elde edememeleri, hattâ mevcut servetlerine dahi sahip olamamaları onların tekâmül plânları icabıdır.

21.
DÜNYADA “ZIT DEĞERLERLE”
İMTİHAN

Dünya, zıt değerlerle (olumlu ve olumsuzlarla) denenen bir imtihan yeridir. Dünyanın en tekâmül etmiş ruhları insan şeklindedir. İnsan ise bir “tam” değildir. Kadın ve erkek halindedir. Bu, ruhî olgunluk eksikliğinin madde üzerindeki tezahüründen başka bir şey değildir. Daha üstün tekâmül okullarında cinsiyet farkı olmaksızın tekâmül edilir.
Dünya, bu okullara giden yoldur. Lüzum hâsıl olunca dünyaya gelen yolları ve dünyadan giden yolların eriştikleri noktaları izah edeceğiz... Bu bakımdan, dünyada gereken tekâmül devrelerini geçirmemiş olanlar, maddesiz hayata intikal edemezler[12]. Dünyadan göçtükten az bir zaman sonra daha yüksek okullarda madde ve benzeri vasıtalarla fakat (+) ve (–) siz olarak denenilir.

Dünyada bulunan ve bu devreleri geçiren fakat vazifeli olarak tekrar dünyaya inenler, bu sıraya uymaz, işleri bitince aslî yerlerine dönerler. Dünyada kaldıkları müddetçe de aynı dünyadakilerinkine benzer bir hayat sürerler.

22.
İNSAN YARIMDIR
İnsan tam bir yarımdır. Erkeği kadın, kadını erkek tamamlar. Bu tamamlanıştan ise yeni yarımların hâsıl olması sağlanır.

23.
ŞEHVET

Şehvete düşkünlük ânı, insanın diğer yarısına düşkünlük ânıdır.

24.
TÂLİ PLÂNLAR

Tâli plânlar, aslî plânların bittikleri yerden başlarlar. Ve ilk tâli plân, en son aslî plânın kabalaşmış manevî değerlerinin daha da kabalaşmasından hâsıl olan, ilk madde zerreciklerinin başladıkları yerden başlar.
İnsanî idrakle, her bakımdan sonsuzluklar üzerindeki sonsuzluklarla tasavvur edilebilecek ilk tâli plân (yani manevî değeri en yüksek tâli plân); maddelidir ve akılların alamıyacağı boşlukları doldurur.
Bu muazzam boşlukta; kâinatları da ihtiva eden, insanî idrakle sonsuzluklar arzeden ve sonsuzluklarla bile izahı mümkün olmayan büyüklüğün içersi; ilk tâli plâna göre çok daha ağır ve fazla madde ihtiva eden, ser denilen çok ince bir madde ile doludur.
Serin içersinde de kâinatlar bulunmaktadır ve her kâinatı dolduran ince madde, maddî ve manevî değerleri bakımından diğerlerinden farklıdırlar. Kâinatların esas maddesindeki bu farklar, kâinatlar arasındaki farkları meydana getirir.
İşte dünyanın mensubu olduğu güneş sistemini, diğer güneş sistemleri ile birlikte ihtiva eden kâinatı, diğer kâinatlardan ayıran; esîr denilen çok ince bir maddedir. Esîr, dünyanın da tâbi olduğu kâinata ana hususiyetlerini veren manevî, maddî bileşikli çok ince bir duman halindedir ki, insanlar bu maddenin ancak mevcudiyetini hissedebilmektedirler. Kâinatlara, içersinde bulunan güneş sistemleri, güneş sistemlerine de bu sistemlerin gezegenleri, o gezegenlere de uydular ve gezegenlerde bulunan canlı, cansız her şey tâbidir.
Burada, insanları teşevvüşe düşürecek bir nokta vardır ki, tarafımızdan izahı icab etmektedir:
Maddî değerin artması, manevî değeri eksiltir demiştik. Görünüşe dünyadan çok daha büyük olan güneşin daha az manevî değere malik olması icab ederken; kendisinden madde bakımından çok küçük olan dünya ve diğer gezegenlerin, ilk bakışta, manevî değerlerinin güneşten fazla olması gerekir gibi gözükmektedir. İşte konu; maddî değeri fazla olması sebebiyle manevî değerinin az olması icab eden güneşe, daha fazla manevî değeri olan dünya ve benzerlerinin tâbi oluşu hadisesidir:
Asıl değer manevî değerdir. Kâinatı dolduran esas madde ise kâinatın değerini gösterir. Ve her şey bu esas maddeden hâsıl olmuştur. Koca bir kâinatta o kâinatı dolduran maddenin esasından oluşan maddelerin iki türlü değerleri mevcuttur. Birincisi, manevî değerleridir ve bu değer madde değerleri ile ters orantılıdır. İkincisi de madde değerleridir ki; işte mevcut ilim bu esas üzerine kurulmuştur
Maddî değeri fazla olan güneş maddî tesirleri ile, daha az madde değeri olan gezegenleri kendisine tâbi etmektedir. Bu hal Mutlak Kanun icabıdır. Maddenin başladığı yerde maddî ölçüler başlar ve madde, büyüklüğü ve kudreti oranında tesirler icra etmeye başlar. Bu hal, manevî değerlerin çok azaldığı yerden, yani tâli plânların başlaması ile başlar ve manevî değerlerin azalması oranında artar.

Bu artış, maddeye olan alâkayı ve maddenin ehemmiyetini artırır. Madde ise manevî tekâmül için en esaslı imtihan unsurudur. Ve bu sebeple en çetin imtihanlar, maddenin en kuvvetli gözüktüğü yerlerde olur. Manevî varlıklar bedenlendirilerek madde içersine sevk edilir ve madde ile imtihan edilirler.

25.
TEKÂMÜL VE HAK

İnsanların ayrı ayrı haklara sahip olmaları, tekâmül seviyeleri ile alâkalıdır. Tekâmül ise iki şekilde tezahür eder. Bunlardan birincisi esas olan tekâmüldür ki, buna Tanrıya yaklaşış diyebiliriz. Bir de "dünya hayatı boyunca tekâmül" vardır ve bu, o insanın dünyadaki başarıları ile alâkalıdır.
Dünya hayatına tesir eden en mühim faktör, o insanın geçirmekte olduğu imtihanlardır ve çok defa, dünya imkânlarını o insan için güçleştirici mahiyettedirler. İşte insan bunlarla mücadele ederek hem ebedî tekâmülünü geliştirebilir, hem de dünya imkânlarından daha güzel faydalanabilir. Dünya imkânlarını elde etmek için insaniyetin girişmiş olduğu faaliyet, hakikatte ruhun tekâmülü içindir.
İşte bu sebeplerle her insan ayrı bir hakka sahiptir. Toplumlar ise, istedikleri kadar her insana "aynı hakları tanımak" imkânlarını vermeye çalışsınlar, bunda başarılı olamayacaklardır. Hak tanınmaz, fakat hak edilir.

26.
SEYYAL

Maddeler seyyalleştikçe[13] manevî değerleri artar. Yani cisimler hafifleştikçe manevî değerleri artar, maddî değerleri ise eksilir.

27.
TÂLİ PLÂNLAR

En yüksek değerli tâli plân, manevî değeri en yüksek olan tâli plândır. Şu halde bu hakikat:
Bir tâli plânın hakikî değeri;
manevî değeri ile doğru,
maddî değeri ile ters orantılıdır.
şeklinde izah olunur. En yüksek tâli plândan da aşağılara doğru gidildikçe madde değerinin artması oranında plân manevî değerinden kaybeder ve en aşağı plânda ise pek az manevî değer bulunur. En aşağı tâli plânda bile manevî değer mevcuttur.
Şu halde canlı cansız, bedenli bedensiz, gözüken gözükmeyen, hissedilen hissedilmeyen, özetle; her şeyin terkibinde hakikî değeri oranında manevî değer mevcuttur ve manevî değeri olmayan madde yoktur.

28.
MADDE

Dünya hayatı, madde ile kaimdir[14]. Madde, dünya hayatının en mühim imtihan vasıtasıdır[15]. İnsanlar insan olarak yaşadıkları müddetçe, varlıklarında madde taşımaya ve madde ile imtihan olunmaya mecburdurlar. Sadece insanlar değil, her imtihana sevk edilen varlık, ister dünyada ister dünya benzeri bir yerde olsun, muhakkak madde veya tarifi ve görünüşü maddeye uymadığı halde imtihanlarda maddenin yerini tutan vasıtalarla imtihan olunurlar.

Manevî değerlerin kabalaşmasından hâsıl olan maddeler, manevî değerlerinin azalması oranında karışık bir manzara arzederler. Madde, imtihan vasıtası olmasından ve iyi kullanıldığı takdirde birçok faydalar temin etmesi bakımından değerli bir şeydir.. Maddeyi lehine veya aleyhine kullanmakta, insanlar, Mutlak Plân icabı serbest bırakılmışlardır.
İşte maddî değerler arttıkça manevî kıymetinden kaybeden manevî değerler ihtiva eden ve mevcudiyetinde sonsuz derecede hâsıl olmuştur. Bu hâsıl oluşun sebebi ise manevî değerlerin son derece kabalaşmasıdır. İlk tâli plân, tâli plânlar içinde en yüksek manevî değerler ihtiva eden ve mevcudiyetinde sonsuz derecede az miktarda madde bulunan plândır. Bu plânın da kendi içersinde kademeler ve mertebeler mevcuttur. İşte en son mertebede bu ince varlık iyice kalınlaşır ve bu kalınlaşmanın tesiri ile kâinatları ve kâinatların mensuplarını hâsıl eden maddenin esası hâsıl olur ki, buna misâl olarak ser ve benzerlerini gösterebiliriz.

29.
BENLİK

Benlik iddiasında bulunan bir insan, kendi kendisini aldatan ve öğrenmesi icab eden şeylerle kendisi arasına bir duvar çeken zavallıdır.
Kendisini diğer insanlardan değerli bulan insan, değersizliğinin dahi farkına varmaktan âcizdir.
Kendisini değersiz bulduğu halde etrafa değerli gözükmek için her fırsatta üstünlüğünü iddia edenler ile; riyakâr fakat iltifatkâr sözleri, doğru fakat acı hakikatlere tercih edenler, tedaviye muhtaç kimselerdir. Doğru fakat acı hakikatleri, riyakâr fakat iltifatkâr sözlere tercih edenler ise en az dosta sahip olanlardır.
Hayattaki iyiliği, sadece kendilerine yöneltilmiş iyiliklerden ibaret sayanlar ve başkalarından beklediklerini asla kendileri göstermek veya vermek istemiyenler ise, hayatlarının dünya faslını pek acınacak bir şekilde kapamaya namzet olanlardır.

30.
EGOİZM

Egoizmin var olabilmesi için bazı şartlar lâzımdır. Her şey gibi egoizm de, varlığını temin eden şartların mevcudiyetine bağlıdır.
Egoizm gerek manevî, gerek maddî hayat için geçerlidir. Bu; egoizmin maddî ve manevî her iki hayatta da rol oynaması demektir. Bir bedenli veya bedensizin tekâmül derecesini anlamak için, o şahsın egoizm ölçüsü güzel bir faktördür.

31.
TEKÂMÜLÜN DE GAYESİ VARDIR!

Allah gayesiz olarak hiçbir şey halk etmemiştir. Sebepsiz ve gayesiz yaprak bile kıpırdamaz. Maddeli ve maddesiz, istisnasız her şey, sebepli ve gayeli olarak halk olunmuşlardır.
Ruhlar tekâmül ederek olgunlaşırlar. Gaye sadece ruhların olgunlaşması değildir. Ruhların tekâmül etmelerinin de gayesi vardır. Tekâmülün hedefi, menşe; yani Tanrı'dır. O'nun değerine tekâmül edilerek aslı ulaşılamaz. O'na yükselen tekâmül yollarında ruhların değerlendikçe erişebilecekleri gayeler dizilidir!.
Tekâmül; gayesi olan bir gaye, hedefi olan bir hedeftir. Madde, kâinatlar, bedenli bedensiz bütün varlıklar, kısaca mevcut olan her şey; tekâmüle yarayan, tekâmülü sağlayan ve bizzat tekâmül eden unsur ve varlıklardır. Tekâmül etmeyen veya tekâmülde rol oynamayan tek zerrecik dahi mevcut

değildir. Manevî ve maddî sonsuz büyüklüklerden, sonsuz küçüklüklere kadar her şey tekâmül eder ve tekâmülde rol oynar.
Kısaca; ruhların tekâmülü, esas gaye değildir. Tekâmül sadece, esas gayeye ulaşılabilmesi için geçilmesi muhakkak surette icab eden bir yoldur. İşte insanlar da ruhen gelişerek yükselebilmek için dünya ve benzeri tekâmül okullarına zaman zaman inmekte, bu okulların bahşettiği imkânlarla denenerek tekâmül yolunda, izahı imkânsız yükseklikler istikâmetinde ilerlemektedirler.

32.
SONSUZLUKLAR-DEĞERLER

En büyük değerleri, en üst hiçlikler ihtiva ederler. Hiçlikler, yalnız manevî değerlerin kaynaklarıdır. Manevî değerler ise maddî değerlerin aksine hafiflikleri oranında kıymetlenirler.
Buradaki hafiflik kelimesi; madde ölçüsüne yarayan kıymetlerle alâkası olmayan bir mâna taşır. Daha doğrusu, insanların manevî değerleri ifade etmek için bugüne kadar kullandığımız hafiflik ve ağırlık gibi sözleri tam anlamı ile anlamalarına imkân yoktur. Bunun için; "en yüksek manevî değerler, hafiflikleri ile doğru orantılıdır" diyerek fazla ayrıntıya girmeyeceğiz.
Hiçliklerden, kâinatların içersinde bulunduğu ve ser ismini verdiğimiz çok ince bir madde ile dolu bulunan kısma kadar bu manevî değerler gittikçe kabalaşarak, yani manevî değerlerinden kaybederek gelirler. Ve, ser bölgelerinde ilk madde tezahürü görülür.
Hiçliklerden, kâinatların bulunduğu bölgelere kadar ser devam eder ve kâinatları birbirlerinden ayıran kısımda ise serin kabalaşmasından her kâinata özelliklerini veren bölgeler başlar. Biz bu bölgelerden, dünyayı ve dünyanın tâbi olduğu güneş sistemi ve daha birçok güneş sistemlerini ihtiva eden esîr ile dolu bölgelere gelelim.
Ser'e göre esîr, çok kaba bir maddedir. Esîrin kabalaşmasından elektron çekirdekleri, elektron sistemleri, atomlar ve diğer gittikçe kabalaşan maddeler meydana gelirler ki, kabalığı oranında manevî değerinden kaybetmektedirler. İşte bu şekilde kabalaşa kabalaşa dünya ve benzerleriyle bunlara tâbi olan canlı ve cansız, istisnasız her şeyin meydana gelişi sağlanmıştır. Kabalaşma devam ettikçe daha iyi gözüken, belirginleşen maddeler hâsıl olur.
Yukarda vermiş olduğumuz izahattan sonra, varlıkları aşağıdaki sıra ile değerlendirebiliriz:
1. En yüksek manevî değerler olan; Hiçlikler,
2. En az maddî değeri olan manevî değerlerden; Ser,
3. Serin maddî kıymetinin kabalaşmasından hâsıl olan; Esîr ve benzerleri,
4. Esîr bileşikleri,
5. Atomlar,
6. Atomlardan hâsıl olan; Çeşitli maddeler.

33.
MADDE

Madde, büyüklüklerin eseridir. Asıl büyük olan ise maddesizdir. Madde eserdir, esas değildir.

34.
İLK İNSAN DEVRİNDE DÜNYANIN TEKÂMÜL MERTEBESİ

İlk insan, dünyaya bu vaziyeyette gelmemiştir. Dünya da o zaman böyle değildi. İlk insan, insanla hayvan arasında bir mahlûktu. İnsan, dünya ile paralel olarak tekâmül etmiş ve on milyonlarca sene sonra bugünkü mütekâmil şekline girmiştir.

Bu ise; bugünkü insanlığın mertebesine erişmiş varlıkların eskiden mevcut olmaması demek değildir. Hiç şüphesiz ki, o zaman da bugünkü insanlığın mertebesine erişmiş olanların tekâmülü için, devam edecekleri okullar vardı. Fakat o zamanki dünya, bugünkü ruhî mertebede olanların imtihan yeri değildi. Bugün bile dünyaya dikkat edilirse üzerinde, binlerce hattâ onbinlerce yıl tekâmül farkı olan insanların yaşadıkları görülür.
Bu; insanın görünüş ve bedensel değişimine paralel olarak tekâmül edişinin izahıdır. İnsanın bugünkü hale erişmesi nasıl uzun seneler sonucunda elde edilmişse, buna paralel olarak tekâmül eden dünya da milyonlarca senede bugünkü tekâmül durumuna gelmiştir.

35.
İLK DÜŞÜNCE

İlk insanı, ilk düşünceye sevk eden şey egoizmi olmuştur.

36.
TEKÂMÜL VASITASI

Tâli plân, madde veya benzerlerinin, en basit unsurunun, ilk bulunduğu yerden başlar. Maddeler (ve benzerleri) ise bedensizleri denemek, imtihan etmek ve tekâmül yolunda ilerletmek için vasıtalardır. Tâli plânların vasıtalar ihtiva etmesi sebebi ile onlara, vasıta plânlar denebilir.

37.
SONSUZ BÜYÜKLÜKLER

Madde sonsuzlukları sınırlandırır. Madde ihtiva eden her şeyin son ucu maddesizlikte, hiçlikte son bulur. Hakikatte madde ihtiva eden ve uçsuz bucaksızlıkla ifade edilen uzay, kâinat, kâinatlar, insan idraki için sonsuz denecek büyüklüklerde olmalarına rağmen hakikatte hiçliklerle hudutlandırılmıştır. Madde, insanların sadece sonsuzluklarla ifade edebilecekleri, hakikatte ise “asıl sonsuzlukların” çevrelediği geniş bir sahaya yayılmıştır. Bu sahanın içersinde kâinatlar ve her kâinatta sonsuz miktarda yıldız ve güneş sistemleri mevcuttur ki, insanlar için her bakımdan uçsuz bucaksızlık hassasını haizdir.
Sonsuzluk ve uçsuz bucaksızlık idrak kabiliyetlerine göre değişir. Orta Asya’daki bir karınca için Asya kıt’ası sonsuz büyüklüktedir. Denizlerin derinliklerinde yaşayan balıklar için ise denizler uçsuz bucaksızdır. Nitekim ilk insanlar da açık denizleri, uçsuz bucaksız zannetmişlerdi. Bundan 5000 sene evvel insanların sonsuz büyüklükte olduğunu sandıkları birçok mefhumlar zamanla hudutlanmışlardır. Buna rağmen uzay, her bakımdan hudutlu olduğu halde, insaniyet için hâlâ sonsuzluk hassasını muhafaza etmektedir. Halbuki Tanrı indinde zerre mertebesine düşmeyecek hiçbir sonsuzluk mevcut değildir.

38.
GERÇEK BÜYÜKLÜK

Zerre, mikroba göre, mikrop insana göre, insan dünyaya, dünya kâinata, kâinat da kâinatlara göre çok küçüktür. Kâinatların değeri ise manevî değerlerin yanında çok ehemmiyetsiz kalır. Hakikatte, küçük olan, büyükten pek farklı değildir. Çünkü; asıl olan madde değil, manevîdir.

39.
MANEVÎ DEĞERLERDEN, MADDEYE...

Değerler, genel olarak aşağıdaki sıraya göre dizilirler:
1. Tam manevî değerler,
2. Az miktarda madde ihtiva eden manevî değerler,
3. Yarı manevî değerler,
4. Manevî değer ihtiva eden maddî değerler,
5. Çok az miktarda manevî değer ihtiva eden maddeler.

1. Tam manevî değerler; hiçliklerdir ki, kendi aralarında manevî değerlerine göre derecelenirler.
2. Az miktarda madde ihtiva eden manevî değerler; biz buna ser ve benzerlerini misal olarak gösterebiliriz. Bu tebliğimize kadar tek bir serden bahsetmiştik. Halbuki kâinatları ihtiva eden birçok serler mevcuttur ki, bunlar da birbirlerinden terkiplerindeki farklarla ayırdedilirler ve her serin terkibi, mensubu bulunan kâinatların karakterlerinde esas rolü oynar. Terkiplerindeki bu farklar kâinatları ihtiva eden ser'lere bambaşka karakterler verirler.
3. Yarı manevî değerler; esîri buna misal gösterebiliriz.
4. Manevî değer ihtiva eden maddî değerler; buna da misal olarak elektron bileşiklerini ve atomları gösterebiliriz.
5. Çok az miktarda manevî değer ihtiva eden maddeler; kaba oluşumları bunlara misal olarak gösterebiliriz.

40.
MUTLAK VARLIK, MUTLAK KANUN,
MUTLAK PLÂN

En evvelâ halk edilen, manevî değeri en yüksek olan Mutlak Varlıktır. Mutlak Varlıktan sonra sıra ile, Mutlak Kanun ve Mutlak Plân halk edilmişlerdir. Mutlak Kanunun halk edilişine vasıta Mutlak Varlık; Mutlak Plânın halk edilişiline vasıta ise Mutlak Kanundur.
İlk halk edilen Mutlak Varlık, her bakımdan tasavvuru imkânsız büyüklükler ihtiva eder. Onun üzerinde, düşünülmesi dahi imkânsız olan Tanrı vardır. Tanrıyı insan idraki ile anlamaya, O'nun kudretini, kuvvetini, büyüklüğünü takdire, asla imkân yoktur. İnsanların O'nun zerresini anlayabilmeleri için, zaman, mekân, genişlik, büyüklük gibi dünya mefhumlarından tamamen sıyrılmış ve bu mefhumların çok üzerlerine çıkmış olmaları icab eder ki bu, insanî kudret ve kabiliyetlerle olmasına, yapılmasına imkân olmayan bir iştir.
İnsanî ölçüler madde ölçmeye yarar, insanların manevî değerleri ölçüşleri bile madde tesiri altındadır. Bir insanın maddesiz ve madde ölçüleri dışında değer biçebilmesi çok zordur. Manevî değer olan iyilik bile madde terazisinde tartılır.
Değerleri maddesiz olarak hissedebilmek ve madde ölçüsüne vurmadan o değerin değer olduğunu idrak edebilmek ancak, dünya imkânları içersinde tekâmül ederek en üst kademelere erişmiş insanlar için söz konusu olabilir ki, mevcutları pek azdır ve bunlar dünya okulunun son sınıf talebeleridir. İşte bu seviyeye erişenler dahi Tanrının zerresini idrak edemezler.
Tanrıyı dünya imkânları ile idrake, tarife değil; hissetmeye dahi imkân yoktur. Çünkü onun icraatı dünya kabiliyetleri ile anlaşılacak, idrak edilecek şeyler değildir. Dünya idraki ile ancak, her şeyle birlikte dünyayı da idare eden Mutlak Varlık, Mutlak Kanun ve Mutlak Plânın zerresi idrak edilebilir. Bu büyüklükleri idrakte, madde büyük rol oynar. Çünkü madde dünyada sadece bir imtihan vasıtası değildir. Dünya hayatında maddeli misaller, maddesiz olan manevî hayatın zerre kabilinden ufacık modelleridir.
İnsan olgunlaştıkça madde değerleri eksilir ve yerini manevî değerlere terkeder, bu arada insanın da maddeye verdiği kıymet eksilir. Madde, insanlığın manevî değerleri idrak edebilmesi için muhakkak

surette kullanmaya mecbur olduğu bir basamaktır. Bu basamağın daha üstündeki basamaklara çıkmaya hak kazananlar, madde olan bedeni taşımak lüzumunu geride bırakanlardır. Madde olan bedenden kurtulan varlıklar, mertebe mertebe, kademe kademe yükselirler ve yükseldikçe de hakikî değer olan "manevî değer"e nüfuz ederler.
Manevî değerler için de tıpkı maddî değerleri ölçmek için kullanılan ölçülere benzer ölçüler mevcuttur. Fakat, bu benzeyiş sadece tarzdan ibarettir. Hattâ, manevî değerlere tatbik edilen ölçüler, maddî değerlere tatbik edilen ölçülerin tam tersidir.
İşte bu sebeple manevî değerler, dünyada mevcut olan ve madde değerlerini ölçmek için kullanılan ölçülerle ölçülemezler. Ölçüsüz büyüklükteki Allah ise yine bu sebeple asla idrak edilemez ve "birdir" denilerek de adetle tahdit olunamaz.
Adetler maddeyi sayma ihtiyacından hâsıl olmuşlardır. Manevî değerleri dahi bu ölçü ile izah yanlış bir yolken, Allahı madde ölçüsüne vurarak izah yoluna gitmek dünya ihtiyaçlarından hâsıl olan bir zaruretten başka bir şey değildir.
Allaha birdir demek. O'nun hakikî değerinin zerresini bile olmayan, dünya imkânları ile tahdit edilmiş bir izahtır.
Çünkü, Allahın bütün madde ölçülerinin ve maddeli varlık idraklerinin üzerindeki büyüklüğünü anlayabilmek için O'nu evvelâ madde ölçüleri ile takdir etmek zarureti vardır. Bu zaruretten eski ve "Tek Allah" prensibine dayanan dinler doğdular.
İşte insanî kabiliyetlerle izahı imkânsız olan Allahın büyüklüğünün ve sonsuzluğunun asla idrak edilemiyeceğini anlamak, "Tek Allah" prensibine dayanan dinlerin üzerindeki bir görüşe sahip olmak demektir ki, dünya bedenlileri için en yüksek idrak hududu budur.

41.
ALLAH

Allah, ne tektir ne de birden fazladır. O, "her şeydir" demekle tarif olunamaz.
Sonsuzluklar insanlar içindir.
Allahın büyüklüğünü sonsuzluklarla tahdit yoluna asla sapılamaz.
Tanrının muhteşem varlığını, Tanrıdan başkasının idraki mümkün olamaz.
Tariflere sığdırılamaz, düşünülemez, mânalandırılamaz, hudutlandırılamaz.
O'nun büyüklüğü, kudreti, kuvveti O'ndan başkası tarafından bilinemez, anlaşılamaz.
Tefekkürle O'na yaklaşılır, fakat ulaşılamaz.
O'nu takdire, idrake, O'ndan başkası kâdir olamaz.

42.
TEKÂMÜL ETMİŞ İNANÇ

Her toplumun, tekâmülü oranında tekâmül etmiş inanca ihtiyacı vardır.

43.
BİLGİ

Biz bu bilgileri, birkaç kişi aralarında paylaşsınlar diye göndermiyoruz. Kâinatlardaki tekâmül, vermiş olduğumuz bilgilerle hâsıl olmuştur ve istisnasız, bildirdiklerimiz zamanın anlayış kabiliyetinin çok üzerlerindeki bilgilerdir. Biz bilgilerimizi, insaniyet bilgilerimi kavrayacak seviyeye eriştikten sonra değil, insaniyeti bilgilerimizi kavrayacak seviyeye çıkarmak için veririz.

44.

DERT, ZORLUK, MÜŞKÜLÂT

Dertler, zorluklar ve müşkülât, insanlara sadece dert, zorluk ve müşkülât olsun diye verilmemektedirler. İnsanlara verilen dertlerin, onların ruhî tekâmüllerindeki rolleri mühimdir. Hastalıklar da ruhî tekâmülde çok büyük roller oynarlar. Hiçbir hastalık yoktur ki devası mevcut olmasın. Fakat bu hastalıkların devalarını, yukarı plân, açıktan açığa bildirmez. Bu tıpkı yazdığını bozmak gibi bir şey olur.
İnsanlara ve diğer mevcut varlıklara taşıyabileceklerinden fazla yük vurulmaz ve devası aranıp da bulunmayacak hastalık yoktur. Fakat hastalığa karşı olan devayı arayıp bulmak, yine insanlara bahşedilen idrakle, insanlığın vazifesidir. Bu sebeple, hiçbir hastalığın devası tam olarak bildirilmez ve bildirilmeyecektir.
Bu yolda yapılabilecek şeyler ancak birkaç ip ucu vermekten ibaret kalacaktır. İnsaniyet bu ip uçlarını kabiliyetleri ile geliştirerek hastalıkların devalarını arayacak, bu araştırmaları yapanlar da araştırmaları esnasında ruhen yükselmek imkânına kavuşacaklardır.

45.
TEK OLAN; MUTLAK VARLIKTIR...

Allah en evvel, "var eden" Mutlak Varlığı halk etmiştir. Mutlak Varlık, Mutlak Kanunu ile her şeyi kanunlaştıran ve Mutlak Plânı ile tatbik ettirendir. Allah, erişilmesi, düşünülmesi, tasavvur edilmesi imkânsız büyüklüktür; ve şimdiye kadar, onu düşünmeye ve tasavvur etmeye dahi imkân bulamayan insan, tek olan Mutlak Varlığı, Allah olarak tanımıştır.
İnsanlar tek olan Mutlak Varlığı Allah olarak tanımadan evvel; putlara, birçok Allahlara veya bazı maddelerin yahut varlıkların Allah olduklarına inanırlardı. İşte, zamanla idrak seviyesi artan insan, bu merhalelerden geçmiş ve tek Allaha inanmaya başlamış, onu isimlendirmiş, sıfatlandırmış, özetle onu kendi kabiliyet ve kudretleri ile tarife, büyüklüğünü izaha uğraşmıştır.
Bugün ise insaniyetin artık onun ne tarif, ne de tasavvur edilebilecek bir büyüklük olmadığını, çünkü o büyüklüğü insanların asla tarife ulaşamayacaklarını bilmeleri icab etmektedir.

46.
DEĞERLER

Değerleri madde dünyasının maddî tesirleri altında izah, idrak ve takdir, çok zordur. Değer mefhumu manevîdir ve manevî olan bu değerleri madde dünyasında, oldukları gibi tarif etmek imkânsızdır. Bütün bu imkânsızlıklara rağmen, manevî değerlerin maddeli hayat yaşayanlara izahı, tekâmülleri için lüzumludur. Bu iş için elde mevcut imkân, sadece; madde aracılığı ile mecazî yollardan anlaşılabilecek izahlardır.
Bu zorluk, insanların herhangi bir şeyi anlamak, görmek, duymak, tatmak, hissetmek hattâ düşünmek için bile maddeye ihtiyacı olmasındandır. İnsanlar madde yardımı ile seslerini duyurur, düşüncelerini açıklar; bir şeyi işaret ederek gösterir, tarif ederler. İnsana insan denilebilmesi için dahi maddeden bir bedeni olması gerekir. Kısaca; maddeli hayatta, insan olmak, yaşamak ve anlaşabilmek için maddeye ihtiyaç vardır. Bu sebeple dünyaya; manevî değerlerin, madde süzgecinden geçirilerek değerlendirildiği yer de denilebilir.
Manevî değerler, tesirler halinde tezahür ederler. Bu yüzden insanlar manevî değerleri ancak hissedebilmektedirler. Ve insanlar ruhen tekâmül ettikçe, manevî değerleri daha iyi ve madde tesirlerinden daha uzak idrak edebilmektedirler.
Bundan üç bin yıl evvel yaşayan insanlar, Allahı ancak madde ile sımsıkı bağlı bir şekilde tasavvur edebiliyorlardı. Onlara göre Allahlar; saçlı sakallı, insanlara benzer arzuları olan, hırslı, ihtiraslı

varlıklardı. Fakat insanlar tekâmül ettikçe madde üstü değerleri daha iyi anlayabilmek ve onların değerlerine tefekkürle[16] daha fazla yaklaşabilmek imkânlarını elde ettiler. Bunun sonucunda da yüksek manevî değerleri, hiçbir maddî ölçü ile değerlendiremiyeceklerini idrak edebilecek seviyeye yükseldiler.
İnsanlar manevî değerleri ancak kendi kabiliyet ve realitelerine uygun olarak, az veya çok maddeleşmiş varlıklar halinde düşünebilmekte; bu hal ise, manevî değerlerden alınan izlenimlerin maddeleşmesi ve manevî değerlerin madde ihtiva eden varlıklar halinde onlara yansımalarına sebep olmaktadır.
Aslında; her değer bir varlıktır. Yani; hiçbir maddî tezahürü olmayan ve sadece tesirler halinde kendilerini belli eden varlık ve değerlere, manevî varlık ve değerler denir. İnsanlar, madde olarak varlığını izah edebildiği şeylere, sırf onları görüp tesbit ve tarif edebildikleri için manevî varlık demek lüzumunu hissetmemekte; ancak göremedikleri, madde olarak varlıklarını tesbit edemedikleri, sadece tesirleriyle bildikleri varlık ve değerlere manevî varlık diyebilmektedirler. Halbuki manevî değer ihtiva etmeyen hiçbir madde mevcut değildir. Madde, tekâmüle hizmet gayesiyle kesifleşmiş manevî değerdir.
Değerin ne olduğunu; "Tekâmül, ruha değer kazandırır" ifadesinde bulmak mümkündür. Ruhun tekâmül yolunda ilerlemesi, o ruhun değerinin artması tarzında izah olunabilir. Ruhun aslî değeri, tıpkı ruh gibidir, ruha benzer, ona ruhtur da denilebilir. Çünkü ruh, artan değeri oranında imkânlar elde eder. Ruhun elde edebildiği yeni imkânlar, onu yükseltir ve tesir sahasını genişletir.
Değerler, o değeri ölçmekten veya izah etmekten aciz vasıtalarla değerlendirilemezler. Manevî varlıklar, ancak, daha üstün manevî değerler tarafından doğru veya doğruya yakın olarak değerlendirilebilirler. Beşyüz kilo tartan bir basküle, daha ağır yükleri tartmak nasıl mümkün olamazsa, daha aşağı manevî değerler de daha yüksek değerdekileri öylece değerlendiremezler. En üstün manevî değeri ise takdir ve izah, bu sebeple mümkün değildir.
Mutlak Varlığa, "Mutlak Değer" de denilebilir. Onun kudreti, kuvveti ve icraatı tasavvur edilemiyecek büyüklükte ve mükemmeliyettedir. Tanrı ise; "en yüksek" denilerek dahi tahdit edilemiyecek ve tefekkürle zerresine dahi erişilemiyecek olan değerdir.

47.
MADDE DEĞERİ

Madde değerleri, maddeli hayat yaşayanların, yine madde aracılığı ile değerlendirebildikleridir.

48.
MUTLAKLAR

"Tek Allah" prensibine dayalı dinlerle, insanlar için Allah idraki, Mutlak Plân'a çıkarılmıştır. Çünkü tek olan, her şeyi var eden ve yok edebilecek kuvvet ve kudrette olan odur.
Allah ise; hakikatte, ne "tek" ne de "her şeyin üzerindeki varlık" denilerek tarif olunamaz. Çünkü O, ne tektir, ne de her şeydir. O, Mutlak Kanun dahil her şeyin başı, mutlak sahip ve hâkimidir.
Mutlak Kanun O'nun eseridir ve O'nun çizdiği yoldur. Bu yolun tatbiki ise; Mutlak Kanundan olan, fakat cüz'ü olmayan ve başlı başına tıpkı Mutlak Kanun gibi cüz'süz bir kül halinde olan Mutlak Plândır.
Mutlak Plân, Mutlak Kanunun tatbikçisidir. Mutlak Kanun ise hiçbir şekilde izaha imkân olmayan ve asla büyüklüğü, bedenli bedensiz hiçbir varlık tarafından izah edilemiyecek olan Allah'ın, ilk eseridir ve tektir. Tektir, kül halindedir, cüz'ü yoktur ve aynı hassaları haiz Mutlak Plânı ise bu kanunun ayırdedilmesi düşünülemiyecek bir küllüdür. Küllüdür, çünkü Mutlak Plân da cüz'süz kül halindedir ve her şeyi yapan, yaptıran, bütün varlıkların gideceği yolu içeren plândır.

Allah ile Mutlak Kanun arasında Mutlak Varlık mevcuttur. Allah ise, hiçbir zaman mutlakla[17] dahi hudutlandırılamıyacak olandır. Allaha Mutlak Varlık demek, O'nu, kendi yarattıklarının seviyesinde idrak etmek demektir.
Mutlak Varlık; yaratma ve yok etme de dahil, Allahın bütün imkânlarını haiz olan değerdir ki, mevcut değerlerin en yükseğidir. Mutlak Kanunun var oluşunun âmili ve Mutlak Plânın bütün icraatını kolaylıkla takip edebilendir. Varlık olarak her bakımdan mutlaktır. Fakat Allah değildir!.. Çünkü Allah ne varlıktır, ne de mutlaktır. O, varlıkların ve mutlakların Haliki[18] ve sahibidir.

49.
YEDİ KAT GÖK

Eski din kitaplarında bahsolunan yedi kat gök, tamamen hakikî mânadadır ve hakikaten yedi esas kat mevcuttur;
1. Kâinat (Esîr),
2. Ser,
3. Hiçlikler,
4. Mutlak Plân,
5. Mutlak Kanun,
6. Mutlak Varlık,
7. ..... izahı imkânsız yükseklik..... ALLAH.

50.
KARŞI CİNSE AŞK VE SEVGİ

Sevgi, aşk, imtihan vasıllarından başka bir şey değildir. Çünkü insan dünyaya ne sevmek, ne yaşamak, ne bedbaht olmak, ne de mes'ud ömür sürmek için sevk edilir. Bu sayılan ve sayılmayanların hepsi hiçbir zaman gaye değil, vasıtalardır. Çünkü insan bu vasıtalar yardımı ile imtihan olunur. İnsan olarak yaşamaktan gaye tekâmüldür.
Mutlak Kanunun esaslarından biri de cazibedir. Artının eksiyi çekişi gibi.. Kadın ve erkek münasebetleri de böyledir. İki cinsin birbirine karşı olan alâkası ile cinsî aşk hâsıl olur. Cinsî aşk ise madde ve ruhun karışmasından meydana gelir.
Aşkta ruha verilen değer arttıkça aşk ulvîleşir; bu bir yükseliştir. İnsanları hakikî aşka götüren yol böyle başlar. Daha doğrusu; insanları hakikî aşka götüren birçok yollar böyle başlar ve maddeye verdiği değer azaldıkça insanlar ilerler, ulvîleşen aşkı ile "asıl aşk"ı sezmeye başlar.
Hakikatte bir cinsin diğer cinse karşı duyduğu alâka sadece cinsî değildir ve cinsî alâkanın da tek hedefi hiçbir zaman üreme olamaz. Üremenin böyle ulvî bir münasabetten meydana gelişi, cinsel eğilimlerin dünyada da gözle görülen bir sonuç hâsıl etmesi içindir. İmtihanları ve üremeyi daha cazip hale koymak içindir.

51.
DEĞER

Değerler genellikle iki kısma ayrılırlar:
1 – Hakikî değerler,
2 – Zahirî[19] değerler.
Hakikî değerler, bir şeyin Mutlak Plâna uygun değeridir.

Zâhirî değerler ise, insanların, herhangi bir maddeye veya hâdiselere vermiş oldukları değerlerdir ve daima değişen değersizliklerden ibarettirler. Misal olarak, bir çocuğun bir oyuncağa verdiği değerle, aynı çocuğun kırk yaşına geldikten sonra o oyuncağa verdiği değer arasındaki farkı gösterebiliriz.

52.
HAKİKÎ DEĞERLERİN DEĞİŞEBİLMESİ

Hakikî değerlerin kıymetlerindeki değişiklikler, ancak Mutlak Plân icabı olabilir. Hakikî bîr değerin değişebilmesi için, yine Mutlak Plâna uygun hakikî bir sebebin mevcudiyeti lüzumludur. Tabiat hâdiseleri ve insan hayatında, o insanın elinde olmadan meydana gelen değişikliklerin istisnasız hepsi, Mutlak Plân icabı hâsıl olan hakikî sebepleri izah ederler.

Sebepsiz yere yaprak kımıldamaz!

Her sebepten muhakkak bir sonuç hâsıl olur. Her sonuç ise bir sebepten başka bir şey değildir. Yukarıdaki kanun, tabiattaki hâdiselerin birbirlerine ekli bir zincir halinde devam ettiğini göstermektedir. Tabiatta en bulunmayan şey ise; "bir sebebe dayanmayan herhangi bir sonuç"tur. Yani tabiatta, hattâ tabiat üstü varlıklarda, her varlık mevcudiyetini bir sebebe borçludur. Mevcudiyetini hiçbir sebebe borçlu olmayan tek varlık ise Tanrıdır.

53.
KANUN

Bir şey, kendi oluşunun, aynı zamanda hem sebebi hem de sonucu olamaz.

54.
YEGÂNE VARLIK

Mevcudiyetine hiçbir şeyin âmil[20] olmadığı yegâne varlık Tanrı'dır.

55.
ALLAH

Allah ne "tek"tir, ne de "her şey"dir.
Onu izah için kelime bulunamaz.
O haşmeti, hiçbir zaman "ifade ile" tahdit yoluna sapılamaz.

56.
HALK

Halk, Allahın emri iledir. En evvel halk edilen ise, manevî değeri en fazla olan Mutlak Varlıktır. Her şey Mutlak Varlığın, Mutlak Kanunu'nun tatbik ettiği Mutlak Plânla var olmuştur.
Tanrının emri olmadan hiçbir şey var veya yok edilemez. Yeniden var oldu gözükenler, sadece ilk var edilenlerin tekâmül etmiş şekilleridir.

57.
YAŞ

Yaş, dünya hayatını ve tecrübelerini bedene yansıtır. Tecrübeler arttıkça, ruh güzelliklerle doldukça beden eskir. Buna, ruh zenginliğinin ters orantılı olarak bedene yansıyışı da denilebilir.

58.
ÜÇ BUUTLU REALİTE

Üç buutlu[21] âlemde üç buutlu vasıtalarla düşünülebilir ve bilgi edinilebilir. Bu sebeple dünya hayatı boyunca manevî bilgi ve değerlerin de bu üç buutlu süzgeçten geçirilerek verilmesi, o manevî değerlerin hakikî değerlerine yükselinememesinin asıl sebebidir. Bu, tıpkı ağır bir yükün, o yükü çekemiyecek terazi ile tartılmasına benzer.

59.
MUTLAK VARLIK, KANUNU, PLÂNI

Mutlak Kanun küldür. Mutlak Plân da Mutlak Kanuna tâbi bir küldür. Bu tâbi oluş, Mutlak Kanunun cüz'süz küllük hassasına asla halel getirmez.
Mutlak Kanuna, Mutlak Varlık tarafından her hak ve selâhiyet tanınmıştır. Mutlak Varlık, Mutlak Kanunu Tanrı emri ile vazedendir ki, bu güne kadar Tanrı olarak tanınmıştır.
Mutlak Plân ise, Mutlak Kanuna tâbi cüz'süz küldür. Ve Mutlak Kanunun plânının bizzat temsilcisi ve kendisidir. Bunun için, o hiçbir zaman tam mânası ile Mutlak Kanundan ayrılamaz, ayrı düşünülemez.
Mutlak Varlığın yaratma'sını; Mutlak Kanunun, Mutlak Plânı ile plânlar ve tatbik eder. "Varlıklar" tekâmül ederek Mutlak Plân seviyesine erişebilirler, fakat asla Mutlak Kanun seviyesine erişemezler.

60.
MELEKLER

Mutlak Kanunun, tatbikatçısı olan Mutlak Plânın, yapmakta olduğu belli başlı işlerin her birisine "mecazî mânada" olmak üzere Melek adı takılmıştır. Hakikatte melekler, cüz'süz kül halindeki Mutlak Plânın icra etmekte olduğu fiillerden başka bir şey değildirler.
Bu fiiller, Mutlak Plânın sonsuzluklara erişen geniş hak ve selâhiyetleri içersinde vazife görürler. Bu hali izah için; Mutlak Plânın mensubu fiillere (ki bunlara ayırarak ayrı ayrı vazifeler halinde bakabiliriz) melek denmiştir.
Melek diye adlandırılan Mutlak Plân icraatı, insanların anlayış ve kavrayış seviyesinde de tezahür edebilme imkânına sahiptir. Onlar, Mutlak Plânın sonsuzluklar üzerindeki imkânlarını, vazifeleri icabı, Mutlak Kanun esaslarına göre kullanabilirler.
Mutlak Varlık ise, yaratılmış olanları tekrar yaratmak, tekâmüllerini sağlamak yolunda akla durgunluk veren, sonsuzluklarla ölçülemiyecek imkânlar içersindedir. İmkânlarını ancak Tanrı hudutlar.
Mutlak Kanun, Mutlak Plânı ile var ve yok ettiklerini Mutlak Varlığın emir ve kontrolü altında yapar.
Mutlak Kanunun var olabilmesine, o kanunu yapan Mutlak Varlık, o kanunu yapıp yürütecek Mutlak Varlığın varlığına ise Allah âmildir. Ve en büyük iki değerin, mutlağın ve varlığın birleşmesinden hâsıl olan Mutlak Varlık, cüz'süz her şeyi ihtiva eden bir küldür. Haliki ise, sonsuz Mutlakların ve ölcülemiyecek değerdeki varlıkların haliki ve sahibi olan Allah'dır.

61.
TEKÂMÜL DEVRELERİ HAKKINDA
BİLİNMESİ İCAB EDEN NOKTALAR

Her tekâmül devresinin realiteleri vardır. O realiteler, o tekâmül devrelerini yaşayanların her bakımdan kabiliyetlerini hudutlandırır.
Her tekâmül devresindeki insanın realitesini, idraki belirler ve sınırlandırır. Onun yapması gereken şey; idrak ettiklerini vicdanının yardımı ile tatbik etmesidir. Tekâmül ettikçe realiteler yükselir ve bu hal sonsuza doğru öylece uzanır.
Buna misal; "Allahın maddî olarak mevcudiyetine inanmadan, O'nun madde üstü varlığına inanılamayacağı" gösterilir. Bu kısaca izah edilen misalin, başı ile sonu arasında birçok tekâmül basamakları mevcuttur.
Dünyada yaşayan insanlar, dünya realitelerine göre tekâmül ederler. Dünya ise çeşitli tekâmül basamaklarına sahiptir.

62.
REALİTE VE TEKÂMÜL

En büyük hata, taasupla tekâmüle engel olmaktır. Bir realiteyi mutlak sanmak ve onu öyle tanıtmak, tekâmüle engel olmaktır.
İlim ve inanç sabitlikten kurtulduğu oranda seyyaleşir. Bu seyyaliyet, "realiteleri realitelerin takip etmesi" şeklinde izah olunabilir. Tekâmül yolu, birbirini takip eden realitelerin çizmiş olduğu yoldur.

63.
HAKİKÎ İLİM

Dünya ilmi, her yönden taassupla[22] çerçevelenmiştir. İlmî taassup, bilgisizlikten ve kısa görüşten hâsıl olan taassuptan daha fazla rol oynamaktadır. İlim adı altında ilimi sınırlandırma ve ilmî taassup,hakikî ilme ilerleme hattâ doğma imkânlarını kapamaktadır.
Bugün için "hakikî ilim" yoktur. Var olan, sadece hakikî ilme ulaşılacak yollar ve bu yollarda yürüyenlerin asıl ilmin doğması için yapmış oldukları çalışmalardır ki, bunlar çok kıymetli ve insaniyeti asıl ilme götürecek ara basamaklar ihtiva etmektedirler.

64.
İSPAT

Aksini ispat edemiyeceği şeye yalan diyenler, çok defa kendileri yalancı durumuna düşenlerdir.

65.
ŞART VE SONUÇ

Şartlar değişince sonuçlar değişir; bu değişiklikler ise, eskiye göre verilmiş kararların değişmesini icab ettirir.

66.
AHLÂK

Ahlâkı ve ahlâksızları ikiye ayırarak incelemek doğrudur:
1. Menşei madde olan ahlaksızlıklar,
2. Menşei ruhî olan ahlâksızlıklar.
1 – Menşei madde olan ahlâksızlıklar:
Madde için yapılan ahlâksızlıklardır ki, bunu da iki şekilde ele almak doğrudur.

a) İhtiyaç için yapılan ve gayri meşru[23] yoldan elde edilen madde;
İhtiyaç için yapılan hırsızlık; bir hırsızlıktır fakat istenmiyerek ve en kaçınılmaz bir ihtiyacı, meselâ bedenin gıda ihtiyacını temin maksadı ile yapılmışsa bu hal hafifletici bir sebeptir. Hırsızlığı sırf karnını doyurmak için yapan veya hasta anasına ilaç almak için çalıştığı dükkânın kasasından para çalan, topluma göre hırsızdır fakat bu halden, onun kadar, toplum da çok defa mes'uldür.
b) İhtiyaç için değil de, fazla madde temini, yani maddî zenginlik için yapılan ahlâksızlıklar.
Fazla servet temini için yapılan hırsızlıklar; asıl ahlâk düşkünlerinin işidir ve bunlar en büyük imtihanlardan birini kaybetmiş durumdadırlar. Gayri meşru yollardan temin ettikleri servetin çok üzerindeki bir azabı ruhlarına hediye eden gafillerdir.
2 – Menşei ruhî olan ahlâksızlıklar:
Bunlar, yalancılar, ırz düşmanları, iftiracılar, gençleri cinsî sapıklığa sevk edenler, sevdiklerini öldürenler ve ruh egoistleridir. Bunlar madde düşünmezler fakat bedenî zevk ve etrafta hâsıl edecekleri huzursuzluktan zevk alan kimselerdir. İradesizleri, daha doğrusu iradelerini kullanmak zahmetine girmek istemiyenleri de bu gruba dahil etmek icab etmektedir.
Bunlar zaaflarını ortadan kaldıracak kudrete sahiptirler. Çünkü hiç kimseye kaldıramayacağı yükten fazlası vurulmaz. Fakat bir anlık veya kısa bir sürelik zevkleri için başkalarını manevî zararlara uğratmak da; madde ahlâksızlığı kadar hattâ bazı hallerde onlardan çok daha fena sonuçlar doğurur. Bunları da ilerde bekleyen, müthiş ve hiçbir şekilde izah edilemeyecek büyüklükteki manevî ve ruhî cezalardır.

67.
HİÇLİKLER - YÜKSEK MANEVÎ VARLIKLAR

Tanrıya en yakın değerler, Tanrının emirlerini harfi harfine tatbik eden Mutlak Varlık'la onun Kanun ve Plânıdır.
Mutlakları, "hiçliklerdeki" (diye izah edebileceğimiz) yüksek manevî değerler takip ederler. Tanrıya en yakın bulunan hiçlik, en yüksek manevî değerlerin, en uzak bulunan hiçlik ise en kaba manevî değerlerin yeridir. İlk madde veya maddeye benzer varlıklar ise hiçliklerin sonunda başlarlar.
Yüksek manevî değerlerin mecazî anlamdaki manevî mekânlarına hiçlikler diyoruz. Hiçlikleri ve hiçliklerdeki değerleri, oldukları gibi, ne anlamaya ne de anlatmaya imkân vardır. İnsanlar için, ancak madde olarak bilinip tanınan şeylerin yerleri izah edilebilmektedir. Halbuki ne hiçliklerin ne de hiçliklerdeki değerlerin az çok madde ile alâkaları yoktur. Bundan dolayı hiçlikler de dahil, manevî değer ve varlıkları asıl değerleri ile hiçbir zaman değerlendiremezsiniz.
İlk maddî tezahürlerin, hiçliklerin sonunda başlaması, maddî "mekân" mefhumları ile izah edilemez. İlk maddî tezahürlerle birlikte kısmen de olsa bildiğiniz maddî varlıklar başlamaktadır ki buna, mensup bulunduğunuz kâinatın başlaması da diyebiliriz.
Hiçliklerle, mevcut bütün kâinatlar ve dolayısıyla kâinatınız arasında çizilmiş bir hudut mevcut değildir ve böyle bir hududun çizilmesine de imkân yoktur. Çünkü siz maddeyi bazı ölçüler ve mefhumlarla hudutlandırabildiğiniz halde, manevî değerlerin hudutlarını bu gibi vasıtalarla tesbit edemezsiniz.
Ölçü ve mefhumlarla izah edilebilmesi mümkün olan madde kâinatının hudutları, "sonsuz" denilen büyüklüğüne rağmen, safmanevî değerlerin hudutlarına nüfuz edememekte; fakat (maddeden başka tesir kudretlerine malik bulunan) manevî varlıklar, bu alemlerdeki madde ve benzeri varlıklar üzerinde tesirler icra edebilmektedirler. Kısaca; madde âlemlerinde "hudut", hiçliklerde ise "tesir imkânları" sınır çizmektedir. Buna "hiçliklerin hudutları, yine o hiçliklerde bulunan manevî değerlerin, malik bulundukları tesir imkânlarıyla çizilmektedir" diyebiliriz.
Tek bir hiçlik değil de, birçok hiçliklerin olmasının sebebi ise; hiçliklerdeki varlıkların aynı manevî değerlere sahip bulunmayışlarındandır. Çünkü "madde ve benzeri vasıtalarla denenerek tekâmül etme" safhalarını geride bırakmış olan varlıklar, artık madde ve benzeri vasıtalara ihtiyaçları

olmadığından tekâmüllerine, manevî değerler halinde “hiçliklerde” devam ederler. Hiç şüphesiz ki, hiçliğe yeni geçmiş olan bir varlıkla, hiçliklerde uzun tekâmül geçirmiş varlıklar arasında gerek tesir ve kudretleri, gerekse mevcut imkânları bakımından birçok farklar mevcuttur. Bu farkları dünyada tekâmül etmekte olan varlıkların aralarındaki farklara benzetebiliriz.
Yukarda da söylediğimiz gibi hiçlikler, varlıkların ikamet ettikleri yerler (mekân) olamazlar. Çünkü onların mekân ve diğer mefhumlarla, madde ile, alâkaları yoktur. Hiçliklerde tekâmül eden varlıklar “tam manevî değer” halindeki varlıklardır; fakat hiçliklere yükselememiş olan tekâmüldeki varlıklara, tam manevî değerdeki varlıklar denilemez; ancak “manevî değer ihtiva eden” varlıklar denilebilir.

68.
SERÇE KUŞU

Sen serçe kuşunu nasıl görüyorsan, senin üstündekiler de seni öyle görürler. Sen serçe kuşunu nasıl affediyorsan, büyüklerin de seni öyle affederler..

69.
ÜST İDARECİLER

Gerek maddeli âlemlerde, gerekse maddesiz hayatlarında, ruhları, daha üstün değerdeki ruhlar tesirlerinde bulundurur ve idare ederler. Bu idare ediş, ya otomatik olarak veya idrakli bir şekilde tezahür eder.
Otomatik olarak idare edilen ruhlara misal olarak, insanların bitkiler üzerindeki hâkimiyetlerini, onları dikip yetiştirebildiklerini söyleyebiliriz.

70.
MANEVÎ ŞUALAR (MANEVÎ TESİRLER)

Hiçliklerdeki manevî değerler, tesirlerindeki sahalara (hiçliklerine) manevî şualar[24] halinde yayılırlar; lüzumu halinde de tesirlerini bir veya birkaç nokta üzerine teksif edebilirler. Bunu ruhun beden üzerindeki tesirine benzetebiliriz. Ruh denilen manevî varlık, madde olarak tespit edilemediği halde tesirleri ile kendisini nasıl belli ediyorsa, bütün manevî varlıklar da tıpkı ruhlar gibi, diğer varlıklar üzerlerindeki tesirleri ile mevcudiyetlerini belli edebilirler.
Manevî varlıklar, manevî şualar halinde tezahür edebildikleri gibi şua halinden daha başka vaziyetlerde de tezahür edebilirler.
Manevî şualar yalnız sat manevî varlıklar tarafından yayımlanmazlar. Bütün madde ihtiva eden manevî varlıklar da şualar yayımlarlar. Meselâ kül halinde, “madde içeren manevî değerler” olan insanlar, aynı zamanda da birçok manevî şualar yayımlamakta ve çeşitli manevî şuaların da tesirleri altında bulunmaktadırlar.

71.
MADDE

Madde, ne hor görülmesi, ne de esiri olunulması icab eden bir deneme vasıtasıdır.

72.
PARA

Yalnız maddî ihtiyaç ve sıkıntıları karşılayabilen paraya tapma! O senin ne günahlarını azaltabilir, ne de sana ebedî bir huzur temin edebilir.
Para, dünya işlerinde ve geçici heveslerin tatmininde rolü olan bir nesnedir. Ona sahip olmaya çalış; sahip olunca da iyi yollarda kullanmaya gayret et.
Parayı sadece iyi ve meşru yollardan kazan! Haramdan temin olunan kazanç, hakikatte zararın ta kendisidir. Dürüst ol ve seni zaman zaman dürten ve dürtecek olan kötü hislere, düşüncelere, tesirlere uyma. Dikkat et ve dikkat edildiğini unutma.

73.
OLUŞ[25]

Allah, var ettiklerini madde ile bağlı bulunanların asla idrak edemiyecekleri bir basitlik ve mükemmeliyette, zaman mefhumunun dışında, an bile denilemiyecek hattâ kısa olduğu bile söylenemiyecek bir sürede halk etti. "Oluş" hâdisesi; zaman mefhumu ve diğer mefhumlarla izah edilemiyecek, en yüksek değerdeki manevî bir hâdisedir.
Tanrının ilk halk ettikleri iki esas guruba ayrılırlar:

1. Tekâmül edebilme imkânlarını haiz varlıklar;

Tanrının, değersiz olarak fakat tekâmül edebilme imkânlarını bahşederek halk ettiği varlıklardır. Tekâmül ederek evvelâ "ruh" haline gelecek, sonra da ruh olarak tekâmüllerine devam edecek varlıklarına çok yüksek manevî hassalar ve imkânlar bahşeden Tanrı, onları gayet kaba varlıklar halinde halk ederek uzaklara fırlatmıştır. Tekâmüle sevk olunan varlıklar en son ulaştıkları yerden Tanrıya yönelmeleri ile tekâmüllerine başlarlar.
Buradaki fırlatış tabirini, bilinen alelade madde fırlatışı ile karıştırmamak icab eder. Bu fırlatış, veya bir başka tabirle Tanrıdan uzaklaşış; Tanrının (idrak edilmesine imkân, ihtimal olmayan) bir arzu ve tahayyül kabiliyeti ile vukua gelen, manevî bir uzaklaşıştır.
İşte bu surette tekâmüle sevk olunan varlıklar, "değersizlikler" halinde Tanrıdan manen uzaklaştırılmışlar ve en son ulaştıkları yerden Tanrıya yönelmeleri ile de tekâmüllerine, yani değersizliklerini gidererek değerlenmeye başlamışlardır.

2. Tekâmüle yardımcı varlıklar;

İlk var edilenlerin ikinci grubu, Mutlak Varlığın emrindeki tekâmüle yardımcı varlıklardır. Meselâ "melekler" bu varlıklardandır. Bunlar Allahın emirlerinin harfi harfine tatbik eden "vazifeliler" veya "vazifeler" halinde tezahür ederler.
Bu varlıklar (veya değerler) vazifelerinin icab ettirdiği her türlü imkânların azamisine sahiptirler. Fakat kendi kendilerine tekâmül edemezler. Nasıl ki dünyada insanların yaptığı birçok makina, meselâ bir hesap makinası sür'atle hesap yapabildiği halde kendi kendine tekâmül ederek yepyeni melekeler kazanamazsa, olarak fakat adeta "robot" gibi ruhsuzca ifa ederler. Bu sebepten; bu varlıklara "tekâmüle yardımcı robot varlıklar" denilebilir. Özet olarak; dünya, kâinat, kâinatlar ve kâinatların üzerindeki yüksek maneviyat âlemlerinde, kısaca aklınıza gelen veya gelmeyen her yerde mevcut bulunan (Tanrı hariç) istisnasız her şeyin; tekâmüle yardımcı robot değerler ve tekâmül edebilen değerlerden, yaşayan, değişen, gelişen, çeşit çeşit muhtelif değerlerdeki varlıkların; var oluş veya edilişlerini gerçek mânasiyle anlayabilmenize imkân yoktur!. Çünkü böyle bir hâdisenin, mevcut duyularınız ve imkânlarınızla idraki şöyle dursun, sezilebilmesi dahi mümkün değildir. Bu sebeple "oluş"u aydınlatan tebliğler, dünya idrak seviyesine ayarlanmış "benzetmeli" ve misalli bilgilerden meydana gelmektedir.

74.
HAREKET

Kâinatlarda, kâinatta, hareket halinde olmayan hiçbir şey mevcut değildir.

75.
CAZİBE

Cazibe, manevî değerlerin maddeler üzerindeki olumlu tesirleridir. Çekiş halinde tezahür ederler.

76.
MADDE

Manevî değerler, kaynaklarından uzaklaştıkça kabalaşırlar, kabalaştıkça belirirler. Değer, madde olarak belirmesi oranında değerinden kaybeder.
Madde, manevî değerinden ne kadar kaybetse, yine de manevî değerlerin tesirinden ve emrinden kurtulamaz. Kabalaşarak manevî değeri tamamen yok olan değer madde haline gelir ve manevî değerleri (+) kabul edersek, (–) işaretini alır. O andan itibaren madde olarak manevî değerlerin tesiri altına girer. Manevî değerini tamamen kaybetmiş bir madde, manevî değerlerin tesiri ile birleşir ve değişir. Her madde, taşıyabildiği manevî değer oranında değerlidir.
Şualar da dahil, madde üzerine tesir eden bütün enerjiler, hem manevî değerleri olup, hem de madde ihtiva eden şualardır. Bu enerji ve şualar ruhun sahibi olduğu bedene tesir edebilir, fakat ruh her türlü madde ihtiva eden şeylerin tesirinden uzaktır. Ruha ait beden maddenin tesirinde kalabilir ve ruhta bu tesirin belirtileri görülür; fakat aslında madde ruha hiçbir tesir icra edemez.

77.
TARİF

Ancak madde ile ilgisi olan şeyler; isim, sıfat ve adet ile tahdit olunabilirler. Bu şekilde izah mecburiyeti, sınırlı dünya imkânları tesiriyledir.

78.
BU BİLGİLER...

Bu bilgiler, plânlardan geçen fakat hiçbir plâna ait olmayan bilgilerdir. Zaman zaman tipik “yüksek plân bilgileri” halinde tezahürü ise, insanî idrak kabiliyeti ile “Mutlak Bilgi”nin ayarlanmasının sonucudur.
Bu bilgilerin menşei; ilk defa izah ettiğimiz “Mutlak Varlık”tır.
Mutlak Varlık, Allahın tatbik edeceği fikirlere sahiptir. Bu fikirlerin düzene girmesi görevi Mutlak Kanunun, Mutlak Kanunun tatbik edilmesi ve icrası da Mutlak Plândır. Mutlak Plânı da diğer plânlar takip ederler.
Bu bilgiler, “esas bilgilerin menşeinin öz bilgileridir ve muhtelif plânlar seviyelerinden fakat plânsız olarak tebliğ edilmektedir ve asla plânların kendi imkânlarına göre verdikleri bilgilerden addedilmemelidir. Mutlak Varlık, lüzumu halinde bilgileri plân seviyelerinin dışından verebilir. Mutlak Varlık sadece Allaha tâbi ve O’nun fikirlerini içeren varlıktır ki, o fikirlerin zerresini dahi insan idraki ile kavramaya imkân yoktur.

Bu bilgiler, insanî idrakle çekip çevrilecek bilgiler değildir. Bunun için bilgilerimizin mes'uliyetleri de bizimdir. Yani, bilgilerimizi sadece vermekle kalmayıp korumaktayız!
En fena niyetliler bile bu bilgilerimize yalan diyemiyecekler, bilgi ve öğütlerimizi inkâr edemiyeceklerdir!

79.
EGO

İnsanı ilk düşünceye sevk eden şey egoizmdir.

80.
İNSANÎ DEĞER

Bir insanın değeri, kendi menfaatlerini diğer insanların menfaatlerinden üstün tutmaması oranında artar. Şayet bir insan menfaatlerini diğer insanların menfaatlerinin gerisine atabilmişse, o insan yüksek değer sahibidir.

81.
TERBİYE

Hakikî terbiye, ruh terbiyesidir ki, mutlak surette bedene aksederek kendini belli eder.

82.
GAYE[26]

Bugüne kadar verilen bütün bilgilerde tekâmül, ihtiyaca ve anlayışa göre izah edildi; fakat tekâmüldeki gaye açık olarak bildirilmedi.
Sebepsiz hiçbir şey olmadığından, şüphesiz ki, tekâmülde de bir gaye vardır. İşte 4.1.1961 tarihinden inen bu bilgi, bu bakımdan şimdiye kadar indirdiklerimizin en yükseğidir. Bu bilgide, gaye olarak görülen tekâmülün "gayesi" izah edilecektir:

Her şey, izah olunan şekilde halk oldu ve
tekâmüle tâbi tutuldu.
Ve her şey halk olunurken de
her şeyin üzerindeki ruh,
değer bakımından en üstün tutuldu.

Çünkü ruh kimyasal bileşik olmadığı gibi, madde de değildi ve her şey ruhların tekâmülü için vasıta olarak halk oldu.
Ruhların tekâmül edebilmesi için en basit maddelerden
tâ Mutlak Varlığa kadar her şey
vasıta olarak yaratıldı ve sıraya dizildi.
Mutlak Varlık, Mutlak Kanun, Mutlak Plân,
hepsi mutlaklarımdır...
fakat ruhsuzdur...
Bunları tıpkı dünyadaki robotlara benzetebilirsiniz...
Bunlar tarafımdan düzenlenildi!.. ve,
tâki ilk ruhlar olgunlaşıp

bu robotların vazifelerini alana kadar,
makina halinde çalıştırılmak üzere vazifelendi..

Gaye; ruhların robotlar tarafından idaresi değil,
bizzat ruhlar olgunlaşarak
robotların yaptığı vazifeleri üzerlerine almaları idi.
İşte bu; tekâmüldeki gayenin bir kısmıdır.

Tıpkı dünyadaki yerçekimi gibi
ben de halk ettiğim ruhları bana çekerim.
İşte kâinatı halk ettim edeli "şu ana kadar"
ruhlar aynı yolda yürüdüler ve bana yaklaştılar.
Fakat hiçbir ruh bugüne kadar
ne Mutlak Plânın idaresini
ne Mutlak Kanun, ne de Mutlak Varlık vazifesini
üzerine alacak duruma gelmedi;
daha doğrusu gelemezdi[27]. Çünkü
bu vazifeler benim belli başlı vazifelerimdi ve
mukaddesat[28] denilen şeyin tastamam kendisiydi.

İşte tekâmüldeki gaye sadece
şuursuzca, bana doğru uzanan yolda ilerlemek değil,
halk ettiğim andan itibaren
robotlar tarafından idare edilen her şeyin vazifelerini
sevgili ve bana koşan ruhlarıma devretmekti!..

Ve ancak o andan sonra
yepyeni bir devre açılacak ve;
idarem ruhlarıma devrolacaktı.

Bunun için de ruhlarımı
alacakları mühim vazifeler için yetiştirdim,
ve çok ağır şartlarla denedim.

"Halk"tan da gaye;
benim sevgim ve halk ettiklerimin iyiliklerini istememdir. Ve onları bana yaklaşmaya liyakatli görmemden başka beni ne sevindirebilir!..

Bir an için,
benim büyüklüğümü
onumu, bunumu unutun;
Ben size
sevgimden; ...aşkımdan; ...ruhumdan; her şeyimden
vererek ruh ettim.
Şu halde, benim de
sizin gibi sevincim, memnuniyetim neden olmasın.

Ben her şeyi halk ederken,

kudretimi seyretmeyi, eziyet etmeyi düşünmedim.
Sevdim... halk ettim! ve
sevgimi de; sabırla
tekâmül edilmesini bekleyerek gösterdim.
Ve sizlerden de
benim sabrımın zerresini, tekâmülünüz icabı göstermenizi bekledim..

Bu tebliğdekiler, ilerde teker teker ve apaçık bir şekilde bildirilecektir.

Her şey var olalı, en mühim hâdise
Halk edişim'dir.
Siz ise ikinci en büyük hâdisenin tahakkukuna; yani
tekâmül sonucu idarenin robotlardan ruhlara
devredilmesine
hak kazanacaksınız!!

Bu tebliği düşünün, ...hazmedin, ve sevinin
çünkü sevinmek için hak kazananlarsınız.

4.1.1961
Çamlıca/İstanbul

83.
HALİK

Gerek bitkilerin, gerek hayvanların, gerekse başka başka dünyalarda yaşayanların tek hakikî babası; onları halk edendir. Onları, tekâmüle yardımcı değerlerle birlikte tekâmüle sevk edendir.

84.
TEKÂMÜL EDEN DEĞER,
TEKÂMÜLE HİZMET EDEN DEĞER

Dünyada tekâmül eden ruhlardan ve tekâmüle hizmet eden yardımcı değerlerden başka bir şey mevcut değildir.
Dünyada bulunan her şeyi yukarda izah edilen şekilde ikiye tasnif edebiliriz.

85.
HALK EDİLMİŞİN YARATIŞI

"Her şey", en yükseğin kanun ve plânına uygun olarak, onun tekâmül etmiş varlıkları tarafından hâsıl olur. Bu hâsıl oluşta gaye, tekâmüle hizmettir.
Şu halde ruhlar, Tanrı tarafından halk olunmuş aslî değerlerdir. Ruhların kendi tekâmülleri için, Tanrının emri ile var ettikleri ise, onların tahayyül kudretlerinin eseridir.
Ruhlar, olgunlukları oranında var edebilirler. Bu; Tanrının halk ettiklerinin, Tanrının onlara sunduğu meziyetlerle "yaratışları"dır. Eski din kitaplarında "Tanrı, ruhları halk etmiş ve onlara kendi vasıflarından vermiştir" denilmesinin sebebi budur. Dünya, dünyalar, kâinat ve kâinatlar, maddeli maddesiz her şey bu şekilde var edilmiştir.

86.
ESERLERİN ESERLERİ

Dünya ve diğer madde dünyaları, kâinat ve kâinatlar; yüksek ruhlar ve robot değerlerin tahayyül kudretiyle, manevî değerlerin değerlerinden kaybederek kesifleşmesi sonucunda hâsıl olmuşlardır. Maddeli ve benzeri vasıftaki kâinatlar, her şeyin âmili olanın, eserlerinin eserleridir.

87.
OLUŞ

"Her şey"; tahayyül, sevgi ve arzu sonucu hâsıl olmuştur.

88.
KÂİNATI VAR EDEN DEĞER

Dünya ve dünyanın bulunduğu kâinatın var oluşunun âmili olan değerin[29], en yakınlarından birisin!.. O değer de, "seni var eden ve değerlendiren" tarafından halk olmuştur.
Sen[30], dünya hayatı boyunca ona hem en yakın olanlardansın, hem de onun misafirisin.
O senin asıl yerinde iken, sen onun kâinatındasın.

89.
MADDENİN BAŞLANGICI:
SER ZERRECİĞİ

Ruh gibi, var olan her şey gibi, madde de Tanrıdandır. Ona, dünyada ve benzeri yerlerde tekâmül gayesi ile yaşamak için lüzum vardır. Yapılması icab eden; yaşayabilmek için onu aramak, asla onun için yaşamamak, ona tapmamak, onu elde edebilmek için fena yollara sapmamak, onun geçici tesirlerine kapılarak asıl değer olan ruhu unutmamaktır.
Dünyadaki mevcut maddeler, elektron sistemlerinden hâsıl olmuşlardır. Elektron sistemlerine ise atom denilmektedir. Elektron sistemi, bir çekirdeğin etrafından hızla hareket etmekte olan elektron veya elektronlardan meydana gelmiştir.
Dünyada, basit maddeler: "elektron sayıları aynı olan atomların birleşmelerinden meydana gelmişlerdir" şeklinde izah edilmektedir. Hakikatte ise, ilk madde tezahürleri ser bölgesinde başlamaktadır. En basit madde ihtiva eden manevî değer de ser zerreciği'dir.
Manevî değer ve hâdiseleri maddî imkân ve madde ölçüleri ile izah mümkün olmadığından maddeyi, mecazî olarak, "madde robot değerlerden bir kısmının kabalaşmasından hâsıl olmuştur" tarzında tarif ediyoruz.
Ser zerreciğinin ekseni etrafındaki hareketi, mevcut madde hareketlerinin en basiti ve en sür'atlisidir. Sınırlı dünya imkânları ile bu sür'ati tasavvur etmek dahi mümkün değildir. Bir atom çekirdeği etrafında dönmekte olan elektronun hareketi, ser zerresinin kendi ekseni etrafında yapmakta olduğu hareketin yanında pek yavaş ve önemsiz kalır.
Ser zerreciğinin kendi ekseni etrafındaki hareketi ile mukayese edilince önemsiz kalan "elektronun atom çekirdeği etrafındaki dönüş hızı" ortalama, saniyede yüzbin kilometredir. Bu hızı bile düşünmek, insan idraki için imkânsız denecek kadar zor bir iştir.
Herhangi bir şeyin madde değerinin fazlalığı, izahını kolaylaştırır. Manevî değerleri fazla olan varlıkları anlamak ve anlatmak, o varlıkların sahip bulunduğu manevî değerlerin fazlalığı oranında zorlaşır. Tam manevî değerleri ise, madde dünyasında maddî imkânlarla izaha imkân yoktur.

Sür'atle dönmekte olan ser zerrecikleri hep birlikte helezonlar çizerek hareket ederler. Bunların birbirleri ile birleşmelerinden ser çekirdekleri hâsıl olur. Ser çekirdiklerinin çekimine kapılan bir veya birden fazla ser zerreciğinin çekirdek etrafında hızla dönmelerinden ise ser sistemleri meydana gelir. Ser sistemlerinde çekirdek etrafında dönmekte olan ser zerreciklerinin adedi, ser sistemlerinin birleşmesinden hâsıl olan esîr zerresi'nin karakterine tesir eder. Bu sebeple kâinatta bulunan bütün varlıklar, ana unsurları olan esîr zerreciklerinin karakterlerini taşırlar. Ana unsurlarının başka olmaları sebebiyle kâinatlardaki varlıklar birbirlerine benzemezler.
Öyle kâinatlar vardır ki, oralardaki madde yerine geçen şeyler, dünyada madde olarak tanınan ve bilinen şeylerden bambaşkadır. Bunlar dünyada kullanılan madde ölçülerine vurulamazlar. Hattâ dünya sakinleri tarafından tasavvur edilebilmeleri dahi imkânsızdır. Fakat oralarda denenen varlıklar, bunlardan tıpkı insanların maddeden istifade ettikleri gibi faydalanırlar. Çünkü oralardaki varlıkların her şeyleri gibi duyuları da başkadır.
Diğer kâinatlardaki madde eşdeğeri mevcudiyetler, ancak o kâinatlara tekâmüle sevk edilenler tarafından hissedilirler. Bu hissediş; ne görmekle, ne duymakla, ne tat almakla, hattâ ne de hissetmekle ifade olunabilir.
Bugüne kadar insan maddeyi, muhtelif zamanlarda zamanın şart ve imkânlarına uygun olarak, idrak seviyelerine göre tarif ve izah edebilmiştir. Bilgisini atoma, elektrona, hattâ esîre yükselten insan, maddeyi de günün realitesine uygun olarak "Basit madde[31], aynı unsurun atomlarının birleşmesinden hâsıl olur" şeklinde tarif etmiştir ki, bu ve buna benzer madde tarifleri maddenin hakikî izahları değildirler. "Madde; tekâmüle yardımcı robot değerlerin kabalaşmasından hâsıl olmuştur" tarifi, maddenin en geniş mânadaki tarifidir.
Ser zerreciğinin en mühim vazifelerinden birisi de, tekâmül plânları icabı kâinata inecek olan varlıklarla madde arasında bağ kurmaktır. Ser zerrecikleri kâinata nüfuz eder etmez ser sistemleri teşkil eder. Ser sistemlerinin birbirleri ile birleşmelerinden esîr zerreleri, esîr zerrelerinin de sistemler halinde bir araya gelmelerinden esîr sistemleri hâsıl olur. Elektron buna bir misaldir.
Bir çekirdek etrafında değişik sayılardaki elektronların hızla dönmelerinden hâsıl olan sistemlere de atom denmektedir. Atomlar elektron adetlerine göre başka başka karakterler arzederler. Atomların birbirleri ile birleşmelerinden de moleküller hâsıl olur. Aynı cinsten atomların birleşmelerinden dünyada mevcut basit madde çeşitleri meydana gelir. Değişik cinsteki atomların birleşmeleri ise kimyasal bileşikleri oluşturur.

90.
GÖRGÜ VE TECRÜBE

Hayat görgü ve tecrübe ile geçer. Bu tekâmül için zarurîdir. Görgü ve tecrübe ise iyiyi ve kötüyü ayırdetmeye yarar. İyiyi kötüden ayırabilmek ise ancak iyiyi ve kötüyü tanımakla mümkün olur. Bir şeyi tanımak için ise ilk önce var olması icab eder.
İyiyi ve kötüyü tanımak, irade ile kötüyü terkedip, iyiyi yapmak; insanların tekâmülü için elzemdir.

91.
TAM MÂNASI İLE BİLMEK

Dünya hayatında hiçbir şeyi tam mânası ile bilmeye imkân yoktur. Bilindiği sanılan şeyler sadece zannedilenlerdir.

92.
MADDÎ SONSUZLUK

Her şeyde ancak sonsuzlukla izah edilebilecek bir hassa mevcuttur. Bu, sonsuzlukların herhangi bir mahdut[32] parçaya sığdırıldığının izahıdır.
Maddî sonsuzluklar tahdit edilmişlerdir. Tahdit edilmemiş hiçbir maddî sonsuzluk yoktur. Hakikatte ise maddî sonsuzluk hiçbir zaman mevcut olmamıştır, mevcut olmayacaktır. Çünkü maddî sonsuzluk olarak bilinen ve izah edilen şeyleri, her yönden manevî değerler, manevî değerleri de asıl sonsuzluklar kucaklar.

93.
MADDÎ BÜYÜKLÜK – MANEVÎ BÜYÜKLÜK

Bir insanın maddî olarak büyüklüğü, diğer maddî büyüklüklerle mukayese edilince son derece önemsiz kalır. Dünya, güneş, hattâ kâinat bile diğer maddî büyüklükler yanında ufacık kalan zerreciklerden başka şeyler değillerdir.
Asıl üzerinde durulması icab eden, insanın manevî değeridir. O, hiçbir maddî ölçü ile değerlendirilemez. Onun büyüklüğü ve değeri ancak manevî büyüklükler ve değerler tarafından takdir edilir. Manevî büyüklükler maddî büyüklüklerle asla mukayese edilemezler, değerlendirilemezler.

94.
DEĞER

Manevî değerce yükseliş, Allaha yükseliştir.

95.
TAHRİP

Öldürmeden yaşamak, bilerek mahvetmeden hayatını tamamlamak bir gaye olmalıdır. Fakat her yaşayan, gıdayı yine kendisi gibi yaşayanların hayatı bahasına temin eder. Et yer, bitki yer.. Bu ise tekâmül için zorunludur. Yeter ki bu, normal seyrinden dışarı çıkmamalı; keyif, kin veya ahlâksızlık için asla bir canlıyı tahrip teşebbüsünde bulunulmamalıdır.

96.
ŞUA

Şualar, tekâmüldeki manevî değerler tarafından yayımlandıkları gibi, robot değerler tarafından da yayımlanırlar. Robot değerlerin yayımladıkları şualarla, tekâmül etmekte olan varlıkların yayımlamakta oldukları şualar arasında farklar vardır.
Tekâmül etmekte olan varlıkların yayımlamakta oldukları şualar, madde ölçüleri ile ölçülemez ve izah edilemezler. Bunlar ancak, madde ve benzeri robot varlıklar üzerlerinde icra ettikleri tesirlerle mevcudiyetlerini hissettirirler. Bunların dünya ve benzeri tekâmül yerlerinde kendilerini hissettirebilmeleri için robot varlıklara, dolayısı ile bu varlıkların yayımladıkları şualara ihtiyaç vardır[33].

97.
ŞUALAR

Var olan her şey şualar yayımlar. Hattâ mevcut olan bütün varlıklar bizzat şua halindedirler veya şuadırlar da diyebiliriz.

Tekâmüle sevk olunan değer veya varlıkların yayımladıkları şualarla, tekâmüle yardımcı robot varlıkların yayımladıkları şualar arasında birçok farklar vardır. Tekâmül etmekte olan varlıklar "tesirler" halinde tezahür eden "manevî şualar" yayımlar, hattâ bizzat şua halindedirler. Tekâmüle yardımcı robot manevî değerlerse "robot şualar" yayımlarlar ki, çok yüksek vazifeli robotlar hariç, robot varlıkların yayımladıkları şualar, ekseri o robotların ifa etmekte oldukları vazifelerle ilgili şualardır.
Tekâmüle yardımcı robot değerlerin (veya varlıkların) yayımladıkları şualar daima aynı mükemmeliyet ve hassasiyettedirler.. Tekâmüle sevk edilmiş varlıkların (veya değerlerin) yayımladıkları şualarda ise, bu değişmeyen ve daima biteviye devam eden mükemmeliyet ve hassasiyet yoktur. Onlar, kendi değerleri oranında tesirli olan şualar yayımlayabilmekte ve bu tesirlerini ancak tekâmül edebildikleri kadar arttırabilmektedirler. Bundan dolayı az gelişmiş ruhlar, fazla gelişerek tekâmül edebilmiş ruhlara göre daha dar tesir alanlarına sahiptirler.
Robot değerler ve onların herhangi bir vazifeyi ifa için malik bulundukları tesirler ise tekâmül etmezler. Çünkü onlar vazifelerine göre kusursuz olarak var edilmişlerdir. Bunun sonucu olarak da bir robot değerin 1000 yıl önceki icraatı ile, 1000 yıl sonraki icraatı arasında fark yoktur. Robot değer ve varlıklar vazifelerini daima aynı kusursuzlukla ifa ederler.

ROBOT ŞUALAR:

Tekâmüle yardımcı robot varlıklar tarafından yayımlanan ve insanlar tarafından bilinen robot şualara misal olarak; kozmik, gama, röntgen, ultraviyole, ışık ve sıcaklık şualarından bahsedebiliriz. Bu şualardan bazıları insanlar tarafından da üretilerek elde edilebilirler. Fakat, daha insanlar tarafından bilinmeyen pek çok şualar mevcuttur.
Halen insanlar robot şualardan, elektrik ampulü, radyo, televizyon, röntgen cihazı ve benzeri birçok şua alet ve cihazlarında yararlanmaktalar. Fakat robot şualardan çok daha büyük faydalar da sağlamak mümkündür. Meselâ bugün için tedavisi mümkün olmayan bazı hastalıkları, elde edilen robot şualarla tedavi etmenin mümkün olduğunu, hastalıklardan korunmak için "şua aşılarının" tatbik edilebileceğini, yine aynı şualarla yorgunlukların, sıkıntıların giderilebileceğini, robot şualardan istifade edilerek uzun zaman genç ve dinç kalınabileceğini, hattâ bu şuaların yardımları ile iklimler üzerinde dahi değişiklikler husule getirilebileceğini insanlık, henüz bilmemektedir.

TEKÂMÜLDEKİ VARLIKLARIN YAYIMLADIĞI
MANEVÎ ŞUALAR:

Robotlu ortamlarda (meselâ madde kâinatında) varlıkların yayımladıkları manevî şualar; ancak robot varlıkların aracılığı ile tesirler icra ederler. Bu sebeple, dünyada bedenli olarak yaşayan ruhlar da ancak maddeden bedenleri vasıtasıyla tesirler icra edebilirler.
Bir ruhun öz manevî şuaları ile tesirler icra edebilmesi, ancak robotlu ortamlardan uzaklaştıktan sonra mümkün olabilir. Ruhların, yayımlamakta oldukları ve dünyada madde aracılığı (bedenleri) olmadan tesirler icra edemiyen manevî şualar, yine de birçok bakımlardan maddelerin yayımlamakta oldukları robot şualardan ayrılırlar.
Meselâ, ruhların yayımladıkları şuaları, günün teknik imkânlarından faydalanarak, bazı robot şualar gibi elde etmeye imkân yoktur. Keza robot şuaları izaha yarayan mefhumlarla, ruhların yayımladıkları şualar izah ve tarif edilemezler; (saniyede şu kadar yol alırlar.. gibi). Çünkü manevî şualar mevcudiyetleri ile değil, mevcut varlıklar üzerinde icra etmekte oldukları tesirleri ile belirirler. Meselâ bu şualarla birçok hastalıkları tedavi etmek mümkündür. Yani tekâmüldeki varlıklar yayımladıkları şualarla (manevî tesirlerle) yine tekâmüldeki varlıklar üzerinde olumlu veya olumsuz tesirler icra edebilirler.

İnsaniyetin tekâmülünde, ruhlarının yayımladığı şualar büyük roller oynarlar. Dünyadaki ruhlar, her ne kadar serbest vaziyetlerindeki kudret ve imkânlarının pek azına sahipseler de; imkânları oranında, tesirler halinde tezahür eden manevî şualarıyla, madde ve maddî şualardan bir kısmını istek ve ihtiyaçlarına uygun olarak kullanabilirler.

98.
ŞUALAR VE İNSAN

İnsan, şualardan oluşmuş bir şuadır. Bütün ihtiyaçlarını şualar vasıtasıyla temin eder. Şua ile beslenir, şua ile görür, şua sever, şuadan korkar. Her şey insan için şuadır. Bu sebeple dert ve hastalıkların en güzel tedavi çaresi; şuadır.

99.
İYİ VE GÜZEL ŞEYLER
HER ZAMAN YAPILABİLİR!

İyi ve güzel şeyler için "Şu gün bu iş yapılmaz!" diye bir tahdit yoktur. Şartlar o güzel şeyin yapılmasını icab ettiriyorsa derhal yapılır. Fakat güzel şeyleri zamansız ve vakti gelmeden yapmamak için dikkat etmek icab eder.
Güzel şeyi insan, kendine, bir şahsa, cemiyete, millete, dünyaya karşı yapabilir. Fakat o iyi şeylerin başkalarına zararlı olmaması, bir kısmını güldürürken bir kısım insanları da ağlatmaması icab eder. İyilik, ancak hiçbir fena tarafı olmadığı takdirde iyiliktir!..

100.
BASAMAK

Bilgilerimizi en kolay kavranabilecek şekilde basamak basamak vermekteyiz. Aynı olan şeyin, anlayış kabiliyetlerine göre basamaklarla izahına bu bilgiler vasıta edilmiştir. Esasında, çıkılması mukadder olan merdivenin ilk basamağını ilk düşünen insan çıkmış, onu da diğerleri izlemişlerdir.
Bu merdiven "tekâmül merdiveni", basamakları da Tekâmül eden ve edecek olanlar için "merhaleler"dir. Biz bu merhaleleri daima seçilmiş vazifelilerimizle bildirip tekâmül imkânlarını sağladık ve şu âna kadar her vazifeliye bir basamaklık bilgi verildi. Bu bilgiler vasıtasıyla ise, birkaç basamaklık bilgi almaktasınız

101.
KISACA

Her şey, ara gaye olan tekâmül için halk olunmuştur. Tekâmülde vazifesini yapan yok olur veya değişime uğrar. Her şey şuadır, şualardandır; manevî değerler esastır.
Tekâmülde gaye idraktir. İnsanın yapabileceği her şey, tekâmülü icabı yapması icab eden şeylerdir. Cüz'i irade insanın serbesti hudutlarını tahdit eder.
İnsanlarda esas ruhtur; beden ektir, ruha eklenmiştir. Hayat ne doğumla başlar, ne ölümle biter. Tekâmül, ruhu yükseklere iter.

[1] Sadece bu başlık, tarafımızdan yazılmayıp, bilginin kendisinden konulmuştur.
[2] cüz: Kül denilen "bütünlük" ifadesinin parçalarını, kısımlarını, bölümlerini meydana getiren kavramdır. Aklımıza gelen her bütünün (küllün) meydana getiricileri, yani cüz'leri mevcuttur.
[3] imtihan: Deneme; sınav.

[4] tekâmül: Olgunlaşma; evrim.
[5] cazibe: Kendiliğinden, vasıtasız bir çekim gücü anlamındadır. Yerçekimi gibi, uzaydaki yıldız, gezegen ve diğer kütle merkezlerinin, kütleleriyle orantılı olarak çekimi; artı ve eksi elektrik yüklerinin birbirine çekilişi; atom çekirdeğindeki protonlar arasındaki nükleer çekim, fizik cazibe'nin misalleridirler. Tabiatta dişi ile erkeğin birbirlerini cezbedişi biyolojik cazibe olarak isimlendirilirler. Manevî cazibe ile ise, tekâmüldeki ruhun Allah yönündeki yüceliklere doğru çekilişi ifade edilmektedir.
[6] menşe': Kaynaklandığı yer; köken; orijin.
[7] kül: Bütün; eksiği olmayan "tam".
[8] inşa': Yapım; "tahrip"in karşıtı.
[9] kaim: Mevcudiyeti ile mümkün; var olan; ayakta durabilen.
[10] ikame etmek: Bir şeyi kaldırıp yerine başka bir şeyi getirme.
[11] sübjektif: Herkesin kendi anlayış ve hissediş şekline, değişik intiba (izlenim) ve ruh haline göre yapmış olduğu ve böylece herkesin ayrı ayrı kişisel yargılara varabileceği değerlendirme, takdir etme tarzı. Objektif olmayan.
[12] intikal: Bir yerden başka bir yere geçme.
[13] seyyal: "kesif"in zıddı; ince; nüfuz edici; akıcı; hafif.
[14] Madde üzerine kurulmuştur; madde ile ayakta durur, varlığı ancak madde ile mümkündür.
[15] imtihan vasıtası: Tekâmül malzemesi (materyali).
[16] tefekkür: Derin düşünme; akıl yorma.
[17] mutlak: Okuyucularımızın "Mutlak" mefhumuna (kavramına) biraz olsun fikren yaklaşabilmeleri için, bu cildin sonunda (Ek sayfa VIII) Dr. Bedri Ruhselman'ın "Allah" isimli kitabından aldığımız bir bölümü veriyoruz. Bu izahta Mutlak; zıddı "Nisbî olan"ın izahı ile anlatılmaktadır.
[18] Halik: Halk eden; yaratan; Allah.
[19] zahirî: Dış görünüşe göre; bir şeyin fazla tetkik edilmeden ilk anda bıraktığı tesire göre.
[20] âmil: Yapan; meydana getiren; bir şeyin var olmasına sebep olan.
[21] üç buut (buud): Üç boyut; en, boy ve genişlik.
[22] taassup: Tutuculuk (fr. Fanatisme).
[23] gayri meşru: Kanun dışı.
[24] şua: Bir kaynak tarafından yayılan ışınlar, ışınım.
[25] Halk.
[26] Bu tebliğ, kitaptaki tebliğlerin içerisinde, yüce Mutlak'ın katından direkt olarak lûtfedilmiş birkaç tebliğden biridir ve spritüalizmada "tekâmülün gayesi" ilk defa bu tebliğle açıklanmakta olduğundan, şimdiye kadar alınan tebliğlerin en kıymetlisidir. Bu yüksek gerçeği bizlere bildirmek lûtfunda bulunduğu için Yüce Allaha ne kadar şükretsek azdır.
[27] "Şu âna kadar" geçen zaman aralığı buna yeterli değildi; mânasında..
[28] mukaddesat: Kutsal olan kavramlar, ilâhî vasıflar.
[29] Mutlak varlık.
[30] İnsana hitap edilmektedir..
[31] basit; basit madde; bileşik madde: Bir misalle izah edelim. Bileşik bir madde olan suyu, hidrojen ve oksijen maddelerinin atomları meydana getirmektedir. Yani suyun basit maddeleri hidrojen ve oksijendir. Fakat bu basit maddeleri de, atom yapılarının derinliklerinde meydana getiren elektron, proton, nötron... gibi daha basit elemanlar mevcuttur ki, bunlar da basit maddenin basitleridir.
[32] mahdut: Tahditli, sınırlı, sonlu.
[33] Dünyamızda bir insanın ruhundan gelen bir ifadeyi, bir davranış biçimi ile (fikir, hareket, memnuniyet ve sevgi ifadesi, öfke ve tepki.. gibi) hissettirebilmesi için; o ifadenin manevî şua olarak ruhtan çıkıp, robot varlık olan maddeden oluşmuş insan bedenine tesir etmesi ve bedende

şekillenerek maddî bir ifade kazanması gerekmektedir. Bedenden çıkan ses, görüntü ve hareketin aslı ise maddî (robot) şualardır.

Şuur İnanç I ; Bölüm 3

102.
RUH

Ruh; tesir gücü olan, şuurlu, tekâmül edebilen, manevî bir değerdir.
Ruh, tekâmülünün verdiği kudret oranındaki tesir gücü ile maddî ve manevî varlıklara tesir edebilir.
Kabiliyetlerini tezahür ettirebilen ve değerlendirebilen bir "bilgiye" sahiptir ki, buna, ruhun "şuuru" denilebilir.
Ruhu maddeden ayıran ve maddeye üstün kılan en mühim iki unsur; şuur ve tesir edebilme vasıflarıdır ki; bu vasıflar, ruhların oluş'tan sahip olmayıp tekâmülle kazandıkları vasıflardır.
Tekâmül etme özelliğinde yaratılmış varlık olan ruh, "idrakli tesir edebilme" ânına gelene kadar Mutlak Kanun esaslarına göre idraksiz olarak tekâmül yollarında ilerler.
Ruhlar için birçok idrak aşamaları vardır. İdraksizlikten ilk idrake geçiş ânı ise "yaşadığını idrak ediş"tir.
İdrak, ruhî bir olaydır. Dünya hayatında da idrakin olabilmesi için herhangi bir hâdiseden gelen izlenimlerin duyular vasıtasıyla beyine oradan da ruha yansıması lâzımdır. Çünkü:

Beyinle değil, ruhla idrak edilir.

Ruhun şuurunu geliştirebilmesi için, idrak edebildiği bilgileri değerlendirebilmesi icab eder. Şuur ise, ruhun tüm bilgisine verilen isimdir.

103.
MUTLAKLAR

Tanrı, her yarattığına ve yaratacağına; var ettiği, yarattığı varlıkları vasıta eder.
Her yaratılanın bir yaratanı mevcuttur; fakat bu yaratanlara, o varlıkları yarattıran Tanrıdır. Tanrı, bu ve bunun gibi, yapacağı işlere; mutlaklarını vasıta eder.

104.
MUTLAKLAR

Mutlak Varlık, Tanrının izahı imkânsız kudretinin, idrak edilebilir hal aldıktan sonra aldığı isimdir. O, tatbikatını Mutlak Kanuna göre ve Mutlak Plânı vasıtasiyle yapar. Fakat bu izah, hiçbir zaman Mutlak Varlığı, Mutlak Kanun ve Plânından başka olarak mütalâa etmek için sebep teşkil etmemelidir.
Çünkü, Mutlak Varlığın tezahür edebilmesi; Mutlak Kanuna uygun olarak Mutlak Plânı tatbik etmesi ile, Mutlak Kanunun var oluşu; Mutlak Varlığın, esaslarını ihtiva eden ve "Mutlak Kanuna istinaden hâsıl olmuş" Mutlak Plân'ın tatbikatı olan Nizamı tatbik edişiyle, Mutlak Plân ise ancak Mutlak Varlığın, kudretini Mutlak Kanuna göre tatbik etmesi ile belli olur.
Bu tariften anlaşıldığı gibi, her üçü de ayrı ayrı müşahade edilebildikleri halde birisinin eksikliği, diğerinin tezahür etmesini imkânsızlaştırır. Her üçüne de "cüz'süz kül" denilmesinin sebebi budur. Yine de bu sebeple, her üçü bir arada (yine) "cüz'süz kül" halindedirler.
Bundan evvel "vasıtalı olarak" bildirdiğimiz ve o bilgiyi indirmek için Mutlak Plânda vazife görecek değerlerde bir ruhu[1] vazifelendirdiğimiz bilgide, hepsine kül olarak "Mutlak Plân" denilmiştir.

Hiç şüphesiz ki, mutlakların hepsine birden yukarda izah edilen sebepten dolayı Mutlak Plân da denilebilir. Tanrının tezahürü olan bu değerler, aynı zamanda maddeli hayata Tanrıyı ve onun mevcudiyetini yansıtan değerlerdir. Bu değerler olmasaydı, hiçbir şeyin mevcut olmaması sebebiyle Tanrı tezahür etmiyecekti.
Kâinatlarda, ne kadar küçük olursa olsun, herhangi bir şeyin mevcut olabilmesi için mutlakların kudretinin tezahür etmesi icab eder. Bir başka tarz izahla; var olan her şey mutlakların var oluşunun ispatı ve var oluşlarının sonucudur. Bu kudret var olmasaydı hiçbir şey var olmayacaktı.
Mutlaklara "Tanrının tezahürü" dedik. "Tanrının tezahürü Tanrı mıdır?" sualine cevap ise "hayır"dır. Çünkü mutlaklar, ancak Tanrı tarafından emredilen veya yapılması icab eden şeyleri yapan ve tatbik edenler'dir. Manevî değer olduklarından bunlara, mecazî bir izahla, Tanrının melekleri dahi denebilir. Fakat Tanrı, asla mutlakların kudret ve imkânları ile hudutlandırılamaz. Çünkü mutlaklar, biraz evvel de izah ettiğimiz gibi Tanrının emirlerini tatbik eden, yine Tanrıya ait kudret ve imkânlardır. Bunlar ancak Tanrmın "yap" emrini yapan kudretlerdir. Fakat "yap" emri olmadan hiçbir şey yapamazlar.
İşte; "Tanrı, emirleri ile mutlaklara her şeyi yaptırmış ve yaptıracak olandır" şeklinde tarif olunabilir. Nasıl ki bir bedenin herhangi bir uzvu emir almadan hareket edemezse, Mutlaklar da emir almadan hareket edemezler.
Mutlakların üzerindeki her şeyi yapan ve yaptıran kudret Tanrı'dır. Tanrı kudretini, Tanrının emriyle tatbikat sahasına çıkaran kudret mutlaklardır. Mutlakları Tanrı ile birlikte mütalâa etmeyerek, Ondan ayrı olarak izah yoluna gidilmesinin de sebebi vardır. Çünkü bugüne kadar Tanrı zannedilen Mutlak Varlık, hakikatte Tanrının bir melekesidir[2]. Bu melekenin üzerindeki Tanrı ise, meleke halinde tasavvur edilemiyecek bir kudret ve büyüklüktür. O'nu bir meleke olarak düşünmek ancak, O'nu "Tek Allah prensibi"ne uyan bir idrakle sezebilmekten ileri gelir.
Tanrıya Mutlak Varlık demek O'nu hudutlandırır. O'na "her şeyi halk eder ve yok eder" demek ise yine onun kabiliyetlerini "her şey" ile hudutlandırmak demektir! Çünkü O'nun kabiliyeti, büyüklüğü "her şey"in üzerindedir. "Her şey" tabiri ancak onun melekesi addedilen Mutlak Varlığa uyan bir tabirdir.
O, her şeyi halk edebilme ve yok edebilme kabiliyetlerinin üzerinde hassalara sahiptir. Bunun böyle oluşu ise gayet tabiidir. "Her şey" tabiri, idrak kabiliyetleri ile değişen bir izah tarzıdır. Gelişmemiş bir idrak için "her şey" çok mahduttur; gelişen idrakler ise "her şey" derken çok şeyler düşünebilirler. İşte Tanrının kabiliyetlerinin de "her şey" kelimesi ile hudutlandırılmamasının sebebi budur.
Tanrının kabiliyetleri, en yüksek varlıkların idraklerinin erişebilecekleri "her şey"in çok üzerindedir. Mutlaklar için dahi bu geçerlidir. Tanrı, mutlakları idare eden ve her bakımdan takdiri ve izahı imkânsız değerdir.

105.
ALLAH

Allah, birdir diyerek tahdit edilebilir mi!..
Tek olan Mutlak Kanundur. O, hiç Allah olabilir mi!..
Allaha eskiden niçin "tek" denmiş diyenlere cevap; O'nun tekliğini idrak etmeden "izah edilemez büyüklüğünü" anlatmaya yeltenilebilir mi!..
Tekâmül icabı, her şeyin üzerindeki Allahı idrake bir anda erişilebilir mi!..
O'na "tek'in de üstünde" demekle, O büyüklüğe "izahla" erişilebilir mi!..
Kendisinden başkasının takdire imkân bulamayacağı varlığı, "izahla idrak" ile hudutlandırılabilir mi!..

106.
CANLILAR YAPMAK

“En yüksek kudret”, insana, kendisinden vasıflar vermiştir. Bu lûtfa insanlar “kendilerini beğenmeleri için” mazhar olmamışlardır.
Bir gün gelecek; insanlar, canlıları canlı yapan ortam ve zemini bulacaklar, hattâ canlılar yapacaklardır. Fakat bunu yaptıranın kim olduğunu unutmamalır icab eder.
İnsanlar bilmelidirler ki, her şey Mutlak Kanun esaslarına göre olmaktadır. Her şeyin, her hâdisenin mutlak surette en az bir sebebi mevcuttur. Bu sebep hâsıl olunca veya sun’i olarak hâsıl edilince, o sonuç ortaya çıkar. İşte insanlar tekâmül ettikçe, yeni yeni sonuçlar ortaya çıkaracak, sebepler meydana getirecek ve tekâmül yolunda ilerleyeceklerdir.

107.
ROBOT YARDIMLARIN AZALIŞI

Her yeni buluş, dünva, üzerindeki robot yardımlar’ın eksilme sonnucunu doğurur. Robot değerler, tekâmül kanununa uygun olarak, zamanla yerlerini insan idrakine terk etmektedirler.

108.
İNCELEN MADDE

Maddeler, manevî değerleri arttıkça, maddî görünüş ve maddî mefhumlarla izah edilebilen hallerini kaybederler. Maddenin bu haline misâl olarak radyo yayınlarını gösterebiliriz. Bu yayınların adedi ne olursa olsun birbirlerine karışmadan ve mekân mefhumunun hudutları dışında ufacık bir odada toplanırlar.

109.
SER

Ser zerreciği ekseni etrafında idrak dışı bir hızla dönmesi esnasında kâinatta yaşamakta ve yaşadıkları sürece de denenmekte olan varlıklar için hayatî ehemmiyetteki şuaları yayımlar.
İlk maddî hareketi izaha, ser zerreciklerinin, manevî robot değerlerin kesifleşmesinden hâsıl olduğunu hatırlatmakla başlayacağız. Bu kesifleşme maddenin bulunmadığı bir ortamda cereyan eder. Bu sebeple ona yüksek değerdeki manevî hâdiselerden biridir de diyebiliriz.
Ser zerreciği ilk maddî şuaları yayımlar. Bu şualar, ilk ve en basit olduğu kadar da en kudretli maddî şualardır. Fakat ser zerreciğinden yayımlanan şualar, saf manevî robot değer ve varlıkların yayımladıkları şualardan farklıdırlar. Saf robot değer ve varlıkların yayımladıkları şualar, hiçbir maddî tezahürü olmayan şualardır. Ser zerreciğinin yayımladığı şualar ise yüksek manevî değerdeki “maddî şualar”dır.
Serin yayımladığı bu şualar, onun ekseni etrafında çok yüksek bir hızla dönmesine sebep olur. Bu dönüş, Mutlak Kanun esaslarına göre ve manevî varlıkların manevî tesirleriyle vuku bulur. Zaten tüm maddî hareketlerin ilki olarak kabul edilen bu harekette, diğer kaba maddelerin ve bu maddelerden hâsıl olan tesirlerin rolü olamaz. Çünkü kaba (kesif) maddelerin vücuda gelebilmesi için, daha önceden ser zerresinin mevcut olması gerekir.
Bir ser zerresinin yine kendi yaydığı şuaların tesiri ile dönmesini, ilim ve tekniğin üzerinde durduğu tepki prensibinden faydalanarak izah edelim:
Bir boşluk ve o boşluğun içersinde şualar yayımlayan bir ser zerreciğini düşünelim. Bu ser zerreceği en basit maddedir. Evvelâ o var olduktan sonra ancak diğer mevcut bütün maddeler var olabilirler. Bu sebeple, onu yapayalnız ufacık bir varlık olarak tasavvur edebiliriz.
İşte bu varlık, Mutlak Kanun esaslarına göre çok yüksek manevî değerdeki maddî şualar yayımlamakta, bu yayımladığı şualar da onu kendi ekseni etrafında akıl almaz bir sür’atle

döndürmektedir. Buna misal olarak; uzayda bir füzenin hareketini gösterebiliriz. Benzer şekilde, ser zerresi de kendi varlığından başka madde bulunmayan bir ortamda öylece hareket eder.
Tepki prensibinde hareket; hiçbir şeyi itmeden sadece yapılan etkiye zıt yönde oluşan bir tepkiyle olmaktadır. Fakat füzenin hareketi ile ser zerresinin hareketi arasında farklar mevcuttur. Her iki harekette ortak olan ve bizim de belirtmek istediğimiz nokta; her ikisinin de hâsıl olan enerji ile dıştan hiçbir müdahaleye lüzum kalmadan (itmeden, itilmeden) boşlukta hareket edebilme kabiliyetidir. Fakat füzenin belirli bir yönde ilerlemesine karşın, ser zerresi ekseni etrafında dönmektedir. Çünkü füze arka tarafından yaydığı enerjiyle uç istikametine yönelir, ser zerreciği ise Mutlak Kanun esaslarına göre, varlığının çeşitli yerlerinden yayımlanan şualarla ekseni etrafında döner.
Füzede mevcut yakıtın bitmesi, füzeyi hedefine doğru yol almaktan alakoyar, halbuki ser zerreciği daima şualar yayımlayarak ekseni etrafındaki hareketine ara vermeden devam edebilir. Çünkü varlığından eksilen değerleri (yine hareketini sağlayan şualara dönüştüreceği manevî değerleri) varlığına cezbederek karşılar.
Ser zerreciğini, varlığında manevî robot değerleri kesifleştirebilen ve bu kesifleştirdiği değerlerin bir kısmını da madde ihtiva eden şualar halinde yayımlayabilen bir fabrikaya veya transformatöre benzetebiliriz.
Ser zerreceği kesifleşmiş varlığında toplu halde bulunan manevî robot değeri ile, civardaki ince robot değerler üzerinde devamlı olarak tesirler icra eder ve onları kendisine çeker. Bu manevî değerler, daima şualar yayımlamakta olan serin varlığında kesifleşir, kabalaşır ve sonucunda ser zerresinin yayımladığı şualar haline gelerek ser zerresi tarafından yayımlanırlar.
Bir ser zerresi, yayımladığı şua oranında dışarıdan varlığına robot manevî değerler cezbeder. Mükemmel bir fabrika gibi çalışan ser zerreciği, aynı zamanda, manevî robot değerlerle madde kâinatı arasında bir köprü vaziyetindedir. Ona, maddî ve manevî cepheleri olan bir varlık da diyebiliriz.
Bu sebeple de onun, maddî imkânlarla (hiç değilse teorik olarak) izah olunabilen maddî varlığının yanında, bir de madde ölçülerine vurulamayan ve maddî imkânlarla izah olunamayan manevî varlığı mevcuttur. Ser zerreciğinin, manevî değerlerin kabalaşmasından hâsıl olan varlığının büyük bir kısmı "manevî robot değerlik" hassasını kaybetmemiştir. Şua sarfiyatını karşılayan ve daima serin varlığına ilâve olunmakta olan manevî robot değerleri, madde ölçüleri ile izah mümkün değildir.
Ser zerreciklerinin birbirleri ile birleşmelerinden ser çekirdekleri, ser çekirdeklerinin ser zerreciklerini kendilerine çekmelerinden ser sistemleri, ve iki ser sisteminin birbirini cezbetmesinden de esîr zerreleri hâsıl olmaktadır. Dünyanın mensubu bulunduğu güneş sisteminin civarını saran esîrin bu şekilde hâsıl olduğunu izah etmiştik.
Güneş sisteminin civarı tıpkı açık denizlerde olduğu gibi anaforları, dalgaları, akıntıları olan esîr ile doludur. Bu anaforlardan her biri muhitindeki maddeleri ya içeriye çeken, veya fırlatan birer merkezdir. Esîr denizindeki bu kudret merkezlerine esîr anaforları denildiği gibi, ilk atomlar da denilebilir.
Esîr anaforunun esîri çekmek veya fırlatmak için sarf ettiği cazibe kudretine "elektrik", bu sebeple anafora "elektron", elektronun hâsıl ettiği gerilime de "mıknatıslık" denir. Elektrikle dolu olan esîr anaforları yani elektronlar, dünyadaki canlı, cansız istisnasız her maddenin esasıdır. Elektronlar ise atom çekirdeklerinin meydana gelmesinde mühim rol oynarlar. Bu çekirdeklerin diğer elektronları kendilerine çekerek hâsıl ettikleri sistemlerle "atom" denilmektedir. Atom sistemlerinde de tıpkı güneş sistemlerinde olduğu gibi bir merkez yıldızı mevcuttur. Buna atom çekirdeği adı verilir. Bu çekirdeğin etrafında elektronlar, tıpkı güneş etrafındaki plânetler gibi sür'atle dönerler.
Esîr sistemlerine göre son derece küçük olan esir zerrecikleri, düşünülmesi imkânsız küçüklüklerine rağmen ser sistemlerinin yanında dev gibidirler. Ser sistemleri ise ser zerrelerinden meydana gelmiştir, fakat biz bu zerreciklerin sadece mevcut olduklarından bahsetmekle yetineceğiz. Çünkü serin maddî küçüklüğünü idrak edebilmeniz şöyle dursun, onu biraz olsun tasavvur edebilmeniz dahi mümkün değildir.

Ser zerreciğinin kâinatların ana maddesi olduğundan daha önce bahsetmiş fakat madde ve benzeri kaba tezahürlerin kabalaşmasının başlangıç noktası olmadığını da söylemiştik. Çünkü robot değerler, sayısız kabalaşma safhaları geçirdikten sonra ancak ser zerresi haline gelebilmektedirler. Görülüyor ki, serden öncesine doğru gidilirse, madde ve benzeri kaba tezahürlerin başlangıcı robot değerlere kadar incelmektedirler.
Bu gittikçe incelme, "hiçlikler" dediğimiz ve sonsuzluklarla dahi ifade edemiyeceğimiz manevî değerleri içeren varlıklar içersinde eriyip gidinceye kadar devam eder. Burada üzerinde durulması icab eden nokta şudur; sonsuzluklara doğru ufalan madde, sayısız ufalma safhalarından sonra, manevî değerini arttıra arttıra daha yüksek manevî değerler istikametine doğru yükselmektedir. Yani madde değerleri, manevî değerlerle ters orantılıdır.
Maddenin küçülerek ve küçülüp inceldikçe de robot manevî değerlerini arttırarak eriştiği yüksek manevî bölgelere hiçlikler demiştik. İşte kâinatlar, bu hiçlik dediğimiz yüksekliklerin içersinde adeta kaybolurcasına ufalırlar ve (mecazî bir benzetişle) tıpkı sonsuz, hudutsuz okyanuslara serpili nohut tanecikleri halini alırlar.
Görülüyor ki madde; ister küçülerek mikrometrik, ister büyüyerek makrometrik istikamette gelişsin, sonucunda yine hiçlik dediğimiz manevî varlıkların sonsuzlukları içersinde kaybolmaktadır. Çünkü dünya, güneş sistemi, birçok güneş sistemleri ihtiva eden uzay adaları (galaksiler) ve içersinde sayısız uzay adalarının hep birlikte uçuşup durdukları kâinat, bu kâinat gibi sayısız birçok kâinatların da makrometrik istikamette büyüyerek ulaşacakları ve bir zerre olarak içersinde kaybolacakları varlık; maddenin küçülerek içersinde eridiği hiçlik dediğimiz varlıktan başka bir şey değildir.

110.
TİTREŞİM

Madde âlemlerinde her şey titreşimler sonucunda hâsıl olurlar.

111.
ŞUA

Şualardan madde ihtiva edenlerin istisnasız hepsi şua bileşikleridir. En basit şua olan ser zerresi şuası, maddî ve manevî özelliği olan bir bileşiktir.

112.
MİKROPLAR

Mikroplar da faydalıdır Faydasız olan hiçbir şey yoktur. Tıpkı tekâmül etmeyen ve tekâmüle yardımcı bulunmayan hiçbir şeyin mevcut olmadığı gibi.
Mikroplardan sakınmak lüzumludur. Fakat mikroplardan ifrat derecede korunmaya uğraşmak da zararlıdır. Çünkü bir vücut herhangi bir hastalığa karşı ancak lüzumlu olan mikrobu doğal yollardan temin edebildiği oranda bağışıklık kazanır.

113.
FAYDALI - ZARARLI

Mikroplar ve virüsler de dahil her şey birbirlerine faydalı olmaları için yaratılmışlardır.
Biz fenalıkların denenmesine müsaade ederiz fakat yapılmasına asla.. Bir adamın diğer bir adamı öldürmesi insanlar için bir sonuç, fakat bizim için sadece bir denemedir. Çünkü bu halde, öldüren

imtihanı kaybetmiş durumdadır, ölen ise duruma göre, kaybetmiş değil belki de hakikatte çok şeyler kazanmış vaziyettedir. Bu demek; her öldürülenin kazançlı olduğu mânasına alınmamalıdır.
Bir mikrobu, bir virüsü veya bir insanı zararlı ve fena hale getiren onun esası değil; bu mahlûkları dünyaya intibak ettiren vasıtalara, şuaların yapmış oldukları tesirlerdir.

114.
ŞUALARIN TESİRİ

Her şeyin; hastalıkların, iyiliklerin, fenalıkların, hayatın ve insanın esası, muhtelif menşe'li şualardır. Esîr zerreciklerinin hâsıl ettikleri esîr şuaları, dünyada önlenemezler. Çünkü esîr dünya kâinatının en basit ve en değerli esasıdır. Esîr şualarını kâinatta hiçbir şey durduramaz.

115.
RUH

Ruh, tesir edebilme özelliğindedir. Fakat bunu, malik bulunduğu şuuru ile elde etmiştir. Tekâmüle sevk olunan bir varlık, madde üzerinde, şuuru ile tesir ve hâkimiyet kurmaya başlamasıyla ruhluk hassasını kazanır. Şuur ise, ruhta şuur haline gelmeden evvel, kendi kendine (otomatik olarak) yetişen ve tekâmül ederek varlığından bizzat ruhu haberdar etmesi ile "şuur" haline dönüşen değerdir[3].
Ruh, şuurunu ancak tecrübelerle yükseltebilir. Ruh hiçbir zaman madde değildir. Sadece tekâmülünün belirli bir kısmını madde ve benzeri vasıtalar aracılığı ile yapar. "Ruh bedende midir?" suali; şimdiye kadar yapılan tariflerden anlaşıldığına göre "bedendedir" şeklinde izah edilebilir. Halbuki ruh, bedende olduğu kadar bedende değildir de!.. Beden, ruhun bağlantı kurduğu perisprinin aracılığı ile meydana gelmiştir. "Mekân mefhumu" içersindeki bu izahlar, ruhu bedenin sınırları içersinde imiş gibi gösterir.
Halbuki ruh, mekân mefhumunun tamamen dışında olan bir varlıktır. Beden üzerinde etkindir fakat bedende olduğu kadar bedende değildir de. Ruh yalnız madde ile irtibata geçerken, gideceği muhitin maddî hayatına uyacak şekilde, madde aracılığı ile tezahür eder.

116.
YENİLİKLER

Görülen bütün yenilikler, ruhî tekâmülün madde üzerindeki tesir ve yansımasından başka bir şey değildir.

117.
MADDE

Madde ihtiva eden şeyler hiçbir zaman eksiksiz olamaz. Maddeli mükemmeliyet asla bulunamaz.

118.
MADDE VE TEKÂMÜLE YARDIMCI
MANEVÎ DEĞERLER

Maddenin esası madde değildir. Madde, tekâmüle yardımcı (robot) manevî değerler'in kabalaşmasından (kesifleşmesinden) hâsıl olmuştur. Madde, tekâmüle sevk edilen manevî değerler'in tekâmüllerinde rol oynayan "robot değerler"in en kesif olanlarından biridir.

Diğer kâinatlarda, madde benzeri robot değerler, maddenin oynamakta olduğu role benzer roller oynarlar.

119.
EN ÜST HİÇLİKLERDEN MADDEYE..

Hiçliklerden bir üstünü, bir alt değerdeki hiçliğin oluşunun âmilidir. Bu sistem, her alt hiçliğin, bir üst hiçliğin tesirinde olduğunu gösterir. En yüksek hiçliklerin tesir sahası ise bütün hiçliklerdir ve onun üzerinde de Mutlak Varlıkla onun Kanun ve Plânı mevcuttur.
Görülüyor ki, ilk madde tezahürlerine kadar vaziyet bu şekilde devam etmekte, ilk madde tezahürlerinden sonra da aynı şekilde devam etmektedir.
En basit madde olarak kabul ettiğimiz ser zerreciği, hakikatte en basit madde değil, sizin en basit madde olarak kabul edeceğiniz değerdir. Bundan hâsıl olan sistemler ve birçok sistemlerden sonra dünya maddelerinin esaslarını teşkil eden atomlar, yüksek değerler halinde birleşerek dünyada mevcut olan varlıkları meydana getirirler.
Bu varlıklar iki şekilde değerlendirilir: O varlıkların madde değerleri ile, manevî değerleri.. Meselâ bir insan, en son birliğin[4] Kanun ve Nizamlarına uygun bir bedene, ve o bedende yine o birliğin Kanun ve Nizamlarına göre tekâmül eden bir ruha maliktir.

120.
PEYGAMBER

Toplumları, toplumlara mensup peygamberlerle irşad[5] devresi Muhammed'le kapanmıştır. Muhammed bu bakımdan son peygamberdir.
Peygamberlere irşad vazifeleri zaman ve şartlara uygun olarak yaptırılmıştır. Artık dünya idraki için ebediyen var olacak peygamber, "ilim" olarak kalacaktır.
İlme tekâmül ve iyilik yolunda hizmet edenler, en güzel ibadeti kendilerine seçenlerdir. Bunlar ilmi geliştirmekle, ilim yolu ile beşeriyete hizmet etmekle, evliyalık mertebesine yükselenlerdir.

121.
İLİM

İlim ebediyen var olacak, idrakle gelişecek ve geliştirecek olan peygamberdir.

122.
İLİM

İlim peygamberdir.

123.
BİLGİ VE ZAMAN MEFHUMU

Verilen bütün bilgiler, madde tesiri altında bulunan insanların tekâmüllerine faydalı olabilmek içindir. Bir de, madde dünyasındaki insanları daha üstün tekâmül devrelerine hazırlayacak bilgiler vardır. O bilgilerden, bilhassa, artık bedenlenerek dünya ve benzeri yerlerde imtihan olmalarına ve denenmelerine lüzum kalmayan kimseler faydanalabilirler.
Hiç şüphesiz ki, o bilgileri de, madde aracılığı ile fakat manevî hayatta tatbik edilebilecek şekilde vereceğiz. Bu tebliğde de o bilgilerin mahiyetinden kısaca bahsedeceğiz.
O bilgiler, madde tesiri ile verilmiş olan ve maddeli dünya hayatında tatbik edilebilecek bilgiler olmadığından maddî sıraya uyulmadan verilecektir. Şunun bilinmesi icab eder ki; bugüne kadar, madde dünyasına izah edilebilmiş tekâmül de yoktur. Tekâmül, bugüne kadar verilen bilgilerde daima

zaman mefhumundan istifade edilerek bahsedilen bir bahistir. Çünkü maddeli hayatta “zaman”, her bakımdan mühim rol oynayan, fakat hakikatte aslı olmayan bir tekâmül faktörüdür.
Maddesiz yani bedensiz tekâmül devresini idrak edenler için zamanın mevzu bahis olmadığı bir tekâmül devresi başlar. İşte bunun izahı ve idraki madde dünyasında en zor olan işlerden biridir. Maddesiz hayata yükselen bir ruh, bütün maddî mefhum ve düşüncelerin üzerine çıkabilmiştir. Onun için artık zaman mefhumunun üzerinde bir tekâmül devresi başlar. O, değerini[6] objektif olarak da idrak edebilir. Eksikliklerini tamamlayabilmek için kendisini geliştirmek yolunu tutar. O, madde ve benzeri tesirlerden uzak bulunduğu için, zaman ile izah edilemiyecek ve “mesafe” denilemiyecek uzaklıklara, hareket etmeden ulaşabilir. Almış olduğu vazifeleri, üzerindeki yükler eksildiği, tesirler kalktığı için, mükâfat telâkki eder[7] ve yorulmadan yapar.
Ruhlar için yorulmak da mevzu bahis değildir. Çünkü onlar ne yorulur ne de dinlenme ihtiyacı hissederler. Onlar artık, zaman ölçüsü ile tahdit edilemiyen manevî haz içersinde vazifelerini görürler. Gittikçe artan değerlerine karşılık daha büyük vazifelerle mükâfatlandırılırlar. Bu mükâfatları da hiçbir zaman madde dünyasında izaha imkân yoktur. Çünkü dünyada bu kabil yüksek değerli manevî vazifelerin izahına yarayan hiçbir maddeli istinadgâh[8] yoktur.

124.
TEKÂMÜL

Dünyada tekâmülü zaman mefhumunun dışına çıkarak ne anlamak, ne de anlatmak mümkündür. Bu sebeple tekâmül, zaman mefhumu çerçevesi içersinde ve mecazî olarak izah edilebilmektedir.
Bu hal, sırf maddeli hayatın sınırlandırmalarından hâsıl olmaktadır. Hakikatte ruhî tekâmülün zaman mefhumu ile pek az bir alâkası vardır. Bu zerre kadar olan alâka da tekâmülün madde aracılığı ile olan kısmına aittir. Ruhî tekâmül, herhangi bir mefhumla sınırlandırılamıyacak değerdedir.

125.
TEKÂMÜL

Tekâmül Tanrının tezahürüdür. Tekâmülü inkâr, Tanrıyı inkârdır.

126.
RUH VE TEKÂMÜL

Tekâmüldeki bütün manevî varlıklara kısaca “ruhlar” denilmesine rağmen, gerçekte hiç de böyle değildir. Çünkü varlıkların ruh haline gelebilmeleri için birçok tekâmül merhalelerini aşmaları icab etmektedir. Ruhlar, tekâmüle sevk edilen manevî değerlerden ruhluk mertebesine erişenlerdir. Tekâmül etmekte olan varlıklar sadece ruh olarak, insan olmak üzere dünyaya inmezler. İnsan olarak dünyaya inenler, tekâmül yolunda birçok merhaleler kat edebilmiş, idraklerini geliştirerek “insanlık” seviyesine erişebilmiş ruhlardır.
Tekâmüle sevk olunan varlıklar var oluşlarını müteakip, değersizlikler halinde ve robot değerlerle birlikte menşe’den “manevî mesafe”lere uzaklaştırılmışlardır. En son ulaşılan manevî uzaklıklardan tekrar menşe’e yönelmeleri ile tekâmüllerine başlayan varlıkların tekâmüllerini başlıca;

a – Vasıtalı tekâmül
b – Vasıtasız tekâmül
olmak üzere iki kısma ayırarak izah edeceğiz.

a. Vasıtalı Tekâmül:

Vasıtalı tekâmülün birçok safhaları vardır, bunlardan ilkleri, tekâmüle sevk edilen varlıkların, robot değerlerin tam hâkimiyetleri altında geçirdikleri tekâmül merhaleleridir.
Başlangıçta, tekâmüle sevk olunan varlıklar, tamamen değersiz vaziyette ve mensup bulundukları madde ve benzeri robot varlıkların hâkimiyetleri altında, adeta onların varlıklarında erimiş bir halde bulunurlar.
Dünyada tekâmülün ilk merhalelerindeki varlıklar tamamen madde hâkimiyetinde ve madde halindedirler. Tekâmülün bu devrelerinde onları madde dediğimiz robot varlıklardan ayırmaya imkân yoktur. Dünyadan başka diğer tekâmül okullarında maddeye benzemeyen robot değerlerle bağlı bulunan varlıklar da, tıpkı dünyadakiler gibi mensup bulundukları robot değerlerden ayırdedilemezler.
İlk tekâmül safhalarını takiben varlıklar, otomatik olarak, mensup bulundukları madde ve maddeye benzer robot değerler üzerinde tesirler icra etmeye başlarlar. Bu tesirlerle madde üzerinde değişiklikler husule getirebilirler.
Bunu takip eden devrelerde ise varlıklar, mensubu bulundukları maddeler üzerindeki tesirlerini yavaş yavaş arttırırlar ve bu tekâmül merhalelerini ilk canlılık devreleri takip eder.

1. Cansızdan Canlıya Geçiş:

Tekâmüle sevk edilen varlıklar robot değerlerin yardımları ile tekâmüllerine en uygun maddelerle temasa geçerek bu maddeler üzerinde tesirler icra edebilirler. Tekâmüle sevk olunan varlıkların belirli maddeler üzerine şualar halinde gönderdikleri tesirler, cansız maddeleri canlı haline geçirirler.
İlk canlılar, canlı veya cansız, bitki veya hayvan oldukları ayırdedilemiyecek kadar küçük ve basit olmalarına rağmen birçok yüksek hayat sırları ihtiva etmektedirler.

2. Tekâmül Eden Varlıkların Bitki Haline Geçişleri:

Tekâmüle sevk edilen varlıklarda ilk canlılık belirtileri bitki olduktan sonra gözlenebilmektedir. Fakat en basitinden en tekâmül etmişine kadar tüm bitkilerde şahsiyet yoktur. Ancak tesir edebilme özelliklerini idrakleri ile değerlendirebilen varlıklar şahsiyet sahibidirler. Mevcut bütün varlıklarda olduğu gibi bitkilerde de tesir edebilme hassaları vardır. Fakat onlar tesir edebilme hassalarını idrakleri ile değerlendirerek, tesirlerini yönlendirebilecek seviyeye erişmemişlerdir.
Bitkiler, Mutlak Kanun esaslarına göre robot varlıkların himayelerinde tekâmüllerine devam ederler. Buna; bitkilerle irtibatta olarak tekâmül etmekte olan varlıkların, Mutlak Kanun esaslarına göre robot varlıkların himayesindeki tekâmülleri de denebilir. Yani gaye, bitki bünyelerinin gelişerek tekâmül etmesi değil, o bünyelerden istifade eden varlıkların tekâmülleridir.
İşte bu sebeple varlıklar, robot değerlerin (robot varlıkların) aracılığı ile, tekâmül seviyelerine uygun bitki bünyeleri ile irtibat kurar ve tekâmül yollarında ilerlerler.

3. Bitkiden Hayvana Geçiş:

Ruh olmaya namzet varlıklar, dünyadaki bitki bünyelerinde geçirmiş oldukları tekâmül safhalarından sonra, bitki ve hayvan arası varlıklarda tekâmüllerine devam ederler. Bu türden varlıklar, dünya ve diğer tekâmül yerlerinde mevcutturlar.
Hayvanlarla bitkileri birbirlerinden ayıran en büyük fark; hayvanlarda “irade”nin[9] belirmeye başlamasıdır. Bitkilerde “can”, hayvanlarda “irade” ve “idrak” vardır.
Çünkü onlar yaşadıklarını bilir ve bir şeyler isteyebilirler[10].

Hayvanlar, tekâmüllerine bitkiler gibi tam mânası ile robot varlıkların himayesinde devam etmezler. Onlar malik oldukları irade oranında hürdürler. Bitkilerle hayvanlar arasındaki en büyük farklardan birisi de; bitkilerde tekâmül eden varlıklar, bedenlerini terk ettikten yani öldürdükten sonra ahirete idraksizce uğrayıp, tekrar bitki olarak bedenlenirler. Buna karşılık, hayvanlık safhasındaki varlıklar, ölümden sonra ahirete giderek bir sonraki hayatlarının plânlı hazırlıklarını robot değerlerin himayeleri altında yaparlar. Hayvanların dış görünüşlerinin ruhî seviyeleri ve olgunlukları ile alâkası vardır. Tekâmüldeki her varlık, olgunluğu ile uygun bir kalıba veya şekle bürünmek için dünya ve benzeri tekâmül okullarından birine iner. Tekâmüldeki varlıkların bürünebilecekleri o kadar çok kalıp vardır ki, bunların haricinde bir kalıp veya şekil düşünebilmek imkânsızdır. Fakat sizler dünyanızda bu kalıpların hepsini göremezsiniz. Çünkü bunlar, her biri bir imtihan yeri olan sayısız dünyalara dağılmışlardır. Tekâmüle sevk olunan varlıklar istedikleri yere inemezler. Onlar ancak tekâmüllerine en uygun yerlere inebilir ve oralardaki en uygun kalıplara bürünebilirler.

4. Hayvandan İnsana Geçiş:

Dünyanın en tekâmül etmiş varlığı insandır. Hayvanlardan insanlara geçiş safhalarını ise dünyada göremezsiniz. Sadece dünyada en ileri tekâmüldeki hayvanın, insana en çok benzeyen maymun olduğu bilinmekte, fakat maymunla insan arasındaki tekâmül safhaları, başka tekâmül yerlerinde olduğundan dünyada bilinmemektedir.
İlk bakışta maymun ile insan arasında gerek vücut yapısı, gerekse hareket bakımından birçok benzerlikler görülür. Fakat insanda bulunan “tahayyül” hassası onda yoktur. Zaten insanları, dünyada mevcut diğer varlıklardan tam anlamı ile ayıran, aynı zamanda da üstün kılan bu hassadır.
Dünyada kesin olarak hiçbir hayvanda görülmeyen ve yalnız insanlarda bulunan bu fevkalâde meleke nedir? Bunu kısaca izah edelim:

Tahayyül:

İnsanlık mertebesine erişen varlıklarda görülen tahayyül hassasını, bir şeyi tasavvur etmekle bir tutmamak icab eder. Tahayyül; bir şeyi ruhta suretlendirmektir, tasavvur ise; ruhta suretlenmeleri mümkün veya mümkün olmayan şeyleri düşünmektir. Tasavvur edilen birçok şeyler tahayyül haline gelemezler[11].
Tahayyül hâdisesini hâsıl eden hayaller, doğrudan doğruya insan ruhunda hâsıl olabildikleri gibi, hariçten de ruha gelmiş olabilirler. Ruhta tahayyül edilmiş şeyler, madde ölçüleri ile izahları imkânsız varlıklardır ve tıpkı dünyada görüp tanıdığımız eşyalar, maddeler, hâdiseler gibi mevcutturlar[12]. İşte ruh, kendisinde suretlenen bu varlıkları tesir gücü oranında dışa yansıtabilir ve dışarıda “var” edebilir. Şayet hayvanlar tahayyül hassasına ve tahayyül ettiklerini de maddeler üzerine tatbik imkânlarına malik bulunsalardı; onlar da gerek kişisel, gerek toplum olarak tekâmül edebilirler ve hayatlarına birçok yenilikler sokabilirlerdi. Halbuki maymunlar da dahil bütün hayvanlar bin sene önce nasıl yaşıyorlarsa bugün de öyle yaşamaktadırlar.
İnsanlardaki ruhları hayvanlardakine üstün eden, sadece, insanlık mertebesine erişmiş bulunan ruhlardaki “tahayyül hassası” değildir. İnsanlık seviyesindeki ruhlar daha birçok bakımlardan hayvanlarınkinden üstündürler; fakat bu üstünlüğü bedende değil, ruhta ve ruhun tesir gücünde aramak icab eder.
Zira birçok hayvanlar, insanlardan daha üstün bedensel kabiliyetlere sahiptirler; kuşlar uçar, arslan kuvvetlidir, birçok hayvanlar insanlardan çok daha iyi görebilir ve duyabilir. Fakat insan, zekâsı ile hem arslandan daha üstün güçlere, hem de kuştan daha hızlı ulaşım imkânlarına sahiptir.

İnsanlar bedenî aczlerini, ruhlarının kudretini ve tesir gücü ile örtmek imkânlarına maliktirler. Bu imkânları elde etmek için de uğraşırlar, bu arada hem maddeye hâkimiyetleri artar, hem de ruhen gelişir ve tekâmül ederler.

b. Vasıtasız Tekâmül

Buna, "tekâmülün yüksek safhaları" da diyebiliriz. Bu safhalara erişen ruhlar, artık madde ve benzeri değerlerle denenme merhalelerini aşmış ruhlardır. Tekâmülün bu safhasındaki varlıklar yüksek ruhlardır ve aslî hayatları içersinde tekâmül etmektedirler.

127.
İLK GELİŞ

Dünya veya benzeri yerlere ilk defa inen ruh tamamen madde tesiri altındadır.

128.
TAASSUP VE CEHALET

Ruhî tekâmülün en büyük iki düşmanı, cehalet ve cehaletten ileri gelen taassuptur. İstisnasız bütün peygamberler, en büyük mücadelelerini taassupla yapmışlardır.
Cehaletsiz taassup, taassupsuz cehalet olmaz. Birinin bulunduğu yerde muhakkak öteki de bulunur.

129.
BİTKİ, HAYVAN, İNSAN

Bitkilerle hayvanlar ve hayvanlarla insanlar arasında, dünyada misalleri bulunmayan birçok tekâmül devreleri mevcuttur. Bitkilerde de, her biri diğerinden farklı tekâmül etmiş bulunan cinsler vardır. Bu, hayvanlarda da, insanlarda da böyledir.

130.
GAFLET

Ömrün ne kadar uzun olursa olsun, ölümün yakındır. Sen, ebediyen var olacak olan, sonsuz büyüklüklerin ufacık bir varlığı olan dünyada, sayılı olan günlerini doldurmadasın.
Hayatının dünyada başladığını ve yine orada sona ereceğini düşünenlerdensen, aklananlardansın.
Allahın, tekâmül edebilmen için verdiği zorlukları adaletsizlik sananlardansan, kısa görüşlü olanlardansın.
Dindar gözükmeyi, vicdanını ve ruhunu temizlemeye tercih edenlerdensen, Allahı kandıracağını sanıp kendini avutanlardansın.

131.
BEDEN VE RUH

Beden veya cismin büyüklüğü, güzelliği, o cisme veya bedene bağlı bulunan ruhun olgunluğu hakkında bilgi veremez . Çok büyük bir bedene sahip olan ruh, çok ufak bedene sahip olan bir ruhtan daha geri olabilir.
Fakat bir bedende hâkim olan esas ruh, o bedenin tamamına direktif veren en olgun ruhtur. Diğer ruhlar, bu ruhun bedeninden birer parça olan bedenlere sahiptirler[13].

132.
BİTKİ, HAYVAN

Bir bitki üzerinde birçok bitkiler, bir hayvan üzerinde birçok hayvanlar, bitkide hayvanlar, hayvanda da bazen bitkiler yaşar, tekâmül yollarında ilerlerler.

133.
İNSAN BEDENİNDEN FAYDALANANLAR

İnsan bedeninden faydalanarak tekâmül etmekte olan ruhlar, bitkilerdeki ruhlardan biraz daha tekâmül etmiş durumdadırlar. Fakat bunlarda irade yoktur.

134.
TEKÂMÜLDEKİ VARLIKLAR VE BEDENLENME

Tekâmüle sevk olunan varlıklar, ilk tekâmül devrelerini cansız olarak ve tamamen madde ve robot varlıkların idaresi altında geçirirler.
Bitkilerde "can" vardır. Topraktan yetişir, gelişir ve ölürler. Bitkilerin canlı halden cansız hale geçişleri çoğunlukla tedrici bir şekilde cereyan eder. Buna, bitkiler yavaş yavaş ölürler de diyebiliriz. Çünkü bitkilerle, o bitkide tekâmül etmekte olan varlık arasındaki bağlar birden bire kopmaz.
Hayvanlarda can'dan başka, bitkilerde bulunmayan, "irade" bulunmaktadır. İrade, herhangi bir canlının bir şeyi isteme hassasıdır ki; çeşitli şekillerde, bilhassa arzu ve arzuya mukavemet şekillerinde tezahür eder.
Hayvanlar da bitkiler gibi doğar, yaşar ve bedenleri ile ruhlarının arasındaki irtibatın kopması ile de ölürler. Hayvanlarla bitkiler arasındaki en mühim farklardan biri; hayvanların hissedebilmesidir. Gerçi hemen hemen bütün bitkiler tabiat hâdiselerine karşı hassasiyet gösterirler. Meselâ bazı çiçeklerin güneşin kavurucu sıcaklığından korunmak için kapandıkları, sıcaklık azalınca da tekrar açılarak korundukları malûmdur. Bitkilerde görülen bu gibi haller, tamamen Mutlak Kanun esaslarına göre ve robot bir şekilde olmaktadır. Hayvanlarda ise irade ve iradeleri oranında da serbestî mevcuttur. Onlar önce güneşten korunmak ihtiyacını hisseder, sonra da korunma çarelerini ararlar.
Şayet tedbir alınmamışsa, bir hayvanın vücudundan bir parçayı acı hissettirmeden koparmaya imkân yoktur. Buna karşılık bitkilerde his olmadığından onlar acı duymadan budanabilirler.
İnsanlarda ise can, his ve iradeden başka dünyada tekâmül etmekte olan hiçbir varlıkta mevcut olmayan "tahayyül" hassası vardır.
Tekâmüle sevk olunan bütün varlıkların, inecekleri yerlerin esasını oluşturan robot varlıklardan bir kalıba bürünmeleri veya bir kalıpla irtibata geçmeleri zorunludur. Buna; varlıkların, inecekleri tekâmül yerlerinin icab ettirdikleri hallere girmeleri de diyebiliriz. Bu sebeple, dünyaya inecek varlıklar, madde ile irtibata geçmek ve maddeden bir kalıba bürünmek zorundadırlar.
Tekâmüle sevk olunan varlıklar hayvanlık mertebesine (veya diğer tekâmül yerlerindeki buna eşdeğer mertebelere) eriştikten sonra kazanılan per değerinin aracılığı ile inecekleri muhitin robot varlıkları ile irtibat kurarlar.

PER

Ruhun tekâmülünde çok büyük rolü olan per, robot bir değerdir ve ruha, ruhun idrak safhasının arifesinde bağlanmış bir değerdir. Bu sebeple ruh onu kendi vasfı sayar ve bu kudretin vasıtası ile,

maddeli hayatı için lüzumlu olan maddî ve manevî değerleri birçok imkânlarla birlikte plânına uygun tarzda toplar.
Per, ruhun madde ve benzeri robot değerlerle vasıtalı olarak tekâmül ettiği sürece bir melekesi halinde tezahür eden, fakat hakikatte ruha tekâmülü icabı eklenmiş olan bir değerdir.
Per ruha ihtiyacı olan vasıfları, değerleri ve imkânları temin için otomatik olarak vazifelendirilmiştir.
Bedenlenmesi halinde ruha, tekâmül plânına uygun bir hayat geçirmesini sağlayan per, ahiretteki ruhlar üzerinde de son derece kuvvetli roller oynar.
Ruhun tekâmülünde çok büyük hizmetler ifa eden per değeri, diğer taraftan da, yine tekâmüle hizmet gayesi ile onun imkânlarını sınırlar. Hangi şartlar içersinde olursa olsun değer kazanabilme imkânlarına malik olan ruh, kazandığı değerler oranında, perin sınırlayışlarından kurtulabilir.
Ruhun idraki ne kadar gelişmiş olursa olsun maddeli hayatında olduğu gibi ahirette de onu tesirleri altında bulunduran per değerini, madde ile denenme merhalelerini aşamadığı sürece his ve idrak edemez.
Ruh, tekâmül ederek "hiçlik" mertebesine yükselmedikçe per'den ayrılamaz ve asıl yüksek hayat ve imkânlarına kavuşamaz. Per'e, ruhun melekesi denilmemesinin sebebi ise; ruh ve per münasabetlerinin, ruhun idrak seviyesine erişmesi ile başlayıp, ahiret hayatı süresince devam ettikten sonra sona ermesidir. Per değerinin ruha eklenmesine gelince de, bu tamamen manevî bir hâdisedir. Bu sebeple onun, maddeyi izaha yarayan tabir ve mefhumlarla izahı mümkün olamamaktadır.
Burada per değerinden bahsetmemize ve onu kısaca izah etmemize sebep; per değerinin, ruhu, maddeli hayatlara intibak ettirecek[14] sistemlerin oluşmasında en büyük rolü oynamasıdır. İnsanların dünya hayatı geçirebilmeleri, yani, madde ile irtibat kurabilmeleri de perispri adı verilen sistem sayesinde mümkün olabilmektedir.

135.
DEĞER

Değer idrakle başlar. Herhangi bir varlığın idrak edilemiyen değerine kıymeti denir.

136.
FENAYA MEYİL

Allah, insanlara karşı koyacak imkânları vermeden fenaya meyil ettirmez ve bu yolda asla imtihana girişmez.

137.
TÂBİ OLUŞ VE MANEVÎ DEĞER

Maddeler, maddî şualar yanında manevî şualar da yayımlarlar. Bir güneş sisteminde, gezegenler güneşe tâbidirler. Tıpkı atom çekirdeğine elektronun tâbi olduğu gibi. Burada esas; tâbi olunan büyük kütleden çok, manevî değerdir.
Manevî değeri fazla olana, daima, daha az manevî değere sahip olanlar tâbi olurlar. Manevî değerlerin, madde değerlerine tesirleri de bu yoldan olur. Yani güneş dünyaya, sadece sıcaklık ve ışık göndermez; aynı zamanda o sisteme renk ve karakter veren manevî şualar da gönderir. Bu manevî şualar, dünya ve benzeri yerler için hayatî önemdedir.

138.
SABIR

Tanrı insanları fenalıklara, zorluklara, kötülüklere karşı gösterebilecekleri sabırla da dener. Kötülükleri, fenalıkları; iyilik, mantık ve vicdanla cevaplandıranlar. Zorluklarla karşılaşınca, iyi niyetlerini bozmadan, sabrederek, doğru yoldan ayrılmadan zorlukları aşmaya uğraşanlar.. Sabır imtihanlarında kazananlardır.

139.
NEFSE ZULÜM

Nefsine hâkim ol!.. Kötü olmaman, günahkârlara karışmaman için bu ezlemdir[15]. Fakat nefsini boş yere azaba sokarak Tanrı yolunda ilerleyeceğini umma.
Tanrı, ne kendini, ne de başkasını azaba sokmaktan seni men eder. Nefsine zulmedenler, Allaha karşı gelendir. Tanrıya yaklaşmak için kendilerini Allahın bahşettiği lûtuflardan mahrum edenler; fenalıklar yolunu, Tanrı yolu zannedenlerdir.
Nefse hâkim olmak; nefse zulm etmek demek değildir. Nefsine hâkim olmakla fenalık etmeni önlersin, nefsine zulm etmekle de sadece Tanrının lûtuflarını reddederek nankörlük edersin.

140.
PERİSPRİ

Manevî bir varlık olan ruhun, dünyaya inerek bedenlenebilmesi ve dünyadaki maddelere, “tesir edebilme” özelliğini tatbik edebilmesi için, madde ile irtibat kurması icab eder. İşte ruhlar bu irtibatı perispri haline girerek kurarlar.
Ruhlar maddenin en basit halleriyle, per vasıtasıyle irtibata geçerek sistemler teşkil ederler. Perispri dediğimiz bu sistemin; “bir ucu maddedeyse, diğer ucu da per’de, dolayısiyle ruhtadır” şeklinde mecazî izahını yapabiliriz.
Bu bilgilere kadar perispri ruhtan ayrı olarak mütalâa edilmiştir. Bu, per değeri hakkında bilgi sahibi olunmamasının sonucudur. Perispriyi ruhtan ayrı mütalâa etmek yanlış değil, eksik bilgiye dayalı bir izah tarzıdır.
Perispri; ruh, per ve madedden hâsıl olmuştur. Ruhun kâinattaki herhangi bir tekâmül dünyasına inebilmesi için, evvelâ o dünyanın bulunduğu kâinatın en basit unsuru ile münasebet kurması lâzımdır. Dünyanın bulunduğu kâinatın en basit maddesi ve esir zerresinin ana unsuru; ser zerreciğidir. Bundan dolayı da ruhun dünyaya inebilmesi için her şeyden evvel ser ile irtibata geçmesi icab etmektedir. Ruh da bu irtibatı per değeri vasıtasıyle sağlar ve böylelikle; “ruh”, “per” ve “ser zerreciği”nden hâsıl olan bir sistem vücuda gelir ki, bu sisteme perispri denir.
Perispri ilk oluştuğunda, madde ihtiva eden çok yüksek bir manevî varlık halindedir ve son derece seyyaldir. Bu tarzda hâsıl olan perispri, kesif madde âlemlerine nüfuz ettikçe, muhitindeki maddelerle bağlantılar kurar. Meselâ perispriler dünyanız civarındaki esîr ve esîr sistemleri ile irtibat kurmadan dünyanıza yaklaşamazlar.
Perispri halinde dünyaya inen ruhlar, per ve diğer robot değerlerin yardımları ile bedenlenmeye başlar ve bedenlenmenin birçok safhalarından sonra, hayvan veya insan olarak madde ile bağlı hayatlarını yaşamaya başlarlar.
Per değeri ruha, sadece perisprinin hâsıl olması için bağlanmış bir değer değildir. Onun ifa etmekte olduğu daha birçok vazifeler vardır. Bu vazifelerin en mühimlerinden birisi de, perisprinin hâsıl oluşundaki rolüdür.
Görülüyor ki daha perispri oluşmadan evvel, ruh per ile bağlı haldedir. Per ise, ser’i ruha bağlar. Bunlardan birisinin eksilmesi o sistemdeki perisprilik hassasını ortadan kaldırır. Nitekim ölüm hadisesiyle ser (yani perisprinin madde kısmı) per’den (dolayısiyle ruhtan) ayrılmakta, böylelikle de perispri dediğimiz sistem bozularak ortadan kalkmaktadır.

Şu halde ölüm hâdisesi; perisprinin hiç bozulmadan ruhla birlikte bedeni terk etmesi değil, perisprideki ruh ve ona bağlı olan per değerinin ser'den ayrılmasıdır. Ölümden sonra ruh, per değeri ile birlikte bedeni terk ederken, ser zerrecikleri vasıtasıyla kurulan sistemlerden hâsıl olan beden de hayatiyetini kaybeder. Özet olarak; ölümle, bedeni ruhla birlikte terk eden bir perispri mevcut değildir.
Ölüm; perisprinin, daha bedendeyken basitlerine[16] ayrılması sonucunda hâsıl olan bir hâdisedir. Ruhtan ayrı bir perispri düşünmek doğru olmaz.

141.
PERİSPRİ

Vermekte olduğumuz bu bilgilerden evvelki bilgilerde, perispri, ruha bağlanan, ruhtan ayrı bir değer olarak gösterilmiş ve ruh ona dahil edilmemişti. Buna da sebep, vasıtalı olarak indirilen o bilgilerde, perin mevcudiyet ve rolünden bahsedilmemiş olmasıdır.

142.
VERİLEN BİLGİLERDE HUDUT

Dünya ile irtibata geçebilen varlıkların verdikleri bilgide hudut, dünya imkânlarıdır. Bu sebeple, bir varlık perispriden bahsederken sere gidemez. O bilgide, en son izah edebileceği nokta esîrdir.

143.
BU TEBLİĞLER...

Biz bu tebliğleri hiç şüphesiz ki; gaipten haber vermek veya insanların erişemedikleri ve erişemiyecekleri bilgileri delil ve ispatlarla bildirip, onları küçümsemek maksadı ile vermiyoruz. Gayemiz, insaniyetin önünde uzanan iki yoldan birisini daha belirli olarak çizmektir. İnsanların iyiden kötüyü ayırdetmelerine imkân vermektir.
İnsan, asla öğrenemiyeceği şeyleri dahi öğrenmek arzusu ile kıvranır. İşte birçok insanın teşevvüş içersinde olmasının sebebi de budur. Çünkü insan bildiğinden daha ilersini öğrenmeye çalışmakla ilerler. Kabiliyet ve kudretinin dışında olanları öğrenemediğinden de teşevvüşe düşer. Çünkü bu ruh hali içersindeki insanın eski inancına karşı itimadı sarsılmıştır. Fakat eski inancının üzerinde hiçbir tatmin edici bilgi elde edemediğinden ve eski inancını takviye eden daha ileri bir inanç bulamamaktan dolayı teşevvüş içersindedir.
Teşevvüş halleri ise Mutlak Plân icabı, her merhale, kademe veya plân arasında vukua gelen, yahutta bedenlilikten bedensizliğe, bedensizlikten bedenliliğe geçiş anlarında meydana gelen bir haldir ki buna, ruhun bir sonraki hayat devresine intibak edebilmesi için lüzumlu olan toparlanma devresidir diyebiliriz.
Kitabın, ilerde vereceğimiz esas ve yüksek kısımlarını içeren bilgilerin biraz olsun anlaşılabilmesi için, şu verilmekte olan hazırlayıcı bilgileri iyice anlamak lâzımdır.
İnsanlık bu vermekte olduğumuz bilgileri iyice anlar ve vereceğimiz bilgileri de kavrarsa; yap dediklerimizi yapar, yapılmamasını bildirdiklerimizi yapmazsa, saadete ve kendilerini bekleyen daha yüksek kademelere kolaylıkla erişebilecektir.
İleride vereceğimiz bilgiler öyle bilgilerdir ki, İnsaniyet, bilgilerimizi bilip tatbik ederse pek kısa bir zamanda, binlerce senede erişilebilecek bir tekâmüle mazhar olacak ve şu andaki durumunu pek kısa bir zaman sonra "taş devri" kadar basit bulacaktır.

144.

İNSANLIĞA AÇILAN İMTİHAN

Biz insaniyeti bu bilgilerimizle saadete götürmek istiyoruz. Fakat onlar ellerine verdiğimiz imkânları fenaya kullanırlarsa kendilerini felâkete atmış olacaklardır.
Onlar ki ikazlarımızı, apaçık delillerimizi bir yana bırakır, "idraklerine uymayarak" kötü yollarında yürürlerse, bilmelidirler ki, biz; milyonlarca mecazî ateşli cehennem azabının, yanında zerre dahi olamayacak ıstırapları, tek bir ruha yükleriz. Ona, susuzluğunu giderecek cehennemleri bile uzak ederiz.
Biz bu bilgilerimizle insaniyeti ya yüceltecek, yahut da mahva götürecek olan imtihanı açıyoruz!..
Onlar bilmelidirler ki; idrakli kötülük, üstün kötülüktür! Kötülüğün üstünü ise üstün cezayı icab ettirir.
İki yol da önlerinde.. Bizim ise onların erişmelerini arzu ettiğimiz sonuç, saadetleridir.

145.
YOL

En bedbaht insanlar; şeytanın yolunu, Allahın yolu tanıyanlardır.

146.
DEĞER

Dünyada ve dünya hayatında değerleri en güzel belirleyen ölçü fiiliyattır[17]. Çünkü bir insanı yaptıklarına ve hareketlerine dayanarak başkaları da değerlendirebilir. Tatbikat sahasına çıkmayan düşünceler, diğer insanlar tarafından değerlendirilemezler.

147.
VÜCUDUN PARÇALARI OLARAK
TEKÂMÜL EDEN DEĞERLER

Her beden, "tekâmül etmekte olan" ve "tekâmüle yardımcılıkla vazifelenen" değerlerden teşekkül eder. Bu değerleri esas ana değere bir vücudun parçaları olarak bağlayan, perisprinin yayımladığı manevî şualardır.
Birçok şualar ve döllenme, bu şekildeki toplulukların teşekkülünde rol oynar. Çünkü bir şeyin canlı olarak üreyebilmesi için manevî şualara (şehvet şualarına) ihtiyaç vardır.
Şehvet şuaları, ruhun bağlı bulunduğu perispri sistemini harekete getirir ve bunun neticesi olarak hâsıl olan döllenmede ise ruhun dünya hayatının, yani maddeli hayatının, esas temeli atılır.

148.
KÂİNAT

Kâinattaki küçücük varlıklardan bir çoğu, daha küçük varlıkların dünyalarıdır.

149.
RUH VE CAN

Tekâmüldeki varlıklar manevî şualar yayımlarlar. Bu şuaların robot varlıklar üzerinde icra ettikleri tesirler sonucu robot varlıklarda canlılık alâmetleri belirir. Canlılık alâmetleri beliren robot varlıklar, Mutlak Kanun esaslarına göre tekâmüllerine devam ederler.

Ruhun, robot varlıklar üzerindeki tesirleri gelişigüzel olmaz, Mutlak Kanun esaslarına göre cereyan eder. Ruhun, herhangi bir tekâmül yerinde bedenlenebilmesi için, ilk önce o tekâmül yerinin bulunduğu kâinatın "esas (ana) robot varlığı" ile birleşmesi icab eder ki; dünyanın bulunduğu kâinatın esas (ana) unsuru, ser zerreceğidir.
Ruh, per değeri vasıtası ile ser zerreceğine tesir eder ve bunun sonucu olarak ruh-per-ser'den oluşan bir sistem kurulur. Bu sistem, dünyaya, Mutlak Kanun esaslarının çizdiği yolu takip ederek iner ve ruh, plânı icabı girmesi gereken şekle bürünür.
Dünyadan veya benzeri tekâmül yerlerinin birinden ayrılan ruh, canlılık hassasını kaybederek hayatına devam eder. Bu da ruhun, beden denilen robot varlıklardan, yani kâinata nüfuz ederken per değerinin aracılığı ile birleştiği ser zerreceğinden, ayrılması ile mümkün olur.

150.
MUTLAKLAR

Mutlak Varlık Tanrının kudretini, Mutlak Kanun intizam ve adaletini, Mutlak Plân ise tatbikatını temsil eder. Üçünü birbirinden ayrı düşünmek ve madde tesiri altında, hakikî değerlerini hissetmek imkânsızdır.
Onlar, "robot" değerleri olan Tanrı temsilcileridir.

151.
CANLIDA HER ŞEY KENDİ KENDİNE

Tabiatta canlı olarak bulunan her şey, diğer canlıların müdahalesi olmaksızın kendi kendine birçok safhalar geçirdikten sonra meydana gelir. Bu, Mutlak Varlığın, bütün var olanlara istisnasızca tatbik edilen bir kanunudur.
"Tekâmül eden", tekâmülde en büyük rolü oynar. Hariçten yapılan müdahaleler sadece yön vericidir. Nasıl ki her şey "oluş"tan bu yana kendi kendine oluyorsa, bir varlık, kendi bedenini kendisi inşa ettiği gibi lâyık olduğu ceza veya mükâfatı da kendi kendisine vermektedir.

152.
CANSIZDAN CANLIYA GEÇİŞ

Dünya tekâmül ettiren, aynı zamanda da tekâmülü öğreten bir okuldur. Orada, cansızdan canlıya geçişi bulmaya ve tetkik etmeye imkân vardır.

153.
CAN

Can, sadece "tekâmüle sevk edilen manevî değerler"de bulunan bir hassadır ki, bu varlıkların tekâmülleri müddetince, maddeli maddesiz hayatlarındaki vaziyetlerine uygun şekilde tezahür eder. Robot değerlerde (tekâmüle yardımcı değerlerde) ise, can yoktur. Onlar sadece tekâmüle sevk olunan değerlerin tekâmülleri ile ilgili çeşitli roller oynarlar.

154.
RUH VE BEDEN İLİŞKİSİ

Ruhun kâinattaki herhangi bir tekâmül dünyasına inebilmesi için evvelâ o dünyanın bulunduğu kâinatın en basit unsuru ile bağlantı kurması lâzımdır.

Kâinatınızın en basit maddî unsuru ser zerreciğidir. Bundan dolayı da ruhun dünyaya inebilmesi için öncelikle ser ile irtibata geçmesi icab etmektedir. Bu icabın gereği olarak Perispri denilen bir sistem oluşur. Bu sistemin nasıl oluştuğunu izaha çalışalım:

MANEVÎ ÇEKİM:

Aksi işaretli madde değerleri birbirlerini çekerler, aynı işaretli madde değerleri ise birbirlerini iterler. Manevî değerlerde ise bu hal geçerli değildir. Çünkü manevî değerler pozitiftirler ve sadece pozitif olan değerler birbirlerini çekerler. Çeken daima büyük olan manevî değerdir, çekilen ise küçük değerdir. İşte hiçliklerdeki çekiş bu esasa dayanır.

PER-SER SİSTEMİ:

Perisprinin bileşimi % 80 manevî, % 20 maddîdir. % 20'den fazla madde ihtiva eden perispriler ihtiva ettikleri madde oranında kabalaşırlar. İnsanlarda ruh ile beden arasındaki irtibatı kuran perispride, % 20 ilâ % 22 oranında madde bulunur.
Perisprideki manevî kısmı oluşturan; hiçliklerde yer alan, per diye isimlendirdiğimiz manevî değerdir. Perler manevî per zerreciklerinden oluşur ve maddî ortamda (+) ve (–) özellik kazanırlar. Büyük manevî değerler daima küçük manevî değerleri çektiklerinden; kabalaşmış dolayısıyle manevî değerinden kaybetmiş olan madde, manevî değerlere tâbidir ve manevî değerler tarafından çekilirler. Perispri bileşimindeki (% 80 oranındaki) manevî değer (+ ve – özellik kazanmış per değerleri) de daima manevî değerlere göre aksi işaretli olan madde değerini (ser'i) kendisine çeker ve bir per-ser sistemi meydana getirir. Aynı, ser sistemlerindeki ser çekirdeğinin, ser zerresini çekerek bir sistem teşkil etmesi gibi.. Per-ser sisteminin ser sisteminden farkı, per-ser sistemi çekirdeğinin % 100 manevî değer olmasıdır.
Perler ise bu birleşmeden önce basitliğini koruyan bileşimler halinde bulunurlar. (+) ve (–) perlerin birleşerek perispri haline gelebilmeleri için az veya çok maddeli ortamda bulunmaları icab etmektedir. Bu sebeple hiçliklerdeki perler hiçbir zaman madde aracılığı olmadan birleşemez ve perispri haline gelemezler. Dünya perlerin birleşmesine müsaittir ve burada birleşen perler, dünyada yaşayan canlılarda ruh ve beden arasındaki irtibatı kurar.

PERİSPRİ:

İşte bu şekilde teşekkül eden per-ser sistemlerine, ser bölgesi ile hiçlikler arasında tesadüf edilir. Şu halde per-ser sistemleri madde ile manevî değerlerin hudutlarında teşekkül ederler. Dünyada bedenlenecek ruh, per-ser sistemleri ile gayet kolay irtibat temin edebilir ve bir "ruh sistemi" hâsıl eder.
Bir ruh sistemi her ne kadar şema ile izah edilme imkânı olmayan bir sistemse de, sırf kolay anlaşılması için aşağıdaki şekilde çizilebilir.
Per-ser sistemi ruh ile irtibat temin ettikten sonra maddeli kâinatla, sistemdeki madde vasıtasiyle temasa geçer ve ruh bir sistem halinde dünyaya plânının icab ettirdiği şekilde iner. Ruhun, bedenle temasa geçmeden evvel muhakkak surette bir per-ser sistemi ile temasa geçmiş olması icab eder. Ruhun per-ser sistemi ile temasa geçmesinden hâsıl olan sisteme perispri diyebiliriz. Kısaca; ruhun, per (değeri) vasıtasiyle ser (zerreciği) ile birleşmesinden perisprinin hâsıl olduğunu söyleyebiliriz. Görülüyor ki perispri, ruh ile beden arasındaki irtibatı kuran bağ değil, bizzat ruhu da ihtiva eden bir sistemdir. Per değeri; ruha sadece perisprinin hâsıl olması için bağlanmış bir değer değildir. Onun ifa etmekte olduğu daha birçok vazifeler vardır.

155.
MERKEZ ÇEKİMİ

Her cismin ortasında bir şua stoku vardır. Bu şua stoku, normal şua hareketleri ile çevrelerinde elektromanyetik bir alan oluştururlar. Bu, çekme özelliğine sahip bir özdür. İşte merkez çekimi budur.

156.
RİYAZET[18]

Riyazet yolu ile aç kalarak vücudun ham madde ihtiyacını karşılamayanlar; beden-perispri arasındaki irtibatı gevşetirler ve perisprinin, beden dışında serbest olarak melekesini temin yoluna bilmeyerek giderler ve bunu keramete atfederlerdi. Fakirler ve zahitler bunlardandı.

157.
PERİSPRİ

Perispri ne kadar kesif bir durumda olsa da, yine dünyada mevcut en ince maddelerden daha incedir.

158.
KÂİNATTA HER ŞEY MADDE..

"Madde, manevî değerlerin kesifleşmesinden[19] kabalaşmasından meydana gelmiştir" demiştik. Bu sebeple "kâinat ve dünyada mevcut olan her şey maddedir" diyebiliriz. Yalnız ruha; perispri haline geçiyor ve bu şekilde diğer maddelerle münasebet kuruyor diye madde gözüyle bakılamaz.

159.
PER

Per değerine, "ruhun robot iradesi" demek yanlış sayılmaz.

160.
ÖLÜM

Ölüm, insanı oluşturan iki esas unsur olan beden ve ruhun madde ve manevî değerler halindeki menşe'leri tarafından çekilişleridir.
Madde menşe'inin de menşe'i mevcuttur. Bu da manevî değerdir.

161.
BİTKİLERDE PERİSPRİ

Bitkilerdeki perispri, hayvanlar ve insanlardakinden bambaşka tezahür eder. Bitki perisprileri çok az bir hassasiyete maliktir. Bitkinin toprak üzerindeki büyük bir kısmı kesilse de kökten itibaren tekrar gelişir. Bunun sebebi, bitki perisprisinin yerçekimi tesirinde oluşu ve perispri zerreciklerinin balta veya bıçak darbesi ile birbirlerinden aynlmayarak merkez çekimi istikametinde köke doğru kaymasından ileri gelir.

162.
İLİM VE METAPSİŞİK TETKİKLER

İlmi, metapsişik tetkiklerden ayırmaya imkân yoktur. Her ne kadar bugün bunun aksi düşünülüyorsa da, yani ruh mevzuu ile uğraşmak ilimden ayrı tutuluyorsa da, hakikatte bu, dünya kuruldu kurulalı olamamış ve metapsişik daima ilme önderlik etmiştir. İlim deneylere dayanır.. Metapsişik de aynı şeye dayanmaktadır ve her ikisinin de müştereken dayandığı kanunlar mecuttur ki, biz bunlara Mutlak Kanunlar diyoruz.

163.
İLİM VE MÜSLÜMAN

İlmini en iyi yolda kullanan, en iyi müslümandır.

164.
MUTLAKLAR

Tanrının ilk halk ederek kendisine tâbi kıldığı erişilmez değerler, Mutlaklar'dır.

165.
MUTLAKLAR

Allah her şeyi, ilk halk ederek kendinden ettiği Mutlak Varlığının Kanun ve Plânına göre var eder ve idare eder.
Mutlak Varlık, Tanrının emirlerini Kanun ve Plânına göre tatbik ettirendir. Mutlak Varlığın Mutlak Varlıklık hassası, "Mutlak Kanun"a ve bu kanunun "tatbik plânı"na sahip olmasından ileri gelmektedir. Bu; izahı imkânsız büyüklük olan Mutlakların, insanî idraka uygun izah şeklidir.

166.
PERİSPRİ, BEDEN

Perispri, bedene ruh kudreti ile birlikte intikal eder. Ruh, perispri sistemine dahil olduktan sonra ebedî âlemle yavaş yavaş âlakası kesilir ve dünya veya benzeri yerlerdeki maddeli hayata adapte olmaya başlar.
Perispri mevcut maddeli şuaların en incesi ve nüfuz kabiliyeti en fazla olanıdır. Bu bakımdan, evvelden tesbit edilen bedene kolaylıkla girebilir. Perispri sistemi bedene dahil olur olmaz, o bedendeki sistemlere uyar ve son derece seyyal oluşu, bedenin her tarafında tezahür etmesini sağlar. İnsanlarda perispri bütün vücuda yayılmış bir halde bulunur ve ölüme sebep gösterilen her hâdise onun tekrar basitlere ayrılması sonucunu doğurur. Perisprinin basitlere ayrılması demek; % 20 oranındaki maddenin, perispriden ayrılarak perisprinin perlere ayrılması demektir. Ayrılan perler derhal madde ile birleşemezler. Perlerin tekrar birleşebilmeleri için tıpkı kimyasal maddelerin sentezinde tatbik edildiği gibi sıraya, usule, şartlara ve zamana ihtiyaç vardır.
Perisprinin ihtiva ettiği ruhun yepyeni bir bedene sahip olabilmesi için evvelâ ilk girdiği bedendeki[20] en basit sistemler olan ser zerrecikleri ile irtibata geçmesi icab eder.
Perisprinin ilk girdiği bedenden yüklendiği ser zerreciğinin adedi, dölleme ile aktarılacağı bedenden yükleneceği ser zerreciğinin adedinden az ise, ruh ikinci bedenin cinsiyetini alır; fazla ise birinci bedenin cinsiyetini alır. Ve bu şekilde, ruhun dünya imtihanları için evvelce tespit edilen cinsiyeti ortaya çıkar.
Bugüne kadar verilmiş bulunan plân bilgileri'nde hayatın esası bildirilmemiş ve per-ser sistemleri perispri olarak gösterilmiştir.

167.
HAREKET İÇİNDEKİ SİSTEMLER

Her şey harekette olan birçok sistemlerin intizamla bir araya gelmesinden hâsıl olmuştur.
*
Duruyor gözüken her şey sür'atle harekettedir. Hareketleri duruyor görmek insanlardaki seziş ve muhakeme eksikliğindendir.
*
Birbirlerine göre çok az farklı sür'atle hareket edilen bir kâinatta sür'at farklarının azlığı, sür'atlerin anlaşılamamasına sebep olmaktadır.

168.
RENK

Bir insan, ancak, kendi duyularındaki mevcudiyetlerin hareketlerinden daha sür'atli hareketleri hisseder. Kendi duyularındaki mevcudiyetlerden daha yavaş hareket edenler ise renkli olarak görünürler.
Bir şeyin renk atması demek, aldığı şuaların tesiri ile sür'atinin artması demektir.

169.
RENK

Koyu renkli madde ve organizmalar, renklerinin koyuluğu oranında açık renkli maddelerden daha az sür'attedirler.

170.
RUH EKSİKLİ DE DEĞİLDİR,
MÜTEKÂMİL DE DEĞİLDİR

Mevcut olan varlıklarda yarım halk edilmiş[21] hiçbir şey yoktur. Ruhlar da bu sebeple yarım yaratılmış durumda değillerdir.
Ruhlar, zamanla diğer hassaları ile birlikte ruhluk hassalarını da kazanmış, "tekâmül etmekte olan" varlıklardır. Bu sebeple ruhların mütekâmil varlıklar olarak düşünülmesi de, onları yarım olarak düşünmek kadar yanlış ve zararlıdır.

171.
RUH TESİRİ

Ruh, bir madde üzerinde, yine maddeleri vasıta ederek tesir icra eder. Ruhun madde üzerinde ilk tesiri, per değeri aracılığı ile ser üzerindedir.

172.
ALLAH

Allah, hiçbir kuvvetin tesirinde olmadan tahayyül edebilen, tahayyül ettikleri de var olabilen ve bu var olanlar içersinde de tahayyül hassasına sahip olanları kontrolü altında bulundurabilen en büyük kudrettir.

173.
MAHVOLUŞ

Arzın, üzerinde bulunanları kendisine çekmesi gibi, Tanrı da ruhları kendisine çeker. Bu, tekâmül yolunda Tanrıya yaklaşıştır. Tanrıya yaklaşma, bir bedenlinin maddeye verdiği değerle ters orantılıdır. Tanrı, sonsuzluğa uzanan tekâmül yolunun bir başına en yüksek manevî değeri, öbür başa da en yüksek madde değerini koymuştur (+) tarafta bulunan en yüksek manevî değer arkasında kendisi vardır. (–) olan en yüksek madde değerinin arkasında ise maddeye dönüşme vardır. Yani (–) yönündeki maddenin cazibesine kapılan ruh sür'atle veya yavaş yavaş o yönde yol alır. (–) yönde yol almak demek, manevî değerlerin madde veya benzeri değerlere dönüşmesi demektir.
İşte, gittikçe maddîleşen bir varlık, tıpkı hiçliklerdeki manevî değerlerin kabalaşması gibi kabalaşır ve bu kabalaşma devam ettiği takdirde o ruh, madde içersinde ve madde hâkimiyetinde kaybolur.
Her maddenin menşe'inde manevî değer bulunduğunu izah etmiştik. İşte ruh evvelâ bu âkıbete duçar olur; yani herhangi bir madde veya cismin malı olur. Bu; ruhun hata ve ihtiraslar sonucu, emrinde olan maddenin emrine girişidir! Artık ruh, ya bir tuğla parçası, ya maden kömürü veya onun yanmasından hâsıl olan duman veya küldür. Hiç şüphesiz ki kül, kül olarak kalmaz, değişir ve madde değiştikçe ruh da maddeye tâbi olarak istenilen kılığa girer ve diğer ruhların o maddeye vermek istedikleri şekilleri alır. Ayaklar altında ezilir, fırlatılır, parçalanır, yakılır.
İşte, tekâmül etmeyen, fena yolları seçerek azabı hak eden ruhlar, bu âkıbete duçar kalırlar. Fakat hiçbir zaman bu, o ruhlar için bir son değildir. Düştükleri, yuvarlandıkları derinliklerden tekâmül ederek yükselmek imkânlarına sahiptirler. İşte, denizlerde tekrar canlı olarak hâsıl olan basit hayvanlar, tekrar tekâmül yolunda (+) istikamette yol almaya başlayan ve yeniden canlı olarak doğan ruhlardır.
Tam bir madde haline gelen ruh, tekrar (+) istikamette yürüdüğü takdirde derhal eski seviyesine erişemez. Evvelâ basit bir deniz bitkisel hücresi, sonra bitki, sonra da sularda yaşayan basit canlılar olarak hayata döner ve birçok ruhlar işte bu vaziyettedirler. Dünyadaki basit yaratıkların eksilmemelerinin sebebi de budur.
Şayet ruh, madde haline geldikten sonra (+) istikamette tekâmüle başlamazsa o zaman gittikçe kabalaşan maddelerin bileşimlerindeki manevî varlık rolünü oynamaya başlar. Bu hal; tekâmüle sevk edilen ruhların tekâmülleri için madde ve benzeri unsurlar kullanmak lüzumu kalmayıncaya kadar devam eder. Ve madde dünyalarının ortadan kalkacakları gün, hepsi madde oldukları için, Mutlak Varlığa verilecek emirle, bir anda, yine kaba bir madde olarak yepyeni kâinatlarda var edilmek üzere yok olurlar. İşte bu, bir ruh için mahvoluştur.
Gününüze kadar yapılan cennet ve cehennem izahları sadece, ruhların hiçliklerde karşılaştıkları azapların zerrelerini ifade edebilmek maksadı ile verilmiştir..

174.
ÖLDÜR EMRİ

İstisnasız hiçbir âmir, maiyetindekilere[22] öldürmek maksatlı emirler veremez. Verdiği takdirde; o emri alıp da tatbik eden, bu cinayetten âmiri kadar mes'uldür.

175.
HATA, MANTIK

En çok hatayı ekseri "ben hata yapmam" diyenler yaparlar. Bir hâdisenin içinde bulunanlar, o hâdiseyi dışardakiler kadar objektif olarak müşahede[23] edemezler; çünkü onlar hâdisenin tesiri altındadırlar.

Bunun için, müşkül vaziyette olanlar, müşküllerini, mantıklı olduğuna inandıkları yakınlarına danışarak ve onların fikirlerini kendi düşünceleri ile karşılaştırarak karar vermelidirler.
Bu; dünya imtihanlarından bazılarının, mantıkla hal yoludur.

176.
BEYİN VE PER

Dikkat, tahayyül, hâfıza gibi melekelerde beyin aracılık rolü oynar. Bunlardan lüzumlu olanlarını depo eden ve icab edenlerini tekrar hatırlatan beyin değil, per değeridir.
Per değeri beyini bir transformatör gibi kullanır. Unutulan bir hâdise, sadece dünya hayatı boyunca unutulmuş demektir. Hakikatte ruh için en önemsizinden en önemlisine kadar unutulan tek bir hâdise mevcut değildir. Bir ruh diğerlerinden geri kalmış olabilir. Fakat hiçbir ruh, için ne zaaf[24] ne de hastalık mevzubahis olamaz.

177.
ROBOT VARLIKLAR

Robot varlıklar, "tekâmüle yardımcı robot değerler"in kesifleşmelerinden hâsıl olurlar. Robot değerler, yayımladıkları şualarla birbirlerini cezbederler[25]. Bu cezbediş sonucunda robot varlıklar hâsıl olurlar.
Bu durum, dünya anlayışına göre; "aksi işaretli robot değerlerin birbirlerini cezbetmelerinden robot varlıklar hâsıl olurlar" şeklinde de izah olunabilir.
Dünyanın bulunduğu kâinatta, artı ve eksi işaretler yalnız robot değer ve varlıkların izahı için kullanılabilir. Manevî değerleri bu gibi işaretlerle izah imkânsızdır.

178.
DEĞER-VARLIK

Manevî değrelerden değeri yüksek olanlar, değerce az olanlarını cezbederler. Manevî değerlere; mevcut oldukları için, varlık da denilebilir. Fakat bunları diğer robot değer ve varlıklardan ayırdedebilmek için; manevî değerler'e, manevî varlık dememek daha doğrudur.
Manevî değerler, ancak robot varlıklarla irtibat kurduktan sonra varlık haline gelebilirler. Bu şekilde husule gelen varlıklara, canlı varlıklar denilmektedir.
Manevî değerlerin robot varlıklarla birleşmelerine rağmen cansız halde olmaları hali de mevcuttur. Fakat bu çok ender görülen, müstesna bir haldir.

179.
CANLI, CANSIZ

Canlılarla cansızlar arasındaki fark, cansızları canlı hale getiren sebeptir. Cansız atomları canlı vaziyete getiren, tekâmüle sevk edilmiş olan varlıkların "şua" denilerek izah edilebilecek tesirleri ile, "robot" denilerek izah edilen tesirlerdir.

180.
TEKÂMÜLDEKİ DEĞERLERİN ROBOT VARLIKLAR ÜZERİNDEKİ ŞUA TESİRLERİ

Tekâmüldeki varlıklar yayımladıkları şualarla, robot değer ve varlıklar üzerine tesir ederler. Buna karşı, robot varlıkların yayımlamakta oldukları şualardan da tekâmülleri yolunda faydalanırlar.

Tekâmüldeki varlıkların yayımladıkları şualar vasıtası ile robot varlıklarla birleşmelerinden “can” hâsıl olur. Kısaca Can; tekâmüldeki değerlerin robot varlıklar üzerlerindeki tesirlerinin sonucudur.
Bir robot varlıkta can hâsıl olması için; o robot varlıkla, tekâmüldeki bir değerin irtibat kurmuş olması icab eder.

181.
SUN’Î CAN

Robot varlıklar üzerine sun’î[26] yollardan, tekâmüldeki değerlerin yayımladıkları şualardan gönderilirse, o robotlarda canlılık oluşabilir. Fakat hakikatte bu bir robot canlılıktır ve tekâmüle sevk olunan varlıkların robot varlıklarla irtibat kurmaları sonucunda hâsıl olan canlılıktan bambaşka bir şeydir.
Çünkü tekâmüldeki değerlerin, robot varlıklarla birleşmelerinden hâsıl olan beden ve benzeri varlıklardaki can “ruhlu”dur. Ruh ise; zamanla şuurlu olabilen ve şuur ve iradesini bulunduğu robot vasıtası ile belirtebilen bir varlıktır.

182.
SUN’Î YOLLARLA İNSAN YAPILABİLİR Mİ?

Tekâmüldeki bir değerin, herhangi bir robot varlık veya varlıklarla temasa geçmesi, o varlıkta hemen, beklenilen canlılık ve hayatiyeti göstermez.
Bir robotun, tekâmüldeki bir varlıkla birleşmesini takiben, Mutlak Kanun esaslarına uygun olarak bazı merhaleleri aşması gerekir. Meselâ; bir insanın insan haline gelebilmesi için ruh, evvelâ per vasıtası ile serle birleşir ve kâinata nüfuz eder.
Dünyada, ruhun etrafına ser vasıtası ile diğer maddeler cezbedilir ve Mutlak Kanunun icab ettirdiği bazı yollardan, döllenme yolu ile ana rahmine düşer. Orada geliştikten sonra çocuk halinde doğar ve normal seyrini takip ederek gelişir.
Görülüyor ki bu, basamak basamak ve her basamağın hakkı verilerek elde edilen bir sonuçtur. Sun’î yollardan kolaylıkla elde edilemez. Sun’î yollardan ancak basit canlılar elde edilebilecektir. Meselâ; sun’î bir insan imali için evvelâ ruhu, per vasıtası ile ser zerresiyle birleştirmekten başlamak icab eder ki; bunu insanlar asla yapamıyacaklardır.
Onların yapabilecekleri; ruhun yayımladığı şuaları robotlar üzerine tesir ettirerek, bir müddet hayatiyet eseri gösterecek canlılar imal etmekten ibaret kalacaktır. Şayet onlar bu robotları perispri ile birleştirdikten sonra uygun zemin ve şartları da hazırlayarak, bir insanın normal olarak tekâmülünü sağlayabilirlerse, normal canlılar imal edebilirler. Bu yol insanlar için açıktır.
Fakat, insanların sun’î canlılar imal etmesi, yani tekâmüle sevk olunan ruhlarla robotları birleştirebilmesi sonucu hâsıl olacak canlılar, yine eskilerinden pek farklı olmayacaklardır. Çünkü neticede insanlar sadece beden imâl edebilmiş olacaklar, fakat ruhu imal değil, izaha bile asla muktedir olamayacaklardır!.

183.
ARZ

Arz öyle bir dünyadır ki, çorak yerlerin altında madenler bulunur, çöllerin diplerinde ise petrol kaynaşır.
Arz öyle bir robottur ki, üzerinde yaşayanları düşünceye tefekküre sevk eder. Ondan istifade etmeyi arzu eden, muhakkak eder.

184.
EGOİZM VE EKMEK BAĞI

İnsanları evvelâ mide ihtiyaçlarından yakalayanlar ve onları kendi arzularında kullananlar, midelerinden yakaladıklarının haklarını yiyip yutarlar. Onları evvelâ ağızlarını açamayacak hale getirdikten sonra menfaatlerine el koyanlar; alçakların en alçaklarından, zelillerin de en zelillerindendir[27].

185.
YÜZEYDE KALANLAR

Bazı insanlarla anlaşmak çok zordur. Buna rağmen bu kişiler son derece iyidirler, doğrudurlar fakat onlar için her şey yüzeyden ibarettir. Bu yüzeyin derinliklerine veya yüksekliklerine nüfuz edemezler. Düşündükleri gibi söylerler, söyledikleri gibi düşünürler, verdikleri kararlar ise çok defa yüzeyseldir. Onlar gibi yüzeyde kalmayıp, derinine veya yükseklere nüfuz edebilenlerle, bütün iyi niyetlerine rağmen anlaşamazlar. Ve onlar yüzey buutlarından derinliklere nüfuz edemedikleri için; kurtulamazlar..

186.
İDRAK, VİCDAN, GÜNAH, SEVAP VE DEĞER

Her şahsın, içinde bulunduğu tekâmül safhasına uygun bir idraki ve vicdanı vardır. İdrakin yüklediği mes'uliyetleri sadece idrak etmekle kalmayıp hayatına tatbik etmesi; o insanı, bu işi yapabildiği oranda değerlendirir.
Vicdan, insanı daima idrak seviyesine uygun olarak ikaz eder. Hiçbir insanın vicdanı, onu, idrak seviyesinin üzerine çıkarak ikaz edemez. Vicdan; şuur ve idrâkin yüklediği mes'uliyetleri daimî surette hatırlatmakla vazifelidir.
Bir üstün idrak seviyesine erişmek, ancak mevcut idrakin benimsenmiş ve tatbik edilmiş olması ile mümkündür. Üstün idrak, üstün değerlere yol açar. Üstün değer ise, idrak edilen iyilik ve güzelliklerin hayata tatbiki ile kazanılır. Fakat kazanılan her üstün değerin üzerinde, kazanılabilecek daha üstün değerler mevcuttur.
İnsan imtihanlar ile denendiği müddetçe, olumsuz tesirler altındadır. Bu gibi tesirler vicdanı körelterek insanı vicdan sesinin aksi istikametine yöneltebilir. Fena olduğunu idrak ettikleri şeylerin cazibesine kapılarak idrakli kötülük edenler, manevî değerlerinden kaybederler ve günaha girerler. Günahların karşılığı ise ahiret azabıdır.
Doğru olduğuna inanılanların aksini yapmak, ruhu değer zararına uğratır; ruhun değer zararına sebep olan şeylere ise günah denir. Günahlar kazanılamayan; sevaplar ise kazanılan değerlerden hâsıl olurlar.
Ruh, gerek günahlarını, gerekse sevaplarını zaptetmek imkânına maliktir. O, denendiği müddetçe kendi melekesi halinde tezahür eden per robot değeri vasıtası ile, günah ve sevaplarını zapteder. Zapt olunan günah ve sevapların hıfz olunduğu[28] yer vicdana bağlıdır.
Vicdan aynı zamanda, tatbiki düşünülen veya düşünülmeyen fikir ve düşüncelerin mutlak surette geçirildikleri bir süzgeçtir. Vicdan ruhta ruhun değerinin koruyucusudur. Ruha yerleşen günahlar, dünya hayatı boyunca vicdan azabı halinde kendini hissettirirler.
Ruhun dünya hayatı boyunca maddeye bağlı oluşu, maddede bulunuşu, ruhî zevk ve azapları tam mânası ile hissederek yaşamasına engel olur. Dünyada hissedilen vicdan azabı veya huzuru, aslî hayat olan ruhî hayattaki vicdan azabının veya huzurunun yanında pek ehemmiyetsiz kalır.

Dünya hayatı sonunda ruh maddeden kurtulur. Fakat bu hiçbir zaman ruhun maddeli hayat tesirlerinden kurtuluşu değildir. Daha madde ve benzeri varlıklarla denenmesi lüzumlu olan ruhlar için, dünya hayatını takiben ahiret hayatı başlar.
Bir ruh için dünyaya geliş, hakikî doğum olmadığı gibi, dünyadan göçüş de hakikî ölüm değildir. Ruhlar, dünya ve benzeri yerlere, sonsuz güzelliklerle dolu olan asıl yüksek hayatlarına kavuşabilmeleri için lüzumlu olan değeri kazanmaya gelirler.

187.
VİCDAN

Vicdan, bir insanın ruhî yüksekliğinin ölçüsüdür.

188.
BİRBİRLERİYLE ANLAŞABİLENLER

İnsanlar, yayımladıkları şualarla birbirleri ile irtibatlar temin edebilirler, anlaşabilirler. Yayımladıkları şualar birbirlerine intibak eden insanlar, anlaşan insanlardır. Aksi ise anlaşamamazlıkların sebebidir. İki anlaşan insan, aynı dalga uzunluğundaki istasyonu alan iki radyoya da benzetilebilir.

189.
PER-SER

Per öyle bir değerdir ki, ruh ile birleşerek ser ile bağlantı kurabildiği gibi; ruh olmadan da ser zerreciği ile bağlantı kurabilir. Fakat buna ser zerreciğinin manevî değeri denemez. Perle birleşen ser zerrecikleri, daha önceki izah edildiği şekilde gelişen ser sistemlerinden ayrı olan diğer sistemleri kurarlar.

190.
ÖLÜM VE AHİRET

Madde veya benzeri vasıtalarla denenerek tekâmül eden bütün varlıklar, her maddeli hayat sonunda ölürler. Ölüm, ruhun per değeri vasıtası ile birleştiği ser'den ve dolayısı ile beden şeklinde tezahür eden fakat hakikatte serin şekillendirmiş olduğu sistemlerden başka bir şey olmayan bedenden ayrılması ile meydana gelir.
Ölüm ruhun tekâmülü için olması gereken en lüzumlu hâdiselerden biridir; aynı zamanda da canlı varlıkların yaşadıkları sürece hayatlarında rol oynayan, hattâ hayatlarına yön veren bir hâdisedir. İnsanlar ve hayvanlar hayatlarının sonuna kadar yaşamak için mücadele ederler. Yapılması icab eden de zaten budur, fakat bunu iyi yoldan yapmak şartı ile!.
Hayatta kalmak için yapılan mücadeleler ne kadar tesirli olurlarsa olsunlar, birgün kudretlerini kaybetmeye başlarlar ve ölüme götürecek sebep, vakit gelince, ya ani olarak karşılarına çıkar, yahutta gittikçe artan ve vahimleşen bir hastalık halinde kendini gösterir. Can çekişenin etrafında bulunanlar ne yaparlarsa yapsınlar, mukadder âkıbete mani olamazlar. Mutlak Kanun hükmünü icra edecek ve hasta ölecektir. Nihayet, hastanın şuuru iyice bulanır, hâtıralar yavaş yavaş silinerek kaybolurlar. Vücut uyuşur, bütün ağrı ve sızılar da bedeni terkederler.
Artık perisprinin vücutla olan son bağları kopmak üzeredir. En son anlarda, ruh ve beden arasında kısa bir çekişme olur ve beden en son can çekişme belirtilerini göstermeye başlar, fakat bu çırpınışlardan derin bir uykuya dalmış bulunan hastanın asla haberi olmaz. Artık o bir daha ahirette uyanmak üzere uykuların en derini olan ölüm uykusuna dalmıştır.

Hepsi birbirinden farklı olan ölüm hâdiselerinde ortak olan bir taraf vardır, o da; ölüm ânının bilinmemesidir. Ölmek üzere olan insan, isterse en son saniyelere kadar aklı başında olsun, yine de öldüğü andan haberdar olamamaktadır. Ölüm hâdisesi yavaş yavaş cereyan eden bir hâdise değildir, ruh bir anda ahirete intikal eder. Ahirete intikal edince de, ruhun hayatını, artık zaman ve mekân mefhumlarından faydalanarak tam anlamıyle madde dünyasındakilere izaha imkân yoktur.
Ahiret, üç buutlu âleminizin çok üzerinde bulunan ve maddeli yerlerdeki ölçülerle değerlendirilemeyen manevî bir yerdir. Dünya idraki göz önüne alınarak bugüne kadar indirilip açıklanan bütün bilgilerde, ruhî hayatın sadece ahiret devresi izah edilmiş ve ötesine gidilmemiştir. Mevcut din kitaplarındaki cennet, cehennem izahları, mecazî misallerle ahiretin (spatyomun) izahından başka bir şey değildir.
Madde ve madde benzeri robot değerlerin tesirlerinden, tekâmül ederek tamamen kurtulmuş olan ruhların artık ahiret hayatı yaşamalarına lüzum yoktur. Onlar, saf ruhlar halinde ahiret üstü bir hayat yaşarlar.
Şimdiye kadar, dinî yollardan, ahiret ötesinin izah edilmeyişi, insanlığın idrak seviyesi ile ilgilidir. Bugüne kadar yapılan cennet ve cehennem izahlarının maddî misallerle dolu oluşunun birinci sebebi; genel idrak seviyesine hakikatleri izah için mecazî ve maddî misallere ihtiyaç hâsıl oluşu, ikinci sebebi ise; ruhun ahirette kaldığı sürece per ile irtibatta bulunması yüzünden, dünya hayatının tesir ve izlenimlerini ahirette büyük bir kudretle yaşayabilmesidir.
Ruh, ölümden sonra bedeni terk etmekle, birçok tesirler altında bulunmasına rağmen büyük bir serbestîye kavuşur. Bedenini terk etmesine rağmen per ile olan irtibatını muhafaza etmekte olan ruh, ahiret hayatını, dünya tesirleri altında yaşamaya başlar.
Artık o, dünya hayatı ile, ebedî hayatı olan maddesiz hayatı arasında ve her iki hayatın da tesirleri altında olarak ahirettedir. Üzerinden beden ve sair maddî dünya yüklerinin kalkması ile manevî değerini idrake yaklaşan ruh, bir taraftan ahiret hayatına tedricen alışırken, diğer taraftan da dünya hayatının hesapları görülür.
Ahirette beden ve dünyanın maddî tesirlerinden uzaklaşan ruh, bağlı bulunduğu per vasıtası ile dünya hayatında yaşamış olduğu hâdiseleri son derece kuvvetle ve dünya hayatındakinden çok daha tesirli olarak yaşamaya başlar. Ahirette tekrar yaşanan hâdiseler, o ruhun tekâmül gayesi ile karşılaştığı, başardığı ve başaramadığı imtihanlardan en büyük ve önemli olanlarıdır. Sık sık tekrarlananlar ise, ruhun idraki olarak dünya hayatında yapmış olduğu iyilik ve fenalıkların değerce karşılıklarıdır.
Ruh, ahiret hayatını, olgunluğu oranında idrak edebilir ve ancak uzun tekâmül devrelerinden sonra ahiret hayatının üzerine çıkabilir. Maddeli tekâmülün zirvesine erişen ruhların per ile olan irtibatları çözülür; onlar hiçliklere yükselirler ve tekâmüllerine ahirettekine göre çok daha geniş serbestî ve imkânlar içersinde devam ederler.

191.
HAYAT, ÖLÜM

Tekâmül etmiş ruhlar için hayat uykuya, ölüm ise uykudan uyanmaya benzer.

192.
MADDE

Madde, sadece imtihan vasıtası değildir. Maddeli hayattaki misaller, insanları maddesiz hayatı idrake alıştırır. Çünkü maddeli misaller, maddesiz olan manevî hayatın zerre kabilinden modelleridir.

193.
MUCİT[29]

Bütün yüksek fikirlerin menşe'i aynı yükseklikliktir. Bütün icat ve buluşlar ise sadece plân icabıdır. Mucit, hakikatte bir vasıtadır. Bunu insanî cüz'i kabiliyetçiklerle karıştırmamak lâzımdır. Her şey, her şeyi var edenin Mutlak Varlığının, Mutlak Kanun ve Plân'ındandır. Aradaki plânlar, varlıklar, insanlar, sadece vasıtalardır.

194.
MUTLAK VARLIK

Tanrı, dünyada, kâinatta ve kâinatlarda "Mutlak Değerler" halinde tezahür eder. Mutlak Varlık, Mutlak Kanun ve Mutlak Plân şeklinde tasnif ederek izah edeceğimiz şeyler, hakikatte Tanrının varlıklar üzerindeki tezahürleridir. İnsanî idrak, bu tezahürlerin üzerine çıkamaz; onun çok üzerinde ise Tanrı mevcuttur.

195.
TANRI VE MUTLAKLAR

Mutlak Varlık, Mutlak Kanun ve Mutlak Plân'ı Tanrıdan ayrı olarak müşahede etmenin sebebi; Tanrının bütün bu Mutlaklarla kabiliyetlerini sınırlamamak içindir.
Hakikatte bunlar Tanrının var ettiği robot değerlerdir ki, yaptırmak istediği en büyük icraata onları vasıta eder, onların kanununu tatbik eder ve bütün olup biteceği onlara atfedilen plânla plânlar.

196.
HAKİKAT BASAMAKLARI

Her seviyenin bir realitesi vardır. Her tekâmül devresinin ise hakikatleri başka başkadır.
Daha yüksek hedeflere asla birdenbire erişilemez. Çünkü en yükseklere eriştiren bir merdiven ve merdivenin tedricen yükselten basamakları vardır. En yüksek hakikate doğru yükselinir; fakat erişilemez! Çünkü orada her şeyin, hiçbir şeyle tahdit edilmesine imkân olmayan âmili vardır.

197.
REALİTE

Realite; insanların inanarak doğru olduklarını savundukları şeylerdir.
İnsan tekâmül ettikçe realitesini de yeni tekâmül seviyesine uyacak bir şekilde değiştirir. Şu halde bir devrin realitesi, diğer bir devrin realitesine uymamaktadır. Hattâ aynı devirde yaşayan insanların arasında da realite farkları mevcuttur.
Ruhlar her tekâmül mertebesinde aynı değildirler. Onlar tekâmül ettikçe kabiliyetleri de artar, bunun sonucu olarak da hakikatleri daha iyi anlar ve onlara daha çok yaklaşırlar. Bir taraftan duygu, diğer taraftan da daimî surette görgüleri artan ruhların realiteleri de durmadan genişler. İnsanlar dolayısı ile dünya tekâmül ettikçe realite de eskisine göre biraz daha hakikate doğru yaklaşarak tekâmül edecek ve değişecektir. Mutlak Realite ise, ancak Allaha mahsustur. Ona asla erişilemez!
Ruhun Mutlak Kanunda hâsıl olan sonuçlara uygun düşünceleri verite'dir. Her realite verite değildir. Çünkü realitelerin hepsi Mutlak Kanun esaslarına ve Mutlak Kanundan hâsıl olan sonuçlara uymazlar. Meselâ bir zamanlar, dünyanın küre halinde olduğu bilinmiyor ve dümdüz olduğu zannediliyordu. Bu, o zamanın realitesiydi. Fakat Mutlak Kanun sonuçlarına uymadığı için bir verite değildi. Buna rağmen, dünyanın yuvarlak olduğu daha o zamanlar bilinmediğinden, hataya düşülmüş ve verite olmayan bir realiteye uzun süre verite gözü ile bakılmıştı.

Keza, çok eskiden sevap sanılan şeyler daha sonraları günah halini almışlardır. Meselâ, eskiden puta tapılıyordu. Bu, o devrin realitesiydi. Fakat zamanla bu realite değişmiş ve Tanrı dururken puta tapmanın günah olacağı fikri realite halini almıştır. Bu iki halden veriteye daha yakın olanı, hiç şüphesiz ki ikincisidir, fakat birincisi de zamanında bir verite addedilmişti.
Görülüyor ki, "yüksek hakikatler" konusunda Mutlak Realite'ye erişilememiş ve erişilemiyecektir de.. Çünkü insanlar, kendilerini bu kadar yüksek hakikatlere eriştirecek imkânlara malik değildirler. İnsanlar, ancak madde aracılığı ile yüksek hakikatlerden ve madde üstü varlıklardan haberdar olabilmektedirler. Bu sebeple, verilen bilgiler ne kadar yüksek olurlarsa olsunlar, yine de izah etmekte oldukları hakikatleri tam değeri ile size ulaştıramazlar. Çünkü insan, o yüksek bilgileri tam değerleri ile idrak edebilmek imkân ve vasıtalarına malik değildir.
İnsanlık yüksek bilgileri daha iyi anlayabilecek mertebelere ancak tekâmül ederek erişebilir, fakat hiçbir zaman, onları lâyıkiyle idrak edebilecek duruma yükselemez.
Dünyaya zaman zaman indirilen bütün tebliğler, günün ve yakın geleceğin realiteleri göz önünde bulundurularak ve zamanın kavrayabileceği misallerle süslenerek indirilmiştir. Bu sebeple birkaç asır evvel dünya realitesine uygun gelen bir bilgi, birkaç asır sonra değişmiş bulunan realiteye tamamen intibak etmeyebilir. Asırlarca evvelki realiteye uygun bir bilginin asırlarca sonraki realiteye tıpa tıp uymaması gayet doğal bir sonuçtur.
Hakikat böyle iken, insanlar, eski realiteye uygun olarak vaktiyle indirilmiş bilgilerin bugünün realitesine uymayan taraflarını arayıp bularak, o bilgilerin hatalı, hattâ yalan olduklarını ispata çalışmışlardır.
Realite hatalarının ruhi tekâmülde çok büyük rolleri vardır. İnsanların, günün realitesine uygun hakikatleri kitaplardan okuyup öğrenmeleri; o hakikatleri benimsemeleri için kâfi gelmemektedir. Şayet böyle olsaydı; suçluların feci âkıbetlerini duyan, gören ve okuyanlar, lüzumlu olan ibret dersini alır ve o suçu işlemeye teşebbüs etmezlerdi.
Bir şeyi öğrenmekle, öğrenileni benimseyerek hayata tatbik etmek arasında çok fark vardır. Bir insanın okuduğu veya duyduğu bir fikri benimseyebilmesi için o fikri benimseyebilecek seviyeye yükselmiş olması icab eder. Bunu ise insanlar ancak, tekâmül yolunda sarf edecekleri gayret ve bu yolda verecekleri emekle kazanabilirler.
Bir insanın halihazırdaki realitesi, eski realitesinden farklıdır. Acaba son realitesine erişinceye kadar yaşadığı ve inandığı realiteler değersiz midirler? Hiç şüphesiz ki hayır. Çünkü insanlar en son realitelerine ancak eski realitelerini basamak olarak kullanmakla yükselebilmişlerdir.
Unutulmaması icab eden bir şey de; ne kadar üstün realitelere erişilirse erişilsin, yine de üzerinde erişilebilecek realitelerin mevcut oluşudur. Kısacası, bir üstün realitenin daha üstünleri vardır ve bütün bu realiteler erişilmesi imkânsız olan Mutlak Realite'ye uzanan yol üzerinde dizilidirler.
Bir evvelki realiteden, bir üstün realiteye, eski realite tatmin etmediği için yükselinir. Buna da sebep, eski realitedeki bazı hata veya eksiklikleri idrak edebilecek seviyeye yükselinmiş olunmasıdır. Bir gün gelecek bugünkü realitede de bazı hatalar görülerek, yukarı realitelere yükselinecek ve bu böylece devam edip gidecektir. Hatalı inanışlardan, daha az hatalı inanışlara yükselerek, erişilmesi imkânsız bir hedef olan Mutlak Realite istikametinde tekâmül devam edecektir.

198.
BÂTIL

Maddeye, puta, maskota tapılan devirlerin bırakmış olduğu tesirlerden ruhunu temizle!. Varlığını karartan, bâtıl düşüncelerden idrakini kullanarak sıyrıl. Bil ki, dünyadaki en temiz ruhlar bile temizlenmek ihtiyacındadırlar.

199.

HAKSIZ

Sana haksızlık edene kızma ve onu hoş karşıla. Şayet haksızlığını idrak eder ve senden özür dilerse, ona, haksızlıklarla karşılaşınca, senin onu karşıladığın şekilde karşılamasını rica et.

200.
AFFETMEK

Kalben atfetmedikten sonra sözle affetmenin kıymeti yoktur. Kalben affediş, ruhen affediştir.

201.
İYİLİĞİN TATBİKİ

Hem iyi ol, hem de her duyduğunun iyilik için söylendiğini zannetme! Çünkü bütün insanlar iyilikten kolayca bahsederler, fakat söylediklerini tatbikte zorluk çekerler.

202.
EBEDÎ HAYAT İLE İRTİBAT

Ebedî hayattan birçok misalleri dünya hayatında görmek mümkündür. İşte buna bir misal olarak dünyada yaşayan insanlar arasındaki irtibatı gösterebiliriz. Yakından ve uzaktan, vasıtalı ve vasıtasız olarak yapılan temasların çok hem de pek çok mükemmeli aslî hayat'ta mevcuttur.
Bir de dünya ile ahiret arasındaki münasebetler, irtibatlar vardır. Bunlar medyomlar ve rüyalar vasıtasiyle temin edilen irtibatlardır. Her insan medyom değildir; fakat rüya görmeyen insan pek azdır.
Rüyaların menşe'leri çeşitlidir ve bunlardan bir kısmı ahiret denen bedensizler âlemi ile irtibattır. Dikkat edilmesi gereken bir husus da, görülen birçok rüyaların içersinde vazifeli olarak dünyaya gönderilenlerin pek az görüldüğüdür.

203.
SPATYOMDA "MADDE DIŞI LİSAN"

Spatyomdaki bir ruh ile medyom vasıtasiyle temas kurulabilir. Burada ruh, medyomun anlayacağı ve anlatabileceği bir lisanla hitap eder. Bu, ruhlar için gayet kolaydır. Çünkü onlar orada madde aracılığı olmadan anlayabilmek imkânlarına sahiptirler. Bu imkâna sahip olan ruhlar, kolaylıkla medyom ile anlaşmak imkânlarını elde ederler.

204.
SPİRİTİZMA TATBİKATINDA YAPILAN HATALAR..

Spiritizma deneylerinde bazen, siyah elbise ve önlükler kullanılmıştır. Buna sebep, medyomun şuaları cezbedebilmesini temin etmek arzusu idi[30].
Halbuki siyah renk, ancak madde şualarını cezbeder. Medyomun aslında beyaz renk kullanması icab eder; buna da sebep, manevî şuaları alırken, madde şualarını beyaz renk vasıtası ile uzaklaştırabilmektir[31].

205.
REALİTE, VERİTE[32] VE HATA

İnsan hata yapar. Hata yapmayan insan ise mevcut değildir. Her insanın bir realitesi vardır. Dünya hayatı ise bu realitelerin verite haline gelmesine müsait değildir.
İnsanlar, hatalarını anlamaları ve onları tamir etmeleri oranında tekâmül ederler.

206.
HATA VE YARDIM

Hatalar tekâmül için çok lüzumludur. Bir insana hatasını tamir için yapılacak yardım, şayet yoluna uygun yapılmıyorsa, o insana zararlı olabilir.

207.
REALİTE HAKKINDA

Dünyada insan adedi kadar çeşitli realite mevcuttur. Her insanın realitesi küçük ve büyük farklarla diğer insanların realitelerinden ayrılır. Bir ruh için realite olmayan, daha tekâmül etmiş bir ruh için realite olabilir.

208.
TEK REALİTE, TEK VERİTE

Tek realite, aynı zamanda tek verite, her şeye âmil olan ve mutlakları ihtiva edendir.
Mutlak Kanun veritedir. Mutlak Kanuna yaklaştıkça realiteler değerlenir ve verite halinde tezahür ederler.

209.
EN BÜYÜK HATA

Bir insanın dünya hayatında yapabileceği en büyük hata, kendi realitesinin "mutlak realite" olduğunu iddia etmesidir. Dünyada yaşayan hiçbir insan, mutlak değere erişen bir realiteye sahip olamaz.
Bir insan şayet realitesine takılır ve onu bir ideal addederek tekâmülüne engel olursa, o insan tekâmül edebilme imkânlarını frenleyen bir zavallıdan başka bir şey değildir!

210.
İLMÎ REALİTE

Dünya hayatında ilmî realite yoktur. İlmî verite de mevcut olamaz. Mevcut olan sadece ilmî tekâmüldür.

211.
MADDE

İnsanlar manevî değerleri madde ölçülerine vururlar, bu sebeple, hakikatler hatalar içersinde kaybolurlar.

212.
ZAMAN VE MEKÂN DIŞI MEFHUMLAR[33]

Biz size aynı olan bir konuyu çeşitli şekillerde izah etmek yolu ile, madde üstü değerleri idrake yükselinecek yolu göstermekteyiz.
Maddesiz değerler madde dünyasında ve maddî vasıtalarla hiçbir şekilde izah edilemezler. Zaman mefhumunun ve mekânın söz konusu olmadığı bir yerde "evvel" ve "sonra" gibi tabirler veya, şunun bunun "yeri" gibi izahlar olamaz.
Ruh ile perin münasebeti ise hiçbir zaman tam mânası ile dünya anlayışıyla kavranamaz. Çünkü manevî münasebetlerde ne yer, ne mekân, ne zaman, ne de cisim veya madde mevcuttur. Ruhu tarif ederken "spatyoma yükselir"[34] demek de, tam mânası ile mecazî bir izahtır; çünkü ruh bu mecazî yükselişi esnasında, dünya anlayışı ile 1 mm. mesafe bile katetmez. Manevî değerler, maddî mesafelere ve zamana ancak madde aracılığı ile tâbidirler.
Hiçlikler ve spatyom gibi, bölgelere ayırarak izah ettiğimiz hakikatler de mecazî mânadadır. Mekân mefhumunun hiçbir rol oynamadığı maddesiz hayatta bölgelerin mevcut olabilmesi imkânsızdır. Manevî değerler, madde dünyası şartlarına ancak madde ile irtibat kurarak intibak ederler. Böyle olduğu için de manevî değerler ancak maddî misal ve vasıtalarla izah olabilmektedir.

213.
SAN'ATKÂR

Dünya hayatını yaşayan yüksek ruhlar, ruhlarının değerleri oranında, dünya hayatında da manevî bir hayat geçirirler. Bunların çoğu san'atkârlar ve eser verebilen, iç hayatlarını maddeye aksettirebilen değere erişmiş olanlardır.

214.
MADDELİ HAYAT VE RUHLAR

Maddeli hayata dönüşün esas sebebi, hiç şüphesiz ki ruhî tekâmüldür. Madde, ruhî tekâmül için daima bir vasıtadır. Geri ruhlar, dünya hayatında her ne kadar maddeyi esas zannederlerse de, hakikatte madde her zaman için ruhî tekâmüle bir vasıtadır.
Ruh üzerinde madde, tam bir hâkimiyet kuramaz. Maddenin; üzerlerinde tam bir hâkimiyet kurduğu zannedilen ruhlar ise ruhluk vasfını haiz değillerdir. Hayatı, para biriktirmek için gaye addedenler geri ruhlardır. Bir hayat boyunca tamamlanmamış işleri tamamlamak için spatyomdan dünyaya dönmek isteyen ruhlar da mevcuttur.
Tekrar dünyaya dönecek olan ruhlar, per değeri vasıtası ile yüksek ruh ve değerlerin yardımlarına mazhar olurlar ve dünyaya dönerek tekâmüllerine kaldıkları yerden devam ederler.

215.
YOL

Dünya hayatında; evvelâ ruh, sonra sıhhat, ondan sonra da meşru yollardan madde aranmalıdır. Evvelâ madde arayarak, ruh ve sıhhat ihmal olunmamalıdır. Geçici hırs ve ihtiraslara kapılarak asıl değer unutulmamalıdır,
Sonsuzluklarla ifade edilemiyecek irtifalara[35] doğru yükselen hakikatleri idrake, idrak edilenleri ise hayata tatbike çalışılmalıdır.

[1] Bedri Ruhselman belirtilmektedir.
[2] meleke: İcra vasfı, yeti.

[3] şuur: Ruhta birikmiş olan bilginin tamamına verilen isimdir ki, “bilmek” şeklinde tezahür eden; bilgi, tecrübe kayıtları, sonuç çıkarma (sentez) haznesidir. Şuur, “ruhun kendisidir” diyebileceğimiz kadar ruhu meydana getiren canlı bir bilgi arşividir. Karşılaşılan bir durum veya gelen bir tesirin uyarısıyla, bu arşivin (ruh enerjisiyle) tarama çabasına DÜŞÜNME, mevcut bilgilerde yapılan tarama ve karşılaştırma sonucu uyarı hakkında yargıya varmaya İDRAK diyoruz.
Şuurdaki mevcut bilgiler yetersiz kalır ise idrak olamamakta, her idrak edilebilen sonuç ise, gelen uyarı hakkında bir bilgi olarak mevcut şuura eklenmekle ve şuuru zenginleştirmektedir. Ruhun tüm bilgisine “ruhun aslî şuuru” denir. Ruhun bedenlenmesinden dolayı bilgilerin üzerine adeta bir sis perdesi iner ve kişi sadece bedeni ile o dünya hayatında edindiği bilgi kayıtlarının farkındadır. Bedenlide ön plânda olan bu melekeye “dünya şuuru” denir ve daima “aslî şuur”la temastadır.
[4] Değerler, yüksele yüksele Mutlak Varlığın “bir”liğine kadar çıkarlar.
[5] irşad: Doğru yolu gösterme; aydınlatma; uyarma.
[6] Kendi değerini.
[7] telâkki eder: Kabul eder, sayar.
[8] maddeli istinadgâh: Ona benzeterek veya baş vurarak izah edilebilecek bir madde, bir sembol.
[9] irade: İstemek ve isterken de bu isteğin olmasını sağlayan ruhî potansiyelde olmak hali. İstenenin olması için bir ruhî güç sarfı gereklidir ki, bir şeyi yapmayı veya yapmamayı isteyen varlık, o isteği esnasında gerekli ruhî gücü de, istekle beraber harekete geçirir. Bu istek, beraberindeki ruhî gücün kuvvetine göre “irade gücü” olarak ortaya çıkar.
[10] Hayvanlık safhasının ortak melekesi olan irade, yani isteyiş; gerek içgüdüsel, gerekse bilinçli olarak hayvanlığın her aşamasında izlenebilir. Yani bir örümcek dahi, içgüdüsel de olsa, meselâ ağını örmek “istemekte”dir. Bir köpek ise, sahibinin ondan istediği şeyleri dahi yapmak “isteyip” yapabilmekte; uzağa atılan bir şeyi getirmektedir. Fakat idrak’a gelince, insanlık safhasının bu üstün melekesi, hayvanlık safhasında; hiç bulunmamak ile, ileri denilebilecek bir seviyeye kadar geçiş aralığı halinde izlenebilmektedir: Basit hayvanlarda idrakin olmadığını görmekteyiz: Tek hücreliler, böcekler, kertenkele, balık gibi. Daha ileri aşamalardaysa idrakin başladığı görülür: Terbiye edilince bazı şeyleri öğrenen güvercin, tavşan, yunus balığı gibi. Çok ileri hayvanlarda ise idrakin, adeta insanlarla anlaşabilecek, onlara arkadaşlık yapabilecek dereceleri görülür: Şempanze, köpek, at, fil.. gibi hayvanlar, icabında insanların aklına gelmeyen bir davranışta bulunup onları şaşırtabilmektedirler.
[11] tasavvur-tahayyül (ideation imagination): Dıştan gelen tesirler insan şuurunda idraki meydana getirmektedir. Duyularımız ışık, ses, dokunma, koku ve tat gibi tesirler aldığında, bizde o cisim veya olay hakkında bir idrak oluşur. Fakat bu idrak, ayna önündeki cismin kaldırılması ile aynada görüntünün yok olması gibi olmaz. İdraki meydana getiren sebep ortadan kalktıktan sonra idrak işi sona ererse de bizde bir “iz” bırakır. Bu iz sayesindedir ki biz evvelce idrak ettiğimiz bir şeyi sonradan ve dışardan bir tesir olmaksızın hatırlayabilir ve tekrar fikren (düşünce olarak) canlandırabiliriz. İşte evvelce idrak edilmiş olan şeyleri dışarıdan gelen bir tesir olmadan tekrar fikren şekillendirip biçimlendirmeye, onları canlandırıp hatırlamaya “tasavvur” denilmektedir. Meselâ, “Ben, bir elmayı tasavvur ediyorum” demek; evvelce tanıdığım bir elmayı, rengiyle, şekliyle gözümün önüne getiriyorum, tadını, kokusunu duyar gibi oluyorum, demektir. Bu tasavvurlar, somut şeyler (insan, yer, olay...) olabileceği gibi, soyut kavramlar da olabilir (ahlâk, hürriyet, adalet, mutluluk tasavvurları gibi). Hafızamızda mevcut bulunan tasavvurlarımızın özelliklerini, diziliş sırasını değiştirmek suretiyle yeni tasavvurlar, yeni tasavvur silsileleri meydana getirmek kudret ve kabiliyetine ise “muhayyile” (imagination) diyoruz. Muhayyile sayesinde meydana gelen tasavvurlara hayal, hayaller yapmak işine de “tahayyül” denir. Hafızanın vazifesi, evvelce idrak edilmiş şeyleri saklamak ve icabında bunları hiç değiştirmeden aynen tekrar etmektir (tasavvur işi). Tahayyül işinde ise yaratıcılık (creation) vasfı vardır. Gerçi, tahayyül ile hiçbir şey yoktan var edilemez. Yaratılan hayallerin esas unsurları hafızadan alınır. Fakat bunların terkipler halinde mezcedilişiyle yenilikler vücuda getirilir. Bu yüzden hafıza, tahayyül için gerekli hammadde deposudur. Kısaca; tahayyül etmekle yani muhayyile sayesinde, yeni

hayaller meydana getirilir. Fakat aynı türden mevcut idrakler, kişilerde değişik hayalleri meydana getirirler. Bu tıpkı, aynı renk boyaları kullanan ressamların, aynı notaları kullanan bestekârların, boya ve notaları mezcederken başka başka resimler ve melodiler meydana getirişleri gibi, yaratış kabiliyetine göre değişen bir durumdur.
[12] Sübjektif değil, reeldirler.
[13] Burada; bedendeki mikroorganizmaların dahi tekâmül eden değerler taşıdığı belirtilmektedir.
[14] intibak etme: Adapte olma, uyum sağlama.
[15] elzem: En lüzumlu; en gerekli.
[16] Meydana getirenlerine, bileşenlerine.
[17] fiiliyat: Yapılan şeyler, işler.
[18] riyazet: Tarikatlarda, özellikle aç kalarak nefsin isteklerine karşı koyma ve nefsi köreltme mücadelesi; riyazet sırasında bazı olağanüstü ruhî haller hissedilirdi.
[19] kesif: Yoğun.
[20] Buradaki "ilk girdiği beden" tabiri ile "babanın bedeni" kastedilmektedir.
[21] Eksikli yaratılmış, nâtamam anlamında.
[22] maiyet: Bir âmirin emri altında çalışanlar.
[23] müşahede: Gözlem.
[24] zaaf: Zayıflık; kuvvetsizlik; insanın "bazı konularda" kendine hâkim olamadığı, o konudaki irade zayıflığı hali.
[25] cezbetme: Kendine doğru çekme.
[26] sun'î: Yapay.
[27] zelil: Aşağı hor.
[28] hıfz olunduğu: Saklandığı; ezberlendiği.
[29] mucit: İcat eden; fikir ve mâna türeten.
[30] Siyah; ışığı ve içindeki tüm renkleri üzerinde tutar, yansıtmaz. Beyaz ise; ışığı ve tüm renkleri yansıtır, üzerinde tutmaz.
[31] Mevlevîlerin sema ederlerken beyaz giymeleri gibi.
[32] verile: Realite gibi, kişinin tekâmül derecesine bağlı olarak "gerçek olduğu zannedilen hakikatler" olmayıp, "mutlak hakikatler"dir ki; insanlar, verite doğrultusunda yükselen realitelere sahiptirler ve realitelerini verite zannederler.
[33] mefhum: Kavram, anlaşılan mâna.
[34] spatyom: Ahiret.
[35] irtifa: Yükselme, yükseklik; yukarı çıkma.

Şuur İnanç I ; Bölüm 4

216.
TANRI HUZURU

Tanrının huzurunda olunmayan an yoktur. Kendinin O'nun huzurunda olduğunu her hatırlayış ise: bir toparlanış, bir hürmet ânı olmalıdır.

217.
REALİTE FARKLARI

Bir insanın doğumundan ölümüne kadar çok çeşitli realiteleri vardır. Onun dört, yirmi ve kırk yaşlarındaki realiteleri arasında büyük farklar görülür.

İnsanlar arasında da realite ve görüş farkları vardır. Hiç kimse tıpa tıp bir diğer insan gibi düşünemez veya bir şeye aynı kuvvetle inanamaz. Fakat aynı şartlar altında yetişmiş insanlarda bir realite birliği göze çarpar.
Kısaca; bir insanın, bir toplumun veya bir devrin realitesi ne olursa olsun, o hiçbir zaman Mutlak Realite değildir. Böyle olmayınca da eksikli ve hatalıdır. Realitelerdeki bu hatalar, o realite hüküm sürdüğü müddetçe ekseriya anlaşılamaz. Bu hataların anlaşılabilmesi, ancak o realiteden üstün bir realitenin mevcut olması ile mümkündür.
Herhangi bir devrin realitesi icabı yapılanlar, ilerde günah sayılabilecek şeyler dahi olsalar, bilinip idrak edilerek yapılmadıkları için günah sayılmazlar. Meselâ eski devirlerde kutsal ayinler esnasında insan kurban etmek âdetti. Bugünün realitesi için ise böyle bir şey cinayettir.
Bugünün medeni bilinen insanları bile, ilerde suç, hattâ cinayet sayılacak şeyleri, zamanın realitesi icabı yapmaktadırlar. Buna misal olarak harpleri gösterebiliriz. Birgün gelecek insanlar harp denilen korkunç cinayeti realitelerinden ve dolayısı ile de hayatlarından çıkarıp atacaklar ve birbirlerini harpte dahi öldürmeye mezun olmadıklarını idrak edip anlayacaklardır.
İnsanların yeni realitelere birdenbire ısınamamaları gayet doğaldır. Çünkü her yeni realite, mevcut realitelerden mutlak surette üstün değildir. Bu sebeple realiteleri benimsemeden, akıl, mantık ve vicdanla tartmak icab eder. Bir insanın aklı, mantığı ve vicdanı ile tasvip ettiği bir realiteyi benimsemeye çalışması, o insanın ruhî rekâmülü bakımından yapması gereken bir iştir.
Şayet bir insan yeni realiteyi, aklı, mantığı ve vicdanı ile kavrayamaması sebebi ile tasvib edemiyorsa; onun bir müddet daha eski realitesinde kalması doğru olur. Mevcut realite iyice benimsenmeden daha üstün realitelere yükselmek arzusu fayda yerine zarar getirebilir. Bu işe zamansız teşebbüs edenler eski realitelerini kaybedebilirler ve yeni realiteyi de iyice idrak edemediklerinden, teşevvüş ve şüpheye düşebilir, sonuçta da inançlarını kökünden sarsılmış bir hale getirebilirler.
Tekâmül merdiveninin her basamağına lüzumu olan değeri vermek ve her basamakta lüzumu kadar durarak yükselmek, en doğru ve yapılması gereken bir şeydir. Bu sebepten dolayı hiç kimsenin inanç ve realitesini hor görmek doğru değildir. Geri realiteli bir insanı küçümseyerek tenkit etmekten çok, onu daha üstün realitelere hazırlamak ve ona ruhen gelişebileceği imkânlar sağlamak icab eder.

218.
HER ŞEY SÜBJEKTİF'DİR

Dünyada olup biten her şeyi duyularınızın değerlendirebildiği şekilde görür, anlar ve idrak edebilirsiniz. Aynı şeyleri, başka başka beden yapısına sahip ruhlar, bambaşka görür, anlar ve idrak edebilirler.
Herhangi bir varlık, o varlığı değerlendirenin değerindedir. Dünyanızdaki varlıklar, bizim için taşıdıkları mânaları sizler için taşımazlar. Bu sebeple bir dünyada, sonsuz hallerde değerlendirilebilen varlıklar yaşarlar. Varlıklar birbirlerini ancak belli bir olgunluk seviyesinden sonra değerlendirebilirler.

219.
BİR DÜNYADAN BİRÇOK DÜNYALAR HALİNDE İSTİFADE

Dünya bir kuş için ne ise, bir insan için o değildir. İnsan ve kuş, kendi görüş anlayış ve imkânlarına göre dünyayı değerlendirirler.
Bir de, aynı dünyada bambaşka yapılarda olduklarından birbirlerinin mevcudiyetlerini hissedemiyen varlıklar vardır. Meselâ dünyada "maddeden başka şekillerdeki robot değerler" ile imtihan olmakta olan varlıklar yaşamakta ve tekâmül yolunda derlemektedirler. Fakat insanlar bu varlıklardan haberdar değildirler. Çünkü insanlar bu varlıkların mevcudiyetlerinden haberdar olacak vasıflara malik

değildirler. Yalnız, bu varlıklar veya insanlar tekâmül ettikçe birbirlerinin mevcudiyetlerinden haberdar olabilirler.
Sadece mütekâmil[1] bir insan, dünyada izah edemediği birçok şeylerin kendi üzerindeki tesirlerini hissedebilir. Meselâ dünyada madde ile irtibatta bulunan varlıklar ile maddeye benzemeyen robot değerlerle denenenler, birbirlerinden hiç ama hiç haberdar olamazlar. Birinin duyduğu gürültü öteki tarafından hissedilmez ve diğerinin ölümünden ise öbürü haberdar olmaz.
Şu halde bir dünya birçok dünyalar halinde tezahür eder! ve bütün bu varlıkların bağlı bulundukları robot değerler birbirlerine karışmaz, karışamazlar. Hattâ bu varlıklardan bir kısmına dev kadar büyük gözüken bir madde, bir dağ, bir deniz; diğer varlık için yoktur!.
İşte bu varlıklar bu esasa göre bir dünyadan birçok dünyalar halinde istifade ederek tekâmül ederler.

220.
BİLEŞİK ŞUALAR

Şualar da aynı kimyasal bileşikler gibi birbirleri ile birleşerek şua bileşikleri meydana getirirler. İşte hayatta ve kâinatta her şey bu şua bileşiklerinden hâsıl olur. Kimyasal bileşikler de, çok kabalaşmış şua bileşiklerinden başka şeyler değildirler.

221.
BİLEŞİK

Basitlerin bileşik, bileşiklerin basit hale gelmelerinde manevî değerler rol oynar.

222.
AHİRETTE TAHAYYÜL

Ahirette, ruhlar tahayyül ettikleri şeyleri var edebilmek imkânlarına maliktirler.
Ahirette de robot varlıklar mevcuttur, fakat bunlar dünyadaki maddeler gibi kaba ve kesif değildirler. Bu robot varlıklarla dolu olan ahirette, ruhun tahayyül kabiliyeti ile maddî varlıklara benzeyen varlıklar hâsıl olur. Ruh, tahayyül etmeye başladığı anda civarındaki robot değerler üzerinde tesirler icra eden manevî şualar yayımlamaya başlar. Bu şualar, civardaki robot değerlere, ruhun tahayyül ettiği şeyi noktası noktasına nakleder ve bunun sonucu olarak robot varlıklar kesifleşerek ruhun tahayyül ettiği şeyi objektif varlıklar halinde meydana getirirler. Bunlar, dünyadakilere göre daha seyyal, şeffaf, ışıklı ve renklidirler.
Dünyada mevcut bulunan insan, hayvan, bitki ve cisimlerin veya herhangi bir hâdisenin, ahirette aynen tezahür edebilmesi için onun ruh tarafından tahayyül edilmesi yeterlidir.
Şayet per, ruhu, herhangi bir hâdiseyi hatırlayarak tahayyül etmesi için zorlarsa, ruh istemese dahi o hâdiseyi düşünmeye ve tahayyül etmeye mecbur kalır. Ruhlar, varlıklarına bağlı bulunan per değerinin tahayyül ettirmek istediği şeyi tahayyül etmeye mecburdurlar. Tahayyül edince de otomatik olarak yayımladıkları şualarla robot varlıkları kesifleştirir ve tahayyül edilen aynı varlık ve hâdiseleri objektif olarak meydana getirirler. Per, ruhun her istediğini tahayyül etmesine tahdit de koyabilir. Meselâ ahirette cehennem azabı çekmesi gereken bir ruhun, dünyadaki güzel hatıralarını tekrar yaşamasına müsaade etmez.
Tahayyül ile var etmenin diğer bir şekli de ruhun, per değerinin zoru olmadan doğrudan doğruya tahayyül etmesidir. Fakat, ruh hatırladıklarını tahayyül etmemek imkânlarına da maliktir. Şayet o, hatırladığı fena bir hatırayı tahayyül ederek tekrar yaşamak istemezse ve bunun da böyle olmasına perce bir mahzur görülmezse, ruh hatırladığını sadece hatırlamakla kalır, tahayyül ederek tekrar yaşamaz.

Per, ruhun dünya ve benzeri yerlerdeki icraatını kaydeden ve değerlendiren, yüksek imkânlara malik bir robot değerdir. Ruhların cennet veya cehennem hayatı yaşayabilmelerinde en mühim rolü oynayan, yine aynı per değeridir.
Ruh, ahirette günah ve sevapları ile başbaşa kalmıştır. Artık onun vicdan azabını hafifletecek maddî vasıtalar ve teselliler de mevcut değildir. Per değerinin yardım, kontrol ve baskısı altında tahayyül kabiliyetlerini kullanarak, dünyadaki icraatları olan hâdiselerin karşılıklarını ahirette yaşarlar.
Ahiret hayatlarını, dünya ve benzeri yerdeki dekor içersinde geçiren ruhlar çoğunlukla geri ve orta derecede tekâmül etmiş ruhlardır. Yüksek seviyelere erişebilmiş ruhların ahiret hayatlarını, maddî hayatı andıran bir muhitte geçirmeleri lüzumsuzdur. Çünkü onlar ahiret hayatında, maddî hayattakinden çok daha üstün güzelliklere erişmiş ve bu güzellikleri his ve idrak etmek imkânlarına malik bulunan ruhlardır.
Geri ruhlar ise, gerilikleri oranında maddeye bağlıdırlar. Onlar manevî güzellikleri görme ve hissetme mertebelerine henüz yükselememiş olduklarından, bir an evvel tekrar dünyaya dönerek pek sevdikleri maddeye kavuşmak isterler, fakat per değeri onları serbest bırakmaz ve dünyada günah sayılacak icraatlarının karşılıklarını onlara yaşatmaya başlar.
Günahkâr bir ruhun per değeri, o ruhun vicdanına baskı yapar ve ruh bir taraftan icap eden hadiseleri hatırlayıp tahayyül ederken, diğer taraftan da vicdan azabı çekmeye başlar. Perin müdahalesi ile istemediği şeyleri düşünüp tahayyül etmeye başlayan ruh, bir anda kendisini tahayyül ettiği muhitte bulur. O, bu muhitten kurtulmak ister, fakat buna imkân yoktur.
Ahirette cehennem azabı çekmekte olan her günahkâr ruh, en uygun şekilde cezalanır. Orada işlenen suçların çeşidi kadar değişik cezalar mevcuttur. Fakat istisnasız hepsi son derece kuvvetli bir vicdan azabı ile yanıp tutuşurlar. Bu, öyle müthiş, öyle kahredici, öyle yakıp kavurucu bir azaptır ki; dünyadaki ateş, onun verdiği ızdırabın, acının, zerresini bile veremez. Bu ızdırabı madde dünyasında yaşayanların tasavvur edebilmelerine imkân yoktur.
Ahirette cehennem azabına sebep olan günah'a gelince; bu bir insanın yapılmaması gerektiğini idrak ettiği halde, kendisine hâkim olamıyarak kasten yaptıklarıdır. İdrak edilmeden yapılan fenalıklar ise günah sayılmazlar. Meselâ bir çocuk, yapılmaması gerektiğini idrak edemediği için, kendisine hiçbir zararı olmayan bazı hayvanları öldürürse, bu hareket günahla sonuçlanmaz. Keza bir hareketin sevap olabilmesi için de, idrakli ve bilinerek yapılmış olması icab eder. İdraksizce yapılan iyilikler iyilik olmazlar. Meselâ yolda birini lâfa tutarak başına gelecek bir kazaya mâni olmak, sevap sayılmaz.
Bunun tetkik ve değerlendirmesini sür'atle yapan ise; eskiden, "her insanın sağ ve sol omuzunda oturmakta olup, günah ve sevabını kaydeden melekler" şeklinde izah olunan "per robot manevî değeri"dir. Çünkü asırlarca evvel insanlar, manevî varlıkları maddesiz olarak düşünebilecek duruma daha yükselmemişlerdi.
Ruha bağlı bulunan per değerinin vazifesi, sadece işlenen günahların karşılıklarını ruhlara çektirmekten ibaret değildir. O, sevapları da aynen günahları zaptettiği gibi zapteder ve karşılıkları olan mükâfatları otomatik olarak değerlendirerek hesaplar.
Meselâ dünyada karşılaştığı bütün zorluklara rağmen dürüst kalmış, kanun ve doğruluk dışı yollara sapmamış, karşılaştığı bütün fenalıklara iyiliklere karşılık vermeyi başarabilmiş bir insan, arzu ettiği güzel şeylere malik olamadan ahirete göçmüş olabilir. Ahirette ise malik olmak isteyip de olamadığı bu iyi ve güzel şeyleri per değeri ona hatırlatır, o da bunları tahayyül eder etmez kendisini arzularına kavuşmuş bulur. Fakat bu kavuştukları dünyada arzu ettiklerinden çok daha güzel ve ulvîdir.
Fakat bütün bu anlatmaya çalıştıklarımızdan çok daha güzel, çok daha ulvî bir şey vardır ki, o da ruhun daha yükseklere doğru tekâmül etmek arzusudur. Bir ruh tekâmül ettikçe, daha fazla imkân ve güzelliklere malik olur. Fakat ileri bir ruh, hiçbir zaman daha fazla imkân ve güzelliklere kavuşmak için tekâmül etmeyi düşünmez. Onu yükseklere çeken aşktır.
Bu öyle bir aşktır ki; onu tadan, onsuz bir an bile yaşayamaz, ondaki güzellikleri ise ondan başka hiçbir şeyde bulamaz. Aşk mertebesine erişebilmiş bir ruhta; O'na biraz yaklaşabilmekten, O'nu daha fazla

tanıyabilmek ve sevebilmekten daha üstün hiçbir arzu olamaz. Fakat O'na ancak ruhen tekâmül ederek yaklaşılır. Bunu bilen ve idrak eden ruh, sırf O'na biraz daha yaklaşabilmek için; cenneti bırakıp, dünya ve benzeri tekâmül yerlerine inerek zor bir hayat yaşamaya seve seve razı olur ve kendisine tekâmül imkânları sağlayacak bir plânı, per ve diğer varlıkların yardımları ile hazırlamaya başlar.
Buraya kadar izaha çalıştığımız, ahiretteki cennetir[2]. Bir de per değerinden kurtulma mertebesine erişmiş, madde ve sair robot varlıklarla denenme safhalarını geride bırakmış yüksek ruhların cenneti vardır ki, oradaki ruhlar, Tanrının verdiği vazifeler ile taltif edilen çok yüksek varlıklardır. Bu değerdeki ruhların malik oldukları imkân, kudret ve tesir kabiliyetini; her bakımdan madde ile tahdit edilmiş bir dünya hayatı yaşayan insanlara izaha imkân yoktur.

223.
ALDANANLAR

Gösteriş için yaşayanlar; hayatı gösterişten, iyi yiyip içmekten, eğlenip gezmekten ibaret sayanlar..
Gösteriş için ibadet edenler; gösteriş için mutaassıp olanlar; namuslu gözüküp, ferdi, milleti soyanlar..
Tarla kazanmak için ormanı yakanlar; menfaatleri için başkalarının başını belâya sokanlar..
İbadet ettiğini apaçık göstermekten dünya menfaati umanlar..
Karşılık bekleyerek iyilik edenler; gösteriş için sadaka verenler..
İyiliği, yardımı, öğünmek için yapanlar; yaptıkları yardımı her fırsatta başa kakanlar..
Dedikodu ile ara bozanlar; şeref ve namus ile oynayanlar; ahlâksızlığı ahlâk tanıyanlar..
Paraya, maddeye tapanlar; yüksek sandıkları yerlerden, alçak sandıkları yüksekliklere bakarak, bulundukları yeri zirve sananlar, gururlananlar..
Dünyanın altından geçen ayı üzerlerinde zannedenler, onu başaşağı seyrettiklerini düşünemiyenler..
Gururla dikleştirdikleri başlarının, aşağılara doğru alçaldığını hissedemiyenler..
Çeşitli hırs ve ihtiraslara kapılarak fenalıkları iyiliklere tercih edenler..
Yüklendikleri mes'uliyetleri idrak etmekte zaaf göstererek, mensubu oldukları topluluğa zarar verenler..
Ahlâksızlıklara, fenalıklara rağbet gösterenler; menfaat sağlamak maksadiyle nankörlük veya dalkavukluk edenler..
Allahın yarattıklarını, mezun[3] olmadıklarını bildikleri halde, haklı sebep göstermeden katledenler..
İnsanları kitle halinde manen ve maddeten mahva sevk edenler..
Tıpkı insanlar gibi Allahın emri ile yaratılmış olan hayvanlara eziyet, bitkilere hoyratlık edenler..
Kuvvetsizi ezenler; sakatlarla, çirkinlerle alay edenler..
İyiliklere, fenalıklarla cevap verenler; anaya, babaya, dosta nankörlük edenler..
Emek verenlere, hakkı geçenlere, işleri bitince dirsek çevirenler..
Koyu renklileri insan haklarından mahrum etmek isteyenler..
İdrak ettikleri halde, bile bile suç işleyenler..;
Onlardır suçları derecesinde ezici, perişan edici azabı hak edenler!
Ruhları tarifi imkânsız ağırlıklar altında ezilirken, cehennemin ateşten ibaret sandıkları azabını özleyenler!
Kendilerini bekleyen azabın zerresini bile sınırlı düşünceleriyle idrak edemiyenler!
Ruhları bedenden ayrılınca; o müthiş idrak ve hesap ânı gelip çatınca; mal, mülk, para, çoluk, çocuk, ana, baba, akraba, dost, arkadaş dünyada kalınca; günahlarla yüklü ruh, çırılçıplaktan da çıplak kendisini Tanrı huzurunda bulunca.. Hak ettiği cezaların tarifsiz ağırlık ve azabını üzerinde duyunca; Tanrım, Tanrım! bu azap, ateşten de fena; bizi cehenneme at orada yanalım, acılar içersinde kıvranalım, sadece, ruhumuzu ezen bu müthiş azaptan kurtulalım.. diyecekler!..

Bu yalvarışlar dinlenilmeyecek! Dünyada çektirdikleri ıstırapların, işledikleri günahların, yaptıkları fenalıkların milyonlarca misli, ruhlarına azap olarak yüklenecek!. İşte, bu tarifi imkânsız yüklerle günahkâr ruhlar ezilecek; pişmanlıklar asla fayda vermiyecek, günahların cezaları mutlak surette çekilecek!..

224.
İDRAK VE TEKÂMÜL

Her tekâmüle sevk edilen idrakli varlık, kendi kendisine havale edilmiştir. İdraksiz olanlar ise, otomatik olarak tekâmüllerine devam ederler.
İnsan, idrak mertebesine erişmiş bir varlıktır. O da kendi kendilerine havale edilenler arasındadır. Bu, başı boş bırakılmış demek değildir. Bilâkis kendi tekâmül anahtarının kendi eline verilmesi demektir. O, idraki ile ve idrak seviyesinin ona bahşettiği imkânların hudutları dahilinde bir hayat geçirir ve idraki ile (veya idrakli olduğu halde iç güdüsel olarak) daha yüksek idrak seviyelerine doğru yükselir. Bugüne kadar din kitaplarında bildirildiği şekilde, ahirette bir mahkeme ve hesap günü mevcut değildir. Çünkü orada "gün" diye hesaplanan bir müddet dahi yoktur. Fakat o mahkeme vardır; mevcuttur!.. Her tekâmül etmekte olan varlık kendi mahkemesini kendisi yapar ve lâzım olan cezaya, ki bu ceza değil tekâmülü için bir ihtiyaçtır, kendi kendisini çarptırır.
Bu; dünya hayatı yaşayanlar, madde ile irtibatta bulunanlar için belki zor olabilir. Maddesiz hayatta ise iş böyle değildir. Her şey ihtiyaca ve hakka göre yapılır.

225.
HER HÂDİSE FAYDALIDIR

Her karşılaşılan hâdise, lâyıkı ile değerlendirildiği takdirde muhakkak faydalıdır. Karşılaşılan en kötü veya acı gelen hâdiseler bile tetkik edildiği ve sebeplerinin üzerinde durulduğu takdirde faydalı olurlar.
En büyük felâketlerden bile gaye, faydadır. Yalnız bu faydayı sadece dünya şuuruna ve tahditli dünya hayatına bağlı olarak düşünmemelidir.

226.
ATOMUN ELEMANLARINI PARÇALAMAK!

Dünyada mevcut maddelerin esas ana elemanı atomdur. Bu sebeple de "atomdan daha basit olan maddeleri" dünyanın bugünkü imkân ve şartları içersinde parçalamaya ve basitlerine ayırmaya imkân yoktur. Çünkü, dünya ve benzeri yerlerde en büyük enerji, o yerin en basit elemanını basitlerine ayırmakla elde edilir. Bu basit eleman ise atom'dur.
Atomdan daha basit elemanları, meselâ elektronları, dünyanın malik olduğu şartlar ve bugünkü imkânlarla birbirlerinden ayırmak mümkün değildir. Böyle bir tatbikatta başarılı olabilmek için önce dünya üzerinde bu tatbikata elverişli sun'î bir ortam yapmak ve bu ortamda da elektronları basitlerine ayırmak mümkün, fakat mümkün olduğu kadar tehlikelidir de!.
Çünkü bir ortamda, o ortamın en basit maddî mevcudiyetinden daha basit bir maddî mevcudiyetini basitlerine ayırmak demek; o ortamın taşıyamıyacağı bir enerjiyi o ortama tatbik etmek demektir.

227.
PERİSPRİ

Perispriyi bundan evvelki tebliğlerde muhtelif tarzlarda tarif ettik. Perispridеki per değerini, ser ile mukayese etmemize ve bu mukayeseyi yüzdeli (orantılı) olarak izah edebilmemize imkân yoktur. Zaten madde dünyasında tarifi mümkün olmayan manevî değerleri yüzdeli bir ifade ile izaha hiç imkân yoktur. Fakat sırf anlaşılması için yüzdeli bir şekilde izah edersek, o zaman perispri % 80 kadar manevî % 20 kadar da maddîdir diyebiliriz. Bu özellik, muhtelif hallerde ve muhtelif ruhlarda değişebilir.
Madde ile irtibata geçen perispridеki madde değeri gittikçe artar ve bulunduğu ortamdaki maddelerle beden teşkil eder.

228.
HAYAT PLÂNI

Var olan hiçbir şey yoktur ki, başıboş bırakılmış olsun. Her şeyin Mutlak Kanun esaslarına göre idare edildiği bir sistemde, hiç şüphesiz ki ruhlar da kendi hallerine plânsız olarak bırakılmış olamazlar. Ruhların geçirecekleri tekâmül merhaleleri, zaman mefhumu ile izah edilemiyecek olan "ilk oluş"[4] ânında cüz'i serbestîleri de gözönünde bulundurularak hazırlanmıştır. Aslında ruhların iki plânı vardır. Bunlardan birincisi ilk oluş ânında, bütün tekâmül safhalarını ayrıntısız olarak çizen "ana plân"dır. Bu plân, ruhların iradeleri dışında, Mutlak Kanun esaslarına göre hazırlanmıştır.
Bir de, ruhun her tekâmül devresinin başında (meselâ dünyaya inerken) hazırlanan plân vardır. Ruhlar bu plânın hazırlanmasında kendi değerleri oranında rol oynarlar.
Tekâmüle sevk olunan varlıklar, ölüm denen, fakat hakikatte zannedildiği gibi ölüm olmayan hâdiseyi takiben spatyoma yani ahirete intikal ederler. Bir ruhun geçirdiği ve geçireceği her maddeli hayattan sonra ahirete göçmesi icab etmektedir.
Ahiret, ruhların ebediyen kalacakları bir yer değildir. Orası, henüz daha madde ve robot varlıklarla denenme devrelerini geride bırakmamış olan ruhların, dünya veya benzeri yerlerde yaşadıkları vasıtalı hayatlardan sonra uğradıkları bir yerdir.
Orada ruhlar, yapmış oldukları iyilik ve fenalıkların hesaplarını gördükten sonra, gelecek maddeli hayatları için tekâmül ihtiyaçlarına en uygun plânı hazırlarlar. Ruhlar gerek geçmiş hayatlarının muhasebesi işinde, gerekse gelecek hayat plânlarının hazırlanmasında daima per değerinin, diğer robot değerlerin ve üstün seviyelere yükselebilmiş ruhların yardımlarından istifade ederler.
Per değeri, ruha, bir taraftan günah ve sevaplarını devamlı olarak yaşatırken, diğer taraftan da ruhun eksiklerini otomatik olarak tesbit eder ve ona bu eksiklikleri giderebileceği, mümkün olan en uygun bir hayat plânı hazırlayabilmesi için çok mühim yardımlarda bulunur.
Tekâmül plânları, dünya ve benzeri yerlerde geçirecekleri imtihanları, acı ve tatlı safhalarla birlikte ayrıntılı olarak ihtiya eder. Bu plânlar hazırlanırken, ruhların bedenlendikten sonra malik olacakları cüz'i iradeleri de göz önünde tutulur[5].
Bir ruhun tekâmül plânı hazırlanırken, o ruhun üzerinde rol oynayacak diğer tekâmül plânları da göz önünde bulundurulur. Çünkü ruhlar bedenlenmek üzere indikleri yerlerde sadece kendi hayatlarını yaşamazlar. Dünyaya inerek bedenlenen bir ruh, dünyadaki bedenliler üzerinde tekâmül plânları ile alâkalı çeşitli roller oynar. Dünya ve benzeri yerlerde idrakli ve idraksiz olarak yapılanlar veya kendiliklerinden oldukları sanılanlar, mutlak surette tekâmülle alâkalıdır.
Ahirette tekâmül plânları hazırlanan ruhlar, dünya ve benzeri yerlerdeki maddî tesirlerden uzak olduklarından, iradeleri, madde hudutlayışı ve baskısı altındaki iradeleri ile mukayese edilemiyecek derecede kuvvetlidir. Böylece ruhlar olgunlukları oranında tekâmül plânlarına tesir edebilirler.
Daha, vasıtalı deneme safhalarını aşamamış olgun ruhlar da, tıpkı geri kalmış ruhlar gibi per değerinin yardımı ile yaşayacakları dünya hayatının plânını hazırlarlar. Gelişmiş bir ruhun, basit kalmış bir ruha göre ihtiyaçlarını çok daha iyi tesbit edebilmesi doğaldır. Bu yüzden, plânlarını hazırlayan olgun ruhlarla, aynı işi yapmakta olan geri ruhlar arasında büyük farklar vardır.

Meselâ olgun bir ruh, per değeri yardımı ile hazırladığı plânı icabı, madden hayatta karşılaşacağı zorlukların, tekâmülü için lüzumlu olduğunu idrak eder ve onlara seve seve katlanmayı göze alır. İdraklerin bu seviyeye yükseltebilmiş olan ruhlar, per değerinin birçok hassalarını kendilerine mâledebilmiş ruhlardır. Bu gibiler, per değerinin ikazına lüzum kalmadan, kendilerine çok zor ve müşkülâtlar içersinde geçecek bir dünya hayatını reva görürler.
Fakat geri ruhlarda vaziyet hiç de böyle değildir. Onlar, tekâmülleri icabı katlanmaları gereken zorlukları olgun ruhlar gibi hoş karşılamazlar. İşte bu gibi hallerde, per değeri derhal müdahele eder ve ruhu, arzu etmediği plânı hazırlamaya zorlar. Perin bu zorlayışı, ruhta bir iç güdü halinde tezahür eder. Bu, o kadar kuvvetli ve önüne geçilmez bir tesirdir ki, eninde sonunda ruh benimsemek mecburiyetinde kalır.
Yukardaki izahattan da anlaşılacağı gibi per değeri, ruhun olgunluğu oranında az müdahalede bulunur. Ruhlar plânlarını hazırlarken, hariçten de birçok yardımlar görürler. Bunlardan bilhassa yüksek ruhların, geri ruhlar üzerinde teselli edici ve cesaret verici yardımlarından bahsedebiliriz.
Geri ruhların, genellikle, maddeli hayat plânlarını başlangıçta hoş karşılamadıklarını izah ettik. Hoşlarına gitmeyen plânlarla dünya ve benzeri yerlere inecek olan ruhları, yüksek ruhlar teselli ederler, cesaretlendirirler ve onları, yeni başlayacak olan hayatlarının eşiğine kadar yalnız bırakmazlar.
Bu şekilde ruhlar, tekâmül ihtiyaçlarını karşılayacak plânlarını Mutlak Kanun esaslarına göre, başta per olmak üzere diğer robot değerler ve yüksek ruhların rolü ve yardımları ile tamamlarlar.

229.
KAPI

İnsanlar için bu dünyanın giriş kapısı doğum, çıkış kapısı ölümdür. Gelişle tekâmülün bir safhası başlar ve bu devre gidişe kadar devam eder. Her gidişi tıpkı geliş gibi yeni bir devrenin başlaması takip eder. Dünyaya tekâmüle gelen her insanın ruh olgunluğunun derecesi ne olursa olsun, gelişi doğumla, gidişi ölümledir. Doğmadan veya doğduktan biraz sonra ölenlerin ise dünyada fazla kalmamaları, plânları icabı bir sebebe dayanır.

230.
HAYAT BÜTÜNÜYLE İBADETTİR!

İbadetten maksat; ne camiye, ne kiliseye, ne havraya, ne de çeşitli mabetlere gitmektir; ne dua etmek, ne de namaz kılmaktır. Bunların hepsi, hakikî ibadet olan hayata insanları hazırlamaya ve takviyeye yarayan vasıtalardır.

231.
FERT, TOPLUM

Mutlak Kanun indinde fert[6] ile toplum arasında çok fark yoktur. Bir insan bedeni, o bedeni oluşturan hücreler için nasıl ki bir toplumsa; fert de bağlı bulunduğu toplumda tıpkı bedene ait olan bir hücre gibidir.
Bir toplumun her bakımdan tekâmül edebilmesi için o topluma bağlı bulunan fertlerden sadece birkaç tanesinin iyi olması yeterli değildir. Toplumlar ancak fertlerin iyilik oranlarına göre tekâmül ederler. Ahlâkça bozulmuş toplumların zaman zaman toptan mahvedilmesi, birçok fenanın yanında iyilerin de felâkete sürüklenmesi demek değildir.
Tanrı, mükâfatı hak edenleri ebedî hayatlarında da mükâfatlandırır; tıpkı cezayı hak edip de cezalanmamış gözükenleri ebedî hayatlarında cezalandırdığı gibi..

232.
HABEŞ

Bir millet veya kavim kitle halinde cezalandırılmaz. Kurunun yanında yaş hiçbir zaman yakılmaz. Cezalandırılmaları veya plânları icabı öyle olmaları gerekenler, bir millet halinde toplanırlar ve aynı mukadderat ile karşılaştırılırlar.
Milletler kaybettikleri imtihanlar için de cezalandırılmazlar. Kaybedilen imtihanların sonucu olarak hak edilen cezayı, o cezayı herhangi bir şekilde hak edenler veya plânları icabı böyle bir şeyle karşılaşacak olanlar bir araya gelerek çekerler.
Evvelce Habeşistan[7] büyük bir devletti. En ileri dini ona yakîn ettik ve Muhammed'e onları İslâmiyete davet ettirdik; onlar yanaşmadılar! Bu sebeple bugüne kadar geri kaldılar.
Habeşistan bundan dolayı geri kalmıştır, fakat aslında geri bir hayat geçirmesi icab edenler, dünya hayatlarında Habeş olarak yaratılmıştır.

233.
BEDENLENME (ENKARNASYON)

Dünyaya inmek üzere olan bir ruhu ele alalım. Bu ruhun kâinattan geçerek dünyaya ulaşabilmesi ve orada bedenlenebilmesi için, Mutlak Kanun esaslarına göre, evvelâ kâinatın en basit maddesi olan ser zerreciği ile bağlanması icab eder.
Ruhlar, dünya ve benzeri yerlere, madde ile bağlantı kurmadan da inebilirler, fakat bu takdirde indikleri yerde bedenlenemez ve orada yaşayan bedenlilerle de doğrudan doğruya temasa geçemezler.
Ruh, kâinata nüfuz ederken, "varlığına bağlı" per değeri ve hariçteki diğer robot değerlerle varlıklar, onun ser zerreciği ile birleşmesine yardım ederler. Sonuçta; ruh, per ve ser'den ibaret bir sistem hâsıl olur. Bu sisteme perispri denilmektedir; ve perispri, ruhun maddeli hayata girişi ile teşekkül eden bir sistemdir.
Ruh, perispri haline geldikten sonra, kâinata nüfuz ederek kâinat maddeleri ile irtibata geçebilme ve bağlanabilme imkânlarına sahip olmuş olur. Fakat ruhun ser ile irtibata geçmesi ile, ahiretteki melekeleri kaybolmaya ve şuuru bulunmaya başlar. Ruhun, kesifleşen madde âlemlerine nüfuz etmesinden evvel, bu bulanıklık son haddini bulmuş olur.
Şuursuzca kesif madde âlemlerinden geçerek hedefine doğru ilerleyen ruha, muhitteki maddelerle irtibat kurabilmesi için per ve diğer robot varlıklar otomatik olarak yardım ederler.
Dünyadaki mevcut maddelerin esaslarını atomlar teşkil etmektedirler. Dünyada bedenlenecek olan bir ruh, Mutlak Kanun esaslarına göre, ancak dünyada mevcut maddelerle bedenlenebilir; dolayısiyle esîr, elektron ve nihayet atomla irtibata geçmesi ve bağlanması icab eder. Böylece ruh önce kâinata sonra da güneş sistemine ve dünyaya nüfuz ederken, her geçtiği muhitin en basit maddesi ile birleşerek bedenlenip yaşayacağı dünyaya iner.
Şu halde; ruh, per ve ser'den meydana gelmiş olan perispri, ilk halini maddeli hayat devam ettiği müddetçe muhafaza etmesine rağmen, ser vasıtasiyle, plânının icab ettirdiği madde ve kimyasal bileşikleri varlığına bağlamakta, sonucunda da ruha bağlı bir beden hâsıl olmaktadır. Bu beden ise, hayat plânının icab ettirdiği şekli alacaktır.
Bedeni ruha bağlayan bağların birleştikleri nokta, (mecazî bir izahla) ser zerresidir diyebiliriz. Serden de per değeri vasıtasiyle ruha bağlanan bu bağlar, ruhu bedenin her köşesinde var edecek kudrettedir.
Bir taraftan ruh ile per, bu bağlar vasıtası ile bedenin her köşesine nüfuz ederek tesirlerini icra ederlerken; diğer taraftan da bedendeki duyular vasıtası ile dışarıdan alınan izlenimler, yine bu bağlar

vasıtası ile ruha ulaşırlar. Bu sebeple ruhu bedenin herhangi bir yerinde aramak doğru değildir; çünkü o bedenin her yerindedir.
*
Dünyada madde ile denenen insanlara, maddesiz hayatı, olduğu gibi anlatmaya imkân yoktur. Bu sebeple ruhun ahiret hayatını, per ile irtibata geçişini, dünya idrak ve realitesi göz önünde bulundurularak, mecazî olarak izah ettik.
Dünyada manevî değerlerin izahı için maddeli izahlara ihtiyaç vardır. Maddesiz hayatta ise herhangi bir şeyi dünya anlayışı ile izaha lüzum yoktur. Çünkü orası; hakikatlere şuur, idrak ve liyakatle erişilen yerdir.
*
Per için: "ruha sınırlı bir tekâmül süresince eklenmiş meleke"de denilebilir. Çünkü per, ruha, ahiret ve maddeli hayatları devamınca tekâmülü için icab eden imkânları sağlar ve mevcudiyetini bizzat o değerler halinde belirtir.
Bu sebeple, "per ruha şu vasfı sağlar" denildiğinde; bunu gözleyen kişi, o vasfı kazanmış ruhun haliyle, o vasfı perin sağlamakta olduğu hali, ancak bilgi ve idrakinin yükselmesiyle daha iyi görebilir. Son tebliğlerimize kadar, ruhların ahiretteki hayatları boyunca, perin mevcudiyeti sebebi ile malik bulundukları meleke ve imkânlar, ruhların kendilerine ait ruhi meleke ve imkânları sanılmaktaydı. Halbuki ruh, perin kendisine hazırladığı imkânlardan çok, hem de pek çoğunu, per ile olan irtibatını çözecek mertebeye yükseldikten sonra elde eder.
Yukarda, perin ser zerresini kendisine cezbetmesi ile per-ser sisteminin kurulduğunu ve bu sisteme ruh ile birlikte perispri denildiğini izah etmiştik.
Bu sistemin teşekkül etmesi ile ruhta, ahiretteki malik olduğu imkânları yavaş yavaş hudutlandıran bir dünya şuuru teşekkül etmeye başlar. Dünya şuurunun tam anlamıyla teşekkülü için, perisprinin dünya ve civarının esas (ana) maddeleri ile bağlanması icab eder.
Bütün bunlar per ve diğer robot varlıkların yardımları ile olur. Çünkü ruh dünyaya inerken, geçirmeye mecbur olduğu istihaleleri[8], tam bir şuursuzluk içersinde geçirir.

234.
DEĞER

Dünya hayatında bazı şartlar, değerlerin artmasına veya mevcut değerlerin belirmesine imkân sağlarlar ki, bunlardan çoğu değersizlikler şeklinde tezahür ederler. Maddî sıkıntılar ve parasızlıklar bunlara misal olarak gösterilebilir.
Maddî sıkıntılar insanları tefekküre ve değer zenginliğine malik edebildiği gibi, şayet maddî zorluklar o insanı fena ve doğruluk dışı yollardan madde teminine sevk ederse, o takdirde de değersizlik sağlar. Şu halde; her değer sağlayıcı imtihan vasıtası değer sağlayabildiği kadar değersizlik temin edecek imkânlara da sahiptir.

235.
SIKINTI VE ZORLUKLAR NİMETTİR

Büyük sıkıntı ve zorluklar, iyi karşılandıkları takdirde en büyük nimetlerdir. Çünkü insanlar, zorluklara karşı iyi ve doğru yollardan ayrılmadan yaptıkları mücadelelerle tekâmül ederler.

236.
HATADAKİLER

Her hâdiseyi bir keramete atfedenler..

Bazı eşyalardan medet umanlar..
Eşyaların uğurlu veya uğursuz olabileceklerine inananlar..
Günahla alâkası olmayanları günah, sevapla alâkası olmayanları da sevap sayanlar; Allahın hakikî mucizeleri karşısında ise hissiz kalanlar..
Var olanı yok, yok olanı var zannedenler; bilmediklerini öğrenmek istemiyenler..
Hakikatleri, içinden çıkılmaz muammalar haline getirenler..
Sarılınması icab edeni bırakıp, uğur eşyalarından, büyüden; saadet, bereket bekleyenler..
Bir şeyler biliyor gözükmek için, hiç bilmedikleri şeylerden bahsedenler..
Uydurdukları yalanları başkalarına aşılayanlar..
Haksız yere aleyhte atıp tutanlar, yalanlar uyduranlar..
Düşünmeden söylemek yüzünden başlarını dertten derde sokanlar..
Aklı, mantığı, vicdanı olduğu halde; ne aklını, ne mantığını, ne de vicdanını kullananlar..
Ciddiyetini idrak etmek istemedikleri hayatı, işlerine öyle geldiği için, geçici ve basit bir oyun haline koyanlar..
Hesap ânında bir deliğe sığınıp, hak ettikleri cezadan kurtulacaklarını umanlar...
Fenaların azaba, iyilerin ise saadete ereceklerine inanmayanlar..;
Kendi kendilerini gittikçe gömülmekte oldukları bataklıklara daha fazla batıranlardır!..

237.
SEVGİ - NEFRET

Sevgi iyiliğin, nefret kötülüğün timsalidir. Bir insan sevebildiği oranda büyük, nefret edebildiği oranda da küçüktür. Sevginin nefrete dönmesi ise çok kolaydır.
Tanrıya yakın olanlar, bulundukları yüksekliklere, nefret edebilecekleri şeyleri sevmekle ulaşmışlardır.

238.
BEDENLENMEDE HAYAT PLÂNI

Ruhlar sadece kendi tekâmülleri için dünya ve benzeri yerlere inmezler; zaten buna imkân da yoktur. Çünkü Mutlak Kanun esaslarına göre tekâmül eden varlıklar, birbirleri üzerinde tekâmül plânlarının icab ettirdiği çeşitli roller oynarlar.
Meselâ bir aileye mensup fertlerin tekâmül plânlarında birçok müşterek nokta bulunur. Keza ruhlar, daima kendi tekâmülleri için dünya ve benzeri yerlere inmezler; sırf başka bir ruha yardım maksadı ile bedenlenen ruhlar da vardır.
Bir annenin, tekâmül plânı icabı, evlâdını kaybetmesi gerektiğini farz edelim. İşte yüksek ve fedakâr bir ruh, birçok zorlukları göze alarak, bu vazifeyi kabul eder ve o kadının çocuğu olarak doğar ve ölür. Böylelikle de o kadına evlât acısı çektirerek ruhî bazı kazançlar temin etmesine vasıta olur.
Yukardaki misalde olduğu gibi, ruhların ıstırap ve sıkıntı içersinde geçecek birkaç dünya hayatında karşılaşılacak zorlukları pek mühimsememek icab eder. Çünkü en uzun dünya hayatı bile, sonsuzluklara doğru uzanan asıl hayatın yanında, bahşedilmeyecek, hattâ an bile denilemiyecek kadar kısadır.
Ruhlar, plânları hazırlarken ekseriya, ıstırap ve üzüntülerle dolu bir dünya hayatını, refah içersindeki bir hayata tercih ederler. Buna sebep, refah içersinde yaşayanların ruhen çok zor inkişaf edebilmeleridir. Fakat olgun ruhların tekâmüllerine refah ve saadet mani olamaz. Çünkü onlar, refah içersinde olmalarına rağmen tekâmül edebilecek seviyelere erişebilmiş yüksek varlıklardır.
Yalnız, tekâmüle yardım maksadı ile, insanların önüne zorluklar çıkarmanın günah olmayacağını düşünenler olabilir. İnsanların birbirlerine kasten yaptıkları fenalık ve birbirlerinin önlerine çıkardıkları zorluklarla; tekâmül plânları icabı karşılarına çıkan zorluklar arasında çok fark vardır. İnsanlar, ancak,

birbirlerine ellerinden gelen yardım ve iyilikleri zamanın realitesine uygun olarak yapmak şartı ile tekâmül yollarında ilerleyebilirler.
Bir ruhun ahiretteki vaziyeti ile enkarne olduktan[9] sonraki hali arasında birçok farklar vardır. Dünyaya inerek bedenlenmiş bir ruh, kendi iradesi dışında cereyan eden tesir ve hâdiselerle karşı karşıyadır. Bu tesir ve hâdiselerden birçoğu, ruhun düşüncelerine uymaz, bu sebeple onlara uymamak ve onları yapmamak için, ruh kendi kendisi ile mücadele etmek zorunda kalır. Halbuki ahiretteki bir ruh dış tesirlerden çok, kendi şuurunun, vicdanının ve per değerinin tesirleri altındadır. Kısacası ruh, ahirette kendisine karşı çok daha bîtaraf[10] olabilir.
Ruh, madde üzerinde hâkimiyet kurabilen "tahayyül" kabiliyetine maliktir. Bu kabiliyetini per süzgecinden geçirerek maddeye tatbik eder ve tekâmül plânının icab ettirdiği şekilde bedenlenebilmesini per vasıtası ile temin eder. Çok yüksek ruhlar dışındaki, madde ve benzeri robotlarla denenme safhalarını aşamamış ruhların tahayyül kabiliyetleri, devamlı olarak per değerinin kontrolü altındadır. Per değeri onlara yaşamaları veya tahayyül etmeleri icab eden şeyleri tahayyül ettirir.

239.
HAYAT İBADETTİR

Hayat imtihandır. Hayatı ibadet, ibadeti hayat olarak benimseyenler, bu yolda yürüyenler; sonunda "tekâmül" mükâfatı bulunan imtihanı kazananlardır.

240.
BEDEN ŞEKLİ

Bir insanın dünyadaki şekil ve özellikleri o insan hakkında bir fikir verir. Fakat bu fikir yanlış da olabilir. Çünkü o insan, tekâmül plânı icabı kendi ruhî olgunluğunu tezahür ettirmiyecek bir bedenle dünyaya gelmiş olabileceği gibi, o insanın ruhî olgunluğu hakkında fikir ileri sürenin vardığı sonuç da yanlış olabilir.

241.
AYNI

Aynı olan hiçbir şey yoktur. Birbirinin aynı iki hücre veya iki zerre dahi mevcut değildir.

242.
BEDENLENME

Petispri, döllenme ile veyahut buna benzer yollarla cinsiyet tesbitini tamamladıktan sonra, merkez, manevî değer olan ruh kalmak şartı ile genişler. İlk zamanlarda hiçbir şekilde tesbit edilemiyecek küçüklükte olmasına rağmen, zamanla sistemler, guruplar teşekkül ede ede genişler; buna büyüme denir.
Beden büyüdükçe per-ser sistemi daima ilâve olan sistemlerine nüfuz eder, böylelikle bedenin her tarafına yayılabilme imkânını sağlar. Ve bu şekilde per-ser sistemi bedenin her noktasına nüfuz ederek ruh ile beden arasındaki irtibatı kurar.
Bir bedende, mevcut canlılar adedince per-ser sistemleri mevcuttur, ancak bunlar en büyük per-ser sisteminin, dolayısiyle bu sistemin bedene bağladığı ruhun emrindedir.

243.

BASİT

Cisimler basitleştikçe aralarındaki maddî farklar eksilir ve manevî değerleri belirmeye başlar. Bu, cisimlerin basitleşebildikleri ölçüde değerlenişlerinin izahıdır.

244.
CİSİM VE DEĞER

Cisimler maddî vasıflarını kaybederek değerlenirler; değerlendikçe de tesir ve güçleri artar. Yoğun bir cisim güç bakımından yoğunluğu oranında değersizdir.
Yoğun bir cismi; yoğunluğundan ve ağırlığından istifade ederek kullanmak, maddî kesafetini güce dönüştürmek mümkündür. Fakat bu ancak manevî bir dış müdahale ile olabilir; meselâ ağır bir taşın yerden alınarak fırlatılması gibi.

245.
ESÎR'DEN SPERMATOZOİD'E GEÇİŞ

Tekâmül ederek insanlık seviyesine erişmiş ruhlar, dünyaya indikleri zaman, eski canlılık devrelerinde geçirmiş oldukları devirleri "idraksizce" tekrarlarlar.
Meselâ, dünyaya inecek perispri, evvelâ esîr ile, sonra da atom ile irtibat kurar ve bunu molekül haline gelmesi takip eder. Perispri, geçirdiği her istihale devresindeki maddenin şekline bürünür. Böylece plâzma haline gelir ve en nihayet spermatozoid haline geldikten sonra, karşı cinsiyetle temasa geçer ve karşı cinsiyetin per'i ile birleşir.
Spermatozoidler, döllenmede "kendi insiyatifleri ile" hareket ederler. Ruh, diğer az tekâmül etmiş ruhları da etrafında toplayarak bedenlenir.

246.
TEKÂMÜL PLÂNI

Spatyomda hazırlanan hayat plânı, birçok imkânlar içersinde hazırlanır. Bu imkânlar dünyada mevcut değildir. Fakat insan, dünyada ve dünya idraki ile başından geçenleri düşünürse; başından lüzumsuz birşey geçmediğini anlar. Bunu anlayabilmek insanî idrakin yüksekliği ile mümkündür. En ufağından en büyüğüne, en önemsizinden en önemlisine kadar bir insanın başından geçen hâdiseler, onun tekâmül plânı ile alâkalıdır.

247.
HER HÂDİSE, İYİYE DOĞRU...

Olan biten her hâdise, er geç doğacak iyi bir hâdisenin müjdecisidir.

248.
UÇURUM

Bir insanı düştüğü çukurdan tutup çıkarırsan, o çukurdan kendi kendine çıkmış sayılmaz. Böyle bir müdahale, onun alacağı derse mani olur. Bunun sonucu olarak da; ilerde daha derin, ellerin kolların uzanamayacağı çukurlara düşmesine sebep olur.
Vazife yolunun bir tarafında yükseklikler diğer tarafında da çukur ve uçurumlar bulunur. Çukurlara düşenler, alacakları dersle, ilerde uçurumlara yuvarlanmalarına mani olurlar.

Çukura düşeni bırak! Kendi kendisini kurtarsın ve alacağı dersle de uçurumlara yuvarlanmasını önlesin.

249.
PERİSPRİ

Perispri, madde ile olan alâkasını tedricî bir şekilde arttırarak maddeli hayata intibak eder. Bu işin tedricî oluşu, maddî ve manevî değerlerden yayımlanan şuaların dengelenmesi ile ilgilidir.

250.
RUH VE DÜNYA

Tekâmül ederek insanlık mertebesine erişen ruhlar da, dünyaya indikten sonra, bir müddet eski canlılık devrelerinde geçirdikleri otomatik ve idraksiz hayat devrelerine benzer devreler geçirirler. Dünyaya inecek ruh perispri haline gelirken (ruh-per halinde iken) ser zerreciği ile irtibat kurarak perispri haline gelir. Perisprideki ser vasıtası ile, ineceği kâinatın en basit unsurunu kendisine cezbederek onu da perispriye dahil eder.
Perispri genel olarak iki kısımdan ibarettir ki; biri manevî, diğeri maddîdir. Perisprinin manevî değer halinde olan kısmı ruh-per halidir; maddeli olan kısmı ise ilerde maddeli hayatının icab ettirdiği şekli perispriye verir ve bu kısmın büyük bir parçası dünyada gelişerek, ölüm sebebi ile ayrılışta da dünyada kalır ki, buna beden denir. Beden, perispriye ek olarak teşekkül eder, ölümle dünyada kalır ve ruh bedenden uzaklaşır.
Perisprinin dünyada kalan kısmına ser de dahildir. Şu halde ruh bedeni terkederken "ruh ve per" halinde terk eder. Ser, dünya hayatı icabı birleştiği ve etrafında vücut teşekkül ettiği için dünyada kalır.
Doğumda, perispriye ekli olarak, bedenin teşekkül edişinde rol alan ser zerreciği, bu kâinata nüfuz ederken esîr zerresi haline gelir ve daha başka sistemler kurarak gelişir. Bu gelişen perisprinin, bir insan halini alabilmesi, bazı şuaların aracılığı ve döllenme yolu ile olur.
Gerek idrak seviyesine erişmiş ve gerekse erişmemiş bulunanların, dünyaya herhangi bir canlı veya insan olarak gelebilmeleri için; o türden olanlar, bedenli olarak bulundukları dünyada bazı manevî şuaların cazibesi ile çekilirler ve birleşirler. İdraksiz tekâmülde bu otomatik bir şekilde olur. İdrakli tekâmülde ise bu safha, alâka ve cazibe şeklinde kendini gösterir ve "cinsiyet" olarak ortaya çıkar. İdraksiz tekâmülde bitkiler ve hayvanlar, hattâ daha bitki seviyesine erişmemiş varlıklar, otomatik olarak şuaların cazibesine kapılırlar ve tıpkı ser zerreciğinin diğer bir ser zerresini çekmesi gibi birbirlerini çekerek ürerler. Hücre bölünmesi de bunun dikkat çeken bir örneğidir.
İnsan, idrak seviyesine erişmesi ile cüz'i iradesini kullanmaya başlar. Cüz'i irade ise o canlının bazı hususlarda olduğu gibi birleşme hususunda da serbest hareket etmesi, kendisini çekene gitmesi veya idraki ile çiftleşmesi imkânlarını verir. Bu sebeple, Mutlak Kanun Plânı icaplarına göre, idrak devresini yaşayan ruhların üremeleri, idrak seviyesine erişmemiş olanlardan farklıdır.
*
Ruh-per-ser'den oluşan sistem perispri'dir ve muhteviyatındaki[11] ser vasıtası ile madde ortamında gelişebilir. Fakat bu, hiçbir zaman perisprinin insan haline gelmesi için kâfi değildir. Perispri, kâinatta ve dünya ortamında madde bakımından yeterli olgunluğa eriştikten sonra, aksi işaretli per-ser sistemlerinin cazibesine kapılır.
Maddesiz hayatta cinsiyet yoktur. Bu sebeple, ruh-per değeri tamamen manevî ve cinsiyeti olmayan bir değerdir. Fakat per, (+) ve (–) maddî değerleri olan ser zerreciklerini, ihtiva ettiği manevî değer vasıtası ile kendisine cezbetme hassasına maliktir. Ve per değeri, ruh olmasa da, yani ruhla irtibat kurmadan da, bir değer halindedir ve ser zerresi ile birleşebilir. Bu ser zerresi ise (+) ve (–) madde

değerinde olabilir. Zira per, bir ser zerresinin madde değeri ne olursa olsun, onu manevî değeri ile çekmektedir.
İşte bu şekilde artı ve eksi "per değerleri bulunan ser zerrecikleri" hâsıl olurlar. Ve aksi işaretlerdeki madde değerleri ile birleşerek, otomatik olarak tıpkı elektron ve atom sistemlerinin hâsıl oluşları gibi, sistemler kurarlar. Böylece dünyada, artı ve eksi "per sistemleri ihtiva eden birçok sistemler" halinde tezahür ederler. Bu sistemler, daima aksi işaretli değerler tarafından çekilirler ve insanların bedenlerinde yer ederler[12]. Ve iyice geliştikten sonra perin yayımladığı şualar o vücudun terkibinde bulunan dahilî şualarla münasebete geçer ve cinsiyet şuaları hâsıl olur.
Bu şekilde bedenlerde daha evvelce yer almış perler vasıtası ile cinsiyet ve cinsî alâka hâsıl olmuş olur. Böylece hâsıl olan cinsiyet, imtihan için gelmek üzere olan ruhları, içinde bulundukları perispri ile kendilerine cezbeder. Perispri, madde değeri (–) olan değer tarafından çekilir ve plânının icab ettirdiği bir vücuda[13] yerleşir. O vücutta, dölleme yolu ile aksi işaretteki "per ve madde bileşimi" ile birleşmeye hazırlanır.
Bu dölleme hâdisesi, yine ruhların plânları icabı plânlanmış ve hazırlanmıştır. Sonuçta ruh, dölleme ile karşı cinsiyete aktarılır. Yani perispri ilk önce erkek olana girer ve bunun da sebebi vardır. Ruh ile per, en son aldığı (–) "cinsiyet değeri" ile erkek vücuduna iner. Spermatozoid halinde, dölleme veya şehvet şualarının aracılığı ile karşı cinsiyetteki bedene aktarılır ve rahimde diğer bir per-ser sisteminden hâsıl olarak döllenmek için gelişmiş sistemle[14] birleşir. Böylece ilerde ruhun bedenlenmesini ve plânının icab ettirdiği şekli verecek olan, döllenme hâdisesi meydana gelir.
Döllenme, ancak perispri ile münasebet kurmuş olan spermatozoid vasıtası ile olur. Ruh ile irtibatta bulunmayan spermatozoidler, kendi canlılıkları ile ve şehvet şualarının tesirleri altında hareket ederler. Birleşme sonucu bir sürü sperma, ana rahmi istikametinde içgüdüsel olarak hareket eder, fakat bunlardan yalnız ruh ile irtibatta bulunanlar ana rahmindeki "per-ser" sistemi ile birleşebilirler. Eğer ilk bedende birden fazla perispri varsa, ana rahminde bulunan ve adetleri birden her zaman için fazla olan "per-madde" sistemleri ile birleşirler ve bu şekilde ikiz veya üçüz doğum hâdiseleri mümkün olabilir.
Şu halde döllenme, perispri ile bağlantı teşkil eden ve spermatozoid adını alan sistemler tarafından olur. Cinsiyet ise, o vücutta gelişen per-ser sistemlerinin tesiri ile hâsıl olur.

251.
DİLEK

Allahtan daima iyi şeyler dileyin ve dilerken de aklınızdan geçen iyi temennilerin dua olduğunu unutmayın.
Şayet kendinize iyilikler temenni ettiğiniz kadar başkaları için de iyilikler temenni edebilirseniz, bu sizin için çok daha iyidir. Başkaları, hattâ düşmanlarınız için bile iyilikler dileyebilmek sizlere ummadığınız ve hiçbir zaman umamayacağınız manevî değer ve kazançlar temin eder.
İyilik etmek, iyi temennilerde bulunabilmek ve bunları sadece iyilik olsun diye, karşılık beklemeden yapabilmek sizi yükseltir. Bu yükseklikler, madde ve insan vasıtası ve aracılığı ile erişilmesine imkhan olmayan yüksekliklerdir.

252.
İBADET

Bile bile fenaya meyletmeden yapılan her güzel iş ibadettir.

253.
ŞUUR-VİCDAN

Şuur da, vicdan da ruh melekeleridir. Şuur ruhun genel bilgisi, vicdan ise ruhun doğruyu ve eğriyi gösteren melekesidir.

254.
PER VE VİCDAN

“Per” ile “vicdan” birbirlerine çok sıkı bağlıdırlar. Gelişmemiş ruhlarda per, o ruhun tekâmülüne en uygun şekilde vicdan rolünü oynar. Gelişmiş ruhlarda ise, per değerinin rolünü vicdan alır. Ruhlardaki olgunluk oranında per değerinin rolü azalır ve yerini hakikî vicdana bırakır.

255.
PER’İN KAYITLARI

Per değeri bir insanın yaptığı her işten haberdar olur ve onu kaydeder. Bir insan ne yaparsa yapsın gerek onu yapmadan evvel, gerekse yaptıktan sonra onun mutlak surette ruha bir yansıması olur. İşte bu yansıma aynı zamanda per’e de olur. Ve per böylelikle hâdiseleri hattâ hâdise haline gelmemiş yani tatbik edilmemiş düşünceleri de kaydeder. Onun kayıt ve zapt etmediği bir şey yoktur.

256.
İRTİBAT

İnsanlar dünya şuurları vasıtası ile ebedî şuurlarıyla irtibata geçerler. Bu irtibat derece derecedir.
Ebedî şuurları ile olan irtibatı başka varlıklarla zanneden insanlar olduğu gibi, bir de, ebedî şuurları bedensiz varlıklarla irtibatta olup da farkında olmayan insanlar vardır.
Ebedî şuurları zengin olanların, bilmedikleri bazı şeyleri dünya şuurları ile yansıtmaları, bu öz bilgilerinin bedensizlere affedilmesine sebep olduğu gibi; bedensizler tarafından verilen bilgileri de kendi öz bilgileri zannedenler mevcuttur.
Vazifeli olanlar ise, bilgi ile doldurulur, sonra vazife göreceği yere gider, orada da en yüksek varlıkla temasa geçerek bu bilgileri kolaylıkla alır ve açıklar.

257.
RUH VE “MADDELİ HAYAT” PLÂNI

Ruh perispriyi, kendi enerjisi, otomatik yardımlar ve per ek değerinin aracılığı ile husule getirerek tekâmül plânını tatbik için dünya veya benzeri tekâmül okullarına iner. Bu inişin bir hazırlanış devresi vardır ki, genellikle tedricî[15] bir surette devam eder.
Ruhlar spatyomdan muhtelif sebeplerle dünyaya inerler; bu sebeplerin en başında tekâmülleri gelir. Ruhların tekâmülleri derken sadece dünyaya inmesi mevzubahis olan ruhun tekâmülü akla gelmemelidir. Ruhlar kendi tekâmüllerini ve münasebette bulunacakları ruhların da tekâmüllerini ihtiva eden tekâmül plânları ile maddeli hayata inerler.
Böyle bir plân tanziminin, dünyanın sınırlı ve dar imkânlı hayatını yaşayanlar için, düşünülmesi dahi çok zordur. Fakat ruh spatyomda, yani ahirette beden ve madde tesirinden uzak bulunduğundan, dünya hayatındakiyle kıyaslanamayacak kadar fazla iradeye maliktir. Bu irade ve bağlı bulunduğu per vasıtasiyle, kendisine maddeli hayatta tatbik edeceği plânı hazırlar.
Ruh, maddeli hayatta, bedeni üzerindeki hâkimiyetini dünya şuuru ile devam ettirir. Spatyomda plânını tanzim ederken, bedenine de, plânına en uygun gelen şekil verilmiştir. Dünyaya indikten sonra artık bu şekli değiştiremez. Plânının icab ettirdiği en uygun şekli kendisinde bulan ruh, bu işte de perin

yardımını kullanmıştır. Bu yardımlar daha evvelce de izah ettiğimiz gibi otomatik olarak yapılan yardımlardır.
Bir ruh bedenlenerek dünyaya indikten sonra bedeninin vaziyetinden memnun olmayabilir. Dünya idrakinin, geçirmekte olduğu imtihanları tam mânası ile idrakten aciz olması sebebi ile, bu ve buna benzer şikâyetleri olabilir. Fakat ruh artık plânını yapmıştır, o plân değişmez ve her ne pahasına olursa olsun tatbik olunacaktır.
Bu plânlar yapılırken, plâna, ruhun dünyada malik olacağı cüz'i irade ölçüsünün ve oynayacağı rolün de dahil edildiğini unutmamak icab eder. Kısaca, bir insan, plânında almış olduğu şekli dünya şuur ve iradesi ile değiştiremez.
Bir ruh, plânı hazırlanırken, gelecek hayatında karşılaşacağı hâdiseler karşısında irkilir. Bu irkiliş o ruhun olgunluğu oranında az olur. Çünkü ruh kendi kendine ve per değerinin yardımı ile hazırladığı plânının, spatyom idraki ile, kendisi için ne kadar faydalı olacağını, o sıkıntı ve üzüntülerle karşılaşırsa, hem kendisi hem de diğer tekâmül eden ruhlar için sağlayacağı faydaları gayet güzel takdir eder. Zaten bir ruh için ne kadar hafif imtihanlı olursa olsun, tekrar maddeli hayata dönmek yeterli derecede üzücü bir hâdisedir.
Dünyaya inen ruhlar, hüzün ve neş'e ile imtihan olunurlar. Hakikatte her ikisi de imtihan faktörleridir. Bir ruhun hüzün ile meş'eyi aynı şekilde karşılaması, o ruhun olgunluğunu gösterir. Ruhlar, olgunlukları oranında hüzün ile neş'eyi birbirlerine yakın ederler. Keder ve sevinci (hüzün ve neş'eyi) aynı kabul edebilme seviyesine yükselebilmiş ruhlar, diğer bakımlardan da tekâmül etmiş ruhlardır ve artık madde ile denenmelerinin sonu gelmiştir. Sevinç ve kederi aynı olarak kabul edebilen bir ruhun, idrakinin, sevinç ve kederi aynı açıdan görüp değerlendirebilecek seviyeye eriştiği muhakkaktır.
Maddeli hayatla olan imtihanları son bulmuş yani tekâmül etmiş ruhlar da, maddeli hayata, tekâmülden başka gayelerle inerler. Meselâ bu gibi ruhların vazife için dünya ve benzeri yerlere indikleri görülür. Vazifeli bir ruhun yüksek yardımlarla ve en ön plânda vazifesi göz önünde bulundurularak plânı yapılır, ve o ruh maddeli hayata iner. Bir vazifeli ruhun dünya ve benzeri yerlerde yapacağı vazife, plânında tespit edilir ve o ruh vazifesini harfi harfine tatbik ederek geldiği yere döner.
Ruhların dünya ve benzeri yerlerde gördükleri vazifeler çok çeşitlidir. Bu, bir ferdi iyiye sevk etmekten, dünyayı ikaz ve beşeriyete iyi yolu göstermeye kadar şümullenebilir[16].

258.
HÂDİSELER

Maddeli dünya hayatında karşılaşılan hâdiselerden bir kısmı, mutlak surette karşılaşılması icab eden değişmez hâdiselerdir. Diğer bir kısmı ise, muhtelif gayelere hizmet eden hâdiselerdir ki, bunlardan biri diğeri yerine geçebilir. Yeter ki o ruhun elde etmesi icab eden tekâmül temin edilmiş olsun.

259.
BİTKİ-HAYVAN

Bitkilerde can, hayvanlarda irade vardır.

260.
YARATICILIK HASSASI

Bitkilerde can hassası vardır. Doğarlar, yaşarlar ve ölürler. Hayvanlar da canlıdır, fakat onlarda irade vardır. İrade ise, herhangi canlı bir varlığın bir şeyi istemesidir.

İnsanlarda ise tahayyül hassası vardır ki; Tanrının “kendinden” onlara lûtfettiği hassa va kabiliyet de budur. Ona çekinmeden yaratıcılık hassası da denilebilir. Ruhlar, kudretleri oranında tahayyül edebilirler.

261.
BİTKİLERDE RUH VE SPATYOM

Bitkilerdeki ruhların spatyom hayatları şuursuz ve idraksizdir. İdraksiz ve iradesiz bir spatyom hayatı ise ruhların spatyom hayatlarına benzemez.

262.
TEKÂMÜLDE BİTKİ, HAYVAN VE İNSAN SAFHALARI

Tekâmüle sevk olunan değerler değersizdirler ve ilk tekâmül safhalarını bağlı bulundukları maddenin tesirleri altında geçirirler. Bunlar maddelerin diğer maddelerle birleşmelerinde veya ayrılmalarında roller oynarlar. Fakat asla oynadıkları rollerden haberdar değildirler ve tamamen robot değerlerin emirleri altındadırlar.
Bitkilerde ilk canlılık safhaları gözükür. Varlıklar bitki bünyelerinde yaşarlar; doğarlar, büyürler ve ölürler. Ölümden sonra da o bitkiyi bırakıp diğer bir bitkiye geçerler. Fakat bir bitkiden diğer bitkiye geçmeden evvel bir spatyom devresi geçirirler. Bu devrede plânları, tamamen robot değerler ile ve kendisine bağlı bulunan per değeri vasıtasıyla yapılır. Buna, ruhların spatyom devreleri gibi bir devre gözü ile bakmak doğru olmaz. Bu, daha ziyade bir plânlama devresidir.
Ancak “ruhluk” mertebesine yükselen varlıklar bilindiği şekilde bir spatyom devresi idrak ederler. Esas spatyom devresi, tahayyül hassası kazanmış, insanlık mertebesine yükselmiş ruhlar içindir.
Hayvanların ruhları spatyomda kendi plânlarına pek az bir oranda tesir ederler ki, buna tesir edemezler demek daha doğru olur. Fakat insanlık mertebesine erişen ruhlarda bu durum böyle değildir. Onlarda tahayyül hassası ve hayvanlara kıyasla çok kuvvetli bir irade mevcuttur.

263.
İDRAK PLÂNINDAN

Biz her varlığımıza, bilgilerimizi, idrak edebileceği plândan verdiririz. Biliniz ki, insanlar gibi hayvanların da bilgiye ihtiyaçları vardır. Biz onlara da en yüksek olduğunu idrak edebilecekleri bir Allah gösteririz.
Bilgilerin menşe’leri birdir ve katımızdır. Verdiriş şekillerimiz ve verme vasıtalarımız ise ayrıdır.

264.
MUTLAK KANUN ESASLARI

Tebliğlerde daima “Mutlak Kanun esaslarına göre” diye tabirler geçmektedir. Acaba bu nedir?..
Mutlak Kanun esasları nasıl şeylerdir?..
Mutlak Kanun esasları, meselâ “dünyada her şey (+) ve (–) üzerine kurulmuştur.. Erkekler kuvvetlidir ve bu, hayvanlarda da insanlarda da böyledir; bu sebeple böbürlenirler..., kadınlar cilvelidir.., insan doğar, yaşar ve ölür; bitkiler de aynı şekilde maddeli bir hayat geçirirler..,” gibi şeylerdir. Bunlar hep cüz’süz kül halindeki Mutlak Kanunun esaslarının tatbikleridir.
Mutlak Kanundan lüzumuna göre (yukarıda bahsedilenler gibi) hissettiklerimiz, onun “bütün” halinden örneklerdir; yoksa onun parçaları (cüzleri) değildir.

265.
HER ŞEY

Her şey, Tanrının yüksek tahayyül kabiliyetinin eseridir.

266.
SONSUZUN DEVİR EDİŞİ

Uçsuz bucaksız büyüklükler maddesizliklerdir. Uçsuz bucaksız küçüklükler ise maddesizliklerde son bulurlar.

267.
PLÂN VE CÜZ'İ İRADE

Spatyomdan plân yapılırken o ruhun, dünya ve benzeri yerlerde geçireceği hayatta cüz'i iradeye yer verilmesi, tamamen tekâmül plânı icaplarındandır. Plân yapılırken, dünyada yaşayacağı hâdiselerden bir kısmı olduğu gibi plânlanır, bir kısmının sonuçlanma şekli ise, o ruhun cüz'i iradesine bırakılır. Spatyomda tamamen tesbit edilmiş olanlara misal olarak; o ruhun maddeli ortamda bürüneceği şekil gelir. Bu, o ruhun tekâmül ihtiyaçları göz önünde bulundurularak spatyomda tesbit edilir. Ruh ilerde maddeli hayatın yaşarken bedenini beğenmezse onu değiştiremez. Çünkü bedeni de onun tekâmülünde evvelce tesbit edilmiş şekli ile rol oynamaktadır. Bir diğer misal de; bir ruhun dünya hayatını yaşarken, elinde olmayan bir sebeple, bir kimsenin ölümüne sebebiyet vermesidir ki; bu da, onun iradesi haricinde kalan bir şeydir. Bu ve bu gibi hâdiseler, o ruh dünyaya inmeden evvel kılı kılına hazırlanmıştır.
Bir de, o ruhun cüz'i iradesini kullanabileceği hâdiseler mevcuttur ki bunlar, "fenalık etmemesinin gerektiği" şekilde tezahür eden hâdiselerdir. Bir ruhun herhangi bir kötü tesire kapılarak birini öldürmesi veya eziyet etmesi, yine o ruhun cüz'i iradesi ile işlediği günahlardır. Kısacası, cüz'i iradenin plânda yer aldığı mevzular, o ruhun sınırlı bir serbestî ile maddeli dünyalarda denenmesini sağlar. Cüz'i iradenin girdiği mevzuya idrak de karışır, idrak ise bir davranışın, ya günah yahut da sevap ile sonuçlanması durumunu yaratır.
Bunun yanında cüz'i iradeye rağmen muhakkak surette olması plânlanmış şeyler de vardır. Meselâ her iki ruhun da eksikliklerini tamamlaması için; birinin diğer birisine fenalık etmesi, fenalık edilenin dayanarak veya affederek olgunlaşmasına, diğerinin ise idrakine rağmen yaptığı fenalıklarla vicdanını açmasına sebep olur.
Günah ve sevaplar, cüz'i irade ve idrakin rol oymadığı mevzular için söz konusudur.

268.
İDRAKİN AÇILMASI

Biz, vasıtasız olarak doğrudan doğruya katımızdan indirdiğimiz bilgilerin inanılmasını temin için delil vermeyiz ve buna asla lüzum hissetmeyiz. Biz, bilgilerimizi: bilgi olarak verir ve onu idrak edebileceklerin idraklerini açarız.
Biz, bize ait olanların ispatına lüzum görmeyiz; sadece inanılmasını istediğimiz şeyleri kavrayabilmeleri için, inanması lâzım gelenlere imkânlar hazırlarız.

269.
İNSANLAR

Bilmediklerini bilmeyen, yahut bilmek istemeyen insanlar!.. Verilenleri alan, kullanan fakat vereni kabiliyetlerince dahi idrak etmek lüzumunu hissetmeyen insanlar! İlmi takdir edip, ilim yolunu seçip; o yolda yürümeyen insanlar!. İnsaniyetten, sevgiden, dostluktan bahseden; dostluktan anlamayan insanlar!.. Aczlerini düşünmek istemiyen, kendilerinin sandıkları fakat aslında sahibi olmadıkları şeylerle gururlanan insanlar!.. Kendilerini büyük gördükçe küçüldüklerini düşünemeyen insanlar. Allahtan, namustan bahseden fakat bahsettiklerinden haberdar olmayan insanlar!.. Namuslarını temizlemek için ellerini kana bulayan günahkâr insanlar!.. İşledikleri suçları topluma yükleyen insanlar!.. Toplumun hor görerek fenalığa sevk ettiği zavallı insanlar!.. Harp eden, adam öldüren, Allahın kendilerine bahşettiği dünyayı sanki kendileri var etmiş gibi hudutlar çizerek memleketleri, insanları, düşünceleri, gayeleri birbirinden ayıran insanlar!.. Harpte adam öldürmeyi şeref sayan, vuran, kıran, öldüren, verilmiş nimetleri kendi menfaatleri için fena yollarda kullanan, kendilerini medeni sayan, vahşetlerinden habersiz gözüken, bildikleri halde adiliklerini, hainliklerini kabul etmek istemiyen insanlar!.. Esas varlığını, beden torbasında işe yaramaz fakat kurtulunmaz bir nesne olarak taşıyan insanlar!.. insanlıktan uzak, cüz'i iradelerini fenalık için fena yollarda kullanarak birbirleri ile yarışan insanlar!.. "İnsan" olabilmeleri için imkânlara sahip oldukları halde insanlıktan uzaklaşan, iyiliklerden, doğruluklardan, güzelliklerden uzaklaştıkça Allahın kaçınılmaz gazabına yaklaşan insanlar!..
Biliniz ve bildiriniz ki; bu tebliğler size bir lûtuf olarak inmiyor. Size sadece doğru yolu gösteriyor ve sizi saadete veya kapkaranlık derinliklere götürecek ip uçlarını veriyor.

270.
ZENGİNLİK

Zengin yaşayıp fakirler gibi ölecek olanlara ellerindeki maddî zenginliklerini ebedî hayata nasıl aktaracaklarını sor. Ve onlara asıl zenginliğin madde zenginliği olmadığını anlatmaya çalış.

271.
OLACAK

Harp kalkacak, silâhlar susacak ve dünya daha güzel yaşanır hale konacak. Çorak araziler mümbitleşecek, boş kalmış yerlere ekinler, bitkiler dikilecek, çöller tarla ve ova olacak, şimdiye kadar ot bitmemiş yerler ormanlarla kaplanacak ve insanlar daha güzel yaşayabilmek imkânları bulacak. Dünya, eski dünya kalacak, fakat bugüne kadar faydalanılmayan taraflarından faydalanılacak. Bunların hepsi ilimle olacak. Allah bu nimetleri de, hak ederlerse yarattıklarına sunacak.

272.
TESADÜF

Her şeyi Mutlak Kanun esaslarına göre olan bir sistemde tesadüfe yer vermek mantıksızlıktır. Tesadüf yoktur! Fakat tesadüf gibi gözüken şeyler vardır.
Hayattan gaye tekâmüldür. Tekâmüle ise muhtelif merhalelere erişmekle devam edilebilir. Dünya hayatından gaye, bu merhalelere erişmektir. Merhale denen bu hedeflere eriştiren sebepler ise muhtelif olabilir. Tıpkı aynı yere muhtelif yollardan gidildiği gibi.
Şu halde Mutlak Kanunun karşınıza koyduğu hedefler mutlaktır, değişmez. Yalnız, ona erişebilmek için cüz'i iradenizin de rolü ile bazı şeylerle karşılaşırsınız ki, bunlar hakikatte tesadüf olarak gördüğünüz çok önemsiz şeylerdir. Hayattan gaye, karşılaşılan hâdiseler değil, o hâdiseler vasıtası ile tekâmüldür.

273.

İBADET

Hayat imtihan içindir. İbadet telâkki edilmesi katiyetle bilinmelidir. İbadeti vaktî ibadet'ten[17] ibaret sayanlar; ibadet vakti gelince Allaha yalvarıp sonra bildiğini okuyanlar; kendilerini aldatıp avutanlardır.

274.
RUH VE TEKÂMÜL PLÂNI

Ruh dünyaya inmeden önce hazırlamış olduğu plânını, dünyaya indikten sonra değiştiremez. Bu hal ruh için zorunludur. Zira ruh plânını dünyada değiştirmek imkânlarına sahip olsaydı, dünyanın muhtelif tesirlerine uyarak plânını da değiştirmeye kalkacak ve tekâmül plânı, bu şekilde, tatbik edilemiyerek bozulacaktı.
İşte bu sebeple ruhlar, maddeli hayatlarına girer girmez ve maddeli hayatta kaldıkları müddetçe plânlarını değiştiremezler. Bu, ruhların serbestî içinde kaldıkları müddetçe plânlarını dünya tesirleri ile değiştirememelerini sağlar ki, ruhların tekâmülü için alınan en mühim tedbirlerden biridir.
Bu şekilde ruh, plânını tatbik ve tekâmülden istifade edebilir. Zaten dünya ve benzeri yerlerdeki maddeli hayatlardan maksat, ruhların tekâmülleri ve daha yüksek mertebelere erişmeleri değil midir?

275.
RÜYAYA GERİ DÖNÜŞ

Dünyada uyku esnasında görülen bir rüyaya, uyandıktan sonra tekrar geri dönmek ne kadar zorsa; öldükten sonra da dünyaya dönerek, dünya hayatını yaşayanların hayatlarına müdahale etmek o kadar zordur.

276.
İYİLİK

İyilik de tıpkı fenalıklar gibi plân icabıdır. Onun için; iyilik etmek diye bir şey yoktur, fakat iyiliği idrak etmek, istemek vardır.

277.
TANRI

Tanrı her şeyi var edendir. Var ettiklerini O'na lâyık aşkla seven ve iyiliklerini isteyendir.
O her şeyi tasavvuru mümkün olmayan tahayyül kudreti ile halk etmiştir. Robot değerleri ve onların kabalaşmasından meydana gelen madde ve benzerlerini var etmiş, tekâmüle sevk ettiği ruhlarını da bunların arasına göndermiştir.
Her şeyin var oluşu Tanrının yüksek tahayyülünün sonucudur. O tahayyül ederek var ettiklerini, Mutlak Varlığının Kanununa göre tekâmüle sevk edendir. O, var ettiklerini seven ve onların iyiliklerini isteyendir. Fakat O, her şeyi istediği anda yok edebilecek kudrettir.. O, anlaşılamamıştır ve anlatılamayacaktır. O, varlığında her şeyi, her kudreti, bütün güzellikleri toplayandır. O'nun varlığına "Varlık" demek dahi hatadır!.
O, var olanları; var eden, seven ve sevilmesini isteyendir. Onda gurur yoktur. Halk ettiklerinden de gururlu olanları sevmez. Onda hırs yoktur, hırslılardan hoşlanmaz. Onda aşk ve sevginin en büyüğü vardır ki; o aşkın zerresini dahi bir insan tadamaz. O; aşkla yanan, tutuşan, O'na yaklaşmak için

koşanlara yakındır. Çünkü izahı imkânsız güzellikler O'ndadır. Onları bulacak olanlar da, O'na koşanlardır.

278.
SEVGİNİN ÖLÇÜSÜ

İnsan herkesi sevmelidir. Fakat dünya, insanların her şeye aynı gözle ve sevgi ile bakmasına engellerle doludur.
Bir insan yakınlarını, akrabalarını, kendisine uzak bulduklarından daha fazla sever. Olgun bir insan da dünyada her şeyi aynı sevgi ile sevemez. Fakat onun sevgi ölçüsü akrabalık ve yakınlıktan çok, değer ve bilgidir.
İnsanlar değerlendikçe, değer ve bilgi sahiplerini severler.

279.
BİLGİ
Bilgilerimiz tekâmül şartlarına uygun olarak, geliştirilerek verilmektedir. Bilgi ise, idraki geliştirmek için verilir. Bilgi dediğimiz ve bilgi olarak verdiklerimiz ise hakikatte bilgi değildir! Bilgi; idrak edildiği an bilgi haline dönüşen değer'dir.

280.
MUTLAKLAR

Tanrının var ederek kendisine tâbi kıldığı, insanî idrakle erişilmez değerler; Mutlaklar'dır.

281.
MADDENİN HALLERİ VE DÖRDÜNCÜ BUUD

Son zamanlara kadar, maddenin dünya üzerindeki şekillerinin sadece; katı, sıvı ve gaz olabileceği kabul edilirdi. Okulda bir çocuğa, maddenin ne hallerde bulunduğu sorulduğunda çocuk üçten fazla şekil sayarsa, onun maddeyi bilmediğine hükmedilir ve günün realitesine uygun olan bilgiye uyularak, çocuk sınıfta bırakılırdı! Halbuki gazın üzerinde de madde tezahürlerinin olduğu bugün dünyada bilinmektedir. İnsanlar tarafından bilinen bilinmeyen muhtelif menşe'li şualar, gaz üzeri tezahürlerden başka şeyler değildirler.
Biz böyle demekle maddeyi, "katı, sıvı, gaz ve bir de gaz üzeri şualarda tesbit edilen maddî tezahürler" şeklinde dört gurupta toplayarak sınırlandırmak istemiyoruz. Biz ne bu, ne de başka şekilde, hiçbir maddenin hudutlarının tesbit edilmesine taraftar değiliz. Çünkü maddenin bir de; maddî tezahürler üzeri manevî değerlerle karışık hallerde dünyaya tesirleri vardır ki, bunlar "şua" bahsinde manevî şualar olarak izah edilmiştir. Şu halde; "madde, şu şu hallerde bulunur" diyerek kesip atmak ne kadar yanlış hareket ise, onu hudutlandırmak da o derece yanlış bir harekettir.
Buud meselesine gelince; insanların bugüne kadar üzerinde durdukları madde ve buud'u, madde hakkındaki bilgi ile izaha çalışacağız:
Madde için, "katı, sıvı ve gaz hallerinden başka hallerde bulunmaz" denildiği zamanlarda, şuaların "gaz üzeri" tesirlerinden haberi olan yoktu. Şuaların tesirleri[18] ve gaz üzeri maddî tezahürleri öğrenilince, maddenin buudlarının da üçten fazla olduğu düşünülmeye başlandı. Bu misal, ilmin ve insan idrakinin sistemli gelişimini göstermektedir.
Madde, üç halde bulunurken buudu izah edici durumdadır. Meselâ, katı haldeki maddede üç buudu da kolayca tesbite imkân vardır. Bir düzleme dökülen sıvıda ise aşağı yukarı iki buud mevcuttur. Bir gaz zerreciği ise (üç buudlu olmasına rağmen) sembolik olarak buudsuz kabul edilebilir.

Şua tesirleri ise, üç buuda dayalı birçok teorileri alt üst edici durumdadır. Şua bilgisinin derinliklere girildikçe, zaman ve mekân mefhumunun rolleri sınırlanacaktır. Bir insan, şuaların yardımıyla zaman mefhumu ile ölçülmesi imkânsız işler yapabilecek, hattâ hayatı zaman mefhumu dışına çıkarabilecektir. Bu ise "dördüncü" diyebileceğimiz bir buudun mevcudiyetidir.
Şuayı dördüncü buud olarak kabul edersek ve onun, mevcut vasıtalarla izah edemediğimiz realitesinin de üzerinde durulursa, "dördüncü buudun sırrı" apaçık ortaya çıkar.

282.
ESKİ-YENİ

Eskiyen bir şey yoktur. Madde tesiri altında eski gözüken şeyler mevcuttur. Her eski gözüken şey, yenilerin hâsıl olmasında rol oynar. Böylece hâsıl olanlar da sanıldıkları gibi yeni değildirler.

283.
ATOM

Harekette olmayan hiçbir şey mevcut değildir. Atomlar da harekettedirler ve atomların bünyesinde bulunan elektronların adetlerine göre o atomların meydana getirdikleri maddeler çeşitli olur. Atomların çeşitli oluşlarının sebebi, elektron adetlerinin değişik olması ve bu halden hâsıl olan hacim değişiklikleridir.

284.
PLÂNLANAN HAYATA İNİŞ VE SPATYOM FARKLILIKLARI

Ruhlar hazırlanan plânlarını tatbik yoluyla tekâmül etmek maksadı ile dünya ve benzeri yerlere inerler.
Plânını hazırlamakta olan bir ruh, geçmiş bütün hayatlarını (enkarnasyonlarını) şuurla hatırlar ve ihtiyaçlarını tesbit eder. Bu vaziyetteki bir ruhu, bağlı bulunduğu per değeri destekler ve maddeli hayat plânı, zorlukları ve sıkıntıları ihtiva eder tarzda hazırlanır. Ruhlar, bu vaziyette, daha yüksek ruhların teşvik ve yardımları ile "bir maddeli hayat boyu" devam edecek olan plânlarını hazırlarlar ve bu hazırlık devresinden sonra dünyaya inerler.
Dünyaya inilen spatyomla, dünyadan ayrıldıktan sonra dönülen spatyom arasında büyük farklar vardır. Dünyadan ayrıldıktan sonra dönülen spatyom daima sonsuzluklara doğru genişler mahiyettedir fakat dünyaya inerken uğranan son spatyom merhaleleri ise daima daralan ve sınırlanan bir manzara arzeder.

285.
PERİSPRİ

Perispri ilk oluşum anlarında esîrden hafiftir. Dünya ve benzeri yerlere adapte olmak için giderek kesifleşir, dünyaya indikten sonra da esîrden ağır bir hal alır.

286.
TAHRİP

Ruh tahrip edilemez. Tahrip edilebilen ancak maddeden hâsıl olan cisimdir. Maddeyi tahrip ise başka maddeler vasıtasıyla mümkündür.

287.
GERÇEK DEĞERİNİ İDRAK

İnsanlar, insan olarak yaşadıkları müddetçe hiçbir şeyi esas değeri ile idrak edemiyeceklerdir.

288.
DAİMÎ İBADET

Vaktî ibadet; aralıksız her an Allahın huzurunda olanlara, huzurda olduklarını hatırlatmak içindir.[19] Biz, daha evvelki verdiğimiz bilgilerle insanları vaktî ibadete mecbur ettik. Bundan maksat, onları daimî ibadet'e hazırlamaktı. Çünkü onlar ibadeti ancak vaktî ibadet olarak anlayacak durumdaydılar[20].

289.
TEKÂMÜL PLÂNI VE TOPLUM

Her fert, tekâmül plânına uygun bir toplumda yaşar. O toplum veya hayatı boyunca içersinde yaşadığı çeşitli toplumlar, ruhun tekâmül plânına en uygun toplumlardır. Toplum, ruhların tekâmülü için bir vasıtadır.

290.
İDRAKİN PLÂNA YANSIYIŞI

Bir ruhun dünya veya benzeri yerlere inmeden plânı hazırlanır ve "madde veya madde benzeri vasıtalı" hayatı boyunca o plânı tatbik eder.
Bu plân hazırlanırken o ruhun tekâmül ederek idrakini geliştirmesi de göz önüne alınmıştır. O ruh, şayet dünya veya benzeri herhangi bir tekâmül okulundaki hayatı boyunca yaptığı işlerle, göstermiş olduğu gayretle gelişmiş ve tekâmül ederek idrakini yükseltmişse; bu idrak yüksekliği otomatik olarak onun maddeli hayatına tesir eder..
Bunun aksi olursa, yani plânı icabı geçirmesi icab eden tekâmül merhalelerini lüzumlu olan sür'atle geçirmez, gecikirse, bu takdirde o insanın yine tekâmül plânına bu hal otomatik olarak yansır.
Tekâmül plânları o insanın maddeli hayatta geçireceği hâdiseleri en küçük teferruatına kadar fakat maddeli hayatı boyunca tekâmül yolunda göstereceği gayreti de nazarı itibare alınarak, insan idrakinin kavrayamıyacağı bir mükemmeliyette tanzim edilir.

291.
KANUN

Ruh, tekâmül gayesi ile inmiş bulunduğu yerde mevcut bulunan maddelerin dışındaki maddelere bedeninde yer veremez.

292.
PER-VİCDAN İKAZLARINDA KONTROL

Vicdandan zannedilen fakat ruhun derinliklerinden gelmeyen bütün ikazlar per'dendir. Ruhun derinliklerinden gelen ikazlar ise "ikaz" değildirler. Çünkü zaten ruh onu (bu bir kötülük ikazı ise) yapamayacak mertebeye erişmiştir. Bu sebeple o bir "hissediştir".

Ruhtan geldiği sanılan ikazlara rağmen insan yapılmaması gereken şeye karşı bir alâka duyuyor, onu yapmak istiyorsa; o ikaz per'dendir.
Şayet insan, yapılmaması gereken o şeyi zaten asla yapamayacağını hissediyorsa; o ikaz vicdandandır.

293.
YÜKSELİŞ

İdrakli tekâmül devresinde insan daima önünde gördüğü yüksek değer istikametinde yükselir, yükseldikçe de önünde yeni ve daha yüksek değerler görür. Bu, dünya hayatından sonra da böylece devam eder.

294.
İRŞAD

Her şey o kadar güzel cereyan etmektedir ki, bunu insanî idrake anlatmak imkânsızdır. Fakat zaman zaman insanların irşad edilmesi lüzumludur. Çünkü her atılımdan önce o atılıma hazırlanmak icab eder.
Hiçbir peygamber dünyayı ıslah[21] için gönderilmemiş, sadece uyarmakla vazifelendirilmiştir. Bir de insan idrakinin kavramasına imkân olmayan, bu vasıflara sahip bulunmayan insanlara; o kavrayamadıkları şeylerdeki, tekâmülleri ile ilgili bilgiler verilmektedir.

295.
"VASITALI TEKÂMÜL OKULLARI"NA İNİŞ ŞARTI

Madde, robot değerlerin kabalaşmasından hâsıl olmuştur. Manevî değerler, tedricen kabalaşarak ser haline gelmişlerdir. Ser, robot değerlerin kabalaşmasından, hâsıl olan yegâne tezahür değildir. Sere benzer daha birçok basit elemanlar mevcuttur. Ser bunlardan bir tanesi fakat dünyada ve dünyanın mensup olduğu kâinatta yaşayanları en çok ilgilendirenidir. Çünkü ser dünya ve dünyanın mensup olduğu kâinatta mevcut maddelerin esasını teşkil etmektedir.
Bu sebeple herhangi bir ruhun, dünyaya ineceği zaman, en önce dünyanın da mensubu bulunduğu kâinatın en basit ana unsuru olan ser zerreciği ile irtibata geçerek, dünyada mevcut maddelerle ilk bağlantıları bu şekilde kurması icab eder. Dünyadan ve dünyanın bulunduğu kâinattan başka kâinatlarda denenenlerde ilk önce, ser zerreciğine benzeyen, o kâinatların esas ana unsurları ile irtibata geçmeleri, o kâinatlara inebilmeleri için lüzumludur.
Bu; Mutlak Kanunun icab ettirdiği bir durumdur ki, herhangi bir "vasıtalı tekâmül okuluna" tekâmül etmek gayesi ile inecek olan bir varlık, bunun dışında o okula inemez.

296.
SPATYOMDA MADDELİ HAYAT

Bundan evvel spatyomun kısımlarından bahsettik. Çünkü spatyom ruha ser refakat ettiği müddetçe maddelidir ve ruh madde ile irtibatta kaldıkça az da olsa madde ölçülen ile ifade edilebilen bir hayat geçirir. Ruhun madde ile olan irtibatı ne kadar fazla olursa, o kadar madde ölçüleri ile ifade edilebilir vaziyettedir.
Buna misal olarak; normal hayatta olan bir hâdise ile rüya görme ânında geçen vakitleri mukayese ederseniz, ruhun maddeye tesiri oranında az zamana çok şey sığdığını görebilirsiniz.

297.

MANYETİZMA

Ruhun, madde üzerine imkânları oranında tam olarak tesir edebilmesi için maddeyle olan bağlantısının kopmuş olması icab eder. Bir ruh bedenden kurtulduktan sonra madde üzerinde, ancak tesir imkânlarına göre hâkimiyet kurabilir.
Dünya hayatında ruhu maddeye hâkim kılan ve madde üzerindeki tesirlerini arttıran, hattâ maddeyi değiştirmeye sebep olan manyetizmadır. Manyetizma ruhu bedene hâkim kılar ve gerek bedeni teşkil eden maddeler ve gerekse dışarıdaki maddeler üzerinde, ruhun iradesi ile tesirler icra edebilir. İlerdeki tedavilerde manyetizma, bu sebeple çok büyük roller oynayacaktır.

298.
VASITASIZ TEKÂMÜL

Ruhlar belli bir olgunluğa eriştikten sonra tekâmül yollarında vasıtasız olarak ilerlerler.

299.
TEKÂMÜL KADEMELERİ

Tekâmüle sevk edilen değerler daha ruh haline gelmeden evvel birçok tekâmül merhaleleri[22] geçirirler. Onlar “değerlenme imkânlarına sahip değersizlikler” halinde halk edilmişlerdir.
Tekâmüle sevk edilen değerler, değerlene değerlene ve birçok merhaleler geçire geçire ruh haline gelirler. Onların ruh haline gelmeden evvel geçirdikleri merhaleler birçok şekillerde tasnif ve izah edilebilirler.
Esas ana hatları göz önünde tutularak, biz bu tarifi şu şekilde yapacağız:
1. Tekâmüle sevk edilen değerlerin tam değersiz olarak, robot değerlerin hâkimiyeti altında geçirdikleri tekâmül devresi; “tam otomatik devre”,
2. Tekâmüle sevk edilen değerlerin robot değerler üzerinde tesirler icra etmeye başladıkları devre; ki biz buna “ilk canlılık belirtilerinin görüldüğü devre” de diyebiliriz.
3. Tekâmüle sevk edilen değerlerin, robot değerler üzerinde otomatik hâkimiyet kurmaya başladıkları devre; “bitkilik devresi”,
4. Bitkiden hayvana geçiş safhası,
5. Hayvanlık safhası,
6. Yaşadığını idrak safhası; “ruh’luk devresi”
7. Yüksek ruhî tekâmül safhası; “neden yaşandığının tefekküre başlandığı andan, neden yaşandığını idrak edinceye kadar devam eden devre”,
8. Madde aracılığı olmaksızın, “insanlık seviyesindeki ruh” üstü tekâmül safhaları.
9. Manevî varlık olarak üstün tekâmül devresine geçiş. Madde ve diğer robot değerler üzerinde tekâmülü oranında hâkimiyet kurduğu devredir ki, bu devre sonsuzluklara doğru devam eden en yüksek tekâmül merhalesidir. Bu devre ruhların “hak ederek”, mükâfat olarak, üzerlerine yüksek vazifeler aldıkları bir devredir.

300.
GAYE RUHUN TEKÂMÜLÜDÜR

Tekâmül merhaleleri çeşitli yerlerde ve çeşitli vasıtalarla olur. İki ayrı varlığın herhangi bir tekâmül merhalesine erişebilmesi için muhakkak surette aynı robot değerlerle denenmesi icab etmez. Gaye olan, vasıtalar değil tekâmüldür.

Vasıta ne olursa olsun, ruhlar için gaye tekâmül etmektir ve o tekâmülde de vasıtalar çeşitli olabilir. Buna “yollar ayrı olabilir” de denilebilir. Fakat bütün bu yollardan gaye, ruhun tekâmül ederek yükselmesidir.

301.
DERT VE SIKINTI

Dertleri unutabilmek, başkalarının dertleri ile meşgul olmakla mümkündür. Büyük dert ve sıkıntılarına rağmen başkalarının sıkıntı ve dertleriyle meşgul olanlar yüksek ruhlardır. Bu gibiler, dertli halde bile dertsizliğin huzurunu duyarlar. Böyle olanlar; yükselmek için iyilik etmeyen, fakat iyilik ettikleri için yükselenlerdir.

302.
BU BİLGİLERİN BENİMSENMESİ

Bu bilgileri her okuyan ve anlayan hayatına tatbik edemez. Bu bilgiler ancak onları benimseyenlerin tatbik edebileceği şeylerdir.

303.
MEVCUT MANEVÎ DEĞERLERİN RUHA İLÂVESİ

Manevî hiçbir değer kaybolmaz ve hiçbir değer yeniden var olmaz. Ruhların tekâmül ederek arttırdıkları değerleri; gayretleri ile, mevcut manevî değerleri kendilerine ilâve etmeleri şeklinde izah edilebilir.
Mevcut olan ve hak eden ruhlara eklenen bu değerler, ruhların tekâmül yolları üzerinde serpilmiştir. Bu değerler tekâmül etmekte olan en basit varlıkların civarında olduğu gibi, en yüksek varlıkların da civarındadır ve ruhlar bunlara lâyık oldukları oranda malik olabilirler.

304.
MUTLAK VARLIK VE TANRI

Mutlak Varlık denilen, hakikatte Tanrının, Kanun ve Plânla hudutlandırılmış değerinden başka bir şey değildir. Hakikatte Tanrı, Mutlak Varlıkla ve onun Kanun ve Plânı ile hudutlandırılamıyacak değerdedir.
Tekâmüle sevk olunan değerler yükselerek Mutlak Varlık imkânlarına kadar çıkabilirler fakat yine onun üzerinde, sonsuz yüksekliklerde Tanrı vardır.

305.
TAHAYYÜL VE VAR EDİŞ

Tanrı bütün var ettiklerini sonsuzluklarla ifade edilemiyecek bir arzu ve tahayyül kabiliyeti ile var etmiştir.
Basit mânada “bir şeyin tahayyülü” demek; o şeyin, mevcut olsun olmasın ruhta suretlenmesi demektir. Tanrı da tahayyül ederek var ettiklerini kendi benliğinde suretleyendir.

306.
HER TEKÂMÜL SEVİYESİNE UYGUN
TEKÂMÜL OKULU VARDIR..

Ruhlar, dünya ve benzeri yerlere inerlerken istedikleri yere gidemezler ve istedikleri kalıba bürünemezler. Gidecekleri yer ve bürünecekleri şekil tekâmüllerine en uygun olan kalıp ve şekildir. Dünya ve diğer imtihan yerleri, tekâmüle sevk olunan varlıkların alacakları en uygun şekil ve bedenler ile doludur. Bu şekiller ve bedenler o kadar çeşitlidir ki, her ruh tekâmül seviyesine en uygun gelecek bir kalıbı bunlar arasından seçebilir.
Bir ruhun tekâmül seviyesine en uygun okul, daima o tekâmül seviyesindekilere en uygun kalıp ve bedenler ihtiva eder. Yalnız bunlar o kadar çeşitlidir ki, bunun için; "sayısız tekâmül okulları, sayısız kalıp ve şekillerle doludur" diyebiliriz. Ruhlar bu kalıp ve şekillerle Mutlak Kanun esaslarına göre irtibata geçer ve bağlanırlar. Bu sebeple ruh, bir tekâmül okulunda değil, muhtelif tekâmül okullarında ve muhtelif kalıplardan geçerek tekâmül eder.
Bütün tekâmül okulları ruhlar için birer misafirhanedir. Ruhlar olgunlaşır ve daima olgunluk derecelerine uygun okullar bulabilirler.

307.
MADDÎ MESAFE

İnsanlar en büyük hataya, Allahla aralarındaki mesafeyi madde ölçüleri ile izaha çalışmakla düşerler.

308.
EN KÜÇÜKTE EN BÜYÜK

Ser zerreciğinden itibaren maddî tezahüre âmil olan madde esası cevherler, sere doğru küçüldükçe küçülen ve sonsuzluklara doğru küçülerek sonsuz büyüklükler olan hiçliklere ulaşırlar. Bu, asırlardan beri tasavvufun da hissettiği "devir" hâdisesinin sırrıdır.

309.
BEDRİ RUHSELMAN VE BU BİLGİLERİN ALINIŞI

Bedri Ruhselman'a verilmiş bulunan, bundan önceki yüksek bilgileri ihtiva eden kitabın esas vazifesi; vazifelileri vazifelerine hazırlamaktır. Kitap, en yüksek plânlardan olmasına rağmen plân hassasını haizdir. Çünkü bedenliler, plânlarla, ancak medyom vasıtası ile ve çok defa operatörlü olarak bilgi alırlar.. O bilgileri verdiren ise yine bizdik. Fakat biz, "bu bilgileri" verdirilmiyor bizzat veriyoruz!..
Bu bilgileri alan'a spritizma tecrübelerini kapamamızın sebebi de bu idi. Çünkü o medyum değildir ve asla olamaz! Plân bilgileri, kaçak olarak ona da ancak her insana girebildikleri kadar girebilirler. Onun medyomluğu herhangi bir insanın medyumluğundan ileri değildir. Çünkü medyom, plânlarla irtibat temin eden bedenlilere verilen isimdir. O ise plânlarla irtibatta olduğunu zannediyordu fakat değildi..
Mutlak Din, Allahla insaniyeti tam karşı karşıya bırakan idrak dinidir; şu halde peygamber de değildir.. Sadece bizimdir.

310.
HAYAT PLÂNI

Bir insanın hayat plânını, mukadderatını; ruhî ihtiyaçları çizer.

311.
REENKARNASYON[23]

Tekâmül etmekte olan varlıklar için tek bir hayat vardır ki, bu hayat “ilk oluş” ânında başlamıştır ve sonsuzluklara doğru uzanır. Bu tek hayat, tekâmül esasları icabı, birçok hayatlar halinde tezahür eden kısımlardan meydana gelmektedir. İşte bu kısımlardan dünyada geçirilenlerine dünya hayatları diyoruz.
Dünya hayatı, bilindiği gibi doğumla başlar ve ölümle son bulur. Fakat bu başladığından ve son bulduğundan bahsettiğimiz hayat, asıl hayatın pek ufak ve ehemmiyetsiz bir parçacığından başka bir şey değildir. Reenkarnasyon, kısaca; sonsuzluklara doğru devam eden aslî hayatı boyunca ruhun birçok kereler bedenlenerek tekâmül yoluna devam ettiğini açıklamaktadır[24].
İşte, ruhun bedenlenerek dünyaya gelişine, doğum; bedeni bırakarak, tekrar bedenlenmek (veya bedene benzer vasıtalardan istifade ederek) tekâmülüne devam etmek maksadı ile dünyadan ayrılmasına da ölüm denilmektedir. Aslında, ruhlar ne ölür, ne de hastalanırlar!
Bir de, dünyaya gelip gitmelerin, eski Hint inancında olduğu gibi eski hayatlardaki iyilik ve fenalıkların karşılıkları olduğu inancı vardır ki, bu izah Mutlak Tekâmül Nizamı’na aykırıdır[25]. Çünkü hayattan gaye tekâmüldür, tekâmülün de ayrıca çok yüksek gayeleri vardır. Ceza ve mükâfat, dünyaya tekrar gelerek yaşamak için yeterli sebepler olamazlar. Çünkü ruhlar bugüne kadar ceza olarak kabul edilmiş olan manevî ıstırap ve acıları dahi tekâmülleri için lüzumlu ve faydalı olduğundan dolayı çekerler.
Bilin ki, herkesin iyiliğini Allahtan çok kimse isteyemez. O’nun yolu iyiye ve ileriye giden yoldur, fenaya gitmez. Azaptan da gaye iyiliktir. O kimseye fenalık olsun diye elem vermez, azap çektirmez. O’na yaklaşmak güçtür fakat zevki bitmez tükenmez. Hiçbir varlık O’nun büyüklüğünü, iyiliğini, güzelliğini tasavvur edemez. Allah büyüktür, bu büyüklüğün zerresine dahi tefekkürle erişilemez.

312.
TEK BİR HAYAT

Tek bir hayat, fakat o hayatın “hayatlar” denen birçok safhaları vardır.

313.
EBEDÎ ÂLEMLE İRTİBAT

Her insan az veya çok ebedî âlemle irtibattadır. Dünya şuurunun bu irtibatı idrak edecek hassasiyete erişmemiş olması, bu halden o insanları habersiz bırakır.

314.
DİN DE TEKÂMÜL ETMEKTEDİR

Dinler de dahil tekâmül etmeyen, değişmeyen hiçbir şey mevcut değildir.

315.
BAK

Az konuşuyor diye kibirli denen mütevaziye, çok konuştuğu için âlim zannedilen cahile bak.
Sahte tevazu sahibi kibirliye, gösteriş için iyilik eden hasise, gizli olarak herkese yardıma koşan hasis denen cömerte bak.
Aşk için kötülük eden aşksıza, menfaati için yalan söyleyen kalpsize, mevkî sahibi mevkîsize bak.
Dindar gözüken dinsize; ana, baba, kardeş, evlât veya akraba katili olan, büyük denen küçüğün türbesine, türbesinin koskoca kubbesine ve o kubbenin altında yatan küçüğü büyük sanan düşüncesizlerin ibret alınacak hallerine bak.
Hırsız veya namussuz diye iftira edilen namusluya; kılık kıyafetle dindar gözüken dinsize, cahile bak.

Öldüğü için üzerine taş konan, öyle olduğu halde aranızda yaşayana bak.
Doğumu her şeyin başı, ölümü ise hakikî hayatın sonu sanan bilgisize bak.
Yaşı küçük olduğu halde en yaşlıdan da yaşlı olana bak.
Güzel gözükenin çirkinliğine, çirkin gözükenin güzelliğine, büyük gözükenin küçüklüğüne, küçük sanılanın büyüklüğüne bak.
Hakikatleri hissedenlerin pırıl pırıl parlayan yüzlerine, bedenlerine yansıyan ruh güzelliklerine bak.

316.
VAHY İLE DENENEN VAZİFELİ

Mühim vazifelilerin hemen hepsi evvelâ irşâd edilerek vazifelerine hazırlanmış sonra da denenmişlerdir. Onların denenmeleri yine kendi arzu ve plânları icabıdır. Bu denenenlerden bir çoğu tebliğlerle evvelâ belirli bir yöne çekilirler ve en nihayet onlara "sen Allahsın!" denir. Bu, Muhammed peygambere de böyle olmuştur, fakat o bunu düşünmemeyi ve sonucunu beklemeyi bilen pek az vazifeliden biridir.
Cibril[26] ona sürekli olarak bunu duyurmuş, fakat o sükût ile cevap vermiş ve bu hususta en ufak birşey söylemeden yoluna ve vazifesine devam etmiştir. Ayna olayı onun denenme örneklerinden sadece biridir. O aynada kendi görüntüsünü görmüş fakat bunu Allahın görüntüsü veya kendini aynada tezahür ettiren Allahın bir görüntüsü olarak kabul etmemiştir. Tanrının kendisine bahşettiği lûtuflar için şükretmesini ve itidalini[27] kaybetmemesini bilmiştir.
Tanrı, halk edip tekâmüle sevk ettiği varlıklarına, idrak seviyelerine göre, lâyık oldukları kadar kendi hassalarından[28] lûtfedendir. O'nun malik olduğu hassa ve kabiliyetlere asla erişilemez. O ve hassaları, O'nun imkânları, asla tasavvur edilemez. Ondaki tevazu da büyüklüğü gibi eşsizdir. Kendini "Tanrı" veya "Tanrıdan" zannedenler, bunun tesirine hattâ gururuna kapılanlar, Tanrı yolunda vazifeye hazır kimseler olamazlar. Çünkü bir vazifelinin vazifeden evvel, nerede olduğunu bilmesi ve idrak etmesi zaruridir.
Tanrı varlıklarının herhangi birisinin şekline bürünebilir!. Fakat asla buna ihtiyaç hissetmez. Çünkü Tanrı insan veya herhangi bir varlığının kılığına girerek, insanlar arasında insan gibi yaşayarak yalan söylemek lüzumunu asla hissetmez. O, fena olduğunu vazifelilerine bildirdiği ve tekâmüldeki varlıklarını ikaz ettiği bir yola asla tevessül[29] etmez. O Tanrıdır! O iyilik, liyakat ve doğruluğun olduğu kadar tevazu ve adaletin de erişilemez, düşünülemez en yüksek noktasıdır.
İnsanın Tanrı olması asla mümkün değildir. Tanrı da hiçbir zaman insan kılığına bürünmez. Doğruluktan uzak yollarla halk ettiklerini denemeye veya irşada asla girişmez.
O, bir insana "sen Tanrısın" da dedirtmez. Onlara "Tanrı" dedirten yine dünyaya gelmeden önceki kendi arzularıdır. Her vazifeli tekâmül etmiş bir varlıktır ve maddeli hayatta geçireceği günleri ve hayatı başlı başına plânlayacak bir durumdadır. O, bunu sırf kendi kendini denemek maksadı ile yapar. Ya bu sözlerin tesirine kapılır, maddeli hayattan sıyrılır; yahut da yine kendi idraki ile bu sözlerdeki mânaları anlar, sabreder, unutarak vazifesine devam eder.

317.
MADDE ÜSTÜ

Bir insan ki, ümit ve düşüncelerini, dünya ve maddî imkânların üzerine çıkaramaz, o insan dünya hayatı boyunca daima bedbaht olmaya mahkûmdur.

318.
İMKÂN

Maddî imkânsızlıklar çok defa manevî imkânlar hâsıl ederler.

319.
KÂİNATLAR, GELİP GİTMELER

Dünya, maddeyi vasıta ederek ruhî gelişme sağlayan tekâmül okullarından biridir. Bedensiz, cisimsiz varlıklar, hakikî değerlerdir. Bunlardan dünyada idrakle tekâmül etmekte olanlara ruhlar denilmektedir.
Bedenlere ait sanılan ruhlara ise, hakikatte bedenler tâbidir. Madde ile tekâmüle sevk edilmiş olan daha basit varlıkların da iştiraki ile, robot varlıklardan vücuda gelen bedene ruhun bürünmesi sonunda hâsıl olan karışıma insan denilmektedir.
Nasıl ki, ruhlar için dünya bir tekâmül yeri ise, beden de, içersinde yaşayan varlıklara bir tekâmül dünyasıdır. Bedendeki basit varlıkların dünya ile temasları, dünyada yaşayan insanların kâinatla temasına benzer.
Bir basit varlık nasıl ki mensubu bulunduğu bedene tâbi ise, kâinat da öylece daha büyük ve manevî değeri fazla olan varlıklara ve sistemlere tâbidir.
Kâinatlardan bir tanesinde bulunan dünyaya, insanlar, diğer tekâmüldeki varlıklar gibi tekrar tekrar gelip giderler. Bu gelip gitmelerden maksat, yüksek gaye ve vazifelere erişebilmek için tekâmüldür.

320.
ÇOCUK YAŞINDA ÖLENLER

Doğar doğmaz veya çocuk yaşında ölenler, daha çok tekâmül etmek için değil de bazı kimselerin tekâmüllerinde rol oynamak için dünyaya inerler. Bu sebeple, doğar doğmaz ölenlerin çoğu olgun, tekâmül etmiş ve bir vazife için dünyaya inmiş ruhlardır.

321.
GIDA HALİNDEKİ ROBOT DEĞERLER

Bitkiler cansız gıda ile, yani tekâmüle yardımcı robot değerlerle gıdalanırlar. Bitki ve hayvanların bünyesine giren gıda halindeki robot değerler, canlıların bedenine karışırlar ve o bedenin canlılık hassası içersinde, tâ o bedeni terkedene, yani ölüm hâdisesinin vuku bulmasına kadar bedenin bir parçası halinde tezahür ederler.

322.
RUH BAĞIMSIZDIR

Herhangi bir ruh, irtibatta bulunduğu madde ne olursa olsun; bağımsız haldedir de!

323.
EN DOĞRU

Dünya hayatında doğru ve inanılması gereken hakîkat; en doğrunun bilinemiyeceği ve hiçbir şeyin bütün meçhulleri çözülerek öğrenilemiyeceğidir.

324.
MUCİZE, AKIL, MANTIK

Mucizelere dayalı olarak bildirilen bilgiler, o mucizeyi gösterenin ömrü boyunca ispat edilebilir. Ebediyen inanılması istenenler, mucizelere değil akıl ve mantığa dayalı olanlardır.

325.
ÇEŞİT ÇEŞİT DÜNYALAR

Dünyadan başka birçok dünyalar, bu dünyalarda da çeşit çeşit bedenli bedensiz, şekilli şekilsiz, maddeli maddesiz varlıklar vardır.
İnsanların tasavvur edemiyecekleri renklerle süslü dünyalar.. Yanyana oldukları halde birbirlerini görmeyen fakat görür gibi hissedebilenlerin denendikleri dünyalar.
Görünmeyen evlerde oturulan, şeffaf[30] zeminlerde dolaşılan, şekilsiz, cisimsiz ağaçların gölgelendirdikleri dünyalar.. Binlerce derece sıcaklıkta tirtir titreşenlerin yaşadıkları dünyalar..
Hiçbir şeylerini insanların tasavvur edemiyecekleri dünyalarda, çeşit çeşit varlıklar yaşarlar, imtihan olunurlar ve tekâmül yollarında ilerlemeye çalışırlar. Dünyada ve diğer dünyalarda hayat aynı intizamla devam eder.
Bütün bu dünyalar ve bu dünyalarda olup bitenler zerre kabilinden dahi, Tanrının büyüklüğünün ve kudretinin izahı olmazlar. Çünkü O'nun büyüklüğünün ve kudretinin tasavvuru dahi mümkün değildir. Dünya ve kâinatın büyüklüğünü idrak, izahı imkânsız büyüklük ve sonsuzlukların ufacık bir zerresini idrakten başka bir şey değildir. Bu sonsuzluklarla dahi izahı imkânsız olan büyüklükleri idare eden, Allahın Kanunu'dur ve her şeyden evvel Mutlak Adalet'in temsilcisidir.
Kainatlara, insanlara gösterilen alâka, aynen ufacık karıncalara da gösterilir. Bir insanın vücudundaki mikroplarla da o insan kadar alâkadar olunur. Böcekler de tıpkı insanlar ve diğer varlıklar gibi doğarlar, tekâmül yollarında ilerlerler ve ölürler. Fakat bu ölüm bir son değildir. Çünkü onu yeni hayatlar takip eder.
Hayat görünüş itibariyle değişebilir, fakat hiçbir zaman durmaz devam eder. Her şeyin, her hâdisenin, her var oluşun sebepleri vardır. Sebepsiz yere ne yağmur yağar, ne rüzgâr eser, ne de bir yaprak dalından kopup yere düşer. Her şey bir sebep altında olur, her olan şeyden de haberdar olunur.
Denenenlere cüz'i imkânlar verilir. İyilik ve fenalıklar geçilmesi icab eden tekâmül yoluna yanyana serilir. Vakit gelince fenalıklar cezalandırılır, iyilikler mükâfatlandırılır.
Ceza da, mükâfat da, ruhların tekâmülleri için lüzumludur. Tıpkı iyi yoldan fena yola geçenlerin denendikleri gibi, fenadan iyiye dönenler de yine kendi ruhları vasıta edilerek denenirler. Affa lâyık olunca da, vicdan ve per değerleri aracılığıyla affedilirler.
Yaşanan zamanın realitesinin fena addettiği şeyler, yapılmaması gereken şeylerdir. Bir insan, fena olduğuna inandığı bir şeyi yaparsa günaha girer. İdrak edildiği halde bile bile yapılan fenalıkların ve işlenen suçların karşılıkları, ilerde, dünya hayatı yaşayanların tasavvur edemiyecekleri bir ağırlıkla ruhların üzerlerine çöker ve günahkâr ruhları, dünya imkânları ile izah edilemiyecek bir ağırlıkla ezer.
Tanrının Nizamı, iyilik ve fenalıkları, en ufak teferruatına kadar kolayca tesbit eder. Bu, her şeyi var eden ve ettiren için çok basittir.
İnsanlar çok kereler idrak edemedikleri lûtufları, Tanrının zulmü veya cezası zannederler. Halbuki Tanrı; her var ettiğine, ihtiyacı olan her şeyi veren, onların ihtiyaçlarını onlardan çok bilen ve onları onlardan çok düşünendir.
O; kâinatları, kâinatlardaki dünyaları, tekâmül etmesini istediği varlıklarının ilerlemelerine vasıta eden ve onları bu yerlere zaman zaman gönderendir.

326.

KADINLIK-ERKEKLİK

Kadınlık, erkeklik, kısaca cinsiyet; olgunlaşma yolunda olanlar için bir tekâmül faktöründen başka bir şey değildir.
Olgunlaşan ruhlar, dünya ve benzeri yerlerdeki tekâmül devrelerini geçirdikten sonra, artık cinsiyetle alâkaları kesilir ve sadece ruh olarak veya bambaşka şekillerde bedenlenerek cinsiyet konusu dışında tekâmül ederler, cinsiyet ve şehvet dışı vasıtalarla ürerler, tekâmül yollarında ilerlerler..

327.
DEĞER

Manevî değerler, maddî değersizlikler halinde de tezahür edebilirler. Maddî değerler de manevî değersizliklerin sebepleri olabilirler. İşte madde ile denenenler, bu iki değer arasında bocalarlar. Bu bocalayışta, onları değere veya değersizliğe ulaştıracak olan; cüz'i iradeleridir.

328.
MUCİZE

Mucize göstermiyoruz. Çünkü bilgilerimize mucizeleri görerek tâbi olunmasını değil, idrakle inanılmasını istiyoruz.

329.
POZİTİF-NEGATİF VE CİNSİYET

Pozitif ve negatiflerle imtihan, dünya ve benzeri yerlerdedir. Hiç şüphesiz ki bundan da gaye, her şeye olduğu gibi ya tekâmül etmek veya tekâmüle hizmettir. Dünyada pozitif ve negatifler çok defa ayrı ayrı cisimlerdedirler ve pozitiflerle negatifler birbirlerini çekerken cisimler de birbirlerine yakın gelirler.
Kadın ve erkek münasebetleri de böyledir. Şehvet, aksi işaretli madde ve manevî değerlerden teşekkül etmiş şuaların birbirlerini çekmesidir. Karşı veya aksi işarete alâka, en mühim imtihan vasıflarından birisidir ki, ruhları daha yüksek şartlara hazırlar.
Dünyadan daha yüksek seviyedeki imtihan yerlerinde yine pozitif ve negatiflerle imtihan vardır. Fakat bunlar ayrı ayrı cisimlerde değil, aynı cisim veya beden üzerindedir. Yani bir ruh, bedeninde kendisini tekâmül ettirecek imkânları bulur. Artık o ruh için ayrı bir kadın veya erkek aramak ihtiyacı yoktur. Çünkü karşı cinse karşı duyacağı aşkı, zaafı, düşmanlığı o kendi kendine karşı duyar. Böylelikle duyduğu aşk veya sevgi yine kendisine tesir eder; şayet kin duyuyorsa bundan azap duyacak yine odur.
Kısaca; kendi icraati veya duyduğu manevî hisler yine kendisine karşıdır ve bu hisleri duymanın yanısıra, duyduğu hislerin muhasebesini de vicdanında yapmak zorundadır. Bu, aynı bedende aksi işaretlerle imtihan tarzıdır. Bu tarzda imtihan edilen yerlerin altında dünya, üstünde ise daha birçok tekâmül okulları vardır.

330.
DİN - İDRAK

Din, idraktir. Dinlerin ise hepsi bu idraktan ve bu idrakin hazırlık devrelerindendir.
Bu idrake varanlara hoşgörümüz fazladır. Fakat bu hoşgörü hiçbir zaman yapılmaması icab edenleri yapmak konusunda olmayacaktır. Çünkü biz bütün hakikatleri apaçık, pırıl pırıl, boşuna bildirmiyoruz; boşuna, bilinmesi imkânsız yüksekliklerden deliller vermiyoruz.

Biz insaniyetin önüne, dini idrak ettirecek ve onları her türlü teşevvüşten kurtaracak yolu koyuyoruz. Onlar isterlerse bu yolun yanındaki fenalıklar yolundan da yürüyebilirler. Her zamanki gibi, imtihanlarında onları serbest bırakıyoruz.

331.
VAZİFE

Manevî vazife, manevî değerdir; manevî değerler için ise zaman mevzubahis değildir. Geciktirilmekle bir şey kaybetmezler; fakat o vazifeyi geciktirenlerin kayıpları çok büyüktür. Çünkü kaybedilecek; vazifedir. Vazife, maddeli hayatta belki bir yük gibi gelebilir, fakat hakikatte, manevî hayata da yansıyacak, ruhu zenginleştirip yükseltecek en faydalı değerdir.
Mükâfat vazifedir.
Manevî vazife ise, ruhu yüksek değerlere eriştiren bir değerdir.

332.
EBEDÎ ŞUURUN BİLGİSİ

Her bedenli, ruhî tekâmülünün derecesinde bilgi idrak edebilir.. Şayet bir bedenli herhangi bir sebeple ruhen tekâmül ettiği halde tekâmül derecesinin icab ettirdiği bilgiye sahip değilse, yahut hakkında o şekilde hüküm veriliyorsa, bu hüküm dünya şartlarına göre doğru fakat hakikatte yanlıştır. Bu dereceye yükselebilmiş bir insanın aslî şuuru o bilgilere sahiptir. Bu sebeple böyle bir insana hakikatler içah edilir edilmez derhal anlar. Bu, hakikatte yeni bir bilgiyi öğrenmesi değil, hariçten yapılan tesirlerle ebedî şuurunun malik bulunduğu bilgileri dünya şuur ve idrakine geçirmesidir. İşte verdiğimiz bilgiler de bu seviyeye erişenlerin, bilgilerini dünya idrak seviyelerine yansıtabilmeleri içindir.

333.
SEVGİ

Sevgi, herhangi bir sübjektif değeri takdirden doğan ve sübjektif olan değerdir.

334.
YAPILAN VE SÖYLENEN

Dünyada, söylenmeden yapılan fenalık ve âdiliklerden çok, yapılmayan fakat yapılacağı söylenen sözler üzerinde durulur.

335.
TEKÂMÜL DÜNYALARINDA “DEVİR”

Ruhların dünyadan başka diğer tekâmül yerlerine tekrar tekrar gitmelerini izah için reenkarnasyon tabirini kullanmak doğru olmaz. Çünkü diğer tekâmül dünyalarındaki ruhlar, bu dünya maddelerinden hâsıl olan et, kemik gibi maddelerle bedenlenmezler[31].
Ruhlar indikleri tekâmül yerlerinin şartlarına uygun olarak bedenlenirler ve öyle tekâmül yerleri mevcuttur ki, oralara inen ruhların bedenleri, madde ile tahdit edilmiş anlayış imkânlarıyla hiçbir şekilde tasavvur edilemez.
Reenkarnasyon tabiri sadece dünyada yaşayan insan ve hayvanlar için geçerlidir. Ruhların dünyadan başka gidip yaşayabilecekleri daha birçok yerler mevcuttur. Onların beden veya bedene benzer

tekâmül vasıtalarına bürünerek, tekrar tekrar yaşamak için robot varlıklı muhitlere inmelerine devir denir.
Ruhlar, robot varlıklardan istifade ederek tekâmül ettikleri müddetçe, tekâmül okullarının birinden diğerine devrederler veya arka arkaya aynı yere inerler. Arka arkaya dünyaya inen ruhların devrine, reenkarnasyon denir. Mutlak Tekâmül Kanunu'na göre devir, ruhların tekâmülü için şarttır, fakat reenkarnasyonun tahakkuku şart değildir.
Şayet bir ruh, tekâmül safhalarından bir kısmını dünyada geçirdikten sonra tekrar dünyaya gelmez ve tekâmülüne başka bir yerde devam ederse, evvelden dünyada edinmiş olduğu bilgi, görgü ve tecrübelerin bir çoğundan yeni gittiği yerde faydalanamaz. Çünkü her tekâmül yerindeki hayat, o tekâmül yerinin ana robot varlığının karakterini taşır. Meselâ dünyanın esas ana robot varlığı madde'dir. Bu sebeple, hava denilen maddeyi teneffüs eder, madde yer içer, madde sever ve ancak maddeden duyular vasıtasiyle bir şeyin mevcudiyetini tesbit veya hissedebilirsiniz. Dünyada her şey madde aracılığı iledir.
Aslında "tekâmül yeri" veya "dünyalar" gibi ifadeler de, sadece maddeli muhitlerde ve maddeyi izah için kullanılabilecek, madde ile tahditli ifadelerdir. Maddeden başka robot varlıklarla tekâmül edilen yerleri ve dünyaları, tarif için kullandığımız, "yer" ve "dünya" gibi maddî mefhumlar ise, elde başka imkân mevcut olmaması sebebi ile kullanılan, fakat madde olmayan varlıkları izah için yetersiz ifadelerdir.
Madde kâinatındaki bütün tekâmül dünyaları, birbirlerinden az veya çok farklarla ayrılmaktadırlar. Fakat, tekâmülü sağlayan dünyalar, sizin de mensubu bulunduğunuz kâinatta bulunanlardan ibaret değildir. Sayısız kâinatlar ve bu kâinatlarda da sayısız tekâmül yerleri mevcuttur. Diğer kâinatlardaki tekâmül dünyalarının esas ana unsuru madde değildir. Bu sebeple, madde hudut ve imkânlarınızla onları hiçbir zaman düşünemiyecek, tasavvur etme imkânı bulamayacaksınız.
Ruhlar tekâmüllerinin ilk safhalarını, hiç bilmedikleri yerlerde değil, eskiden bilip tanıdıkları, daha kolay intibak edebilecekleri muhitlerde geçirmek isterler.
Tekâmül yollarında bir hayli ilerlemeye muvaffak olabilmiş ruhlar ise, çoğunlukla böyle düşünmezler. Onlar daha çok yeni ve tanımadıkları tekâmül yerlerine giderek oralarda elde edebilecekleri bilgi ve görgülerle değerlerini arttırmak yol ve çarelerini ararlar.
Dünya ve sair tekâmül yerlerinde gelişmiş ve ilerlemiş ruhlara aranızda da tesadüf edebilirsiniz. Gerçi bunları, ilk bakışta, dış görünüşleri ile diğer insanlardan ayırmaya pek imkân yoktur, fakat onlar, halleri ve düşünceleri ile öbür insanlardan ayrılırlar.
Bilhassa yazarlar ve güzel san'atlara mensup kimseler arasında bu gibilerine sık sık tesadüf edilebilir. Onların realiteleri, ekseriya, mensubu bulundukları toplumun realitesinden üstün bir realitedir. Onlar maddeden çok ruha değer verirler. Gösteriş, kibir, gurur ve taassuptan hoşlanmazlar; menfaatlerine düşkün değildirler. Başkalarının hakkına hürmet ederler, âdil, çalışkan ve dürüsttürler. Kıskanç ve bencil olamazlar. Yapmış oldukları iyiliklere karşılık beklemezler. Hallerinde, tavırlarında, sözlerinde riya yoktur. Bu sebeple, ekseri biraz pervasız konuşurlar fakat kalp kırmamaya gayret ederler.
Fakat bütün bu iyi ve güzel vasıflarına rağmen, mensubu bulundukları toplumda yadırganırlar. Bu yadırganış, Mutlak Tekâmül Kanunu'na göre gayet doğaldır. Çünkü toplumlar ekseri, evvelâ kendi mevcut realitelerinin üzerindeki realitelere erişebilmiş fertlerini, anlayamadıkları için tenkit ederler; hattâ hor görerek değersizlikle dahi itham edebilirler. Fakat zamanla, onları yavaş yavaş anlamaya başlar ve getirdikleri üstün realiteyi benimseyerek tekâmül yollarında ilerlerler.

[1] mütekâmil: Yeterli derecede tekâmüle ulaşmış, tekâmül etmiş.
[2] Cennet cennet dedikleri
Birkaç köşkle birkaç huri,
İsteyene ver sen onu

Bana seni gerek, seni...
diyen Yunus Emre'nin kastetmiş olduğu cennet, ahiretteki cennet hayatıdır ki; ruhların aslî cenneti olan yüksek mertebelere, Allahın cazibesine (aşkına) kapılmış olarak yükseldikçe yükselen varlık için bu cennet, ancak oyalayıcı bir makamdır.
[3] mezun: izinli; müsaadeli; yetkili.
[4] oluş: Tanrının, tekâmüle sevk edeceği varlıkları ve bu varlıkların tekâmül etmelerine hizmet edecek olan robot varlıkları yarattığı, Mutlak Varlık Nizamını kurarak, bu varlıkları Mutlak Nizam' içersine sevk ettiği, (tekâmülün) başlangıç olayı.. Ki bu olay, "ezelde" denilerek tarif olunabilecek kadar önce olmuştur. Bunun daha iyi idrak olunabilmesi için bu varlıkların ve bu nizamın "başlangıçsız bir süre"den beri (hep) var olduğunu düşünmek en uygunudur.
İslâm literatüründe "ilk oluş" olayı, "Kalûbelâ" olarak isimlendirilmiş olup; olay "Elest Meclisi" adı verilen bir toplantı olarak tasvir edilmiştir. Allah, ruhları yaratıp bir araya toplamış ve onlara: "Elestü birabbiküm" (Ben, sizin Rabbiniz değil miyim?) diye sormuş; onlar da "Belâ" (Evet) diye cevap vererek, o andan itibaren, kıyamet günü sona erecek olan tekâmül yolculuğuna çıkmışlardır.
Kur'ân'ın 7. suresinin 172. âyetinde bildirilen bu olay, "ilk oluş" olayının insan idrakine göre sembolize edilmiş şeklidir. "Evet dediler" mânasında olan "kalübelâ" sözü ile ifade edilen bu olayın, "haberimiz yoktu" gibi bir mazerete engel olmak için tertip edildiği de yine aynı surenin 173. âyetiyle bildirilmiştir.
[5] cüz'î irade (cüz'î serbestî): Allahın kaide ve kanunlara bağlamış olduğu tekâmül nizamı içersinde her varlık bu nizamın "küllî irade"sine tâbidir. Yani, kendi arzu ve isteği (iradesi) dışında birçok oluşumun içersindedir. Meselâ kendi iradesi dışında bir baba ve anneden belli bir ülkenin bir şehrinde belirlenmiş bir beden yapısıyla doğar. Hayatının birçok mühim olayı da hep kendi seçimi olmadan ortaya çıkmaktadır. Yine küllî irade'ye boyun eğerek bedenini terk ettikten sonra dahi manevî hayatında birçok tâbi olması gereken kanun ve olaylarla karşı karşıya kalır. Fakat her şeye rağmen insanların hayatlarında geçirecekleri hâdiseler tamamen kendilerinin dışında bir irade ile takdir edilmemektedir. İnsanlara hür iradeleriyle kararlar alabilecekleri ve sonuçlarından da kendilerinin sorumlu oldukları (determinizm) serbest alanlar bırakılmıştır. İyi ve kötü arasında aklını kullanarak seçim yapan insanı bekleyen azap ve huzur (günah ve sevap) ise, bu hür iradesiyle davranışlarının sonuçlarıdır ki; küllî irade kanunlarının geçerli olduğu nizamın içinde kişinin hür olabildiği saha içindeki iradesine, kişinin cüz'î iradesi (cüz'î serbestîsi) denilmektedir.
[6] fert: Birey.
[7] Habeşistan: Etiyopya.
[8] istihale: Bir halden başka bir hale geçiş; başkalaşım (Fr. metamorphisme).
[9] enkarne olmak (enkarnasyon): Et bağlama; etlenme; bedenlenme.
[10] bîtaraf: Tarafsız; objektif.
[11] muhteviyat: Kendisini meydana getiren şeyler; içindekiler.
[12] Erkek ve kadın bedenlerinde birleşme öncesindeki oluşumlar.
[13] Erkek vücuduna.
[14] Yumurta.
[15] tedricî: Azar azar ve derece derece ilerleyerek geçiş yapan.
[16] şümullenme: Çok şeyi içine alma, geniş kapsamlı olma.
[17] vaktî ibadet: Günün belirli zamanlarında yapılan, vakitle sınırlı ibadetler.
[18] Fotoelektrik (fotosel) olayı gibi (1905; Einstein).
[19] Bkz. Bilgi no. 216.
[20] (Namaz ve yol gösteren ibadet, beş vakit olarak farzedildi. Fakat âşıklar daimî namazdadır. O sarhoşluk, o başlardaki mahmurluk, ne beş vakitle yatışır, ne beş yüz bin vakitle. "Beni az ziyaret et" sözü, âşıklara göre değildir. Doğru özlü âşıkların canı, pek susuzdur. "Beni az ziyaret et" sözü, balıklara göre değildir. Çünkü onların canları, deniz olmadıkça hiçbir şeyle ünsiyet edemez.) Mevlâna,

(Mesnevi, MEB, İst. 1966, 4. baskı, Veled İzbudak çevirisi, cilt VI, sayfa 211, beyit 2669-2672)
(Peygamberin, Ebuhürey'ye "Beni az ve arada bir ziyaret et de sevgin artsın" dediği rivayet edilmiştir.)
[21] ıslah: Fenalığı giderip iyileştirme, düzeltme; eksiklikleri tamamlama.
[22] merhaleler: Aşamalar yaparak yükselinen kademeler.
[23] reenkarnasyon: Tekrar ete bürünme; öldükten sonra, ruhun yeniden bedenlenerek dünyaya doğuşu.
[24] Bu gerçek, Kur'ân'da; "Siz insanlar halden hale tahvil olunursunuz" (sûre 84, âyet 19) ifadesiyle bildirildiği gibi, reenkarnasyon Kur'ân'ın daha başka birçok yerlerinde de açıklanmaktadır. Meselâ, Ra'd sûresinin (sûre 13) 5. âyetinde: "Toprak olduktan sonra tekrar dirilecek miyiz şaşarız buna, derler. Asıl şaşılacak olan, onların bu şaşkınlıklarıdır" denilmektedir. Fakat Kur'ân'ın indirildiği çağda hitap ettiği toplum realitesinin geri, idrak seviyesinin basit oluşundan ve ruh gerçeğinin bilinmemesinden, dirilme hâdisesi; bedenen mezara gömülen cesedin oradan yeniden geri çıkacağı biçiminde anlaşılmıştır (sûre 27, âyet 67) "Kafirler dediler ki; bizler ve babalarımız toprak olduktan sonra mezardan mı çıkacağız". Veya yine dirilme hâdisesi, kıyamet olaylarıyla karıştırılarak yorumlanmıştır. (Sûre 2, âyet 28) ve (sûre 22, âyet 66)'da benzer ifadelerle: "Allahı nasıl inkâr ediyorsunuz ki, sizi ölü iken O diriltti, sonra yine sizi O öldürecek, yine sizi O diriltecek ve nihayet yine yalnız O'na döndürüleceksiniz" denilmektedir. Burada tekrar dirilmeyi "Ahirette dirilmek" olarak tefsir etmek yanlıştır, çünkü ölüm sözü beden için kullanılır ve dirilen de bedendir, ruh ise hiç ölmez ki dirilsin! Tekrar dirilmek, ruhun yeniden bir beden sahibi olmasıdır. Ve âyetin son kısmında, bu ölüp dirilmelerin sonsuz uzamıyacağı, ruhun yükselerek Allahın yüce âlemlerine döneceği bildirilmektedir. Kur'ân'ın sırlarına gerçekten nüfuz etmiş bir din ulusu olan, kendisini ise "Kur'ân'ın bendesi ve Muhammed Mustafa'nın yolunun toprağı" olarak tanıtan Mevlâna Celâleddin; "Şayet söylediğim sözlerin Kur'ân'ın dışındaki şeyler olduğunu iddia eden kimse olursa ona küskünüm, o sözden de bezmişim" demektedir. (Rubâîler; A.Gölpınarlı 1964, Remzi Kitabevi İstanbul, s. 152 no. 112) Mesnevi'sinde: "İnsan önce cansızlar ülkesine gelmiş, cansızlıktan bitkiler âlemine geçmiştir. Yıllarca bitki olmuş, bu âlemde ömrü sürmüştür de, bir zamanlar cansız bulunduğunu bilmez. Bitkilikten hayvanlığa geçince de bitki olduğu zamanı hiç hatırlamaz. Böylece nihayet, insanlık âleminde akıllı, bilgili ve yüce bir hal alır. Fakat önceki akılları hatırlamadığı gibi, bu akıldan da geçip değişeceğini aklına bile getirmez. Nihayet bu hırs ve istekle dolu akıldan da kurtuldu mu; yüzbinlerce şaşılacak akıllar görür!.. Gerçi uyumuştur, önceki ahvali unutmuştur, fakat hiç onu bu unutkanlık âleminde bırakırlar mı ki?.. Yine o uykudan uyandırırlar, uyanınca kendi haline güler! Nasıl oldu da doğru düzgün halleri unuttum der.. (Mesnevi, MEB-İst.-1966, 5. Baskı, Veled İzbudak çevirisi, Cilt IV, beyit 3637-3660) Bir başka yerinde ise:
"Ben cansızlardandım.. Öldüm, yetişip gelişen bir varlık; bitki oldum. Bitkiyken öldüm, hayvan suretinde zuhur ettim. Hayvanlıktan da geçtim, hayvanken de öldüm de insan oldum. Bir hamle daha edeyim, insanken öleyim de melekler âlemine geçip kol kanat açayım." (Aynı basım, Cilt III, beyit 3901-3903) demekle; "melekler âlemi" diye vasıflandırdığı yüce manevî âlemlere kadar olan tekâmülü gözler önüne sermekte, reenkarnasyonu ise daha geniş bir çerçeve içersinde ele almaktadır.
[25] "Tenasüh" denilen bu inançta, meselâ bir brahmanı öldüren kişinin bir sonraki hayatında ceza olmak üzere dünyaya yaban domuzu olarak geldiğine inanılır.
[26] cibril: Haber meleği, Cebrail.
[27] itidal: Ölçülülük, aşırı olmama hali.
[28] hassa: Bir kimse veya şeye mahsus olan hal.
[29] tevessül: Başvurma, girişme.
[30] şeffaf: Saydam; transparent.
[31] Çünkü reenkarnasyonun kelime anlamı, "yeniden ete bürünme"dir.

Şuur İnanç I ; Bölüm 5

336.
İBADET

İbadet bir huzur kaynağıdır. Herkes istediği şekilde ibadet eder ve kendisine en yakın gelenini seçer.

337.
DÜNYADA EN İLERİ İDRAK

Dünya zannedildiği gibi ilkel bir okul değildir. Dünyada yaşayanların en mütekâmili olan insan, gelişip tekâmül ettikten sonra dünyada yaşama ve imtihan olma hakkını kazanmıştır.
Dünya reenkarnasyonunun sınırı Mutlak İnanç'tır. Mutlak Din'dir. Bunu idrak edenler için artık yeniden bir dünya reenkarnasyonu yoktur. Çünkü her imtihan yeri bir idrak devresi ile sınırlanmıştır. Bu sınırı aşanlar; idrak ettiklerini tatbik edebildikleri takdirde bir üst plâna geçerler. Her plânda ise idrak kademe ve mertebeleri mevcuttur ki, bu, imtihan olanlar arasında bir idrak farkı hâsıl eder ve bu farktan imtihanlar için istifade olunur.

338.
ISTIRABIN, HÜZÜNÜN TADI

Dünya ve benzeri imtihan yerlerinde en yüksek ruhî mertebeye erişenler; hüzün ile saadet arasındaki farkı mümkün olduğu kadar azaltabilenlerdir.
Hüzünü saadet addedenler, zorlukların zevkine erişenler için dünya dardır. Zevki hüzünle bir tutmak, dünya imtihanlarının üstüne çıkmış olmanın alâmetidir. Böyleleri hüzünü ıstırabı zevk, zorlukları kolaylık addederler.
Hakikatte de karşılaşılan zorluklar, bir süre sonra karşılaşılacak daha büyük hâdiseler için kolaylıklardır. İnsan hayatı boyunca lüzumsuz olan ve kendisi için zararlı bulunan hiçbir hâdise ile karşılaşamaz.

339.
AHİRET ŞUURU

Ruhun tüm tekâmülü süresince kazanmış olduğu bilgilerin bütününe ruhun "şuuru" adı verilmektedir. Fakat ahiret hayatlarını yaşamakta olan ruhların şuurları per değeri ile bağlı bulunmaktadır ki, biz buna ahiret şuuru demekteyiz.
Dünya ve benzeri yerlere inecek olan ruhların, dünya hayatlarında, o âna kadar yaşamış oldukları bütün hayatlar boyunca elde ettikleri bilgileri hatırlamaları, tekâmülleri için zararlıdır. İşte bu sebeple ruh, tüm bilgisini, maddeli hayata olduğu gibi yansıtamaz. Ancak zaman ve sırası geldikçe eski hayatlarında edindiği bilgi ve görgüleri madde süzgecinden geçirerek aslından çok daha silik olarak dünya hayatına yansıtabilir ve onlardan istifade edebilir.
Meselâ mütekâmil bir ruhun kolayca kabul edebileceği ruhî olaylara geri ruhlar inanmazlar, inanır gözükseler bile bu gibi hâdiselere karşı ister istemez lâkayt kalarak gereken alâkayı gösteremezler. Bunun yanında ruhlar, dünyada, bir taraftan madde ile tahdit edilmiş bir hayat yaşarlarken, diğer taraftan da ahiret şuuruna malik bulunsalardı; o zaman, maddenin karşılarına çıkardığı imkânsızlıklarla şuurları arasında muazzam uçurumlar hâsıl olur ve sonuçta bilgilerini dünya hayatına tatbik etme imkânsızlığı ile karşılaşacaklarından, yaşadıkları hayata intibak edemezlerdi.

340.
SÜR’AT

Bir zaman gelecek, “sür’at” ile sür’atsizlik ifade edilecek. Zaman mefhumu yavaş yavaş silinme yoluna gidecek.
Teknik imkânlar, ışık hızına denk gelecek, fakat geçemiyecek. Işık hızına yaklaştıkça zaman yavaşlayacak, eski mefhum sarsılarak insan zamansızlığa adımını atacak ve orada birçok sırların anahtarını bulacak..

341.
ATOM

Atomlar, bundan önceki bilgilerimizde kasten anlatılmış olduğu gibi, elektron sistemlerinin birleşmelerinden hâsıl olan bir çekirdek ile o çekirdek etrafında dönmekte olan elektronlardan meydana gelmemişlerdir.
Gerçi atomları yine çekirdek ve elektronlar olarak ikiye ayıracağız. Fakat çekirdeğin durumu değişiktir. Atom çekirdeği de, atomlar gibi oluşmuş olan (daha basit) sistemler halindedir. Elektrondan daha küçük (+) ve (–) madde değerlerinin, bir nüve[1] tarafından çekilerek birbirlerine kenetlenmesinden hâsıl olur. Elektrondan küçük olan değerler (ki bunlar uzayda serbest olarak bulunan esîr sistemleridir) “karışık olarak” nüveye kenetlenircesine bağlanırlar ve müthiş bir sür’atle hareket ederler.
Nüve, aksi işaretinde olan değerler ile yüklenebileceği kadar (dengelenene kadar) yük yüklenir ve bu şekilde birçok “karışık” değerlerin dengesinden hâsıl olan bir çekirdek haline gelir. Bu da, her çekirdeğin değişik oluşunu sağlar.
Çekirdeğin kademe kademe meydana gelişi için sarf olunan enerji onda saklı olarak kalır ve bir denge bozulması halinde, atom çekirdeği basitlerine ayrılırken bu enerji serbest kalır. İşte bu, atom enerjisidir.

342.
ANALİZ

Buraya kadar verilen bilgilerde daima analiz yoluna gidildi. Meselâ dünya diğer dünyalardan, kâinat diğer kâinatlardan ayrılarak tetkik edildi ve bu yolda bilgilerle erişilebilecek yere erişildi.
Bundan sonra vereceğimiz bilgiler, tamamen dünya anlayış ve buud izahlarının üzerinde olacaktır.

343.
İBADET

Vaktî ibadetine başlarken daimî ibadetini bozmamaya çalış ve asıl ibadetin dünya hayatı boyunca devam ettiğini hiçbir zaman, vaktî ibadetteyken bile asla aklından çıkarma!.

344.
TEKÂMÜL VE İBADET

Her şey tekâmül gayesi ile değişmektedir. İbadet de bu sebeple şekil tezahürlerinden ruha ve ruhî tezahürlere yükselmektedir.

345.

RUH

Bugüne kadar ruh hakkında verilen tebliğlerde ruh ve perispri irtibatından kabaca bahsedildi. Ruhun tıpkı madde birleşmelerinde görülen bir şekilde perispri ile bağlandığı izah yoluna gidildi. Halbuki bu ön tebliğler ruhu tamamen izah edebilecek değerde değillerdi.
Ruh, dünya ve benzeri imtihan yerlerinde perispri vasıtası ile mevcudiyetini belli eder, fakat o dünya idraki ile düşünülebileceği gibi hiçbir bağla perispriye bağlı değildir. Ruh bedende de değildir. O, kâinat ve kâinatlarla hattâ manevî varlıklarla tam olarak irtibatta olan bir manevî varlıktır. Fakat bu irtibatına ancak tekâmülle erişebilir. Ruhun ancak tekâmül ederek yüksek değerlere erişebileceğini zaten daha evvel de izah etmiş bulunmaktayız.

346.
BEDENDEKİ CANLILAR

İnsan bedeni o insanın ruhuna bağlıdır. Bedendeki her hücre ayrı bir canlı değildir. Bedenin parçası olduğu halde ayrıca canlılık hassası gösteren hücreler, hakikatte perisprinin ruhtan naklettiği hassalarla canlı gözüken robot değerlerdir. Bedende yaşayan mikroplara, virüslere, bakterilere gelince onlar tekâmüldeki varlıklardır.
Bir canlının bedenindeki, o bedene "bağlı canlılık" alâmeti gösteren şeyler; hakikatte perispri vasıtası ile canlanan, ruh bedenden ayrılınca da ölüme mahkûm olan robotlardan başka bir şey değildirler.

347.
ÜST YÖNETİCİ SİSTEM

Bir mikrop için beden dünyadır ve bedenden olan dünyanın mes'ulü ve idarecisi ruhtur.
Birçok ruhların bedenlenerek daha birçok varlıklarla birlikte üzerinde yaşadıkları bir dünya ve o dünyanın da idareci ve mes'ulü olan ruh mevcuttur.
Birçok dünyaların ihtiva ettiği bir kâinat, ve o kâinatın da idareci ve mes'ulü olan ruh vardır.
Birçok kâinatların hepsinin de bir mes'ulü ve idarecesi "robot değer" vardır.
Bütün bu kâinatlardan başka, manevî değerlerin bir idarecisi ve mes'ulü olan "robot değer" vardır.
Bütün bu manevî değerlerin ve robotların da idarecisi ve mes'ulü bir değer vardır.
İzahı imkânsız yükseklikler ve bu manevî yüksekliklerde tasavvuru imkânsız değerler, varlıklar ve bunların da idareci ve mes'ulleri vardır... Ve bunların hepsinin sonsuzluklarla ifade edilemiyecek yüksekliklerinde ALLAH mevcuttur.

348.
MİLLETLER VE BİRLEŞME

Ayrı ayrı inançlara sahip milletler, birleşmiş gözükseler bile hakikatte beklenen sonuca ulaşamazlar. İnsanların anlaşabilmeleri, birbirlerini kardeş görüp tanımaları için aralarında "ortak fikir ve gayeye" sahip olan idareye, partilere ihtiyaçları vardır. Bu partiler insanî münasebetleri kuvvetlendirerek tekâmül sağlayacak partilerdir.

349.
GELİŞMİŞ VE GERİ MİLLETLER
Gelişmiş milletlerin geri milletlere, geri milletlerin gelişmiş milletlere ihtiyaçları vardır. Bunlar birbirlerini istismar ederek değil, birbirlerine destek olarak yükselebilirler.

350.
DİN-İDRAK-MES'ULİYET

Bu inanç, bütün dinleri içinde toplar. Hiçbirisini hor görmez ve her birinin kendisine mahsus ibadetini tanır. Vaktî ibadeti asla men etmez; hattâ bu ihtiyacı hissedenlere vaktî ibadeti tavsiye eder. Çünkü daimî ibadete ancak bu yoldan erişilir.
Mes'uliyetsiz idrak olamaz! Bir şeyi idrak edip de onun mes'uliyetini idrak edememek mümkün değildir. İşte, idrak edenin mes'uliyeti ve yürüyecceği yol bu kitapta çiziliyor. Bu kitap, idrak edenlerin kitabıdır. İdrak edip de aksini yapanların ise, idrakleri ile yükseldikleri yerden, hareketlerinin idrak ettiklerine ters düşmesi yüzünden azaba yönelecceklerini bildiren kitaptır.

351.
DEĞER; CENNET VE İLERİ TEKAMÜL YOLU

Parasızken hakikî değer daha fazla kendisini belli eder. Madde zenginlikleri çok defa hakikî zenginlikleri perdelerler. Fakat madde zenginliğine rağmen, hakikî değer olan manevî değerini gölgelemeyenler daha yüksek değerlere erişirler. Bu, maddenin hakikî değer üzerindeki olumlu rolüdür.
Manevî değerlerden de, cüz'i irade süzgecinden geçtikten sonra değersizlik haline dönüşenler mevcuttur[2]. Manevî değerlerde tıpkı maddî değerler gibi fena yönde kullanıldıkları takdirde, ruh üzerinde olumsuz tesirler icra ederler.
Sevgi manevî bir değerdir. İnsan sevebildiği oranda yüksek değer sahibidir. Sevme hâssasını arttırmak demek, değerini artırmak demektir. Buna rağmen eğer sevgi bir insanı egoistleştiriyorsa veya onu kanun dışı yollardan madde teminine sevk ediyorsa, bu sevgi, o ruhta olumsuz bir manevî değer halinde tezahür eder ve o ruhun değer kaybına sebep olur.
Dünya hayatı, bu ve buna benzer misallerle doludur. Sevgi ve benzeri değerler, ancak onu değerlendirebilen ruhların ruhî yüksekliklerine göre değere sahiptirler. Görülüyor ki ruh, manevî değerleri de, madde değerlerini de; kendi ruhî kabiliyet hudutları (kendi değer hudutları) içersinde değerlendirebilmektedir. Şu halde değerler, muhtelif ruhlar tarafından kendi kabiliyet ve değerlerince değerlendirilebilmektedirler. Herhangi bir şeyin değerine, onu değerlendiren ruhun değeri oranında yaklaşılır.
Şu halde, maddeli ve madde benzeri vasıtalarla denenen yerlerde, değerler, daima sübjektiftirler ve o ruhun değeri ve buna bağlı olan değer takdiri ile değerlendirilir. Bu sebeple de, o manevî değer veya maddenin ihtiva ettiği sırlar çözülemez ve dolayısıyla, hakikî değerlerine dünya ve benzeri yerlerde erişilemez.
Çünkü herhangi bir maddenin veya manevî değerin, tam olarak değerlendirilmesi, ancak, o maddenin veya manevî değerin ihtiva ettiği sırların çözülerek değerlendirilmesi ile mümkündür. Bu ise madde ile denenmekte olan ve ahiret dönemini idrak eden ruhlar için mümkün değildir.
Bu açıklamaya göre, dünya imkânlarının hudutları da çizilmiş olmaktadır. Spatyom hayatının üzerine çıkanlar ve üstün hayat serbestîsine kavuşarak tekâmüllerine devam eden ruhlar, dünya imkânları ile izah edilemiyecek serbestî ve imkânlara sahip olurlar; fakat asla tam tekâmül etmiş bir durum arzetmezler. Onlar madde değerlerinin üzerine çıkmış, madde veya benzeri tekâmül vasıtalarıyla yüksek değerleri idrak mertebesine erişmiş ruhlardır. Fakat bu, hiçbir zaman manevî değerlerin bütün sırlarına erişmiş olmaları demek değildir.
Madde ve benzeri vasıtaların idrakle üzerine çıkan ruhların önünde artık, manevî değerlerden oluşan bir tekâmül yolu vardır. Onlar birçok manevî muammalarla[3] karşı karşıyadırlar. Değerlerin yükseltebildikleri oranda da bu muammaları çözebilirler. Muammalar çözüldükçe, karşılarında kendilerine daha yüksek değerler sağlayacak yeni meçhuller belirir.

Maddeyi geride bırakan, daima tekâmül ederek menşe'e yaklaşan ruhların önünde, zevk ve vecd[4] içersinde Tanrıya doğru uzanan bir yol mevcuttur. Bu yola başlamak, imtihan devrelerinin üzerine çıkmakla ve ruhî kabiliyetlerle manevî değerlerin içine nüfuz etmekle mümkündür. Dünya idrakine göre mecazî bir şekilde izah ederek isimlendireceğimiz bu yer ise, ruhların ebedî cennetidir.

352.
MECAZÎ İZAH

Biz bilgilerimizi yükselttikçe, bilgilerimizin içindeki mecazî izahları çıkarır, yerlerine hakikî izahlarını koyarız.

353.
MANEVÎ DEĞERLENMEDE EBEDÎ ŞUUR İLE DÜNYA ŞUURU

Maddeli hayatta, insanlar yüksek değerlere, madde, ile mücadele ederek erişebilirler. Bu, çeşitli şekillerde ve o insanın tekâmül plânına uygun olarak cereyan eder.
Aslî varlık olan ruh değerlenirken, bu hal ilk zamanlarda dünya şuuruna bir takım dengesizlikler, asabî haller halinde yansır. Buna sebep, dünya şuuru ile ebedî şuur[5] arasındaki değer farkının açılışıdır. Böyle bir hal vukuunda, ebedî şuurla dünya şuuru arasındaki manevî mesafe artar; yani değer ile uyumlu olarak açılır ve bu sebeple, dünya şuuru manevî şuaların şiddetli tesiri altında ezilir. Bu eziliş bedene yansır ve bedende asabî hallerin ve dengesizliklerin hâsıl olması sonucunu doğurur.
Bu baskılara dayanan, tahammül eden dünya şuuru, zamanla yüksek değer baskılarına kendini alıştırır. Bu; dünya şuurunun, ebedî şuurla, arasında meydana gelmiş olan mesafeyi kapayışı demektir. Genellikle dünyadaki manevî değerlenmelerde, değerin fazlalığı hallerinde bu durum görülür. Buna dayanmak ve ruhun yeni kazandığı değerleri dünya hayatına yansıtmak için o insan cüz'i iradesini kullanmak zorundadır.

354.
TEDAVİ

Tedaviye muhtaç olmayan insan yoktur. Aranınca her insanda tedavi edilmesi icab eden bir hal bulunur.

355.
BEDENİN GÖRÜNMEZ HALE GEÇİŞİ

Bir insanın bedeni, yan yana dizilmiş elektronlar, dolayısı ile atomlardan meydana gelmiştir. Bu elektron ve atomların oluşturdukları madde ve kimyasal bileşikler birbirleriyle pek sıkı bağlarla bağlı olmalarına rağmen tamamen bağımsız haldedirler.
Meselâ bir atom, perisprinin ve dahilî şuaların vücuda tesir ettirilmesi ile diğerlerinden ayrılabilir. Hattâ bu şekilde, bir süre önce ortada olan bir insan bedeni, tekrar birleşmek şartı ile bir zaman için ortadan kaybolabilir. Bir insan, plânı icabı dünya hayatını yaşayacağı beden şeklini değiştiremiyeceğinden, ortadan kaybolduktan sonra bedeni, tekrar tıpa tıp eski halinde bir araya gelir.
Bedeni tekrar aynı vaziyete getiren şeyin perispri ve şualar olduğunu söylemiştik. Ölümden önce (ölmeden) beden basit elemanlarına ayrılsa dahi perispri, bedenin basit elemanları ile irtibatını kesmez. O, bedene ait elektronlara kadar nüfuz eder ve ruhtan aldığı emirle bedenin çözülmesini ve tekrar birleşmesini temin eder. Çözülürken dahili şualar. Vücuttaki atomları birbirlerinden

çözülebilecekleri bir şekilde basınç altında bulundururlar ve bu basınç sonucu atomlar birbirlerinden çözülür. Birleşmede ise tersi olur. Vücut görünmez halde iken şualar, çözülmesini sağladıkları atomların aralarında görünmeyen elâstikî lifler gibi kalırlar ve birleşmede bu şualar tesirlerini kaldırır, atomlar da kendi çekimleri ile birbirlerini çekerek birleşirler.
Bir bedenin gözle görülmez hale gelmesi için atomların birbirlerinden ayrılması şart değildir. Vücudun molekülleri, hattâ hücreleri dahi birbirlerinden uzaklaştıkları takdirde vücut görünmez olur. Fakat vücut ne kadar kaba kısımlara ayrılırsa o kadar belirli bir haldedir. Meselâ atomlarına değil de hücrelerine ayrılan bir beden, bulunduğu yerde bir sis tabakası gibi gözükür.
Ruh ve şualar, o bedenle ilgili fakat bedenden olmayan elbise, çamaşır gibi şeyler üzerine de tesir ederek onları da basitlerine ayırabilirler. Fakat bu birinci halden daha zordur.

356.
VAZİFE MÜKÂFATTIR

Her ruh vazifelidir. Vazifeli olmayan ruh mevcut değildir. Maddeli hayatta zaman zaman yoran vazife, maddesiz hayatta mükâfattır. Ruhlar olgunlukları ve lâyık oldukları derecelerde vazifelendirilirler. Vazife mukaddestir ve en büyük mükâfattır. Likayat arttıkça, vazife büyür, güzelleşir fakat kat'iyen ağırlaşmaz. Çünkü mükâfat olarak vazifelerin dağıtıldığı yerde ağırlık yoktur.

357.
PER DEĞERİNİN ÖZ DEĞER HALİNE GELİŞİ

Per değerinin hassalarını, tekâmül ederek kendi öz değeri haline getiren ruhlar, ahiretten ebedî cennete yükselirler ve orada tam bir manevî değer olarak iyilikler, güzellikler ve imkânlar içersinde daha yükseklere yükselirler.

358.
TEKÂMÜL VE İNSAN

Bir insan tekâmül ettikçe bağlı bulunduğu âdetlerinin bir kısmını terkeder, geleneklerinden uzaklaşabilir. Fakat bu, ondaki inancın zayıflaması değildir. Çünkü o ruhuna ve hakikî değerine yönelmiş, bunun sonucu olarak da ona o tekâmülü hazırlayan bazı basamakları terk etmiştir[6].

359.
MADDESİZ "ÜSTÜN HAYAT"

Tekâmüldeki varlıklar, maddesiz (yani robot değersiz) hayatlarını yaşarlarken madde tahdidi altındakilerin düşünemiyecekleri imkânlara maliktirler. Bu sebeple onların yaşadıklarına "hayat" demek dahi doğru olmaz. Çünkü o, hayat kelimesi ile ifade edilemiyecek değerdeki üstün bir hayattır. Tekâmüldeki varlıklar şayet robot değer ve varlıklarla denenme safhalarını geride bırakmamışlarsa; daha can safhalarını idraktedirler.

360.
CAN SAFHASI

Tekâmüldeki varlıklar, yüksek hayatlarına ancak can safhasını geride bıraktıktan sonra erişebilirler. Yüksek ruhlar, yüksek hayatlarını yaşarlarken onlara canlı demek doğru olmaz. Ruhlar tekâmüllerinin mühim bir kısmını canlı olarak geçirirler. Tekâmül etmekte olan bir varlığın hayatı şayet "robot

varlıklarla bağlı” olarak geçiyorsa, o ruh “canlı” bir hayat yaşar. Ruhların canlı olarak geçirdikleri hayat, yaşamakta oldukları tekâmül yerlerindeki robot varlıkların sağladığı imkânlarla hudutludur. Şu halde ruhun yaşayabilmesi için mutlak surette canlı olması icab etmemektedir. Can, tekâmüldeki varlıkların yine tekâmülleri icabı robot varlıklarla irtibat kurması sonucu elde edilen bir hassadır. Ruhlar ölümle birlikte, bir bakıma canlılık hassalarını kaybederler, fakat hayattadırlar!.. Bir ruh robot varlıklarla irtibatta kaldığı müddetçe canlıdır. Ölüm hâdisesi ile canlılık hassasını kaybeden ruh, daha büyük bir serbestî ile hayatına devam eder.

361.
ZAMANLA HER ŞEY EN İYİYE DOĞRU

İbadet etmesi icab edenlere ibadet kendisini hissettirir. Hakikî ibadet ise hayatın kendisidir. Herhangi bir şekilde ibadet eden kişiye, kendi ibadet tarzınızı, veya bu konudaki düşüncenizi anlayabileceği bir lisanla anlatabilirsiniz. Fakat asla onu, beğenerek yapmakta olduğu ibadetten uzaklaştırmaya kalkmamalısınız.
Hayatın bir bütün halinde ibadet olduğunu söylemeli fakat ısrarla anlatmaya çalışmamalısınız. O, ancak idrak edebildiğini sizden alacaktır. Siz ise ona daha fazlasını vermeye uğraşmamalısınız. Onun yolu da bir gün, daha güzelleşecektir. O da bir gün gelecek hakikati görecektir. Fakat siz onu bunları kabule zorlamamalısınız.
Zamanı gelince olacak olur. Olması istenenler ise zamanlarını beklerler. Her şey vakti gelince olur ve yapılır, fakat acele etmek doğru değildir. Olmamış bir şeyi hiç olmayacakmış gibi görüp telâşa kapılmamalısınız. Her olanın, en güzeli olduğunu biliyorsunuz. Fakat olması için zamanının gelmesi icab ettiğini unutmamalısınız.

362.
PER

Per değeri, vasıtalı denenme safhalarını aşmamış varlıklarda Tanrının temsilcisidir.

363.
ESKİYE BAĞLILIK

“Eskiye bağlı kalacağım” diye tekâmüle riayet etmeyen, geriye yönelenler; en başta, inandıkları dinlerine karşı gelenlerdir.

364.
EVVEL - SONRA

İnsanlar doğmadan evvel ne olduklarından çok, öldükten sonra ne olacaklarını düşünürler.

365.
ASLÎ HAYAT

Ruhların denenme ve imtihan safhalarını ihtiva eden bütün hayatlarından sonra erişebilecekleri tam manevî hayat’a, ruhların aslî hayatı denir.
Gerçi ruhların o âna kadar geçirdikleri hayat da o ruhlara aittir. Fakat ruhlar, robot baskılardan kurtulduktan sonra kendi öz değerleri ile başbaşa kalabilmekte ve ancak bundan sonra aslî hayatlarını bütün baskı ve tesirlerden uzak olarak, tam bir ruhî idrakle yaşayabilmektedirler.

Ruhlar, madde ve benzeri tekâmül vasıtaları ile denenerek yeterli değere sahip olunca, bir daha dünyaya veya benzeri yerlere inmelerine lüzum kalmaz. Artık onların önlerinde maddesiz, vasıtasız, yüksek bir tekâmül devresi vardır.
Ruhlar, yüksek tekâmül devreleri ile birlikte, asıl cennet hayatlarını idrake başlarlar. Cennet hayatında da tekâmül vardır. Cennetteki ruhlar da değerce daha yükselebilmek gayesi ile, idrakle, aşkla tekâmül yollarında ilerlerler. Bu ilerleyiş, Allaha doğru yükseliştir.
Ruhların asıl cenneti, aslî hayatları ile başlayarak sonsuzluklara doğru uzanan, izahı ve tasavvuru imkânsız güzelliklerle dolu bir hayattır. Aslî hayatla başlayan bu güzellik ve imkânlar cennetinin eşdeğeri anlamda bir cehennem yoktur.
Cehennem, ahiret hayatı yaşayan ruhların, denenme hayatlarında işledikleri günahların karşılıklarını ahirette bulmalarıdır. Cehennem azabı çeken ruhlar, bu azabı yine kendi menfaatleri ve iyilikleri için çekerler. Çünkü onların ruhen tekâmül edebilmeleri için bu azaba ihtiyaçları vardır.
Aslî hayatlarına erişebilen ruhlar için günah mevzubahis olamaz. Onlar zaten bütün ruhî zaaflarını geride bırakabildiklerinden bu seviyeye yükselebilmişlerdir. Bu gibi ruhlar iyilik ve güzellikler içersinde yaşarlar. Aslî hayat denilen, ruhların yüksek manevî hayatı; din kitaplarında izah olunan cennet hayatından başka bir şey değildir.
Ruhlar tekâmül ettikçe, per değerinin sağladığı yardımları bizzat kendi kendilerine temin edebilecek değer ve imkânlara yavaş yavaş sahip olurlar. Bu böylece birçok tekâmül devreleri devam eder ve en nihayet ruh, artık per değerinin yardımlarına ihtiyacı olmayacak, çok yüksek bir olgunluk seviyesine erişir.
Bu seviyeye erişebilmiş ruhlar için artık ne suç, ne günah, ne de cehennem azabı vardır. Bu gibi ruhlar, tarifi imkânsız güzellikler ve sayısız imkânlarla dolu bir hayatı, kendi emek, gayret ve liyakatleri ile yaşamaya hak kazanmış, kendi kendilerine emanet edilmiş ruhlardır. Onlar için ceza söz konusu değildir. Çünkü fenalık düşünemez ve yapamazlar, işleyebilecekleri hiçbir suç mevcut değildir. Bu sebeple günâhkar olmalarına imkân, ihtimal yoktur.
Onların, per gibi hiçbir robot varlık veya değerin kontrol ve ikazına da ihtiyaçları kalmamıştır. Çünkü aslî hayatlarını idrak seviyesine erişen ruhlar, kendi kendilerini büyük bir titizlikle kontrol edebilirler. Onlar kendi öz değerlerini vasıtasız olarak idrak mertebesine erişebilmiş ruhlardır.
İstedikleri takdirde yapamıyacakları hiçbir şey yoktur ve arzu ederek tahayyül ettikleri her şeye malik olabilecek imkânlara sahiptirler. Böyle olmalarına rağmen sadece izinli oldukları şeyleri yaparlar. Fenalık gayesi ile bir şey yapmak, hattâ böyle bir şeyi düşünmek, onlar için imkânsızdır. Yaptıkları her şey istisnasız iyilik içindir, iyiliktir.
Bir ruhun ahirette per değeri ile bağlı vaziyetindeki şuuruna ahiret şuuru, madde ve benzeri tekâmül yerlerindeki madde ve benzeri robot varlıklarla irtibatta olarak yaşadıkları hayatları boyunca malik oldukları şuura bağlı şuur, ve ruhların dünyadaki bağlı şuuruna da dünya şuuru demiştik.
Aslî hayatını yaşayan ve aslî şuur'una kavuşmuş bir ruh, o âna kadar geçirmiş olduğu bütün tekâmül merhalelerinde elde ettiği bilgi, görgü ve tecrübeleri hatırlayarak onlardan istifade edebilmek imkânlarını kazanır. Kısaca; aslî hayatını yaşamaya başlayan bir ruh, şuuru ve bütün melekeleri ile birlikte tam bir hürriyete kavuşmuş olur.
Bu mertebelere yükselmiş yüksek ruhlarını, Tanrı, liyakatlerine göre vazifeler vererek mükâfatlandırır. Dünyada madde baskısı altında ifa edilmekte olan vazifelerden birçokları yorucu, üzücü ve yıpratıcıdırlar. Halbuki, robot değer ve varlıkların baskıları altında bulunmayan ruhlara lûtfedilen Tanrı vazifeleri hiç de böyle değildirler. Onlar bu vazifeleri, hiçbir baskı altında bulunmadıklarından, yüksek liyakat ve imkânları ile yorulmadan başarabilirler.
Özet olarak; bütün imtihan ve denenme safhalarını geride bırakarak, aslı hayatlarını idrak eden ruhlar: yüksek vazifelerle mükâfatlandırıldıkları aslî hayatlarında da daima daha yüksek vazifelere liyakat kazanabilecekleri, tasavvuru imkânsız büyüklük ve güzellikler istikametinde, aşkla dolu yükselerek tekâmüllerine devam ederler.

[1] nüve: Çekirdek; merkez nokta.
[2] Manevî değerleri, cüz'i irade ile haksız ve kötü yolda kullanma sonucu..
[3] muamma: Güç anlaşılır ve anlamı gizli sırlar.
[4] vecd: İlâhi duygular ile yüksek heyecandan dolayı kendinden geçiş, cezbe hali.
[5] Ruhun sahip bulunduğu aslî şuur..
[6] "Gereksizi terk etmesi kişinin iman olgunluğundandır." Hadis
Ana Hatlarıyla Hadis; Dr. İsmail Çakan, Ensar Yayınları 1983, S. 128.

Şuur İnanç I ; Bölüm 6

İKİNCİ BÖLÜM

366.
GAYE

Robot değerlerle tekâmüle sevk olunan varlıklar arasında farklar vardır.
Robot varlıkların otomatik olarak icra etmekte oldukları vazifeler, tekâmüldeki değerler için basamaklardır. Yükseldikçe robotların icra etmekte oldukları vazifeleri üzerlerine alırlar. Robot değerlerin vazifelerini üzerlerine ala ala yükselen tekâmüldeki varlıklar, "en yüksek robot değer" olan Mutlak Varlık seviyesine erişemezler. Mutlak Varlık insanların idrak edebilecekleri en yüksek robot değerdir.
Tanrı ise bütün robot değerlerin ve tekâmüldeki değerlerin hassalarını varlığında mezceder[1]. Fakat bu değerler, robot değerlerle, tekâmüldeki değerler'in değerleri ile, asla mukayese edilemiyecek yüksekliktedir.
Tanrının değerine tefekkürle bile erişilemez. Bütün değerlerin en büyüğü, erişilmezi Ondadır.
Tekâmüldeki varlıklar ancak robotların seviyelerine erişerek ona yaklaşabilirler. Bu, Tanrıdan olanların, Tanrıya yaklaşışlarıdır.
Tanrı, bütün değerlerin en yükseğinin sahibi ve bütün değerleri var edendir.

367.
MUTLAK VARLIK

Tekâmüle sevk olunan değerlerin yaydıkları şualar robot varlıklara tesir ederler. Robot varlıklar kendilerinden üstün manevî değerler tarafından idare edilirler. Mutlak Varlık da, bu sebeple, Tanrı tarafından idare edilen robot değerdir. Dolayısiyle Mutlak Varlık, bütün tekâmüldeki değer ve varlıklardan üstündür; çünkü o, Tanrının emrinde olan ve ona en yakın bulunan değerdir.
Tekâmüldeki varlıklar robot değer ve varlıklarla birlikte, Mutlak Varlık ve onun Kanun ve Plânına göre idare edilirler. Her şeyi idare eden Tanrı, bütün değerlerin en üstününe maliktir.
Mutlak Varlıkla tezahür eden; Tanrının kudret ve kuvvetinin ufacık bir kısmından başka bir şey değildir. Mutlak Varlık, Tanrının muhteşem robotu olarak her şeyi var etmekle vazifelidir ve her şeyi Kanun ve Plânına göre var eder.

Mutlak Varlığın idare ettiği “tekâmülde bulunan” ve “tekâmüldekilere yardım eden” değerler, birbirlerine şualarla tesirler icra ederler. Tekâmüldeki değerler, robot değerler üzerinde tesirler icra ederler ve Mutlak Varlık istikametinde robot değerlerin mertebelerine erişe erişe yükselirler. Tekâmül ederek yükselen tekâmüldeki değerler, yükseldikçe, yükseldikleri mertebelerdeki robot değerleri değerlerince idare ederler. Bu yükseliş Mutlak Varlığa, dolayısiyle Tanrıya doğru yükseliştir.

368.
TEKÂMÜLE SEVK

Tanrı, tekâmüle sevk edeceği değerleri Mutlak Varlıkla birlikte var ederek, onları Mutlak Varlığın Kanun ve Plânına uygun olarak tekâmüle sevk etmiştir.

369.
“DEĞER” VE “VARLIK” HAKKINDA

Tekâmüle sevk olunan her değer bir varlık halindedir. Bu sebeple bunlara “varlık” da denilebilir. Fakat “değer” demek daha doğrudur
Hiçliklerdeki “tekâmüle yardımcı robot değerler”e varlık denilemez. Bir robot değere varlık diyebilmek için; madde ile denenmekte olan (tekâmül etmekte olan) değerlerin tekâmüllerinde doğrudan doğruya “robot varlık” olarak rol oynaması icab eder.
Meselâ ser zerreciği, dünyanın da mensubu bulunduğu[2] kâinatta, tekâmül etmekte olan değerlerin tekâmüllerinde robot olarak rol oynayan bir varlıktır.
Hiçliklerdeki “tekâmüle sevk olunan değerler”in tekâmüllerinde rol oynayan robotlar ise, “robot değerler”dir.

370.
TANRI VE MUTLAK VARLIK

Mutlak Varlık, Tanrının “Mutlak” değerinin, robot varlıklı ortamlarda tezahürüdür. İnsanlar, Tanrının “Mutlak” değerini, Mutlak Varlık olarak hissederler.
Tanrı, “Mutlak değerin üzerindeki değer” denilerek dahi tahdit etmemesi gereken, tasavvuru imkânsız değerdir.

371.
TEKÂMÜLE SEVK EDİLMİŞ DEĞERLER

Manevî değerler, bütün robot varlık ve değerlerin mevcudiyetleri ile olan bağ, baskı ve tazyiklerden varlıklarını tekâmül ederek kurtarabilmiş değerlerdir.

372.
HER ŞEY HAREKETTEDİR

Kâinat ve kâinatlarda âtıl[3] olan bir şey yoktur. Her şey harekettedir. Çoğunlukla, duran ve hareketsiz gözüken şeyler, hakikatte sür’atle[4] hareket eder gözükenlerden daha sür’atle hareket ederler. İnsanların sür’at olarak tesbit edebildikleri ancak iki sür’at arasındaki farktır.

373.
KENDİSİNE EMANET EDİLEN İNSAN

Bir insan ancak; kendisine emanet edildiğini, yaptığı iyilikleri de fenalıkları da yine kendisi için yaptığını idrak ederse o zaman iyi bir insan olmaya yüz tutar.
İnsanlar kendi kendilerine emanet edilmişlerdir. Varlıklarına bağlı bulunan per değeri, onları lüzum hâsıl olunca ikaz eder. Bir insan kendi cezasını yine kendisi verir. Şu halde onu işlediği günahların karşılığından kurtaracak hiçbir varlık yoktur. O günahlarının karşılığı olarak çekeceği cehennem azabını, per değerinin zorlayışı ile kendi kendisine reva gördüğü için çeker.
İnsanlar, bütün mes'uliyetlerini yine kendileri taşıyan varlıklardır. Bu yüzden de, bir insanın iyi olabilmesi ancak onun kendi kendisine yapacağı telkinlerle mümkündür.
Dıştan yapılan yardımlar ve, şayet "iyi" olmadığı takdirde çarpılacağı gereken cezalardan bahsetmek, belki onun iyiye dönmesi için bir sebep olabilir. Fakat onun bizzat iyi olması için iyi olmayı istemesi ve hisleri ile, vicdanı ile, iyilik yolunda kendi nefsi ile mücadele etmesi icab eder.
Bir toplum, iyi düşünen, iyi olmak isteyen ve iyi olan fertlerinin fazlalığı oranınca iyidir. Fertlerin iyi olmaları ise en başta kendi tekâmülleri ve kendi menfaatleri ile alâkalıdır.
Bu sebeple bir insan korku ile, ahiret azabından veya toplum kanunlarından çekindiği için iyi ise ona "iyi" demek doğru olmaz. Asıl iyi insanlar, kendi kendilerini saydıkları ve kendi kendilerinden çekindikleri için iyi olan insanlardır. Çünkü yüksek ruhlu bir insan, kendisinin yine kendisine emanet edildiğini bilen ve hisseden insandır.

374.
FİKİRSİZLİK BİR FİKRİN YERİNE GEÇEMEZ!

Bir üstün fikir, bir aşağı fikrin yerini alabilir; veya bir fikir daha üstün bir fikre yerini terkedebilir. Fakat hiçbir zaman bir fikir, yerini fikirsizliğe terk edemez! veya fikirsizlik fikir addedilemez.

375.
DÖNEN SER ZERRECİĞİ

Ser; manevî değerlerin kabalaşmasından hâsıl olur. Manevî robot değerler, yayımladıkları şualarla birbirlerini cezbederek kabalaşır, kesifleşirler.
Ser zerreciklerindeki manevî değer, menşe' tarafından çekilirken, kabalaşan değeri de daha kesif maddeler tarafından cezbedilirler ve böylelikle ser zerreciği tasavvur edilmesi imkânsız bir sür'atle döner.

376.
"ELMALILI'NIN" ESERİ[5]

Elmalılı'ya o tefsir, Tanrıyı ve Kur'ânı izah için değil; Tanrı ve Kur'ânın izah olunamayacağını bildirip anlatmak için yazdırılmıştır.

377.
ÖLÜMÜ ÖZLEMEK

Hayat bir lûtuftur. Onun her ânını güzelliklerle süsleyebilmek bir insana en büyük kazancı sağlar. Ölümü istemek, onu özlemek, bu kazançlardan mahrum olmayı istemek ve özlemek demektir[6].

378.
RUH VE ARZU

Ruhlar daima bedenleri ile yapabileceklerinden daha fazlasını arzu ederler.

379.
İNSAN VE MADDESİ

İnsanda, madde ile bağlı kaldığı müddetçe robotluk hassası mevcuttur.

380.
KÖTÜLÜK

Dünya bir tekâmül, bir denenme yeridir. Bu sebeple de dünyanın iyiler kadar kötülere de ihtiyacı vardır.
Kötüler, kötülük diye başkalarına iyilik yaparlar; fakat kötü niyetle yapmış olduklarının zararları sadece kendilerinedir.
Fenalık yapmak isteyen, kendisine kötülük eder. Tıpkı iyilik edenin, ettiği iyiliğin kendisine olduğu gibi.

381.
BUDALA

En budala insan, hiçbir şey öğrenmek ihtiyacını hissetmeyen insandır.

382.
BİLMEDEN KÖTÜLÜK

Bazı insanlar bilmeden kötülük ederler. Bazı insanlar da bilmeden yapılan kötülüklerin bilinerek yapıldığını zannederler.

383.
“KÖTÜ KADER” DÜŞÜNCESİ

İnsanlar tekâmül ettikleri oranda karşılaştıkları hâdiseleri normal karşılarlar ve aleyhlerinde olmadığını idrak edebilirler.
Bir insan iptidaîliği[7] oranında hâdiseleri anormal karşılar ve onları daima kendi aleyhine hazırlanan bir tertip şeklinde yorumlar.

384.
ADALET

Hiçbir şeyin hududu[8] olmadığı gibi, adaletin de hududu yoktur. Millî hudutlar, adaleti hudutlandıramaz.

385.
ESAS-AYRINTI

Ayrıntılardan esasa zor, esastan ayrıntılara kolay yaklaşılır.

386.

KUR'ÂN VE REALİTE

Kur'ân, tekâmülü içinde saklayan kitaptır. O, her devrim realitesine uygun olarak aynı menşe'den aynı yollardan, aynı vasıtalarla izah olunur.
Ondaki realite, duran bir realite değildir; tekâmül etmektedir. O, her realiteye hitab eder. Ondan alınacak hisse, onu tetkik edenin değeri ile orantılıdır.
Tıpkı, bir insanın değeri oranınca Tanrının erişilmez kudretini tasavvur edebileceği, O'nun erişilmezliğine idrakle yükseleceği gibi.

387.
DOKULARIN AŞILANMASI

Bir insandaki ruh değerinin, dolayısiyle şahsiyetinin, en ücra[9] hücrelere kadar (ser aracılığı ile) işleyip nüfuz ettiğini düşünmek icab eder. Bu nokta göz önünde bulundurulursa bu işte başarılı olunabilir.

388.
İMKÂN[10]

İnsanlar ancak, Mutlak Kanun esaslarına göre, tekâmül ederek daha fazla imkânlara malik olabilirler.

389.
LİDER VE FİKİR

Şef ve liderler fanidirler[11]. Fikirlerin ise ömürleri uzundur.

390.
BÜYÜKLÜK

Gerçek büyüklük hudut ve nüfus büyüklüğü değil, fikir ve ilim büyüklüğüne dayanan; şuur, ahlâk, mantık ve vicdan büyüklüğüdür.

391.
İNSAN, İNANÇ VE TAASSUP

İnsan inançsız yaşayamaz. Bunun için, neye inandığını bilmesi gerekir. Kendini dindar sanan, fakat dininden haberdar olmayan insanın hem kendisine hem topluma zararı dokunabilir.
O, bir taraftan din diye dinle alâkası olmayan şeyleri yayarken, diğer taraftan da istisnasız bütün dinlerin tekâmüle dayanan esaslarını taassup haline sokar. Sonuçta yıkık inancı ile müdafaa[12] ettiğini sandığı inancı yıkar.

392.
TAASSUP

Zamanın realitesine uygun kuvvetli fikirler, realiteler yükselince taassup halini alırlar. En kuvvetli fikir bile taassup halini alabilir. Bu sebeple en kuvvetli fikirlerin bile tekâmül edebileceğini akıldan çıkarmamak gerekir.

393.
YARDIMSIZLIK

İnsanın yalnız olmadığı halde, yalnız ve yardımsız olması; hakikaten yalnız olmaktan ve yalnız olduğunu bilerek yaşamasından daha ağırdır.

394.
HER OLAN İYİDİR

Her olan iyidir. Fena gözükenler de herhangi bir eksiği tamamlayıcı mahiyette olduklarından yine iyidirler.

395.
İYİ ŞEYLER

İyi şeyler, Mutlak Kanun esaslarına uygun olarak yapılan (yapılması zaruri olan) şeylerdir.
İnsanları en çabuk tekâmül ettiren şeyler ise zamanın realitesinin "iyi addettiği" şeylerdir.

396.
BU BİLGİLER...
Verilen bu bilgiler, dünya nimetlerinin anahtarları değildirler. Bu bilgiler, insanlara tanıttığı hakikatler oranında mes'uliyetler yükleyen bilgilerdir.
Bu bilgiler ve bu bilgilerden yüklenen mes'uliyetler, insanı ruhen olgunlaştırır. Bu olgunluk, dünya kazançlarından çok ebedî hayat kazançları içindir. Çünkü dünya hayatı, bir gün uyanılacak bir uykudan başka bir şey değildir.

397.
ISLAH

Eğer siz insanlar kendi kendinizi ve içinizi ıslah ederseniz, o zaman toplumu da ıslah etmiş olursunuz.

398.
SELÂMET[13]

Selâmet, tekâmüldedir ve ona tekâmülle erişilir.

399.
SELÂMET

Tekâmül selâmettir ve selâmet tekâmüldedir.

400.
İLERİYİ GÖRÜŞ

İleriyi görüş, beklenen hâdiseleri iyi tesbit etmekle mümkündür. Hâdiseler zincirini Mutlak Kanun esaslarına göre sıralayanlar ileri görüş sahibidirler.

401.

REALİTE

Bazı insanlar gerçeği bildiklerini ve savunduklarını zannederler. Hakikatte bilip savundukları şey kendi realiteleridir.

402.
EŞİT İMKÂN-FARKLI TEKÂMÜL

İstisnasız her ruh, aynı hak, aynı imkân ve aynı değerde (değersizlikte) var edilmiştir. Geçirdikleri tekâmül safhaları onları zamanla birbirlerinden farklı yapmıştır.

403.
AHLÂK VE AHLÂKSIZLIK

Küçük, büyük tüm ahlâksızlıklar, sonsuzluklara doğru uzanan Mutlak Ahlâk yanında "hiç" derecesinde önemsiz kalırlar.
Bu sebeple ahlâksızlar daima ahlâklı olabilirler. Çünkü sonsuzluklara doğru uzanan Mutlak Ahlâk yanında, Mutlak olan bir ahlâksızlık mevcut değildir.

404.
ZORLA KABUL

Birisini fena yoldan çevirmek için ısrar edilebilir, fakat bu ısrar hiçbir zaman tehdit ve baskı halini almamalıdır. Çünkü bir insan tehdit ve baskı ile kabul ettiğini, zor altında kabul etmiştir. Bu sebeple de kabul ettirilmek istenen çok iyi ve güzel dahi olsa, kabul eden onun iyilik ve güzelliğini anlayarak kabul etmiş olmaz.
Bir insan ikaz olunur, fakat cebirle[14], onun geçireceği imtihana mani olunamaz.

405.
RUH-BEDEN

Ruh, daima bedende veya bedenin herhangi bir yerindeymiş gibi anlatılır. Fakat bu kitapta "ruh, bedende fakat bedenin hiçbir yerinde olmayarak" izah edilecektir. Çünkü; ruh bedendedir! Fakat bedenin hiçbir yerinde değildir.

406.
ARTI VE EKSİ (DÜALİTE)

(+) ve (–) hâkimiyeti ser'den itibaren başlar.

407.
DALKAVUK VE REALİTE

Dalkavuklar ve riyakârlar[15] kendi realitelerini savunamayan madde ve menfaat esirleridir.

408.
TOPLUMA EN UYGUNU

Zaman zaman bir toplumun hayrına; en iyiyi değil, en yakışanı[16] tercih etmek icab eder.

409.
ADALET

Adalette, adaletten başka gaye göz önünde tutulursa, adalet tecelli edemez[17].

410.
SEVİNİLİP ÜZÜLÜNECEK ŞEYLER

İnsanlar çok defa gülünecek ve sevinilecek şeye üzülür ve ağlarlar, üzülüp ağlayacakları şeylere de güler ve sevinirler.
Ölüme ağlayan ve ondan korkanların halini bu söylenenlere misâl olarak gösterebiliriz.

411.
YENİLER VE TEKÂMÜL

Fikirlerin yerini alan fikir, yeni olduğu için değil; her yeni olan şey gibi, tekâmül yüzünden ortaya çıkandır. Ayrıca tekâmülün kendisi de bir gaye için vardır.

412.
İNSAN VE REALİTESİ

Bir insan doğru olduğuna inandığı şeyleri her zaman savunamaz. Böyle bir insanın realitesi, inandıklarından sadece savunabildikleridir.

413.
REALİTE

Realite, bir insanın, inanıp da savunduğu şeylerdir. Şayet bir insan inandıklarını savunamazsa o insanın realitesi inandıklarını savunamamaktır.

414.
REALİTEYE HÜRMET

Bir insan, realitesine karşısındakini iknaya kalkışmadan önce, karşısındakinin realitesine hürmet etmesi icab eder.

415.
KIBLE[18]

Kıble; vicdandır!

416.
UZUN SÜREN REALİTE

Geniş alan ve kitlelere yönelik ve herkesi memnun edebilen fikir ve düşünceler, en ileri ve uzun realitelerdir.

417.
SAN’ATKÂRLAR

San’atkârlar içlerine dönük olan ve ruh âlemlerini, tahayyül ederek dünyaya yansıtabilen insanlardır.

418.
BEDENLENME KANUNUNDA “İRSİYET”

İrsiyet maddeden gelir. Bir insanın ruh ve bedenden meydana gelmiş olduğu, bedenin robot varlıklardan hâsıl olduğu ve bazı şuaların tesiri ile bu robotların canlılık alâmetleri gösterdikleri biliniyor.
İşte ruhtan yayımlanan şuaların tesiri ile canlılık âlametleri gösteren beden; nereden geliyorsa veya daha önceden hangi manevî şuaların tesirinde kalmışsa, onların tesirini taşır.
Meselâ, bir çocuğun bedeni, anne ve babadan ayrılan bazı robotlar üzerine çocuğun ruhunun yayımladığı şuaların tesiri ile hâsıl olur. Fakat çocuğun bedenini oluşturan robotlar (yani maddeler) üzerinde daha önceden anne ve babanın ruhlarının da tesiri vardır.
Şu halde bir çocuğun bedeni, anne ve babanın vücudundan ayrılan maddelerden ve çocuğun ruhundan oluşmuştur.
(Çocuğun bütün varlığı) = (Çocuğun ruhu) + (Anne ve babanın bedeninden ayrılan maddeler “Ruhlarının tesirleri de dahil”)

Çocuktaki irsiyet; anaya, babaya, büyük babaya ve daha evvelki büyüklerine benzeme sebeplerinden birisidir. Ahlâk bakımından çocuğun büyüklerine benzemesinin sebebine gelince; çocuğun maddî kısmı, anne ve babadan ayrılan maddelerden oluşurken bu maddeler, anne ve babanın ruhunun tesirlerini de çocuğun varlığına nakleder.
Çocuk, kendi ruhu ile anne ve babanın ruhlarından da beden yolu ile aldığı tesirlerle gelişir. Bu sebeple de çocuk, gerek beden ve gerekse ruh bakımlarından anne ve babaya benzer.
Ahirette tekâmül plânı hazırlanırken bu nokta da göz önünde bulundurulmaktadır. Ruhlar tekâmül plânlarına uygun anne ve baba soylarından ek olarak aldıkları hassalardan faydalanırlar. Bu, bir maddeli hayat boyu böylece devam eder.
Ruhlar böylelikle birçok eksik taraflarını; anne ve babalarının ruhlarının bedenlerine yansıttıkları, oradan da kendi bedenlerine naklolan hassalardan istifade ederek tamamlarlar.

419.
BEDENLENME KANUNU

Bir ruh, daha dünyaya gelmeden evvel, plânı ile ihtiyaçları tesbit edilirken o plân ile ilgili kimselerden de istifade edilir. Meselâ, anne ile babanın plânlarında çocukları ile birçok ortak noktalar vardır. Misâl olarak; çocuğun ilerde anneden alacağı bir hastalığa tutulması gerekiyorsa, o çocuğun plânı annenin plânı ile hesaplanır. Daha doğrusu; tekâmül plânları daima birbirlerini tamamlar. Hiçbir tekâmül plânı yoktur ki, yapayalnız ve başka kimse ile ilgisiz olsun.
İşte bu noktalar göz önünde bulundurularak tekâmül plânları hazırlanır ve ruhlar bu şekilde hazırlanan plânlarla dünya ve benzeri tekâmül yerlerine inerler. Dünyaya inen bir ruh döllenme yolu ile anne rahminde gelişir ve bu süre içersinde anne ve babadan aldığı maddeleri, o maddelerdeki anne ve babanın ruhî tesirleriyle birlikte bedenine bağlar. Bu hâdiseler Mutlak Kanun esaslarına göre ve robot varlıkların yardımları ile olur.

Otomatik olarak cereyan eden bu hâdise ve yardımlar; çocuk doğana kadar tam otomatik, doğduktan sonra da şuurlanıncaya kadar ana, baba veya yakınları vasıtası ile devam eder. Bir insan robot yardımları hayatı boyunca alır.

420.
DOĞRULUK

Hırsızlar bile, “doğru” hapishane müdürünü sever ve sayarlar.

421.
YENİLİK VE TAASSUP

Tekâmül göz önünde bulundurulmazsa, her devrim ve yenilik taassup halini alır.

422.
MUKADDERAT-MUTLAK NİZAM

Hayatta olan ve karşılaşılan hâdiselere ya mukadderat denilir, boyun eğilir; veya böyle bir şey tamamen reddedilir.
Hayatta olan biten şeyler ise bir nizam altındadır. Mutlak Nizam[19] denilen bu nizam, Mutlak Kanun esaslarına harfi harfine uyan bir nizamdır.
İşte Mukadderat da dahil her şeyin tâbi olduğu nizam budur. Hâdiseler onun esaslarına göre düşünülüp değerlendirilirse daha güzel ve şuurlu yaşamak imkânları elde edilir.

423.
İMKÂN VE PLÂN İCABI

Dünyada yaşayan her insan ne durumda olursa olsun, durumunu düzeltebilecek imkânlara maliktir. Fakat bazı insanlar bunun için çok, bazıları da az emek vermeye mecburdurlar. Çünkü tekâmül plânları bunu icab ettirir.

424.
SÖZ SÖYLEMEK

Söz, insanların en kıymetli şeylerinden biridir ve o insanın değerini dışa yansıtır. Söylenen sözlerin tekâmüldeki rolü büyüktür. İnsan sözün değerini takdir ettiği oranda insandır. Onun değerini israf etmemek ve icab ettiği zaman onu iyilik yolunda kullanmaktan çekinmemek gerekir.

425.
KİN VE HIRS İÇİNDEKİ SİYASETÇİLER

Ortadan kalkmayan bir kin mevcutsa, kin tutanlar kendi kendilerinden mes’uldürler. Ortada olan; kinden çok, kin türetmek isteyenler ve sonradan da bu kinden istifade ederek politik hırs ve ihtiraslarını tatmin sevdasına kapılanlardır.
Bu kötü fikirleri ile ruhlarını kapkaranlık eden şahıslar, önce millete sonra da insaniyeti sevenlere cephe almak isterler. Bunlar tatmin edilmemiş hırs ve ihtiraslarına bürünerek bu ihtiraslar içinde kaybolacak bedbahtlardır.

Bunlar, dünyayı oyuncak yapmak, her şeyi kendi menfaatlerine yontmak isteyen, vatandan bahseden vatansızlar, milletten bahseden milletsizler, sevgiden bahseden sevgisizler ve ahlâktan bahseden ahlâksızlardır.
Onlardan siz ve sizlerin yürüdüğü yolda yürüyenleri koruyan Tanrıdır. O Tanrı ki, onları izahı imkânsız azaba garkedecektir. O Tanrı ki, onları kendi kazdıkları kuyuya düşürecek olandır. O Tanrı ki, iyilerin haklarını kötülere verdiği ceza gibi veren, kötüleri zamanı gelince yok olmaktan da beter edendir. Herkesin iyiliğini isteyen Allah, onlara bu azabı yine onların iyiliği, tekâmül etmeleri, kötülüklerden vaz geçmeleri için verendir.

426.
TOPLUMA DOĞRU

Toplumlar daima diğer toplumlarla birleşmek eğilimi göstermektedirler. Eski devirlerde küçük kabileler halinde yaşayan insanlar, değişen şartların da tesiri ile daima birbirleri ile birleşerek, bugünkü iki blok haline gelmişlerdir.
İki blok, dünya hayatına hâkim olan artı ve eksi esaslarına uygundur. İnsaniyet, bir süre, iki blok halinde yaşadıktan sonra artık bunun da üzerine çıkacak ve tek blok halinde başka tekâmül yerindeki varlıklarla iyi ve kötü münasebetlere girişecek, bir süre de öyle deneneceklerdir.

427.
TEMİZLİK

Çalışmaya veya ibadete giderken içini, vicdanını temizle. Hâdiseler karşısında da bunu yapmaya ç alış ve ağzından çıkan kelimeleri sarfetmeden önce ruhunun arılığı ile yıka ve vicdanından süz. O zaman söylemek istediklerinin çoğundan vaz geçersin.
Şayet düşüncelerini de aynı şekilde kontrol altında bulundurabilirsen; o zaman, tekâmül yolu denen iyilik ve güzellikler yolunda çok daha çabuk ve zahmetsiz ilerlersin.

428.
ANLAŞAMAMAZLIK

Realite farklarından dolayı, toplumlar “anlaşamamak” esası üzerine kurulmuşlardır. Şu halde anlaşabilmek için anlaşmaya engel olan duvarları aşmak gerekmektedir. Anlaşamamazlık duvarlarını aşmak ise, tekâmül icaplarındandır.
İnsanlar anlaşamamazlık duvarlarını ve engellerini aşa aşa tekâmül ederler. Buna; insanların aralarındaki realite farklarını birbirlerine yaklaştırmak da denir. Ve tekâmül etmek ancak bu şekilde mümkün olur.

429.
REALİTE TESİRİ

Realitelerini yükseltememiş toplumlar, dıştan ve civardan, yüksek realiteli toplumların veya bu toplumların realitelerini benimsemiş fertlerin tesirleri altındadır. Bu tesirler çok karışık icraatlar yapabilir. Hattâ toplumu içinden sarsacak mahiyette gözükebilirler. Bu sebeple geri realiteli toplumlar daima, ileri realitelerin tesirleri altında kaynaşır ve sonuçta güç de olsa tekâmül yollarında ilerlerler.

430.
TANRI

Tanrı, erişilmesi imkânsız manevî değerdir. “Tekâmüle sevk olunan değerler” de O’nun varlığındandır. O’nun aslı’dır. Ve onlar yine O’nun varlığındaki robotlardan (tekâmül ederek yükselir ve) görevler devralırlar.
Bir vücut, nasıl hücre ve sair şeylerden meydana gelmişse; Tanrının “varlığı” da manevî bir vücuda benzer. Bu vücutta manevî değerin artabilmesi için robotlar mevcuttur. İşte vücuttaki hücrelere benzeyen ruhlar yükselerek bu robotlardan görevler devralırlar. Tanrı ise, sonsuzluklarla ifade edilemiyecek bu sistemin âmili, aynı zamanda da küllüdür[20].
İşte ruhlar yükselerek, en yüksek değer olan Tanrı değeri’ne yaklaşarak tekâmül eder. Tekâmül ettikçe de imkânlara sahip olurlar.
Şu halde “var” olan hiçbir şeyi Tanrıdan ayırmak doğru değildir. Her şey Tanrıdandır. Ruhlar onun tekâmül eden varlıklarıdır. Değerlerini daima arttırmakta ve tekâmüllerine Tanrının ulaşılmaz değeri istikametinde yükselmektedirler.
Bu, aynı zamanda kendi kendine yükseliştir. Bu, aynı zamanda Tanrı’dan olanların, O’na mensup bulunanların, O’nun değerine doğru yükselişleridir. Bu; “Tanrının varlığındakiler”in, o “varlığın” hudutları içersinde tekâmülleridir. İşte o hudutları Tanrı, Mutlak Varlığının Kanunu ile tesbit etmiştir.

431.
VAZİFELİ

Biz sadece yolu gösterir ve bazen belirli, çok defa da belli etmeden bu yolda yürüyen vazifelilerimizi koruruz.
Korunuyorsunuz!.. Karşılaşacağınız zorluklar size mükâfattır. O zorlukları aşarak azminizi bileyecek ve hedefe ulaşacaksınız. Hedef; tekâmüle hizmet, beşeriyete hizmettir. Yardımlarımız üzerinizdedir!.

432.
TEKÂMÜL PLÂNI

Bir köpek yavrusunun doğar doğmaz ölüşünün, leyleğin yavrusunu yuvadan atışının bile tekâmülle ve tekâmül plânı ile ilgisi vardır.

433.
HER OLAN MÜKEMMELDİR

Her olan iyi ve mükemmeldir. Olan hâdiselerden, belki şahıslar için fena gözükenler vardır. Fakat felâketler de dahil, bütün fena olan hâdiseler insanların ve toplumların iyilikleri içindir.
Kısaca; çark mükemmel dönmekte, döndükçe de tekâmül ettirmektedir.

434.
ASIL KAZANÇ

Harpler kazanmakla, bazı zaruret ve engelleri aşmakla, hayat kazanılmış veya başarılı bir sonuca erişilmiş olmaz.
Asıl başarı; “iyi yollardan” ardı ardına karşılaşılan engelleri aşmakla ve tekâmül yolunda liyakatle yürümekle kazanılır!.

435.
AÇ DEV

Kuzeyde aç bir dev var. O önce yanındakiyle didişecek ve sonradan ikisi bir olacak. Güneye sarkacak. Batıdakilerle en büyük mücadele o zaman olacak. Çok kan dökülecek fakat dünya bu didişme sonucu yepyeni bir yola girecek.
Küçük küçük memleketler kalkıp, ortaya bir tek devlet çıkacak ve adına "Dünya Devleti" denecek. Bu devlet, diğer yıldızlardaki varlıklarla didişmeye başlayıncaya kadar bir süre rahat edilecek.

436.
KÖTÜLÜKLER VE AZAP

Bir insan kötülükler yapıp öldükten sonra, o kötülüklere maruz kalanlar yaşadıkça ve o kötülükleri andıkça, o kişinin ahiretteki ruhu muazzep[21] olur.
Dünyada bu kötülükleri düşünenler, düşünmeye başladıkları anda şualar yayımlamaya başlarlar. Bu şualar, o ruha ulaşan manevî şualardır. Çünkü bu şualar; ne sebeple, neyi düşünerek yayımlanmış ise gidip onu bulan şualardır. Bu sebeple bu şualar doğruca gider düşünüleni bulur ve muazzep ederler. Dolayısiyle yapılan bu kötülük, tam mânasiyle unutulana veya af olunana kadar, o kötülüğü yapana azap çektirir. Hattâ o kötülüğü yapan, hesaplarını gördükten sonra tekrar dünyaya inmiş olabilir. Bu takdirde bile o, kötülükler düşünüldükçe dünyada yaşamakta olmasına rağmen gereken azabı çeker. Bunun için insanın, yapmış olduğu bir kötülüğü mutlak surette affettirmesi gerekir. Hem de bu affın sadece sözle değil, kalben olması lâzımdır[22].

437.
HÜCRE

Hücre, milyonlarca seneden beri aynıdır. Hücrede ruh olmadığı için tekâmül etmez. Hücre canlıdır fakat ruhlu değildir.

438.
CAN ACISI

Can bile sebepsiz acımaz. İnsanların canları acımasaydı, bedenlerini yontmaya kalkarlardı.

439.
CANLILARIN HÂSIL OLUŞU

Canlılar; dünyadaki robotların, manevî şualar tarafından sıklaştırılmalarından hâsıl olur[23]. Tıpkı ahirette, tahayyül edilenin var olduğu gibi.
Üzerinde can şualarının tesirleri bulunan robotlar ise canlı görüntüsü arz ederler. Oluşurlarken aldıkları şekiller ise, Mutlak Kanunun icab ettirdiği şekillerdir.

440.
HÜKÜM GÜNÜ

Hüküm günü; ahiretteki bir ruhun, tekâmül yerlerinden birine ineceği andır. Ruhlar eksikliklerini tamamlamak için dünya ve benzeri yerlere hiç istemedikleri bir hayatı yaşamak üzere inerler. Meselâ bir ruh, çok geri bir ruhla yuva kuracağını ve ondan binbir ıstırap çekeceğini bilir. İşte ahirette ruhlar için en zor anlardan biri; bile bile dünya ve benzeri yerlere, hoşlarına gitmeyen bir hayatı yaşamak için inmeleridir.

441.
AYNI BÖLGENİN VE AYNI DURUMUN HÂSIL ETTİĞİ “BENZEME”

Aynı bölgedeki insanların birbirlerine benzemeleri, o bölgeleri hâsıl eden ve o bölgelerde tesirler gösteren şuaların etkisidir. Aynı robotlardan hâsıl olan şualar, aynı tesirler, dolayısı ile de benzeyişler hâsıl ederler.
Yine robot şuaların karakter ve tip benzerlikleri yaratmada tesirleri vardır. Sinirli tiplerin, san’atkâr tiplerinin, doktorların, avukatların ve diğer tip guruplarının, birbirlerine benzemelerine sebep; aynı mevzu ve durumdan oluşan ortamda bedenlerinin yayımladığı şuaların etkisinde kalan ruhlarından yayımlanan benzer şuaların, bedenleri üzerindeki tesirleridir.

442.
VAKTÎ İBADET-DAİMÎ İBADET

Biz, vaktî ibadeti, daimî ibadete hazırlık olsun diye koymamış mıydık!..
Evvelâ, günde elli olan namaza; günde beş demekle ibadete, tekâmülü ve tekâmülden hâsıl olan değişmeleri dahil etmemiş miydik!..
Seher vakti[24] ibadet edenlerin ruhlarını vaad ettiğimiz güzellik ve iyiliklerle bezememiş miydik!..
Günün maddî tesirleri ile bunalan vicdanları zaman zaman temizleme imkânlarını sağlamamış mıydık!..
Bütün bunları, daimî güzellik olan devamlı ibadete hazırlamak için yapmamış mıydık!..

443.
İLİM-DİN

Gerçek ilim adamları; gerçek din adamlarıdır. Çünkü din ilimden, ilim ise dinden başka bir şey değildir. Her ikisi de tekâmül eder; tekâmül ettikçe de tekâmül ettirir.
İkisini ayrı ayrı değil; aynı olarak değerlendirmek, aynı yüksek değeri vermek ve hürmet etmek icab eder.
Dinsiz ilim, ilimsiz din olmaz. Çünkü ikisi de aynıdır.

444.
HER ŞEY SÜBJEKTİF’DİR

Dünyadaki nizam sübjektif temeller üzerine kurulmuştur. İlimde bile öyledir.
İnsanlar duyularının yardımı ile ve sınırlı kabiliyetleri ile ilmi tekâmül ettirebilirler. Meselâ; insanların gördüğü renkler, şekiller, hareketler, hissettikleri sıcaklıklar tamamen kendi kabiliyet ve imkânları ile görüp hissedebildikleri şeylerdir. Tıpkı zaman, mekân ve diğer mefhumlar gibi. Bütün esaslar sübjektif temeller üzerine kurulmuştur.
Meselâ dünyada, bambaşka yapıda ve insanların gördüğü düz çizgileri yuvarlak, kırmızıyı yeşil, hızlıyı yavaş hisseden başka varlıkların bulunduğunu düşünürsek; bunlar dünyayı bambaşka görmüş olacaklar ve sonuçta onların ilim dediği şey, insanların ilim dediği şeyden bambaşka olacaktır.
Şu halde ilim de dahil her şey sübjektif esaslara dayanmaktadır ve sübjektif esaslara dayalı olarak tekâmül ettirilmiştir.
İnsanlar için objektif olan bir şey, sadece kendileri için, çok defa da sınırlı bir zaman aralığında objektiflik hassasını haizdir. Madde ile bağlı bulunulduğu ve insan olarak dünyada yaşanıldığı müddetçe, Mutlak Hakikat’e erişmeye imkân yoktur.

İnsanlara madde tesiri altında objektif görünen şeyler, madde tesirleri ortadan kalkınca bambaşka gözükmeye başlarlar. Şu halde; dünyadaki doğru fikirlerin sadece dünya için doğru olabileceğini düşünmek, fakat dünyanın dışında bambaşka fikirlerin onun yerini alacağını akıldan çıkarmamak faydalıdır.
İnsanlar bu hakikatleri, madde tesirleri altında bulundukları sürece iyice anlayıp idrak edemezler.

445.
ZERRE

Her şey bir "zerre"den ibarettir[25] ve zerrenin içindedir, fakat siz bunu bilmezsiniz!.

446.
TEKÂMÜLDE MÜCADELE

Dünya ve benzeri tekâmül yerlerinde ruhlar, madde ve benzeri robotlarla birleşirler ve yine, madde ve benzeri robotlara sahip olabilmek için birbirleri ile mücadele ederler. Bir de fikir mücadelesi vardır ki, bunda da ayrı ayrı fikirleri savunarak realitelerini yükseltirler.. Her ikisi de tekâmül için lüzumludur. Fakat mücadele ile yükselmek bir seviyeye kadar olur, daha yükseklere erişecek ruhlar mücadele etmeden tekâmül ederler.
Dünyadaki insanlar, çeşitli tesirler altında kalır ve birbirleri ile mücadeleye girişirlr. Bu mücadeleden en doğal olanı yaşamak için, kimseye zarar vermemek şartı ile yapılan "hayat mücadelesi"dir. İnsanlar mücadelelerinde, başkalarına zararlı olmamaya dikkat ettikleri müddetçe yükselirler. Bu, mücadelede aranan en büyük vasıftır. Mücadeleyi sırf kendi menfaatleri göz önünde bulundurarak yapanlar, belki dünyada bazı kârlar sağlayabilirler fakat onlar aslında zarar edenlerdir. Mücadele, o mücadeleden "iyi insan" olarak çıkabilenler için iyi, fena olarak çıkanlar için fenadır.
İnsanlık tarihi baştan başa tekâmül mücadeleleri ile doludur. Bütün bu mücadelelerde, zafer bazen fenaların gibi gözükür fakat asıl kâr iyilerindir. Fenaların girdikleri zararları ise dünyada yaşayanlar tasavvur edemezler. Çünkü o zararlar tasavvur edilemiyecek kadar büyük ve korkunçtur.
İyi olmak ve iyi yolda kalmak için bir insanın yapmaya mecbur olduğu mücadeleye ise "nefis mücadelesi" denir.

447.
ÖLÜMLE MADDEDEN UYANIŞ

Ölümle dünya hayatından ayrılmak, uykudan uyanmaya benzer. Nasıl ki bir insan uyandıktan sonra rüyasına devam edemezse; ölen bir insan da aynı insan olarak hayatına devam edemez!.

448.
TEKSİF MAKİNALARI

İnsanlar maddî şuaları teksif[26] ederek madde haline getirebilecek makinalar yapabilir ve bunları uzayda, boşlukta dönen cisimler haline getirebilirler.

449.
İYİ-FENA

İyiliği çağırmak lâzımdır ki fenalar ortaya çıksınlar; iyiyi tanıtmak lâzımdır ki fenalıklar belli olsunlar.

450.
KUR'ÂN

Kur'ân en doğru olandır!.. Fakat ondaki en doğruyu kimse anlayamaz. Ondaki doğruya herkes değerince erişebilir.
O en doğrudur!.. Fakat okuyan, ondaki en doğruya ulaşamaz.
Hakikatler ondadır!. Etten kemikten insan ondaki hakikatlerin zirvesine ulaşamaz. Onun değeri madde dünyasının ölçülerine vurulamaz.
O bizdendir!.. Ondan sonra söylediklerimiz de ondan ayrı tutulamaz. Bizden olanı biz koruruz: sahteleri onun yanında barınamaz.
Onu, ancak anlamak değerine yükselenler anlar. Onu anlamamak günah değildir. Onun mertebesine erişemiyenler ondan nasibini alamaz.
Günah olan; onu anlamamaya çalışmak, tekâmülü inkâra yeltenmek, bâtılı doğru zannetmek için gayret sarfetmektir.
Onu anlamaya çalışmak, ona yaklaşmak için aşılması gereken bir merhaledir. Asıl saadet ise; bu merhaleleri aşıp yükselmeyi bilenlerindir.

451.
İBADET

Biliniz ki ibadet, uykuda dahi devam eder!.

452.
CAZİBE

Harekette olan cisimlerden büyüğünün küçüğü çekmesidir.

453.
MANEVÎ CAZİBE

Manevî değerlerin, daha yüksek manevî değerler tarafından çekilmesine denir.

454.
KADIN-ERKEK

Dünyadaki kadın da yarımdır: erkek de. Onlar ancak bir araya gelerek birbirlerini tamamlayabilirler. Ahirette ise her varlık (ruh), tekâmül etmekte olan bütündür.

455.
İBADET

İbadetler çok faydalıdır. Her dinin mensubu, alıştığı şekilde ibadet edebildiği gibi; realitesi ile, ibadet tarzını da değiştirebilir.
Burada dikkat edilmesi gereken bir şey vardır; O da hakikî dinî ibadeti, sonradan o ibadete eklenen şeylerden ayırmaktır. Hakikaten ibadet olanla, ibadet olmayan, fakat size öyle gösterildiği için ibadet zannedilenler karıştırılmamalıdır.

456.

TANRI

Tanrı isimle, sıfatla; O'nun icraatı da mefhumlarla izah olunamaz!.

[1] mezceder: Birleştirir, bir arada toplar.
[2] mensubu bulunduğu: Ait olduğu.
[3] âtıl: İşlemeyen; boş duran; etkisi olmayan; kullanılmayan.
[4] sür'at: Hız.
[5] Elmalı'lı Mehmet Hamdi Yazır: (1879-1942)
Ünlü din âlimi. Antalya'nın Elmalı kasabasındandır. "Hak Dini, Kur'ân Dili" adlı dokuz ciltlik Kur'ân tefsiri mevcut tefsirler içersinde en çok beğenilen ve ün yapmış olanıdır. Diyanet başkanlığı tarafından yayınlanmıştır.
[6] "Ölümü dilemeyiniz." Hadis.
[7] iptidaî: İlkel, ham.
[8] hudut: Sınır.
[9] ücra: Uzakta, kıyada köşede kalmış.
[10] imkân: Olanak.
[11] fani: Ölümlü, baki olmayan.
[12] müdafaa: Koruma..
[13] selâmet: Kurtulma; iyi son.
[14] cebir: Zor kullanma; mecbur kılma.
[15] riyakâr: İki yüzlü.
[16] O toplumun realitesine en uygun olanı.
[17] tecelli: Meydana çıkma; görünme; belirme.
[18] kıble: Müslümanlarca, ibadet esnasında kişinin yüz istikameti ile dönmesi gerekli olan yön; ki Mekke'de bulunan Kâbe'dir. Burada; "yönelinmesi gereken yön" anlamındadır.
[19] Mutlak Plân.
[20] küllü: Hepsi, bütünü.
[21] muazzep: Azap içinde.
[22] "Ölüleri hayır ile anınız." Hadis.
[23] Dünyayı saran en basit robot eleman olan esîr'den başlayarak robotlar, manevî şualar vasıtasıyla sıklaştırıldıkca canlı bünyeleri meydana gelir.
[24] seher vakti: Sabahın erken vakti, gün doğumu saatleri.
[25] zerre: Küçüklükte daha küçüğü düşünülemiyecek olan, âdeta boyutsuz bir noktacık.
[26] teksif: Belirli bir noktada yoğunlaşma, konsantre olma.

Şuur İnanç I ; Bölüm 7

457.
HER HÂDİSE İYİDİR

İnsanlara iyi ve kötü gelen bütün hâdiseler, aslında lüzumludurlar, tekâmülde rol oynarlar, bunun için de iyidirler.
İnsanlara fena gelen hâdiseler çok mühim ve faydalı roller oynarlar. Bu sebeple çeşitli hastalıklar da dahil, karşılaşılan bütün hâdiselere iyi ve faydalı hâdiseler gözü ile bakılmalıdır.
Mevcut olup da fena olan bir şey yoktur. Her karşılaşılan, her başa gelen, her yapılan; tekâmüle yardım etmesi sebebi ile iyidir. Fakat iyi denilen bu hâdiselerden bir çoğu dünyada madde tesirleri altında yaşayan ruhlar için fena gelebilir.

Dünyada insan olarak yaşayan ruhlarda “dünya realitesi” mevcuttur. Dünyada ise yapılması ve yapılmaması gerekenler mevcuttur. İnsanlar, yapılmaması gerekenleri yapmamakla, yapılması gerekenleri de yapmakla tekâmül yollarında ilerlerler; şuur ve iradelerini kuvvetlendirirler, zenginleştirirler.

458.
DÖRT KİTAP

Bu kitapta, dört kitap birden yazılmaktadır[1]!

459.
HER VARLIK LİYAKATİNCE VAZİFELİDİR,
HER HÂDİSE İYİDİR..

Maddeyi, liyakatinizi arttırmak için kullanınız!. Her yolun başında vicdanınıza danışınız!. Daha yükseğini idrake çalışarak şuurunuzu zenginleştiriniz!.
Biliniz ki, en yüksek sanılandan daima daha yüksekler, doğru zannedilenlerden de daima daha doğrular mevcuttur.
Fikirlere, realitelere, inançlara saygı gösteriniz. Unutmayın ki; bir üstün fikre, realiteye, inanca, zor ve baskı kullanarak ne yükselebilir ne de yükseltebilirsiniz.
Hâdiseleri mevcut imkânlarınızla değerlendirmeye çalışarak imkânlarınızı ve değerlerinizi arttırınız.
Kendi kendinizden mes’ul ve kendi kendinize emanet edilmiş olarak yaşamaktasınız.
Her varlık liyakati oranında vazifelidir!. Daha yüksek vazife ve değerlere ancak tekâmülle elde edilebilen liyakatle erişilebilir.
Doğal hâdiseler de dahil bütün hâdiseler tekâmülle ilgilidir. Liyakatiniz oranında ibret alabileceğiniz hâdiselerle karşılaşacaksınız. Dünya şartları hâdiseleri acı gösterebilir.
Unutmamalıdır ki, en arzu edilmeyen hâdiseler bile tekâmülle alâkalıdır. Bu sebeple de her şey faydalıdır, iyidir, çünkü değerlenerek tekâmül etmeniz içindir.

460.
LİYAKAT

Gerçek yükseliş liyakatledir. Varlıklar liyakat basamaklarından asıl güzelliklere erişebilirler. İltimasla yükselmeler sadece madde dünyasındadır.

461.
YASAKLAR

Konulan yasaklar; realiteler yükselip, o yasaklardan zarar gelmiyecek seviyeye erişilene kadar devam eder.

462.
NEYZEN TEVFİK

Neyzen Tevfik[2] görünüşçe ne kadar lâkayd ise ruhen de o kadar temiz, titiz, olgun ve liyakatliydi. Elbette liyakat sahiplerinin manevî mekânı cennettir.

463.

KUR’ÂN

Kur’ân üç kısımdan, müteşekkildir:
1. Hakikatlerin izahı
2. Hakikatlere şuurla erişme yolları
3. Şuur, mantık ve vicdanla erişilebilecek hakikatlerin zamanın realitesine göre izahı.

464.
CİNSİYET KARIŞIKLIKLARI

Dünya, artı eksi nizamı üzerine kurulmuştur. Birbirlerinin aksi olanlar birbirlerini çekerler. Birinde mevcut olmayan, mevcut olana karşı alâka duyar. Kadının erkeğe, erkeğin kadına alâka duyuşu gibi. Fakat bu hal, Mutlak Kanunun sadece dünya ve pek sınırlı bir kaç tekâmül yerinde tatbik olunan bir usulüdür.
Gerçi ruhların yüksek hayatları’nda bile alâka vardır. Fakat bu alâka, dünyada maddenin husule getirmiş olduğu alâkaya benzemez. Manevî değerlerin birbirlerini çekişlerini nasıl maddî ölçü ve mefhumlarla izah edemezsek, bu çekişi de öylece izah edemeyiz.
Dünyada tekâmüle sevk olunan varlıklar üst mertebelere erişince manevî değerleri artar. Karşı cinse duydukları cinsî alâka, manevî alâkaya dönmeye başlar. Onlar artık kadını veya erkeği sırf kadın veya erkek diye değil, her şeyden evvel insan diye sevmeye başlarlar.
Bu mertebelere erişen bazı varlıklar, ister kadın ister erkek olsunlar, karşı cinsiyeti de kendi varlıklarında hissedebilirler. Meselâ bir kadın, diğer bir kadına karşı karşısındaki erkekmiş gibi cinsi alâka duyabilir. Keza bir erkek de diğer bir erkeğe karşı aynı şeyleri hissedebilir.
Çünkü onların ruh-madde karmasından müteşekkil olan varlıkları bir mücadele içindedir. Böyle bir mücadele içersinde olanlar, her şeyden önce, hislerini frenliyerek bu zor devreyi atlatabilirler ve başarılı oldukları takdirde de cinsiyet aramadan ve cinsî hislerden uzak olarak sevebilirler. Fakat bu, çok zor bir mücadeledir.
Bu mücadeleyi; sırf toplum düzeninin bozukluğundan ve ahlâk düşüklüğünden kaynaklanan homoseksüel ilişkilerle karıştırmamak gerekir. Yüksek mertebelere erişen ve artık cinsiyet gözetmeksizin sevebilecek bir seviyeye gelmiş olan varlıklarda tezahür eden mücadele bambaşkadır. Onların liyakatle eriştikleri yükseklikleri, bu adi düşünce ve eğilimlerden hâsıl olan hislerle, arzularla karıştırmamak gerekir.
Kısaca; dünyaya her hangi bir cinsiyete mensup olarak gelinir. Karşı cinsiyete alâka duyulur ve bu suretle de varlıklar denenirler. Cinsiyet mücadelesinin üstüne yükselenler, cinsiyetsiz sevme mertebesine erişenler; artık dünyaya gelmezler..
Bu mücadelenin ileri safhalarındaki bazı varlıklarda her iki cinsiyete karşı düşkünlük ve eğilimler belirebilir. Fakat böyle bir eğilim belirmeden de daha üstün mertebelere erişilebilir. Bu hal karışık ruhî ve maddî tesirlerden hâsıl olur. Fakat böyle bir ruhî durum içersinde olan varlıklar, bu zor ve müşkül devreyi aşacak kudret ve liyakata sahiptirler.
Yukarıda da söylendiği gibi, bu hali kat’iyetle “cinsî sapıklık” denen hal ile karıştırmamak gerekir. Çünkü onunla hiçbir ilgisi yoktur.
Cinsiyet mertebesini aşanlar, artık dünyaya gelmezler. Çünkü onlarda cinsiyet hislerinin yok olması, bazı manevî değerlerin kazanılmış olmasının delilidir.

465.
MADDE İLE TEZAHÜR EDEN TESİRLER

Madde, dünya hayatında çeşitli şekillerde tezahür eden bir tekâmül faktörüdür. Birçok manevî his ve tesir, madde süzgecinden geçtikten sonra ancak belirli hale gelebilirler. Bu his ve tesirlerin, madde süzgecinden geçmediği zamanki tesir ve değerini ise dünyada yaşadıkça tasavvur etmeye imkân yoktur.

466.
MADDE ÜZERİNDE ÖLÜMDEN SONRA KALAN TESİR

İnsanların ölümle, dünya ile olan bütün alâkaları kesilmez. Bir san'atkârın eserleri, bir bestekârın besteleri, onu daima hatırlatır. Bir san'atkârın sesi, o ölmüş olmasına rağmen plâk ve bantlardan sağlığındaki gibi dinlenir.

467.
ŞEYTAN

Şeytan, dünya hayatı boyunca, insana iradesini kullanmasını icab ettiren hâdiseler halinde tezahür eder. Şeytana uymamak demek; yapmaması gereken şeyleri iradesini kullanarak yapmamak demektir.
İnsan, dünya hayatı boyunca şeytanla karşı karşıyadır. Çünkü bir insanın daima yapmaması gereken şeyler mevcuttur. Şeytanın varlığını bazen insanların "arzu ettikleri halde yapmamaları gereken" davranışlar da belirtir. Bu ise bir insan için bazen çok zor bir mücadele olarak ortaya çıkar ve yapılması gereken; irade ile şeytanı yenmek, onun dediğini yapmamaktır.

468.
LİYAKAT

Bundan önceki tebliğlerimizde yapılması ve yapılmaması gereken şeylerden bahsedilmişti. Herhangi bir şeyin yapılmasının veya yapılmamasının gerekmesinin sebebi, onu yapması veya yapmaması icab edenlerin iradelerinin kuvvetlenmesidir. Bunun için de insanların yapmamaları gerekenlere karşı iradelerini kullanarak karşı koymaları gerekir.
İnsanlar dünya hayatları boyunca yapılması ve yapılmaması gereken birçok hâdiselerle karşılaşırlar. Bu hâdiselere iradeleri ile karşı koyarak doğru olduğuna inandıkları tarzda hareket etmeyi başardıkları takdirde, tekâmülleri için lüzumlu olan bir ileri adımı daha atmış olurlar.
İşte dünyada, yapılması ve yapılmaması gereken şeylerin bulunmasının sebebi budur. Kısaca; yapılması gerekenleri yapanlar, bir taraftan iradelerini kullanıp liyakat kazanarak tekâmül yolunda ilerlerken, diğer taraftan da manevî kazançlar elde derler ki; bunlara genellikle sevaplar denilmektedir.
Aksini yapanlar, yani; iradelerini kullanamıyarak karşılarına çıkan cazip teklife veya hâdiseye uyarak, vicdan ve fikirlerine aykırı hareket edenler, tekâmülleri bakımından elde edecekleri kazancı temin edemez ve sonuçta gösterdikleri zaafı manevî azaplar çekerek öderler.
Çekilen bu azaplar da boşuna değildir. Çünkü o varlık tekâmül eksiklerini, iradesini kullanarak tamamlamayı başaramadığı için azap çekerek tamamlamak zorunda kalacaktır. Çekilen azaplar da bu yüzden, ceza olsun diye değil; o azapları çeken varlıkların tekâmül ederek olgunlaşmaları içindir. Fakat bu azaplar zaman zaman o kadar kuvvetlenir, o kadar dayanılmaz hale gelir ki; tam mânası ile bir ceza halinde tezahür eder. İrade kuvvetlenmesine gelince; irade, liyakatin artması için lüzumludur.
Bu; Mutlak Kanun esaslarına göre olan bir imtihan, bir denenme tarzıdır. Yapılması ve yapılmaması gereken şeyler son derece cazip şekillerde insanların karşılarına çıkarlar. Bu hâdiseler o kadar cazip

olabilir ki insanları kendilerine çekebilirler. İşte bu anda o insanın vicdan, şuur ve iradesi harekete geçerek o insanı, yapılmamasının gerektiğine inandığı hâdiselerden uzaklaştırır.
Bu mücadele bazen çok hafif, bazen de son derece kuvvetli olur. Kazanan ise başarılı olur ve liyakat kazanır. İşte insanlar bu şekilde, karşılarına çıkan hâdiselerle denenir ve tekâmül yollarında ilerlerler.
Burada unutulmaması lâzım gelen bir nokta da şudur ki; insanlar yapılmaması gerekenlere iradeleri ile karşı koyacak güçtedirler. Çünkü bir insan, gücü ve liyakati üzerine çıkan hâdiselerle denenmez. İnsanlar daima iradeleri ile karşı koyabilecekleri ve yenebilecekleri hâdiselerle karşılaşırlar. Bu sebeple, karşılaşılan her hâdisenin, o insan tarafından en doğru şekilde çözülebileceğinin evvelden bilinmesi gerekir.
Karşılaşılan bütün hâdiseler iyidir, çünkü iyilik içindir. Burada yanlış anlaşılmaması gereken bir nokta daha vardır. O nokta da, bazen insanların karşı koyamıyacakları bir hâdise ile karşılaşmaları ve ellerinde ona karşı koyacak imkânları olmadığı için mağlup olmalarıdır. Bu gibi hâdiseler de, tıpkı hayat boyu karşılaşılan tüm diğer hâdiseler gibi tekâmül gereğidir ve karşı konulması imkânsız olan o hâdiseyi de, o hâdiseyle karşı karşıya kalan kişi ve toplumun tekâmül ihtiyaçları hazırlar.
Meselâ bir toplumu bir an içersinde alt üst eden semavî[3] bir hâdiseyi veya bir zelzeleyi düşünelim. O toplum böyle bir hâdiseyi yine kendisi hazırlamıştır. Gerçi o toplumda bu hâdiseyi hak etmeyen fertler de olabilir. Hattâ bu gibileri de diğerleri ile birlikte hâdise esnasında ölebilirler. Fakat bu hal, onların cezalandırılmaları demek değildir. Çünkü hayat ne bu dünyada başlar ne de burada biter. Onlar mutlaka mükâfatlanırlar.
İnsanların gidişatı, tekâmülleri için lüzumlu olan hâdiseleri hazırlar ve bütün bu hâdiseler, insanların liyakatlerini arttırarak tekâmül ettirecek hâdiselerdir. İnsanlar ise hayatları boyunca iradelerini ve şuurlarını kullanıp “liyakatlerini arttırarak” tekâmül yollarında ilerlerler.

469.
KÜL

Kül hakkında birçok şeyler söylenmiştir. Bütün bu söylenenler, daha sonra söylenecekler için hazırlıktan başka bir şey değildi.
Kül; madde hudut ve imkânları ile izah olamaz. O, her zerresi hisseden, duyan, değere sahip olan, liyakati olan ve serbestçe hareket imkânlarına değeri oranında malik olan “manevî” bir varlıktır. Robotlu tezahürler de bu manevî varlıktan ayrı tutulamazlar. O, dünya imkânları ile izah olunamaz. Onun her zerresi (manevî zerre) hisseden, tekâmül eden bir varlıktır dedik. Bu manevî Kül’de şuursuz tekâmül edenler, şuurla tekâmül edenler, liyakatleri oranında serbestî ve imkânlara malik olan varlıklar vardır.
Bütün bu varlıklar, birbirlerine birçok manevî bağlarla bağlıdırlar ve insanlar bu bağlardan ancak pek azını bilir ve idrak ederler. “Hâdiseler, mukadderat, plân” denenler de insanların bu bağları kendi görüşlerine göre, bilmeden izah edişlerinden başka bir şey değildir.
Kül dediğimiz bu sistemin, dünyadaki madde ile yapılmış numune bir maketi vardır ki, ona da “insan” denilmektedir. İnsan vücudundaki hücreler, şuursuzca kendi yollarında nasıl hareket ediyorlarsa, varlıklar da Kül içersinde öylece şuurlu ve şuursuzca Mutlak Kanun esaslarına göre tekâmül yollarında ilerlerler.
Her şey birdir ve her şey o bir’dendir. Bağlı olmayan, arasında bağ bulunmayan iki varlık mevcut değildir.

470.
KÜL

Büyüğü tetkike gücün yetmiyorsa ufağı tetkik et. Ufakta da büyüğü bulabilirsin!.

471.
UFAKTA BÜYÜĞÜ GÖR!

İnsan ufağı tetkik ederek, büyükteki bilmek istediklerini bulabilir. Çünkü ufak da, büyük de aynı esas üzerine kurulmuştur. Bu sebeple kâinatta kâinatları, insanda kâinatı, atomda insanı bulmak mümkündür.

472.
SIR SAKLAMAK

Tekâmül safhalarının bazılarında olanlar, çoğunlukla bildikleri fakat birçoğunu izah edemedikleri sırları saklamak mecburiyetini hissederler.
Bunun böyle oluşunun bir hayli sebepleri vardır. Fakat bu sebeplerin başında; bilineni zamanı gelmeden açıklayarak, onu daha hazmedemiyecekleri teşevvüşe düşürmemektir.
Bu sebeple bazı sırlara vâkıf olanlar, iradelerini kullanarak bildiklerini saklarlar. Bu saklayış onların iradelerini kuvvetlendirir ve onlara tekâmül yolunda ilerleyebilmeleri için lüzumlu olan liyakati sağlayabilmelerinde rol oynar.

473.
KARŞILIK BEKLEMEDEN HÜRMET

Şayet bir toplumdaki fertlerin çoğu, karşılık beklemeden diğer fertlerin fikirlerine hürmet edebilmek seviyesine erişmişse, o toplumda huzur vardır.

474.
ÜÇ DİNİN BİRLEŞMESİ

Museviler, Hıristiyanlar ve Müslümanlar arasında din farkı kalmayacak!. Bundan sonraki din münakaşa ve mücadeleleri doğu ile batı arasında yapılacak ve bir müddet bu şekilde ilerlenecek. Daha sonra da doğu ile batı arasındaki anlaşamamazlıklar giderilecek. Ve bundan sonraki mücadele diğer plânetlerdeki varlıklarla olacak.. Tekâmül devam edecek.. Ruhlar yükselecek..

475.
TEBLİĞ EDİYORUZ!..

Tekâmül, hiçbir fikrin veya bilginin hudutları ile sınırlandırılamaz!. Her üstün fikirden, bilgiden daima daha üstünleri mevcuttur.
Biz ise; “bu bilgileri” tekâmülü hudutlamak için değil, sonsuzluğunu belirtmek için veriyoruz!. Yüksek hakikatleri, devrin ve yakın geleceğin anlayabileceği bir lisanla ve misallerle tebliğ ediyoruz!.

476.
EN ÜSTÜN BİLGİ YOKTUR!.

En üstün bilgi yoktur!. Her bilginin üzerinde daha üstünleri vardır. En yüksek hakikate ise erişilemez!. Tıpkı en yüksek değere erişilemeyeceği gibi..

477.

TOPLUM İDARECİLERİ

Yapılması hoş karşılanmayan bazı şeylerin yapılmasında o toplumun idraki ve içinde bulunduğu maddî ve manevî hal çok mühim rol oynar.
Bir toplumda iktisadi düzen bozuksa, hırsızlıklar artar. Ahlâk düşükse, fazla yalan söylenir ve hile yapılır. Toplum idarecileri bunları toplumun realitesine uygun olarak önleyici çareler bulabilirler.
Fakat her şeyden evvel bu çareyi bulacak olanların, yalan söyleyerek idare mekanizmasını ele geçirmiş fertler olmaması gerekir. Çünkü yalanla yalancılık önlenemez ve istendiği kadar bahsolunsun iyi niyet arzu etmekle, iyi niyet elde edilemez.
Bilinmelidir ki, idare olunanlar kadar idare edenler de denenmektedirler ve bir takım mes'uliyetler taşımaktadırlar.

478.
GÖRDÜĞÜNE İNANAN İNSAN

İnsan gördüğüne inanabilir, fakat sadece gördükleri ile ruhunu tatmin edemez.

479.
BU BİLGİLER VE İSLÂMİYET

Bu bilgiler İslâmiyetin alması gereken son şeklinde en büyük rolü oynayacaktır. Bilgilerimiz muhtelif şekilde açıklanacak ve İslâm bir zamanlar olduğu gibi, hattâ ondan çok daha sür'atle yayılacaktır.

480.
MADDEYİ İNKÂR

Maddeyi inkâr etmek demek; dünya hayatını inkâr etmek demektir.

481.
HER ŞEY GÜZEL BU YER YÜZÜNDE!

Her şey güzel; fena yoktur bu yer yüzünde!. Yaşamak güzel, aşk güzel, dert güzel, ıstırap güzel, ölmek güzel..
Her şeyin sebepleri vardır. Gaye ise, tekâmülü sağlamaktır. Tanrı yolunda ilerlemek için, güzel olduğu halde güzel gözükmeyen, tatlı olduğu halde ıstırap veren hayatlar yaşamak, olgunlaşmak şarttır.

482.
ÖLÜM VE ÖTESİ

İnsan yepyeni sistem ve nizamların hüküm sürdüğü bir hayatı yaşamaya, yepyeni bir hayata geçiş olan; ölüme dalış'la başlar. Bu dalış eski hayatın unutulduğu andır.

483.
DÜNYADA DÜSTUR

Birçok kimseler dünyaya sadece kazanmak ve istediklerini yapmak için geldiklerini sanırlar. Bazıları da dünya hayatına ve çalışmaya değer vermezler. Kendilerini maneviyata verirler.

Bunun ikisi de yanlıştır. Dünyada maddenin tekâmüldeki değerini bilerek çalışmak, çalışmayı ruh tekâmülü için lüzumlu bilmek ve manevî hayatı ihmal etmemek lâzımdır.

484.
DÜNYA

Dünya, az veya çok cezalı ruhların indiği bir tekâmül yeridir, ki buna; ceza şeklinde hâdiseleri yaşaması gereken ruhların indiği tekâmül yeridir de diyebiliriz.

485.
ALLAHI SEVEN

İnsanlar Allahı sevdiklerinden bahsederler. Hakikatte bu, sevgi değil korkudur. Allahı gerçekten seven, ondan olanları sevmekle bu sevgiyi ispat eder.
İnsanlar Allahı neden sevdiklerini içlerine dönerek bir araştırırlarsa, orada; korkuyu, menfaati ve riya'yı bulurlar. Allahı hakikaten seven, bu sevgiyi sözle değil fiilen ispat eder ve ondan olanları sever, sevemediklerini sevmeye çalışır. Bu yol yükseliş ve tekâmül yoludur.

486.
SEVAP

Realitene en uygun gelen ve doğru olduğuna inandığın şeyleri, toplumun nizam ve intizamını bozmamak şartı ile yapmak sevaptır.
Hayatta hakkı olan bazı şeylerden kendini mahrum edenler, "Şeytanî" denilen kötü tesirlere kapılanlar, dünya hayatlarına zehir karıştıranlardır. Bil ki, dünya hayatı da ebedî hayatın bir parçasıdır. Hayatın değerini ise insanlar liyakatleri oranında verebilirler. Liyakat ise tekâmülle gelişir artar.

487.
MUCİZE

Kâinatın, kâinatların ve daha birçok varlıkların sahibi Allah, hiçbir varlığına veya kuluna mucize göstersin diye ayrı davranışta bulunmaz. Her şey Mutlak bir Nizama uygun olarak cereyan eder ve her mucizevî hâdisenin bir izahı vardır.
Sebepleri sonuçlar, sonuçları sebepler kovalarlar. Bir insan mucize göstermek için bir şeyler yapabiliyorsa, bu yapılanların bir izahı olduğu da muhakkaktır. Her şey, her hareket gibi bunlar da tekâmülle alâkalıdır.

488.
AZRAİL

İnsanlar sadece realitelerine uymayan şeyler yapanlardan, güçlerinin yettiklerini mahkûm edebilirler. Mutlak Kanuna aykırı hareket edip meselâ; Azrail[4] dedikleri ölüm robotunu (ölüm hâdisesini) yenemez, yok edemezler.

489.
PEYGAMBER

Peygamberler, yapacakları vazifeye uygun bir hayat yaşarlar.

490.
LİYAKAT

Hayat dikenli yollarla doludur. Bu yollardan ancak liyakatle geçilir. Elde edilmek istenilen büyük şeylere liyakatle ulaşılır.
Liyakat, tekâmül için geliştirilmesi gereken bir hassadır. Liyakat, "liyakat" sözünden anlaşılandan çok daha yüksek mânalar ihtiva eder ki, insanlar bunu ancak kendi liyakatleri oranında sezebilirler.

491.
SICAK VE SERİN İKLİM TESİRLERİ

İnsanlar sadece tembel veya faaliyetsiz bir hayat geçirmek için sıcak memleketlerde bedenlenmezler. İklimin tesiri ile durgun bir hayat geçirenlerin geçirmekte oldukları hayatla, dünya hayat plânları arasında sımsıkı bağlar vardır.
Bir ruh sıcak memlekete iner. İklimin bedeni üzerindeki tesirleri altında, durgun gibi gözüken bir hayat geçirirken bazı tekâmül ihtiyaçlarını giderir. Ilıman iklimlerde doğmuş bir insan sıcak bir iklime giderse o iklimin tesiri altında bazı sahalarda durgunlaşır, hareketsizleşir fakat sıcak iklimde yetişen bir kişi ılıman iklimli bir yerde eskisine göre çok daha faal[5] hayat sürer.
İnsanlar serin havalarda elde ettikleri randımanı sıcak havalarda elde edemezler ve serin bölgelerde yetişen ana ve babalardan doğan çocuklar, sıcak iklimde yetişen ana ve babalardan doğan çocuklardan daha faal olurlar. Bu, Mutlak Kanun icaplarındandır.
Sıcak iklimde yetişmiş ana ve babadan bazı özellikler alarak doğan çocuklar daha serin iklimlere göç etseler dahi, ana ve babalarının yetiştiği iklimin özelliklerini taşırlar. Keza, soyu ılıman veya serin bölgeden olup da sıcak iklime göç edenler için de durum aynıdır.
Bu ve buna benzer hâdiseler, insanların kavrayamıyacakları bir mükemmeliyette devam eder giderler. Her olan iyidir! ve tekâmül içindir..

492.
ÖLÜM VE YAŞAMA SEVGİSİ

İnsanlar dünyada yaşarlarken ölümü sadece ve çoğunlukla üstün körü düşünürler. Fakat hatırlanınca ölüm insanları dünyaya bağlar, hayat mücadelesine teşvik eder. Kısaca; insanlar ölüm mefhumunun varlığında yaşama sevgisini ve arzusunu bulurlar.

493.
İNANILAN, FAKAT ZOR UYGULANAN!

İnsanlar, doğru olduklarına inandıkları fakat zaafları yüzünden kolay kolay ulaşamadıkları hedeflere doğru yaklaştıkça; tekâmül ederler.

494.
POLİTİKACI

Politikacıların, realitelerini (yani doğru olduğuna inandıkları şeyleri) veya menfaatleri olan hususları inatla savunmaları ve bu işi yaparken de başka realitelere değer vermemeleri sadece milletlerine zarar getirir.
Bu gibiler, ancak kendi içlerine dönüp vicdanları ile başbaşa kalarak doğru yolu bulabilirler.

495.
DİN VE TEKÂMÜL

İlimi de, felsefeyi de hudutlayan dindir. Dini ise hudutlayacak bir şey mevcut değildir. O; insanlar tekâmül ettikçe tekâmül eder, tekâmül ettikçe de beşeriyeti tekâmül ettirir, ilerletir.

496.
OLGUNLUK

Bir insanın manevî âlemle irtibatı, olgunluğu oranında fazladır.

497.
MANEVÎ ÂLEMLE İRTİBAT

Her insan hattâ her varlık, manevî âlemle irtibattadır. Fakat bunlar ancak olgunlukları oranında bunun farkına varabilirler.

498.
VİCDAN VE GÜNAH OLAN

Varlıklar o kadar muazzam bir sistem ve organizasyonun içinde yaşarlar ki, bu sistem ve organizasyondaki varlıklardan karıncalar ile insanlar arasında hiç denilecek kadar az fark vardır. İnsanlar vicdanlarının kontrolü altında liyakatlerine göre bir hayat yaşarlar. Bu hayatta yapılan sevaplar ve günahlar ancak vicdanlarının günah addettiği şeylerdir. Bir insan, günah olduğuna inandığı bir şeyi yaparsa günaha girer!.
İnsanlar vicdanlarına (başka bir tarz izahla; kendi kendilerine) emanet edilmiş bir hayat geçirirler. En sonunda kendilerini cezalandıracak, hattâ cehennem azabına gark edecek yine kendileridir. Bütün bunlar Mutlak Nizam[6] icaplarındandır.

499.
BÜYÜK

Bir insan kendi varlığını küçük gördüğü oranda büyüktür.

500.
TOPLUM REALİTESİ

Her toplumun, her memleketin kendisine uygun bir tekâmül tarzı vardır. Orada yaşayanlar bu şartlara ve o toplumun kanun ve nizamlarına uygun olarak tekâmül ederler.
Bu tekâmül mücadelesinde dikkat edilecek nokta iyilikten ayrılmamak şayet toplumun realitesinde ve yaşayışında gerilik varsa onu gidererek toplumu iyiye, güzele ve ileriye çekip yükseltmektir.

501.
LİKAYAT

Liyakatin ne olduğunu sadece vermiş olduğumuz bilgilerden tanıyamazsınız. Liyakat öyle bir şeydir ki, onu tanımak; hem bilgiyi hem de tecrübe ve tecrübelerden elde edilen dersleri icab ettirir.

502.
TANRI

Her yükseğin üzerinde bir yükseklik mevcuttur. En üstününü ise daha üstün olanlar takip ederler. Her varlık için ise “en yüksek” aynı değildir. Çünkü varlıklar ancak kabiliyet ve liyakatleri oranında yükseklikleri sezebilirler. Sezilebilen yüksekliklerin zirvesine ise Tanrı derler. Halbuki O’nun yüksekliği ne düşünülebilir, ne de hissedilebilir. Fakat insanlar kabiliyetleri ile erişebildikleri yüksekliklerin zirvesinde Tanrının olduğuna inanırlar. Bu sebeple Tanrı, onu düşünenin, sevenin kabiliyeti ve liyakati kadar yüksektir. Her yükseklikte ise O bulunur.
Her varlık ancak kendi değeri oranında Tanrıyı değerlendirebilir. Bu sebeple O, O’nu değerlendirmek isteyen çeşitli varlıklar kadar değere sahiptir. Halbuki, hakikatte O’nun değerinin zerresini, katresini tasavvur etmeye imkân yoktur. Çünkü O her yükseklikte mevcut olduğu gibi daha yükseklerde de mevcuttur. O’nun asıl yüksekliğini, değerini bilmeye asla imkân yoktur.

[1] dört kitap: Zebur, Tevrat, İncil, Kur’ân.
[2] Neyzen Tevfik: (Bodrum 1897; İstanbul 1955)
Halk adamı, ney ve hiciv üstadı, şair. Hiciv (eleştiri) tarzındaki şiirlerinde; yobazlığa, cahilliğe, ahlâksızlığa ve istibdata (zulümlü baskıya) saldırmış ve eleştiri türündeki şiirlerinde “müstehcen küfürü” malzeme olarak kullanmıştır. Yaşamı süresince; aşırı derbederliği, madde ve mevkî’e kıymet vermeyişi, sürekli sarhoş oluşuyla tanınmıştır. Arapça, Farsça bilen, Kur’ânı ezbere okuyan, çeşitli dergâh ve medreselerden yetişmesine rağmen oralardaki yobazlık ve cahilliklere de devamlı saldıran bir kişidir.
Eserleri: Hiç (Hayatı ve şiirleri) 1918.
Azabı Mukaddes (Toplu şiirleri) 1949
Besteleri: Nihavent saz semaisi
Şehnaz buselik saz semaisi
Şu kıt’a kendisine aittir:
Felsefemdir kitâb-ı imânım,
Taparım kendi ruhumun sesine.
Secde eyler hakikatim her ân,
Kalbimin âteş-i mukaddesine.
[3] semavî: Gökle ilgili; Tanrıdan gelen. (Burada; gökten gelen, yani bir fırtına, yıldırım, fazla yağıştan doğan sel baskını gibi.)
[4] Azrail: Tek Tanrılı dinlerde, Tanrıya en yakın olan dört melekten (diğerleri: Cebrail, Mikâil, İsrafil) ölüm meleğinin ismidir. Hayat süresi dolan insanların ruhlarını bedenlerinden teslim alarak ölümün oluşumunu sağlayan güç olarak bilinir. Ne Kur’ân, ne de sahih hadislerde Azrail kelimesine raslanmaz. Kur’ân’da ölüm işlerine bakan meleğin adı “Melek-ül Mevt” (ölüm meleği)dir. Sahih hadislerde de ölüm meleği hep bu adla anılmaktadır. İslâmî bir kelime olarak kullanılmaya, Hz Muhammed’den sonra başlanmış olması kuvvetle muhtemeldir.
[5] faal: Aktif (faaliyet; aktivite).
[6] Mutlak Plân.

Şuur İnanç I ; Bölüm 8

503.
TEKÂMÜL
Olduğu gibi kalacak hiçbir şey yoktur. Değişmede ise gaye; daha iyi, daha güzel, daha ileri olmaktır.

504.
TATBİK

Savunulacak fikri alıp, onu faydalı gösterecek çareler aramaktansa; faydalı fikirleri tatbik ederek faydalanmak daha güzeldir.

505.
RUH

Hiçbir şeyinin tahdit edilemiyeceği bir varlık için; "bir insanın bir ruhu vardır" denilerek, ruhu adetle tahdit etmek doğru değildir. Çünkü o manevî bir varlıktır. Manevî varlıklar ise adetle tahdit edilemezler. Adetle veya maddî mefhumlarla tahdit edilebilen varlıklar, sadece madde ve madde benzeri robot varlıklarla denenen tekâmül yerlerindedir.
Madde ve madde karakterindeki robotların bulunmadıkları yerlerde, madde izahına yarayan mefhumlar da yoktur. Bu sebeple ruhu maddeye bağlayan per bu bağı çözünce, ruh artık madde ölçülerinden çıkar, madde ölçülerinden dışarıdaki ruhu ise maddî imkânlarla değerlendirmeye veya izah etmeye imkân yoktur.
Bu söylenenlerin sonucu olarak; herhangi bir insanın ruhunu mutlaka o insanın madde hudut ve imkânları içersinde düşünmemek gerekir.
Beden, bir... iki... üç beden veya insan olarak sayılabilir. Fakat ruhu bu şekilde saymaya imkân yoktur.
Öyle ruhlar vardır ki; bir veya bir kaç beden, yahut çeşitli robotlar üzerine tesirler icra ederler.
Öyle insanlar vardır ki, aynı ruhun hâkimiyeti altındadırlar. Bunlardan biri ölür, diğeri bundan habersizce (madde dünyasında kaldığı müddetçe) hayatına devam eder.
Öyle ruhlar vardır ki, tesir sahaları birkaç tekâmül yerine, birkaç dünyaya uzanır. Öyle ruhlar vardır ki, birçok ruhları tesir sahalarında bulundururlar. Tıpkı bir bedendeki canlıların o bedenin esas ruhuna tâbi olduğu gibi.
Özet olarak, beden tahdit edilir fakat ruh tahdit edilemez. Ruhlar tekâmül ettikçe tesir sahalarını genişletirler. Tanrı ise bütün ruhları tesiri altında bulunduran ve onlar üzerinde her türlü tesirlerini icra eden varlıktır.

506.
ÖLÜM

Bundan daha önceki bahislerde ölümden bahsederken; ahirete göçtükten sonra yavaş yavaş uyanmak gibi bir hale benzeterek izah etmiştik.
Ölen biri, tıpkı uykudan uyanan bir insan gibidir ve uyanınca nasıl uykudayken gördüğü bir rüyayı istese de yaşayamazsa; öylece, istese dahi artık madde ile irtibata geçemez ve uykusunda gördüğü rüyaya geri dönemez.
Dünya hayatı, ahirete geçen bir ruh için dönülemez, bilhassa geri ruhlar için çok defa ahiretteyken bile hatırlanamaz bir hayattır. Geri ruhlar ilk tekâmül devrelerinde otomatik olarak tekâmül ederler. Tekâmüldeki bu gibi varlıklara eski hayatlarını hatırlamaları pek lüzumlu değildir.
Kısaca, ahirete geçen bir ruhun artık ne bedeni ne de dünya ile bağı kalmıştır. Birçok ruhlar, tıpkı insanların rüyalarını hatırlamaları gibi dünya hayatlarını hatırlarlar. Bu hatırlayış ânında yayımladıkları

manevî tesirler, çok defa dünyada hatırlanan kimseler tarafından hissedilir. Bu hissediş ekseri rüya veya hatırlama halinde olur.
Rüya halinde hattâ maddî şekliyle hatırlamalar, “o ruhun imkân hudutları” oranında madde üzerinde yaptığı tesirlerden ileri gelir.

507.
VAZİFE VE LİYAKAT

İnsanlar yapacakları vazifelere tıpkı bir makinanın fabrikada hazırlanması gibi hazırlanırlar ve o vazifeye elverişli değeri kazanmadan vazifeye başlayamazlar.
Bir insanın kendisine düşen vazifeyi yapabilmesi için lüzumlu olan vasıf ve değerleri kazanabilmesinde, her şeyden evvel liyakate ihtiyaç vardır. Liyakati oranında işini başarabilir.

508.
MUVAFFAKİYET

Her insan liyakati oranında muvaffak[1] olur. Bir insana taşıyabileceğinden fazla yük yüklenemez. Büyük muvaffakiyetlere ise ağır yüklere katlanılmasına rağmen, doğru olduğuna inanılan yolda sabır ve liyakatle ilerlemekle erişilir.

509.
AYDIN

Bir insan bilgisini, liyakat halinde tecelli ettirebildiği oranda aydın’dır.

510.
AYDINLANMA

Realitesini yükseltmek ihtiyacını hisseden ve bu yolda gayret sarfederek bilgi edinen insanlar, aydınlar veya aydınlanma yolunna olanlardır.

511.
GÜNLÜK HAYATTAKİ HÂDİSELER

Hâdiseler günlük hayatta çok mühim roller oynarlar. Bir hâdise ister sevinç verici, ister teessür getirici olsun, günlük hayatı ani olarak değiştirebilir. Sinir sistemi, hayat felsefesine tesir eder. Bir an evvel arzu edileni, nefret edilen hale getirir. Bunların hepsi tekâmül ile ilgili şeylerdir.

512.
ALLAH

Allah her şeyi kuşatır, her şeyde de mevcuttur.

513.
TEKÂMÜL YOLU-RUH VE BEDEN

Tanrı her şeyi kuşatır, her şeyde de mevcuttur. O'nun bulunmadığı yer, O'ndan olmayan varlık yoktur. O'nun mevcudiyeti, yakınlığı, uzaklığı, imkânları, maddî imkânlarla izah edilemez. O'nu kendisinden çok uzak hissedenlere dahi kendilerinden yakın olan O'dur.
Tanrının varlığı eserinde, eseri ise varlığındadır. O'nun eserini sevmek, ondaki sırları iyi niyetlerle çözmeye çalışmak Tanrıya yaklaşılan yegâne yoldur ki buna, "tekâmül yolu" diyoruz. O'nun yolunda, iyi olduğuna inandıklarını yaparak, fena olduğuna inandıklarından da kaçınarak veya kaçınmaya çalışarak yürüyenler yükselirler.
Tanrının varlığını ve O'nun var ettiklerini tasavvur etmeye imkân yoktur. Fakat sırf biraz olsun anlatabilmek için, bir insanı ve o insan bedeninde yaşayan varlıkları misal olarak ele alalım.
Bir beden tek bir varlık değildir. Tekâmüldeki sayısız varlıklardan meydana gelmiştir. Bunlar otomatik olarak tekâmül ederler. "Şuur safhası"na erişince de yeni bir varlık olarak tekâmül yerlerinden birinde var olurlar. Bu varlığın varlığında da tekâmül etmekte olan sayısız varlıklar vardır.
Bir insan ruhu, birçok varlıkları idaresi altında bulunduran, madde ölçülerinin dışına yükselebilmiş bir varlıktır. O, bedenini idare eder. O, bedendeki varlıkların idaresi ile vazifelidir ve o, varlıkları idare ederken gösterdiği liyakatle yükselir, tekâmül eder.
Ruh bedenin şuurlu sahibidir. Beden ise o ruha bağlı sayısız "tekâmüldeki varlıklar"dan müteşekkildir. Her beden; her zerresi tekâmül etmekte ve "şuur safhası"na doğru yükselmekte olan varlıklardan meydana gelmiştir.
Ruh, beden üzerindeki hâkimiyetini, o bedenden ayrılıncaya kadar devam ettirir. Bu ise, o bedenin esasını teşkil eden maddelere "per" vasıtası ile bağlanması sonucu olmuştur. Ruh bedenin her noktasından haberdardır. Bu bağlar ancak ölümle kopar. Ruh bedeni terk edince de bedendeki varlıklar tekâmüllerine herhangi bir robot vasıtası ile devam ederler.
Bu varlıklar hakikatte gözüken robotlar değillerdir. Fakat o robotların ayrılmaz cevherleridir[2]. Daha doğrusu öyle[3] gözükürler. "Tekâmüle yardımcı varlıklar" da tekâmül edebilirler, tekâmül edebilen varlıklar haline gelebilirler.
Ruh, beden ile münasebetlerini devam ettirdiği müddetçe hem bedeni, hem de tesir sahası içersinde hükmünü icra eder. Bu; ruhun tekâmül ederek kazanabildiği kudret ve liyakati oranınca güçlüdür.
Bedendeki varlıklar tekâmül ederek sürekli yeni yeni robotlarla otomatik olarak irtibata geçerek tekâmül ederler. Bu, o varlıkların şuurlanma safhasına kadar devam eder. Ruhluk mertebesi'ne "şuurlanarak" yükselen varlıklar, artık emri altında birçok tekâmüldeki varlıkları idare etmek hak ve liyakatini kazanmış varlıklardır.
Her ruh, emrindeki varlıkların tekâmülünden sorumlu olduğu gibi kendi tekâmülünden de sorumludur. Çünkü onun da üstünde onu idare eden daha liyakatli bir varlık mevcuttur.

514.
KÖR BAĞIRSAK

Kör bağırsak ve sair beden parçaları ilerde aynı beden için, daha ilerde de başka bedenler için yedek parça rolü oynayacaktır.

515.
TELKİN VE REALİTE

Bir insanın veya bir toplumun realitesi, sadece nasihatle, sözle veya ezberletip öğretmekle yükseltilemez. Realitelerin yükselebilmesi; ancak ve ancak yüksek realitenin "benimsenmesi" ile mümkün olur. Öğretme ve ezberletme, sadece realitenin benimsenmesinde yardımcı rol oynar. Bunun için evvelâ yüksek realiteyi öğretmek, sonra da daima tekrarlayarak hatırlatmak, "telkin etmek" icab eder. Bu yol; realitenin benimsenmesine yardımcı olan en kestirme yoldur.

516.
MÜCADELE VE TEKÂMÜL

İnsanlar dünyada eksiklerini gidermeye, arzularını yerine getirmeye, karşılaştıkları fena hâdiseleri iyiye çevirmeye, hastalık ve dertlere deva bulmaya çalışarak tekâmül ederler ve dünyayı da tekâmül ettirirler.

517.
TEKÂMÜL VE YÜKSELİŞ

Her şeyiniz gibi mevcut inancınızı da tekâmül ettiriniz. Kıyafetinizde aradığınız inancınızı, bâtıl itikatlarınızı[4], her şeyinizi; yeni yükseldiğiniz realiteye intibak ettirmeye çalışınız.
Biliniz ki, her erişilen tekâmül merhalesinin üzerinde daha yüksek ve daha güzel tekâmül merhaleleri mevcuttur. Cennet yolu denilen yol ise aslında budur.

518.
YOL

Sizi yürüttüğümüz yol; taassup ve bağlardan arınılmış İslâmiyet'e yükselten yoldur.

519.
PUT

Beşeriyetin manevî değerleri kavrayabilmesi için putu tanıması ve ona tapması şarttı. İnsan Tanrıyı tanımaya, korktuğuna ve sevdiğine tapmakla başladı. İnsan putu, tekâmül yolunun başlangıcını çizen bir kalem olarak kullandı. Bu hal; o yolun kalemsiz çizileceğini anlayıncaya ve realitesini yeni inancına yükseltinceye kadar devam edecektir.

520.
VAZİFE

İnsanları daha üstün realitelere götüren, o realitelere erişebilenlerin yardımlarıdır. Bu sebeple daha üstün realiteye yükselenlere, o realiteye erişemiyenleri kendi realitelerine çekip yükseltmek vazifesi verilir.

521.
GÜNEŞ IŞINLARI

İnsaniyet tekâmül ettikçe güneş ışınlarından faydalanacak, onunla ısınacak, onunla gecelerini aydınlatacak, gıdasını teminde ondan daha fazla faydalanacak, kısaca onunla haşır neşir yaşayacaktır.

522.
MADDEYİ MANEVÎ VARLIKLARA BAĞLAMA

Maddeler şua halinde olmalarına rağmen, hareketleri halinde yine şua yayımlarlar. Bu sebeple kendisi şua halinde olan ser zerresi bizzat şua yayımlar. Ser zerreciğinin yayımladığı şua ise, madde kâinatının en basit ve o derecede de manevî değeri fazla olan şuasıdır. Bu şuaların, "tam manevî şua"ya yakın

bir değer kazanma ânı, per ile birleşme ânıdır. Bu sebeple mecazî olarak; “Hayat; ser zerresinin yayımladığı, manevî değeri çok fazla olan ser şualarının ucuna bağlanmıştır” diyebiliriz.
İnsanlar, tekâmüldeki varlıkların bağlanarak yaşayacakları beden veya maddeyi, tekâmüldeki o varlığa (veya ruha) kendileri bağlayabilirler. Bu hal Mutlak Kanuna aykırı değil, bilâkis onun esaslarına uygundur. Buna; “tekâmüldeki varlıkların liyakatleri ile yükselerek manevî değerleri (ruhları) maddeye bağlamaları” denir.
İnsanların, manevî değerleri maddeye bağlamaları ile yepyeni bir devreye girilecektir. Bu devre; tekâmüldeki varlıkların liyakatleri ile maddeyi manevî varlıklara (ruhlara) bağlama devresidir ki, bu devre varlıkların bilgi ve şuurla “yaratma” devresi olacaktır.
Bir ruhu maddeye bağlamak yolu; atomdan elektrona; elektrondan, sere doğru yükselmek ve lüzumlu olan sırları çözmekle mümkün olacaktır. Bu arada elde edilecek bulgular bilhassa tedaviler üzerinde kesin tesirler icra edecektir.

523.
BEDENİ ŞUURLA TERKEDEBİLME

“Yaratma” nasıl mümkün olacaksa aksi, yani “idrakli ölüm” de birgün gelecek hakikat olacaktır. Bu da ancak insanın, bulunan metodlardan faydalanarak şuur ve liyakatle bedeni (yani maddeyi) manevî değerlerden (ruhlardan) ayırabilmesi ile mümkün olacaktır. Bu ise “şuurlu ölebilme” devrinin açılmasıdır ki, buna “ölümsüzlük devri” denilecektir.
Bir insanın ölmeden ve şuurla[5] bedenini ruhundan ayırabilmesi, dünyayı şuurla manevî âleme bağlayabilmesi demektir ki, bunda başarı sağlandığı takdirde robotlu tekâmül yerlerindekiler devamlı olarak manevî âlemle irtibatta olabilecekler ve halen korkulan, sevilmeyen ölüm hâdisesi ise tamamen basit bir hâdise olarak görülecektir.
Bu çok mühim bir tekâmül safhasıdır ve ancak bu safhadan sonra yepyeni ve çok yüksek bir “robotlu tekâmül safhası” başlayacaktır.

524.
TANRI YARDIMI

Tanrı, yerinde oturup kendi adını ananlardan ve sadece yardım dileyenlerden hoşlanmaz. Çünkü bunların çoğu; gücü, kuvveti, kafası yerinde olduğu halde köşe başlarında oturarak dilenen tembel, ahlâksız dilencilere benzerler.
Tanrı, kullarından, verdiği liyaketle yükselmelerini ister. O’nun yardımını, liyakatle yükselmeye çalışanlar daima yanlarında bulurlar. O’nun yardımı zaman zaman sıkıntı ve zorluk halinde de tezahür edebilir. Hakikatte bu zorluk ve sıkıntılar, o insanı daha üstün vazifeler görmeye ve değerler kazanmaya hazırlamak içindir. Tıpkı bir bıçağın bilenmesine benzer.

525.
HER ŞEYİ BİLEN

Tanrıdan başka hiçbir varlık her şeyi bilemez.

526.
TANRI

Tanrı adetle izah edilemez. Çünkü o her şeyin üzerinde ve hiçbir zaman lâyıkiyle izah edilemiyecek varlıktır. O’na “bir” demek, madde tesiri ve tahdidinde olanlar için zaruret[6] olabilir. O’na “birdir”

diyenlerin bile O'nun, birin çok üzerinde ve izah edilmesine imkân olmayan değer olduğunu bilmeleri gerekir.

527.
AÇ

Civcivlere saldırmak üzere olan kediye bir taş atarak ona mani olmak mümkündür. Halbuki ona yiyeceği birşey atarsanız, onu yer ve civcivlere saldırmaktan yine vazgeçer.
Aç; insan olsun hayvan olsun, karnını doyurmak çarelerini kendi imkânlarına göre arar. Açı doyurmak onu kovalamaktan faydalıdır. Çünkü, onu kovalarsan belki av kurtulmuş olur; fakat onu doyurursan, hem avı kurtarmış hem de bir açı doyurmuş olursun.
Bu bilgideki sır, topluma tatbik edilirse o toplum kurtulmuş olur.

528.
BİLGİ VE ANALİZ

Verilmekte olan bu bilgiler, henüz analiz safhasındadır. Bu ise, varlıklar dahil her şeyi "ayırarak" tetkik demektir. Bir de bu bilgilerin birleştirilme safhası gelecektir ki, bu ancak analiz safhasını realite haline getirenlerin anlayabilecekleri çok yüksek bir bilgi safhasıdır.

529.
BİLGİDE ANALİZ SAFHASI

Bilgide analiz safhası demek; en geniş anlamı ile, varlıkları mümkün olduğu kadar "ayırarak" teker teker tetkike çalışmak demektir.

530.
BİLGİDE SENTEZ SAFHASI

Bilgide sentez safhası demek; pozitif metodlarla elde edilen bilgileri birleştirerek varlıkları yakın, hattâ hepsini bir arada tetkik demektir. Bu; bilgilerin olduğu gibi varlıkların da kül halinde tetkiki demektir ki, bu birleştirilmede dünya imkân hudutları dışına uzanılabilir.
Madde tesiri altında tetkik edilen hâdiselerin "madde tesiri dışındaki değerleri", o işi tetkik edenlerin liyakatleri oranında aydınlanır.
Bu yol, "en yüksek değerlere" şuurla yükselinen yolun başlangıcıdır.

531.
YÜKSEK REALİTELİ İDARECİLER

Bu bilgilerden elde edilecek en büyük fayda; günlük hayatta veya toplumu idare işlerinde alınacak kararlarda şuurlu olarak tekâmülü göz önünde bulundurmaktır.
İnsanlar ise tekâmüle faydalı şeyleri kendi realitelerine göre değerlendirebilirler. Bu sebeple toplumdaki yüksek realiteli fertlerin, idare mekanizmasını ellerinde bulundurmaları ve toplumların da yüksek realiteli fertlere idareyi emanet etmeleri gerekir.

532.
HER ŞEY TEKÂMÜL İÇİNDİR

Her bilgi, her şey, tekâmülü sağlamak içindir. Bilgilerden, olmakta olan hâdiselerden, her varlık liyakati oranında faydalanır.

533.
REALİTELERE HÜRMET

Bir insanın sizinkine uymayan dini inancına saygı göstemek, kendi inancınızı hor görmek değil, bilâkis onun değerini belirtmektir.
Her insan erişebildiğine inanır. Bu, Mutlak Kanun icaplarındandır. Bir insana daha üstün realitelerin inancını tanıttırmak ve onun daha üstün realitelere yükselmesine çalışmak, zor fakat tekâmüle en faydalı iştir.
Realiteleri yükseltmek için çalışanlara hitab ediyorum: "Biliniz ve unutmayınız ki, vazifenize başlangıç noktası; realitesini yükseltmek istediğiniz kişi veya toplumun realitesine hürmettir!"

534.
BİLİNENİN REALİTE HALİNE GELİŞİ

İnsanların bir şeyi bilmeleri veya o şeye inanmaları, o şeyi realitelerine dahil etmiş olmaları değildir. İnsanlar bir şeyi okur ve öğrenirler. Okuyup öğrendiği fikri beğenseler dahi onu uzun süre realiteleri haline getiremezler.
Bir fikrin, bir insanın realitesi olabilmesi için onun, o insanın varlığına burgulu bir vida gibi girmesi ve yerleşmesi icab eder. Bu ise ancak birçok zorluklar aşıldıktan sonra elde edilebilecek bir sonuçtur.

535.
ESKİYE BAĞLILIK VE TEKÂMÜL

An'anelere[7] ve eskiye bağlılık, tekâmüle mâni olmadığı müddetçe zararsızdır. Bunların arasında faydalı olanlar da mevcuttur.

536.
ZAMANIN İCABI ALINAN TEDBİRLER

Zamanın ihtiyaçlarından dolayı alınan bazı tedbirlerin, o ihtiyaç giderilir giderilmez kaldırılması gerekir.
Meselâ, İslâmiyetin ilk yayılış günlerinde o zamanın realite ve ihtiyaçlarından hâsıl olan bazı tedbirlerin ilerde kaldırılmaması, ilerici bir din olan İslâmiyeti gerici bir inanç halinde göstermeye başlamıştır. Gerçekte ise İslâmiyet tekâmülcüdür, ilericidir.
İhtiyaçtan doğan tedbirleri o ihtiyaç geçtikten sonra kaldırmamak demek, tıpkı harp bittikten, tehlike geçtikten sonra hava hücumlarına tedbir olarak konan karartmaya devam etmeye benzer.
Bunu, hasta iyileştikten sonra o hastalığa tedavi için verilen ilaçlara devama da benzetebiliriz ki, hastayı iyi eden ilaçlar, o sıhhate kavuştuktan yani ihtiyaç ortadan kalktıktan sonra ona zarar verebilir.

537.
YÜKSEK MENŞE'Lİ BİLGİLERİN FARKLI GÖRÜNÜŞLERİ

Beşeriyete zaman zaman mevcut realiteye uyacak ve mümkün olduğu kadar anlaşılıp faydalanılacak şekilde bilgiler verilir. Bu bilgilerin verilmesindeki gaye, ne zaman verilmiş olursa olsun, tekâmüle hizmettir.

Önceden verilen bir bilgi ile yüzlerce sene sonra verilen bilgiler arasında farklar ve bu farkları husule getiren faktörler mevcuttur. Bunların en mühimlerini şöylece sıralayabiliriz:
1. Toplumun mevcut realitesi
2. Lisanı
3. Zamanın tekâmül ihtiyaçları
4. Bilgilerin, zamanın realitesine en fazla tesir edecek şekilde verilmesi.. (Bu sebeple eski devirlerde bilgiler daima mucizelerle süslenmişti, buna da sebep o devirlerde mucizelere gösterilen saygı ve itimattı.)
Tâ ilk bilgilerden gününüze kadar verilen bilgiler, yukarıdaki esaslar göz önünde tutularak ve o devrin realite ve ihtiyaçlarını gidermek maksadı ile verilenler tasnif edilerek tetkik edilirse, ilk bakışta birbirlerinin zıddı gibi gözüken bilgiler hakikatte birbirlerini tasvip eden ve devamını sağlayan bilgiler olduğu ortaya çıkar.
Bilgilerin birbirlerinden farklı görünüşleri ise zararlı değil faydalıdır. Çünkü, bu sebeple onların üzerine daha fazla eğilinir ve sonuçta tekâmüldeki rolleri belirir.
Bilinmesi ve unutulmaması gereken esas nokta; yüksek menşe'li bütün bilgiler, tekâmülü sağlamak maksadı ile indirilir.

538.
BİLGİLERİN TATBİKİNDE UYGUN ZAMAN

Bilgilerin kişi ve toplumlara tatbik edilmesinde en başta, o toplumun başında bulunanlar sorumludur. Bilgiler zamansız verilirlerse zararlı ve tehlikeli olurlar.
Her bilgi, bir sonraki yüksek bilgiye erişilmek için kullanılması gereken basamaktır. Toplumun başında bulunanlar icraatlarında da bu kaideye riayet etmeleri ve zamansız icraattan, o icraat faydalı gözükse dahi vaz geçmeleri gerekir. Bilhassa durumu muhtelif sebeplerden son derece nazikleşmis olan toplumlarda bu nokta üzerinde daha fazla durulmalıdır. Çünkü zamansız ve tekâmüle engel olacak, bazı yorumlara sebep olacak icraatlar faydalı dahi olsalar tatbik edilince zararlı bir hal alırlar.
Her bilgi, her icraat ancak uygun zeminlerde[8] faydalı sonuçlar sağlar. Şayet zemin uygun değilse o icraat için evvelâ zemini hazırlamak, sonradan onu tatbik etmek gerekir.

539.
YENİ REALİTE KARŞISINDA FERT VE TOPLUM

Her fikir, yayılmasına uygun olan zeminde yayılır ve fayda sağlar. Zemin, yayılması istenen fikirlere uymuyorsa bu iş zor, çok kereler de imkânsız bir hal alır. Bu sebeple bir toplumun kolaylıkla benimseyebildiği bir fikri diğer bir toplumun red ettiği çok görülmüştür.
İleri toplumlar geri fikirleri red ederler. Geri toplumlar da ileri fikirleri anlayacak realiteye erişmediklerinden bu fikirleri kabul etmezler. Bu sebeple ileri fikirleri geri toplumlara benimsetebilmek işi, metodlu olarak dikkat, şefkat, feragat ve sabırla üzerine eğilinmesi gereken bir iştir.
Bunun için; yani sırf bilgileri bir topluma benimsetmek için de bilgi, liyakat ve metod ister. Çünkü, bilgilerle realitesi yükseltilmek istenilen toplumun da mevcut bir realitesi vardır. O toplumu bu realiteye bağlayan çok kıymetli bağlar olabilir. Şayet toplumun yeni yüksek realiteye yükselebilmesi için bu bağların kopması icab ediyorsa bunları bir anda koparmaya çalışmak iyi sonuç vermez.
Ani olarak bir karar veya bir kanunla koparılmış görünen bağlar sadece görünüşte kopmuş gibi gözüken bağlardır. O bağların kopması ve yerine daha ileri, daha güzel olanlarının getirilmesi için evvelâ o bağları hiç kimseyi incitmeden gevşetmeye çalışmak gerekir. Bu ise bilgi ve liyakat isteyen bir iştir.

540.
BÜYÜKLÜK

Mevcut maddî imkânları, bir insanı büyük gösterebilir fakat büyük yapmaz!.

541.
BİLGİ

Bilgiler, alınıp, okunup, “ah ne güzel..” veya “ne doğru söylemiş..” denilmesi için değil; hayata tatbik edilmesi için verilir.

542.
MÜKEMMEL

Tanrının değeri, “O kusursuzdur!.” veya “mükemmeldir..” denerek dahi izah olunamaz. O her türlü tarif ve izahların üzerinde olan ve daima böyle kalacak bulunan bir değerdir.
Tanrının var ettikleri arasında ise mükemmele en yakın olan; Mutlak Varlığı ve onun Mutlak Kanunudur. O[9] her şeyi kusursuz, eksiksiz ve tam vaktinde yapan, her türlü izahların üzerinde bir kudrettir. O, insan idrakine göre tam bir mükemmeliyettedir. Fakat Tanrı isterse onu daha mükemmel hale getirir, değiştirir.. Özet olarak hakîki mânada mükemmel yoktur. Çünkü Tanrı, mükemmel zannedilenden daima daha mükemmelini yapabilecek, izahı imkânsız kudrettir. O, her şeyi, yapıp beğendiği Mutlak Kanunu ile idare eder. Bu sebeple O’nun yapıp beğendiği Kanun’a insanlar “mükemmel” diyebilirler.
Yukarıda izah edilen noktalar gözönünde bulundurulmak şartı ile mükemmel olduğu kabul edilen Mutlak Kanun ve onun icraatından başka, Tanrının var ettikleri arasında hiçbir mükemmel yoktur. Hiçbir mükemmel olmadığı gibi mükemmele doğru ilerlemiyen veya daima daha iyi, daha güzel olmak gayesi ile değişmeyen veya değiştirilmiyen hiçbir varlık da mevcut değildir.
Çünkü her şey tekâmül eder ve ancak mükemmel olan bir şey tekâmül etmez. Kısacası:

“Mükemmel” olsaydı tekâmül olmazdı!

Bu sebeple; yapılan, beğenilen, güzel olduğu herkes tarafından kabul edilen fikir, düşünce, icraat hattâ çok yükseklerden indirilen tebliğlerde bile tam ve hakîki mânası ile mükemmeliyet aranamaz. Çünkü mükemmel zannedilenden daima, daha mükemmel zannedilecek olan mevcuttur.

İnsanlar, mükemmeli arayarak ve zaman zaman da bulduk zannederek tekâmül ederler. Bu hal böyle gelmiş ve böyle gidecektir.

543.
İLİM HUDUTLARI VE TEKÂMÜL

Tekâmül olduğu için ilmin başında ve sonunda daima meçhuller bulunacaktır. Tekâmül ebedî olduğu için de daima bu böyle kalacaktır.
İlmin başının ve sonunun meçhuller içersinde oluşu ve daima böyle olmak mecburiyetinde bulunuşu ilmin değerine halel getirmez[10]! İlim daima var olacak ve var olması ile de tekâmül sağlayacak, bir tekâmül faktörü olarak kalacaktır.

1. halel getirmek: Bozmak, özelliğini değiştirmek.

İlmin başının ve sonunun meçhuller içersinde olması bir hakikattir. Fakat bunun böyle olduğunu ileri sürerek ilimi küçümsemek; bir hata, ve aynı zamanda bilmeyerek Tanrının "Tekâmül Kanunu"nu inkâr demektir.

544.
BİLİNENLER VE MEÇHULLER

Hiçbir şeyde mükemmeliyet olmaması sebebi ile; tamamen bilindiği zannedilen hakikatler içinde de henüz daha anlaşılmamış meçhuller mevcuttur.
Bu sebeple, her bilindiği veya çözüldüğü zannedilen meselenin derinliklerine doğru inilirse orada meçhullerle karşılaşılır. Bu meçhulleri çözmeye uğraşmak ise tekâmüle hizmettir.

545.
TEKÂMÜLDE İNSAN

İnsan hem fert olarak tekâmül eder, hem de içinde bulunduğu toplumun tekâmülünde rol oynar. Bir de kendi bedeninden bir dünya gibi istifade eden varlıkların tekâmülünde, aldığı fakat bilemediği robot yardımlarla etkili olur.

546.
TEKÂMÜLDE BEDEN

Her beden bir tekâmül vasıtasıdır. Tekâmül etmekte ve ettirmekte olan varlıklardan meydana gelmiştir.

547.
TEKÂMÜLDE DÜNYA

Dünya bir tekâmül vasıtasıdır. Tekâmül eden ve ettirmekte olan varlıklardan meydana gelmiştir.

548.
TEKÂMÜLDE KÂİNAT

Kâinat bir tekâmül vasıtasıdır. Tekâmül eden ve ettirmekte olan varlıklardan meydana gelmiştir.

549.
TEKÂMÜLDE KÂİNATLAR

Kâinatlar, bir tekâmül vasıtasıdır. Tekâmül eden ve ettirmekte olan varlıklardan meydana gelmişlerdir.

550.
MANEVÎ VARLIKLAR

Manevî varlıklar, tekâmül eden ve ettiren varlıklardır.

551.
TANRI

Tanrıyı izaha, istisnasız hiçbir varlık muktedir değildir. O'nu tam olarak anlayabilmek, Tanrılık mertebesidir ki, asla o mertebeye erişilemez. Varlıklar O'nu ancak değerlenerek daha fazla idrak edebilmek imkânlarına maliktirler.

552.
TANRI

O'na tekâmülle yaklaşılabilir, fakat asla ulaşılamaz.

553.
MÜKEMMEL

Tekâmüldeki varlıklar hiçbir zaman mükemmeliyete erişemezler. Fakat ekseri varlıklar, erişebildikleri en yüksek tekâmül yerini mükemmel zannederler. Bu sebeple insanlar için daima mükemmel zannedilen fikirler, düşünceler mevcuttur. Bunlara, yerlerini daha mükemmellerine terk edinceye kadar mükemmel nazarı ile bakılır.
Bu mükemmel zannedilen fikirlerin zirvesinde ise "o insanın Tanrısı" mevcuttur.

554.
ÜSTÜN BİLGİ-ÜSTÜN REALİTE

Bir insan erişemediği değerdeki bilgileri anlayamaz. Bu sebeple de değerleri değersizlikler zanneder. Bir insanın üstün realitelere erişebilmesi ve üstün bilgileri realitesine ekleyebilmesi, yükselebilmesi için Mutlak Kanunun Tekâmül Plânı tatbik edilir. Bu plânda, bir bilgiden çok üstün olan bir diğer bilgiye yükselebilmek için aradaki bilgi merhalelerinden "idrakle" geçip yükselmek icab eder. Bu ise, kolay bir iş değildir.
Dünya şartlarına uygun olarak tekâmül edenler, bir realiteden çok üstün diğer bir realiteye sıçrayamazlar. Ancak liyakatleri ile aradaki merhaleleri daha çabuk aşabilirler.

555.
DÜNYA BİRLİĞİ

Üstün dünya realitesine göre "birlik"; tek taraflı ve kâğıt kalemle teorik olarak halledileceği zannedilen bir politika problemi değildir.
Hakikî birlik mefhumunun maddî, manevî ve ilmî yönleri mevcuttur. Bu yönlerin mezcedilmesi ve bulunan sonucun ise birliğe mensup fertler tarafından benimsenmesi gerekir.

556.
"TEKÂMÜLE YARDIMCI" DEĞERLER VE
TEKÂMÜLÜN GAYESİ

Bundan evvelki bilgilerde takip ettiğimiz analiz yoluna uygun olarak, hâdise ve varlıkları birbirlerinden ayırarak tetkik ettik.
Bu arada da "tekâmüle sevk olunan varlıklar" ile "tekâmüle yardımcı robot değerler"i kesin olarak ayırdık. Halbuki her tekâmüle sevk edilen varlığın tekâmülü üzerinde rol oynayacak bir tekâmüle

yardımcı robot değer, ve her tekâmüle yardımcı robot değer veya varlıkta da tekâmül edip değişen bir tekâmül edici taraf mevcuttur.
Biz ruhlara “tekâmüle sevk edilen varlıklar” dedik. Çünkü, ruhlarda tekâmül eden taraf ağır basmaktadır. Dünya maddelerine ise tekâmüle yardımcı robot varlıklar denilmesinin sebebi; tekâmül ettirici tarafının daha ağır basmasından ileri gelmektedir.
Bir varlık, tekâmüle yardımcı varlık halinden tekâmül ederek (değerini arttırarak) tekâmül eden varlık haline geçer. Tekâmül eden varlıklar ise çok öncelerden tekâmül ettirici rol oynaya oynaya tekâmül edici varlıklar haline geçmişlerdir.
Tekâmüle yardımcı varlıklar aynı zamanda tekâmül edici hassaya da sahiptirler. Bunlardan bazıları cansız oldukları halde canlılık belirtileri gösterirler. İşte bu safha tekâmüle yardımcı varlıklardan tekâmül edici varlıklar haline geçmeye namzet olanlarda görülen bir haldir.
Bir de tekâmüle yardımcı değerler vardır. Bunlar daima değer halindedirler. Ara sıra varlık halinde tezahür edişlerinin sebebi vazife icabıdır. Bu hale robot varlıkların mevcudiyetlerinden faydalanarak geçerler.
Bu “sırf değer halindeki” varlıklar, “Mutlak Kanun’un icapları” halinde tezahür ederler. Ve her tekâmül ortamının tekâmüle yardımcı robot varlıkları üzerinde tesirler icra ederek vazifelerini ifa ederler. “Tekâmüle yardımcı robot değerler” tekâmül yerlerindeki tekâmül etmekte olan varlıklara da doğrudan doğruya tesir ederek icab eden vazifeyi ifa ederler.
Şu halde; herhangi bir tekâmül yerindeki varlıklar, tekâmül edici ve ettirici vasıfları haizdirler. Bunlardan “tekâmülde” denilenleri ileri, tekâmül ettirici robot varlıklar halinde tezahür edenleri de geri varlıklardır. Bir de “saf tekâmüle yardımcı robot değerler” vardır ki bunlar “sırf değer” halindedirler ve Mutlak Kanun esaslarını tatbike memurdurlar. Hattâ bunlar robot varlıkları kullanarak; tekâmül etmekte olan varlıklar halinde tezahür edebilirler[11]. Bunun yanında; tekâmüldeki bir varlık da herhangi bir vazife icabı, “robot değerler” vasıtası ile tekâmüle hizmet edebilir.
Tekâmüldeki varlıklar üzerindeki “robot değerler”in tesirleri, o varlıklar tarafından, tekâmül ettikçe liyakatleri ile kazanılır. Başka bir deyişle; tekâmüldeki varlıklar liyakatleri ile, “robot değerler”in kendilerine bahşettiği değerleri kazanabilirler. Bunun sonucu olarak da tekâmülde her değerlenişte daha fazla istiklâllerine kavuşurlar.
Bu değerleniş ise sonsuz istikamette ilerler ve neticede, tekâmüldeki varlıklar, robot değerler vasıtası ile şuursuzca ifa edilen Mutlak Kanun esaslarını şuurlu olarak ifaya hak kazanmış mertebeye yükselirler. BU; MUTLAK NİZAMIN ŞUURLANMASI VE TEKAMÜLÜN GAYESİDİR.
Tekâmüldeki varlıklara, Mutlak Varlığın ifa etmekte olduğu vazifelerin verilmesi bir mükâfat halinde tezahür eder. Varlıkların değerlendikçe daha fazla hak ve imkânlara sahip olmalarının sebebi budur.

557.
BİLGİNİN DÜŞÜNÜLMESİ

Bilgiler okununca hemen anlaşılmazlar. Bu hal, onların üzerinde düşünülüp benimsenmesi içindir.

558.
DEĞERLER, VARLIKLAR

Madde, manevî robot değerlerin kabalaşmasından hâsıl olmuştur. Manevî robot değerlerle, tekâmüle sevk edilen manevî değerler arasında fark vardır.
Manevî robot değerlerden, tekâmüle sevk olunan manevî değer haline geçilmez. Sadece, tekâmüle sevk olunan varlıklar; tekâmül merhaleleri icabı robot varlıklar halinde tezahür edebilirler[12]. Meselâ

herhangi bir madde, şayet tekâmüldeki bir varlığın tekâmülünde direkt rol oynuyorsa (beden gibi, madde ona manevî bağlarla bağlanmışsa) o madde, tekâmül eden bir varlık halinde tezahür eder.

559.
TEKÂMÜLE SEVK EDİLEN, TEKÂMÜLE YARDIMCI

Tekâmüle sevk olunan varlıkları dünya imkânları ile görmeye ve onların mevcudiyetlerinden haberdar olmaya imkân yoktur. Onlar ancak robot varlıklar vasıtası ile belirebilirler.
Dünyanın bulunduğu kâinatın en basit unsuru ser'dir. Ser, tekâmüle yardımcı robot değerlerin ihtiyacı karşılamak için kabalaşmasından hâsıl olmuştur. Serin bir tarafı kaba maddeler, diğer tarafı ise tekâmüle yardımcı robot varlık ve değerlerdir.
Bunlar gerek tekâmül yerlerinde gerekse spatyomda birbirlerine mezcedilmiş halde bulunurlar.
Tekâmüle sevk edilen değerler Tanrıya aittir. Robot değerler ise Tanrının Mutlak Varlığına var ettirdiği, tahayyül mahsulüdür.

560.
İZAH EDİLEMİYEN DEĞER, ŞEKİLLENEBİLEN DEĞER

Tekâmüle sevk olunan değerler, varlıklar, şekilsizdir. Onları madde dünyasında, madde aracılığı olmadan izaha imkân yoktur. Tekâmüle yardımcı değerler de şekilsizdir, fakat bunlar gerek robot manevî şuaların tesiri, gerekse tekâmüldeki varlıkların yayımladıkları tesirlerle kabalaşıp şekillenebilirler ve sistemler halinde tezahür ederler.

561.
TEKÂMÜLE YARDIMCI DEĞERLER

Tekâmüle yardımcı değerleri, Tanrının arzusu ve kanunu halinde tezahür eden Mutlak Varlık var etmiştir. Bunu daha basit ve anlaşılır bir tarzda şöyle izah edebiliriz:
Tanrı, tekâmüle sevk olunan değerleri, "değersiz" olarak var ederken, bu değerlerin tekâmül edebilmeleri, değerlenebilmeleri için Mutlak Kanun esaslarına göre "tekâmüle yardımcı değerler"i var etmiştir. Tekâmüle yardımcı değerler, 1) Manevî robot tesirlerle ve 2) Tekâmüldeki varlıkların tesirleri ile, kesifleşebilir veya incelebilirler. Bu kesifleşme veya incelme hâdisesi tekâmül ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tezahür eder.
Ser, Mutlak Kanun esaslarına göre kabalaşmış ve (en ince) madde haline gelmiş, "tekâmüle yardımcı manevî robot varlıktır ki; manevî robot değerlerin kesifleşmesinden hâsıl olmuştur.

562.
MUTLAK VARLIK

Mutlak Varlık, kısaca; Tanrının "arzusu"dur. Kanunla tahdit ve tesbit edilmiştir. Onu Tanrıdan ayrı mütaala etmek "analiz" metoduna uygundur. Çünkü Tanrı hiçbir kanunla tahdit edilemiyecek varlıktır.

563.
MUTLAK VARLIK

Tanrıyı izaha hiçbir kudret kadir değildir. Fakat "Mutlak Varlığın Kanununa göre olanları" anlamaya çalışarak tekâmül edilir. Bu sebeple Mutlak Varlığa; "Tanrının tekâmül etmekte olan varlıklara çözmeleri için sunduğu meselelerdir" denilebilir.

564.
ROBOT DEĞER VE VARLIKLAR

Robot değer ve varlıklarla, tekâmüle sevk olan değer ve varlıklar arasındaki en mühim farklardan biri; tekâmüldeki varlıkların daima değerlenmelerine karşılık, robot değer ve varlıkların, tekâmül eden varlıkların ihtiyaçlarını karşılayacak şekle girebilmeleri; değer'den varlık, varlık'tan (kaba robot veya) madde haline geçebilmeleridir. Kısaca; incelip kabalaşabilmeleridir. Bu hal, onları kâh değerli, kâh değersiz gösterir. Halbuki onlar, değişmeyen sabit bir "robot değer"e maliktirler.
"İlk oluş" anlatılırken; "ser, robot değerlerin kabalaşmasından hâsıl olmuştur" demiş ve bu hâdiseyi mecazî bir fırlatış misali ile izah ederek sizi düşünceye sevk etmiştik. Hattâ inceden kabaya bir geçiş göstermekle bu hâdiseyi tekâmüle aykırı gibi göstermiştik. Halbuki "robot değer ve varlıklar" incelse de, kabalaşsa da değer kaybetmez. Madde izahına yarayan hiçbir mefhumla ifade edilemiyecek olan "tekâmüldeki değerler" ise daima tekâmül ederler. Fakat bazı hallerde onlar için de duraklama (hattâ bu duraklayışın gerileme halinde tezahürü) mümkündür.
Tekâmüldeki değerlerin çok kereler, "birçok değerler ihtiva eden varlıklar" halinde tezahür edişinde robot değer ve varlıkların rolleri büyüktür. Robotları değerlendiren ve değerli gösteren, o anda ifa etmekte oldukları vazifelerdir.

565.
"SUAL" CEVAP

Madde dünyasında bazı hâdiseleri "cevapsız kalan suallerle" izah mecburiyeti vardır. Bu sebeple, bir sualin cevabı, cevap verilemiyecek bir sual olabilir.

566.
FİKİR AYRILIKLARI VE MÜNAKAŞALARIN FAYDASI

Daha önceden de bildirdiğimize göre, her fikir, realiteler yükselince yeni realiteye uygun bir hale gelerek; tekâmül eder. Fikirler realiteleri, realiteler de fikirleri tekâmül ettirirler. Bu sebeple toplumlarda realiteleri yükseltebilecek zeminler hazırlanır.
Bir toplum bazen, daha üstün bir fikre ulaşmak gayesi ile (fakat bu gayeyi bilmeden) zuhur eden sebeplerden dolayı ikiye, üçe ayrılır. Ve her gurup kendi realitesini savunur. Bu hal, tekâmül ederek bugünkü seviyesine ulaşmış ve "demokrasi" halinde tezahür etmiştir.

567.
İNSAN VE GAYESİ

Her insanın kendi realitesine göre bir gayesi vardır. Ona erişmek, onu gerçekleştirmek, ona malik olmak için yaşar. Gayeler de zamanla, tıpkı realiteler gibi değişirler ve her zaman değilse bile ekseri, realitelerle beraber yükselirler.
Gayesiz yaşamak ümitsiz yaşamaktır!. Bazı insanların gayeleri daima değişir fakat bu daima değişen gayeler tetkik edilirse, onun karakterine uygun bir noktada toplanır. Meselâ bir insan bir zamanlar sadece ticarete para yatırır. Sonraları bu fikir değişir, emlâke para yatırmaya başlar. Burada ilk bakışta bu insanın gayesinde bir değişiklik görülse bile, hakikatte onun gayesi daima maddeyi göz önünde bulundurarak seçimler yapmak ve daha fazla maddeye sahip olmaktır.
Dünyada buna benzer gayeler çoktur. Az olan; gayesi "maddeden çok ruhî kazanç elde etmek" olanlar ve maddeyi, bu kazancı temin için vasıta olarak kullananlardır!.. Fakat bir insanın, gayesini, yukarıda

izah ettiğimiz seviyeye eriştirebilmesi için birçok tekâmül merhalelerini aşmış olması gerekir. Bir insanın maddeden çok, manevî değerlere rağbet göstermesi; çok ama çok uzun tekâmül merhalelerini aşmış olmasıyla mümkündür.
Yalnız; bir insan ne kadar tekâmül etmiş olursa olsun dünyada yaşadığı müddetçe maddeyi reddedemez, ondan uzaklaşamaz. Onun yapabileceği şey, madde ile olan münasebetlerini şuurlandırmak ve mümkün olduğu kadar, maddenin bir tekâmül vasıtası olduğunu unutmamaktır.
Bu gibi insanların madde ile olan münasebetleri anlam kazanır. Maddî icraatları, manevî değerler taşıyan icraatlar haline gelir. Böyle olduğu için de, sırf "benim olsun" diye madde peşinde koşanlardan daha çok maddeden faydalanırlar. Bu fayda, sadece kendisine değil, civarına ve hattâ, dünyaya daha sonra gelecek olanlara tekâmül zemini hazırlayıcılığa kadar uzanır. Sonucunda da (realitesinin hudutları içersinde) tekâmül etmiş ve tekâmül edenlere de faydalı olmuş olur.
İşte bu şekilde şuurla hareket edenlerin miktarı oranında muhit tekâmül eder. Medeniyet ilerler. Dünya sakinlerinden beklenen ise yukarıda kısa olarak izah edilen şuurlu yoldur. Bu yolda olanların zaman zaman karşılaştıkları zorluklar ise onları daha fazla ilerletir, eksiklerini giderir. Çünkü bazı manevî lûtuf ve yardımlar, zorluk hattâ ceza şeklinde tezahür ederler.
Şayet insanlar geçmişte ceza addettikleri zorlukları ilerde düşünüp üzerinde durabilselerdi; bunların ne kadar değerli yardımlar olduklarını anlayabilirlerdi.

568.
GELECEKTEKİ HÂDİSELERİN METAPSİŞİK İZAHI

Metapsişik tetkik ve araştırmalar yapan cemiyetler, kendileri için, aydınlanmasını zaruri buldukları mevzular hakkında bilgi celseleri yapabilecekleri gibi, daha çok aktüel hâdiselerdeki meçhulleri aydınlatmak için çalışacaklardır.
Çünkü pek yakında birbirini takip edecek olan hâdiseler vardır. Bu hâdiseler toplumlar üzerinde ve dünya sathında büyük roller oynayacak hâdiselerdir. Bu hâdiselerin iki türlü izahı olacaktır. Birincisi, dünyada bugüne kadar takip edilen beşerî yol ki, buna insanlar "akıl ve mantık yolu" demektedirler. İkincisi ise "ruh yolu"dur.
"Ruh yolu" tabiri alışılmamış bir tabirdir. Ruh yolu demek; "hâdiseleri metapsişik usul ve metodlarla, manevî değer ve varlıklardan faydalanarak izah yolu" demektir. Bu, aynı zamanda metapsişik çalışmaların gayesini tarife yarayan bir izahtır. Ruh yolu ile elde edilen bilgiler, insanların bilinen yollardan elde ettikleri bilgi ve neticelerden daima üstündür. Buna da sebep; bilindiği gibi, ruh yolu ile elde edilen bilgilerde (manevî değerlerin yüksekliği oranında) madde tesirlerinin azalmasıdır. Beşerî bilgilerde ise maddenin rolü daima ruh yolu ile elde edilen bilgilerden çok, hem de pek çok fazladır. Bu hal, beşerî bilgileri, hâdiselerin arkasında gizli olan hakikatlerden uzaklaştırır.

569.
MUTLAK NİZAMA UYGUN TOPLUM NİZAMI

Mutlak Varlığın nizam ve intizamına tekâmüldeki varlıklar asla erişemezler. Onda her şey o kadar muntazam, o kadar hatasızdır ki; tekâmüldeki varlıklar bu mükemmeliyeti asla gösteremezler. Fakat bu mükemmel sistemden ibretler almak ve alınan ders ve ibretleri hayata, topluma tatbik ederek, toplumu daha nizamlı ve intizamlı hale sokmak mümkündür.
İnsanlar, Mutlak Varlığın, Mutlak Nizamındaki[13] mükemmeliyetten ibret alarak toplumu düzeltir ve onu mükemmel hale getirmek için çalışırsa, bu şuurlu bir tekâmüldür. Dünyanın muhtelif yerlerindeki toplumlardan herhangi biri, şuurlu veya şuursuz, Mutlak Kanunun Nizamına uyan bir sistemi topluma tatbik ederse; o toplum, diğer toplumlardan daha ileri bir hayat seviyesine ulaşır.

Dünya üzerinde ileri seviyelere ulaşabilmiş milletleri yükselten, onların, Mutlak Kanunun Nizamına benzemek maksadıyla olmasa da, o nizama benzeyen bir nizamı toplumlarına liyakatle yerleştirebilmiş olmalarıdır.
Bu gibi milletler diğerlerinden farklı ve yüksek bir manzara arz eder. Şu zamana kadar Mutlak Varlık Nizamı'na benzeyen nizamı toplumlarına sokabilmiş milletler, bu işi otomatik olarak yapmış, Mutlak Nizamın mükemmelliyetinden ilham alarak yapmamışlardır. Bu hal ilerde şuurlanacaktır. Böylelikle de toplumların tekâmülleri şuurlanacaktır.

570.
İYİLİK, SEVGİ, DOĞRULUK

Benliğini cehennem ateşi ile sarılmış hissetmeden fenalıklardan çekin.
Cennete gitmek gayesi gütmeden iyi olmaya çalış.
Karşılık beklemeden sev.
Korkmadan, isteyerek, doğru yolda yürümek için iradeni kullan.
İyilik ederken de cenneti düşünme. Korkulduğu için yapılmayan fenalıklar, menfaat umduklarından iyi yolda yürüyenler; bu işleri hiçbir karşılık beklemeden yaptıkları zaman elde edecekleri kazancı bulamazlar.

571.
HÂDİSELER DEĞERLENDİRENİN DEĞERİNDEDİR

Her hâdise, o hâdiseyi değerlendiren kadar değerlidir[14]. O hâdiseyi tanımayanlar ise onu yok bilirler.
Sabahın erken saatlerinde öten bülbüller, insanı manevî değerlere yaklaştırır. Aynı sesleri duyan kedilerin ise sadece iştahla ağızları sulanır.
Hakikatlerle dolu bir cümle, olgun varlıkları tefekküre basitleri ise uykuya daldırır.

572.
BOZULMUŞ "TOPLUM DÜZENİ"

Toplumdaki düzen bozulmuşsa, bu onları mahva götürecek bir işaret değildir. Namussuzlukların artması, doğrunun hasretinin çekilmesine; fenaların çoğalması, iyilerin artmasına sebep olur. İyiye, güzele, doğruya olan hasret bir toplumu sarsmaya başladı mı artık o toplum kendisini, hasretini çektiği şeylere kavuşturacak, aynı zamanda da realitesini yükseltecek kudreti kazanıyor demektir.
En korkak, en uyuşuk, en aciz insanlar bile haksızlıklar karşısında ancak bir zamana kadar susabilirler. İyiye ise bekleyerek kavuşulmaz. Ona yürümek, ona lâyık olmak için çalışmak, liyakat göstermek, hattâ iyiye ulaşmak için ölümü göze almak gerekir.
Ölüm, fenaya ulaşmak yolunda canını kaybedenler için acıdır. İyiye ulaşmak yolunda ölüme gidenler, hedeflerine dünyada ulaşamamış olsalar dahi ahirette kavuşacakları değer çok büyüktür. Bu gibiler dünyada ulaşamadıkları hedeflerine ileride ulaşırlar. Her iyi hedefe ulaşanlar ise değere ulaşırlar. Çünkü onlar iyilik yolunda hayatlarını veren, inandıkları yolda yürümek cesaretini gösterenlerdir.
Bir toplum, ne kadar bozuk gözükürse gözüksün, zannedildiği kadar bozuk değildir. Fenalık edenler bile, kendilerine fenalık etmek isteyenlerin hareketlerini hoş karşılamazlar. Çünkü onlar egoistçe batırdıkları çuvaldızlara karşılık olarak iğne acısına bile tahammül etmek istemezler. Bir katil, başka bir katilin suçunu hoş görmez. Bir hırsız ise kendi mallarının çalınması veya elinden alınmasını istemez.

En fena insanların bile varlığında onu iyiye yöneltmeye çalışan bir kıvılcım vardır. Bu kıvılcım bir gün iyilik ateşi halini alabilir. Tâ ki o toplumdaki fertler yaptıkları fenalıklara karşı kendilerini haklı gösterecek bir teselliyi vicdanlarında bulamasınlar.. Bunu da, o toplumun düzeni sağlar.

573.
BİLGİ, TECRÜBE VE HÂDİSELER

İnsanlardan başka değer ve varlıklar da daima bilgi ve tecrübelerini arttırmak için hâdiselerle karşılaşırlar. Bu hâdiseler onlara çok kereler tekâmülleri için lüzumlu olan değer ve tecrübeyi otomatik olarak kazandırır. Kediler bu sebeple kavga eder, muhabbet kuşları bu yüzden sevişirler.

574.
SEVGİ

Sevgi bir zaaf değil bir değerdir. Fakat bunun ne kendisine ne de başkasına zararı olmaması gerekir. Muzır[15] sevgi ise zaafın ta kendisidir.

575.
HAYIFLANANLAR

Aşağı değerdeki ruhlar alamadıkları, malik olamadıkları maddeler; yüksek değerdeki ruhlar ise hediye edemedikleri, veremedikleri değerler, tattıramadıkları, tanıtamadıkları güzellikler, saadetler için hayıflanırlar.

576.
DEĞERLERİN TAKDİRİ

Bir varlık değerleri takdir edebildiği oranda değerlidir. Tanıdığı istisnasız her şeyde, hattâ tanıyıp, bilip düşünmedikleri varlıklarda “değer” bulup sezebilenler, yükselme yolunda olan varlıklardır. Hiçbir hâdise, hiçbir şey yoktur ki değersiz olsun. Fakat bunların hepsini siz bilemez ve onlardaki değerleri sezemezsiniz. Çünkü var olan her şeyi onların değerleri ile birlikte tanımaya Tanrıdan başkası kadir değildir.

577.
YÜKSEK MANEVÎ TEKÂMÜL

Zaman, mekân gibi mefhumlar dünya hayatındadır. Bizim tekâmülü izahımız da, dünyadaki zaman mefhumundan faydalanarak yapılan bir izahtır. Fakat tekâmülün, ancak dünyada geçen kısmı zaman mefhumu ile izah olunabilir.
Maddesiz tekâmül’ün maddeli ve diğer robotlu tekâmül okullarında izahları, ancak; o yerlerdeki robotların izahına yarayan mefhumlarla, mecazî olarak yapılabilir. Hakikatte ise yüksek tekâmül, zamana benzeyen fakat “zaman olmayan” bir manevî mefhumla (ancak robotsuz manevî hayatını yaşayan ruhlar tarafından ve o ruhların kendi değerlerine göre) anlaşılır, izah olunur.
Maddesiz tekâmül, madde ile bağlı olanların anlayamıyacağı, hattâ tasavvur edemiyeceği yüksek bir tekâmüldür.

578.
TANRI VE MUTLAK VARLIK

Tanrının “Mutlak Varlık” olmadığını söylemiş ve bunun neden böyle olduğunu lüzumu kadar anlatmıştık. Şimdi yine bu bahse döneceğiz ve icab edenleri söyleyeceğiz.
Tanrı, Mutlak Varlık değildir. Çünkü bir manevî değer veya varlığın “Mutlak” olabilmesi için bile onun öyle olmasını istemiş plân daha üstün bir değer veya varlığın mevcut olması lâzımdır. Mutlak Varlık, “mutlak değer” halinde tezahür eder. Mutlak Varlığın mutlak değer olarak tezahür etmesi, izahı imkânsız bir “şuurun” ve “liyakatin” mahsulüdür. Çünkü insanlar Mutlak Varlığın icraatında, izahı imkânsız bir şuur, bir disiplin ve bir liyakat sezerler. En basit bir insanın bile bunları sezmemesine imkân yoktur.
İşte bu en yüksek vasıfları ile tesahür eden Mutlak Varlığın bu şekilde tezahür etmesini ve var olmasını istemiş ve var etmiş olan; izahı imkânsız Tanrıdır. Tanrı; Mutlak Varlığın “mutlak” olmasını mutlak olarak tezahür etmesini isteyen, hiçbir şekilde değerlendirilemiyecek ve izah edilemiyecek olandır. O, tekâmüldeki hiçbir varlığın düşünemiyeceği, değerlendiremiyeceği, bilinen Mutlak Varlığın icraatına benzeyen daha birçok değerleri var edebilir. Çünkü O, “Mutlak”ın da üzerindedir. Mutlak Varlık, icraatlarında Kanunu’na tâbidir. Tanrı ise hiçbir şeye tâbi değildir.
O; Mutlakları var edebilen, yok edebilen, var etmek istediğini var eden, var ettiği zerreleri sonsuz büyükler, sonsuz büyüklükleri de zerreler haline getirebilen, zerreye sonsuz manevî değer ve kudret bahşeden, zerrelerden hâsıl olan izahı imkânsız kütle ve büyüklükleri ise, onu husule getiren sayısız zerreciklerin bir tanesinden bile zayıf ve aciz edebilendir.
O isterse, zerre bile denilemiyecek varlıkları, var olan her şeyden üstün edebilir. O, bir zerreye her şeyi mahvettirebilir. O, zerreleri sonsuz büyüklüklerden daha kudretli, daha değerli edebilir. O, büyüklükleri zerrelere tâbi kılabilir.
Bütün bunlar O’nun için çok kolay yapılabilecek şeylerdir. O isterse bütün bu söylenenleri ve söylenmiyenleri Mutlak Varlığın Mutlak Kanununa göre, veya isterse bambaşka bir kanunla yapabilir. Kısaca; O, “Mutlak” denilerek tahdit edilemez. O hiçbir şekilde isimlendirilemez; fakat insanlar O’nun bu büyüklüğünü, kendi değerlerince sezebilme imkânlarına maliktirler. Bunun için de O’na “Tanrı” demektedirler.

579.
VAZİFELİ

Bilindiği gibi dünya, tekâmüldeki varlıkları tekâmül ettiren bir okuldur ve tekâmül etmekte olan varlıklar tarafından idare edilir. Dünyanın en tekâmül etmiş varlığı ise insandır. Bu sebeple de insanlar dünyadaki diğer varlıklardan üstündürler ve onları emirleri altında bulundurabilirler.
İnsanlar, tekâmülde birçok tekâmül faktörlerinin tesirleri altında bulunmaktadırlar. Meselâ; yapılması ve yapılmaması gereken şeyler vardır. Bunlar önce kendilerine bildirilir. Gaye, onları yapılmaması gerekenlenden liyakatleri ile uzaklaştırmak ve yapılması gerekenlere de yine liyaketleri ile yaklaştırmaktır. Bu sebeple bir insan, yapılmaması gerektiğine inandığı bir şeyi yaparsa, kayba, yapması gereken bir şeyi yaparsa kazanca uğrar.
İşte, insanlara doğru yolu gösterecek; yapılması ve yapılmaması gereken şeyleri bildirecek; onların sosyal düzenlerini sağlayacak vazifelerle zaman zaman dünyaya gelen tekâmül etmiş varlıklar vardır. Bunlar, diğer insanların hattâ kendilerinin bile madde ile bağlı bulundukları müddetçe anlayamıyacakları çok yüksek yardımlar alırlar.
Fakat bu varlıkların dünyadaki vazifeleri, onların, esas olan en büyük vazifeleri değildir. Çünkü onlar, dünyada bu vazifeleri yapmakla dünyaya faydalı olmakta ve daha yüksek vazifelere hazırlanmaktadırlar. Çünkü her vazife, bir vazifeliyi, daha üstün vazifeye hazırlar ve böylece devam eder gider. Manevî hayatta vazifeler, o varlığın liyakati ile hak ettiği mükâfatlardır.

580.
HİÇBİR ŞEY BİLMEDİĞİNİ BİLMEK MERTEBESİ

Burnunun ucundaki ışığı görmeyip, karşı ormanda uçuşan ateş böceklerini görüyorum zannedenlerden ibret al. Yakına uğramadan uzağa, alçaktan geçmeden yükseğe çıkmanın mümkün olamayacağını onlara öğretmeye çalış. Bil ki, bir insan bilgiden de alabileceği kadarını alır. Her şeyi biliyorum zannedenler ise; evvelâ her şeyi sonra da hiçbir şeyi bilmediklerini idrak ederek yükselirler. Hiçbir şeyi bilmediğini bilmek mertebesine ise insanlar ancak; var olan her şey içersinde kendi bilip anlayamadıkları "değerlerin" mevcut olduğunu idrak ederek erişebilirler.

581.
ACI VE ÜZÜNTÜ

Birçok insan, kendi ruhî ihtiyaçlarını idrak edemiyen geri muhitlerde denenirler. Bir insan için diğer insanlar tarafından anlaşılmamak çok zordur. Acı olan ise, bir insanın düşünüp sevdiği, kendini heba ettiği insanlar tarafından yanlış tanınmasıdır.
Bu haller acıdır, üzücüdür fakat acı ve üzüntü, çekenler için bir değer memba'ıdır . Onlar bu memba'dan sabırla içebildikleri kadar değerlenir, ruhen tekâmül ederler. Çok kereler kazanılan bu değerler, dünya hayatlarında da roller oynarlar.
Fena yoktur. Her olan şey iyidir; çünkü iyilik içindir.

582.
HAYAT PLÂNI VE HÂDİSELER

Bir insanın hayat plânında mutlak surette karşılaşması gereken ana hâdiseler vardır ki, bunlardan bir kısmı dünya anlayışına göre çok acı olabilir. Fakat insanlar bunlardan dahi liyakatleri ile sıyrılabilirler. Çünkü herhangi bir hâdisenin zuhuru lüzumsuz olursa o hâdise cereyan etmez..
Dünyada mutlak surette cereyan edecek iki hâdise mevcuttur ki, biz bu iki hâdiseyi "her doğan ölür" cümlesi ile ifade edeceğiz.

[1] muvaffak: Tanrı yardımiyle başarı gösteren (muvaffakiyet: Başarı).
[2] Bedende tekâmül eden varlıklar; robotlarda bulunan cevherlerdir; yoksa gözükmekte olan robot (madde) kısmı değil.
[3] Robot olarak.
[4] bâtıl itikat: Doğru ve gerçek dışı olan şeylere inanış.
[5] şuurla: Bilerek.
[6] zaruret: Zorunluluk; ister istemez çaresiz tâbi oluş.
[7] an'ane: Gelenek.
[8] zemin: Mevzua yakınlık vaziyetinin bulunması.
[9] Mutlak Varlık.
[10] halel getirmek: Bozmak, özelliğini değiştirmek.
[11] Mutlak Kanun icraatları olan meleklerin; meselâ kanatlı Cebrail veya Hızır olarak belirmesi gibi.
[12] Tekâmüllerinin ilk başlarında.
[13] Mutlak Plândaki.
[14] Değerlendiren kişi için.
[15] muzır: Zararlı; zarar veren.

Şuur İnanç I ; Bölüm 9

583.
ZAMAN MEFHUMU, HÂDİSELERDEKİ GİZLİ MANEVÎ SEBEPLER VE ŞUURLU TEDAVİ

Robota ve maddeye bağlı olmadan yaşanan hayatta, zaman mefhumuna benzeyen, fakat aslında zaman mefhumu olmayan bir mefhum mevcuttur. Bu mefhum, saf manevî değer halinde tezahür eden, tekâmül yerlerinde ise o tekâmül yerinin şartlarına uygun tarza girebilen bir mefhumdur. Yani "zaman" mefhumu, aslı manevî olan fakat dünya şartlarına uygun halde tezahür eden bir mefhumdur.
Dünyadaki zaman mefhumunun manevî değerini idrak ettikçe, onun aslı olan manevî değere yaklaşılır. Einstein'a[1] bu sezdirilmiş, o da bu alanda bütün liyakati ile çalışmış bir vazifelidir.
"Mekân" mefhumunun özüne de, insanlar, onu maddeden uzak düşünebildikleri oranda yaklaşırlar. Manevî değer ve varlıkları, maddeye benzer tahayyül edenler için mekân; maddî mekândır.
İnsanlar, mefhum ve meçhullerdeki (kendileri için sırlar halinde tezahür eden) manevî değerlere yaklaştıkları oranda mefhumları, manevî değerleriyle daha iyi anlamak; meçhulleri de daha iyi tanımak, aydınlatmak imkânını elde ederler.
İnsanlar manevî değerlere yaklaşabildikleri oranda, mefhumları, manevî değerler halinde tasavvur edebilme imkânlarını kazanırlar. Cennet ve cehennem mefhumlarının bugüne kadar yapılan ve gittikçe maddî izahlardan manevî izahlara doğru yükselen izahları bu söylenenlerin bir misâlidir.
İnsanlar manen değerlendikçe, bazen maddeye karşı bir tiksinti duyarlar, hattâ ondan nefret ettiklerini zannederek uzaklaşmak isterler. Fakat; bu gibi insanlar daha fazla manevî değerlere yükselince bu görüşleri değişir. Çünkü insanlar, manen değerlendikçe, maddeden uzaklaşmazlar fakat onu değerlendirmek imkânını kazanırlar.
Dünyadaki ruhlar nasıl madde aracılığı olmadan tezahür edemiyorlarsa, aslında birer manevî değer olan mefhumlar da öylece, dünya hayatı yaşayanlar tarafından maddesiz düşünülemezler. İnsanlar mefhumlardaki manevî değerlere yaklaşabildikleri oranda tekâmül ederler. Bu ise, insanların "pozitif ilim'i tetkik metodları" dedikleri yollardan erişebilinecek bir yoldur.
Einstein[2] adlı yüksek varlığımız izafiyet teorisi'ni ortaya atmakla; mefhumlardaki manevî değerlere yaklaşma yolunun açılmasına sebep olmuştur. Fakat o, bunu bilmeden yapmıştır. Çünkü onun icraatını[3] şuurlandırmak vazifesi başka vazifelilere düşmektedir. Fakat bu; onun vazifesini şuursuz olarak yapmış olduğu demek değildir.
Bu tebliğ, dünyada yapılan ilmî araştırmaların asıl gayesinin anlatıldığı çok mühim bir tebliğdir. Dünyadaki ilmî araştırmaların asıl yüksek gayesi, meçhullerdeki manevî değerlere yaklaşarak sırları çözmek ve bu şekilde tekâmüle hizmet etmektir.
Bir insan, bir ilim adamı, aydınlatmak istediği konuyu, o konunun manevî değerine nüfuz edebildiği oranda aydınlatabilir. Şu halde, ilmî araştırmalarda bu araştırmaları yapanın manevî değeri çok mühim rol oynar. Meselâ bir doktor hastasının derdini, hastalığın "ruhî tekâmül" ile ne gibi bir alâkası olduğunu çözebildiği oranda daha iyi teşhis edebilir.
Şu halde, bir araştırıcı şayet yepyeni bir şey bulmak için çalışıyorsa; o yepyeni şeyin manevî değerini ve tekâmüldeki rolünü evvelâ idrak etmiş olması lâzımdır. Çünkü bu tür çalışmalarda, o çalışmayı yapan, manevî değerlere yaklaştığı oranda, ulaşmak istediği sonuca yaklaşır. Misâl olarak bir hastayı ele alalım. Bu hastayı tedavi etmek isteyen doktorun evvelâ o hastalığın manevî yani tekâmülle alâkalı sebebini araştırması lâzımdır. Çünkü her şey ve her hâdise gibi, hastalıklar da fertlerin ruhî ihtiyaçlarından hâsıl olmaktadır. Ve hiçbir zaman bir hastalığın, bir robot olan beden üzerindeki tezahürlerini tesbit ederek onu mevcut imkânlarla tedaviye kalkmak, o hastalığın "şuurla" tedavisi demek değildir. Fakat doktor hastanın, acaba hangi ruhî ihtiyacını karşılamak maksadı ile hastalığa veya derde yakalandığını teşhis edebilirse, hasta doktorun şuurlu müdahaleleri ile tedavi edilebilir.

Meselâ müzmin[4] baş ağrıları, sinir yollarına, mevcut imkânlarla tesir ederek tedavi edilebilir. Bu tedavi, aslında robot bir tedavidir. Bu hal, narkoz verilerek acı hissettirmeden, hastanın ameliyat edilmesine benzer. Baş ağrısının ruhî sebepleri bilinmez ve doktor onları mevcut manevî değeri ile değerlendirerek tedaviye çalışmazsa; o hastalık bir müddet sonra tekrarlayabilir.
Tedavi, hastayı sırf o dertten kurtarmak maksadı ile basit hedefler göz önünde bulundurularak yapılmamalıdır. Çünkü tedavinin yüksek gayesi, hastayı sırf iyi etmek için bir robot gibi tedavi etmek değildir. Asıl tedavi, o hastalık vasıtası ile hastanın ruhî tekâmül ihtiyaçlarını tesbit etmek, bunu hastaya anlatmaya çalışmak ve ona, hayatta yapması ve yapmaması gereken şeyleri mümkün olduğu kadar izaha çalışmaktır.
Bu yolda başarılı olabilmek için doktorun ve hastanın manevî değeri, iradesi ve liyakati rol oynar. Şunu bilmek ve asla unutmamak lâzımdır ki; her dert, her hastalık bir ruhî ihtiyacı karşılamak içindir. Hasta o hastalıktan, ancak o ruhî eksikliğini gidermekle kurtulabilir.
Bir hastanın ıstırabını dindirmek, dünya realitesine göre iyi bir şeydir. Fakat aslında şuursuzca giderilen dertler o hastayı görünüşte sıhhate kavuşturabilir, hakikatte ise onu ruhen zenginleşmekten alakoyar. Şu halde hastayı ilaç ve sun'î vasıtalarla sıhhate kavuşturmaktan çok daha iyi olan; o hastayı ruhî ihtiyaçlarını giderterek o dertten şuurlu olarak kurtarmaktır.
Bu söylenenlerden, uygulanan tedavi metodlarının zararlı olduğunu söylediğimiz anlamı çıkarılmamalıdır. Çünkü, bir hastanın ilaç, operasyon ve sair vasıtalardan istifade ederek sıhhate kavuşmasını temin etmek için hasta ve doktorun sarfettikleri emek, onlara sonuçta yine bir şeyler kazandırır. Fakat bu şekilde elde edilen ruhî kazanç, hastalık sebeplerini ruhî tekâmülde aramak'la mukayese edilemiyecek kadar azdır. Her şeyin şuurlanmaya başladığı bir zamanda tedavilerin de şuurlanması gerekir.
Karşılaşılan istisnasız bütün hâdiseler, tıpkı hastalıklar gibi bir insanın ruhî eksikliklerini giderici maksatlar taşırlar. Bu hâdiseler o kadar güzel tanzim edilmişlerdir ki; bir insanın manevî değeri ne kadar yüksek olursa olsun yine de, zincirleme birbirlerini kovalayan hâdiselerin nasıl birbirlerini tamamlayıcı ve destekleyici mahiyette olduklarını idrak edemez.
Şu halde, hoşa gitmeyen ve ekseri "talihsizlik" denilen halleri ortadan kaldırmak için kendini talihsiz hissedenler, acaba neden ve hangi ruhî ihtiyaçtan dolayı talihsiz gözüktüklerini bilip anlamaya ve talihsiz olmalarına sebep olan ruhî eksikliklerini bir an evvel tamamlamaya çalışmalıdırlar.
Meselâ bir insan çalışır çabalar, bir işin sonuna gelir, fakat onu bitirmeden ve beklediği sonucu alamadan bir hâdise gelir çatar ve aylarca, hatta senelerce süren bir çalışmanın semeresini alamaz. Böyle hallerle karşılaşan insanlar sadece sonuç alamamalarına sebep olan hâdiseyi görür ve "ah şu olmasaydı ne güzel muvaffak olacaktım" der. Halbuki o şahsın işinde muvaffak olamamasının hakikî sebebi, onun zannettiği sebebin arkasında gizlidir ve ruhî tekâmülü ile alâkalıdır.
Yapılacak iş, başarısızlıkların arkasında saklı olan "tekâmülle ilgili manevî sebeplere" nüfuz etmeye çalışmaktadır. İnsanlar bu gizli manevî sebepler'e nüfuz edebildikleri ve eksiklerini bir an evvel gidermeye çalışabildikleri oranda başarı sağlayabilirler.
Bazı "talihli" denen insanlar, her başvurdukları işte muvaffak olabilirler. Bu onların, işlerinde zorluklarla karşılaşan insanlardan daha tekâmül etmiş varlıklar olduğu demek değildir. Çünkü insanlar tekâmül ettikçe, daha fazla tekâmül etmek imkânlarını kazanabilmeleri için, irade ve liyakatleri ile yenebilecekleri hâdiselerle karşılaşırlar.
Basit insanların, ekseri, dünya hayatında daha kolay muvaffak olmalarının sebebi; onların tekâmül etmiş kimselerin karşılaştıkları zorluklara tahammül edebilecek ve o zorlukları yenecek kudrete henüz daha erişmemiş olmalarıdır. Olgun varlıklar müşkülâtla karşılaşırlar. Bu hal, belki onların hayatının büyük bir kısmını zorluklar hattâ ıstırap içersinde geçirmelerine sebep olabilir. Fakat bir de muvaffak oldular mı; elde ettikleri manevî kazanç, maddî kazanç değerleri ile mukayese edilemiyecek kadar büyük ve değerli olur.

Büyük muvaffakiyet ve değerlere; yürünmesi zor, hattâ ıstırap verici yollardan erişilir. Bu sebeple de basit insanların kolay erişebildikleri hedeflere olgun insanların daha zor erişebilmeleri, bir adaletsizlik değil; adaletin ta kendisidir!. Çünkü her varlık liyakatine göre ektiğini biçer. Kolay biçilenle, zor biçilen arasında da değerce çok fark vardır.
Önceden hayatlarının büyük bir kısmını "talihsiz" olarak geçiren ve birdenbire "talihli" oluveren insanların hayatlarını tetkik ederseniz onların otomatik olarak yani bilmeyerek, herhangi bir şekilde kendilerini talihsiz yapan sebebi, manevî değer kazanarak ortadan kaldırmış olduklarını görürsünüz. Fakat bu gibi otomatik olarak değerlenmeler, hiçbir zaman şuurla değerlenmeler gibi değildir.
Bu işlem, yani kısaca "insanların kendi kendilerini ıslah işlemi" şuurla yapılırsa; hem çok kısa zamanda sonuç alınır, hem de insan, şuuru ile tekâmülüne mani olan engelleri ortadan kaldırmak imkânlarına sahip olarak talihsizliğini giderir. İnsanın kendisini talihsiz yapan sebepleri bulmaya çalışması, o sebepleri bulmasına; bu sebepleri gidermek için çalışması da, hem manevî değerlere kavuşmasına, hem de talihsizlik denen şeyin ortadan kalkmasına sebep olur.
Bazı haller vardır ki, bunlar, giderilemiyecek talihsizlikler şeklinde tezahür ederler. Meselâ bir çocuk küçük yaşta ana ve babasını kaybeder. Bu hali, insanın iradesi ile yenebileceği talihsizliklerle karıştırmamak gerekir. Çünkü bir insanın tekâmül plânı icabı mutlaka karşılaşması gereken, karşı koyamıyacağı hâdiseler mevcuttur. Fakat bu hâdiseler de ona ruhî değer kazandıracak hâdiselerdir. Dünya realitesine göre "fena" gözüken hâdiseler de dahil olmak üzere bütün hâdiseler iyidir, çünkü tekâmül içindir. Bir insanı talihsiz yapan sebepleri araştırma, bulma ve giderme yolları vardır ki, bunlardan ileride bahsedeceğiz.

584.
MANEVÎ ŞUA TESİRLERİ VE HASTALIKLAR

Dünyadaki hastalıkların menşe'leri sadece mikroplar, virüsler gibi maddî izahları olan şeyler değildir. Dünyada karşılaşılan birçok hastalıklar, manevî şuaların[5] (manevî değerlerin bağlı bulundukları) maddeye, meselâ bedene tesir etmesi ile olur. Hattâ sebebinin mikroplar olduğu ispat edilen hastalıklarda bile, o mikropları zararlı hale getiren manevî şua tesirleridir.
Dünyadaki manevî tesirler, "manevî şualar" halinde tezahür ederler. Bu; manevî tesirlerin Mutlak Kanun esasları ile işbirliği yapmasından hâsıl olan bir sonuçtur. İşte bu şualar genellikle iki tarzda tesir icra ederler:
1 - Manevî şuaların, mikrop, virüs, gibi canlılara tesir ederek onları zararlı hale, hattâ mikrop ve virüs haline getirmesinden hâsıl olur.
2 - Manevî şuaların doğrudan doğruya bedene tesir etmesi ve bedeni bütünüyle bir manevî tesir altında bırakarak hasta etmesinden hâsıl olur.
Bunlardan birincisine; manevî şuaların vasıtalı (indirekt) tesiri, ikincisine de; manevî şuaların vasıtasız (direkt) tesiri denir. Halen bilinen hastalıklardan birçoğunun hakikî sebepleri bilinmemekte veya başka zannedilmektedir. Çünkü bazen vasıtasız tesirler vasıtalı, vasıtalı olanlar da vasıtasızmışlar gibi tezahür etmektedirler.

585.
TEBLİĞLER HAKKINDA

İnsanların mevcut eski bilgileri de tebliğlerde rol oynarlar. Veya bir tebliğ verilmeden evvel, o tebliğ, konu ile alâkalı olan hâdiselerle hazırlanır. Bunun aksi şeklini de düşünmek mümkündür. Çünkü zuhur eden hâdiseleri bazı tebliğlerle şuurlandırmak yoluna da gidilir.
Tebliğler; insanlara, bilmeleri gereken şeyleri öğretmek ve bu bilgileri liyakatleri ile şuurlandırmak için verilir[6].

586.
FERAGAT

İnsanlar, değerleri oranında kendi haklarından, başkalarının selâmeti ve menfaati için feragat edebilirler. Yüksek bir ruh ise, dünyada mevcut her şeyden feragat edebilir. Dünyadaki en yüksek ruhlar, bedenlerinden bile zamanı gelince seve seve ayrılırlar.

587.
EKRANLI ELEKTRO MİKROSKOP

Pek yakında insanlar, elektro mikroskop ile görülebilen virüsleri bir ekrana büyüterek aksettirebilecek ve virüsten çok daha küçük varlıkları bu şekilde görebilecektir.

588.
MANEVÎ TESİRİN GÖRÜLEBİLMESİ

Manevî tesir halinde tezahür eden şuaların, maddî imkânlar aracılığı ile görülebilir hale gelmeleri mümkündür. Ultra viole şualarından bu yolda faydalanılabilir.

589.
BÜYÜK İNSAN, BÜYÜK ADAM

Büyük insan, inanarak savunduğu realitesi uğrunda riya'ya[7] sapmadan, müşküllere göğüs gerendir. Büyük adam'lara gelince onlar, büyüklüklerinden bir şey kaybetmemek için manen kücülebilirler.

590.
DİLENCİ

Sokakta dilenen boynu bükük dilenciyi görünce yüreğin sızlar. Fakat bil ki; onların elinde de burnu havada olanların ellerindeki imkân olsaydı, onların da burunlarını havada görürdün.

591.
HAYAT PLÂNI

Yeteri kadar tekâmül edememiş ruhların plânları ahirette yapılırken, dünya hayatına başladıktan sonra kendilerine çok zor gelecek olan şeyler, çok hafif görünür.
Meselâ bir ruh, o zamana kadar pek yakından tanımadığı bir ana ve babanın evlâdı olarak dünyaya gelmeyi ve küçük yaşlarda öksüz kalmayı kabul eder. Fakat o ruh, dünyada insan olarak doğunca hakikatte kendisine pek yakın olmayan ana ve babası, dünya realitesine göre en yakınları olur ve onlardan ayrılmak, o çocuk için bir facia halinde tezahür eder.
Ruhlar, tekâmülleri icabı dünya ve benzeri yerlere inerlerken, ahirette kolaylıkla kabul ettikleri şeylerin tatbikinde birçok sıkıntı ve zorluklarla karşılaşırlar.

592.
ŞUALARIN MADDEYE TESİRİ

İnsan vücudu da, dünyada mevcut bütün maddeler gibi, yan yana dizili atomlardan yani elektron sistemlerinden hâsıl olmuştur. Robot şualar, bu yan yana dizili elektron sistemlerinin arasından, onlara hiçbir zarar vermeden ve iz bırakmadan geçebilirler. Ve bu şuaların elektronları tahrip etmeden geçmeleri onlara birçok faydalar temin edebilir.
Şualar kalınlaştıkça yani oluşumunu sağlayan madde sistemleri bileşikler arz ettikçe, bu hal elektronlara tesir eder ve mevcudiyetlerini hissettirir hale gelirler. Kalın şualar, elektronları tahrip ederek elektron sistemlerini bozucu tesirler icra ederler ve zararlı olmaya başlarlar. "Bir şua, elektron sistemleri üzerindeki bozucu tesiri kadar zararlıdır."
Bu hal arttıkça, bedendeki atomlar ve hücreler üzerinde tahrip edici tesirler, icra ederler. Bunu kanunlaştırırsak: "İnce robot varlıklar, kaba robot varlıklar üzerinde birbirlerinin değerleri arasındaki fark oranında tesirlidirler."
Bu tesirleri şöyle sıralayabiliriz:
1. İnce (manevî değeri fazla) robot şuaların, robot varlıklar üzerindeki tesirleri olumludur.
2. Kaba robot şuaların, robot varlıklar (maddeler) üzerindeki tesiri ise olumsuzdur (fakat doz göz önünde bulundurulur ve tesir süresi ayarlanırsa faydalı olurlar).
Bunlardan şu anda faydalanılanlara röntgen şuaları misal olarak gösterilebilir. Manevî değeri fazla olan "ince şualar" mevcuttur. Kaba şualar ise robot manevî şuaların etrafına sun'i vasıtalarla, madde sistemleri (meselâ elektron sistemleri) cezbedilerek temin edilebilir.

593.
ŞUALARIN MAHVEDİCİ DOZU

Her mahvedici şuada, var edici hassa mevcuttur. Doz[8] bir şuayı mahvedici vaziyetten var edici vaziyete, var edici vaziyetten de mahvedici vaziyete geçirir.

594.
ŞUALAR VE HASTALIKLAR

Mikrop veya virüs gibi canlı varlıklar vasıta edilerek hâsıl olan hastalıklardan başka, canlılara normal yaşantılarında tesir ederek hastalıklar meydana getiren manevî şualar vardır. Hattâ virüsleri ve mikropları, virüs ve mikrop haline getiren, yine bu şualardır.
Bu sebeple; bütün hastalıkların asıl sebebi robot şualardır. Bu hastalıklar, yine robot şualarla tedavi edilebilirler.

595.
ROBOT VARLIKLAR VE "GAYE"

Hiçbir robot değer ve varlık yoktur ki hareketleri, manevî varlıklardan aldıkları kudretlerden başka kudretlerle idare edilmiş olsun.
Robotlardan sadece Mutlak Varlık, Tanrının iradesine tâbidir ve öyle kalacaktır. Tekâmüldeki varlıklar tekâmül ettikçe, en yüksek robot değerler üzerinde bile tesirler icra edebilirler ve onların ifa etmekte oldukları vazifeleri şuurlandırabilirler.
Mutlak Varlık "tek" olan ve sadece Tanrının iradesine tâbi olan varlıktır ki, Tanrı onu istediği kanunla ve bu kanununa uygun plânla idare eder.

596.
AYNI YOLDAKİLER

Din yolunda sana yardım eden Tanrı, dinsiz denilenlere veya başka dinden plânlara da yardım etmekte. Onlara da, sana yürü dediği yolda yürü demekte. Onların da iyileri ve tekâmül etmişleri Tanrının yolunda yürümekte.. Ayrı sanılan yollarsa aynı yollar..
Ayrılık sadece, herkesin, yolun başka bir tarafından ilerlemesinde.. Sağ kaldırımdakinin sol kaldırımdakini başka yolda zannetmesinde!..

597.
DEVE VE ÇİLEK TARLASI

Çilek tarlasına giren deve, orada deve dikeni arar[9].

598.
MELEKLERİN İNSANA SECDESİ

Tanrı, madde kâinatında her şeyi ser'den yarattı. Dünyanın esası olan taş toprak da ser'dendir. İlk insan da topraktan ve sonra onun tekâmül edişinden hâsıl oldu ki; ona Adem denilir.
Adem en tekâmül etmiş dünya sakinidir[10]. O; şuura, idrak'a, akıla ve tahayyül kabiliyetine maliktir. Onu; robot değerler kendi vazifelerini ifa için hazırlarlar[11]. Bu; eski din kitaplarında meleklerin, Adem'in önünde secde edişi şeklinde mecazî olarak izah edilmiştir.

599.
BİLGİ VE MUTLAK VARLIK

Bilgi olmasaydı, Mutlak Varlık yaratıcılık hassasına malik olamazdı.

600.
BİLGİNİN MENŞE'İ

Robotlardaki bilgi tezahürleri de dahil, her bilginin menşe'i manevîdir.

601.
OKU

Dinle ve yaz! bilmen ve bildirmen icab edenleri.. Oku ve yaz! gök yüzünde parıldayan yıldızların da ötesinde yıldızlar olduğunu.. Yazın yeşeren, kışın yapraklarını döken ağaçlarda da okyanuslardakine benzer sular bulunduğunu..

602.
KUR'ÂN VE YILDIZLAR

Bundan çok evvel, Kur'ân indirilirken; yıldızların gökyüzüne bağlıymış gibi parıldadıklarından bahsolmuştu.
Zaman geçti ve yıldızların gök yüzüne bağlı oluşu, o zamanın realitesine uygun bir izah zannedildi. Çünkü ilim yıldızların boşlukta olduğunu söylemekte idi. Halbuki Kur'ân'da bildirilen en doğrusu idi.. Çünkü, yıldızlar daha büyük kütlelere daima şualarla bağlıdırlar. Bu irtibatlardan hâsıl olan dengenin bozulması onları mahva götürür.
Şu halde, Kur'ân'da birçok kimseler tarafından yanlış addedilen bu kısım doğrudur. Bunun doğruluğu ise, bir zaman sonra ilmî metodlarla ispat edilecektir.

603.
DÜŞÜNMEK, ANLAMAK, BİLGİ VE TEBLİĞ

Sen istediğin kadar bir köpeğe hakikatleri anlatmaya uğraş, o ancak anlayabileceği kadar anlar. Buna, düşünebileceği kadar düşünür de diyebiliriz.
Düşünmekle anlamak arasında dünyada bir fark mevcuttur. Fakat maddî mefhumlarla izah edilemiyecek maddesiz hayatta ise bu fark azalır. En yüksek manevî varlıklar için; anlamak, düşünmek, öğrenmek ve bilmek arasındaki farklar, o varlığın yüksekliği oranında azalır. Tanrı içinse, bütün bu şeyler arasında hiçbir fark yoktur. Çünkü O öğrendiğini önceden bilendir.. Onun bilmediği yoktur!.
Varlıklar tekâmül ettikçe bilgileri artar ve bilmeleri gereken hakikatlere yaklaşırlar. Dünyada yaşayanlara tebliğler vasıtası ile yardımlar yapılır. Bu tebliğlere ise onlar, evvelâ hazırlanır. Zannedildiği gibi tebliğler onların bilmedikleri şeyler değildir. Çünkü en yüksek tebliğler de dahil, onlara robotlar vasıtasıyla hatırlatılır.
Onlar maddeye bağlı bulunan varlıklarıyla bunu, zaman mefhumu ile izah ederlerse; yeni yeni tebliğ alındığı zannedilir. Halbuki tebliğlerin, zaman mefhumu üzerindeki manevî izahları öyle değildir: Tebliğ; bir "vazifeli varlığa" robotların hatırlattığı bilgilerdir!..

604.
BİR GÜN GELECEK İNSANLAR..

Bir gün gelecek insanlar ve milletler, birbirlerini mahvetmek yolundaki gayretleriyle değil, birbirlerine olan sevgi ve bu sevgiden hâsıl olan ilgi ile iftihar edecekler. Birbirlerini mahvetmek için değil, fakat birbirlerine faydalı olmak için gayret sarfedeceklerdir.

605.
KAHRAMAN

Nasıl ki bugün medenî bir insanı, bir insan kurban ederek sevaba gireceğine inandırmak mümkün değilse; yakın gelecekte de insanlar, canilere kahraman demekten vaz geçecekler ve asıl kahramanların; hakikat ve ilim yolunda zorluklara göğüs gererek ömürlerini tüketenler ve hizmet yolunda canlarını seve seve verenler, olduğunu idrak edeceklerdir.

606.
BİLGİ VE HAYATA TATBİKİ, REALİTEYE HÜRMET

Bilgi sahibi olmak değerlidir. Fakat görgü ve tecrübenin de tekâmülde çok büyük rolü vardır. Bilginin ise değeri, o bilgiyi hayatına tatbik edebilenin değeri ile tezahür eder. Bu bakımdan, bilinenin hayata tatbik edilen kadarı, o bilgiye sahip olana faydalı olur.
Realitelere hürmet gerekir! İki anlaşamayan insandan, karşısındakinin realitesine daha fazla hürmet edeni iyidir, yüksektir.

607.
FENALAR

Bir memleket düşünün ki, o memleket kanunları fenaları korur vaziyete düşsün; o memlekette adalet olamaz.

Bir yerde fenaların sayısı fazla ise kanunlar onların realitesini ister istemez korumak mecburiyetinde kalırlar.

608.
DİN KİTAPLARI

Din kitapları anlaşılması için değil, anlaşılmaya çalışılması için indirilir.

609.
SEVGİYİ ÖĞRENMEK

İnsanlar arasında akrabalık bağları, dünyada madde ile bağlı bulunanlar içindir. Şayet akrabalar arasında manevî bağlar da kuvvetli ise, bu yakınlık dünya hayatından sonra da devam eder. Akrabalıktan hâsıl olan yakınlık, alâka ve sevgi; insanları sevgiye alıştırır. İnsanlar sevebilmek için, evvelâ yakınlarını severek "sevmeye" alışırlar. Yakınını ve herhangi bir şekilde alâka duyduğunu sevmek, daha yüksek sevgilere doğru yükselen bir merdivenin basamaklarından başka bir şey değildir.

610.
VAZİFEDE İHMAL

Tamamlanması gerektiği halde, ihmal sebebi ile tamamlanmamış vazifeler ve işler, insanlar için tekâmül engelleridir.

611.
MEDENÎ OLMAK

Kravat takan ve şapka giyenlerin, bunlarla nasıl hareket edeceklerini de bilmeleri gerekir. Asıl medeniyet ise ruhtadır.

612.
RUHLAR EKSİLMEZ VE ARTMAZ!

Ruhlar ne eksilirler, ne de artarlar. Sadece manevî bir değer olarak vardırlar.
Bir ruh yaşadığını idrak ettiği an ve idrak ettiği yerlerde ruh olarak tezahür eder. Çünkü bir ruhun ruh olarak tezahür edebilmesi için, bulunduğu muhitin imkânlarına göre bir şeyler istemesi, bir şeyler sevmesi veya bir şeylerden korkması gerekir.
Ruhlara, artar veya eksilir denemez. Artma ve eksilme, ebedî hayatı yaşayanlar için değildir. Artma ve eksilme, dünya ve benzeri tekâmül yerlerinde bir mâna taşır. Onların haricinde asla!.
Fakat siz bu sözleri anlayamazsınız! Bunu anlamak, ancak o hayatı yaşamakla mümkündür. Ruhlar vardır ve var olacaklardır.

613.
ANLAŞILABİLMEK

Konuşmaya mecbursan, herkesin anlayabileceği bir lisanla konuş. Konuşmamak zorunda isen, susmayı tercih et.

614.

EVVELKİ GELİŞ

Dünyaya geldikten sonra, bir evvelki gelişinde kendi yapmış olduğu icraatlara küfür edenler de vardır. Tıpkı eskiden yapılmış olan başka varlıklara ait icraatları kendine mal etmek isteyenler olduğu gibi.

615.
TERS DEĞERLENDİRME

Bedeninin maddeden hâsıl olduğunu unutup, toprağı alçak görene bak! Bil ki toprak da, gök kadar yüksektir. Dünya; göklerin yer, yerlerin ise gök sanıldığı yerdir.
Gök de, yer de aynı değerdedir. İnsanlar çok kereler, alçaklıkları yükseklik, yükseklikleri ise alçaklık sanırlar ve yapılmaması gerektiğine, inandıklarından çoğu, yapılması gerekenlerdir.
İnsanlar çoğu kez yanlış değerlendirmeler yaparak tekâmül yollarında ilerler.

616.
HAKİKÎ YÜKSELİŞ

İnsanlar çoğu kez yapılması gerekenleri, yapılmaması gerekenler zannederek tekâmül ederler. Birisini; sevap sandığı işlerin günah olduğuna inandıramazsın!. Onu, ancak ip uçları vererek liyakati ile başbaşa bırakmak doğrudur. Çünkü hakikî yükseliş liyakatle, kendi kendine yükseliştir. Alçaklarda gezeni birden bire çekip yukarı alamazsın!..

617.
PLÂN İCABI AİLEDEN ALINAN..

Ruhlar dünyada, plânlarının icab ettirdiği aile muhitine inerler ve mensubu bulundukları ailenin fertlerinden, plânlarının icab ettirdiği şeyleri alırlar. Bu alınanlar beden, dolayısiyle madde ile alâkalı olan şeylerdir. Madde hırsı olan “harislik” ve beden güzelliğinin tahrik edebildiği “cinsî duygular” gibi..

618.
TEKÂMÜL VE SEVGİ

İnsanlar tekâmül ederek sevip yükselmesini öğrenirler. Asıl sevgi ise maddeli hayatın üstüne erişebilmişlerdedir. Varlıklar tekâmül ettikçe daha fazla severler ve daha fazla sevebilmek için daha fazla tekâmül ederler.

619.
YAPILMASI VE YAPILMAMASI GEREKENLER

Hakikatte fena olan bir şey yoktur, fakat dünya ve sair tekâmül yerlerinde yapılması gereken ve gerekmiyen şeyler vardır. Bunlar, realiteler yükseldikçe değişebilirler. Hattâ bunların arasında önceden yapılması gerektiği halde, sonradan yapılmamasının gerektiği kabul edilenler, veya; evvelce yapıldığı halde sonradan yapılmamasına inanılan şeyler vardır.
Bir insanın yapması gereken ise, o anda vicdanı ile yapılmaması gerektiğine inandıklarını yapmamak, yapılması gerektiğine inandıklarını yapmaktır. Vaktiyle günah sayılıp da, sonradan günah olmadığı anlaşılanları; onun günah sayılmadığı zamanlarda yapanlar günaha girmezler.

Bir de insanların hareketlerini tahdit eden toplum nizamı ve kanunları vardır. Yapılması gereken, bu kanunlara uymaktır. Çünkü kanunlar fertlerin hareketlerini hudutlayarak onlara denenme imkânları verirler.

620.
BİLGİLERDEKİ MANEVÎ KUDRET

Bu bilgilerin menşe'i Mutlak Varlık'tır. Onlardaki saklı kudreti insanların tasavvuru mümkün değildir. Bilgilerin gayesi ise; insanlığa, insan olarak dünyada yaşamanın mes'uliyetini ve hayatın gayesini açıklamak ve beşeriyetin şuurlu tekâmül yolunda ilerlemesini temin edecek idrake ulaştırılmasıdır. Şayet bu bilgiler gerektiğince değerlendirilmez ve hedeflerine ulaşamazlarsa, "boşta kalmış manevî kudretler" halinde arzı kemirirler. Bu kemiriş, taş üstünde taş, deniz altında kara bırakmayacak kudrettedir.
Eskiden de kavimler aynı sebepten zaman zaman helâk olmuşlardı. Onlar ikazlarımıza kulaklarını tıkadılar ve onlara faydalı olsun diye verdiğimiz bilgileri değerlendiremediler ve değerlendirilemeyen bilgiler de onların varlıklarını kemirdi. Onlar için sadece "günahlar" vardı. Şimdi ise sebepleri ile birlikte izah edilen bilgilerimizin eskileriyle mukayese edilemiyecek gücü vardır ve değerleri oranında mahvedicidirler. İşte biz; değerlendirilmediği takdirde her şeyi mahvedecek bilgileri veriyoruz!. Beşeriyet, ya Şuurlu Tekâmül yolunda ilerleyecek, yahut da dünya robotunun sonu gelecektir.
Hiç şüphesiz ki biz, her şeyin sonunu getirirken binlercesinin yeniden oluşunu temin ederiz ve helâk edişimiz bile, helâk olanlara faydalı olması içindir!.

621.
YARDIM

Önüne gelene para ve mal vermek yardım değildir! Bir insanın, yardımını yapmadan evvel bilmesi gereken noktalar vardır.
Her şeyden evvel, her avuç açanın, inleyenin, yalvaranın, yardıma ihtiyacı olan kişi olmadığını bilmek gerekir. Yardımı; çalışarak o yardımı değerlendirecek insana, çalışmak imkânlarını kaybetmiş yoksula, ümitlerini kaybetmişlere yap ki; onlar bundan faydalansınlar.
Şayet senin yardımın bir insanı fena yola sevk ediyorsa, o, aslında yardım değil; zarardır.

622.
ÖNCEDEN HİSSETMEK

Olacak bir hâdiseyi daha önceden hissetmek, çok kereler, zaman mefhumunun hüküm sürdüğü dünyanın madde hudutlarını zorlayanların, bu zorlayışları neticesidir.

623.
MUTLAK PLÂNIN DÜNYA İCRAATI VE
AHİRETTE KARŞILIKLARI

Her şey bir plâna göre cereyan eder. Bu plân, Tanrının Mutlak Varlığının Kanunu'nun plânıdır ki, buna Mutlak Plân da denilebilir. Fakat insanlar ondaki üstün vasıfları dünyada yaşadıkları müddetçe anlayamazlar.
O öyle bir plândır ki, her şey harfi harfine nasıl olacaksa öyle olur. Fakat bu intizam insanların madde tesirleri altında alıştıkları intizama benzemez. Çünkü onda dünyanın zaman mefhumu ile izah

olunamıyacak “mutlak bir intizam” mevcuttur. Tıpkı Mutlak Kanundaki, dünyanın adalet mefhumuna sığmayan adalet gibi..
Mutlak Kanunun tatbikatında, insanlar kendi idraklerine göre bazı boşluklar sezerler. Meselâ, kışın yapraklarını döken ağaçlar bütün yapraklarını bir anda veya aynı süre içersinde dökmezler. Hattâ bütün kış boyunca dallarından kopmayan kurumuş yapraklara tesadüf edilir. Fakat sonuçta, er geç, bütün kış mevsimi boyunca dalından kopup ayrılmayan yapraklar da kopup toprağa karışacak ve yerlerini yeni yapraklara bırakacaklardır.
Bir insan evvelce fena olduğu ikaz edilmiş olan şeyleri yapar, buna karşılık cezalanması icab ettiği halde cezalanmaz, hattâ aksi dahi olabilir, yani daha kuvvetlenir, daha zenginleşir. Tarih; zulmettikçe zenginleşenlerle doludur. Hattâ birçok zalimler yaptıklarının zerre kabilinden de olsa hiçbir karşılığını görmeden bu dünyadan göç edebilirler. Çünkü onların, Mutlak Tekâmül Kanunu icapları’na göre, yaptıklarının karşılıklarını dünyada değil fakat ahirette çekmeleri gerekmektedir. Dünya, zaman zaman, zalimlerin geçici ve aldatıcı mükâfatlarla mükâfatlandıkları yerdir.
Bunun böyle oluşunun da tekâmülle ilgili çok mühim sebepleri vardır. Çünkü insanlar kendi şuur ve liyakatleri ile yükselebilmeleri için, hareket ve icraatlarını kendi ellerinde tuttukları terazilerle tartmak zorundadırlar. Bu terazilerin dirhemleri ise vicdanlarıdır.
Şayet bir insan; zulmettikçe zenginleşip kuvvetlenen zalimi gördüğü halde zulümden kaçınırsa..
Şayet bir insan; bildirilenlerin aksini yaptığı halde refah ve saadet içinde olanı gördüğü halde, bildirilenlerden şaşmazsa..
Şayet bir insan; ona yapılmaması tebliğ edilenleri yapanların geçici saadetlerini görerek, kendisini o kötü misallere benzetecek yollara sapmazsa...
Şayet bir insan; fena işler yaptığı için refah içinde yaşayanların, bu refah ve saadetlerinin pek kısa olan bir dünya hayatı boyu devam edeceğini aklından çıkarmazsa..
Şayet bir insan; fena yollardan yürüyenlerden mes’ut olanların, denenme sonucunda kaybeden zavallılar olduklarını ve ahirette onları izahı imkânsız azapların beklediğine şuur ve liyakatiyle inanırsa..
Şayet bir insan; fena icraat karşılığı elde edilen refah ve saadetin, dünyada tekâmül etmekte olan insanlara şaşırtıcı, şaşırtıcı olduğu halde onları hakikate yaklaştırıcı misaller olduğunu anlayacak seviyeye kendisini yükseltebilirse..; o insan kazanır!.
Dünyaya gelen insanların tekâmül ihtiyaçlarını karşılayacak ve dünya hayatı boyunca güzel gözükmeyecek birçok hâdiseler, dünya hayat plânlarında yer almış olabilir. Bunların arasında azap, keder, ıstırap verenleri bulunabilir. Fakat bir insanı yapılmaması gerektiğine inandığı hâdiseleri yapmaya mecbur eden tek bir hâdiseye dahi plânında yer verilmemiştir.
O, liyakatini kullanarak, daima bunlardan uzak kalabilecek kudrettedir. Ve şayet liyakatini kullanamaz, dünyanın tekâmül faktörü olan maddenin tesirinde kalarak liyakatsizlik gösterir de bunlara boyun eğerse; günaha girer. Her günahın ise acı ve ıstırap verici bir karşılığı mevcuttur.
Dünyada işlenen fakat dünya hayatı boyunca hiçbir karşılığı tadılmayan günahların karşılıkları ise, ahirette karşılaşılan azap ve ıstırapların en acılarıdır. Böylelerini bekleyen azap ve ıstıraplar ise dünyada madde tesirleri altında yaşayanların asla tasavvur edemiyecekleri ağırlıktadırlar.

624.
ALLAH HER ŞEYE ULAŞAN
FAKAT ASLA ULAŞILAMAYANDIR

Her yerde gözüken ve her bakılan yerde mevcudiyetini hissettiren, Tanrı değil, O’nun Mutlak Varlığıdır. O’nun Mutlak Varlığındandır. Tanrı ise halk ettiklerine “kendilerinden çok” yakın olandır!..

Bir göz doğrudan doğruya kendisini nasıl göremezse, insan da Tanrıyı, kendisine “kendisinden çok” yakın olduğu için göremez. O görülmeyen fakat mevcudiyeti her şeyden çok hissedilendir. İnsan da dahil Tanrının var ettiği varlıklar, ne Tanrının bir parçası ne de O’nun bir uzvudur.
Tanrı halk ettiklerinin çok üzerinde ve onlardan ayrıdır. Aynı zamanda da, O’dur halkettiklerine halk ettiklerinden yakın olan. Fakat bu, Tanrının var ettiklerine olan yakınlığıdır. Var edilenlerin Tanrıya olan yakınlıkları değildir!
O’na, varlığından fazla varlığına yakın bulunana yaklaşabilmek; ancak liyakatle Tanrı yolunda ilerlemekle mümkündür. Allahın var ederek tekâmüle sevk ettiği varlıklar, O’nun çizdiği yolda, liyaketleri ile ilerleyerek O’na doğru yükselebilirler. Fakat asla ona ulaşamazlar.
Çünkü O, her şeye ulaşan, ulaştıklarına da kendi varlıklarından daha yakın olabilen, fakat asla ulaşılması mümkün olmayan, kudretinin, kuvvetinin, güzelliğinin ve değerinin tarifi imkânsız Allahtır. Allah, her şeye ulaşan fakat ulaşılamayandır!.

625.
SESLENİŞ

Allahın kullarına kendilerinden çok yakın olan varlığına, çok uzaklardan, O’nun erişilmesine imkân olmayan varlığına fena his ve düşüncelerden mümkün olduğu kadar sıyrılarak seslenenler, Tanrıya kendilerini daha yakın hissederler. Kendini O’na yakın hissetmek demek, O’na yakın olmak demektir. O’na yakın olanlar ise, fena bildikleri şeylerden korunmasını bilenler ve iyi olduğuna inandıkları yolda yürüyenlerdir. İyi olduğu şuur ve vicdanla tasdik edilerek yürünen yol ise Tanrı yoludur.
O’na; “yarabbi, bana benden yakın olan varlığına senden çok uzaklarda bulunan varlığımdan sesleniyorum. Bu sesleniş, kendimi sana yakın hissetme ihtiyacından hâsıl olan bir sesleniş, bir yalvarıştır...” de! Ve kendini zaman zaman O’na yakın hissederek varlığını yıka, ve temiz olarak, seslendiğinin yolunda yüksel..

626.
KUR’ÂN

Vicdanının emrettiği “acaba doğru mu?” diye şüphe ile karşılayanlar bilsinler ki; Kur’ân’da, yapılmaması gerekenler bildirilmiştir. Ona uysunlar, kolay kolay uyamadıklarına ise uymaya çalışsınlar.
Bilsinler ki biz, iyi niyet sahiplerini kendilerinden daha iyi tanırız ve onların kurtulmak istedikleri âdet ve alışkanlıklardan kurtulmaları için, tekâmülllerinin icab ettirdiği yardımlarda bulunuruz. Fakat bizim yardımlarımız ekseriya, apaçık görülen ve bilinen yardımlar değildir.

627.
DİN VE DİNLER

Hiçbir zaman “dinler” diye bir şeyden bahsedilmemiştir. “Dinler” yoktur; “din” vardır. Dinin “dinler” halinde gözükmesinin sebebi ise; her devrin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde ve devrin realitesine göre indirilmiş olmasıdır.
Bunu; “aynı konuyu, çeşitli yaşlardaki insanlara başka başka anlatmak” mecburiyetine benzetebilirsiniz.

628.
İSLÂMİYET BEŞERİYET DİNİDİR!

Hiçbir din, mahdut bir zümrenin malı değildir. Böyle olduğu için de, İslâmiyet ne Arab'ın ne de Türk'ündür; o, beşeriyetindir.

629.
ÇAĞRI

Bu bir çağrıdır!.. Öyle bir çağrı ki; kendi kendine emanet edilenlerin ve bundan doğan mes'uliyetleri liyaketleri oranında idrak edenlerin yürüyecekleri yolun çağrısıdır.
Bu yol, herkesin yürüdüğü fakat idrak edemediği bir yoldur. İdrak etmeden bu yolda yürüyenlerle, şuurla yürüyenler arasında çok büyük değer farkları mevcuttur. Yine onlar, yürüdükleri yolun önemini idrak edebildikleri oranda mes'uliyetler yüklenirler.
Mes'uliyetlerin idraki ise şuurlu tekâmülde şarttır.

630.
YARINI DÜŞÜN

Yarını düşün. Fakat bu düşüncen senin bugün yapacağın iyiliğe mani olmasın.

631.
ATATÜRK VE İNKILÂPLARI

Atatürk inkılâplarını[12] sadece şekil inkılabı olarak görenlere de ki;
Memleketin bünyesi, inkılâpların, şekil inkılâbı olarak tezahürünü icab ettiriyordu. Çünkü o zaman, din bile şekil dini haline gelmişti. İslâmiyet, asıl ulvî[13] ve yüksek tarafları bırakılarak sadece sakal, çarşaf, sarık, fes gibi görüntülerle temsile ve istismara başlanmıştı. Memleket bir ruh inkılâbını benimseyecek durumda değildi.
Bu sebeple, ilerde ruh inkılâbı halini alacak inkılâpların temeli şekil inkılâbı olarak atılmış, fes çıkarılmış, şapka giyilmişti. Maksat ne şapkayı giymek, ne de fesi çıkartmaktı. Asıl maksat; bâtıl inançlardan ve ısrarla taşınmak istenen putlardan, geri milleti kurtarmaktı.
Fakat bunun şuurlu yaptırılmasına imkân yoktu. Şayet Atatürk inkılâpları ruha hitap ederek başlamış olsaydı, bugün bu inkılâplardan hepsi tarihe karışmış olurdu. İnkılâplarda kullanılan zor, inkılâpların şekilde de olsa, kalmasını, kaldıkça da düşündürücü olmasını ve realitelere tesir etmesini sağlamıştır.
Kısaca; yürünen yol doğru idi..

632.
KUR'ÂN İNDİRİLİRKEN

Kur'ân, indirildiği zamanın realitesine göre çok yüksek bilgileri ihtiva eden bir kitaptır. Bu çok yüksek bilgiler, tekâmülde pek geri kalmış bir kavme indirilmiştir. Bunun da sebepleri vardır.
Bir defa, o kavim geri olmasına rağmen Kur'ân'ı, benimseyebilecek kabiliyette, hassas, şair yaradılışlı bir kavimdi. Mânası güzel olmasa da güzel söylenen sözleri takdirle karşılarlardı. İşte Kur'ân onları çekecek bir lisanla ve Arapça olarak bu sebeple indirildi.
Kur'ân'ın o kavme indirilmesinin asıl sebebi ise; geri bir kavim oluşu, ahlaken düşkün bulunuşu, buna rağmen Kur'ân'a karşı alâka duyacak bir ruhî seviyede oluşudur. Onun için Kur'ân, bir taraftan çok yükseklerden ve beşeriyete hitab ederken, diğer taraftan da sadece o kavmin, o günkü hayatı ve yaşayışı ile alâkalı kısımlar ihtiva etmiştir.

Bu sebeple Kur'ân'da, ilk bakışta, belki bir zıtlık görülebilir. Fakat hakikatte, Kur'ân'daki en basit bilgilerde bile ebediyen ibret alınabilecek sırlar mevcuttur. Kur'ân'ın bu tarzda tanzim edilişi, onun üzerine daha fazla eğilinmesini sağlamıştır.

633.
TEKÂMÜL VAZİFELİLERİNİN ÖLDÜRÜLMELERİ

Tekâmül yolunda vazifeli olan çoğu insanlar, iyiyi gösterdikleri kişi ve toplumlar tarafından işkence ile öldürülmüş veya azap içersinde kıvrandırılmışlardır. Her şeyin olduğu gibi bunun böyle oluşunun da sebepleri vardır.
Bir defa, o vazifelilerin dünyada öldürülmeleri veya azap içersinde kıvrandırmaları kendileri için zararlı değil, bilâkis çok faydalı olmuştur. Bu davranışın bir sebebi olarak, toplumun eski realitesine bağlı oluşunu zikredebiliriz.
Yüksek fikirlere tercüman olan tekâmül vazifelilerinin hoş olmayan davranışlarla karşılaşmaları, âkıbetlerinin böyle oluşu ve özellikle iyiliğini istediği kimseler tarafından öldürülüşleri, o vazifelilerin tanıtmak için vasıta oldukları hakikatler üzerine daha fazla eğilinmesine sebep olmuştur.
Ölüm, bu vazifelilerin dünyadaki en büyük mükâfatlarıdır. Çünkü onlar ölümle ebedîleşmişlerdir. Bu; peygamberler devrinde sık sık görülen ve düşündüren bir hâdisenin izahıdır.

634.
DİN, MEZHEP, TARİKAT VE BİLGİLERİN
KAVRANMASI

Bir dinden bazı mezhep ve tarikatlar[14] doğmuş ise, o dini her şahıs (geniş mânada) aynı şekilde anlamıyor demektir. Bunun böyle oluşu ise Mutlak Tekâmül Kanunu icaplarındandır. Bir dinden hâsıl olan mezhep ve tarikatların mensupları arasındaki fikir aykırılıkları, fertlerin o din üzerine daha fazla eğilmelerini temin eder. Şuurlu İnanç devrinde ise, mevcut dinler, "din devri"nde mezhep ve tarikatların oynadıkları rolü bir müddet oynayacaklardır. Bu; bilgilerimizin üzerine daha fazla eğilinmesine sebep olacaktır.
Fertler değerlendikçe bilgilerimizi kül halinde kavrayabilmek imkânını kazanırlar. İlk bakışta; kazanılan bu hassa, basiti çok şey ihtiva eder halde görmek gibi gelirse de, hakikatte tamamen bunun aksidir. Çünkü insanlar bilgileri kül halinde kavrayabilmek hassasına, çok yönlü ve karmaşık olanı basite indirgeyebildikleri oranda maliktirler. Bu ise, ancak uzun tekâmül merhalelerinden sonra elde edilebilen bir hassadır.
Şuurlu Tekâmül'ü tam mânası ile idrak, dünya hayatında mümkün değildir. Çünkü o, maddesiz ve robotsuz hayata uzanan ve sonsuz yüksekliklere doğru yükselen tekâmül yoludur. Onu dünya imkânlarına göre anlayabilmek ancak, onun üzerine alâka ve sadakatle eğilmekle mümkündür. Bu alâkayı oluşturmak için Mutlak Tekâmül Plânınca tatbik edilen bazı sistemler mevcuttur. Çünkü bir bilgi okunup öğrenmekle değil, onu varlığına dahil etmekle faydalı olabilir. Bunun için de "üstün bir alâka ile" bilgilere sarılınması gerekir.
İşte, aynı olan şeyin başka başka ve farklı gösterilmesi; bilgiler üzerinde düşünülmesine, münakaşa edilmesine, böylelikle de "benimsenmesine" yol açmak için bir vasıta olarak kullanılır. Din devrinin peygamberleri vasıta edilerek indirilen bilgilerde bu mühim nokta daima göz önünde bulundurulmuş ve indirilen bilgiler daha iyi idrak edilerek benimsensinler diye birbirlerinden farklı şekilde indirilmiştir ki; hakikatte farklı gözüken bilgilerin esasında hiçbir farkı mevcut değildir.
İşte, bu şekilde indirilen bilgilerle beşeriyet, Şuurlu İnanç'a hazırlanmıştır. "Şuurlu İnanç yolunda tekâmül" için de aynı yoldan faydalanılacaktır. Fakat bu faydalanış, eskiden olduğu gibi değil, daha şuurlu yoldan olacaktır.

635.
ALLAH HAKKINDA ÇAPRAŞIK FİKİRLER

Bir zamanlar, “ben Allahım!” veya “ben, Allahtan evvel varım!” diyenler olmuştu. Ve fikirlerini açıklayabilmek için “Tanrının var olmasının, ancak bir varlığın daha önceden var olarak Tanrıyı düşünebilmesi ile mümkün olabileceği” tezini savunmuşlardı.
Bu lâflar “ben uyurken ölüyüm, çünkü yaşadığımı uykuda düşünemiyorum..” demeye benzer. Bu gibi çapraşık söz ve düşünceler, insanları tefekküre sevketmesi bakımından az fayda, girift ve anlaşılması zor yollara düşürdüklerinden de fazla zarar verirler.

636.
KİMSE KİMSEYE FENALIK EDEMEZ

Maksat; fenalık etmeye imkân olmadığını dünyadayken idrak edebilmektir. Asıl büyüklük ise; kendisine en büyük fenalıkları yapanları bile dünyadayken, karşılık beklemeden ve bu fenalıkların ilerde kendisine sağlayacağı faydaları gözetmeden affedebilmektir.
Hiç şüphesiz ki dünyada, fenalık olsun diye yapılan her şey fenalıklara hedef olan şahsa çok büyük kazançlar temin eder. Yapılan fenalık ne kadar büyükse sağlıyacağı fayda ve manevî kazanç o kadar büyük olur.
Bir katilin öldürdüğü kurbanına yaptığı iyiliği ise kimse yapamaz. Adam öldürmek en büyük suçtur. İyilik olsun diye dahi bu suçu işleyenleri[15] ilerde tarifi imkânsız azaplar beklemektedir.

637.
HER ŞEY TANRIDANDIR, TANRI HER ŞEYDEDİR..

Tanrı; varlığı ile eserini mezceden[16], değerinden eserini yaratan varlıktır. O’nun ne eseri, ne de eseri ile olan bağlı ve münasabeti, asla izah olunamaz!.
Ondan olmayan varlık yoktur. Birbirlerine manevî bağlarla bağlı bulunan istisnasız bütün tekâmüldeki varlıklar, liyakatleri oranında, O’nun değerinin hudutları içersinde zirveye doğru yükselirler.
O her şeydir. O değerini eserine mezcedendir. O’nun eseri olmayan hiçbir şey mevcut değildir. Bu sebeple O’nu zerrede de, sonsuz büyüklüklerde de bulmak mümkündür. Fakat bu bulunan O değil sadece O’nun izahı imkânsız büyüklüğünün ufacık bir parçası; O’nun eşsiz değerinin pek ehemmiyetsiz bir tezahürüdür. Herşey Ondandır fakat idrak edilebilmesi mümkün olan hiçbir şey O değildir, O olamaz..
O’nun eseri bir bedene, bir kâinata, birçok kâinatlara ve birçok kâinatlarda hâsıl olan varlıklara benzer. O’nun büyüklüğü ve değeri önünde, kâinatla zerre arasındaki fark kaybolur! kâinat ta zerre olur. Fakat O isterse zerreyi kâinatlardan değerli ve kudretli yapar. O’nun için zor olan bir şey yoktur. Nasıl bir ruh bedene hâkimse, O, var olan her şeye bedenine hâkim olan ruhtan çok daha hâkimdir. O’nun eseri, sonsuzluklarla izah edilenleri ihtiva eden bir bedene benzetilebilir. Bu bedendeki “tekâmüldeki varlıklar” O’nun değerine doğru yükselirler. O’na yaklaştıkça O’nu daha fazla anlarlar. Yüksek ruhlar O’nu daha çok anlayıp sevebilmek için O’na yaklaşırlar; bu yaklaşış değerleniştir. Tanrıya doğru yükselip değerlenen her varlık O’nun büyüklüğünü ve O’na erişilmesine imkân olmadığını çok daha iyi anlar. İnsanlar Allah’a ancak O’na hiçbir zaman erişilemiyeceğini idrak edebildikleri oranda yaklaşırlar. Değerce kendisini Ondan çok uzakta ve değersiz bulanlar, O’na en güzel yaklaşılan yolda olanlardır.
O her şeye “ben’im” diyebilir, fakat hiçbir varlık O olamaz, O’nun değerine değil, değerinin katresine ulaşamaz!.. İnsanlar “Ondan” olduklarını düşünerek O’na yaklaşırlar.. Bu yaklaşış, dünya imkânları ile

izah olunabilecek bir yaklaşış değildir. Çünkü o uzaklaşışa benzer. İnsanlar O'na yaklaştıkça O'nun değerinin ne kadar yükseklerde olduğunu hissederler.
O'na doğru yaklaşış; O'nu kendisinden ne kadar çok yüksekte olduğunu hissediş oranınca fazladır. Bu; küçülerek büyümenin, uzaklaşarak yaklaşmanın, ne kadar alçakta olduğunu hissedebildiği oranda yükselmenin, kendini değersiz, güçsüz, kudretsiz hissedebildiği kadar değerli, güçlü, kudretli, olabilmenin bir izahıdır...

638.
EGOİSTLER VE BİR RÜYA OLAN DÜNYA HAYATI

Maddeye düşkünlüğünden, manevî hazlardan korkana ve onlardan kendi kendini mahrum edene söyle:
O ki, daima maddeye koşmak için bize yüz çevirmeye yeltenendir! O ki, söylenenlerin değerini anlayabildiği halde, alışkanlıklarından ayrılmak endişesi ile onları anlamaz görünendir! O ki, elindeki maddeleri hakikatleri göremiyeceği bir duvar haline getirendir! O ki, her şeyden maddî veya manevî karşılıklar bekleyendir! O, iyilik olsun diye bir şey yapamaz. O ancak; ya madde, yahut ta şeref veya hayvanî zevklerini tatmin için bir şey yapabilir. Çünkü onun gayesi verdiğinden çoğunu almaktır. Çünkü o, manevî cephesini körletmek için çalışan ahmaktır. Onun verdiklerine karşı kazandıkları ise ancak, ona rüyada kazandırılan servete benzer.
Dünya hayatı öyle bir uykudur ki; o uykuda başkalarının zarara girmesi sonucu kazanma yoluna sapanlar, bu uykudan uyanınca; icraatlarının uykuda görülen rüyalardaki günahlar gibi cezasız kalmadığını görürler. Ve işte o zaman, pek kısa olan dünya hayatı boyunca, sırf egoistçe davranmaları sonucunda neler kaybettiklerini anlarlar!.

639.
ELEKTRON, ATOM

Dünyanın bulunduğu kâinatta, maddenin esası atom değil, elektrondur. Çünkü atom halinde olmayıp elektron zincirlerinden hâsıl olmuş maddeler mevcuttur. Bu maddelerde ise atom çekirdeği yoktur.

640.
PUT VE BU BİLGİLER..

Şayet insanlar çeşitli putlara tapmasalardı, ve bunlardan bazılarını Allah sanmasalardı; tekâmül merdiveninin bu basamaklarına erişemezlerdi.
Hakikatte, bir puta körü körüne tapmakla, bir mabede, bir kitaba körü körüne bağlı kalmak arasında fark yoktur!. Bir kitaba inanarak körü körüne bağlı kalmak zamanı artık kapanmakta ve bir bilgiye inandığı, inandığı oranda da mes'uliyet yüklendiği ve bu mes'uliyetlerin manevî değerler sağladığı devrin kapıları açılmıştır.
Bilgi, tapılmak, putlaştırılmak için değil; tetkik edilmek ve inanıldıktan sonra hayata tatbik edilmek için verilmektedir!.. Bir bilgi; o bilgi ile, o bilgiyi tetkik eden arasındaki putların azlığı oranında açıklık kazanır. İşte biz bu bilgileri, bu yüzden, ne içersinde toplanan kitaba, ne de bu bilgileri vasıta ettiğimiz vazifelilerimize tapılsın diye veriyoruz!. Putsuz olarak tetkik edilmesi ve ihtiva ettiği hakikate erişilmesi için indiriyoruz.

641.
İYİLİK OLDUĞUNA İNANILANLAR

Hakikatte, iyilik yoktur; iyilik zannedilerek yapılması gerekenler vardır. Çünkü her olan iyidir!. Fakat bunlardan çoğu, dünya hayatına, fena şeylermiş gibi yansırlar.
Dünya, olumlular olduğu için olumsuzların bulunduğu, iyiliğin yanında fenalıkların belirdiği, güzelliklerin ölçüsüne vurulduğunda çirkinliklerin ortaya çıktığı bir tekâmül okuludur. Hakikatte bütün bunlar tekâmül edebilmek içindir.
Bir insan iyilik etmek için çırpınmalıdır! Fakat onun realitesine göre fena sandıkları, iyilik olduğuna inandığı şeylerden daha iyi ve faydalı olabilir. Yine de, insan, bunu düşünmemeli ve iyi olduğuna inanılanları vicdanının ve iradesinin yardımı ile yapmaya çalışmalıdır. Bir insanın iyilik etmek istemesi onu yükseltir.
Bir toplumun iyilik olduğuna inandığı şeyler iyi, fena olduğunu zannettiği şeyler ise fenadır. Dünya, iyiliklerin yapılarak, fenalıklardan da kaçınılarak tekâmül edilen bir tekâmül okuludur.

642.
REALİTE FARKLILIĞINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR (ŞUURLU İNANÇ ÖĞRETMENLERİ)

Şuurla tekâmül eden bir insanın elinde günah ve sevapları ayırd edebilecek imkânlar mevcuttur. Bunlar; şuurun, vicdan ve devrin realitesine uygun olduğu toplum tarafından kabul edilen fiillerdir[17]. Toplum kanunlarına uymak, yapılması gereken bir şeydir.
Yapılmaması ve yapılması gereken şeylerde feragat büyük rol oynar. Realitesi; içinde yaşadığı toplumun realitesinden yüksek olan bir insanı düşününüz. Bu insan, toplumun (hattâ o toplumun yapmış olduğu kanunlarda) yapılmaması gerektiğini kabul ettiği bazı şeyleri yapmakta hiçbir mahzur görmesin. Realitesi yüksek insanın, içinde yaşadığı toplumdan daha üstün düşünebildiğini kabul edelim. Bu ferdin; fikir ve düşüncelerini, kısacası realitesini, toplum içersinde feragatle saklaması gerekir.
Çünkü bir insan veya toplum, yüksek bir fikre, bir realiteye hemen tırmanamaz. Bunun için, iki realite arasındaki basamakları benimseye benimseye çıkmak gerekir. Şayet yüksek realiteli bir fert, toplumun realitesini ölçmeden ulu orta ve hesapsız olarak kendi fikir ve düşüncelerini o toplumda savunmaya başlarsa, buna rağmen toplum o kişinin realitesine hemen tırmanabilecek seviyeye erişmemişse, sonuç olumsuz olur.. Ya fert toplumun bütün şimşeklerini üzerine çeker, yahut da toplum anlayamıyacağı bir realiteye yükselmek hevesine kapılarak mevcut inancını kaybeder. Sonuçta; ileriye gitmek arzusu, geriye götürür.
Bu sebeple; tekâmülde vazifeli olanların, talebelerine alabileceği kadarını verebilen öğretmenler olmaları gerekir. Bu hususa en çok ve özellikle, din devrinden Şuurlu İnanç devrine yükselmeye namzet talebelere bilgi verilirken dikkat edilmesi gerekir. Ve şuurlu tekâmüle geçmek üzere olanların her şeyden evvel inanmaları gereken şey, Şuurlu Tekâmülün, dinlere aykırı olmayışı ve onların şuurlanarak “inanç” seviyesine erişmesi demektir.

643.
EN GÜZEL HEDİYE

En güzel hediye; bir insan için iyi olduğuna inanılan şeyleri kalpten temenni[18] etmektir. İyilik istemenin isteyene de faydası vardır. Hele iyiliği arzu edilenin bu temennilerden haberi yoksa, o zaman iyilik isteyen daha çok kazanır. Fakat bu, gönülden koparcasına olmalı, karşılıksız iyilikler istenmelidir.
Birinin iyilğini, onun iyiliğinden fayda umarak beklemek, duadan, temenniden hâsıl olacak kazançları azaltır. En güzeli ise, iyiliğini arzu ettiği insan hakkındaki düşünceleri, yeri ve sırası gelmezse açığa vurmamaktır.

Şunu unutmamak gerekir ki, her şey tekâmülle alâkalı ve tekâmül içindir. Bu sebeple de insanlar, karşılarına çıkan ve bir zincirin halkaları gibi birbirlerini kovalayan hâdiselerle denenirler.

644.
DÜNYADA HİÇBİR ŞEY SÜREKLİ DEĞİLDİR

Yağmur diner, gece de gündüz de biter. Dünyada ebediyen var olacak hiçbir şey yoktur. Her şey her an değişir. Doğuşundan ölümüne kadar mes'ut veya bedbaht olan kimse yoktur. En mes'ut sanılanlar bazen en bedbaht, en bedbaht sanılanlar da çok kereler en mes'ut olanlardır.
Bir insan, hâdiseleri mes'ut karşıladığı oranda mes'ut, bedbaht karşıladığı oranda da bedbahttır. Saadeti arttırmaksa; tekâmül yolunda merhaleler aşmakla mümkündür.

645.
HATA

Hiç hata yapmadıklarını iddia edenler; bilmeden kendilerini Tanrının Mutlak Varlığı seviyesine yükseltenler ve kendi aciz varlıklarını o zannedenlerdir.
Hataların hata olmadığı makam; Tanrı makamıdır. Kendi yüksek değerini eserine mezceden Tanrı, eserinin çok yükseklerindedir. O, eseri olan, tekâmüle sevk olunmuş varlıklarının; tekâmül etmelerini, tekâmül ettikçe de daha az hata yaparak kendi istikametinde yükselmelerini istemiştir.
O hata yapmaz! Fakat hatayı tekâmüle hizmet eden bir faktör olarak eserine dahil etmiş ve tekâmül yolu üzerine kaldırım taşları gibi serpmiştir.
Başlangıçta, hata yapacağını kabul etmek bir tekâmül merhalesidir. Ancak, bunu kabul ettikten sonra, tekâmül yolunda daha toleranslı ve daha şuurlu ilerlenebilir.

646.
MANEVÎ HİYERARŞİ[19]

Maneviyat âlemlerindeki vazifeliler arasında sizin anlayamıyacağınız bir mes'uliyet hissi ve saygı mevcuttur. Üst plânları ilgilendiren konularda, daha aşağı plânlardaki varlıklardan bilgi alınmaz. Bu sebeple her plân bir üst plânın direktifi ile tekâmül vazifesine devam eder.

647.
KARŞILIKSIZ HİZMET

Asıl kazanç; doğru olduğuna inanılan yolda, karşılık ve menfaat beklemeden hizmet etmektir. Bunu yaparken, karşılık beklemeden yapmış olduğunuz şeylerin, onları karşılıksız yaptığınız için size daha büyük manevî kazançlar sağlayacağını bile unutmalısınız veya unutmaya çalışmalısınız.

648.
KISKANILAN BEDEN DEĞİL, RUHTUR!

İnsan, çok sevdiği ve kıskandığı birisini, öldükten sonra kıskanmaz. Çünkü onun sevdiği veya kıskandığı; zannettiği gibi beden değil, ruhtur.
Kıskançlık; bir insanda bulunan manevî tesirlerin, herhangi bir hâdise sebebi ile kendi bedenine tesir etmesiyle ortaya çıkar. Yani; insanda bulunan çeşitli tesirlerin zaman zaman kuvvetlendiği ve zayıfladığı görülür. Kuvvetli tesirler ise daima zayıf olanları örter.

Normal vaziyette iyi olan bir insan kızınca çok fena bir insan halini alabilir. Fakat bu, şuur ve liyakatle önlenebilecek bir haldir. İnsanlar, ancak tekâmül ederek kıskançlık gibi hallerden kendilerini kurtarabilirler.

649.
ATOM, İNSAN, KÂİNAT

Kâinatı anlamak istersen, insanı tetkik et!. Atomda insanı; insanda atomu ve kâinatı bulabilirsin..

650.
HER ŞEY TEKÂMÜL SAFHALARI DÜŞÜNÜLEREK ŞEKİLLENDİRİLMİŞTİR

İnsan da dahil her şey, dünyanın zaman ve diğer mefhumları ile izah edilemiyecek bir mükemmeliyette var edilmişlerdir.
Meselâ bir insan bedeni, ilerdeki tekâmül devrelerine de cevap verebilecek tarzda yaratılmıştır. İnsanların çoğu sağ ellerini kullanırlar. Bu; sol taraftaki kalbi elektrik çarpması gibi tehlikelerden bir dereceye kadar korumak için böyledir. İnsanlar yaratıldıkları zaman, ileri tekâmül devrelerinde karşılaşacakları hâdiselere cevap verebilecek bir bedenle halk olunmuşlardır.
İnsan yaratıldığı zaman kendisine verilmiş olan beden şeklinin sırları zamanla aydınlanmış ve aydınlanacaktır! Gerek insanlarda, gerek var olan her şeyde; hiçbir aza veya parça yoktur ki yerinde olmasın!. Her şeyin bulundukları yerde oluşunun da sebepleri vardır.
Sebepsiz yaprağın bile kımıldamadığı bir sistemde hiçbir şey sebepsiz olarak bir yerde bulunamaz veya bulunmakta olduğu yere varamazdı. Bu öyle bir sistemdir ki, dünyanın tahdit edilmiş imkânları ile asla izah olunamaz.

651.
YETERSİNİZ

Siz insanlar, kendi kendilerinize emanet edilmişlersiniz.. Bu sebeple de kendi hesabınızı görmeye kendiniz yetersiniz.

[1] “Aynştayn” okunur.
[2] Albert Einstein: (1879-1955) Alman fizik âlimi. Almanya’nın Ulm şehrinde doğmuştur. 1900 yılında Zürih mühendislik okulunu bitiren Einstein’a 1921 yılında fotoelektrik etkilerin kuantum teorisini açıkladığı için o yılın Nobel Fizik ödülü verilmiştir. Nazi baskısıyla 1932 yılında Almanya’dan ayrılan Einstein, önce Belçika’ya, oradan da Amerika Birleşik Devletleri’ne gitmiş, ölümüne kadar Princeton Üniversitesi’nde çalışmalarını sürdürmüştür. (Ayrıntılı bilgi için bakınız Ek, sayfa XII)
[3] icraat: Yapılan işler, uygulamalar.
[4] müzmin: Arada bir olmayıp, süreklilik gösteren; kronik.
[5] Manevî tesirlerin.
[6] Burada; “öğrenmek” ile; “bilmek” anlamındaki “şuurlanma”nın aynı şey olmadığına işaret edilmektedir. Yani herkes öğrendiklerini, liyakat (olgunluk, ruhî tecrübe) derecesine göre ayrı şuurlandırabilmekte, hattâ kimi insan hiç şuurlandıramamaktadır. “Öğrenmek” için duyup veya görerek anlamak yeterlidir. “Şuurlandırmak” ise; öğrenilenin önceki “yaşanmış bilinenlerle” karşılaştırılıp, yaşam içersindeki yerinin sezilip, hattâ bilgiyi kullanarak sonuçlarının yaşanmasından sonra; öğrenilene “sahip olma” ve her zaman kullanabilme hâkimiyetine almaktır.

[7] riya: İki yüzlülük; inandığı gibi davranmama..
[8] doz: Uygulanan şeyin miktarı.
[9] deve dikeni: Deveden başka hayvanların yiyemediği dikenli bir bitki.
[10] dünya sakini: Dünyada yaşayanlardan olan; dünyalı.
[11] "gaye" tebliği (Bilgi no. 82).
[12] inkılâp: Devrim.
[13] ulvî: Manevî âleme ait; yüce.
[14] mezhep, tarikat: Mezhep, arapça bir sözdür ve "gidilen, tutulan yol" anlamına gelir. Bir dinin prensiplerini yorumlayan ve bu prensiplerin uygulama şekillerini belli kurallara göre düzenleyen yol demektir. Felsefe dilinde ise "öğreti" anlamındadır; "Aristo mezhebi" gibi (Fr. doctrine, ecole, systeme). İslâm dini de ana esaslarda birlik içinde olduğu halde, ibadet ve muamele (davranış, tutum) konularındaki, hadislere de dayandırılan bazı küçük görüş ve yorum ayrılıklarıyla, Sünnîlik, Şiîlik olmak üzere iki kola ayrılmıştır. Bunlar da kendi aralarında çeşitli mezheplere ayrılırlar. Sünnî mezhepler; Hanefîlik, Şafiîlik, Malikîlik ve Hanbelîlik olmak üzere dörttür. Şiî mezhepler ise; Caferîlik, Zeydîlik ve İsmailîliktir. Dünya Müslümanlarının yarısından fazlası Hanefî mezhebinden olup, Türklerin büyük çoğunluğu da, Osmanlılar zamanında devletin resmî mezhebi olarak kabul edilmiş olan Hanefî mezhebine mensuptur. Hıristiyan dini ise; Katolik, Ortodoks ve Protestan olmak üzere üç büyük mezhebe ayrılmıştır.
Arapça "yol, usul, meslek" anlamına gelen "tarik" sözünden türemiş olan tarikat'e gelince; ibadet ve muameleler hakkında ayrı bir sisteme sahip olmayıp, kulu Tanrıya yaklaştıran; zevk, neş'e, irfan, aşk ve cezbe yoludur. En kısa anlatışla mezhep, ilim yoludur; tarikatse irfan (anlayış) yolu.. Tarikatın esası ise tasavvuftur. İslâmiyette çok fazla sayıda tarikat olmasına rağmen 12 temel tarikat olduğunda görüş birliği vardır. Bunlarsa; Kaadirî, Rıfâî, Bedevî, Desûkıy, Sa'dî, Şâzilî, Halvetî, Mevlevî, Bektaşî, Bayrâmî, Nakşbendî'dir.
[15] Kurtarılamıyacak bir hastayı veya acı çeken bir yaralıyı öldürmek, kastedilmektedir.
[16] mezceden: Birarada ortaya koyan; ikisini birbirinin içinde gerçekleştiren, katıştıran.
[17] fiil: Yapılan iş, eylem.
[18] temenni: İstenen şey, dilek dua.
[19] hiyerarşi: Alt kademeden üst kademelere uzanan aşama sıraları; birbirlerine göre ast ve üst olarak yükselen önem ve idarî kademe sıraları.

Şuur İnanç I ; Bölüm 10

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

652.
TANRI, ESERİ VE SİZ..

Ruhunuzu bedeninizin içinde hapis sanmayınız. Ruhunuza şuur, liyakat ve iradenizle bedeninizi kucaklatmaya çalışınız.
Aslınız ruhunuzdur. Siz ise ruhunuzsunuz.. Fakat sizde ruhunuzdan çok siz; sizden çok sizin olan cevher de mevcuttur.
Aslında; ruhunuz, bedeniniz, her şeyiniz, siz ve bütün var olanlarla düşünebildikleriniz ondandır[1]. Sizin ondan, onun da sizden olduğu cevher ise Tanrıdandır.
Tanrı, eseri ile varlığını arzu ettiği için mezcedendir. O'nun varlığı ise eserinden, izahı imkânsız yükseklerdedir..

653.

YAKIN

O’nun varlığınıza sizin varlığınızdan, ruhunuzdan yakın olduğunu; kuvvetle duyabildiğiniz, yaşayabildiğiniz zamanlar anlayabilirsiniz.
Gökteki yıldızlar, bil ki uzak olduğuna inandığın için sana uzaktırlar!. Aradan maddenin sıyrıldığı gün; uzaklıkların kaybolduğu gün olacaktır. O gün; uzaklıklar kalkar!

654.
RUH VE BEDENLENME

Bundan önce ruh hakkında vermiş olduğumuz bilgilerde sizi, bu tebliğde söyleyeceklerimize alıştırdık..
Evvelce bildirdiklerimizde ruhun, madde ve benzeri robot değerlerle denenerek tekâmül ettiğini ve bunun, ruhların “robotlu tekâmül devresi” olduğunu söylemiştik. Bu birçok safhaları içine alan devre süresince de, ruhu per denen manevî bir değerle manevî bağlarla bağlı bulunduğu bildirilmişti. Bu; ruhu manevî bir bileşik halinde göstermek içindi.
Gerçi ruha “manevî bileşik” demek, dünya şartlarına uygun mecazî tariftir. Hakikatte ise ruh, sizin anlayabileceğiniz mânada ne bileşiktir ne de saftır. Fakat onu dünya şartlarıyla biraz olsun anlatabilmek ancak, bileşik bir manevî değer olduğunu kabul ederek mümkün olacaktır.
Ruh, madde ve benzeri robotlarla bağlı olarak tekâmül ettiği müddetçe, ona bağlı olduğunu söylediğimiz per’i kısaca; ruha ölçülü tekâmül sağlayan, zaman zaman onu sınırlandıran ve ruhun yaşadığı olayları zaptederek bunları zamanı gelince ona yaşatabilen bir “manevî robot” olarak izah edebiliriz.
Ruh, perin kendisine bahşettiği imkânlardan tekâmül ettikçe otomatik olarak kurtulmakta ve sonuçta persiz fakat perin kendisine sağladığı imkânları (tekâmül ederek) kazanmış olarak hayat ve tekâmülüne devam eder. Fakat bu, o kadar güzel ve ahenkli cereyan eden bir hâdisedir ki, ruh bunu fark edemez.
Tekâmül etmiş bir insan, dünya hayatında da perin mevcudiyetini hissedebilir. Meselâ bir insan yalan söylemenin fena ve yapılmaması gereken bir şey olduğunu bilir. Bunu ona devamlı olarak bildiren, ruhuna bağlı bulunan perdir. Fakat o, perin kendisine devamlı olarak yalan söylemenin fena olduğunu bildirmesine rağmen yalan söyler. Fakat her söylenen yalandan sonra per yine rolünü oynar ve ona, bu fena huydan kurtulması için yapılması gerekeni yapar; meselâ vicdan azabı çektirir. Ve bu hal, o insanın yalan söylememeyi benimseyerek tam mânası ile hayatına tatbik edinceye kadar devam eder.
Tâ ki ruh, artık yalan söylemek ihtiyacını dünya ve ahirette hissetmez vaziyete gelinceye kadar per onun yakasını bırakmaz. Ve daima lüzumlu müdahalelerle onun bu fena huydan uzaklaşmasını temin eder. Tam mânası ile uzaklaşınca, ruh artık perin müdahalesi olmadan da yalan söylemek ihtiyacını hissetmez olur.
Bu vaziyette yükselen ruhun, yukarda izaha çalıştığımız hususta perin yardımına ihtiyacı kalmaz ve (o hususta) perden kurtulur. Çünkü o, perin ona kazandırmaya çalıştığı birçok değerden birisini kazanmıştır.

*

Ruh yalnız per ile bağlı değildir. Ruha bağlı bulunan ve ruhta, tekâmül ettikçe daha belirli hale gelen bir değer daha mevcuttur ki buna ruhun özü de denilebilir. Bu, tekâmül ettikçe belirli hale gelen, Tanrının ruhlara bahşettiği değerdir.
Tanrının ruhlara bahşettiği bu değeri ruhlar, robotsuz tekâmül devrelerine erişince (perden kurtulunca) çok daha güzel hissedebilirler. Bunu hissediş ve onun sağladığı imkânlardan faydalanmak; zevklerin, saadetlerin en büyüğüdür.

*

Ruhun zorluk çekmeden ve tereddüt etmeden yapabildikleri, kendine mâledebildiği değerlerden hâsıl olan tezahürlerdir.
Bir insanın zorlukla, iradesini kullanarak, iyi olduğuna inandığı için yapmaya çalıştıkları ise “per”in kontrolü altında yapmaya çalıştığı icraattır.

*

Ruhlar artmazlar, eksilmezler, üremezler; fakat tekâmül ederler. Tekâmül ettikçe de tesir sahalarını genişletirler. Bu hal bir artma halinde gözükebilir. Hakikatte bu hal, adetçe fazlalaşış değil, manen değerleniş ve yükseliştir. Buna “manen artış” da denilebilir.
Manevî değerler, maddeyi değerlendirmeye yarayan ölçülerle ölçülüp değerlendirilemezler. Bunun için de onlara adetçe artıyor veya eksiliyor denemez.

*

Dünyaya inen ruhlar; ne baba bedenine girer, ne de ana rahmine. Baba ve analar ruha, dünya hayatı boyunca refakat edecek olan bedenin oluşmasında vasıta rolü oynarlar.
Ruh, per ve ser vasıtası ile bedene bağlanır. Bedenin ruh üzerindeki rolü mühimdir. Bunlardan bir tanesi; ruha, (tekâmülü icabı) ana ve babadan geçmesi gereken şekil, huy ve bunlara benzer şeyleri nakletmek’tir. Ruh ile ana ve baba arasındaki bağlantı, döllenme ile değil, ruhun dünyaya inmesini gerektiren plânın tahakkuk etmeye başlaması ile başlar. Ruh ile ana ve baba bedenleri arasındaki irtibat ise per ve ser vasıtası ile olur.
Ruhun bedeni evvelce sanıldığı gibi; evvelâ babada, döllenme sonrasında da anada gelişmez. Anada ve babada aynı zamanda ayrı ayrı gelişmeye başlar. Döllenme; ayrı ayrı yerlerde, tekâmül plânına göre ve dünya şartlarına uygun olarak gelişen beden özlerinin, ana rahminde birleşmesini sağlar.
Bütün bu olanlar, per ve ser ile bunlara ihtiyaca göre bağlanan robot değer ve varlıkların yardımları ve bizzat rol oynamaları sonucu otomatik olarak ve Mutlak Kanun esaslarına göre olur. Bu sebeple doğacak çocukların bedenleri, daha ana ve babaları birbirlerini tanımadan da teşekkül etmeye başlayabilir.
Bu çok mühim noktayı madde tesirleri altında bulunanlara, zaman ve mekân mefhumları çerçevesi içersinde izah etmeye imkân yoktur. Bu sebeple bu tebliğdeki saklı hakikatleri okuyanlar, ancak değer ve likayatleriyle mütenasip olarak anlayabilirler.
Ayrı ayrı yerlerde; ana ve baba bedenlerinde gelişen beden, gelişme ânından beri ruhun per değerinin kontrolü altında ve per vasıtası ile ser’e bağlanmış vaziyettedir.
Döllenme; manevî bir alâkanın, maddî çekicilik halinde tezahürüyle[2] meydana gelir. Her döllenme muhakkak bir doğumla sonuçlanmaz fakat, doğumda Mutlak Kanun Nizamı’na[3] uygun olarak ortaya çıkmış döllenme hâdisesinden faydalanılır.
Döllenmeyi[4], iki ayrı yerde gelişen beden parçalarını birbirine bağlayıp kenetleyen bir kıvılcıma benzetebilirsiniz. Döllenme ânı, bedenlerin[5] manevî ve robot şualar yayımladığı andır. Bu şuaların; ayrı ayrı yerlerde gelişmiş olan beden parçalarının, döllenme sonrasında birleşerek beden haline gelmesinde ve bu bedenin ilerde bağımsız canlı halinde yaşayabilmesinde çok büyük rolü vardır.
Döllenme ânında yayımlanan şuaların, doğacak çocuğun tekâmül plânına uygun olarak, şahsiyeti üzerinde de tesiri büyüktür. Kısaca döllenme; başka başka yerlerde gelişen parçalardaki elektronların, yayımlanan şualar vasıtasıyla birbirlerine kenetlenmelerini ve bir vücut halinde tezahür etmelerini sağlar.

Burada, ayrı cinsiyetteki insanlarda gelişen beden parçalarını birbirine bağlayacak şualardan ortaya çıkan bir cazibe mevcuttur. Bu şualardan hâsıl olan cazibe, beden parçalarını birbirine bağlar ve çocuğun ilerde bağımsız canlı olarak yaşayabilmesini mümkün kılar.
Hiç şüphesiz ki, ana ve babanın bedeninde gelişen beden parçaları da canlıdırlar. Fakat bu canlılık bağımsız bir canlılık değil, ana ve babanın bedenine bağlı bir canlılıktır ki bunu, bir bedenin herhangi bir organındaki canlılığa benzetebilirsiniz. Biz buna bundan sonra bağlı canlılık diyeceğiz.
Çocuk ancak döllenme'den sonra yavaş yavaş bağımsız canlı olarak yaşayabilmek imkânlarını kazanmaya ve kendisini robot varlıkların yardımı ile dünya hayatına hazırlamaya başlar. Çocuktaki ilk bağımsız canlılık belirtileri otomatik hareketlerdir ki, bu hareketler doğumdan bir süre önce ana rahminde başlar. Bu, çocuğun dünya hayatına ilk uyum sağlama talimleridir ve otomatik bir hâdisedir.

655.
HAREKETLERİN RUHA TESİRİ

Sevinmek, raksetmek, kederlenmek gibi bütün hareketlerde ruhun beden üzerinde, bedenin de ruh üzerinde tesirleri mevcuttur.

656.
BASİT İNSAN

Basit insanlar, sadece kendilerine karşı insaflı olunması gerektiğini zannederler. İnsafsızlık etmeyi hak, insafsızlıkla karşılaşmayı ise adaletsizlik addedenler; geri, gerilikleri oranında da egoist kimselerdir. Bu gibilerden, tekâmülde, vasıta olarak istifade edilir.

657.
"ŞUURLU TEKÂMÜL"DE OLANLAR

"Şuurlu Tekâmül" merhalesine erişen varlıklar, başkalarından olduğu kadar kendilerinden de utanırlar, başkalarının haklarına en az kendi hakları kadar titiz davranırlar.
Onlar için; yalan söylemekle, yalan düşünmek arasındaki fark kalkar. Gizli kalmış suçlarla, açığa çıkmış suçlar arasında bir fark bulamazlar. Çünkü onları, hiç kimsenin bilmediği fena işlerde herkesin bildikleri kadar rahatsız eder. Gizli kalmışla açığa vurulmuş kabahatler arasındaki fark, şuurla tekâmül edenin değeri oranında azalır.
Onlar için, toplum kanunlarının yanı başında, hattâ (onları daima iyiye, inanılana yönelttiği için) çok daha kudretli kanunlar vardır ki; bu kanunları onlara, zamanı geldikçe vicdan sesi okur! ve onlar bu sesi dinlerler. Çünkü bilirler ki, onları ebediyen yargılayacak mahkeme, ruhlarına bağlı olan mahkemedir.
"Şuurla Tekâmül" yolundakiler için, gizli ile aleni[6] arasındaki fark gittikçe azalır. Çünkü onlar başkalarından olduğu kadar kendilerinden de utanmak; başkalarından fazla kendilerinden çekinmek değerine yükselen varlıklardır. Artık onlar ebediyen kendilerini yargılayacak ve yapılan işlerden kendilerini sorumlu tutacaklardır.
Onlar, şuurla (bile bile) ve şuurla aydınlattıkları inançla batıldan yavaş yavaş sıyrılarak tekâmül yollarında ilerlerler.

658.
FENA İNSANLARIN SAHİP OLDUĞU İYİ İMKÂNLAR

Birçok kimseler; “acaba dünyada iyiler daima sıkıntı çekerler de fenalar veya, sadece kendilerini düşünerek yardımdan kaçınanlar neden daha iyi bir hayat geçirirler?” diye düşünürler. Hattâ böyle düşünenler arasında; “acaba ben iyilik etmek için çırpınmakla fena bir şey mi yapıyorum, bilmiyerek Tanrıya karşı mı geliyorum?” diyenler vardır.
Bunda bir hakikat payı varsa, o da; herkesten yardım bekleyip de kimseye yardım etmekten hoşlanmayanların, emirleri altındaki insanları istismar edenlerin, daha iyi maddî imkânlar içersinde yaşadıklarıdır. Fakat bu hal geçici ve aldatıcı bir görünüşten ibarettir. Şimdi bunun neden böyle olduğunu izah edelim:
Dünyada her şey Mutlak Kanun esaslarına göre cereyan eder. Her tekâmül yeri gibi, dünya dediğimiz tekâmül okulunda da Mutlak Tekâmül Plânının esaslarına göre yaşanır, onun esaslarına ve gayesine uygun hâdiselerle karşılaşılır.
Dünyada tekâmül etmekte olanlar, tekâmül imkânlarını okuyarak, öğrenerek, ezberleyerek tekâmül edemezler. Okumak ve öğrenmek, tekâmül için hiç şüphesiz ki, çok faydalı şeylerdir. Fakat bunlar insanın tekâmül etmesini temin eden başlıca faktörler değildir. Çünkü insanlar ancak; öğrendiklerini benimseyip, kendi özleri olan ruhlarına mâlederek tekâmül ederler.
Bir üst realiteyi kendisine mâleden ruh, daha üstün realitelere doğru tekâmüle hazırlanır ve karşılaştığı hâdiseler de onu üstün realiteye doğru yükseltmek için iterler. Bir hâdise, çeşitli realitelerdeki insanlar üzerinde başka başka tesirler yapar. Bu sebeple aynı hâdisenin, birçok insanları sevindirirken, birçoklarını da düşündürdüğü görülür.
İşte hasis ve bencillerin daha iyi hayat şartları içersinde yaşar gözükmeleri de tekâmülle ilgili hâdiselerdendir. Bir defa, hasis, bencil, hain vasıflarını taşıyanlar tekâmülde geri kalmış olanlardır ve bunlar aynı zamanda tekâmüle yardım edici faktör rolü oynarlar.
Bencil bir insanın kötülüğüne rağmen yaşamakta olduğu rahat hayat; birçok insanın değerlendirmelerinde, vermiş olduğumuz bilgilere karşı şüpheye sevk edicidir. Hakikatte bu durum, düşündürücü ve yüksek realiteleri benimsetecek imkânlar sağlayan bir tekâmül faktörüdür.
Dünyada sıkıntı içinde yaşayan iyi insanların, kötü ve bencillerin işlerinin rasgittiğini görerek, Tanrının acaba iyileri neden sıkıntı içinde bıraktığını düşündükleri çok görülmüştür. İşte bunu düşünebilme ve hâdiselerin tesiri altında bu suali sorabilmenin tekâmülle ilgisi vardır.
Bu sual; insanları düşünceye sevk eder, teşevvüşe düşürür, hattâ zaman zaman onlarda fena yola sapmak arzularını uyandırır. Daha da ilerisi; bu gibiler, bir süre için fena yola sapmış ve onda yürümeyi denemiş dahi olabilirler. Fakat bunu yapanlar şayet yeterli derecede tekâmül etmiş iseler vicdanları, onları yürümemeleri gereken yolda yürütmez. Zaten karşılaştıkları hâdiseler de onların fena yolda yürümelerine birer engel halinde tezahür ederler. Sonuçta bu gibilerin çoğu, er geç kendilerini yine kendi yollarında bulurlar. Bütün bu çapraşık gibi gözüken düşünce ve hâdiselerin hakikatte tek bir hedefi vardır ki, o da bilindiği gibi, tekâmüldür.
Yukarıda anlattıklarımızdan da anlaşılacağı gibi; fena, egoist, hasis, hain insanların iyi maddî şartlar içersinde yaşar görünüşleri, tam mânası ile bir görünüşten ibarettir ve onlar, tekâmüldeki varlıklardan oldukları halde, doğru yolda tekâmüllerine devam eden varlıklar için “tekâmüle yardımcı robotlar” halinde faydalı olurlar.
Gerçi her varlık diğer varlıklara tekâmül yolunda faydalı olabilir. Fakat bunlar fena yolda olmalarına rağmen faydalı olanlardandır. Onlar bencil veya hain olduklarından dolayı asla diğer insanlara faydalı olduklarını düşünmezler ve bilmezler. Bu gibilerin böyle oluşlarının sebebi, kendi menfaatlerini düşünmeleridir.
Bu gibiler, zannedildiği gibi maddî imkânlar içersinde olmalarına rağmen mes’ut değildirler. Ya hastadırlar, yahut malik oldukları maddî imkânlar hergün başlarını dertten derde sokar veya her istediklerini satın alacak durumda olmalarından dolayı acaip bir sıkıntı içersindedirler. Yahut da, dertsizlik denen büyük derdin pençesinde kıvranır dururlar.

Onların dışarıdan varlıklı ve huzurlu gözüken hayatlarını berbat edecek o kadar çok şey vardır ki.. Buna rağmen, neden böyle olduğunu kendi kendilerine izah edemezler ve zaten pek kısa olan dünya hayatlarında tekâmül etmek için önlerine çıkan fırsatlardan istifade edemiyerek birçok manevî azaplarla yüklü olarak bu dünyadan göçer giderler. Bu gibilerin bilmeden verdikleri ders çok mühimdir. Çünkü söylenenlerin aksini yaptıkları halde iyi görünüşlü bir hayat yaşamaları etrafta teşevvüş sağlar, düşündürür ve bu hal etraftakileri yüksek realitelere hazırlar.
Biraz yukarıda belirttiğimiz gibi, yüksek realitelere okuyup ezberleyerek değil; benimsenerek ve yüksek realiteler ruhlara mâledilerek yükselinir. Bunun için de tefekkür, en kudretli bir vasıtadır. Tefekkürle insan, fenaların neden iyi şartlar içersinde yaşar göründüklerini, kendi bilgi ve manevî değerine uygun olarak çözebilir. Bu hal, tekâmül sağlayıcı bir haldir.
Kısaca; kötü örnekler, iyi birer tekâmül faktörüdürler. Onlara uymamakta fakat onlardan lüzumlu olan dersleri almakta fayda vardır. Toplumlar, fenalara uyarak alçalır, fenaları iyilere uydurmaya çalışarak yükselirler.
Fenaların uzaktan iyi ve varlıklı görünen halleri aldatıcı bir görünüşten ibarettir. Dünyada iyi yolda olanların karşılaştıkları en kötü hâdiseler bile, fenaların ellerinde bulundurdukları en güzel görünüşlü imkânlardan iyidir. Fakat dünya hayatı bunu bir süre ters gösterebilir. Bu ters gösteriş; tıpkı dünya hayatı gibi kısa ve geçicidir!..

659.
REALİTE

Bir insanın kendi realitesi, kendisine, çok normal geleceği için; başkalarının realitesinin de kolayca kendi realitesine uygun hale geleceğini zanneder. Hakikatte bu kolay zannedilen şey en zor olandır.

660.
REALİTELER VE PUTLAR

Realiteler yükseldikçe putlar azalır. Bu, o varlıkta manevî değerlerin yükselişinin, değerlenişin bir tezahürüdür.

661.
ÇOK BİLENLER

Daima doğru düşündüklerini, çok bildiklerini iddia edenler; tekâmülde geri kalmış olanlardır. Bu gibiler, bilmediklerini biliyor zanneden akıl hastalarına benzerler.

662.
ZAMAN MEFHUMU

Dünya hayatında ancak maddeye bağlı olarak gözlenebilen ve izah olunabilen zaman mefhumu, maddesiz hayatlarda bambaşka tezahür eder. Bu hal, manevî ve maddeye bağlı bulunmayan değerlerin dünyada izah ve anlaşılmasını zor hattâ imkânsız hale getirir.
Bu sebeple, dünyada saat ile ölçülen zamanın; ahiretteki, hattâ “maddeden başka robotlu” tekâmül yerlerindeki zamana benzeyen mefhumla hiçbir alâkası yoktur ve bundan ötürü, dünyadaki izahlarla, ahiret veya dünyadan başka tekâmül yerlerinde yapılan izahları değiştirir. Meselâ tekâmül; dünyada dünya şartlarına uygun olarak izah edilirken, aynı tekâmül, maddeden başka bir robotla denenilen tekâmül yerinde bambaşka izah olunur.

Bu izahattan da anlaşılacağı gibi, her tekâmül yeri o tekâmül yerinin şartlarına uygun olarak aydınlatılır. Bu sebeple vazifeliler çoğunlukla, eskiden tanıyıp bildikleri yerlerde vazifelendirilir. Bu, Mutlak Kanun icaplarına göre vazifelinin vazife muhitine daha iyi intibak etmesi içindir.

663.
YANLIŞ OLDUĞU HALDE YAŞAYAN FİKİRLER

Bütün bilgilerin olduğu gibi fikir ve düşüncelerin de menşe'i manevîdir. Bir ideoloji veya bir fikrin ömrü ise, o fikrin değeri ile orantılıdır. Herhangi bir fikir değerli ise uzun ömürlü olur ve bu ömür fikrin değeri oranında fazladır.
Bazı fikir ve düşünceler de, tamamen yanlış oldukları halde doğru fikirlerin yayılması ve aydınlanışında rol oynayarak tekâmüle yardımcı olur ve yardımcı oldukları müddetçe de yaşayabilirler. Fakat bu gibi, yanlış oldukları halde tekâmülde faydalı olduğu için uzun süre aktüel[7] kalan fikirleri, günün ve zamanın realitesine uygun olarak verilen bilgilerimizden ayırdetmek gerekir.
Çünkü bunlardan biri yapılmaması gerekeni, diğeri ise yapılması gerekeni bildiren şeylerdir. Yapılmaması gerekeni bildiren fikirler ise yapılması gerekenin anlaşılabilmesinde rol oynarlar.

664.
ŞUURLU İNANÇ DEVRİ BİLGİLERİ

Bilgilerimizi günün icaplarına uygun olarak; "alâka ile bağlanılacak" veya "kolay anlaşılacak" tarzlarda veririz.. Bu sebeple din devrinde verilen bilgilerimizdeki edebî cazibe; okuyanları, alâka ile onlara sarılınacak tarzda etkiler ve onları seve seve ezberlemelerine yol açar.
Şuurlu İnanç devri bilgileri ise "az kelimeli, çok manalı" bilgilerdir. Böyle oldukları için de okunurken kolay anlaşılan, anlatılması zor bilgilerdir. Bunun böyle oluşunun sebebi, zamanın ihtiyaçlarıdır.

665.
CAHİLLER

Cahiller delilere benzerler. En doğruyu bildiklerini, düşündüklerini ve söylediklerini zannederler.

666.
BEDRİ RUHSELMAN'IN SON KİTABI

Bu ana kadar verdiklerimiz, Bedri Ruhselman'ın kitabına hazırlayan bir okuldur. O da, tekâmüldeki varlıkları daha yüksek okullara hazırlar.

667.
TANRI'NIN TEZAHÜRÜ

Tanrı; isterse zerre, isterse sayısız kâinatlar halinde tezahür edebilir. Sonsuz sayıda ve ancak sonsuzluklarla ifade edilebilen kâinatlar ve bu kâinatların her zerresinde O vardır. Fakat O'nun büyüklüğü kâinatlarla tahdit olunamaz.
Tanrının büyüklüğünün yanında kâinatlar zerre olamazlar ve o büyüklük içinde erir kaybolurlar. O'nun karşısında değerce kaybolmayacak hiçbir varlık mevcut değildir. O ise; (kendi değerine oranlanınca yok olurcasına ufalan) sonsuzluklarla izah edilmeye çalışılan varlıkları halk eden ve halk ettiklerinin, kendi değeri istikametinde yükselmesini isteyendir. Yükselenlere ise daha yükselebilmeleri için lüzumlu olan her şeyi verendir. . Halk ettikleri O'nun zerresi bile olamaz. Fakat o isterse bir zerrede

tezahür edebilir. Hattâ herhangi bir tarzda görünebilir, fakat görünen O'nun tam tezahürü değildir. O'nu görebilmek için lüzumlu olan değere hiçbir varlık erişemez. O'nu görebilmek O'nun değerine erişmekle mümkündür ki, asla bu yüksekliğe, bu değere hiçbir varlık tahammül edemez ve kendisini o yükseklikleere eriştirecek olan tekâmül yolunun yüküne göğüs geremez!.
O'nun isteyip de yapamayacağı hiçbir şey tasavvur edilemez. Hattâ gözükür! fakat gözükenle O'nun değer ve kudreti tahdit edilemez. Gözükeni bedene, gözükmeyen değeri ise o bedenin, ancak hissolunan ruhuna benzetebilirsiniz. Ve Tanrıyı biraz olsun anlayabilmek için bu teşbihi[8] liyakatin oranında büyütebildiğin kadar büyütebilirsin.. En son ulaşabileceğin yerde bile, bil ki O'nun değerinin katresini[9] tahayyül edemezsin. Fakat buna rağmen, ruh ile beden arasındaki münasebeti; Tanrı ile tezahürü arasındaki münasebeti anlamak için tetkik edebilirsin.

668.
LİYAKATLE DEĞERLENDİRME

Tek insanın malı olan hiçbir fikir mevcut değildir. Öğrenilenlerin liyakatle değerlendirilmesinden yeni fikir ve düşünceler hâsıl olurlar.

669.
TEKÂMÜL PLÂNI VE KAYGISIZ, MUTLU HAYAT GEÇİREN BAZILARI

İnsanlar tekâmül plânlarının icab ettirdiği hâdiselerle karşılaşmak için dünyaya gelirler!. Bu hâdiselerse çeşitlidir ve birçok insan dünya hayatları boyunca çeşitli ağır hâdiselerle karşılaşır.
Bazı insanlar rahat, sıkıntısız, kolay bir hayat geçirirler. Bu gibilerin en büyük derdi ise dertsizliktir. Fakat aralarında çok az miktarda olan bir kısım insanda, bu "dertsizlik derdi" de yoktur ve mutlu bir hayat geçirmektedirler. Bu kimseler, ekseriya tekâmül okullarının ağır şartları içersinde çok meşakkatli[10] yollarda ilerledikten sonra yine tekâmül okullarının birinde bir hayat boyu kaygısız, mutlu bir hayat geçirirler ve bu durgun hayatları boyunca da kendilerinden çok, kendileri ile ilgili varlıkların tekâmül plânları üzerinde tesirler icra ederler.

670.
BASAMAKLAR[11]

Allahlar vardır..
Allah birdir..
Allah "bir" denilerek bile izah edilemiyecek varlıktır. O'nun değerini, kudretini, kuvvetini; O'nun halk ettiklerinden hiçbirisinin anlayıp izah etmesine imkân yoktur!..

671.
VAZİFELİLER VE BİLGİ

İnsanların ve tekâmüldeki varlıkların ruhlarına mâlettikleri değerlere bilgi denir.
İnsanlar çeşitli şekillerde bilgi edinirler. Evde, okulda, sokakta, hattâ uykuda bile daima bilgi edinirler. Kitaplar da bilgi edinmek için iyi bir vasıtadır. Biz bu tebliğde pek çeşitli olan bilgilerden değil, metapsişik araştırmalarda verilen bilgilerden bahsedeceğiz.
Bir medyom trans haline[12] geçtikten sonra bilmediği, daha doğrusu bilmediğini zannettiği bilgiler verir. Bu; çoğu zaman, dünya ile irtibata geçen vazifeli varlıkların bildirdikleridir. Ve bu medyom da hakikî bir medyomdur.

Bir de kendini medyom zannedenlerin, yüksek varlıklardan aldıklarını zannettikleri bilgiler vardır. Bu bilgilerden çok yüksek ve irşad edici nitelikte olanlar, hakikatte; bu bilgileri (vazifesi icabı) açıklayanın, kendine daha önceki hayatlar boyunca elde ettiği bilgilerdir. Ve zannedildiği gibi bir varlık tarafından dikte ettirilmez, sadece "robot varlıklar" tarafından vakti gelince vazifeliye hatırlatılır. Bu bilgilerin kaydedilmesindeki vazifeliler medyom değildirler.
Medyomlar, "vazifeli bedensizler"le irtibat kurabilen alıcı varlıklardır. Diğerlerine ise, vaktiyle kendilerine vazifeleri icabı ve vazifeleri sırasında mâlettikleri bilgiler, "tekâmüle yardımcı robot varlıklar" tarafından zamanı geldikçe hatırlatılır. Bu gibiler, hakikatte ruhlarının malı olan bilgileri dünyada madde tesiri altında kaldıkları müddetçe, yabancı bilgiler zannedebilirler. Fakat hakikatte kendi malları olan bu bilgilere çok kolay intibak ederler.
Dünyada vazife görenler, dünya şartlarına alışık oldukları ve dünya bilgileri ile yüklü oldukları için sık sık aynı yere vazifeli olarak iner ve vazifeleri devam ettiği müddetçe orada kalırlar.
Dünya ve mevcut tekâmül yerleri zaman zaman tekâmül hamlelerine sahne olurlar. Böyle zamanlarda ise bu gibi yerlere lüzumlu "vazifeli ekipleri" iner ve tekâmüle yardımcı robot varlıkların[13] yardımları ile vazifelerini ifa ederler.
Burada çok mühim olan nokta; yüksek vazifelilerin medyom olmayışları ve yaymakla vazifeli oldukları bilgilerle yüklü olarak dünyaya gelişleridir. Hele o vazifelinin tatbikatta da vazifesi varsa bunun böyle olması çok daha fazla gerekmektedir. Çünkü bir vazifeli kendi malı olan bir bilgiyi, herhangi bir bedensizden aldığı fakat henüz daha kendisine mâledemediği bilgiden çok daha iyi savunur.
Hattâ yayması gereken bilgiler kendi malı olduğu halde onları dünyada hatırlayamadıkları için bilmediklerini zanneden vazifelilere, o bilgileri robot vazifeliler veya bedensizler, medyomları vasıta ederek de hatırlatabilirler[14].
Dünyada yapılması gereken bir vazife varsa, bunun için lüzumlu olan her şey vardır. Vazifelilerin, robotlarla ve bedensizlerle irtibatları ise madde ölçüleri ile izah edilemiyecek bir mükemmeliyettedir. Bu; her şeyin zamanında ve Mutlak Kanun esaslarına harfi harfine uygun olarak başarılabilmesi için lüzumludur ki, buna kısaca "vazifelilere yardımlar" diyebiliriz.

672.
POSTACI

Postacı nasıl mektupları evlere dağıtırsa, sen de[15] bilgilerimizi tekâmül yerlerine dağıtan, icab ederse anlatan ve tatbik eden postacımızsın. Seninle, mektup dağıtan postacı arasındaki en büyük fark; o taşıyıp sahiplerine teslim ettiği mektuplarda neler olduğunu bilmez, sen ise mektup gibi taşıdığın ve sahiplerine teslime çalıştığın bilgileri bilen ve bunları zamanı geldikçe hatırlayansın.

673.
ŞUURLU TEKÂMÜL BİLGİLERİNDE; ALLAH

Allahlar vardır... Allah birdir... denildi. Şimdi ise; O'nun değerine tefekkürle yükselinemeyeceği bildiriliyor. Bu bilgilerle de beşeriyet, din devrinden Şuurlu Tekâmül devrine yükseliyor.

674.
VAZİFELİYE YARDIM

Vazifeliler, verilen ve yapılması gereken vazifeyi başaracak vasıfları haizdirler. Ve vazifelerini başarabilmeleri için gereken yardımları alırlar. Fakat bir vazifeli liyakatini kullanarak ne kadar az yardımla vazifesini başarabilirse, o kadar manevî değer kazanır.

675.
VAZİFELİ

Yukarı realitelerdekiler, tekâmüle hizmet gayesiyle aşağı realitelerdekilere ancak, onların anlayabilecekleri bir lisanla hitab edebilirler. Aksi takdirde zararlı olurlar. Bunu yapamayanlarla, yapmak istemiyenler, susmayı tercih etmelidirler.
Bazı vazifelilerin bilgileri mevcut toplum realitesinin bilgilerinden çok yüksekse; bu gibilerin vakit gelinceye kadar konuşmamaları gerekir.
Vazifeliler, dünya tesirlerine kapılsalar da; vazife aksamaz!. Çünkü onlara derhal gereken yardım yapılır ve vazifeyi aksatıcı tesirlerden uzaklaştırılır. Fakat bir vazifelinin vazifesini; üzerlerinden eksilmeyen yardımlarımıza sığınarak değil, kendi liyakatini kullanarak başarması daha hayırlıdır. Çünkü o likayatini, yardımlarımıza lüzum kalmadan kullanabildiği oranda değer kazanır.

676.
HABERLEŞME ORTAMI

İnsanlar havadan, balıklar sudan faydalanarak konuşup haberleşirler.

677.
DÜALİTE[16] VE MANEVÎ YAKINLIK

Maddeli kâinatta, dolayısı ile dünyada, pozitif negatifi, dişi erkeği çeker. Çirkinlikler güzellikleri, aydınlıklar karanlıkları, yükseklikler alçaklıkları belirtir. Fakat ruh bir kere maddeden kurtulunca, onun güzeli görebilmesi için çirkine, aydınlığı anlayabilmesi için karanlığa ve bir şeyi sevip beğenebilmesi, onu çekebilmesi veya ona doğru çekilmesi için ne erkek ne de kadın olmasına lüzum kalır. Artık o, yakın değerlerin birbirini çektiği bir maneviyat âlemindedir.
O yakın değerler ki, dünya hayatında da kendilerini (maddî tesirlere rağmen) hissettirir. İşte bir insana zaman zaman çirkini güzel, güzeli çirkin gösteren; çirkini sevdiren, güzelden nefret ettiren budur. Çünkü bir insana çirkin bir insanın ruhu çok yakın olabilir. Bu yakınlık fazlalaştığı oranda karşılıklı tarafların bedene verdikleri değer azalır. Ve sonuçta; iki yakın ruh, çirkin bedenlerini güzel görürler veya, çirkin (veya kusurlu) bedenlerini önemsemeden birbirlerini sevebilirler.
Bu sevgiyi ortaya çıkaran cazibe; madde kâinatındaki artı-eksi alâkasını[17] yenecek kudretteki manevî cazibedir. Madde dünyasında, madde ölçüleri dışına çıkarak birbirlerini sevebilen ruhlar, yeterli ölçüde değerli ve değerce birbirlerine yakın ruhlardır.

678.
MANEVÎ DEĞER-MADDÎ TAHDİT

İnsanlar manevî değerleri oranında, maddî tahdit ve ölçülerin üzerine çıkarak, manevî değerleri daha yakından hissedebilir ve değerlendirebilirler.

679.
MADDÎ VE MANEVÎ CAZİBELERİN ROLÜ

Artı ile eksinin birbirini çekmesi maddî cazibe, manevî değerlerin birbirini çekmesi ise manevî cazibedir. Manevî cazibenin, maddî cazibe üzerinde çok mühim rolleri vardır. Dünya realitesine göre sevilmemesi gerekeni sevdiren budur. Maddî cazibenin de manevî cazibe üzerinde rolü büyüktür. Dünyada “yapılmaması gerektiğine inanılanlar”ı yaptıran budur.

Maddî ve manevî cazibelerden biri, madde denilen robotlardan hâsıl olmuş cazibedir, diğerinin menşe'i ise manevîdir ve tekâmüldeki varlıkları; ne birbirinin zıddı istikametinde ne de birbiriyle aynı istikamette çeken kudretlerdir.
Tekâmül yerlerinde ve tekâmül etmekte olan varlıklarda birarada yer alan bu iki cazibe, varlıkları çeşitli tesirler altında bırakır ve çeşitli yönlere yöneltir. Dünya hayatı boyunca vicdanı ilgilendiren hâdiselerin menşe'i ise bu iki ayrı menşe'li cazibedir.

680.
TEVEKKÜL (KADERE RIZA!)

Bir insan çalışıp çabalayıp elde ettiği veya çalışıp çabaladığı halde ulaşamadığı sonuca tevekkül etmelidir[18]. Fakat tevekkül; ancak, o şahıs tarafından hedefe ulaşmak için yapılacak her şey yapıldıktan sonra başlar.
Bir insan "ben mütevekkilim!" diye oturur ve işin başında, yapılması gerekenleri yapmamayı kabul ederek bunu tevekkülle izaha yeltenirse; bu tevekkül değil, tembelliğin ta kendisidir.

681.
ŞUURLU İNANÇ VE HAKİKÎ İLİM

Zamanı gelince biz, bâtılı belirtip ondan uzaklaşmanın, uzaklaştıkça da hakikatlere yaklaşmanın yollarını göstermiştik. Şimdi de yaklaşılan hakikatleri izah ediyor, bunların akıl ve mantıkla nedenlerinin çözülme yollarını göstererek inancı şuurlandıracak bilgilerle yepyeni bir devri açıyoruz!.
Bilin ve bildirin ki, ilim ancak bu yolda yürünmeye başlandıktan sonra doğacaktır. Bugün mevcut olan ise hakikî ilim olamaz. Mevcut olan, sadece ilmi tetkik metodlarıdır. İşte biz bilgilerimizi ilmi tetkik metodları ile şuurlandırarak veriyoruz ve beşeriyete hakikî ilim yolunu açacak olan Şuurlu İnanç yolunun kapılarını açıyoruz.
Bu inanç, bütün dinleri kucaklar ve o, mevcut bütün dinlerin devamıdır. Onu mevcut dinlerden ayrı göstermek isteyecekler, ancak bâtılın karanlıkları içinde yürüyenler olacaktır.

682.
ARZU, BİLGİ VE LİYAKAT

Dünyada, kâinatta, kâinatlarda akla gelen ve gelmeyen her yerde, her şey; arzu, bilgi ve liyakat temelleri üzerine kurulmuştur. Her şeyin başı da hiç şüphesiz ki, izahı imkânsız büyüklük olan Tanrının Arzusu'dur.
İnsanlar ancak; arzu, liyakat ve tefekkürle bilgilerini arttırarak, daima daha fazla anlamaya çalışarak tekâmül ederler. Bu arada da liyakatleri oranındaki eserlerini mevcut eserlere ilâve ederek tekâmül zeminini daha faydalı hale getirirler.

683.
GERÇEK GÜÇ

Bir insan pazısının kuvveti oranında değil, ruhunun kudreti oranında kudretli ve kuvvetlidir. En güçlü insanlar ise, vicdanlı ve liyakatli olan iyi insanlardır.

684.
BEDEN TEMİZLİĞİ

Beden; ruhun dünya hayatına, varlığını belirtmek için kullandığı en mühim vasıtadır. Ruhunu temizlemek isteyenlerin bedenlerini de temiz tutmaları gerekir. Ruhlarını liyakatle temizleme yolunda olanlar, bedenlerinin ve bedenleri vasıtasıyla temas ettikleri yerlerin temiz olmasına da dikkat etmelidirler.

685.
BU BİLGİLER...

Bu bilgiler, insanları madde mefhumlarının üzerine çıkararak düşünmeye sevk edecek bilgilerin temelidir. İnsaniyet, madde mefhumlarının üzerine ancak, maddî tesirlerden öz varlığını kurtarabildiği ve madde üzerinde tesirler icra edebildiği oranda yükselebilir.
Tekâmül durmadığı gibi, tekâmülü sağlayan bilgi de durmaz, ilerler. Yeni tekâmül merhaleleri yeni bilgilere, yeni bilgiler de daha yüksek tekâmül merhalelerine beşeriyeti hazırlar.
İnsaniyet, madde tesirlerinden uzaklaşabildiği oranda manevî değerlere yaklaşır ki bu, yükseliştir..

686.
HÂDİSELER VE DENENMELER

Karşılaşılan her hâdise tekâmülle alâkalıdır. Tekâmül etmekte olanlarsa daima denenirler.
Hâdiseler vasıta edilerek denenen insanlar, liyakatleri oranında karşılaştıkları hâdiselerden faydalanır ve yükselirler. Liyakatlilerle, daha az liyakat sahibi olanlar, aynı hâdiseye aynı değeri veremezler. Değerli insanların karşılaştıkları hâdiselerse; daha az değerde olanların karşılaştıklarına benzemezler. Çünkü bir insan, liyakati ve değeri arttıkça, onu daha yüksek değerlere yükseltecek hâdiselerle karşılaşır. Bu hâdiselerden bir çoğu, tekâmülde geri kalmış olanların taşıyamıyacakları kadar ağırdır. Mutlak Tekâmül Kanunu, tekâmüldeki varlıklara taşıyabileceğinden fazla yük yüklemez. Taşıyabileceklerini taşımaya gayret sarfetmiyenler, meselâ intihar ederek ondan kurtulabileceklerini umanlar; Tanrının onlara yük halinde tezahür eden nimetlerini tepen ve onların sağlayacağı değerlerden kendilerini mahrum ederek yapılmaması gerekeni yapmakla günaha girenlerdir.

687.
BEDRİ RUHSELMAN

Bedri Ruhselman sadece başarılı bir “ruhî olaylar araştırıcısı” değildir. O, vazifesini tam mânası ile başaran ve başarmakta olan, Mutlak Varlığa mensup bir varlıktır. Bu sebeple o, ne eserleri, ne de dünya hayatındaki çalışmaları ile değerlendirilebilir![19].

688.
BAŞARISIZLIK

Başarısızlıklar, daha yüksek başarılara zemin hazırlar; iş ki, onlardan gereken dersler alınmış olsun. Başarısızlıklardan ders alarak faydalanabilenler, şuur ve liyakatlerini arttırarak daha yüksek başarılara hazırlanırlar. Bu, liyakati muvaffakiyetin takip edişidir.

689.
İKİZLER

İkizlerde aynı ruhun, aynı şuaların ve aynı anne ve baba bedenlerinin tesirleri kardeşlerden fazladır. Döllenmeyle hâsıl olan şualar, onlarda beden yapısı üzerinde benzerlikler meydana getirir. Bu hal,

dünyada kaldıkları sürece ruhlarını, benzer bedenler olarak tezahür ettirmelerine sebep olur ve; karakter ve ahlâk benzerlikleri halinde dünya hayatına akseder.

690.
BİLGİLERİN SENTEZİ[20]

Bundan önceki verilen bilgiler, dünya şartlarına uygun olarak "analiz" esasına göre verilen bilgilerdir. Meselâ, ruh izah edilirken kül olarak alınmamış; per ve dünya ile ilişkilerinden bahsederken de ser'den faydalanılarak anlatılmıştır.
Bir de bilgilerin "sentez" usulüne göre izahı vardır ki bu; analizle kısımlara ayrılarak izah olunan bilgilerin, kısımların tekrar birleştirilerek kül haline getirilmesiyle izah şeklidir.
Vermekte olduğumuz bu bilgilerimize kadar, sentez usulü, tedricen geliştirilerek kullanılmıştır. Ve ilerde, analizle açıklanan bilgileri sentezle izah; onları daha fazla anlayabilmek imkânları sağlayacaktır.

691.
ŞUURLU TEKÂMÜL YOLU

Yüksek hakikatleri sezip anlayabilmek, onları hayata tatbik etmek; tekâmülün anahtarıdır.
Bilgiler, basit sentez halindeki bilgilerle başlamış, din devrinde tekâmül ettirilmiş ve İslâmiyet, analiz sistemine en uygun zemini hazırlamıştır. Bu bilgiler ise analiz metodu esaslarındadır.
Fakat, yüksek hakikatlerin manevî değerlerini daha iyi anlayabilmek için sentez usulüne dönüş gerekmektedir. Yalnız bu sentez, eski senteze benzememektedir. Eskiden sentez usulü ile verilen bilgiler, din devri esaslarına göre, mevcut ilmî metodlarla ispat edilmeden verilmiş bilgilerdir.
Beşeriyet İslâmiyetle ilim merdiveninin ilk basamağına kısmen şuurlu olarak ilk adımını atmıştır. Bu merdiven mantık'tır. Sonra, "bu bilgiler"le sentezden analize geçilmiş ve analiz yolu ile hakikatlerin izahı yoluna gidilmiştir. Bu yol tahlil yoludur, değerleri kısımlara ayırarak irdeleme[21] yoludur. Bu yolda değerlerin tahlili öğretilmiş ve tekrar "asıl yükseltici sentez yolu"na geçilme imkânları elde edilmiştir.
Kısaca, ilk sentez yolu ile verilen bilgiler, ispatsız bilgilerdi. Bu ispatsız olan din devri bilgileri'ne, İsa ve Muhammed vasıta edilerek "vicdan" ve "mantık" değerlerinin de ilâvesiyle bildirilmiş olanlar; din yoluyla verilen en yüksek bilgilerdi. Bu bilgilerden İsa'nın bildirdikleri ile daha çok vicdana, Muhammed'in vasıta edildiklerinde ise daha fazla mantığa yer verilmiştir ki, bu iki esas nokta da Şuurlu Tekâmül'de en mühim iki unsurdur. Ve ancak bunlar bildirilip beşeriyete aşılandıktan sonra, vermekte olduğumuz şu bilgilerle Şuurlu Tekâmül'e hazırlayıcı bilgiler verilebilmekte ve Şuurlu inanç devrinde verilecek bilgilere zemin hazırlanmaktadır.
Şuurlu İnanç bilgileri, analiz yolu ile sentezden faydalanılarak verilen yüksek bilgilerdir. Bu bilgilerin kavranabilmesi için beşeriyete ilimi tetkik metodları buldurulmuştur. İlimi tetkik metodları beşeriyetin bu bilgileri anlayabilmesi için realitesini yükselterek liyakatle ulaştığı seviyedir. Bunun için de insaniyetin önüne ilim denilen bir meçhul çıkartılmış ve beşeriyet bu meçhuldeki bilinmeyenleri çözmek zorunda bırakılmıştır.
Beşeriyet ilim sandığı başı ve sonu bilinmeyen bir yolun ortasında asırlarca ilimi tetkik etmeye çalışmış ve en nihayet deneysel ve mantıksal yollarda yürüyerek liyakati ile ilimi tetkik metodlarını bulmuştur. Bütün bu ilerleyiş din devri hudutları içersinde cereyan etmiş ve nihayet bu bilgilerin anahtarı vaziyetindeki "ilimi tetkik metodları"nı beşeriyet likayati ile kendine mâledebilmiştir.
Hakikatte gününüzde ilim zannedilen şey asıl ilimden çok uzaktır. Asıl ilmin başı ve sonu ise daima tecrübe hudutları dışında bulunacak ve beşeriyet ancak bu uçlara likayati oranında bilgilerimizden faydalanarak uzanabilecektir.

Her realite ve her tekâmül merhalesinin icab ettirdiği şartlar birbirlerine uymazlar. İşte bu bilgilerle, her realitenin icab ettirdiklerine erişebilme imkânları açıklanacak ve insanlar mevcut realitelerinin imkânları oranında bu bilgilerden faydalanacaktır.
Bu şekilde realiteler yükseldikçe asıl ilmin başı ve sonu yönlerinde daha fazla yükselebilinecek ve ilim, iki ucu manevî değerler içersinde eriyen bir tekâmül yolu halini alacak, beşeriyetin önüne serilecek ve onlara "bu yolda vicdanla, şuurla, liyakatle yürüyün" denecektir.
Bu yol; Tanrının şuurla yürünmesini istediği Mutlak Tekâmül Kanunu'nun Şuurlu Tekâmül yoludur!..
İşte bu yolda yürüdükçe analizden faydalanılacak ve tekrar senteze geçilerek hakikatler mantık, vicdan ve liyakatle aydınlanacak. Aydınlanan hakikatler ise, beşeriyetin önünde uzanan iyilik ve güzelliklerle dolu tekâmül yoluna ışık tutarak aydınlatacaktır.
Biz her realitenin icab ettirdiği bilgileri o realitenin icaplarına göre bildireceğiz. Şimdi, hiçbir zaman bu bilgilerin taassuba sebebiyet vermemesi için iyi bilinmesi gerekenleri söylüyoruz; Bu bilgilerde ebediyen bağlı kalınacak şey "sistem"dir. Bu bilgilerdeki izahlar ancak, gelecek birkaç realiteyi tatmin edebilir. Bu sebeple tekâmül yolunda sisteme bağlı kalınacak ve yeni bilgiler bu sistemle değerlenecek. Ve hattâ bu arada burada bildirilen sistem de tekâmül ettirilecektir.
Şu halde, bu bilgilerde ebedî olan sadece, açıklanacak olan; "hakikatlere yaklaşma esası"dır ki, buna, sistemin ruhu da denilebilir.

692.
BİLGİ

Hiçbir şey mevcut değildir ki, ondan bilgi alınmamış olsun! Bir kuşun ötüşü, bir kedinin miyavlayışı, bir ayakkabının ayağı sıkışı ve bunlara benzer alışılmış hâdiselerin üzerine eğilebilenler onlardan liyakatleri oranında bilgi alabilirler.
Her şey öğretmendir. Sadece, talebeler onlardan liyakatleri oranında bilgi alabilirler. Tekâmüldeki her varlık ise hem talebe hem de öğretmendir. Değerli öğretmenler, pek az şey bildiklerini bilenlerdir. En değerli öğretmenler ise, bildikleri pek az şey içinde birçok hataların bulunduğunu kabul edenlerdir. En değerli hâkimler de; gerek kanunlarda, gerekse kanunlara ve vicdanlarına dayanarak verdikleri kararlarda, hatalar ve noksanlar bulunduğunu evvelce kabul edenlerdir.
Bilgiler realiteleri yükseltirler. Realiteler yükselince de doğru sanılanlardaki hatalar ve eksiklikler belirir. Ve beşeriyet bu eksiklikleri tamamlamak için çalışarak realitesini daha yükseklere çıkarır. Bilgi realiteyi, realite bilgiyi yükseltir. Bunların her ikisi de tekâmül merdiveninin sonsuz sayıdaki basamaklarıdır. Tekâmül merdiveninde iyi değerlendirilen hatalar, doğru sanılarak üzerinde durulmadan geçilen, hemen doğruluğu kabul edilen şeylerden daha faydalıdırlar.
İnsana gelince; dünyadaki tekâmül etmekte olan varlıkların bir kısmına insan denilmiştir. İnsan, sadece dünyada mevcuttur ve dünyanın en tekâmül etmiş varlığıdır. Tekâmüldeki varlıklar, dünyada, insan olarak yaşadıkça daima hata yaparlar. Buna sebep, tekâmül faktörlerinden biri ve dünyanın bulunduğu kâinatın esasını oluşturan maddedir. Maddenin esası ise madde değil, manevî değerlerdir. Robot manevî değerlerin kabalaşmasından kâinat meydana gelmiştir ve orada, kâinatın mensubu olan ve onun hudutlarını madde ile bağlı bulunduğu sürece aşamayan varlıklar yaşarlar. Şu halde kâinatta (bilgi de dahil) her şey madde ile sınırlanmıştır. Bunun sonucu olarak da sonsuz denilerek hudutlandırılan kâinat, madde ile sınırlıdır.
Her kâinat, o kâinatı meydana getiren tekâmüle yardımcı robot varlıkla sınırlıdır. Şu halde sınırsız kâinat yoktur. Fakat bu sınırlar çizgi ile izah edilen sınırlara benzemezler. Bu sınırlar, imkân sınırlarıdır. Zaten hakikî sınır da "imkân"dır.
İşte böyle bir ortamda tekâmül etmekte olan insanlara bu tebliğ, liyakatleri oranında çok şey verir. Ve onlar, değersizliklerini, kudretsizliklerini idrak edebildikleri oranda tekâmül imkânları sağlarlar. Çünkü

varlıklar kazandıkları bilgiler ve değerler vasıtası ile değersizliklerini idrak edebildikleri oranda değerlenirler. Tekâmüldeki varlıklardan en küçük olduğunu idrak eden en büyüktür.

693.
TEKÂMÜL VE DÜNYA

Dünyanın geçirmiş olduğu tekâmül devreleri şöyle sıralanabilir:
1. Sezgi devri; seziş imkânları ile dünyaya gelen ilk insan Adem ismi ile sembolleştirilmiştir.
2. İrşad devri; analiz ve sentezin şuursuz olarak sadece robotların yardımı ile olduğu bu devrin, ilk irşad edilen ve eden insanı da Adem olarak sembolleştirilmiştir.
Yukarda iki ayrı kısma ayrılarak analiz usulünden istifade edilen devirler, sentezden faydalanılarak ve mümkün olduğu kadar zaman mefhumunun üzerine çıkılarak düşünülürse ilk insan ve Adem hakkında bir bilgiye ulaşılır.
3. Tek Allah prensibine dayalı olan devir; putperestlik ve çok Allaha inanılan devirlerden sonraki bu devirde "şuur" rol oynamaya başlamış, İsa ve Muhammed'in vasıta edildikleri bilgilerle beşeriyet Şuurlu İnanç devrine hazırlanmıştır.
4. Şuurlu İnanç devri ile din devri arasındaki köprü'yü kurmakla birçok vazifeliler vazifelendirilmiş ve burada en büyük rolü Bedri Ruhselman oynamış, henüz daha açıklanmamış olan kitapla da Şuurlu İnanç'ın esaslarını izah eden bilgileri dünyaya bırakmıştır.

694.
BİLGİ VE DEĞERİ

Vazifeliler tarafından bildirilen bilgilerde "şu daha önce, bu daha sonra" diyerek muyakese yapmak ve "şu daha sonradan geldiği için daha değerlidir" gibi hükümler vermek yanlıştır.
Bilgilerin hepsi değerlidir ve aynı gayeye hizmet için indirilmiştir. Fakat indirilirken zamanın icapları göz önünde bulundurulduğu için dünya idrakine göre değerce birbirlerinden farklı görünmüşlerdir. İlkokulun 1. sınıfında anlatılan tarih, lisenin son sınıfında daha başka anlatılır. İşte bilgiler de bu misale uygun olarak indirilir.
Zaman zaman indirilen bilgiler aynı değerdedir. Bir bilginin diğerinden daha ayrıntılı, hacimli ve yüksek oluşu, o bilginin diğer bilgilerden değerli görülmesi için bir sebep teşkil etmez. Bir profesörün üniversitede anlattıklarını ortaokulda anlatamayacağını, daha basit konuşacağını, daha basit konuştuğu için de profesörün değerinden şüphe edilemiyeceğini buna misal olarak gösterebiliriz. Bir bilginin diğerinden yüksek oluşu, o bilginin daha fazla manevî değerde olduğunun kanıtı değildir.

695.
VAZİFELİ

Her insan, hattâ canlı cansız her varlık vazifelidir. Bu vazifeler ise tekâmül ile ilgilidir. Varlıklar vazifelerini çoğunlukla otomatik olarak yaparlar. Varlıklara, vazifelerini otomatik olarak yapabilmeleri için, robot değer ve varlıklar büyük yardımlarda bulunurlar.
En yüksek vazifeler, tekâmülün seyrinde[22] rol oynayan yepyeni çığırlar açan vazifelerdir ki; bu gibi vazifeleri ifaya memur olanlar, vazifenin değeri ve önemi oranında şuurla ve liyakatle çalışır, vazifelerini ifa ederler.
Toplum içerisinde tesiri büyük gözüken bazı hâdiseler vardır. Bu hâdiselerin ortaya çıkışında ise bazı şahıslar rol oynarlar. Meselâ bir şahıs büyük bir devletin başına geçer ve beşeriyeti harbe sürükler. Sonuçta, milyonlarca insanın ölümüne, şehirlerin yanıp yıkılmasına sebep olur. Bu gibiler ekseri,

ruhen yeterli tekâmül etmediği halde bazı hassalarını kuvvetlendirebilmiş, meziyetlerinin yanında birçok eksikleri bulunan insanlardır.
Meselâ, egoistçe kendi milletini sever, fakat kendi milletinin dışındaki insanlara karşı gayet hunhar olabilir. Milleti için birçok milletleri tereddüt etmeden, hattâ seve seve imha edebilir. Bu hal onda, insan sevgisinin henüz daha şuurlanmadığını, buna mukabil kuvvetli bir iradeye malik olduğunu gösterir. Birçok milletleri harbe ve felâkete sürükleyen bu gibi insanlardır.
Bu gibi kişiler birçok insanların tekâmül plânlarında mühim roller oynayabilirler, bu arada kendileri de tekâmül ederler. Kısaca; dünya, insanların tekâmül ihtiyaçlarını karşılayan hâdiselerin, bir düzen içersinde yürüdüğü bir tekâmül okuludur.
Yukarda da belirtildiği gibi; misal olarak alınan lider, hakikatte ileri tekâmül merhalelerine erişebilmiş bir lider değildir. Sebebine gelince; ileri varlıklarda insan sevgisi şuurlanmıştır. Bu sebeple de onlar toplumlarını, diğer bir toplumun mahvolması pahasına saadete götürmek yolunu deneyemezler. Gerçi ileri varlıklar ölümün de bir tekâmül faktörü olduğunu bilirler, fakat yine de mezun olmadıklarını bildikleri için bu yolu seçemezler.
Şuurlu yüksek vazifelilere gelince, bu gibiler için egoizm söz konusu olamaz. Onlar, aldıkları yardımlara sığınarak liyakatleri ile çalışırlar. Bu bilgilerden çok yüksek vazifeli olanlar; yaşamakta oldukları tekâmül yerindeki (meselâ dünyadaki) son aldıkları vazifelerine başlamadan önce, bir süre, yaşamakta oldukları hayatın iyilik ve kötülüklerini bizzat yaşar, görür ve şahit olurlar.
Her yüksek vazifeli, asıl yüksek vazifesine başlamadan önce dünya hayatını ve onun acı tatlı hâdiselerini vazifesinin gerektirdiği cepheleri ile tanır. Bunun için de irade ve liyakatlerini kullanmak zorunda kalırlar. Artık bir zaman gelir ki, zaten “bir el olarak kendilerine takılmış olan zaaflar”dan, neden uzaklaştıklarını idrak ederek uzaklaşırlar. Artık onların vazifeye başlama zamanı gelmiştir!.
Vazifeye başlayacakları âna kadar karşılaştıkları hâdiseler, görünüşte, onları yormuş, üzmüş hattâ utandırmış olabilir. Fakat hakikatte onlar bu gibi hâdiseleri yaşamakla, dünya hayatlarını şuurlandırmış ve mevcut değerlerini yaşamakta oldukları hayata yansıtmak imkânını kazanmış olurlar. Bu kimseler artık madde tesirlerinde olsalar dahi; neden yapmamaları gerektiğine inandıkları, sebeplerini de bildikleri şeyleri yapamazlar. İşte bu, vazifelilerde vazifenin şuurlanış alâmetidir.
Büyük vazifeler, dünya realitesine ve kavramına göre de büyüktürler. Fakat eski realitenin tesiri altında bulunanlar, bu gibi vazifelilerin icraatını kolaylıkla anlayıp benimseyemez, bunun için de çabucak ve kolaylıkla hoş karşılayamazlar. Bu hal, vazifeliler için zaman zaman başgösteren tatsız hâdiseler sebebi ile bir üzüntü kaynağı olabilir. Hakikatte ise onlar, vazifelerinin icab ettirdiği yardımlarla teçhiz edilmiş ve korunan kimselerdir. Bu sebeple de bu gibi hallerin, onların vazifelerine aksaklık vermesine imkân yoktur. Hattâ onların çalışma aşkları kamçılanır ve şuurla, liyakatle vazife yolunda ilerlerler. Bu ilerleyiş, yükseltme yolunda olanların yükselişidir.

696.
ZAAFLAR VE TEKÂMÜL

Nasıl iki ayrı parmak üzerindeki çizgiler birbirine benzemiyorlarsa, insanlar da öylece birbirlerine benzemezler. Buna kısaca, “hiçbir şey bir diğerine tıpa tıp benzemez” de diyebiliriz. Her şey bir diğerinden az veya çok farklarla ayrılır. Buna “her şey tek’tir” de diyebiliriz.
En ufak maddî varlıklar arasında bile fark vardır. İki hidrojen atomu veya iki elektron, birbirlerine benzemezler. Ufak maddî varlıklardaki bu benzemeyişin mühim âmillerinden biri de değişik muhitlerdir. Buna; “değişik mekân, maddede değişiklikler meydana getirir” de denebilir.
Maddede olduğu gibi, insanların manevî değerleri arasında da farklar vardır. Bu farklar; ruhlar üzerindeki madde tesirlerinden ve ruhların tekâmül sonucu kazandıkları farklı değerlerden hâsıl olur. İnsanlar arasındaki ruhî değer ve olgunluk farkları, realite farklarından hâsıl olan değişik bilgi ve görüşler halinde dünya hayatlarına yansır. Ve dünyada tıpa tıp aynı düşünen, hisseden insan mevcut

değildir. Bunun böyle oluşunun sebebi yukarda izah edilmiştir ki, bu sebep; Mutlak Tekâmül Kanunu esaslarının icab ettirdiği bir sonuçtur.
Tekâmülde geri kalmış insanlar, daha ileri gidebilmiş olanlara göre daha egoist, daha hain, daha hissiz, daha kaba tezahür edebilirler. Fakat her geri insanın daha ileri realitedeki bir insandan mutlak surette daha kaba veya hain olması gerekmez. Çünkü insanlar bazı hassalarını diğerlerinden daha fazla tekâmül ettirmiş olabilirler. Meselâ hainliğini azaltarak daha üstün realitenin seviyesine erişen bir insan, son derece egoist ve kaba kalmış olabilir.
İşte dünya ve benzeri tekâmül yerlerinin tekâmüldeki varlıklara sağladıkları faydaların başında "denge" gelir. Tekâmüldeki varlıklar, erişmeleri gereken realitenin ölçülerine uygun seviyeye göre huylarını tekâmül yerlerinde ayarlarlar. İnsanın bir anda bütün zaaflarından kurtulabilmesi mümkün değildir. Bir defa şunu unutmamak gerekir ki; zaaflar da tekâmül için lüzumludur. Her şeyin tekâmülle ilgili olduğu bir sistemde, bunun böyle oluşu en doğal karşılanması gereken bir hakikattir.
Fakat zaaflar tekâmül için ne kadar lüzumlu iseler, onlardan kurtulabilmek için gayret sarfetmek de o kadar lüzumlu, lüzumlu olduğu için de tereddüt edilmeden yapılması gerekendir.
Dünyada tekâmülle erişilebilinecek en yüksek merhalelere; zaaflardan şuur ve liyakatle uzaklaşılarak erişilir. Bunun için de, ilmî metodlarla, zaaf kabul edilen şeylerin nedenlerini araştırmak gerekir. Bu araştırma sonucu insan, zaaf addedilen bir şeyden neden kurtulması gerektiğini bulur. Bu buluş, onu zaaftan uzaklaştıran ilk tesirli adımdır.
Zaaflar, ya sağlığa, ya topluma zararlı hareketler halinde tezahür ettikleri gibi; toplumca hoş görülmeyen bazı davranışlarda bulunmak da uzaklaşılması gereken zaaflardandır. Bu mücadelede unutulmaması ve daima gözönünde bulundurulması gereken nokta; bir insanın, yenemiyeceği zaafla karşı karşıya bulunmadığıdır.
En karşı koyulmaz zaafları bile yenecek güç, o zaafın sebebinde mevcuttur. Çünkü insanlar, zaaflarını yenerek tekâmül ederler. Meselâ, zaten cinsel arzuları zayıf olan bir insan, karşı cinse kuvvetli bir arzu duymaz. Bu sebeple de kolaylıkla cinsel alanda dürüst bir insan olarak kalabilir. Fakat bu hal ona sadece cinsiyette iyi bir insan olarak tanınmaktan başka fayda temin etmez.
Fakat cinsel arzuları kuvvetli olan bir insan, bu arzularını şuur ve iradesi ile frenliyerek toplumun makbul addettiği bir insanın vasıflarını haiz olarak yaşayabilir, ve böyle olabilmek için de gayret sarf ettiği takdirde, tekâmül imkânlarını lehinde kullanabilen bir insan olduğundan, çok şey kazanabilir.
Dünyada en yüksek tekâmül merhalelerine erişebilmek, zaaflardan şuurla yani sebebini bilerek uzaklaşmakla mümkündür. Bu yol, tekâmülün zor ilerlenen fakat ilerlenince de derhal faydası görülen bir merhalesidir.

697.
İYİ VE KÖTÜ DÜŞÜNCELER, TAHAYYÜLLER

En yapılmaması gereken şeylerden biri de; güzel bir günü, fena hâdiseleri düşünerek karartmaktır. Sağlıklı olan bir insan hastalanacağını düşünerek; mutlu bir çift, eşi ölürse mutsuz olacağını hayal ederek ancak saadetini gölgelendirir. Bu gibi alışkanlıkları olanlar hakikî saadeti, ancak bu alışkanlıklarından liyakatleri ve mantıkları ile sıyrıldıktan sonra tanıyabilirler.
Ortada hiçbir sebep yokken birdenbire fena şeyler düşünmeye başlayan bir insanın, bu gibi düşüncelere başladığı anda ruhundan vücuduna doğru zararlı manevî tesirler yayılmaya başlar. Çünkü ruhta tahayyül hassası vardır. Bu hassa, manevî şua halinde, civardaki robotlara tesir eder ve onları gücü oranında tahayyül edilen şeyin olmasına zorlar.
Ahiretteki bedensizler civarlarındaki robot değerlere tahayyül ile tesir ederler ve yaşamaları gereken hâdiseleri yaşarlar. Dünyayadaki bedenliler ise ruhlarının tesirlerini bağlı bulundukları beden vasıtası ile kullanabilirler. Ruhun kudreti, beden vasıtasıyla, ya maddeye, ya diğer tekâmüldeki varlıklara yahutta bizzat kendi varlığı üzerine tesirler icra eder.

Gerçi her fena düşünceden tahayyül hâsıl olmaz. Fakat her fena düşüncenin bedene, hattâ civardaki varlıklara olumsuz etkileri vardır. Herkesin iyiliğini isteyen ve varlığında kötü düşüncelere mümkün olduğu kadar az yer veren insanlar mutlu ve etraflarına iyi tesirler yaydıkları için de faydalı olurlar. Bu manevî tesirler elle tutulabilen, gözle görülebilen tesirler değildir ama toplum bu gibi insanları, sebebini pek izah edemediği halde sempatik bulur ve arar. Çünkü insanların da, bütün tekâmüldeki varlıklar gibi kendilerini iyiye sevk eden şeylere karşı meyilleri vardır.
İyi bir insan, iyi düşüncelerini ve bu düşüncelerden hem kendine, hem topluma sağlanacak faydalı şuurlandırabilmişse; şuurla hastaları tedavi edebilir ve ömrü boyunca da etrafına iyi ve gfüzel tesirler yayabilir. Bu güzel tesirler aynı zamanda onun ve yakınlarının koruyucularıdır. Bunun aksi de mümkündür.
Bu sebeple, insanlar fena manevî tesirler altında kalmak istemezlerse, bu gibi tesirlerden mümkün olduğu kadar uzak bulunmaları gerekir. Her şeye rağmen bu gibi fena manevî tesirlerle karşı karşıya ise, o zaman iyi tesirler göndererek bu tesirleri yok etmeye çalışması gerekir.
Nitekim toplum hayatında bu gibi tesirlerle, (bu tebliğde bildirilen açıklamalardan önce) otomatik olarak mücadele edilmiştir[23]. Meselâ bir insanın başına bir felâket gelince diğer insanlar onu teselli ederler. Teselli ise fena tesirlere karşı koyan iyi tesirler oluşturur. Bu gibi haller; tıpkı tehlike karşısında hayvanların otomatik olarak renk değiştirmesine veya üzüntünün vücutta hâsıl ettiği zehirleri ağlayarak otomatik olarak dışarıya atmak gibi hallere benzetilebilir. Fakat bu şuursuzca cereyan eden hallerden çok daha faydalısı “şuurla karşı koymak”la elde edilir.

698.
MUCİZELER VE BİLGİLER

Din devrindeki bazı bilgilerin mucizelerle takviye edilmeleri, yayılma sırasında çabuk inanılmalarına, sonradan da şüphe ile karşılanmalarına sebep olmuştur. Bu şekilde, mucizelerden iki türlü faydalanılmıştır.
Mucizeler dinlerin yayılma sürelerince itimat telkin etmişler ve bilgilere inanılarak kabul edilmesini sağlamışlar, sonradan da bu bilgilerin şüphe ile karşılanmalarını temin ederek yeni realitelere zemin hazırlamışlardır. Bu şüphe, bilgilerin üzerlerine daha fazla eğilinmesinde, bu eğiliş ve alâka da realitelerin yükselmesinde çok tesirli olmuştur.

699.
TEKÂMÜL VE TANRI

En büyük güzellikler, idrakle tekâmül edenlerin yollarında dizilidir. Bu yol, Tanrı istikametine uzanır fakat asla O’na ulaşamaz.
O, hiçbir yolun erişemiyeceği yüksekliklerdedir ve her şeyin sahibidir.

700.
BİLGİ VE DİNLER

Bu bilgiler mevcut bütün dinleri kucaklar. Fakat böyle olduğunu ancak “idrakle tekâmül etme” seviyesine erişenler anlayabilirler.

701.
PUT VE BÂTIL

Bir insanın lüzumsuz olduğuna inandığı halde kurtulamadığı putlar vardır. Belki, onlardan hayat boyu kurtulamayacaktır. Fakat tekâmül ettikçe onların eksildiğinin farkına varacaktır.
Bu sebeple toplumu bâtıldan uzaklaştırma işi en zor olan ve ancak vazifelilerimizin yardımlarımızla başarabildikleri bir iştir.

702.
ALLAH

"Allah birdir" diyenler; O'nun büyüklüğünün, yüksekliğinin, eşsizliğinin "bir" diyerek tahdit edilemiyeceğini idrak edebildikleri oranda, kendilerini daha yüksekliklere hazırlarlar, tekâmül ederek özledikleri istikamette yükselirler.

703.
DEĞERLENDİRİŞ

İnsanlar diğer insanların değerlerini, ancak değerlerinin kendilerine bahşettiği imkânlarla değerlendirirler. Bu başkasını değerlendiriş halinde tezahür eden eylem, hakikatte daha çok, kendini değerlendirmedir.
Manevî değerleri dünya imkânları ile tartmaksa mümkün değildir. Madde tesirleri altında bulunanlar, başkalarını olduğu gibi kendilerini de lâyıkiyle değerlendiremezler.

704.
DİNLER VE ŞUURLU İNANCA HAZIRLAYAN
POZİTİF İLİM METODLARI

Her dinin daima en son olduğu zannedilmiş, fakat sürekli olarak dinleri dinler takip etmiştir. Museviler, İsevileri, İseviler ise bu sebeple Müslümanları tanımak istemezler. İlk bakışta tekâmüle aykırı gibi görünen bu zihniyet, hakikatte tekâmülde çok mühim ve faydalı roller oynar.
Dinlerin cepheler halinde birbirlerinin karşılarına dikilmeleri, münakaşalara, harplere ve sonuçta da dinlerin üzerlerine eğilinerek onların daha iyi anlaşılmasına ve daha çok benimsenmelerine yol açmıştır. Beşeriyet böylece benimseyebildiğini benimseyerek "Şuurlu İnanç" yönünde yükselmiştir. Peygamberlerin arkalarında bıraktıkları bilgiler ve o bilgilerden ilham alınarak yazılan kitaplarda söylenenlerin hepsi, beşeriyeti Şuurlu İnanca doğru yükselten faktörlerdir.
Din devrinde peygamberler vasıta edilerek bildirilenler, Mutlak Tekâmül Kanununa uygun olarak verilen bilgiler olduğu için, bir sonraki daima bir öncekinden daha fazla şeyler ihtiva eder. Yine aynı sebeple bir sonrakinde, önceki kitaplarda bulunmayan bilgiler mevcuttur ve her din kitabı, mevcut realitelerin çok üzerlerine hitab eder mahiyettedir.
Çünkü dini bilgiler diğer bilgilere benzemezler, onlar inanmayanları dahi tesirleri altına alabilen manevî kudret yüklü bilgilerdir. İşte bu sebeple onlarla, inanıp kabul edenler kadar, inanmayan veya inanıp kabul etmek istemiyenler de meşgul olmuşlardır. Ve bu zıt düşüncelerden, dünya realitesine göre hoş olmayan hâdiseler olmuş, din öncüleri işkencelerle öldürülmüşler, toplumlar toplumları mahvedercesine mücadeleye girişmişlerdir. Bütün bu hâdiseler; dini inkâr şeklinde tezahür etse dahi bilgilerimizi benimseten, bilgilerimizi benimsettiği için de tekâmül sağlayıcı mahiyettedirler.
Dünya onbinlerce seneden beri beşeriyet için kanlı bir tekâmül okulu hâlinde tezahür etmiştir. Hakikatte bu dünyadan normal ölüm ile ayrılmakla, öldürülerek ayrılmak arasında öldürülenin aleyhine bir şey yoktur. Gördükleri mukavemete rağmen sonuna kadar dayananlar, bu dünyadan en kârlı ayrılanlardır. Bu gibilere misal olarak; dünya hayatlarından ayrılıncaya kadar yollarından

dönmeyen ve beşeriyete daha yüksek realitelerin ışıklarını tutarak azaplar içersinde hayata veda edenler gelir. Hattâ bunlar kendi canlarına kastedenleri bile af ederek dünyadan göçerler.
İşte din devrinde sık sık tekrarlanan hâdiselerden birkaç misâl ki, bütün bunlar yüksek realiteleri benimsetici mahiyette olan hâdiselerdir. Böylece realiteler, din devri sınırları içersinde, bilgilerimizin benimsenmeleri ile yükselmiş ve bugünkü, Şuurlu İnanç'ı idrak edebilecek seviyeye erişmiştir.
Tekâmüle hizmet eden bilgiler, sadece vazifeliler tarafından nakledilen bilgiler değildir. En küçüğünden en büyüğüne kadar cereyan etmekte olan bütün hâdiseler, okul ve üniversiteler, hep beşeriyeti Şuurlu İnanca hazırlamıştır. Şuurlu İnancın dayandığı metodlar, Şuurlu İnançtan evvel beşeriyete benimsetilmiştir. Bu metodlar, "pozitif ilimi tetkik metodları"dır.
Önce pozitif ilim denilen başı ve sonu meçhul, hakikat zannedilen mefhumlar karması ortaya çıkarılmış, sonra da bunu tetkik metodları geliştirilerek bugünkü durumuna eriştirilmiştir. Bütün bunlar tekâmül hamleleridir, ve bu tekâmül hamleleri de beşeriyeti Şuurlu İnanca hazırlamıştır.

705.
DEĞERLENDİRME

İnsanlar madde tesirleri altındadırlar. Değerlerini icraatları ile dünyaya yansıtabilir, fakat başkalarını değerlendirmek şöyle dursun, kendilerini bile lâyıkiyle değerlendirmekte zorluk çekerler.

706.
VAZİFELİNİN DEĞERİ

Bir vazifelinin değeri, getirdiği bilginin ve yaptığı işlerin değerleri ile ölçülür.

707.
VAZİFELİ

Bir vazifeli, vazifesinde gösterdiği likayat oranında değerlidir. Yüksek vazifelerle yüklü olanlar; iyidirler, vicdanlarının sesine kolaylıkla uyabilirler, mütevazidirler. Vazifeleri için her şeylerini feda edebilirler.

708.
ANA-BABA-İSA

Ana, baba, İsa.. Bu üçlü, madde ölçülerine sığmadığı halde, uzun müddet "tek" zannedilenin[24], ve O'nun Mutlak Varlığının sembolleşmiş izahıdır. Bu izah beşeriyeti asırlar boyu düşündürmüş, tefekküre sevk etmiştir. Bu sebeple de tekâmül ettirmiştir.
Ana da birdir, baba da birdir, İsa da birdir. Bu bir olan ise ruhtur. Bire üçü, üçe de biri ihtiva ettiren değer ise hepsinin üzerindedir.

709.
HÂDİSELER

Karşılaşılan her hâdise lûtuf ve mükâfattır. Dünya kendisinden faydalanan tekâmüldeki varlıklara madde ile yardım eden bir okuldur. Orada, insanlardan pek çoğu hoşlarına gitmeyen, pek azı da hoşlarına giden hâdiselerle karşılaşır.

Hoşa gitmeyen hâdiseler daha faydalı, daha öğretici olanlardır. Hoşa giden hâdiseler ise zor olanların zorluklarını, çirkin olanların çirkinliklerini, doğru olmayanların da yanlışlıklarını göz önüne sermek, onları belirtmek içindir.

710.
BU KİTAP

Bu kitap, rafta saklanması veya anlaşılmadan tasvip edilmesi için değildir. Bu kitap yükselinecek yolun kitabıdır. Bu sebeple, "anlaşılması ve tatbik edilmesi" için okunması gereken bir kitaptır.

711.
TANRI-MUTLAK VARLIK-HALK EDİŞ-VAR EDİŞ VE ROBOT VARLIKLAR

Tanrının Mutlak Varlığı tarafından idare edilenler, bir bedene, günden güne şuurlanmakta olan bir vücuda benzerler. Bu vücut, tekâmüldeki varlıkları robotlardan "hak ettikleri" vazifeleri devir almaları ile şuurlanır.
Mutlak Varlık, tarafından idare edilenlerle, idare eden Mutlak Varlık hepsi birden, şuurlu bir bedene benzetilebilir ki; (Tanrı hariç) bunların hepsine "Mutlak Varlık" denilebilir.
Bundan önce izah edilen bahislerde, sadece, her şeyi idare eden sisteme Mutlak Varlık denilmişti. Halbuki bundan sonra Mutlak Varlık diye; Tanrı tarafından var edilen istisnasız her şeye diyeceğiz. Tanrının arzusu ile Mutlak Varlığı var eden ve onun iradesi için varlığını da Mutlak Varlığa dahil eden en yüksek robot idareciye; Mutlak Robot diyeceğiz. Mutlak Robot; robotları var eden, tekâmüldeki varlıkların da var edilişlerini sağlayan ve Mutlak Varlığı idare eden sistemdir.
Şimdi, gitgide yükselen bilgilerimizle, karanlık görülen bir noktayı izah edeceğiz;

Mutlak Varlık:

Tanrının halk ettiği tekâmüle sevk edilen varlıklarla, Tanrının, tekâmüldeki varlıkların tekâmül edebilmeleri için var ettirdiği robotları var eden ve onları idare eden varlıktır.

Tekâmüle sevk edilen varlıklar:

Tekâmüle sevk edilen varlıkları Tanrı, kendi değerinden, izahı imkânsız bir mükemmellikte ve tekâmül edebilecek kabiliyette halk etmiştir. Bunu, "Tanrı; vermekle asla eksilmeyen değerinden bir parçayı, ayırarak tekâmüldeki varlıkları halk etti" şeklinde mecazî olarak izah edebiliriz.
Tanrı, kendi değerinden vererek halk ettiği ve tekâmüle sevk ettiği varlıkları, değerlenme imkânlarına malik "değersiz" varlıklar halinde halk etmiştir. Tekâmüle sevk olunan varlıklar, Tanrının kendilerine bahşettiği değerlerden habersiz olarak tekâmüle başlayan değerlerdir. Bir varlığın değeri idrakla başlar; idrak edilemiyen mevcut değerler ise meçhul değerlerdir[25].
Bütün bu söylenenlerin hepsi, tekâmüle sevk olunan varlıkların "değersiz" olarak tekâmüle başlamalarının; hakikatte dünya idrakine göre anlaşılan bir değersizlik olmadığını izah içindir. Bu sözlerdeki sırların, beşeriyetin daha üst realitelere erişmesiyle nisbeten anlaşılacağını işaret ederek şimdilik burada kesiyoruz.
Tanrı, tekâmüle yardımcı bütün robotları, en yüksek robotu olan Mutlak Robota var ettirmiştir. Şu halde, tekâmüle sevk olunan varlıklarla tekâmüle yardımcı varlıklar arasında en mühim fark: Tekâmüle sevk olunan varlıklar'ın doğrudan doğruya Tanrı tarafından "halk" edilmiş" olmasına karşılık, tekâmüle yardımcı varlıkları Mutlak Robota "var ettirmiş" olmasıdır!

Bu izahtan da anlaşılacağına göre; Tanrı, tekâmüle sevk edeceği varlıklarla birlikte Mutlak Robotu da halk etmiş ve tekâmüle sevk ettiği varlıkları, Mutlak Robotun Kanunu'na göre, Mutlak Varlığın Kanununun çerçevesi içersinde tekâmüle sevk etmiştir.
Değersiz olarak veya değerlerinden habersiz bulunarak tekâmüle sevk olunan tekâmüldeki varlıklar, robotların emri altında otomatik olarak tekâmüle başlamışlardır. Bu hale mecazî olarak; "tekâmüldeki varlıkların uykuda tekâmülü" diyebiliriz.
Tekâmüldeki varlıklar tekâmül ederek, idrak etme kabiliyetini ve şuur sahibi olmak imkânlarını bulmuşlar ve şuurlarını liyakatleri ile kullanarak önceleri tamamen emirleri altında tekâmül ettikleri robotlara evvelâ hâkim olmaya ve zamanla da daha fazla tekâmül ederek robotlardan liyakatlerinin karşılığı olan vazifeleri devir olmaya başlamışlardır.
Tekâmüle sevk olunan varlıklar, zerre kabilinde de olsa, kendilerini halk ederek tekâmüle sevk edene benzerler ve daima kabiliyetleri ile imkân hudutlarını zorlarlar; ilerlemek, yükselmek temayülü gösterirler. Robotlarda ise bu yoktur. Onlar, Tanrının kendilerine bahşettiği imkânlarla, Tanrı tarafından "robot şuurla şuurlandırılmışlardır".
Onlar, değer ve vazifelerine göre Tanrının izahı imkânsız şuurunu, robot şuur halinde tezahür ettirirler. Bunu Tanrı onlara, izahı imkânsız varlığından şualar ve tesirlerle vermiştir ki, bu şua ve tesirlerin robotlar üzerinde yapamıyacağı hiçbir şey yoktur.
Tekrar ediyoruz: Tekâmüle sevk olunan varlıkları Tanrı, kendi izahı imkânsız değerinden var ederek ve değerlerini idrak ede ede Varlığı istikametinde yükselebilmek kabiliyetlerini bahşederek, "değersizlikler" halinde halk etmiş ve tekâmüle sevk etmiştir.
Robotlar ise, tekâmüle yardımcı varlıklar olarak var edilmişlerdir. Onlar, ancak, Tanrının Mutlak Kanunu esaslarına göre değişirler, fakat tekâmüle sevk olunan varlıklardaki gibi kendi iradeleri ile tekâmül edemezler.

Robotlar:

Tanrının tekâmüle yardımcı varlıklar olarak var ettiği robotlar, Mutlak Kanun esaslarına göre "Manevî robot değer ve varlıklar" halinde tezahür edebildikleri gibi, "kaba robotlar" halinde de tezahür edebilirler. Bunlardan en değerlileri ve Tanrıya en yakın olan idareci robotlar; manevî robot değerler halinde olanlardır.

Madde:

Madde, manevî robot değerlerin kabalaşmış bir halidir. Burada dikkat edilmesi gereken bir şey vardır: Yukarıda "en değerli robotlar, manevî varlık halinde olanlardır" dedik. Şimdi de "madde, manevî robot değerlerin kabalaşmasından hâsıl olmuştur" diyoruz. Burada manevî robotların değerinden kaybederek madde haline geldiğini düşünmemek icab eder.
Bir defa, manevî robot değerler de, kaba robot değerler de, Tanrının iradesi ile bu hallere giren robotlardır. Şu halde; kaba robotlarla, saf manevî robot değerler arasında dünya idrakine göre değer farkı olamaz. Çünkü bunlar vazifelerinin icab ettirdiği şekli almaktadırlar.
Buna rağmen, en yüksek robotların, saf manevî değerler halinde olduğu da söylenebilir! Çünkü bu robotlar, Tanrının iradesini ifade ederek, Mutlak Kanunun mekanizmasını idare ederler. Şu halde kısaca: Vazifenin önemi düşünüldüğü takdirde; en değerli robotlar manevî robotlar halinde tezahür edenlerdir. Robotların değerleri düşünüldüğü takdirde; böyle bir değerlendirme yapmak doğru değildir. Çünkü hepsi Tanrının izahı imkânsız şuuru ile vazifelerinin icaplarına uygun olarak şuurlandırılmış robotlardır[26].

Özetle; robotlar, tekâmüle sevk olunan varlıklar gibi değerlendirilemezler. Tekâmüle sevk olunan varlıkların değerleri üç temel esasa dayanır, bunlar: şuur, liyakat ve vicdan'dır. Robotlarda ise bunların üçü de mevcut değildir..
Şu halde onlar, Tanrı'nın onlara bahşettiği oranda robot değerle değerlenmiş varlıklardır ve vazifelerinin icab ettirdiği şekilde, değerli ve değersiz olarak tezahür ederler. Fakat hakikatte ne değerli ne de değersizdirler. Kısaca; onları değerli ve değersiz gösteren, ifa etmekte oldukları vazifelerdir.
İşte madde de "vazifesi icabı mevcut olan" robotlardan biridir ve: madde, tekâmüle sevk olunan varlıklarla birlikte, onları idare edecek olan Mutlak Robot tarafından (Tanrının izahı imkânsız şuuru ile) var edilen robotlardan biridir.
Şu halde madde; ne tekâmüle sevk olunan değerlerin değersiz hali, ne de onlara bağlı ve onlarla tekâmül eden bir robottur. Madde "tekâmül etmez", sadece Mutlak Kanun icaplarına uygun olarak değişik şekillerde tezahür edebilir.
Madde, tekâmüldeki varlıklar tarafından "tekâmül ettirilir" fakat bu, maddenin şuuru ile değil onu tekâmül ettiren insanların şuuru ile olur. Çünkü madde yalnız başına şuursuzdur. O, tekâmüldeki varlıkların şuurunu tezahür ettirir ve şuurlarını arttırmalarında rol oynar; fakat kendi şuuru artmaz, eksilmez, çünkü yoktur.
Madde, Tanrının iradesi ile var edilen robotlardan, dünyanın bulunduğu kâinatın esasını teşkil eden robottur. Bulunduğunuz kâinattaki bütün robotlar maddedir ve ufak tefek değişikliklere, maddeyi izaha yarayan mefhumlarla izah olunabilirler.
Onda robot enerji mevcuttur. Gerçi bütün robotlar gibi madde de enerjiyi Tanrının izahı imkânsız değerinden almıştır. Fakat bu enerji şuurlu bir enerji değildir. Fakat şuurlanmış olan tekâmüldeki varlıklar bu enerjiden faydalanabilirler.
Şu halde, gerek tekâmüle sevkolunan varlıkların, gerekse tekâmüle yardımcı robotların menşe'i Tanrıdır. Bu sebeple de Tanrının (hiçbir şekilde izaha imkân olmayan) değeri; "manevî"likle hudutlandırılamaz. Çünkü O, manevî değerler olan tekâmüldeki varlıkları halk ederken, yine kendi kudretinden (icabında madde olarak tezahür edebilen) robotları da var etmiştir.
Gerçi Tanrı, tekâmüle sevk ettiği varlıklara kendi imkân ve liyâkatlerine göre robotlar var etme imkânları da bahsetmiştir. Fakat bunu hiçbir zaman, Tanrının gücü, liyakati ve kudreti ile mukayese etmemek gerekir. Hattâ böyle bir şeyin mevcut olduğunu bilip, az düşünmek daha doğrudur..
İşte madde, tekâmüldeki varlıklara bu imkânları bahşederek tekâmüle yardımcı olmaktadır.

712.
TANRI VE MUTLAK VARLIK

En geniş anlamı ile Mutlak Varlık, Tanrının var etme ve var ettiklerini idare etme gücüdür. Fakat Tanrının yaratıcı gücü Mutlak Varlıkla asla tahdit edilemez. Tanrı, Mutlak Varlığına yaratıcılık imkânını arzusu ile zerk edendir.
Yukardaki ifadeden de anlaşılacağı gibi, Tanrının yaratıcı olarak tezahür edişine ve onları idare edişine Mutlak Varlık denilmektedir. Bu tâbir insanların aczinden hâsıl olan, imkânsızlıklardan doğan bir tâbirdir.
Tanrının Mutlak Varlığı bir bedene, günden güne şuurlanmakta olan bir vücuda benzer. Bu vücut ancak tekâmüldeki varlıkların, tekâmüle yardımcı robotlardan "hak ettikleri" vazifeleri devir almaları ile şuurlanır.
Bedene benzeyen Mutlak Varlık, hudutları içersinde tekâmül edenler için, (Tanrı hariç) her şeydir. Onun üstünde, hem de pek çok üstünde Tanrıyı düşünmek mümkündür. Eserinin çok yükseklerinde bulunan Tanrıyı, eserindeki her zerrede bulmak mümkündür. Var olan her şeyin ise her zerresinde

Tanrı mevcuttur. Fakat insanlar, “kendilerinden çok kendilerinde” bulunan Tanrının mevcudiyetini ancak, çok zor ve uzun tekâmül merhalelerinden sonra hissedebilirler.
Mutlâk Varlık robotlardan inşa edilmiş heykele benzer. Tekâmüldeki varlıklar o heykelde liyakatle yükselebildikleri yerin vazifesi ile mükâfatlandırılırlar. Bu heykel bir insan bedenine benzer onda; ayak da, baş da, beyin de mevcuttur.

713.
TEKÂMÜLDE SON

Tekâmülde son yoktur. Her son zannedilen ise, hakikatte bir başlangıçtır. Tekâmül yolu bir zincire benzer. Bu zincirde son sanılan halkaya, bir başlangıç halkası gözüyle bakılabilir.
Hakikatte ise madde tesirleri altında olanların anladıkları şekilde ne baş vardır, ne de son. Olan sadece ilerleme ve tekâmüldür. Tekâmülün asıl yüksek mânasını ise dünyaya izaha imkân yoktur!..

714.
MİKROP VE BENİMSETİCİ METOD

Pastör teorisi ile evvelâ mikropların mevcudiyetinden bahsolundu ve bütün hastalıkların âmili olarak mikrop tanıtıldı. Buna, “evvelâ mikrop benimsetildi” de denilebilir. Sonradan da mikrobun mikrop haline getirildiğini öğreten bilgiler verilmeye başlandı ve mikropları mikrop haline, şuaların getirdikleri açıklandı.
Bunun böyle oluşu ve evvelâ sadece mikrop bildirilip beklendikten sonra mikrobun mikrop haline getirilmesinden bahsedilişi, tekâmül kanununun “benimsetme” prensiplerine uygun olarak cereyan eden bir hâdisedir.
Benimsetmek, öğretmek değildir. Bunun için de bazen bir üstün hakikati açıklamak için asırlarca beklemek gerekmektedir.

715.
TOPLUMDA ÇALIŞMA ZEVKİ, TÜRKİYE VE REALİTELERİN YÜKSELMESİ

İnsan enerjisini işe yarar hale getiremiyen toplumlar, bu halden zarar gören geri toplumlardır. Toplum fertlerinin işe yarar hale gelmeleri için “çalışmak ve bir gayeye şuurla bağlanmak” şarttır ki, bu da ancak mevcut geri realitelerin yükselmesi ile mümkün olur.
Çalışma zevkini tatmamış geri toplumlarda, çalışma zevkini tatmış olanların ve meşru yollardan hayatlarını kazanmak isteyenlerin durumları çok fenadır. Türkiye’de ise halen bu durum mevcuttur. Çalışma ise şuurla değerlenir. Şuursuz veya az şuurlu emeklerin büyük bir kısmı boşa gider. Bir toplum ancak şuurlu çalışma metodlarına göre çalışırsa yükselebilir. Bunun için de fertlerin bunu idrak edecek seviyeye yükselmeleri gerekir.
Türkiye’nin bütün şehirlerinde iş saatlerinde kahvehaneler, oyun oynayan, gevezelik eden, çalışma zevkinden mahrum insanlarla doludur. Topluma çalışma zevki yayılmadığı için aynı kahvehanelerde, çalışmak istedikleri halde zemin bulamayanlara da tesadüf edilir.
Çalışma zevkini tatmamış bir toplumun fertleri, o toplumda çalışacak zemin mevcutsa bile bunlara rağbet göstermez ve tembelce vakit öldürmeyi veya zahmetsizce günlük ihtiyaçları karşılayacak kazancı temine çalışırlar.
Böyle toplumlar, gayri meşru[27] yollardan, tefecilikten, gelir temin edilebilen bir zemindir ve şayet bir toplum çalışma zevkinden mahrumsa, o toplum sadece geri değil aynı zamanda gayri meşruyu meşru addeden bir hüviyet taşır. Bu hal, adaleti, emniyeti, kısaca her şeyi aksatır ki, buna muhtelif şekillerde tezahür eden “ahlâk krizi” denilir.

İşte bu kriz Türkiye'yi halen kemiren krizdir ki, buna ancak; realitelerin meşruyu meşru tanıyacak seviyeye yükselmesi, çalışma zevkinin, insan haklarına hürmetin benimsenmesi ve "bana ne"ciliğin önlenmesi ile son verilebilir. Bütün bu söylenenler ise realitelerin yükselmesi ile mümkündür ve çözüm de ancak realiteleri yükseltici mahiyetteki bilgilerdedir.

[1] Kül'den veya Küllü oluşturan bilgiden.
[2] tezahür: Ortaya çıkma; belirme; görünüş kazanma.
[3] Mutlak Plân'a.
[4] döllenme: İlkah.
[5] Ana ve baba bedenlerinin.
[6] aleni: Apaçık ortada olup, gizli olmayan.
[7] aktüel: Güncelliğini ve özelliğini kaybetmemiş olup, kullanılan.
[8] teşbih: Benzetme.
[9] katre: Damlacık.
[10] meşakkatli: Güçlük ve sıkıntılara göğüs germek gerektiren.
[11] İnsanlığın "idrak" tarihinde, "Allah" kavramının geçirdiği aşamalar.
[12] medyom; trans: Bedensiz varlıklarla ruhsal alâka kurup, manevî âlemle irtibatı sağlayan ve "medyom" olarak vasıflandırılan, doğuştan bu özel melekeye sahip kimselerin; sözü geçen irtibatı kurabilmeleri için, içinde bulunmaları gereken psikofizyolojik hale "trans" denir. Bedensel gerilimden uzak, pasif ve tesir etmekten çok tesir almaya müsait bir hal olan trans halinin genellikle; şuursuzluk, beden gevşekliği, teneffüs azalması gibi belirtileri vardır. Medyomun trans haline geçmesini, bu işi bilen operatörler sağlayabildiği gibi, tecrübeli medyomlar, bir nev'i kendi kendine telkin yoluyla kendiliklerinden transa girebilirler.
[13] ... ki bunlara dünyada "Melekler" denilmektedir.
[14] Dr. Bedri Ruhselman'ın yaptığı çalışmalarda olduğu gibi.
[15] Bu bilgilerin vazifelisine hitap!.
[16] düalite: İçinde bulunduğumuz ve her türlü kanununa tabî olduğumuz nizamın; değerleri, karşıtları (zıtları) ile belleyebilmemizi sağlayan bir kanunudur. Meselâ bu nizamda güzeli tanıyabilmek için çirkine, iyiyi öğrenebilmek içinse kötüye ihtiyaç vardır. Bizler nisbî (mutlak olmayan, rölâtif) varlıklar olduğumuzdan dolayı maddî, manevî tüm değerleri de ancak, karşıtlarının hüküm sürdüğü bir nizamda öğrenebilmekteyiz. Aydınlığı, karanlığın yardımıyla; sadakati ise ihaneti görerek değerlendiremiyoruz. Düalite kanunu, içinde bulunduğumuz madde kâinatının esas unsuru olan "madde"nin daha temelinde (+) ve (–) değerler ile kendisini göstermektedir.
[17] Artı-eksi alâkası; düaliteyi karakterize etmektedir.
[18] tevekkül: İşi Allaha bırakıp kadere razı olma.
[19] Dr. Bedri Ruhselman hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız Ek, sayfa XII.
[20] sentez: Birleştirme; Analiz yoluyla kısım kısım incelenerek tetkik edilmiş olan bölümlerin biraraya getirilmesi ve birarada oluşunun incelenmesi.
[21] irdeleme: Bir sorunun mümkün görülen bütün hallerini birer birer ele alarak incelemek, tetkik etmek.
[22] seyir: Yürüyüş.
[23] otomatik olay: Şuurla, neden ve nasıl'ını bilerek yapılan bilinçli işler dışındaki; bilip anlamadan kendi kendine bir oluş şekli.
[24] Allah.
[25] O varlığın henüz idrak etmediği ve ona göre meçhul değeri.
[26] Bu şuur, robot bir vazife bilgisi olarak düşünülmelidir.
[27] gayri meşru: Kanun ve ahlâk dışı (meşru: Kanuna ve ahlâka uygun).

Şuur İnanç I ; Bölüm 11

716.
TEKÂMÜLE SEVK EDİLEN DEĞERLER

Tanrı, tekâmüle sevk edeceği varlıkları, onlara kendi izahı imkânsız değerinden bahşederek halk etti.. Onlar, ancak tekâmül ederek değerlerini idrak edebilecek "değersizlikler" halinde halk edildiler. Yukarıdaki kısa izahta, değer'in de asıl anlamı izah olunmaktadır. Bir şeyin değeri çok fazla olabilir, fakat bu değer herhangi bir tarzda tezahür etmezse ve o değerin sahibi olan varlık kendi değerinden haberdar değilse; o değer âtıl bir değerdir. Kısaca; "değerlerin değersizlik halidir" denilerek de izah olunabilir.
Bu hal robotlarda da görülebilir. Meselâ ateşle karşılaşmadan gayet zararsız bir şey olan dinamit, ateşle karşılaştırılınca derhal patlayıcı ve tahrip edici kudreti ile tezahür eder. Dinamiti hiç tanımayan birisi onun patlayıcı bir madde olabileceğini kolayca düşünemez, düşünemediği için de dinamitin tahrip ediciliği onun için meçhuldür..Bu ve buna benzer birçok misaller sıralanabilir. Fakat biz bir tanesini yeterli görerek konuya devam edeceğiz.
"Tanrı, tekâmüle sevk ettiği varlıklarını, kendi değeri ile halk etti" demek doğrudur; fakat, şayet "Tanrı tekâmüle sevk ettiği varlıklarını var etmek için Mutlak Varlığını vasıta etti" denirse, bu izah da yanlış değildir ve bu izah analiz metoduna göre yapılmıştır. Analiz metoduna göre; Tanrı tekâmüle sevk etmek istediği varlıkları Mutlak Varlığına var ettirmiştir. Çünkü Tanrının kudret ve imkânlarını, "O; tekâmüle sevk edilen varlıklarla, robotları halk eden ve idare edendir" diyerek tahdit edemeyiz!. Çünkü O'nun icraatını tahdit eden ne bir varlık vardır, ne de bir kanun veya sistem mevcuttur.
Fakat Tanrı, kendi arzusu ile Mutlak Varlığın icraatıyla tezahür etmektedir. Çünkü O böyle tezahür etmek istemiştir. Kısaca; Tanrı, Mutlak Varlık denilerek izah olunamaz. Çünkü O, "varlığın" kanunu ile idare edilen sistemlere hiç benzemiyen, sonsuz sistemleri kolaylıkla var edebilecek bir kudrete malik olan değerdir. Hattâ O değer'in üzerinde olduğu ve değerler ancak O'nun arzusuna göre değerlendirilebildiği için, O'na değer dahi demek doğru değildir.
Şu halde bütün varlıklar, Tanrıyı düşünmeye yeltenir yeltenmez sonsuz bir acz içinde kıvranmaya başlarlar!.. İşte bu sebeple de O, Mutlak Varlığın icraatıyla hudutlandırılamaz. Fakat, O arzu etmiş ve insanlar tarafından hissedilebilen bir kısım icraatını, Mutlak Varlık ve onun Kanunu ile hudutlandırmıştır. Böylece Mutlak Varlık, Tanrının bir kısım icraatının izahı olması bakımından, ona, Tanrının hudutlu tezahürü gözü ile bakılabilir.
Tekâmüle sevk olunan varlıklar, Mutlak Nizama uygun olarak tekâmül edebileceklerinden, (kısaca; Mutlak Nizama tâbi olduklarından) onlara;
"Tanrı, tekâmüle sevk edilen varlıkları Mutlak Varlığına var ettirmiştir"
demekle bir mazhur olmadığı gibi;
"Tanrı, tekâmüle sevk ettiği varlıklara kendi değerinden bahşederek Mutlak Kanun esaslarına göre tekâmüle sevk etmiştir"
de denilebilir.
Bu iki tarif arasında, sizlerin madde tesiri altında bulunmanızdan doğan bir fark mevcuttur. Çünkü siz ancak maddî mefhumlarla bir şeyi anlayabilir, değerlendirebilirsiniz. Halbuki bu bilgiler madde hudutlarını aşan bilgilerdir. Böyle olduğu için de muhteviyatında manevî mefhumlar rol oynamaktadır. Siz ise ancak şuur ve liyakatiniz oranında bu bilgilerdeki manevî değerlere yaklaşarak faydalanabilirsiniz. Bu; dünyaca tatbik edilebilecek en üstün tekâmül metodudur ki, ancak çok ileri realitelerde faydalanabilinecektir.
Siz ise, mevcut bilgilerin manevî değerine yaklaşmaya ve asıl ifade etmek istedikleri şeyle, madde tesirleri altında yaptığınız izahlar arasındaki farkı liyakatle kapamaya çalışarak tekâmül edebilirsiniz. Bu sebeple de bu bilgilerde erişebildiğiniz değerleri sözle izah etmekte zorluk çekeceksiniz. Fakat bu

zorluk sizi ileri realitelere eriştirecek bir zorluktur. Çünkü bu bilgileri, daha fazla, hissedebilecek fakat izah edemiyeceksiniz. Bu hal dünya hayatınız boyunca zaman zaman bir acz olarak tezahür edebilir. Fakat hakikatte; manevî değerlere doğru, madde baskısına ve tahdidine rağmen, bir yükseliştir.
Tanrı, tekâmüle sevk ettiği değerlerin tekâmül edebilmeleri için, tekâmüle yardımcı robot değer ve varlıkları halk etmiştir. Hiç şüphesiz ki robot değer ve varlıkların da menşe'i, "manevî" denilerek dahi tahdit edilmemesi gereken Tanrı'nın varlığıdır.
Şimdi akla "acaba tekâmüle yardımcı varlıklar mı, yoksa tekâmüle sevk olunan değerler mi daha evvel halk edilmiştir?" suali gelir. Bunu yine size madde tahdidi altında bulunduğunuzdan dolayı lâyıkiyle izaha imkân yoktur. Çünkü sizin dünyada tanıdığınız zaman mefhumunun robotsuz hayattaki zaman mefhumunun karşılığı olan mefhumlarla alâkası yoktur. Buna rağmen hepsinin aynı anda halk olunduğunu kabul edebilirsiniz.
Tanrı, tekâmüle sevk ettiği varlıklarla, tekâmüle yardımcı varlıkları "an" bile denilmemesi gereken bir sürede var etti. Veya; Tanrı Mutlak Varlığına, tekâmüle sevk ettiği varlıkları "an" bile denilmemesi gereken bir sürede var ettirdi denilebilir. Bu iki ifadeden birincisi "analizden sonra sentez", ikincisi ise "analiz" metoduna uygun izahlardır. Analizden sonra elde edilen "sentez bilgiler"in ise değerce analiz metodundan daha üstün olmaları gerekir.
Madde de robotlardan biridir ve Tanrının arzusu ile Mutlak Kanun esaslarına göre, Tanrının manevî denilmesi bile doğru olmayan yüksek tesirleri ile ihtiyacı karşılayacak şekilde kabalaşmış'tır. Maddenin kabalaşıp incelmesi, ihtiva ettiği manevî değer ve tesirlerin değişmesi ile mümkündür. Fakat bu, maddenin geniş mânadaki değeri üzerinde bir tesir icra etmez. Çünkü madde hakikî mânada, tekâmüle sevk olunan değerler gibi bir değere malik değildir. Onu sadece tezahür edişine göre, tekâmüldeki varlıklar kendi değerleri ile değerlendirebilirler. Bu sebeple de; tekâmüldeki varlıklar maddeyi değerlendirerek, şuur ve liyakatlerini arttırır, tekâmül ederler.

717.
NİÇİN "MUTLAK VARLIK VAR ETTİ" DENİLDİĞİ!

Tekâmüle sevk olunan varlıklarla, robot varlıklar arasındaki en büyük fark; Tanrının tekâmüldeki varlıklara kendi şuur ve liyakatleri ile tekâmül etme imkânlarını vermesine karşılık, robotlarda bu hassanın bulunmayışıdır.
Tekâmüldeki varlıkların, sadece Tanrıda mevcut olan değerden malik oluşları, onların "doğrudan doğruya Tanrı tarafından halk olundu" denilebilmesinin âmilidir. "Tanrı, tekâmüle sevk ettiği değerleri en yüksek robotu Mutlak Robota var ettirdi" denilmesinin sebebi ise, tekâmüldeki varlıkları kendi değerinden fakat Mutlak Varlığın Kanununun esaslarına göre var etmesinden ileri gelmektedir. Çünkü tekâmüldeki varlıklar Tanrıdan hassalar taşımalarına rağmen Mutlak Varlık hudutlarını aşamazlar. Var edilirken de bu sınırlar göz önünde tutulmuştur. Fakat Tanrı için sınır yoktur.
Sonuç; Tekâmüldeki varlıkların Mutlak Varlık vasıta edilerek var edildiklerini söylemek, onları Tanrıdan ayırarak Mutlak Kanun esasları ile sınırlandırmak içindir. Hiç şüphesiz ki Mutlak Varlık da dahil her şey Tanrı tarafından var edilmiştir. Fakat var ettikleri ile O'nun imkânları asla sınırlandırılamaz.
Kendinden hassalar bahşederek Mutlak Kanun esaslarına görev tekâmüle sevk ettiği değerler, sırf onlarda Tanrı hassaları mevcut diye; asla Tanrı ile bir tutulamazlar.

718.
GAYE

Mutlak Varlığı, "Tanrının, Mutlak Varlık esaslarına göre var etme fikri"ne benzetebilirsiniz. Buna "arzu" da denilebilir. Hiç şüphesiz ki O'nun arzu etmesi demek, o şeyin, arzu ettiğine tıpatıp uygun

şekilde var olması için yeterlidir. Bu sebeple Tanrının mutlaklıkla tahdit etmek istediği arzusuna Mutlak Arzu diyeceğiz. Tanrının Mutlak Arzusu ise, asla, Tanrının arzu ederek "var ettikleri" ile tahdit edilemez.

Tanrı Mutlak Arzusunu kanuna bağlamak istemiştir ki, buna Mutlak Kanun diyoruz. Mutlak Kanun, "halk olan" her şeyin "var" ve idare edilişini esasa bağlayan kanundur. Fakat hiç şüphesiz ki Tanrının hareketlerini tahdit ederek onları kendisine tâbi kılacak bir kanun mevcut değildir.

Mutlak Kanunun icraatı Mutlak Plânla belirtilmiştir. Var olan ve var olacak olan her şey bu plânda mevcuttur. Fakat Tanrının icraatını hiçbir plâna sığdırmaya imkân yoktur.

Mutlak Arzu, Mutlak Kanun, Mutlak Plân; her üçü birden bir vücuda benzer ki, buna Mutlak Varlık denir. Fakat Tanrının izahı imkânsız varlığını ne bir şeye benzetmeye, ne de O'na Mutlak Varlık diyerek tahdit etmeye imkân vardır.

Yukarda vücuda benzettiğimiz Mutlak Varlığın ruhu Tanrının Mutlak Arzusudur. Kısaca, O arzu etmiş ve Mutlak Varlık var olmuştur. O arzu etmiş ve Mutlak Kanun esaslarına göre varlıklar tekâmüle sevk olunmuşlardır.

O arzu etmiş ve bu arzuyu Mutlak Kanunla hudutlayarak Mutlak Varlığa mâlettirmiştir. Ve arzu ederek tekâmüle sevk ettiği varlıklarına, Mutlak Kanun esaslarına göre tekâmül imkânları vermiştir.

Tanrı kendi öz değer cevherinden halk etmeyi arzu ettiği tekâmül eden varlıkları, Mutlak Kanun esaslarına göre var etmek istemeyip, başka esas veya esassızlıklara göre var etmeyi arzu etseydi, o zaman; "tekâmüldeki varlıklar Mutlak Varlık esaslarına göre var edilmişlerdir" denilemiyecekti. Bunun böyle denilmesine sebep, Tanrının, Mutlak Arzusunu Mutlak Varlığa mâletmek istemesidir. Bu sebeple; "tekâmüldeki varlıklar, Tanrının arzusu ile Mutlak Varlık esaslarına uygun olarak var edilmiştir" denebilir.

Tanrı, Mutlak Varlığı Mutlak Arzusu ile varlığına bağlayandır!. Tanrının Arzusu ile Mutlak Varlık esaslarına göre Var olan "bütün robotları ihtiva eden Mutlak Varlık, robotların ilkidir ve onda Tanrı değeri olarak Tanrının Arzusu mevcuttur. Bu arzu, tekâmül ettirme gayesi ile var etme ve idare etme arzusudur.

Bütün varlıklar, Mutlak Varlığın, Mutlak Tekâmül Kanunu'na göre tekâmül ederler. Mutlak Varlığın zirvesi ise Tanrının Arzusudur.

Varlıklar, tekâmül ederek yükseldikçe Mutlak Kanunun robot sınırlarını aşarlar ve Tanrının Mutlak Varlığa ruh olarak kattığı ve her şeyi ona göre halk ettiği Mutlak Arzu'ya erişirler. Ve artık Mutlak Kanunun robot esaslarının sınırlarını aşarak en yüksek (manevî dahi denilmemesi gereken) değerler içersinde yükselirler.

Fakat bu, Tanrıya erişiş değil, O'nun sevgi ve imkânları istikametinde yükseliştir. Tanrı ise her şeyin çok üzerindeki varlıktır ki, O'na değerini arttırarak yükselenler, Tanrıyı daima kendilerinden değerce daha yükseklerde hissederler.

Yukardaki izahattan anlaşılacağı gibi; tekâmüle sevk olunan varlıklar, Tanrının Arzusu ile ve Mutlak Varlık esaslarına göre tekâmül ederek, Mutlak Varlığın robotluk hassalarını taşıyan sınırları aşarak, Mutlak Varlığın ruhu olan "Tanrının Arzusu" mertebesine erişebilir ve artık bütün robot ölçülerin üzerinde, Mutlak Nizama uymak zorunda olmadan, Tanrının erişilmez değerine göre yükselirler ve liyakatlerine göre yüksek manevî vazifelerle, değerlerini Mutlak Kanun esaslarına göre tezahür ettirirler.

Tekâmüldeki varlıklar, en yüksek manevî vazifeleri, Mutlak Varlığın ruhu olan "Arzu" merhalesine eriştikten sonra robotlardan devralırlar. Bu hale, Mutlak Varlığın şuurlanması da denilebilir.

Yukarda, tekâmüldeki varlıkların tekâmül ederek Mutlak Varlık hudutları içersinde mevcut bütün robotlu merhaleleri aşabileceklerini ve artık robotlarla tekâmül etmek tahditlerinden kurtulacaklarını izaha çalıştık.

Tekâmüldeki varlıkların bu yükselişlerinin (mecazî olarak Mutlak Varlığın ruhu dediğimiz) Tanrı Arzusuna doğru olduğunu söyledik.. ki, (analiz metoduna göre) bu; izahı imkânsız kudretler, kuvvetler,

imkânlar ve güzellikler ihtiva eden bir arzudur. Ona, Tanrının Mutlak Varlığına ruh olarak vermeyi arzu ettiği kuvvet, kudret, imkân ve güzellikler de denilebilir.
İşte tekâmüldeki varlıklar, bu izahı, imkânsız değere yükselebilir ve bu değer içersinde de tekâmüllerine devam ederler. Fakat, bu yüksek tekâmül de Tanrının arzusuna göre bir tekâmüldür. Ve işte bu mertebelere yükselen tekâmüldeki varlıklar, Mutlak Varlığın idareci yüksek ruhları olarak vazife görmek imkânlarını kazanırlar.
Bu hal, Mutlak Varlığın, kendi liyakatleri ile yükselen ruhlar tarafından ruhlanışıdır. Çünkü Mutlak Varlığa Tanrının kendi değerinden bahşettiği arzusu, Tanrıdandır fakat tekâmül ederek değerlenmiş bir kudret değildir. İşte Tanrı kendinden hassalar bahşettiği tekâmüldeki varlıklarına, tekâmül etmeleriyle Mutlak Varlığın mekanizmalarını vermeyi arzu edendir.
Bu; Tanrının, liyakatle yükselen varlıklarına kendi eserinin idaresini robotlardan devretmesidir. Fakat Tanrı robotluktan şuurlanan Mutlak Varlığın çok üzerindedir. Ve asla değerine ulaşmak şöyle dursun, O'nu tahayyüle dahi imkân olmayacaktır.

719.
ŞUURLU TEKÂMÜL YOLUNUN İDRAK ESASLARI

Tekâmül yolunda şuurla ilerleyen varlıklar ki, bu sözlerden şuurlu tekâmül seviyesine erişmiş olanları kastediyoruz; hangi şartlar içersinde olursa olsun, esası, robota tercih edenlerdir. Bu hal, dünyada, manevî değer ve varlıkları maddeye ve maddenin geçici cazibesine tercih etme şeklinde tezahür eder. Bu halin kolay söylenen fakat çok zor tatbik edilen bir şey olduğu malûmdur.
Şuurlu Tekâmül safhalar arzeder. Bu safhaların sabit hudutları yoktur; fakat liyakatleri ile Şuurlu Tekâmül mertebesine erişenler, nerede olduklarını bilmeleri için, hudutlanmış gibi gözüken bazı tekâmül merhalelerini kalıp olarak kullanabilir ve kendi ruh seviyeleri hakkında bir bilgi sahibi olabilirler.
Fakat Şuurlu Tekâmülü idrak edenler, idrak ettikleri için de otomatik olarak bu yola girenler, her şeyden önce zamanın realitesini ve vicdanlarını göz önüne alarak aşağıdaki hususlarda kendi kendilerini kontrol etmeli ve azami gayretle tarafsız olmaya çalışarak eksiklerini giderme yolunda çaba sarfetmelidirler.
Şuurlu Tekâmülü idrak seviyesine erişmiş bir insanın, kendi durumunu ve eksiklerini objektif olarak tesbit etmesi, analiz-sentez metodlarından faydalanarak sebeplerini araştırması ve bu sebepleri teşhise çalışarak ruh eksikliklerini yine kendi liyakati ile tedavi ederek tamamlaması gerekir. En başta kontrol edilmesi ve eksikliklerinin giderilmesi gereken hususlar şunlardır:
1. Tanrının izahı imkânsız bir varlık olduğunu, hattâ O'na bu bakımdan "varlık" veya "değer" denilmesinin doğru olmadığı fikrine inanarak benimsemiş olması.
2. Kendisinin Mutlak Tekâmül Kanununa uygun olarak yücelen bir varlık olduğuna inanması.
3. Bilinen mânada ne doğumun ne de bir ölümün mevcut olmadığını, hayatın ilk halk oluş ânında başladığını, bu ânı ise zaman mefhumu ile izaha imkân olmadığını anlayacak ve inanacak seviyeye yükselmiş olması.
4. İlk "var oluşun"[1] Tanrı tarafından ve kendi kendini var ediş şeklinde tezahür ettiğine[2], bunun ne zaman olduğunun ise ne robotlu tekâmül yerlerinde, ne de en yüksek robotsuz değerler seviyesinde dahi idrak edilemiyeceğine; böyle olduğu için de bunu düşünmenin doğru olmadığına inanması.
5. Din devrinin getirdiği her türlü usul ve ibadetlerin, tekâmüle hizmet gayesi ile olduğuna ve bütün dinlere saygı gösterilmesi gerektiğine inanması. Halen "din devri realitesi" içersinde olanları mensup bulundukları dinin esaslarına bağlı kalmaya teşvik etmesi ve fakat; dinlerin, tekâmülde geçilmesi gereken merhaleler olduğunu öğretmesi[3]. Öğrendiklerini öğretirken de çok titiz hareket edecek bir seviyeye yükselmiş bulunması.
6. Kendi hatalarını ve değersizliğini yeteri kadar anlayabilecek bir seviyeye erişmiş bulunması.

7. Vicdan sesini daima duyabilecek bir seviyeye kendini yükseltmesi, kendi hakları ile başkasının haklarını aynı görmesi, realite ve şuuru oranında hak bildiğini hayatına tatbik etmesi, mütevazi, affedici olması, af veya yardım ederken şuurunu kullanması. Kin denilen hissi, varlığından izini dahi bırakmadan çıkarıp atması, vazife şuuruna sahip olması, cinsel his ve arzularını zamanın realitesine uygun olarak vicdan ve şuuru ile ayarlaması.
Kendi yüksek realitesi için sakıncasız fakat toplum realitesi için sakıncalı olan hareketlerden vazife şuuru ile ve liyakatle uzak bulunması. Yersiz tenkitlerle karşılaşarak vazifenin ruhunu manen zedeliyecek hareketlerden uzak kalması. Kısaca; herkesi kendisi, kendisini de herkes bilmeye çalışarak maddî hırs ve eğilimlerini yenmesi, maddeyi ise çok faydalı bir tekâmül faktörü olarak sevmesi ve maddeden daha fazla faydanılmasını sağlayacak ilmî teşebbüsleri desteklemesi gerekir.
İşte bu vasıflara sahip veya sahip olma yolunda şuurla çalışmaya kararlı olanlardan Şuurlu Tekâmül mertebesine erişmiş olanlar bu yolda yürüyebilirler.

720.
ESKİ BİLGİLER

Eski bilgilerden faydanılması gerekir. Hattâ önceki vazifelilerin geçmiş vazifelerinden bahsedilmesi dahi tekâmülle ilgilidir. Fakat bu bilgilerden taassuba kapılmadan faydanılması gerekmektedir. Çünkü eskiye körü körüne bağlı kalmak ve eskiyi put olarak muhafazaya kalkışmak Şuurlu Tekâmüle en aykırı yoldur.

721.
BÂTILI TEVİL[4]

Bâtılı mevcut realitelerin getirdiği imkânlardan faydalanarak tevil, şuurlu tekâmüle kadar tekâmülde çok büyük rol oynamıştır.

722.
FİKİRLER VE TAASSUP

Bir fikre ancak “daha yüksek” denilebilir. “En yüksek” denilemez. Bir fikir ne kadar mantıkî görünürse görünsün, ona hiçbir zaman ebedîlik damgası vurulamaz. Biliniz ki, fikirleri “en yüksek fikir” kabul ettiren ve onların hiçbir zaman değişmiyeceğini söyleten taassuptur.
Her şey gibi taassuptan da tekâmülde faydalanılmış ve taassup, fikirlerin ölesiye savunulmalarında, böylelikle de benimsenmelerinde âmil olarak mühim rol oynamıştır.

723.
SAHTE ŞAHSİYETLERE BÜRÜNENLER

Şahsiyeti zayıf olanlar ve ruhen yeterli derecede tekâmül etmemiş bulunanlar, değerleri ile uygun olmayan mevkilere getirilirlerse, temsil etlikleri makam da, değerlerinden yüksek ise; o zaman böyleleri, işgal ettikleri makamın değeri altında ezilir ve bunu örtmek için bazı teşebbüslere geçerler. Dik yürürler, kaşlarını çatarlar, seslerinin tonunu değiştirirler ve otorite olarak görünmek için, mevcut tabiî[5] hallerini terkeder, bambaşka bir şahsiyete, malik olmadıkları fakat özledikleri şahsiyete bürünürler.
Bu hal ancak ruhen olgunlaşmamış olanların tabiî karşılayabilecekleri veya tabiî zannedebilecekleri bir haldir. Fakat bu gibiler, bulundukları makamdan ayrılır ayrılmaz takma hallerine de ister istemez son vermek mecburiyetini hissederler ve eskisinden daha aciz ve zavallı hale geliverirler.

İnsanların diğer insanlarla olan münasebetlerinde, hattâ eşyalara olan alâkalarında ruh olgunluğu kendisini belli eder. Meselâ, topluma hitab etmeye kendini alıştırmamış biri, birkaç kişiyle konuştuğu biçimdebirkaç yüz kişiye hitab edemez. Tekâmülde geri kalmış bir kadın, hoşuna giden birkaç şeye malik olabilmek için toplum realitesini çiğnereyerek hoşlanmadığı bir erkekle cinsel ilişki içine girer. Zengin olmayı hedef olarak seçmiş olan, değersiz biri hedefi uğruna katil bile olabilir. Ve buna benzer birçok misal sayılabilir.
Keza film artistlerinin tesirinde kalan birçok insan zamanla olgunlaşarak bu tutkularından vazgeçerler. Korkak veya kendini kudretsiz gören bazıları vardır ki, bunlar güçlerini ispatlamak için hunharca hareket edebilirler. Bedenî görünüşlerde şahsiyet arayanlar da, bunu sakal, bıyık, süslenme ve yürüyüş şekli ile elde etmek gayreti içine girerler.
Kısaca sun'î şahsiyete bürünmek sevdasına kapılanlar zamanla bu hallerini terk edebilirler. Taklitçiler ise kendilerince üstün insan olarak tanıdıklarını taklit ederek şahsiyet sahibi olacaklarını zannederler. Bütün bu haller ruh tekâmülü ile önlenecek hallerdir.

724.
ŞUURLU TEKÂMÜLDE AKİTLER

Şuurlu Tekâmül beşeriyete yerleştikçe; gününüzde lüzumlu olan birçok akit, mukavele, anlaşma gibi kâğıt üzerinde tesbit edilen şeylere lüzum kalmayacak ve bu gibi anlaşmalar sadece görüşülenlerin unutulmaması için yazı ile yapılacaktır. Böyle oluşunun sebebi ise insanların birbirlerine şüphe ile bakmasına sebep olan amillerin ortadan kalkacağıdır.

725.
SESLENİŞ

Şu anda hatırlayamıyacağın bir zamanda Tanrıya şöyle seslendin[6]:
Sesimin çirkinliğinden utanarak sana sesleniyorum. Biliyorum ki, ne seslenişlerime verdiğin cevapları duyabilecek, ne güzelliğini takdir edecek, ne de kudretini değerlendirebilecek imkânlara malikim. Beni, kendimi göl kenarında yetişen kamışlar kadar cılız hissedebildiğim anlardan mahrum eyleme. Çünkü bu anlar, sana yöneliş, seni anış, varlığımın varlığında bir zerre olarak kaybolduğunu hissediş ânıdır.

726.
TANRI VE TEVAZU[7]

Tanrı, tevazu'un izahı imkânsız muhteşem örneğidir. Tekâmül etmekte olan en aciz varlıklara kadar kendi değerinden veren ve onları kendinden edendir.
O, tekâmüldeki varlıkların kendi erişilmez değerini münakaşa etmelerine, hattâ zaman zaman inkâra yeltenmelerine bile müsaade edendir. Çünkü Tanrı, varlığını inkâr edecek kadar geri varlıkların bile tekâmül etmelerini, yükselmelerini isteyendir. Hak edilen cezaları bile ilerde mükâfatlara lâyık olunması için verendir.

727.
BİLGİNİN TEKÂMÜLÜ

Tekâmül!.. Tekâmül olduğu için de, en yüksek sanılan bilgilerden daima daha üstünleri vardır. Bu kitap; ancak, tekâmül eden bilgilerle tekâmül edileceğini açıklayan, "din devri"ni kapayıp "Şuurlu Tekâmül" devrini açan kitaptır. Şuurlu Tekâmül'ün kısaltılmış adı ise "İnanç"tır.

728.
DİN, İNANÇ DEVRİ VE BU BİLGİLER...

Din devrini kapayan “inanç devri” dinlere aykırı fikirler taşımaz. Çünkü Şuurlu İnanç; tüm dinlerin asıl değerleri ile tanıtıldığı ve yüksek değerlerinin modern metodlarla belirtildiği, bütün dinlerin aynı menşe’li olan dostudur.
Bu bilgiler; zamanın realitesine göre dinleri, inanç devrinde yaşatacaktır. Onları pozitif metodlarla şuurlara mâledecek, bâtılı silecek, dinler “inanç” adı ile ve hakikî çehreleriyle belireceklerdir. Böylelikle beşeriyetin Şuurlu İnanç seviyesine erişebilmesi için, mevcut dinlere bağlanmalarını ve dinlerin icab ettirdiği ibadetleri yapmalarının faydalarını belirtecek ve aslında zaten tek din olduğu halde dinler halinde tezahür edeni bâtıldan temizleyerek inanç haline getirecektir.

729.
TEKÂMÜL İHTİYACI

Dinler ihtiyaçtan doğmuşlardı. Şuurlu Tekâmül de aynı sebepten, ihtiyaçtan doğmaktadır. Bu ihtiyaç, beşeriyetin daima yükselen değerini daha yükseltmek ihtiyacıdır ki, buna kısaca tekâmül ihtiyacı denilebilir.

730.
VAZİFELİNİN DOĞRU OLDUĞUNA İNANDIKLARI

Şuurlu Tekâmül vazifelileri yapılması gerektiğine ve iyi olduğuna inandıkları şeyleri yapmalıdırlar. Şayet biz onların yapmak istedikleri şeyleri doğru bulmuyorsak mani oluruz!. Onlar da iyi olduğuna inandıkları şeyi yapmak için uğraştıklarından kendilerine düşeni yapmış olurlar.
Şunu biliniz ki, sonuçlanmayan iyi teşebbüslerin de karşılığında değer kazanılır.

731.
İNANÇ

Din, insanın varlığında ancak tekâmülle “inanç” haline gelebilir. Keza din, inanılarak malik olunabilecek bir değerdir. Halbuki inanç, inanılanın tatbikini icab ettirir ve insanın varlığının sadece bir kısmını değil bütününü kontrol altına alır. O seviyeye erişenler, zaten bunu yapmak mecburiyetini kendiliklerinden hissederler.

732.
MEÇHULLER VE BİLGİ

Her bilgi analiz veya sentez usulü ile tetkik edilebilir. Çünkü Tanrının halk ettikleri hakkında verilebilecek bütün bilgiler (en basitleri de dahil) bileşik haldedirler. “Manevî değerler” âlemlerinde ise bilgi, robotlu tekâmül yerlerinde verilen bilgilerden daha basit ve basitliği oranında da değerlidir. İlk insanî bilgiler de böyle bileşik bilgilerdi ve çoğunlukla meçhuller halinde tezahür etmişti. Her şey gibi meçhuller de bilgidir. Meçhullerin çözülmek istenmesi ancak, bir meçhulün mevcut olabileceğini düşünmekle başlayabilir. Meçhul bir şeyin var oluşunu düşünmek dahi bir bilgidir ve birçok zincirleme bilgilerin bileşiğidir.
Meçhul bilgiler, muhtelif şekillerde tezahür ederler:

1. Bunların en fazla meçhullük hassasını haiz olanları; insanların hiçbir yoldan varlıklarını tesbit edemedikleri, tesir ve tezahürlerini de sezemedikleri fakat mevcut olabileceğini de düşünmekten kendilerini alamadıkları şeyler (meçhuller) hakkındaki bilgilerdir.
Misâl; Hiçbir bilgiye malik olmadan madde kâinatından başka kâinatların da olduğunu düşünmek..
2. İkinci derecede en çok meçhul ihtiva eden bilgiler; maddî varlıklar halinde tesbit edilemedikleri halde tesirleri de inkâr edilemiyen şeyler hakkındaki bilgilerdir ki, ruhu buna misâl verebiliriz.
3. Dünyadaki varlıklar üzerinde tesirleri tesbit edilen bazı kuvvetler hakkında bilgiler; cazibe, telepati gibi.
4. Kaba madde halinde tezahür etmeyen bilgiler; atom, elektron, şualar, gibi.
5. En az meçhul ihtiva eden bilgiler ise yüksek manevî değerli varlıklardır[8]. Fakat bugün için bu varlıklar, insanlarca en meçhul olanlardır.
6. Beşeriyetin bugünkü realitesine göre en az meçhul ihtiva eden bilgiler;
a. Bilinen bir maddeyi veya bileşiği bilimsel metodlarla basit elemanlarına ayırma sonucunda elde edilen bilgiler (analiz).
b. Basit elemanların birleşmesinden ortaya çıkan yeni bileşikler hakkında elde edilen bilgiler (sentez).
Kısaca; bugün beşeriyet için en az meçhul ihtiva eden bilgiler, bilimsel metod ve teknik imkânlardan faydalanılarak kökenlerine yaklaşıldığı zannedilen bilgilerdir. Halbuki ilim yolu ile bilinip öğrenilmesi mümkün olan şeyleri bir elmaya ve en derin hakikatleri de o elmanın içindeki çekirdeklere benzetirsek; beşeriyet bugün hâlâ o elmanın kabuğunu bile çözememiştir. Kabuk soyulup çekirdeğe inmek demek, bir meçhulün içindeki manevî değerlere yaklaşmak demektir.
Bilgi gibi çok önemli bir bahsi izah edebilmek için yukardaki basit tasnifi yapmak lüzumunu hissettikten sonra şunu söyleyebiliriz;
Bilindiği zannedildiği için malûm[9] addedilen, malûm addedildiği için de kat'î sanılan her bilgi içinde meçhuller mevcuttur. İlmî, tekâmül, bu meçhullerin çözülmesi ile mümkündür. Bunun için de "analiz"den faydalanılır. Fakat analizle basitlerine inilen bir bilgiden tekâmül yolunda daha fazla faydalanabilmek, onu ancak olduğu durumdan daha iyi anlamakla mümkündür ki, bu da; analizden sonra senteze lüzum gösterir.
İşte, "önce analiz, sonra sentez" Şuurlu Tekâmül yolunda bilgilerin tetkik edilebilmesi için izlenmesi gereken yoldur.

733.
BİLGİ

Genel olarak bilgiyi üç kısma ayırarak izah etmek mümkündür:
1. Dünyada madde aracılığı ile alınan bilgiler; "dünya bilgileri": Bu bilgilere daha geniş mânada "Robot bilgiler" denilebilir, dünya ve diğer robotlu tekâmül yerlerindeki bu tür bilgiler, tekâmüldeki varlıkların bağlı olarak tekâmüllerine devam ettikleri robotların tesirlerini taşıyan bilgilerdir. Böyle oldukları için de maneviyat âlemlerinin robotsuz bilgileri ile mukayese edilemiyecek kadar az değerdedirler. Çünkü bu bilgiler robotların imkân hudutları ile sınırlandırılmıştır.
2. Medyomlar vasıtasıyle manevîyat âlemlerinden ve ahiretten alınan bilgiler: Bu tür bilgiler çok çeşitlidir. Aralarında tekâmüle yardımcı çok yüksek bilgiler olduğu gibi, yine tekâmülde rol oynadığı için verilmesine müsaade edilen aldatıcı, şüphe uyandırıcı, hattâ doğru yoldan uzaklaştırıcı bilgiler de mevcuttur. Bu bilgilerin tekâmülde direkt olarak pozitif öğretici rolü olanlarını ayırdedebilmek; bilgi ve liyakat[10] isteyen bir ihtisas işidir.
3. Vazifelilerin zamanı gelince açıkladıkları, tekâmül ile ilgili bilgiler: Bu bilgiler, uzun tekâmül merhalelerinden sonra "tekâmüldeki varlıkların" liyakatle yükselerek edindikleri bilgilerdir. Tekâmüldeki varlıklardan vazifeli olarak robotlu tekâmül yerlerinde çalışacaklar, vazifeleri esnasında yayacakları bilgileri, evvelâ tekâmül ederek kendilerine mâlederler. Fakat vazife görecekleri yerlerde

bu bilgilerin hepsini bir anda hatırlayamazlar. Zaten hatırlamamaları gerekir. Meselâ dünyaya yüksek bir vazife ile giden bir vazifeli; her insan gibi doğar, ilerdeki vazifesini yapabilmesi için en güzel imkânlar içersinde vazifeye hazırlanır. Çünkü dünyaya gelen bir vazifelinin maddeye intibak etmesi, (evvelce dünyaya gelmiş dahi olsa) bu gelişinde yine madde ile lüzumlu bağlantıları kurması, dünya şuurunu geliştirmesi gerekir. Bunun için de şuurunu, iradesini arttıracak hâdiselerle karşılaşır. Kısaca; göreceği vazifeye en uygun bir hazırlık devresinden sonra ve en uygun şekilde başlar.
Vazifesi devam ettiği müddetçe de sırası geldikçe, önceden kendisine mâletmiş olduğu bilgileri hatırlar, fakat bu hatırlayış, dünya hayatında yaşanmış bir hâdiseyi hatırlamaya benzemez. Çünkü bu, tekâmüle yardımcı robotlar vasıtası ile yapılan bir hatırlatmadır. Bu sebeple gayet kuvvetli, tıpkı dikte ettiriliyormuş veya sözle anlatılıyormuş gibi tezahür eder.
Bütün yüksek bilgiler, vazifeliler tarafından bu şekilde bildirilmiş olan aynı menşe'li bilgilerdir. Bunun böyle oluşunun sebebi vardır. Şayet tekâmülle ilgili en yüksek bilgiler, medyomlar vasıtasıyle verilen bilgiler olsaydı ve vazifeli bedensizler, medyomlara, bilmedikleri şeyleri öğretmeye çalışsaydı; medyomlar hiç bilmedikleri mevzulardaki bilgileri almada zorluk çeker, hattâ maddî tesirler onları bazen çok müşkül vaziyete sokabilirdi.
Bu sebeple, tekâmülde en yüksek rolü oynayacak bilgilerin sahipleri tekâmül yerlerine gönderilmekte ve robotların yardımları ile vazifelerini ifa etmektedirler. Din devrinde bu şekilde verilen birçok bilgilere misal olarak İsa'nın ve Muhammed'in getirdiklerini söyleyebiliriz. Hakikatte Muhammed'e zamanı geldikçe söyleyeceklerini ve yapacaklarını hatırlatan Cebrail[11], bu işle vazifelendirilmiş bir robottur.
Tekâmüle hizmet eden vazifeliler, Tanrının, Mutlak Varlığı ile koruduğu varlıklardır. Bunu böyle söylerken, İsa'nın neden çarmıha gerildiği suali akla gelebilir.. Bunun kısa cevabı; İsa'nın çarmıha gerilirken bile korunduğudur!.. İsa'nın çarmıha gerilişi hakikî bir çarmıha geriliş değildir. Çünkü o, görünüşte çarmıha geriliş, hakikatte ise çarmıhtan korunuş halinde olmuştur. Neden böyle olduğundan ilerde bahsedeceğiz..
Kısaca; tekâmülde esas rolü oynayan bilgiler; vasıtasızdır ve vazifeliler tarafından benimsenmiş bilgilerin vakti gelince, zaman zaman robotlar tarafından hatırlatılması ile verilmiştir.

734.
BİLGİYİ YAŞAMAK

Bir bilgiyi yaşamak, ancak, o bilgiyi yaşayacak değere ulaşmakla mümkündür.

735.
BENİMSETİCİ BİLGİLER'DE ANALİZ VE SENTEZE MİSAL: "ALLAH VE MUTLAK VARLIK"

Dünyadaki mevcut imkânlardan faydalanılarak öğrenilen bilgiler "öğretici bilgiler"dir. Meselâ sağlıklı bir insan, romatizmalı bir hastanın ıstıraplarını, onun halini görerek, şikayetlerini dinleyerek öğrenir fakat o ağrıları tatmadığı için yaşayamaz.. Keza, ahlâk kitaplarında nelerden bahsedildiğini o kitaptan okuyup öğrenenler arasında birçok ahlâksızlar mevcuttur. Kısaca, insan her öğrendiğini hayatına tatbik edemez. Buna rağmen öğretici bilgilerin tekâmülde rolleri mühimdir. Çünkü insanların bir fikri kendilerine mâledip benimseyebilmeleri için evvelâ onu öğrenmeleri lüzumludur. Öğrenilmemiş bir bilginin benimsenemiyeceği gayet tabiîdir.
Fakat manevî menşe'li, tekâmüle yardım gayesi ile verilen bilgilerde, ön plânda göz önünde tutulan, o bilgiyi öğretmek değil "benimsetmek"tir. Bunun içinde benimsetici bilgilerin verilişleri, öğretici bilgilerin verilişlerine benzemez. Öğretici bilgiler, öğretilmek istenen konuyu ne kadar iyi izah edebiliyorsa o kadar değerlidirler. Benimsetici bilgilerde ise, sırf benimsenmesi istenen konuları daha iyi benimsetmek için, ekseri, söylenmesi gerekenlerin hepsi birden söylenmez.

Evvelâ bir kısım verilir. Bu ekserî bileşik bir bilgidir. Bilgiyi alan onu öğrenir, belki de en doğruyu okuyup öğrendiğini zanneder. Fakat aynı konu hakkında ilerde verilen bilgiler, öğrenildiği zannedilen ilk bilgilerin öğrenilmemiş olduğunu ortaya koyarlar. Fakat, o bilgiyi alıp okuyanın yanıldığını anlayabilmesi için, her iki bilgi üzerinde de durması, düşünmesi, kısaca, mevcut imkânları ile bilgileri değerlendirmeye çalışması gerekir. Ve o bilgiyi alıp okuyan şahıs veya toplumun realitesi göz önünde bulundurularak, aynı konu hakkında verilen bilgiler; tedricen yükseltilir. Ve bu yükselişten de evvelce verilen bilgilerle daha sonra verilenler arasında tabiatıyle farklar meydana gelir.
İşte bilgiler arasında bu şekilde meydana getirilen farklar, fertlere ve toplumlara evvelâ yeni bilgileri yadırgatır, sonradan eski bilgilere karşı bir şüphe uyandırır. Gerek yadırgama, gerek şüphe ve teşevvüşler, o bilgiye karşı duyulan alâkayı arttırır. Ve bu alâka vasıtası ile tekâmüldeki varlıklarla benimsetilmek istenen bilgiler arasında bir irtibat kurulur. Bu süre içinde de o bilgiler üzerine eğilenler lüzumlu olan robot yardımları otomatik olarak alırlar ve sonucunda da, şayet o bilgiler üzerine liyakatle eğilebildilerse, onları benimserler.
İşte tekâmülle ilgili bilgiler, yukarda kısa olarak anlatılan usulle verilir. Bu sebeple de benimsetici bilgiler, öğretici bilgilerden çok büyük değer farkları ile ayrılırlar.
Bilgiler bileşik haldedirler demiştik. Şimdi bileşik haldeki bilgilerin analiz metoduna göre nasıl verildiklerini misallerle izaha çalışacak, bu arada da öğretilmek istenilen bazı şeyleri yine "benimsetme metodu"na uygun olarak izah edeceğiz;

MUTLAK VARLIK HAKKINDA:

Mutlak Varlık, evvelâ;

"Mutlak Varlık, Allahın var olmasını isteyerek kendisine mâlettiği en yüksek değerdir."

denilerek, bileşik halde izah edilmiş; daha sonra verilen bir bilgide de;

"Mutlak Varlık Allahın, kendi arzusundan hâsıl ederek kanun ve plânla tahdit ettiği yüksek değerdir."

denilmiştir. Görülüyor ki, ilk bilgi tam bileşik bir bilgidir[12]. Fakat ikinci bilgide Mutlak Varlığın, analiz metodundan faydalanılarak izahına başlanmasıyla, üzerine eğilinmesi gereken noktalar belirmeye başlamıştır. Bu konuda ve aynı zamanda verilen diğer bir bilgide;

"Tanrının arzu ettiği her şey isteğine uygun olarak olur. O'nun arzuları kayda ve şarta bağlı değildir. Fakat istediği takdirde O, kendi arzularını kayda ve şarta bağlayabilir."

denilerek yardımcı bir bilgi verilmiştir ve yine başka bir bilgide;

"Tanrının bir şeyi var etmek istemesi, o şeyin var olması demektir."

denilmiştir. Bir diğer bilgide de;

"Tanrı isterse, var ettiklerini bir zerre bile bırakmamak üzere yok edebilir."

denildikten sonra Tanrı ve Mutlak Varlık hakkında verilen çeşitli bilgilerin üzerlerine eğilenler, kendi liyakatlerine göre bir sentez işlemine girişmek mecburiyetini hisseder ve bu ilk bileşik bilginin analizinden faydalanmak yolunu tutarlar. Bu arada, aşağıdaki bilgiler analizi biraz daha ileriye götürerek açar ve senteze yardımcı olur;

“Allah, Mutlak Kanun esaslarına göre, Mutlak Varlığa halk ettirdiği şeyleri de halk eden kudrettir.”
“Tanrı, varolmasını istediklerini, Mutlak Kanun esaslarına uygun olarak halk eder, geliştirir, değiştirir, tekâmül ettirir. Buna; Tanrı, var etmek istediklerini Mutlak Kanun esaslarına uygun olarak halk eder, geliştirir, değiştirir, tekâmül ettirir de denilebilir.”
“Mutlak Varlık Tanrı değildir, fakat onu Tanrıdan ayrı olarak düşünmek doğru olmaz. O; Tanrının, iradesi ile Mutlak Kanun ve Plânla tahdit ettiği bir arzusudur. Vazifesi; Tanrının isteklerini, Kanun ve Plânına uygun olarak gerçekleştirmektir.”
“Mutlak Varlığa; Tanrının kendi yüksek ve izahı imkânsız değerinden robotlaştırarak Kanun ve Plâna bağladığı değerdir de denilebilir.”
“Allah, sizce idrak edilebilecek her şeyi, ilk var ettiği Mutlak Varlığın Kanununa göre Mutlak Plânla idare eder.”

denilmiştir. Bütün bu analizlerden sonra, bir başka tebliğde de;

“Mutlak Varlık; Tanrının kendi Kanun ve Plânı ile tahdit ettiği icraatını izaha yarayan bir mefhumdur.”

denilmiş ve daha sonra söylenecekler için analiz metoduyla açıklananların sentezine, yani bu analiz bilgiler arasındaki bağları bulup, onları birbirlerine bağlayarak sonuçlar elde etmeye yol açılmıştır.
Bu bilgilerden sonra Tanrı ve Mutlak Varlık hakkındaki bilgiler üzerinde düşünülünce bazı noktalar aydınlanır; buna karşılık birçok da sualler ortaya çıkar. Çünkü benimsetici bilgiler, sualler oluşmasını sağlayarak ilgilileri kendilerine bağlar.
Yukarıdaki Tanrı ve Mutlak Varlık hakkındaki bilgilerden çıkan esas neticeler şunlardır:

1. Tanrının, Mutlak Varlığın çok üzerinde, izah edilmesine imkân olmayan bir varlık oluşu..
2. Mutlak Varlığın, Tanrının arzusundan hâsıl olduğu..
3. Bir şeyin var olması için o şeyin arzu edilmiş olması kanunu.. Bunun için de var olacağı var edecek olan daha üstün bir kudretin mevcut olduğu, bu kudrete de Tanrı denildiği..

hakikatleri ortaya çıkar ve bir an için Tanrı ve Mutlak Varlık hakkında en yüksek bilgilerin alındığı tahmin edilir. Fakat her bilgiden daha üstün bilgi mevcuttur!
Zaman geçer ve artık Mutlak Varlığın, Tanrının bir robotu olduğuna ve Tanrı’nın her şeyi arzusu ile ona var ettirdiğine inanılmışken şöyle bir tebliğ alınır;
“Mutlak Varlığa, izah için, Tanrının robotu denilmektedir fakat onda Tanrının arzusu mevcuttur. Bu sebeple onu Mutlak Varlık emrindeki robotlarla bir tutmamak, hattâ robot derken bu deyişin hatalı ve eksik olduğunu bilmek gerekir.”[13]

Görülüyor ki, bilgilerde analizden sonra kudretli bir senteze giriliyor ve başlangıçta tamamen Tanrıdan uzaklaştırılarak izah edilen Mutlak Varlık, tekrar sentezle O’na yaklaştırılıyor ve bu şekilde liyakatlere göre bilgi benimsetmek imkânı sağlanıyor.
Bütün bu analiz ve sentezlerden elde edilebilecek sonuç; Tanrının, Mutlak Varlığın çok üzerinde bir değer oluşu, Mutlak Varlığı arzu ederek halk ettiği ve ona Mutlak Kanunu tatbik edecek değeri kendi değerinden bahşettiği’dir.
Mutlak Varlık mevcut bütün varlıkları Tanrının kontrolü altında bu değerle idare eder. Mutlak Kanuna Tekâmüldeki varlıklar da dahil mevcut olan[14] her şey tâbidir. Tekâmüldeki varlıkları robotlardan ayıran şey, Tanrının onlara liyakatleri ile tekâmül etme imkânını vermiş olmasıdır.

MUTLAK ARZU

Dünyanın bulunduğu kâinatın esas robot unsuru olan maddenin menşe'i de Mutlak Varlığın ruhu olan Mutlak Arzudur.
Tekâmüldeki varlıklara ise Tanrı, kendi değerinden bahşetmiş ve onlara liyakatleri ile tekâmül edebilme imkânlarını vermiştir.

737.
DİN DEVRİ

Mutlak Varlık hakkında şu âna kadar verilen bilgileri tetkik ederseniz, şu sonucu elde edersiniz: Mutlak Varlık, din devri boyunca Tanrı zannedilmiştir. Din devri, Tek Allah prensibine dayanan birçok dinlerden meydana gelmiştir ki; aslında bütün dinlerdeki bilgiler, analiz ve sentez metodlarına uygun olarak verilen benimsetici bilgilerdir ve bütün bu bilgiler "birçok dinler" halinde tezahür etmesine rağmen aslında; muhtelif tekâmül safhaları gösteren tek bir dindir.

738.
BENİMSETİCİ METOD

İlkel dinlerde de tıpkı Şuurlu Tekâmül bilgilerinde olduğu gibi, benimsetici metod olan analiz-sentez metodundan faydalanılmıştır; ve yine aynı usulle beşeriyet din devri'ne hazırlanmıştır.

739.
DİN DEVRİ

Din devri, "Allahın en üstün değer olduğunu, her şeyin O'nun tarafından halk olunduğunu" idrakla başlar. O'nun eşi olmadığını izah için de "Allah birdir" denmiştir.
Halbuki realiteler daha yükselince, Allahın değerini de daha üstün idrak edebilmek imkânları doğmuş ve yine din devrinde olduğu gibi Allahın en üstün değere sahip olduğu açıklanmak istenmiş; fakat bu sefer "Allah birdir" demek o realiteleri tatmin edemiyecek bir izah olduğundan, Allahın değeri "anlatılması imkânsız yükseklik" olarak izaha çalışılmıştır.
Burada gaye bakımından Allaha "birdir" demekle, "Allahın değeri, bir denilerek bile tahdit olunamaz" demek arasında hiçbir fark olmadığını belirtmek istiyoruz. Nitekim biz bir zamanlar dünyaya "Allah birdir" diye bilgi verirken doğru söylemiş olduğumuzu ve şimdi de O'nun birin üzerindeki değerini izah ederken yine doğru söylediğimizi izah etmiş oluyoruz. Şu halde, birbirine karşıt olan her iki bilgi de doğru olabiliyor.
İşte muhtelif zamanlarda indirilen bilgiler, zamanın realite ölçüsüne vurulursa; gerek din devrinde, gerekse daha önceki devirlerde verilen bütün bilgilerin doğru oldukları ortaya çıkar. Bu nokta, Şuurlu Tekâmül'de üzerinde durulması gereken ve üzerinde çok durulacak olan bir noktadır.
Ancak bu şekilde ilim yolu ile elde edilen ve tekâmül etmez zannedilen kanunlar tekâmül ettirilebilecektir. Kanunların tekâmül etmesi ise Şuurlu Tekâmül metodlarına dayandırılacak olan hakikî ilmin temeli olacaktır. Çünkü gerçek ilmi, eski realitelerden doğan kanunlar üzerine inşa etmek mümkün değildir. Çünkü onların çoğunda taassup bulunmaktadır. Her şeyin seyyal olduğu, tekâmül eden bir sistemde ilmin de tekâmül esasları üzerine şuurla oturtulması gerekir.
Tek Allah prensibine dayalı dinler, aslında birçok tekâmül safhaları arzeden bir tek dindir. Ve bu dinin tekâmülü devamınca birçok peygamberler vazife almışlardır. Tek Allah prensibine dayalı dinlerin, İsa ve Muhammed'in getirdikleri ile dinlerin zirvesine ulaştığından ve İslamiyetin Şuurlu İnanca geçiş

köprüsü vazifesi gördüğünden bahsetmiştik. Gerçi Kur'ân'da da Allahın bir olduğundan bahsolunur fakat bu, "birin hudutlarını zorlayan" bir izahtır.
İşte beşeriyet, indirilen bütün bu bilgilerle yepyeni şüphe ve teşevvüşler hâsıl olana kadar başbaşa bırakılmış ve Şuurlu Tekâmüle zemin hazırlanmıştır. Şuurlu Tekâmül, din devrinden kesin özellikleri ile ayrılmasına rağmen ona, din devrinin devamı gözü ile de bakılabilir. Çünkü şu anda yazılmakta olan kitabın ilk tohumları din devrinde atılmıştı. Bu yazılanlar ise Kur'ân'ın devamından başka bir şey değildir. Kur'ân ise İncil'in[15] devamıdır ve bu böylece devam eder gider.
İşte ilk insandan bu yana beşeriyet, birbirine ekli halkalar gibi bir bilgi zincirinden faydalanarak daima daha yüksek bilgilere doğru tekâmül etmiş ve edecektir.

740.
MUTLAK VARLIK

Mutlak Varlık, hakkında yazdırılan bütün bilgiler gözden geçirilirse, önce; Mutlak Varlığın Allahtan tamamen ayrılarak izah edildiği görülür. İlk bilgilerde o sadece Allahın bir icra vasıtası olarak gösterilmiştir. Fakat bilgiler yükseldikçe tekrar senteze geçilmiş ve Mutlak Varlık Tanrıya yavaş yavaş yaklaştırılmış ve nihayet Tanrının Arzusu, Tanrıdan Mutlak Varlığa uzanan bir köprü gibi gösterilmiştir. İşte bu "Mutlak Arzu" izahından sonra bilgiler biraz daha yükseltilmiş ve Mutlak Varlığı idare edenin Tanrının mutlaklıkla sınırladığı Arzusu, olduğu açıklanmıştır. Bunun açıklanması ile de; Mutlak Varlığın sadece, mevcut olan her şeyi idare eden bir robot olmadığı, mevcut olan her şeyin de Mutlak Varlığa dahil olduğu ve Mutlak Varlık tarafından Mutlak Arzu ile (ki buna Mutlak irade de denecektir) idare olunduğu izah edilmiştir. Ancak bundan sonra; "Mutlak Varlık; Tanrının idaresini ve mevcut robotlu ve robotlarla ilgili her şeyi ihtiva eder" diyebilmek için lüzumlu zemin hazırlanmıştır.

741.
YAPILMAMASI GEREKENİ YAPAN DEĞERLİ VARLIKLAR

Şuurlu Tekâmül, insanı, alışıldığından daha değişik tarzda değerlendirir. Bir varlık var edildiği andan, en son yaşadığı âna kadar kazandığı değerleri kendine mâletmiştir. Bu değer onun malıdır ve daima onun olacaktır. Buna, varlıkların liyakatle kendilerine mâlettikleri değer de denir.
Bir de, bir varlığın bulunduğu muhite uygun değeri mevcuttur. Meselâ, dünyaya gelmeden evvel çok değerlenmiş bir varlık gerçek değerini, tekâmül plânı icabı, dünyada tezahür ettirmeye imkân bulamaz veya beklenen liyakati gösteremez ve bu hal değersiz tezahür etmesine sebep olur[16].
Birçok liyakatli hayatlardan sonra, son dünya hayatında liyakatsizlik gösterenler vardır. Hattâ bazıları karşılaştıkları hâdiseler karşısında yapmamaları gereken şeyleri yaparlar ve aslî değerlerine hiç yakışmayan fena insan damgasını dünya hayatları boyunca taşımak mecburiyetinde kalırlar.
Böyleleri eski kazanabildikleri değerlere, fena insan damgasını yedikten sonra da sahiptirler. Fakat aynı zamanda da yapmamaları gerekeni yaptıkları için ahirette bunun hesabını yine kendi kendilerine vermek zorundadırlar. Yapılmaması gereken bir şeyi yapan varlık ne kadar aslî değere sahipse işlediği hatanın veya günahın ceza olarak tezahür eden karşılığı da o kadar azap verici olur.
Çünkü varlıklar değerlerinin yüksekliği oranında kendilerini suçlu bulurlar. Bunun için değerli varlıkların işledikleri suçların karşılığı daha ağır olur.

742.
TEKÂMÜLE YARDIMCI VAZİFELİ

Tekâmüle yardımcı olarak dünyaya bilgi ile yüklü gelenler vardır ki bunlar, bugüne kadar tekâmüldeki rollerinin menşe'ini bilmeden vazifelerini yapmışlardır. Bu gibiler de tıpkı şuurlu vazifeliler gibi, evvelâ

dünyaya intibak eder ve bilgilerini tezahür ettirebilecek bir hazırlık devresinden sonra tekâmüldeki rollerini oynarlar.
Bu rol çoğunlukla, son yaşanmakta olan hayatta kazanılmış bilgilerden hâsıl oluyor izlenimini verir fakat aslında onlar vazifeli ve bilgili olarak dünyaya gelmişlerdir.
Ekserî filozoflar, âlimler, mucitler, dünyaya açıklayacakları bilgilerle gelmişler ve bu bilgilerini otomatik olarak dünya hayatına intibak ettirdikten sonra vazifelerini yapmışlardır.

743.
ROBOTLARIN DEĞERLERİ

Robotları değerlendiren Tanrının iradesidir. O, robotların, vazifelerinin icab ettirdiği hali almalarını sağlar. Bu sebeple robotların, görmekte oldukları vazifelerle değerleri ölçülür.

744.
TANRIYA "EN YAKIN" OLAN DEĞERLER VE TEKÂMÜLÜN UZANDIĞI YÜKSEKLİK

Tekâmüle sevk edilen varlıklar Tanrının Arzusu üzerine var olmuşlardır. Mutlak Varlığı da var eden aynı Arzu'dur. Şu halde tekâmüle sevk olunan değerlerle, Mutlak Varlığı var eden; aynı arzu, aynı iradedir. Mutlak Varlığı var eden Arzu, Mutlak Nizamın olmasına âmil olandır. Robotlar ise Tanrının Mutlak Varlığı ve onun Kanun ve Nizamına tâbi olarak var edilmişlerdir. Şimdi sonuca geçelim:

I. Mutlak Varlığın ve tekâmüldeki varlıkların halk oluşlarının âmili ve menşe'i aynıdır. Menşe' Tanrıdır. Âmil ise Tanrının Arzusudur ki, buna Tanrının iradesi de denir.
II. Robot varlıkların var oluşlarının âmili, Tanrıdan Mutlak Varlığa mâlettirilen Tanrının arzusudur ki buna (Mutlak Varlıkla hudutlu olduğu için) Mutlak Arzu denecektir. Ona "Tanrı Arzusu" denemez çünkü o Tanrının Arzusu, sonucunda var olan Mutlak Varlığın sınırları ile hudutludur. Tanrı Arzusu için ise böyle bir sınır mevcut değildir.
Yukarki izah; var olan her şeyi izah eden en yüksek bilgidir.
Şu halde; Mutlak Varlık ve tekâmüldeki varlıklar, Tanrının hiçbir surette hudutlandırılmasına imkân olmayan "Arzu" ve "İrade"sinden var edilmişlerdir. Robotlar ise, Tanrının Arzusu ile var olan Mutlak Varlığın hudutları ile sınırlanmış, Mutlak irade ile var edilmişlerdir. Mutlak İrade, Tanrının Mutlak Kanununun Nizamı ile sınırladığı arzusudur.
Bu duruma göre; halk edilişte Tanrıya en yakın olanlar O'nun tekâmüle sevk ettiği varlıklar ve bu varlıkların tekâmülleri için koyduğu Mutlak Nizamın ruhudur. Robotlar ise Mutlak Varlık imkânları dahilinde var edilmişlerdir.
Tanrıya en yakın olan değerler, tekâmüle sevk olunan varlıklar ve Mutlak Varlığın ruhunu teşkil eden Tanrının Arzusudur dedik. Fakat tekâmüle sevk olunan değerler, Tanrıya Mutlak Varlıktan daha yakındır. Mutlak Varlık da tekâmüle sevk olunan varlıklar kadar Tanrıya yakın görünmesine rağmen onlar kadar yakın değildir. Sebebi ise;
"Tekâmüldeki varlıkların âmili Tanrının Arzusu'dur."
"Mutlak Varlığın âmili de Tanrının Arzusu'dur. Fakat Tanrının Arzusu, Mutlak Arzu haline dönüştürülerek hudutlandırıldıktan sonra Mutlak Varlığa mâledilmiştir. Bu arzu Mutlak Varlıkta, Mutlak Arzu olarak tezahür eder."
Tekâmüldeki varlıkların var edilişlerinin gaye değeri, Mutlak Varlığın var edilmesindeki gaye değerinden daha yüksektir. Tekâmüle sevk edilen varlıkların halk edilişleri esastır.
Şu halde; Tanrıya en yakın varlık, tekâmüle sevk olunan varlıklar'dır. Mutlak Nizam, tekâmüldeki varlıkları tekâmül ettirmek gayesi ile vücuda getirilmiş, izahı imkânsız bir "robot teşkilâtı"dır ki; Tekâmüldeki varlıklar, tekâmülleri süresince Mutlak Kanunun hudutlarını aşamazlar. Fakat

tekâmüldeki varlıklar, tekâmül ederek Mutlak Varlık hudutlarını dahi aşabilmek imkânlarına maliktirler.
Bu değere liyakatleri ile erişebilen varlıklar, tam bir serbestî ile hudutsuzluğa kavuşan, izahı imkânsız değerdeki varlıklardır. Fakat Tanrı; onların üzerinde olanların dahi değerinin katresini tasavvur edemeyecekleri, hiçbir surette değerlendirilmesine imkân olmayandır.
İşte Mutlak Varlığın üzerine çıkabilecek liyakati gösteren varlıklar, Mutlak Varlığın idaresini alarak onu şuurlandıracak varlıklardır. Fakat liyakatleri ile yükselen varlıkların, Mutlak Varlığın idaresini alarak onu şuurlandırmaları tekâmülde bir son değildir! Çünkü onlar "daima" tekâmül edebilmek imkânlarına maliktirler.. Fakat; onların, Tanrının değerini takdir edebilecekleri bir yükseklik mevcut değildir!! Ne kadar yükselirlerse yükselsinler, yine de Tanrının değerinin katresini idrak etmekten aciz olacaklar ve kendilerini o izahı imkânsız değer karşısında aciz hissedebildikleri oranda yükseleceklerdir.

745.
MADDE

Maddenin, tekâmüle yardımcı değerlerin kabalaşmasından nasıl hâsıl olduğunu soranlara; ufacık elektronların yan yana gelmelerinden dünyadaki en ağır ve en katı cisimlerin nasıl hâsıl olduklarını sor!.

746.
ALLAH

İnsanlar, ancak tekâmül ederek Allahı zannettiklerinden üstün bulabilirler.

747.
HER ŞEYİN SEYYAL OLDUĞU NİZAMDA BİLİM..

Pozitif bilim, bilimsel araştırma metodlarına dayanır. Sonucunda kanunlar ortaya çıkar ve bu kanunların yanlışlıkları, bilimsel metodlarla ispatlanıncaya kadar yüzde yüze doğru olduğuna inanılarak hüküm sürerler. Kısaca; yanlış bir kanunun değişmesi, tesadüfe bırakılmıştır.
Fakat Şuurlu İnanç'ta her kanuna, tekâmül edebilecek gözüyle bakmak, hattâ bu kanunların dayalı olduğu sistemlerin de realitelerle birlikte yükselebileceğine önceden kabul etmek, "bilimsel taassup"tan uzaklaştırır. Bu ise hakikî ilme adım atılması için lüzumlu olan bir şeydir.
Her şeyin seyyal olduğu bir varlıkta; o varlığı izaha ve o varlıktan faydalanmaya yarayan bilimin[17] de, mensubu olduğu seyyal ve tekâmül eden varlığa[18] benzemesi lüzumludur. Bunun için de, bilimde seyyaliyeti ve tekâmülü kabul etmek şarttır!. Çünkü, kanunlar da dahil her şey seyyaldir ve tekâmül eder.

748.
MUTLAK VARLIK VE TEKÂMÜLE SEVK EDİLEN DEĞERLER HAKKINDA BİR MİSÂL

Bir sürü çocuğa malik olmak isteyen bir aileyi; bu çocukların nasıl yetişeceğini, daha onlara malik olmayı aklından geçirirken düşünüp temine hazırlandığını; ve onları hayata atılırlarken geliştirecek imkânları da hazırladığını; lüzumlu okulları; bu okullardaki sınıfları ve dinlenme yerlerini.. kısaca her şeyi, hattâ zaman zaman tatilde istirahat etmelerini dahi mükemmel bir şekilde plânladığını düşünün..

Şimdi bu ailenin arzusu, tekâmül eden evlâtlara malik olmaktır ki; işte Tanrının arzu ederek, kendi varlığından değerler bahşederek halk ettiği varlıklar bu çocuklara benzerler. Bu çocukların var edilerek yetişmeleri gaye ve onları yetiştirmek için yapılan her şey ise, sırf onların iyi yetişebilmeleri için birer vasıtadırlar. Ve ailenin çocuklara malik olmak istemesi ve onların iyi yetişmelerini arzu etmeleri de ailenin "sevgiden" hâsıl olan arzusudur.
Yani ailede birçok çocuğa malik olabilmek arzusu, evvelâ çocuk sevgisinden hâsıl olmuştur. Sevgiden hâsıl olan bu arzu sonucunda birçok çocuklara malik olunmuş ve bu çocukların iyi yetişebilmeleri istenmiş; bu sebeple de aile, evlâtlarının tekâmül edebileceği bir zemin hazırlamıştır. Burada, aile; hiçbir şeye benzetilmemesi gereken izahı imkânsız değerdir. Çocuklar; sevilen, sevildikleri için de var olmaları arzu edilen; tekâmüldeki varlıklardır.
Bu çocukların dünyada doğumundan ölümlerine kadar; nasıl ve nerede doğacaklarını, nasıl yetişip ne gibi okullarda okuyacaklarını, hangi usuller tatbik edilerek ahlaken geliştirileceklerini, hattâ nasıl ölüp nerelere gömüleceklerini bir plânla tesbit eden ailenin, bu plânı, kendi "kanun" denen fikir ve düşüncelerine dayanmaktadır ve bunu tatbik etmek için de, bizzat kendi bilgi ve enerjilerini kullanmışlardır.
İşte bu bilgi ve enerji; Tanrının, Mutlak Varlığı var eden arzusuna ve iradesine benzetilebilir. Bu arzu ve irade ile, kanun ve plâna göre inşa edilen Mutlak Varlık da, çocukların yetişmesi için lüzumlu olan her şeyi temin eden ailenin, bizzat aile tarafından korunan okullarına, sınıflarına, oyuncaklarına benzetilebilir.
Yukardaki misalli izahla anlatılmak istenen şudur:
Tanrı, yüksek gayelerle; liyakatleri ile tekâmül edecek varlıklar halk etmek istemiştir. Onların yükselebilmeleri için de bir muhit hazırlamayı arzu etmiş ve bu arzu sonucu, kanun ve plânı ile birlikte Mutlak Varlık var olmuştur.
Şu halde gaye, sevilerek var edilen ve tekâmüle sevk edilen varlıklardır. Mutlak Varlık ise onların yetişip gelişmelerini ve ilerde büyük işler başarabilmeleri için değerlenebilmelerini temin eden bir vasıtadır. İşte madde de dahil bütün robotlar, izahı imkânsız mükemmeliyette bir vasıta olan Mutlak Varlık tarafından var olunurlar.
Hiç şüphesiz ki, Mutlak Varlığa robotları var edecek değeri veren; Mutlak Varlığı ve tekâmüldeki varlıkları var eden, Tanrının Arzusu'dur.

749.
EN YÜKSEK ZANNEDİLEN BİLGİDEN DAHA ÜSTÜNLERİ VARDIR

Bu bilgiler; en yüksek zannedilen bilgiden de muhakkak daha üstünlerinin bulunduğunu ve bilimsel araştırma metodlarının da daima tekâmül edeceğini bildirmekle; tekâmülle erişilebilecek çok yüksek değerleri ihtiva etmekle, bütün bilgilerden ayrılır.
Ruhunda mevcut olan, sonsuzluklarla bile ifade edilemiyecek değeri, okuyarak benimseyebilecek varlıklara, hiçbir vasıtaya lüzum kalmadan idrak ettiren bilgilerdir.
Bilgilerimiz, şüpheye düşülmeden idrak edilecek değerdedir. Böyle olduğu için de kendi değerini yine kendi belirten bilgilerdir. Bütün erişilebilinecek tekâmül merhalelerini, tekâmülün sonsuzluğunu izah ederek açıklayan bilgiler ise vasıtasız olarak, Tanrının arzu ve iradesi ile verilmektedir. Dünya tekâmül edecek, daha üstün bilgiler inecektir. Fakat O üstün bilgilerin yerleri, daima bu bilgilerle çizilen ve sonsuzlukları aşan hudutlar dahilinde olacaktır.
İlerde, bu kitaptaki bazı bahislerden daha üstün bilgi ve metodların inmesine rağmen bu bilgiler; sonsuzluklarıyla ifade ettiği tekâmül hudutları gibi, sonsuzluk vasfından bir şey kaybetmiyecektir.

750.
BU BİLGİLER..

Bu bilgiler, “daima benden üstünleri gelecek” demekle sonsuz değere yükselen bilgilerdir. Çünkü ilerde gelecek üstün bilgilerin değerleri, bu bilgilerle çizilen sonsuzluk hudutlarının ötesine asla geçemiyecektir.

751.
İNANÇ DEVRİ

İnanç devri, iman devridir. İmana ise ancak; bilgi, şuur ve liyakatle yükselinir.

752.
BİLGİDE EN YÜKSEK MERTEBE

Kuvvetlerine güvenenler, bundan dolayı da gururlanarak her şeyi cılız görmeye başlayanlar, karşılarında, er geç kudretsizliklerini kendilerine tanıtacak hâdiselerle karşılaşırlar.
Bilgilerine güvenenler ve en üstün bilgiyi kendilerinin zannedenler, er geç daha üstün bilgilerin mevcudiyetini hissedip, bilgisizliklerini idrak zorunda kalırlar.
Bilgide en yüksek mertebe, hiçbir şey bilmediğini idraktir. Bu mertebeye ancak, hayatlar boyu bilgi edinmekle erişilir. Çünkü “varlığındaki bütün meçhulleri çözülmüş” hiçbir şey yoktur. Bilinenler ise, başı ve sonu meçhuller içersinde kaybolan, sonsuz uzunluktaki bir şeridin ufacık bir parçasına benzer. Bu ufacık parça ise etrafını saran meçhuller arasında kaybolurcasına ufaldıkça ufalır.
İşte en bilgili insan, meçhuller içinde küçüldükçe küçülen bu parçayı, küçük bir miktar idrak edebilen ve samimiyetle “ben hiçbir şey bilmiyorum” diyebilendir. Hakikatte de bu böyledir. Her bilindiği zannedilen şey meçhullerle doludur. Gününüze kadar sırrına erişilebilmiş bir zerre dahi yoktur.

753.
OTORİTE

Ömrü en uzun sürecek otoriteler; bilgi, sevgi ve liyakata dayandırılanlardır. Zor, korku veya menfaat üzerine kurulanlar ise pek kısa ömürlüdürler.

754.
KUR’ÂN

Artık arada söylenenleri bir tarafa bırakarak Kur’ân’ı elinize alınız. Eski realitelerin tesirlerine kapılmadan, bilgi ve liyakatinizle onu anlamaya çalışınız. Biliniz ki, şuurla tekâmül edilebilinmesi için ilk adım, onun getirdiği mantıkla atılmıştır.

755.
SAYGI-HUZUR-SAADET

Tanrıya ve O’nun yolunda çalışanlara saygı göstermek, tekâmül yolunda ilerlemenin delilidir[19]. Tanrıya saygıda kusur etmemeye dikkat edip gayret sarfedenler, O’nun yolunda huzurla ilerleyebilme imkânlarına sahip olurlar ki; buna kısaca, saadet denir.

756.
MAKBUL OTORİTE

Tanrı indinde makbul olan otorite; karşılıklı sevgiye ve likayate dayanan, böyle olduğu için de hürmet telkin eden otoritedir.

757.
LİDER

Dünya zaman zaman değersizlerin lider olarak denendikleri bir yer gibi gözükür. Tekâmül yolunda vazifeli olanlar, liderlik vasfını ancak değerle kazanabilirler. O vasfı muhafaza edebilmek için de zorunlu olan; liyakat, bilgi ve ahlâktır.

758.
İLİM

İlim, bilinmeyenler içersindeki bilinenleri, özel metodları ile bulmaya çalışır. Bilindiği zannedilenlerse mutlak surette bilinmeyenler ihtiva ederler.

759.
EN BASİT'İN BASİTLERİ

Madde kâinatında "maddî imkânlarla" basiti[20] tesbit edilebilecek hiçbir varlık yoktur. Tesbit edilebilen en basit varlıklarda bile, mevcut maddî imkânlarla ölçülüp değerlendirilemiyecek değerler mevcuttur.

760.
BASİT MADDE

En basit madde bile, bileşik halindedir..

761.
BASİTLERİN SONSUZLUĞU
Varlığında, tesbit edilenlerden başka bir şey bulunmayan madde yoktur.

762.
TAM ANLAMIYLA BİLMEK

Robot kâinatlardaki varlıkları, robotların sınırladığı imkânlarla ne tamamen anlamaya, ne de onların bütün sırlarına vâkıf olmaya imkân vardır. Bu sebeple de hiçbir şeyi tam anlamıyla bilmeye imkân yoktur.
İşte bu bilgiler; maddî tesirlerle sınırlı olan bilimsel araştırma metodlarını, (yine o metodlardan faydalanarak) bilinmeyenlere ışık tutacak hale dönüştürecek bilgilerdir.

763.
MEÇHULLER VE BİLİNENLER

Meçhuller[21] eksilmezler fakat tekâmülle, bilinenler artarlar. Bilinenlerin artmasına rağmen meçhullerin eksilmeyişinin sebebi; bütün meçhulleri, mevcut imkânlarla değerlendirmeye imkân olmayışıdır.

Artan “bilinenler”de (ki bunlara hakikatte; bazı tarafları bilinen meçhuller demek daha doğrudur) ise, mevcut imkânlarla değerlendirilebilen taraflar vardır.

764.
MEÇHULLER VE BİLİNENLER

Bir meçhuldeki, bilimsel metodlarla aydınlandığı zannedilen “bilinenler” de meçhuller ihtiva ederler. Bilimsel taassubun önlenmesi ancak; hiçbir şeyin “mevcut bilim metodlarıyla” tam anlamıyla bilinir hale gelemiyeceğinin idrakiyle mümkün olacaktır.

765.
BİLİMİN GELİŞEBİLME ŞARTI

Maddenin sınırlandırışı altındaki bilimsel metodlarla sadece sınırlı bir yolun alınabileceğini bilmek; bunun ötesine gitmenin, ancak “bilimsel metodları, yüksek manevî bilgilerle desteklemek” yoluyla mümkün olabileceğine inanmak; bilimin gelişmesini mümkün kılar!. Bu ise, bilimsel taassubun kalkması ile mümkündür. Çünkü hiçbir zaman yanyana bulunmaması gereken iki şey, bilim ve taassuptur.

766.
ÖĞRETİCİ VE BENİMSETİCİ BİLGİLER:
VAZİFE İÇİN GETİRİLEN BİLGİ VE VAZİFELER

Bilgi her şeydir. Çünkü her şeydendir, her şeydedir. Bilgileri:
a) Öğretici bilgiler,
b) Benimsetici bilgiler;
olarak ikiye ayırarak tetkik ve sınıflandırmak mümkündür.
Bilginin verilme gayesi ise; hiç şüphesiz ki, dünyada her olup bitenin gayesi gibi tekâmül’dür.

ÖĞRETİCİ BİLGİLER

Dünyada tekâmül etmekte olan varlıkların kendi bilgi ve liyakatlerine göre plânsız olarak elde ettikleri bilgilerdir. Bunlara “öğretici” denilmesinin sebebi; bir okulda veya herhangi bir konuyu açıklamak gayesi ile yazılan bir kitapta ilk hedefin, dünya imkânlarına göre “öğretmek” olmasıdır.
Çünkü dünya imkânlarına göre, bilgiler ancak öğretici olarak tanzim edilebilirler. Aslında öğrenilmesi hedef tutularak verilen dünya bilgilerinden de gaye, tekâmül ile ilgili hususların benimsenmesidir. Fakat ne bir öğretmen, ne de bir kitap yazarı bilgilerini benimsetmek için değil, ancak tanıtıp öğretmek için açıklar.
Bu sebeple dünyada bugüne kadar verilen bilgilerde daima; o bilgilerin öğretilmesi hedef tutulmuştur. Halbuki asıl gaye, göz önüne alınan hedefin daha ötesindeki benimsetmedir. İşte insanlar bugüne kadar şuurla, öğrenmek ve öğretmek istemişlerdir. Fakat benimsetme işi daima robot yardımlarla yapılmıştır. Çünkü bir bilginin realiteleri yükseltici özelliğe sahip olabilmesi için, o bilginin öğrenilmesi yeterli değildir.
Şayet her öğrenilen bilgi, aynı zamanda benimsenerek benimseyenin varlığına mâledilmiş olsaydı; ahlâk kitaplarında yazılan ahlâk kurallarını öğrenenler arasında tek bir ahlâksıza dahi tesadüf etmek mümkün olmazdı. Veya adam öldürmenin doğru olmadığını öğrenebilmiş bir insanın, herhangi bir tesir altında kalarak adam öldürmeye teşebbüs etmesi imkânsız olurdu.

Bu ve buna benzer misallerdeki gibi, öğretici bilgiler, bir insanın realitesini yükseltmek için yeterli olmamakta, bu sebeple de bu bilgilerin mutlak surette benimsetici hale gelmeleri icab etmektedir. Öğretici bilgiler muhtelif şekillerde benimsenirler. İşte bu, dünyada insanların kontrolleri dışında olan bir iştir. Bu sebeple dünyada önce öğretici mahiyetteki bilgiler yayılır, ve bu bilgileri de, benimsenmesini temin edecek hâdiseler takip ederler. Bunun aksi de olabilir. Önce birçok hâdiseler cereyan eder; bu hâdiseler, ilerde öğretici vasıf taşıyan bilgilerin benimsenmesinde rol oynarlar.

BENİMSETİCİ BİLGİLER

Benimsetici bilgilere gelince; bir bilginin öğretici ve aynı zamanda da benimsetici hassaları haiz olması, çok zor ve halen beşerî imkânların üzerindeki bir iştir. Böyle olmasına rağmen gaye, beşerî bilgilerin de öğreticilikten benimsetici değere yükseltilerek verilmesidir. Bu ise ancak, şuurlu tekâmül dediğimiz "inanç" hakkında vereceğimiz bilgilerle mümkün olacaktır. Bu şekilde beşeriyet, bu tarzı benimseyerek, bilgilerini benzer metodlara dayandırarak (liyakatleri kadarınca) benimsetici bilgiler haline getirebilecektir.

Bir bilginin kolay benimsenebilmesinin en büyük engeli aynı zamanda da yardımcısı; taassuptur! ki bu, ilim de dahil hemen hemen her konuda mevcuttur. Gerçi din devrinde taasuptan tekâmül yolunda faydalanılmıştır. Fakat bugün artık, yavaş yavaş lüzumsuz bir tekâmül faktörü halini alan taasuptan uzaklaşmak zamanı gelmiştir. Şimdi kısaca, din devrinde taassuptan ne şekilde faydalanıldığını izah edelim.

Mutlak Tekâmül Kanununa göre, bir insanın herhangi bir bilgiyi benimseyerek, realitesini yükseltip tekâmül edebilmesi için; onu, hayatına tatbik edecek kadar inanarak, varlığına mâletmiş olması gerekir. İşte din devrinde benimsetici metodlarla verilen bilgiler bu sebeple, evvelâ yadırganmış, sonra da benimsenmişlerdir. Yeni bir bilgiyi yadırgatan; eski bilgiye karşı olan bağlılıktır ki, buna, eski bilginin benimsenmiş olması da denebilir.

Şayet beşeriyet bir bilgiye bu derece inanmasaydı ve daha üstünü gelince de, üstün bilgiye karşı taassupla eskiyi korumaya calışmasaydı; yeni bilgiler benimsenemezlerdi. Eski yeni mücadeleleri beşeriyet kadar eskidir ve beşeriyet kadar eski olan bu mücadelelerde taassup, tekâmüldeki rolünü oynamış ve eskinin savunulmasını sağlamıştır. Eskiyi savunanlarla, yeniyi savunanlar arasında zamanın realitelerine göre vukua gelen mücadeleler, yeninin benimsenmesini sağlamıştır.

İşte bu arada mücadelenin de tekâmüldeki rolünü kısaca izah etmiş bulunuyoruz. Çünkü mücadele; verilmesi, kaybedilmesi istenmiyen bir şey için yapılır ve mücadele konusu olan şey, daha iyi anlaşılır ve benimsenir.

Yukarda öğretici ve benimsetici bilgileri kısa olarak izah ettik. Şimdi de menşe'leri dünya imkânlarının üzeri olan ve tekâmülde mühim rolleri bulunan benimsetici bilgilerin, dünyaya nasıl ve ne vasıtalarla ulaştırıldığını izah edeceğiz.

Dünyada öğrenilenlerin de gayesinin benimsenmek olduğunu söylemiş ve bugüne kadar verilen bilgilerin öğretmek veya tanıtmak gayeleri ile verildiklerinden bahsetmiştik. Halbuki dünyaya bir de maneviyat âlemlerinden muhtelif usullerle bilgiler verilmektedir. Bu bilgilerin verilmelerinin gayesi benimsenmeleri olduğu için, verilişlerinde tatbik edilen sistemler de benimsetici sistemlerdir.

Bu tür bilgileri iki esas kısma ayırarak izah edebiliriz:

I. Medyomlar vasıtası ile dünyaya indirilen bilgiler,

II. Vazifeliler tarafından dünyaya beraberlerinde getirilen bilgiler.

Şimdi bunları ayrı ayrı ele alarak kısaca izah edelim:

I. MEDYOMLAR VASITASI İLE DÜNYAYA İNDİRİLEN BİLGİLER

Bu bilgiler, çeşitli menşe'li ve çeşitli değerlerdeki bilgilerdir. Bunlardan bir kısmı, tekâmüle yardım gayesi ile verilen yüksek menşe'li, öğretici, düşündürücü bilgilerdir ki, benimsenmesi gerekenin benimsenmesinde rol oynarlar.
Medyomlar vasıtası ile dünyaya bildirilen bir kısım bilgiler daha vardır ki bunlar "şaşırtıcı, aldatıcı, hattâ esasa aykırı" bilgilerdir. Bunların verilmesine tarafımızdan müsaade edilmesinin sebebi; o bilgilerin tekâmüle doğrudan doğruya hizmet gayesi ile verilmedikleri halde, tekâmüle dolaylı olarak hizmet etmeleri sebebiyledir. Çünkü benimsenmesi gerekenlerin zaman zaman şüphe ve teşevvüşle karşılanması icab eder. İşte bu tür bilgiler de tekâmülde bu rolü oynarlar.
Medyomlar vasıtasıyla verilen bilgilerin hangilerinin doğrudan tekâmüle hizmet gayesiyle verildiğini ve hangilerinin aldatıcı veya hakikate aykırı olduğunu anlamak bir ihtisas işidir.

II. VAZİFELİLERİN DÜNYAYA BERABERLERİNDE GETİRDİKLERİ BİLGİLER

Şayet dünya yepyeni bir tekâmül devresine giriyorsa, biz bu tekâmül merhalesini ışıklandıracak ana bilgiler'i, o bilgileri benimsemiş vazifeliler göndererek açıklarız. Bunun böyle oluşu, Mutlak Tekâmül Kanunu icaplarındandır. Çünkü madde kâinatındaki dünya, maddî imkânlarla hudutludur. Medyomlar vasıtası ile dünyaya bildirilenlerin evvelâ bu madde çemberinden geçmeleri, sonradan da madde ölçülerine göre ayarlanmaları gerekir.
Görülüyor ki, o bilgiyi veren varlıkla alan arasında bir takım engeller mevcuttur. İşte bu engeller verilen bilgiler üzerinde tesirler icra ederler ve bilgileri çeşitli süzgeçlerden geçirilmiş hale getirirler. Fakat mühim bir tekâmül devresinin temel bilgiler'inin bu türden; insanlarca anlaşılması zor, hattâ imkânsız olan yollardan geçirilerek verilmesinin birçok mahzurları vardır.
Gerçi biz istersek bir bilgiyi değerinden en ufak bir şey kaybetmeksizin birçok yollardan geçirerek dünyadaki vazifeliye ulaştırabiliriz. Fakat bu, Mutlak Tekâmül Kanunun sizce henüz bilinmeyen bazı esaslarına aykırı düşer. Bu sebeple biz, tekâmül merhalelerinin esasları olan bilgilere, bizzat o bilgilerle tekâmül yerlerine gönderilen vazifelileri vasıta ederiz.
Vazifeli vazifesini ifa edebilecek bilgileri daha önceden kendisine mâletmiş, olarak tekâmül yerine "oradaki tekâmüldeki varlıklar" gibi iner. Meselâ bu yerin dünya olduğunu düşünürsek, vazifeliler de insan olarak doğarlar, muhite intibak ederler, ilerdeki vazifeleri için lüzumlu olan tetkik ve gözlemlerle vazifeye hazırlanırlar.
Bir vazifelinin vazifesi, ancak, bulunduğu muhite iyice intibak ettikten sonra başlar. Çünkü bu hal, getirdiği bilgilerle dünya hayatı arasında mevcut olması gereken irtibat için lüzumludur. Vazife zamanı gelince, o vazife ile ilgili vazifeliler plân icabı bir araya gelirler. Çünkü, ana bilgileri taşıyan vazifeliden başka, aynı vazifede vazife görecekler de vardır. Fakat bunlar ekseriya vazife zamanına kadar bir araya gelemezler. Vazife zamanında da bir araya geldikleri zaman, birbirlerini çok eskiden tanıyorlarmış gibi bir hisse kapılırlar ki, bu his yanlış değildir!
Bu vazifeliler gurubunda bulunanların, ilerdeki vazifelerinin icab ettirdiği bir hayatı yaşamış olmaları gerekir. Bu arada da ekseri, vazifeli namzetleri çetin bir imtihan devresi yaşarlar. Hayatlarının vazifeye kadar olan kısmında karşılaştıkları hadiselerle; şuur, irade ve mukavemetlerini arttırmak için karşılaşmışlardır ki, bunlardan çoğu dünya anlayışına göre zor, acı, yorucu, üzücü hâdiselerdir.
Çünkü vazifeli, vazifenin ifası için ne kadar şuurlu olarak dünyaya gelmiş olursa olsun, yine de dünya şartlarına uygun olarak vazife ile ilgili değerleri kazanması gerekir. Bu devreye; vazifelinin değerini madde dünyasına intibak ettirme devresi denilebilir. Vazifeli varlıklar, tekâmül yerlerinde aldıkları vazifelere başlamadan veya başladıktan sonra da değerlenebilirler.
Bu hal, her şeyden evvel vazifelilerin vazife görecekleri tekâmül yerlerine inmeden evvel kendi arzu ettikleri bir haldir. Çünkü tekâmüldeki varlıkların daima daha fazla tekâmül etmek istemeleri en doğal haklarıdır. İşte bu sebeple, vazife görecekleri muhitlerde aynı zamanda denenerek, daha fazla değer kazanabilme imkânlarına malik bulunan vazifeliler, vazifelerine başlamadan evvel uzun ve ekseri ağır

bir denenmeye tabi tutulurlar. Bu arada vazife haklarından mahrum kalma tehlikeleri ile de her an karşı karşıyadırlar.
Denenmelerde muvaffak olamayanlar, vazife safı dışında bırakılırlar veya evvelce düşünülenden daha değersiz vazifelerle vazifelendirilirler. Vazifelilerin vazifeye başladıktan sonra gösterecekleri liyakatsizlikler, onları dünya hayatları boyunca tasavvur edemiyecekleri değer kaybına uğratır. Aksi ise onlara yine tasavvur edemiyecekleri değerleri sağlar.
Bu sebeple, vazife başlamadan evvel liyakatsizlik gösteren bir vazifeli namzetiyle, vazifeye başladıktan sonra liyakatsizlik gösterecek bir vazifelinin kaybedecekleri değerler arasında farklar mevcuttur. Vazifelilere vazifeye hazırlık devrelerinde yapılan yardımlarla, vazifeye başladıktan sonra yapılan yardımlar arasında da farklar vardır.
Vazifeli namzetlerinin hazırlık devrelerinde aldıkları yardımlar, onların ilerdeki vazifeleri icabı takip edecekleri yoldan uzaklaşmamalarını temin içindir. Bu sebeple onlar dünya realitesine göre arzu edilen birçok şeylerden mahrum edilebilirler. Vazifeye başladıktan sonra ise vazifelinin şuuru ve liyakati oranında bu mahrumiyetler azalır. Bu mahrumiyetlerden vazifelilerin tamamen kurtulabilmeleri için, onlarla neden karşılaştıklarını bilmeleri ve o hâdiselerle karşılaştıkları takdirde vazifede hâsıl olacak aksaklıkları tesbit edebilmeleri, şuur, irade ve liyakatleri ile bunlara karşı tedbir alabilmeleri halinde büsbütün ortadan kalkar.
Vazifeliler, kendilerine zor gelen ve kurtulmayı arzu ettikleri hâdiseler üzerine eğilir, sebeplerini liyakatleri ile bulur ve onları vazifelerini aksatmayacak hale getirirlerse; karşılaştıkları talihsizlik, şanssızlık gibi görünen hâdiselerin birer “yardım” olduğunu idrak etmiş ve mahrum bırakıldıkları şeylere malik olabilmek imkânlarını kazanmış olurlar.
Bu hal, bilhassa vazifelilerin hayatlarında kuvvetle beliren bir haldir. Fakat sadece vazifelilerin maruz kaldıkları bir hal değildir. Tekâmüldeki bütün varlıklar, aynı vazifelilerin yapmaları gereken şekilde hareket ederek, tekâmüllerine engel olacak şeyleri tesbit edip, yok edebilirlerse arzu ettikleri şeylere kavuşabilirler. İnsanlar için en güzel arzu; “tekâmüllerine mani olmayacak güzellikleri temennidir. Buna ulaşabilmek ise, liyakatleri oranında kendi ellerindedir.
İşte yukarda izah ettiğimiz şekilde vazifelerine hazırlanan vazifeliler, çok büyük robot yardımlarla ana bilgiler etrafında toplanarak vazifelerini başarırlar. Unutulmaması, hattâ hiç akıldan çıkarılmaması gereken bir husus da; vazifelilerin vazifeleri müddetince karşılaştıkları zorlukların, vazifeleri ile ilgili olduğudur. Bu zorluklar ya bir ikaz, yahutta vazifeyi yürütmek içindir. Vazifeli ise karşı karşıya bulunduğu zorluktan kurtulmak için ne yapması gerektiğini düşünmekle değil; bu zorluktan vazifesi için nasıl faydalanacağını düşünmekle kurtulabilir. Vazifenin zorlaştığı zamanlar, vazifelilerin en büyük yardımlarla takviye edildikleri de hatırdan çıkarılmaması gereken bir noktadır.
Vazifelilerden ve vazifelilerin dünya hayatında takip edecekleri yollardan bahsettikten sonra benimsetici bilgilere dönelim:
Tekâmülde ana rolleri oynayacak en büyük vazifelerde, vazifelinin, vazifesinin gerektirdiği temel bilgilerle tekâmül yerine indiğini söylemiştik. Fakat vazifeli ve bu bilgilerle vazifelenmiş diğer vazifeliler sadece mevcut bilgilerle başbaşa bırakılmazlar. Öncelikle, vazifeli olan, bu bilgilerin hepsini birden hatırlayamaz. Şayet hatırlayabilseydi o zaman o bilgiler öğretici bilgiler halinde tezahür edecek ve benimsetici olma vasfını kaybedeceklerdi.
Bu sebeple vazifeli, kendi varlığına mâlederek vazife göreceği muhite getirdiği bilgileri, icab ettikleri zaman ve benimsetici sisteme uygun olarak hatırlar. Vazifeliye vakti gelince hatırlanması gerekeni hatırlatmakla robotlar vazifelendirilmişlerdir. Fakat ekseri vazifeliler, haklı olarak, kendilerine hatırlatılan bilgileri yepyeni bilgiler zanneder. Çünkü bu hatırlayış, dünya hayatında yaşanmış bir hâdiseyi veya öğrenilmiş bir şeyi hatırlamaya benzemez. Bu yüzden, bugüne kadar vazifeliler, bu bilgilerin bir hatırlanma değil; bir bildirme olduğunu zannetmişlerdir.
Fakat tekâmülde yüksek vazifelerle yüklü olarak vazife görenler, robotlar vasıtası ile yardımlar alabilecekleri gibi, çok yüksek değerlere erişebilmiş vaklıklardan da yardım alırlar.

Vazifelilere vazifeleri devam ettiği sürece bir de izahı imkânsız değerdeki varlıklar yardım ederler. Bunlara ne robot, ne de tekâmüldeki varlık demek doğru olur. Onlar robot değildir; çünkü sonsuz denilebilecek bir serbestîye maliktirler. Fakat bu serbestî onları Mutlak Kanun esaslarından ayırmaz. Hattâ bunun aksi varittir. Bu sonsuz serbestî, Mutlak Kanun ve Plânının izahı imkânsız bir mükemmellikte tatbik edilmesini sağlayan bir sonsuzluktur.
Onlar liyakatleri ile tekâmül etmemişlerdir. Arzu ederlerse tekâmül eden varlıklar halinde tezahür edebilirler, fakat onların arzusu sadece "gereken"dir. Bunlar, Tanrının Arzusu olarak Mutlak Varlıkta, Tanrının izahı imkânsız değerini tezahür ettiren değerlerdir. Bu ise; mevcut bütün robotları var eden, var ettiklerini de tesirleri ve emirleri altında bulunduran demektir. Menşe'leri ise Tanrıdır.
Tanrı onları tekâmüle yardımcı varlıklarla birlikte halk etmiş ve onlardan, tekâmüle yardımcı robotları var etmelerini ve var ettikten sonra da, Tanrının iradesine uygun olarak idare etmelerini istemiştir. İşte robotları var eden varlıklara robot demek bu bakımdan doğru olmaz. Bu sebeple onlara tekâmül ettirici ruh'lar diyeceğiz.
Onlara "melek" de denilebilir; fakat tekâmül icabı bu yüksek varlıkların, melek halinde tezahür ettirdikleri robotlarla karıştırmamak gerekir. Bu en yüksek "Tekâmül Ruhları", akla gelen ve gelmeyen bütün imkânlara maliktirler. Bu sebeple, onları herhangi bir yerde değil, aynı anda bütün tesir sahaları içinde bulmak mümkündür. Hattâ onlar bir taraftan tekâmül yerlerinin birinde herhangi bir varlık olarak tekâmüle hizmet ederlerken, diğer bir tekâmül yerinde de robotlarla bağlanıp[22] aynı vazifeyi görebilir, vazifesi süresince kendi imkânlarını tahdit ederek kendilerini, ne olduklarını hatırlamaz hale getirebilirler.
Özet olarak, akla gelen her vaziyette ve muhtelif yerlerde aynı anda tezahür edebilirler. İşte onların bu hali, tekâmül etmekte olan varlıklar için bir merhale[23] halinde de tezahür eder. Çünkü, tekâmül eden varlıklar da, bu "en yüksek değerdeki ruhlar"ın değerlerine liyakatleri oranında yaklaşabilirler. Hattâ onlardan bazı vazifeleri devir alabilirler. Fakat, bu tekâmül ettirici ruhların vazifeden uzaklaşmaları demek değildir. Çünkü tekâmül var olduğu müddetçe, onlar da var olacak ve Tanrının değerini ebediyen tezahür ettirecek yüksekliklerde vazifelerine devam edeceklerdir. İlerde bu bahise tekrar döneceğiz.
İşte Muhammed'i irşâd eden Cebrail'i, bu tekâmül ettirici yüksek ruhlara misal gösterebiliriz. Hakikatte Muhammed, vazifesinin icab ettirdiği bilgilerle fakat ümmi[24] olarak vazifesine başladı. Çünkü böyle olması gerekiyordu. Yüksek ruh ona sık sık gelerek hem lüzumlu olan bilgileri hatırlamasına vasıta olmuş, hem de gereken bilgileri vermişti. Muhammed'in vazifesi esnasında karşılaştığı, birçoğu zorluklar halinde tezahür eden hâdiseler, hakikatte mucize göstermeden mantığa dayalı olarak yapmaya mecbur olduğu vazifesinin başarılabilmesi için lüzumlu olan hâdiselerdi.
İsa ise "Tekâmüle Yardımcı Ruh" olarak yaşamıştır!. Bu sebepten de Kur'ân'da onun öldürülmediğinden bahsolunmaktadır. Ona Allahın oğlu denilmesinin ve insanlığı teşevvüşe düşürmenin sebebi de; bu bilgilerin açıklanmasına zemin hazırlamak içindi.
Din devrinde dünyaya peygamber olarak her zaman "Tekâmül Ettirici Ruhlar" gelmemiştir. Tekâmül yerlerine gönderilen vazifeliler çoğunlukla, o yerleri iyi tanıyan, liyakatleri ile tekâmül etmiş varlıklardır. Vazifeler de bu varlıklar arasından seçilenlere verilir.

767.
TEKÂMÜLE SEVK OLUNAN DEĞERLER

Kur'ân nasıl din devrini Şuurlu İnanca bağlayan bir bağsa, Tanrının Arzusu halinde tezahür eden ve Mutlak Varlığın var olmasını temin eden değer de; Tanrı ile Mutlak Varlığı arasındaki bağdır. Bu bağın değerini, kudretini ve imkânlarını tasavvur etmeye imkân yoktur. İşte tekâmüldeki ruhlar[25] bu bağdandır. Çünkü onlar Tanrının arzu ve iradeleri ile var olmuşlar ve Mutlak Varlığı var etmek ve idare etmekle vazifelendirilmişlerdir.

768.
HUDUTSUZ TEKÂMÜL

Tanrının kendisinden hassalar vererek, değerlenmelerini arzu ettiği "tekâmüldeki varlıklar", Mutlak Varlık hudutları içersinde tekâmül ederler. Onlar için, tekâmüllerini tahdit eden bir hudut mevcut değildir.
Fakat; bir varlık ne kadar tekâmül ederse etsin, yine de Tanrının izahı imkânsız değerini anlamaya kâdir[26] olamayacaktır. Tanrı her şeyden üstündür; her şeyden ebediyen üstün olacaktır.

769.
SUAL

Şuurlu Tekâmül'de "sual", değerini kaybeden bir tekâmül faktörüdür. Çünkü sual, en çok öğrenmek için sorulur. Şuurlu Tekâmül'de sualleri cevap şeklinde sormak uygundur. Meselâ; "Bu nasıl oluyor?" yerine, "ben bunun böyle olduğunu düşünüyorum, böyle düşünmeme de sebep şudur.." diye düşündüğünü söylemek; şayet hiçbir şey bilmediği bir konu hakkında sual soracaksa, hiç olmazsa "bu nedir?" demeden, onu neden öğrenmek istediğini düşünürse daha iyi olur.
Çünkü insanlar, öğrenmek istedikleri şeyleri en faydalı olacak yönleriyle öğrenerek değer kazanırlar.

770.
MADDE VE CAZİBE[27]

Her şey harekettedir, seyyaldir. Fakat robotun[28], canlının ve şuurlunun hareketleri arasında farklar vardır.
Robotlar sür'atle hareket ederler; dönerler. Fakat bu devirler birbirlerine benzerler. Onlarda ne kendilerinden doğma bir gaye, ne de bilinip alışılandan başka bir hareket beklemek mümkündür.
Ser döner, esîr döner, elektron döner ve bunlar, meydana getirdikleri âtıl görünüşlü cisimlerde de dönerler. Ve henüz daha insanlar bilmezler ki; o âtıl zannedilen kaba görünüşlü cisimler, bu dönüşlerden hâsıl olan enerjiyi şualar halinde yayarlar. Bu yayılan şuada da, dönen esîr sistemleri mevcuttur. İşte, robotları robotça konuşturan bir sessiz lisana benzerler ve bütün robotlar, bu şualarla birbirleri ile irtibata geçerler.
Şayet insanlar hakikatlere daha fazla nüfuz ederek, onları daha iyi görmek imkânlarına malik olabilselerdi; o vakit âtıl zannedilenlerin de yerlerinde kıvrım kıvrım kıvrandıklarını görecekler ve en sert, en ağır cisimlerin bile yüzeylerinde sayısız, muntazam devirlerden hâsıl olan hareketi sezebileceklerdi ki, bu ilerde mümkün olacaktır.
İşte ele alınmadan masanın üzerinde hareketsiz duran kalem; masanın üzerindeyken de âtıl değildi.. Çünkü o, çekirdekleri etrafında milyarlarca elektronun hareket ettiği, her noktasında hareket olan bir robot dünyası, bir robot kâinatıdır.
Kalemdeki bu hareketler sadece kendi bünyesini ilgilendirmez. Üzerinde durduğu yazı masasından ona gelen şualar, ondan da yazı masasına giden şualar vardır. Kalem yazı masasından küçüktür. Bu sebepten, yazı masası onu daha kuvvetle kendine çeker. Çünkü, büyük olan masada daha fazla elektron, dolayısiyle daha fazla atom mevcuttur. Bu atomlar; bünyesinde daha az elektron (dolayısiyle atom) bulunan kalemden daha fazla çekme kuvvetine maliktir. Şu halde masanın eksileri kalemin artılarını, masanın artıları da yine kalemin eksilerini kendilerine çekerler.
Kalemde ve kalem gibi âtıl gözüken fakat hakikatte durdukları yerlerde hareket eden her cismin bünyesinde, "yayımlanan artı ve eksi şualar" arasında bir dengelenme mevcuttur. Bu dengelenme, âtıl zannedilen cisimleri durdukları yerde kendi kendilerine kımıldatmayan kudrettir. Bünyelerindeki

gayet muntazam elektron ve atom hareketleri sebebiyle konuldukları yerlerde uzun süre hareketsiz kalıyorlarmış gibi gözükürler. Maddelerin; bünyelerindeki akıl almaz sür'ati görebilmek ve bünyelerindeki karıncalanmaya benzer muntazam hareketi sezmek, dünya için daha mümkün olmamıştır.

Arz[29], dünyadaki bütün cisimlerin dayanağı olan bir çekme kudretine maliktir. Bu sebeple bütün cisimler onun üzerinde huzurla dururlar. Arzın üzerindeki cisimleri kendine çekişi, kütlesindeki atomları ilgilendiren bir meseleden çok, arz alanını ilgilendiren bir hâdisedir. Çünkü cazibede yüzey alanı kütleden daha büyük rol oynar. Kütlenin rolü ise ikinci derecede ve yüzey alanını destekleyen karakterdedir. Meselâ dış yüzeyi büyük ve arza geniş olarak temas eder şekilde olan cisimleri yerden kaldırmak zordur.

Bir diroliti yerden kaldırırsanız onu yere doğru çeken kudreti farkedersiniz. Bu kudret, tutulan yerden uzak kısımlarında tesirini daha fazla gösterir. Diroliti kolay taşımak ise ancak dar yüzünü arza çevirmekle mümkündür. Buna da sebep dirolitin arza bakan yüzü ile arzın şua alışverişinin mümkün olduğu kadar azaltılmış olmasıdır.

Dünya yüzündeki her cisimde elektron ve atomlar vardır. Bu bakımdan mevcut cisimleri irili ufaklı dünyalara benzetebilirsiniz. Temasta olan iki sistemin birbirleri ile normal şartlar altındaki şua alışverişi, onların dengede ve âtıl bir görünüşte olmalarını sağlar.

Meselâ yere tesbit edilmiş bir çubuk üzerinde bir elmayı, çubuk üzerinde dengede kalacak şekilde geçirin. Elma ile çubuk arasındaki irtibat, elma ile arz yüzeyi arasındaki çekim tesirinden fazla olduğu zaman elma çubuk üzerinde dengede kalır. Elmanın üzerine de bir karınca koyun. Karınca elma üzerinde kolaylıkla dolaşabilir. Çünkü karıncanın bedenindeki elektron ve atom sistemlerinin yayımladıkları şualar, temasta bulunduğu ilk cisim olan elmanın yayımladığı şualardan daha zayıftır. Fakat bu sefer elmanın üzerine karıncayı değil de karınca kadar küçük bir kâğıt parçası koyun. Bu kâğıt parçasının temasta olan yüzeyinin dengesi yer lehine bozulunca derhal yere düşer. Kâğıdın elma üzerinde duramadığı yerde karıncanın durabilmesini; kayaların yuvarlandığı dağlara, insanların tırmanabilmelerine ve yine kayanın yuvarlanacağı merdivenden aşağı inebilmelerine benzetebiliriz. Karınca, yaşayan bir varlıktır ve düşeceğini anladığı şekilde yürümez. Nitekim bir elmanın yüzeyinin her yerinde karınca aynı kolaylıkla yürüyemez. Onu kâğıdın düştüğü yerde durduran, insanı kayanın yuvarlandığı yerde düşürmeyen kudrete benzer.

Kayanın yuvarlandığı yerdeki insan, otomatik olarak veya şuurla alması gereken bazı tedbirleri almasaydı, o da kaya gibi aşağıya yuvarlanırdı. Fakat insan, vücudunun da kendisine bahşettiği imkânlardan faydalanarak eğilerek bükülerek ve icab ettiği gibi basarak, lüzumlu yerlerde tutunarak veya ellerini de ayak gibi kullanarak kaya gibi yuvarlanmaktan kendisini korur.

İşte, robotların yuvarlandıkları yerde tekâmül eden varlıkların durabilmeleri, hattâ hareket edebilmeleri, onların robotlarda mevcut olmayan bazı imkânlardan faydalanmaları ile mümkündür ki, bu imkânlara; manevî şualardan hâsıl olan manevî imkânlar denebilir.

Manevî şualar halinde tezahür eden bu imkânlar robot şualara pek muhtelif şekillerde tesir ederler ve cazibenin tesirine hudutlu olarak karşı koyabilirler. Hudutlu diyoruz, çünkü, insan kayanın yuvarlandığı yokuşa tırmanabilir fakat düz duvarda veya tavanda yürüyemez. Bu işleri yapabilmesini temin edecek, büyük kütlenin cazibesine karşı koyacak imkânlara malik değildir. Tıpkı belirli bir yüksekliğe sıçrayabilip tekrar düşeceği gibi.

Cazibe; elektron ve atom sistemlerinin kesif olduğu yerlerde fazladır. Arzdan uzaklaşıldıkça, hele esîr sistemlerinin bulunduğu uzaya doğru uzaklaşıldıkça büyük kütlenin tesirinden çıkılır ve artık çekmediği görülür. Arzdan uzaklaşan büyük ve küçük kütleler arasındaki elektron ve atom farkları azaldığı için; meselâ bir uzay gemisinin içindeki adamı, uzay gemisi, sıkıca kendisine çekememektedir. Ay, hem dünyanın cazibesinde hem de uzaydaki başka varlık ve kudretlerin cazibesindedir. Bu sebeple de ne arza çekilmekte ne de diğer kudretlere doğru kaybolup gitmektedir. Fakat ayın dengelenmesini,

masa üzerinde âtıl durduğu zannedilen kalemin haline benzetemeyiz. Çünkü ay; güneşin, arzın ve daha yüzbinlerce yıldızın uyum içinde olduğu bir sisteme denge içinde bağlanmıştır.
Uzaydaki bütün hareketler, denge içersindeki hareketlerdir ve kâinat, Mutlak Varlık esasına göre tanzim edilmiş, emniyet içersindeki bir sistemdir. Bir yıldızın parçalanması veya buna benzer hâdiseler bu sistemde bazı ufak değişiklikler husule getirebilir, fakat asla esaslı bir değişikliğe sebep olamazlar.
Özet olarak, arz ile ona bağlı cisimler arasında görünmeyen bağlar halinde bir cazibe sistemi mevcuttur. Ve cisimler kendilerine en yakın büyük cisim tarafından, o büyük cisime de cisimin en yakın yüzü tarafından çekilirler. Böylece, cazibenin, cisimlerin en çok dış yüzleriyle ilgili olduğunu izah etmiş bulunuyoruz.
Cazibe, harekette olan cisimlerin yayımladıkları robot şualarla birbirlerini çekmeleridir ki; hareket veya dengelenme hallerinde tezahür eder. Denge halindeki âtıl görünüşlü cisimlerse, kendi bünyeleri dahilinde hareket etmektedirler.

771.
ÖĞRENMEK İSTEYEN

Bilmeyen, fakat bilmediğini bilip öğrenmek isteyenler; daha fazla bildikleri için öğünenlerden ve bu sebeple kendilerini üstün görenlerden değerlidir.

772.
İLGİ

Kısa bir süre için dahi olsa yan yana oturan iki yabancı insan birbirlerini tanımadıkları halde yakın bulundukları oranda, otomatik olarak birbirleri ile ilgilenir ve şua alışverişi yaparlar.
Meselâ bir insan, vapur veya otobüste yanına oturan tanımadığı bir sakatla vicdan ve liyakati oranında ilgilenir. İlgi, ilgilenenin otomatik olarak şualar göndermesine sebep olur. Böylece sakat kişi de otomatik olarak aldığı bu şuaların tesiri ile ilgilenene, yine otomatik olarak şualar gönderir. Bunun sonucu olarak da ona bakar ve hattâ ona karşı sebebini izah edemiyeceği şeyler hissedebilir. Aynı hal, birbirlerini seven, beğenen veya nefret eden insanlar arasında da geçerlidir..

773.
KUTSAL KİTAPLAR

İncil Tevrat'ı, Kur'ân İncil'i takip etmiştir. İncil, Tevrat'taki, Kur'ân İncil'deki lüzumlu eksikleri gidermiştir. Tevrat'ta da, İncil'de de, Kur'ân'da da söylenmek istenen birdir.

774.
BİLGİ VE "BU" BİLGİLERİN TETKİK METODLARI HAKKINDA

Dünyada elde edilen her bilgi daha üstün bilgilere zemin hazırlar. Bu, sadece dünya için değil, her yer için böyledir. İnsanlar arasındaki bilgi münakaşaları ise, bilgilerin benimsenebilmesini sağlayan münakaşalardır; bu sebeple faydalıdırlar.
Fakat, şuurla tekâmül edebilmek mertebesine erişenlerin, mevcut bilgileri tetkik ederlerken, o bilgileri mümkün olduğu kadar doğru değerlendirebilmeleri için, bazı ölçü ve sistemleri öğrenerek benimsemeleri icab etmektedir. Bunun için de bilgilerin bazı özelliklerini tanımaları gerekir.
Bir insan, meşgul olduğu konuyu aydınlatıcı mahiyetteki bilgileri ekseriya sübjektif olarak değerlendirir. Meselâ yüksek değerdeki bir fizik bilgisi, bir doktoru, daha az değerdeki bir tıp bilgisi

kadar ilgilendirmez. Zira, bir insan bahis konusu olan bilgiye ne kadar aşina ise, o konu hakkındaki bilgileri o kadar iyi değerlendirebilir.
Şu halde bir kısım bilgiler vardır ki, onlara meslek ve ihtisas bilgileri denebilir. Hiç şüphesiz ki bilgiyi ilgilendiren mesleğe mensup olanlar, onların değerleri üzerinde münakaşaya girişmek hakkına sahiptirler.
Branş bilgileri diyebileceğimiz bu bilgilerde branşlarının hudutlarını aşanlar mevcuttur. Meselâ fizik, kimya, tıp branşlarının hepsini ilgilendiren bilgiler vardır fakat, bir bilginin daha fazla branşa hitap etmesi, o bilginin mutlaka daha değerli olmasını icab ettirmez. Bilgilerin değerleri, tesir alanları ve bu tesir alanlarına yayılış kudretleri ile ölçülür. Bilgilerin tesir alanları ise, tesir icra edebildikleri branşları ihtiva eder.
Birçok branşları ilgilendiren fakat zayıf olan bilgiler, geniş tesir alanlarına kudretsiz olarak yayılırlar.
İnsanlar bilgi değerlendirme işini, şuur ve liyakatleri ile mevcut bilgilerinden faydalanarak yaparlar. Şu halde bir bilgiyi ancak, aynı şuura, aynı liyakate sahip insanlar aynı değerde değerlendirebilirler. Dünyada ise tıpa tıp aynı değer ve liyakatte iki insan bulmak mümkün değildir.
Şu halde; yakın değerlerdeki insanlar, birbirlerine yakın değerlendirme yapabilmek imkânlarına maliktirler. Görülüyor ki tek bir bilgiyi dahi iki insanın aynı değerde değerlendirebilmesine imkân yoktur. Bu hal de, tekâmül için zaruridir ve benimsetici metod icaplarındandır.
Yukarda tek bir branşı ilgilendiren bilgilerden bahsettik. Hakikatte ise, yalnız tek branşı ilgilendiren bir bilgi yoktur. Çünkü bilgiler mutlaka alakalı oldukları branşın hudutlarından dışarıya, başka branşlara sızarlar. Aslında branşlar da öyledir ve hudutları içersinde hiçbir branşın hudutlarına nüfuz etmeyen branş mevcut değildir.
Bir bilgi; tesir alanı ve bu tesir alanına yayılan kudreti idrak edilebildiği oranda değerlidir. Aynı zamanda bir bilginin değeri, o bilginin değerini takdir edenin şuur ve liyakati ile orantılıdır. Bu sebeple de hakikatte çok değerli olan bilgiler, o bilgileri değerlendiremiyenler tarafından değersiz gözükürler. İşte bu sebeple verilen bilgileri ölçülü olarak vermek gerekir.
İleri tekâmül seviyesine ulaşmış bir varlık için çok değerli olan bir bilgi, geri merhalelerde olanlar için saçma addedilebilir. Bu sebeple de bilgiyi değerli bulanları kendilerine alay konusu yapabilirler. Gerçi değerli bir bilgiyi anlayamayanların onunla alay etmesinin de tekâmülde rolü vardır. Fakat biz, bazı bilgilerimizi her şeyden koruduğumuz gibi onlarla alay edilmesinden de koruruz!. Her şeyden korunan bilgiler ise tekâmülde esaslı rol oynayan bilgilerdir..
Değerli bir bilgi ne kadar geniş bir alana hitab ederse etsin, değeri idrak edilmedikçe o bilgi, değeri ile tezahür edemez. Bunun sonucu olarak da değerlendirilemez. Şu halde bir bilgideki değerin kudretle geniş bir alana yayılmış olması, o bilginin değerinin takdir edilebilmesi için yeterli değildir. İşte biz bu tür bilgilere, “değerleri takdir edilemeyen bilgiler” diyeceğiz. Bu tür bilgiler ancak realiteler yükseldikçe değerlerini tezahür ettirebilen bilgilerdir. Bütün bu anlatılanlardan şu sonuç çıkarılabilir: Dünyaya verilen bilgiler, ancak onu değerlendirebilecek bir ortamda, o ortamın imkânlarına göre değerlenebilen bilgilerdir..
Bir de üstün ve çok üstün değerdeki bilgiler vardır ki, bunların değerli oldukları herkes tarafından sezilebilir fakat onları ancak çok üstün realitelere ulaşmış olanlar, liyakatleri oranında değerlendirebilirler.
İşte bu gibi bilgiler, din devrinde tekâmüle büyük hizmetlerde bulunan bilgilerdir. Bu sebeple de, eski realitelere bağlı bulunmaları sebebiyle bu gibi bilgileri kabul etmek istemiyenler dahi; onlara hücum etmişler, hattâ bu bilgilere vasıta edilenleri işkenceyle imha yoluna kadar gitmişler, fakat o bilgilere hiçbir zaman, kalben inanarak, saçma veya değersiz diyememişlerdir.
Halen bu yüksek değerdeki bilgiler günün realitesine uygun şekilde verilmektedir. Bu bilgilerin tesir alanları da ekseri çok geniştir. Kısaca, insanlığa hitab eder mahiyettedirler.
Bir de, öğrenince en basit insanlardan en tekâmül etmiş insana kadar her insanın liyakati oranında hudutsuz değerde bulacağı bilgiler vardır ki, bu bilgiler “inanç” devrinin kapılarını açan bilgilerdir.

Özellikleri de, her bakımdan sonsuz değerde oluşlarıdır. Bu sebeple de eski benimsenmiş bilgileri geçersiz kılıcı değil, bilakis onları devam ettirici mahiyettedir.
Meselâ; "Allah birdir" demek ve ona inanmak, Tanrının her hususta eşsizliğine inanmak demektir. Fakat her insan Tanrının kudretini ve eşsizliğini ancak kendi liyakati oranınca tasavvur edebilir. Buradaki "birdir" sözü tahdittir[30]. Fakat sonsuzluğu ifade etmek maksadı ile yapılan bir tahdittir. Çünkü sonsuzlukların mevcut varlıklar halinde düşünülemiyeceği, tahayyül edilemiyeceği bir devirde Tanrının her şeyi ile sonsuz olduğunu izaha kalkmak çeşitli teşevvüşlere yol açacak, insanların Tanrıyı sonsuzluklar içersinde kaybetmelerine sebep olacaktı. Bu sebeple de, Tanrının sonsuzluklarla dahi izah edilemiyecek değerini söyleyebilmek için "Allah birdir!" denilmiş ve sonradan da O'nun değerinin (her bakımdan sonsuzluklarla dahi izah edilemiyecek) izahına geçilmiştir.
Allahın "bir" olduğuna inananlardan zamanın realitesine yükselmiş olanlara;

"Allah tarif ve izah olunamaz.
Sonsuzluklar insanlar içindir.
Allahın büyüklüğünü sonsuzluklarla tahdit ve izah yoluna asla sapılamaz!"

tebliğinde, başlangıçta bir dayanak olan "bir"in sonsuzluklarla ifade edilişi belki onları bir an için dayanaksız bir hale düşürecek, fakat bu hal çabuk aşılarak nihayet Tanrının izahı imkânsız bir değer olduğu benimsenebilecektir.
Yukarda izah ettiğimiz "bir"in sonsuzluklarla ifadesi ilerde "üç"ün sonsuzluklarla ifadesine yol açacak; sonuçta bir ile üç'ün aynı olduğu ortaya çıkacak ve bu düşünceler realitelerin yükselmesinde çok mühim roller oynayacaklardır.
Fakat hudutları sonsuzluklarla dahi tesbit edilemiyen tesir alanlarının ifadesi için, gerekli tariflerin dayanacağı metodlara ihtiyaç vardır ki; halen bu ihtiyacı, mevcut "ilmi tetkik metodları" karşılayacak kudrette değildirler. Bu sebeple İnanç Devri'ne ancak inanç devri bilgilerini tetkik ve izaha yarıyacak bilgilerle girmek icab eder. Bunun için de biz bu konuya bilgi'yi izahla girmiş bulunuyoruz.
İnanç Devri, gerek bilgiden ve bilgileri tetkike yarayan metodlardan, gerekse bu metodlardan faydalanılarak elde edilen kanunlardan hudutları kaldırır. Bu; tekâmülden hudut ve taassubun kaldırılması demektir. Buna, sonsuzlukların, "sonsuzluklar olduğunun benimsenmesi" için verilen bilgiler de diyebiliriz.
Özet olarak; bütün bilgiler, tekâmül ihtiyaçlarını karşılamak için verilen, böyle oldukları için de ihtiyaçtan doğan bilgilerdir. Evvelce bildirdiğimiz bir tebliğde;

"Dinler ihtiyaçtan doğmuşlardı, Şuurlu Tekâmül de aynı sebep olan ihtiyaçtan doğmaktadır; bu ihtiyaç ise beşeriyetin daima yükselen değerini daha yükseltmek ihtiyacıdır ki, buna kısaca; tekâmül ihtiyacı denebilir".

denilmektedir. Böyle bir ihtiyacı karşılayacak bilgiler ise İnanç Devri'nde ancak "hudut" denilen engelin kaldırılması ile verilebilir.
İşte biz İnanç Devri bilgilerinden hudutları kaldıran bu ilk bilgilerin verilmesi ve benimsetilmesi ile tüm vazifelilerimiz vazifelendiriyoruz.[31] Ve artık, bilgilerin "hudutsuzluklarla izah edilen bir alanda" verilme zamanının geldiğini size bildiriyor ve bildirmenizi istiyoruz.
Bütün bu izah edilenleri ihtiva eden ve tekâmülde hiçbir tahdit tanımayan bir tebliği, bazı ilâvelerle tekrar ederek konuyu kapıyoruz.
"Bilgi de tekâmül gibi sonsuzdur. Bu sebeple de en yüksek sanılan bilgilerden daima daha üstünleri mevcuttur. Bu kitap; ancak, tekâmül eden bilgilerle tekâmül edilebileceğini bildiren, din devrini kapayan, Şuurlu Tekâmül devrini açan, Şuurlu Tekâmülün kısaltılmış adının ise "İnanç" olduğunu açıklayan kitaptır."

775.
BU BİLGİLER..

Bu bilgiler, “daima benden üstünleri gelecek!” demekle sonsuz değere erişen bilgilerdir. Çünkü ilerde gelecek üstün bilgilerin değerleri bu bilgilerle çizilen sonsuzluk hudutlarının ötesine asla geçemiyecektir. Sonsuzluklarla ifade edilmesi asla mümkün olmayan değer ise Tanrının değeridir.

776.
BİLGİ VAZİFELİSİ

Dünyaya bilgi ile yüklü gelenlerden “yüksek tekâmül”de vazife alanlar, yüklü oldukları bilgilerine o hayatlarında edindiklerini de ilâve ederek tekâmüle faydalı olurlar. Âlimler, mucitler ve filozoflardan birçoğunu bu söylediklerimize misal olarak gösterebiliriz.

777.
BİLGİ, BİLGİYE ZEMİN OLMASI İÇİN VERİLİR

Her bilgi, daha üstününe zemin hazırlar. Benimsetici bilgiler ise, üstün bilgilere en güzel zeminleri hazırlayanlardır.
778.
ZAN

İlk insanlar da yirminci asırda yaşayanlar gibi çok şeyler bildiklerini zannediyorlardı..

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

779.
MUTLAK VARLIĞI VAR EDEN “ARZU” VE “İRADE”

Mutlak Varlık hakkında, analiz metoduna göre şimdiye kadar anlattıklarımızı toparlayıp “İlk Oluş”daki, bugüne kadar gizli kalmış birçok hakikatleri zamanın realitesine uygun olarak açıklayacağız.
Mutlak Varlığın var olması için lüzumlu olan faktörler şunlardır:

I. Böyle bir sistemi var edebilecek kudret;
II. Böyle bir sistemi var etmekteki sebep.

Böyle bir sistemi var edebilecek kudret Tanrıdır. Böyle bir sistemi var etmekteki sebep ise değerce, Mutlak Varlığın değerinden daha yüksektir. Çünkü Mutlak Varlık, Mutlak Varlık olması için değil, bir gayeye hizmet etmek maksadı ile var edilmiştir. Mutlak Varlığın var olmasının sebebi ise; Tanrının Tekâmüle sevk etmeyi arzu ettiği varlıklara tekâmül imkânları sağlamasıdır.
Şu halde biz bu izahatı şöyle sıralayabiliriz:

1. Tanrı, halk ettiği varlıkları çok yüksek gayelerle tekâmüle sevk etmek istemiştir.
2. Bu varlıkların Mutlak Nizama uygun olarak tekâmül etmelerini isteyen Tanrı, bu hususta ki “Arzusunu” kendi izahı imkânsız değeri ile değerlendirerek bu işi yapmaya memur etmiştir.

3. Tanrının yüksek değeri ile değerlenen “Arzusu”, izahı imkânsız bir “irade” halinde tezahür etmeye başlamıştır.
4. Bu “Arzu” ve”İrade”den de Mutlak Varlık doğmuştur.
5. Mutlak Varlık, bu sebeple, her zerresinde Tanrının irade halinde tezahür eden değerini taşır. İşte bu değer; robotları hareket ettiren, her şeyi intizamda tutan, hâdiselere birbirini takip ettiren değerdir.
6. Bu sebeple Mutlak Varlığa; Tanrıdan aldığı “irade” ile kendi kendisini idare eden sistem denilebilir. Görülüyor ki, Mutlak Varlık, sadece var olanları idare eden bir sistem, bir kanun değil; bizzat var olanları da ihtiva eden bir organizasyondur.
7. Tekâmüldeki varlıklar, Mutlak Nizam içersinde, Mutlak Kanun esaslarına göre tekâmül ederlerken birçok robot yardımlar alırlar ki, bu yardımların menşei; Mutlak Varlığa yayılarak sistem halinde tezahür eden Tanrı İradesi’dir. Fakat tekâmüldeki varlıklar liyakatleri ile tekâmül ederlerken destekleyen bu yardımlar, Mutlak Kanun esaslarına uygun olarak cereyan ederler. Çünkü Tanrı; Mutlak Nizama dahil ettiği iradesini Mutlak Kanunla sınırlandırmıştır.
8. Fakat bir de Tanrının “Mutlak Nizamı kontrol eden iradesi” vardır ki, zaten Mutlak Varlık bu iradeden hâsıl olmuştur. İşte Tanrının arzusu üzerine, onun eşsiz değeri ile irade halinde tezahür eden bu kudret, Mutlak Varlığı var eden iradedir.
9. Bu iradenin var olmasında âmil “Tanrının Arzusu”dur. Bu arzu olmasaydı; ne irade, ne Mutlak Varlık var olacaktı.
Şu halde:
Tanrıya en yakın değerdeki yine O’nun Arzusu’dur. İşte Tekâmüldeki varlıklar bu Arzu’dan hâsıl olmuşlardır. Yani tekâmüldeki varlıklar, Tanrıya, Öz Arzusu kadar yakın varlıklardır.Tanrının Öz Arzusu için ise hiçbir hudut mevcut değildir. İşte bu sebeple de tekâmüldeki varlıklar liyakatleri ile tekâmül ederek Mutlak Varlığın hudutlarını aşabilirler. Tekâmüllerini ise, sadece Tanrıya uzanan sonsuz bir yola benzetebilirsiniz. “Arzu” içinde hiçbir kayda ve şarta bağlı olmadan tekâmüllerine devam edebilirler.
10. Tanrının Arzusu muhtelif şekillerde tezahür eder. Hattâ o, Mutlak Varlık içersinde fakat Mutlak Varlık Nizamlarına tâbi olmayabilir. Ve işte bu sebeple, Tanrının Arzusu “Arzu Melekleri” halinde tezahür edebilir.
Onlar, Mutlak Nizama uygun varlıklar haline gelebilirler; zerre şekline girebilirler; icab ederse de yeri yerinden oynatabilirler. Bu Arzu Melekleri, adetle tesbit edilemezler. Aynı anda sayılamıyacak kadar çok olabilir ve muhtelif yerlerde birbirine benzemeyen şeyler yapabilirler. Mutlak Nizamda da en çok “Bilgi Melekleri” olarak tezahür ederler. Bu sebeple onları, sadece (sırf) Mutlak Nizama uygun olarak vazife gören yüksek robot meleklerle bir tutmamak gerekir.

780.
İSA

Evvelki bilgilerimizde de İsa’dan bahsettik, bahsederken de bu hususta düşünülüp, benimsenmesini temin edecek metodlardan faydalandık ve bu tebliğimize gereken zemini hazırladık.
Bu konu, insaniyeti iki bin seneye yakın bir zaman düşünceye ve tefekküre sevk etmesi bakımından çok faydalı olmuştur. İsa, bir insan şeklinde ve tıpkı diğer insanlar gibi dünyaya gelen “Arzu” plânından bir vazifeli idi. Bu sebeple de annesinin onu dünyaya getirebilmesi için muhakkak bir erkekle birleşmesi şart değildi. O, döllenme vuku bulmadan doğdu. Böyle oluşu da, ilerde bu hususta beşeriyeti şüpheye düşürmesi ve konu ile daha fazla ilgilenilmesini temin maksadı ile, tekâmülde benimsetme gayesine uygundu.
İsa her insan gibi doğdu ve vazife zamanına kadar yapacaklarından tıpkı diğer insanlar gibi haberdar olmadı. Çünkü onun söylemesi gereken şeyleri kendisinin ne olduğunu bilmeden söylemesi gerekiyordu. Bu sebeple de sadece robotların ona hatırlattıklarını veya bildirdiklerini söyledi.

O, tebliğlerde “Allah babamız..” demiştir; fakat “Allah babamdır.” dememiştir. Onu Allahın oğlu haline getiren, daha sonra bu yolda olanların gayretleri olmuştur. O yapacaklarını yaptıktan sonra çarmıha gerildi. Fakat bu, (hakikatte onun bir insan olmaması sebebi ile) bir ölümle sonuçlanmadı. Sadece çarmıhta kalan cesedi göz önünde tutularak o öldü zannedildi.
O çarmıhta gerili iken havanın kararması, öldü zannedildikten sonra da mabedin yıkılması hâdiseleri doğrudur. Çünkü bu hâdiseler, dikkatlerin onun üzerine, dolayısı ile onun söylediği şeylere çevrilmesini sağlayan hâdiselerdir.
Onun, öldü zannedildikten sonra tekrar arkadaşlarına gözükmesi de doğrudur. Fakat bu sefer o, ne olduğunu biliyordu. Üçleme[32] ise uzun zaman insanları düşündüren, şüpheye düşüren bir tekâmül faktörü halinde vazife gördü. Hakikatte üçleme bir semboldür ve Tanrıyı, Tanrının Arzusunu ve Tanrının Arzusunun tahakkukunu izah ediyordu. Burada Tanrı, Tanrıyı; Meryem (ki, o da Arzu plânından bir melekti) Tanrının Arzusu’nu; ve İsa ise Tanrının Arzusu’ndan hâsıl olan Mutlak Varlık da dahil her şeyi sembolize ediyordu.. Ve onlar için her zaman ve her yerde bir bedene malik olmak imkânları da mevcuttur.
Bütün bu noktalar zamanla aydınlanacak ve Şuurlu İnancın yerleşebilmesi için lüzumlu olan açıklamalar yapılacaktır.

781.
DAHA ÜSTÜN, EN ÜSTÜN

Beşeriyetin Şuurlu İnancı idrak edebilmesi için şu esasları kavraması gerekir:
1. Dünyada, maddenin tesirleri ve sınırlayışı altında alınan bütün bilgiler, asıl izah etmeleri gerekeni izah edecek değer de değildir. Bu sebeple de her izahtan üstün bir izah vardır. Şuurlu İnanç yolundakiler ise, en üstün zannettikleri izahın daha üstündeki izahı metodlu olarak araştırmakla tekâmül edebilirler.
2. Maddesiz hayatta da daima en iyi tanınanı daha iyi tanıyabilmek mümkündür.
3. İnanç yolu, üstün’ü kabul eden, fakat (idraki mümkün olanlarda) en üstün’ü reddedenlerin yoludur.[33] Bu kitap ise, “en üstün”ü değil, en üstün sanılandan daha üstünlerinin mevcut olduğunu bildiren kitaptır.

782.
TAASSUBUN TAASSUPLA REDDİ YANLIŞTIR

Dünya hayatınız devam ettiği müddetçe taassup kadar nüfuz etme kabiliyetine malik olan hiçbir şeye tesadüf edemezsiniz. O, maddî manevî, mevcudiyetini hissedebileceğiniz her şuadan daha fazla nüfuz imkânlarına maliktir. Bu sebeple de taassup, taassubu reddeden Şuurlu İnanca dahi nüfuz edebilir. Çünkü taassubu yine taassupla redde kalkışmak, taassuptan başka bir şey değildir. Bu sebeple her hareketinizde taassuba kapılmamaya gayret etmeniz zorunludur.
Meselâ, dinî tesirler altında bulunan, aynı zamanda da Şuurlu İnancı idrak edebilmiş bulunan bir vazifeli şayet abdestsiz dolaşmak istemiyorsa bunu tabiî karşılamak gerekir. Çünkü insanlar, hastalıkları da dahil, kendi ihtiyaçlarını en güzel yine kendileri, liyakatleri oranında tesbit edebilirler. Hattâ burada liyakat o kadar mühim rol oynamaz, çünkü insanlar gerek ruhî, gerek maddî ihtiyaçlarını otomatik yardımlarla tesbit eder ve gereken yolda yürürler. Bir insanın karnı acıkınca yemek yeme ihtiyacını hissedişini bu otomatik yardımlara misal olarak gösterebiliriz.
Şayet bir insan vücudunun maddî ihtiyaçlarını hissetmeseydi, o zaman bedenin ihtiyaçlarına cevap verilme imkânı kaybolurdu. İnsanları susatan, acıktıran, hattâ zaman zaman tefekküre sevk eden; bu zorunluluk yaratan otomatik yardımlardır.

İşte eski alışkanlıklarından kurtulmak istedikleri halde kurtulamayanları da, ekseri otomatik yardımlar, tekâmülle ilgili sebeplerden dolayı eskiye bağlarlar. Bu noktaların göz önünde bulundurulması, bu sebeple de taassubun taassupla reddedilmemesi gerekir.

783.
HALK ETME-VAR ETME

Tanrının halk ettiklerini, Mutlak Varlık, kendi kanunlarına göre var eder. Mutlak Kanun esaslarına göre var olan varlıklar, halk edilmiş olduklarını ancak var edildikten sonra anlayabilirler. Tekâmül halk edilmeyle başlar, var olmak bir merhaledir. Yüksek tekâmül ise; var edilmiş olanların, halk edilmiş duruma yükselmeleri ile başlar.
Bir varlık tekâmülünün ancak Mutlak Varlık esaslarına göre devam eden kısmında var edilmiş varlıkların hassalarını taşır. Bu, Tanrının Arzusu ile halk olan varlıkların, Mutlak Varlık esaslarına göre var edilişinin izahıdır.
Mevcut olan ve olacak olan her şey, Tanrının Arzusu'ndan halk edilmiştir. Tanrının Arzusu dahi bir halk oluştur. Bu arzudan, tekâmüle sevk olunan varlıklarla, Mutlak Varlığın halk olmasını sağlayan her şey halk olmuştur. İşte tekâmüle sevk olunan varlıklar, bu esaslara uygun olarak Mutlak Varlık tarafından var edilerek tekâmüllerine başlarlar.
Bu sebeple Tek Allah prensibine dayalı dinlerin Allahı, Mutlak Varlık; halk edilmişleri, Mutlak Varlığın var ettikleridir. Şuurlu Tekâmülde ise Tanrı, hiçbir şekilde izah edilemiyecek varlıktır ki O, tekâmüldeki varlıkları ve bu varlıkların tekâmül ihtiyaçlarını karşılayacak olan Mutlak Varlığı arzu etmiş, halk etmiş ve Mutlak Varlığı, kendi izahı imkânsız değeri ile değerlendirerek ona, robotlar da dahil, tekâmüldeki varlıkları var etme imkânını vermiştir.
Mutlak Varlık, Tanrının halk ettiği tekâmüldeki varlıkları, yine O'nun kanun ve plânına göre var edendir. Halk etmek; manevî değerleri, yaratıcılık hassaları ile meydana getirmek mânasına gelir. Var etmek ise, halledilmiş olanların değerlerini tahdit ederek tekâmül edecek vaziyete dönüştürmektir. Varlıklar, değerlerini idrak ederek, idrak ettikleri oranda da tesirler halinde belirterek tekâmül ederler.

784.
BENİMSETİCİ METOD HAKKINDA

Bir konunun benimsenmesi için, o konu ile ilgilenenin konuyu sık sık tekrarlamak ihtiyacı hissetmesi gerekir. Fakat bu, öğretici sistemle okullarda tatbik edilene benzemez. Çünkü öğretici sistemde konunun kolay anlaşılması göz önünde tutulmuş olduğundan, öğretilmek istenen tam olarak verilmekle "merak" denilen şeyi ortadan kaldırır. Benimsetici metodda ise merak şarttır.
Bunun için bir konu evvelâ arada boşluklar bırakılarak izah olunur; sonra aynı konu, aradaki boşluklar doldurularak anlatılır ve bir tekrarlama ihtiyacı doğurur. Konu ise arzuyla tekrarlanarak benimsenir. Merak ve arzunun rol oynadığı bu tekrarlar ise yorucu olmaz.
Benimsetici metodda gerekli olan bir şey de; bilgilerin izahını yapacak olanların, sadece o bilgiler içinde kalmayıp, okunarak öğrenilmiş bilgilerin izahını daima okunandan yüksek ve geniş kapsamlı yapmalarıdır.
Kısaca, bir bilgiyi benimsetici metodlara uygun olarak izah edebilmek, ancak o bilgi hakkında yeni ve merak ettirici şeyler söylemekle mümkündür. Bu ise, daimi bir çalışma ve liyakatle başarılabilir. Bunun için de en üst zannedilen bilginin üzerindeki bilgilere doğru daima hamle gerekir; en üstün (zannedilen) bilgiler ise daha üstünlerine zemin hazırlar.

785.

EN YÜKSEK İDARECİLER

Dünya, dünyada liyakatleri ile vazifeye hak kazananlarla tekâmül ettirilir.
En yüksek idareciler sadece yardım ederler, bilgi verirler, hattâ bilgi vermek için insan olarak dünyaya dahi inebilirler. Fakat dünyada insan olarak tezahür etmeleri, daha birçok yerlerdeki çalışmalarına mani değildir. Çünkü onlar Mutlak Varlık üstünde imkânlara maliktirler ve tesir sahaları da Mutlak Varlıkla tahdit edilmiş değildir.

786.
HAYAT PLÂNI VE BAZI KABİLİYETLER

Bir çocuk, plânı icabı bazı özellikleri ana ve babadan, ana ve babanın ruhlarının bedenine ilettiği tesirlerle edinir. Çocuk babada mevcut bir özelliği, meselâ resim yapma kabiliyetini, kendinde mevcut olmadığı halde böylelikle edinir. Ana ve babanın ruhlarından bazı özellikler, çocuğun bedeni vasıtası ile sadece bir dünya hayatı süresince çocuğa aktarılabilir.Fakat çocuk çok defa, ana ve babadan aldığı bu kabiliyetleri liyakati ile işleyerek kendi öz varlığı olan ruhuna mâledebilir.

787.
BENCİL

İlk bakışta, bencil insanlar hayatta fazla başarılı oluyormuş gibi görünür. Bu hal, onların sırf kendilerini düşünerek hareket edişlerinden ileri gelir. Kendileri için iyilik, kendileri için güzellik isterler ve bunun için gerekeni yaparak arzu ettiklerini elde ederler.
İyi bir insan ise etrafını düşünür, etrafının iyiliğini ister, fakat etrafındakiler o iyiliğe lâyık değillerse bu arzuları gerçekleşmez. İyi insanlar arzularının tahakkuk etmesini isterlerse, arzularını şuurlandırmaları gerekir. Bu ise iyiliğe devam etmekle, liyakatle pek güzel başarılabilir.

788.
TANRI

Tanrı, her şeyi var eden “Arzu”nun sahibidir. O Arzu ki, kendi kendini “var” etmiştir. Adına da “Tanrı” denilmiştir.
O, kendini var ettiği Arzu’dan her şeyi var etmekle; kendinden var ettiklerine değerler bahşedendir. Fakat O, kendi de dahil, bütün var ettiklerinin çok üzerindedir.

789.
YOKLUKTAN SAYISIZ MUTLAKLARA

Yokluk; insanlar ve Mutlak Varlık esaslarına göre tekâmül edenler için Tanrıdan da önce var olabilen bir şey olarak düşünülebilir. Tanrı ise yokluğu aksi istikametten varlık olarak yoktan var edendir.
O, yokluğu; yokluktan da var olan her şeyi halk edendir. Sayısız ve birbirlerine benzemeyen yoklukları; sayısız, Mutlak Varlık gibi fakat ona benzemeyen yaratılmışlar takip ederler.
O; yoktan her yarattığını, yarattığına en uygun sistemle yine yarattıklarına idare ettirendir. Her yaratılmış; Mutlak Varlığa benzeyen fakat birbirlerinin aynı olmayan sistemlerle idare olunur. Bu sebeple, her sistem Tanrının Mutlak’lığını tezahür ettirir. O’nun sonsuz kudretini tezahür ettiren birçok sistemler mevcuttur ki; hepsinde birbirlerine hiç benzemeyen “Mutlaklık” hassaları mevcuttur. Tanrının tek bir Mutlak Varlığı değil, sonsuz sayıda Mutlak’ları vardır!.

790.
SIR GİBİ SAKLAMAK

Zamanı gelmeden söylemek iyi değildir. Vakti gelince konuşmamak ise değerli bir insana yakışmaz. Cahiller ise sır saklayarak cahilliklerini unutmaya çalışırlar. Gizledikleri sırlarla cehaletlerini örtmeye uğraşırlar. Bir şeyi saklayanı âlim zannedenler ise sadece bilgisizlerdir.

791.
BİLGİ

Bir bilgi tekâmülü ilgilendirdiği oranda değerlidir.

792.
TEKÂMÜL BİLGİSİ

Bir bilgide tekâmül ne kadar değerleniyorsa, o bilgi o kadar faydalıdır.

793.
ESKİ HAYAT TECRÜBELERİ

Bir insan dünyada yaşadığı müddetçe, asıl değerini, dünya şartlarına uygun olarak tezahür ettirebilir. İnsanlar dünyaya getirdikleri bilgi ve tecrübelerini daima otomatik olarak tezahür ettirirler. Eski hayatlarında edindikleri bilgi ve tecrübeleri, dünya hayatına yansıtmayan insan yoktur.

794.
BİLGİ-İMAN

İslâmiyette bilgi ile iman ayrı tutulmamıştır. Bu sebeple müslüman için bilgi; imandır. Bir insan ise bilgili olduğu kadar imanlıdır.

795.
DİN, İLİM, FELSEFE

Din de, ilim de, felsefe de bilgiye dayanır. Aynı konu hakkında dindeki, ilimdeki, felsefedeki bilgi ise aynı karakterdedir. Her üçünde de bilgiyi aynı karakterde yapan, o bilginin mevcut ölçülere vurulduktan sonra aldığı şeklidir. Mevcut ölçü ise realiteler değiştikçe değişir.
Şu halde din de, ilim de, felsefe de; değişen bilgilere dayanmaktadır. Değişen bilgiler ise daima tekâmül ettirilen sistem, metod ve imkânlarla elde edilir.

796.
“YOKLUK”

Her bakımdan tam mânası ile bir “yokluk”tan her şeyi var eden bir kudret; yoktan var edebilme kudreti ki, buna aslında ne kudret, ne liyakat, ne şuur, ne de arzu veya irade denilebilir. Çünkü, bütün bunların olabilmesi için de bu kudrete lüzum vardır.
İşte, kendi varlığı da dahil, her şeyi yoktan var eden bu izahı, ölçülmesi, tahayyül edilmesi imkânsız değere sadece ALLAH deniliyor.

O; herhangi bir şeyin, hattâ kendi izahı imkânsız varlığının dahi var olabilmesi için, “daha önceden olması gereken”dir!. O; arzu ederek varlığını “var eden”dir. Şayet O arzu etmemiş olsaydı; TANRI denilen varlığı mevcut olmayacaktı.
Zaten bu bilgide yazılanlar da dahil, hiçbir izah, O’nun izahı olmamıştır ve olamayacaktır.. O’na kısaca “Kendi varlığının dahi var olabilmesi için, daha önceden mevcut olması gereken değer” denilebilir.
Şimdi konuyu biraz daha açalım;
Tam mânası ile, hattâ “Mutlak Yokluk” bile denilemiyecek bir yokluk düşünün!. Bu yokluğa neden Mutlak Yokluk dahi denilemiyeceğine gelince; bir şeye yok demek, yok olan bir şeyin varlığını söylemek veya kabul etmek demektir. Ne sebeple olursa olsun, tam mânası ile bir yokluğa yokluk demek, onu varlık halinde kabul etmek demektir[34].
Yok olan bir şeyin, yok olduğunun dahi bilinmemesi gerekir. Aksi halde, bilinen veya tasavvur edilen yokluklar, hakikatte varlıklardır. Bir yokluk tasavvur edilmeye başlandığı anda varlık haline gelmeye başlar. İşte bu sebeple insanlar nasıl Tanrıyı düşünemezlerse, bir yokluğu da düşünemezler. Hattâ, düşünmeye başladıkları anda varlık haline gelen yokluğu düşünmek, Tanrıyı düşünmekten de zordur!.
Bir yokluğu, “düşünülüp tasavvur edilmesine imkân olmayan yokluk” olarak ifadeye çalışmak bile onu varlık haline getirir. Çünkü, insanlar ve diğer bütün varlıklar, ancak “var olan” şeyleri düşünebilirler. Bu sebeple de yokluğu düşünmeye başladıkları an, düşünmek istedikleri yokluk, otomatik olarak varlık haline gelir.
Mutlak Kanun üzerindeki ilk kanun: “İnsanlar; tekâmüldeki bütün varlıklar; tekâmül ederek Mutlak Varlık sınırlarını aşmış bulunanlar; en yüksek değerlerdeki vazifeliler; asla tam mânası ile bir yokluğu düşünemezler, tahayyül edemezler.”
Yokluğa yokluk demek bile, onun varlık haline gelmesi için yeterlidir. Yokluğu düşünmeye başlamak, onu, düşünülebilen bir varlık haline getirir. Şu halde yokluğa, “düşünülmesine imkân olmayan yokluk” dahi deseniz, düşünülmesine imkân olmayan yokluğu varlık haline getirmiş olursunuz.
Kanun: “Düşünülebilen, tasavvur edilebilen[35], hattâ mevcut olmadığı halde tahayyül edilebilen[36] her şeyin, düşünüldüğü, tasavvur edildiği, tahayyül edildiği an; varlık haline dönüştüğü andır.”
Bir şeye “var” diyebilmek için onun önceden maddî veya manevî mevcut bir karşılığı olması gerekmez. Aslı astarı olmadığı sanılan bir şeyin, bir an için tahayyül edilmesi, tasavvur edilmesi; böyle bir şeyin bir an için dahi olsa, tasavvur edilen veya tahayyül edilen bir şey olarak var olması sonucunu doğurur.

1. Birçok varlıklar için var olan şeyler, birçokları için de yokturlar.
2. Hiçbir şekilde ulaşılamayan, hattâ yok olduğu dahi düşünülüp tasavvur edilemiyen şeyler ise mevcuttur. Yok olduğu dahi düşünülüp tasavvur edilemiyen şeyler demek dahi, o düşünülüp taşınılamıyan şeylerin varlık haline gelmesine sebep olmaktadır.

İşte Tanrının yoktan var oluşu bu sebeple izah olunamamaktadır. Çünkü böyle bir var oluşu ancak Tanrı bilmekte ve “izah olununca da yokluk hassasını kaybetmiyen bir yokluğu” ancak O, izahı imkânsız değer ve imkânları ile izah edebilmektedir.
Şu halde; yok olan bir şeyin izah edildikten sonra da yokluk hassasına malik olabilmesi, sadece Tanrının yapabileceği bir şeydir ve O’nun izahı imkânsız değerinin tezahürüdür. Tanrı, yokluğu izah edebilen, izah ettiği halde onun yokluk hassasına halel getirmeyen değerdir.
İşte Tanrı, yokluğu izahla, onun yokluk hassasına halel getirmeden evvel onu kendi varlığı haline getirendir. O, izahı imkânsız değer ve imkânları ile, yokluğa yokluk hassasını kaybettirmeden, ondan her şeyi arzusuna uygun olarak kolayca var edebilendir. Bu nasıl olmuştur? Bunu izah edebilmek için, düşünülen bir yokluğun “yokluk hassasını kaybetmeden” varlık haline nasıl geldiğini idrak etmek icab eder. Bunu ise Tanrıdan başkasının idrak edebilmesine imkân yoktur.
Bu bilgiyi okuyanların, düşünceleri ile başbaşa kalmaları; yokluğu, yoklukla varlık arasındaki münasebetleri düşünürlerken de tebliğin menşe’ini düşünmeleri gerekir. Bu düşüncelerin yanında,

tebliğde kaçınılmaz şekilde bulunan madde tesirlerinden mümkün olduğu kadar sıyrılmaya ve tebliğin yine mümkün olduğu kadar menşe' değerine yaklaşmaya, bu yolda tetkik etmeye gayret sarfedilmesi lâzımdır.
İşte Tanrıyı neden izaha imkân olmadığı'nın izahı budur. Bu sebeple, Tanrının en yüksek, var edici hassasını da izaha imkân yoktur. O hassa;
Yokluğun yokluk hassasına halel getirmeden var edebilen, sırf böyle olduğu için, kendi kendisini de var eden hassadır. Kendi kendisinin var olmasına sebep olan bu hassanın erişilmez değerinin delili; yokluğa tam mânası ile sahip ve hâkim oluşu'dur.
İşte Tanrının kendi kendisini var edişinin âmili budur ki, bu değeri ne anlamanıza, ne de tasavvur etmenize imkân yoktur. Sadece liyakatiniz oranında onda birçok şeyler bulabilir ve hissedebilirsiniz.
Kendisini bu şekilde, zaten kendisinin olan yokluktan var eden Tanrı; izahı imkânsız var etme kudreti ile var etme işine devam etti. Bunun için de lüzumlu teşkilatı[37] kurdu. Şimdi bu teşkilattan dünya idrakine uygun olarak bahsedeceğiz:
Tanrı, kendi yüksek "yoktan var ettiği" (yokluğu da ihtiva eden ve ona hâkim) varlığından; tekâmüle sevk ederek kendi değeri istikametinde[38] değerlenerek yükselecek varlıkları var etti. Burada, "kendi değeri istikametinde yükselecek varlıkları" demekle çok yüksek bir hakikat ifade edilmektedir.
Tanrının, yokluk halindeki zatını, yokluğun değerine halel getirmeden varlık haline getirmesi; O'nun bu işi liyakati ile yapmasının izahıdır. O ise bu imkân ve liyakati, kendindeki hassalardan faydalanarak başarmıştır. Şu halde, her şeyin üzerindeki yeri işgal eden o yere sanıldığı gibi hazırca oturmamıştır. O; erişilmez yüksekliğine, erişilmez liyakati ile ulaşandır. O'nun ulaşabilmesine imkân olmayan hiçbir şey tasavvur olunamaz.
İşte Tanrı, var edeceği sistemi, zamanla liyakati ile o sistemi idrak edecek varlıklara devretmek düşüncesi ile varlığından, daha doğrusu zatındaki yokluktan liyakatleri ile tekâmül edecek varlıkları var etti. Fakat bu varlıklar, kendi tekâmül yollarını kendileri çizecek imkânlara malik değildiler. Bu sebeple onlara tekâmül yolları ve tekâmül imkânları sağlayacak ortamları var etmek gerekiyordu. Bunun böyle olmasını Tanrı arzu etti!.
Kısaca;
Tanrı, tekâmüle sevk edeceği varlıkları severek (liyakati ile varlığına, değerine halel getirmeden tâbi kıldığı) yokluktan var etti. Var ederken de; yokluktan kendisine mâlettiği değerlerden de onlara liyakatleri ile tekâmül ederek faydalanmaları için bahşetti.. İşte bu şekilde var olan tekâmüldeki varlıklar, Tanrının Arzusu'nun çizdiği tekâmül yolunda, tekâmül ederek tekrar o yolda şuurla yükselmek için, şuursuz olarak manen uzaklaştırıldılar.
Tanrı, varlığıyla ihata[39] ettiği yokluktan var etmeye devam etti ve tekâmül eden varlıkların tekâmülleri ile ilgili varlıkları var ederken, her varlığa ayrı ayrı hassalar verdi. Bu sebeple tekâmülle ilgili her şeyin hudutları yokluğa uzanır.. Kâinatları ve var olan her şeyi[40], sonsuz bir yokluk denizine serpilmiş zerrelere benzetebilirsiniz. Bu zerrelerin her birinin sonsuz bir yokluk içersinde sonsuza doğru uzanması, bütün bu zerreciklerin hepsine sonsuzluk hassası kazandırdı.
İşte her bakımdan yoklukla hudutlanan bu kâinatlar ve benzeri yaratılmışlar (ayrı ayrı Mutlak'lık hassasını haiz fakat birbirlerine hiç benzemeyen, böyle oldukları için de hepsine birden Mutlak denilemiyen) Mutlaklar denilen sistemlerle idare olunmaya başladılar. Bizim, Mutlak Varlık gibi bütün Mutlak yaratılmışları dünyaya izah etmemize imkân yoktur. Bunun için, sadece madde kâinatı hakkında söylenmesi icab edenleri söylemekle yetineceğiz.
Daha önce; yukardaki izahata dayanarak Tanrıya neden "Mutlak" denilemiyeceğinden bahsedelim. Zaten bu bilgiyi vermemizin bir sebebi de budur.
Hassasına halel getirmeden, Tanrının, kendi kendisini var ettiği zaten kendinden olan yokluğu, izahı imkânsız şuur ve liyakati ile kendisine tâbi kıldığını evvelce söylemiştik. İşte daima yokluk hassasını muhafaza etmesi gereken, bunun için de izahı daima imkânsız olması lüzumlu olan, bu yokluğa Mutlak demek, onu izahı imkânsız bir yokluk halinden, varlık haline getirmek demektir.

Onu, yokluk hassasına halel getirmeden izah etmek ve ondan “var etmek” ise, yalnız Allahın yapabileceği bir iştir. Tanrıya “Mutlak” denilmesi ise; sadece O’nun izaha muktedir olduğu (bütün yaratılmışların menşe’i olan) yokluğu, “Mutlak Yokluk” halindeki varlık haline geçirmek demek olur ki, buna imkân yoktur! Çünkü o yokluk, Tanrının sayısız Mutlak’ları ürettiği ve üreteceği, daima yokluk hassasını haiz kalacak; izahı, tasavvuru imkânsız, hattâ düşünülmesine imkân olmayan bir yokluktur. Çünkü her düşünülebilen yokluk, hakikatte bir varlıktır. İşte Mutlak Varlık da, zerre kabilinden de olsa, hakkında düşünülebilen, fikir yürütülebilen bir varlıktır...
İşte size bu tebliğle, şimdiye kadar açıklanmamış en yüksek hakikatleri hatırlattım. Siz ise bu tebliğe kendi liyakatiniz ile gereken zemini hazırlayanlarsınız.
Tekâmül ederek Mutlak Varlık esaslarının üzerine eriştikten sonra da tekâmül ederek yükselebileceğiniz yol, bu tebliğin menşe’i istikametidir. O yolda yükseldiğiniz oranda bu tebliği daha fazla anlayabilirsiniz. Bu tebliğin derinliklerine nüfuz, yükseliş yolu olan ebedî tekâmül yoludur.

797.
YARDIMLAR

Manevî değerlerin, manevî yardımlar halinde, tekâmüldeki varlıklar üzerindeki tesirlerinden bahsedeceğiz.
Tekâmüldeki geri varlıkların, ileri olanlardan daha fazla yardım almalarını, artının eksiyi çekmesine benzetebiliriz. Yardımlara artı denirse; eksi, eksilik değerinin çokluğu kadar yani tekâmülde geri kalmışlık miktarınca yardımı çeker. Buna da sebep, az tekâmül etmiş varlıkların daha fazla yardıma ihtiyaçları olmasıdır.
Varlıklar tekâmül ettikçe değerleri artar, değerlerin artması ise yardımların azalması sonucunu doğurur. Çünkü Mutlak Tekâmül Kanununa göre: Varlıklar değerlendikçe liyakatleri ile baş başa kalırlar. Liyakatleri ile baş başa kalan varlıklar ise ancak yüksek gayelere ulaşmak yolunu tuttukları takdirde yardımlar alabilirler.
Yardımların daimî olması, ancak, varlıkların imkânları ile başaramayacakları çok yüksek gayelere ulaşmak yolunda, mevcut imkân ve liyakatleri ile yürümeye çalışmaları sonucu mümkündür.

798.
YENİ ŞEYLER

Mutlak Kanun gereği, yeni bir şeyin ortaya çıkması için eskiyi yok etmek, daha doğrusu yok edilmiş göstermek gerekir. Bir insanın ölüp, tekrar dünyaya gelmesi ve tekâmülüne devam etmesi gibi. İnsanlar ancak eski hayatlarında edindikleri bilgilerden yeni hayatlarında otomatik olarak faydalanırlar. Dünya realitesine göre bir insanın ölmeden ikinci bir hayata başlayabilmesi imkânsızdır. Yepyeni bir fikir ise eski bir muhitten doğamaz. Yeni fikirlere yeni muhitler gerekir. Ancak yeni denen fikirlerin, eski tecrübelerden hâsıl olduğunu, veya yeniden eski denilen bilgilerin rol oynadığını göz önünde bulundurmak gerekir.
Bunun böyle oluşunu düşününce sizin bulabileceğiniz birçok zaruri sebepleri vardır. Bu noktayı bilhassa göz önünde bulundurunuz.

799.
ŞUURLU İNANÇ ÖĞRETİSİ

Anlatılacaklardaki sisteme dikkat ederseniz, benimsetici sistemin vazifeye tatbiki hakkında tecrübeye dayalı bilgi edinmiş olursunuz.

İnsaniyetin yepyeni bir tekâmül devresini idrak etmesi gerekiyor! Bu devre, her hususta bugüne kadar yaşanan ve aşılan tekâmül merhalelerinden farklı, aynı zamanda da değerli bir devredir. Bunun için din devrindeki sistemlerden bambaşka şekilde çalışılması gerekiyor.
Çünkü artık bir peygamber gönderilerek, gerekenlerin söylenmesi için vasıta edilemezdi. Böyle yapılması, öğretilecek sisteme aykırı olurdu. Bu yüksek tekâmül devresine, giriş hazırlıkları, zannettiğiniz gibi yeni ve sizlerle başlamamıştır. Milâttan evvel Sokrat ile başlamıştır.
Her tekâmül merhalesinin, beşeriyeti daha yüksek merhalelere hazırladığı da göz önünde bulundurulursa, din devrini de bu devreye hazırlık merhaleleri kabul edebilirsiniz. Fakat Sokrat doğrudan doğruya bu devreye hazırlık tohumlarını serpen ilk vazifeli olmuştur.
Sayısız denecek kadar çok vazifelilerin, otomatik olarak çalıştırıldıkları bu tekâmül devresinde beşeriyet bugünkü vaziyetine erişmiştir. Bedri Ruhselman da, önceleri otomatik, sonradan da şuurlu olarak bu yolda vazife görmüştür. Şu halde Şuurlu İnancın ilk tohumlarını serpen Sokrat, onu ilk şuurlandıran da Bedri Ruhselman olmuştur. Fakat bu vazife için dünyaya gelen sadece Bedri Ruhselman değildi. Bu vazifede gününüze kadar dünyanın tekâmülünde çok mühim roller oynayan daha birçok vazifeliler vardır.
Vazife almak liyakatine erişenler ekseri aynı tekâmül yerine arka arkaya gönderilir ve aynı yerin tekâmülü ile vazifelendirilir. Buna da sebep bir vazifelinin vazife göreceği muhiti tanıması ve oraya, dolayısı ile vazifesine kolayca intibak edebilmesidir.
Bu şekilde birçok tecrübeli vazifelileri, bu son ve en mühim vazifeyi başarmaları için bir arada dünyaya gönderdik. İlk gelen Bedri, sadece metodları ihtiva eden eseri yazdı. O eser, vakti gelince rolünü oynayacaktır.. Fakat o, bu son ve en mühim eserini yazmadan evvel, eserine hazırlık zeminini hazırlayan bazı eserler de kaleme aldı.

800.
DİNDEN ŞUURLU İNANCA GEÇİŞ

Dinden Şuurlu İnanca geçişte, insanların kendi kendilerine emanet edilmiş olarak tekâmül ettiklerini idrak, sadece işin bir safhasıdır. Tam manâsı ile Şuurlu İnanca geçiş, düşünüleceği gibi birdenbire olabilecek bir iş değildir. İnsanlar Şuurlu İnanca ancak din devrinde edindikleri putlardan yavaş yavaş, şuurla sıyrılarak geçebilirler.
Meselâ bir insan, dininin icab ettirdiği bir şeyi yapmaya devam ederken, evvelâ onu neden yaptığını tahlil etmeye başlar. Şayet ona devamda kendisi için bir fayda buluyorsa terketmemesi doğru olur. Fakat artık onu yapmakta kendisi için bir fayda bulmuyorsa, daha güzelini yapabilmek gayesi ile ondan şuurla ayrılabilir.
Şu halde görülüyor ki, bir dine körü körüne bağlıyken birdenbire Şuurlu İnanca geçilmez. Şuurlu İnanca geçebilmek için; ancak, dinlerin tekâmülde oynadıkları mühim ve çok faydalı rolü evvelâ idrak etmiş olmak, sonra da dinin icab ettirdiği şeylerin nedenlerini bulmak ihtiyacını hissetmek ve liyakatle onları bulduktan sonra, onlara devama lüzum olup olmadığını araştırmak, veya devam etmek, yahut da bırakmak gerekir.
İşte Şuurlu İnanç yolunda yürüyecek bir insanın bunları yapabilmesi şarttır. Bir insan, yapmakta devam ettiği bir dinî ibadeti, şayet, Şuurlu İnanç için lüzumsuz buluyor, fakat ondan muhtelif sebeplerle birdenbire sıyrılamıyorsa kendisini zorlamaması gerekir. Çünkü o, er geç lüzumsuz olduğuna emin olduğu, daha doğrusu emin olmaya başladığı şeyi terk edecektir.
Sebebi izah olunmadan terk edilen dinî akidelerin yerleri, "Şuurlu İnancın gerektirdiği şuurla" doldurulamazsa sonuç iyi olmaz. Çünkü put dahi olsa, bir şeyi terk etmek için taassup gösterilmesi, Şuurlu İnanca aykırıdır.

BİRİNCİ CİLDİN SONU

_____

[1] Varlık âleminin oluşunun..

[2] Varlık âlemi kurulurken Tanrının tüm varlıklarla beraber başta kendi (varlık âlemindeki) tezahürünü de var edişi kastedilmektedir. Böylece, varlık âleminde de bulunan fakat varlık dışına da sahip olan Tanrı için biz "Tanrının Varlığı" sözünü edebilmekteyiz.

[3] Din, insanı yüksek şuur ve duygu seviyelerine çıkartmak için mevcut olan bir disiplindir ki, "insan" adıyle andığımız varlığa ait bir gerçektir. Hayvan için dinlilik düşünülemiyeceği gibi, dünya okulundan mezun olmuş, insanı kâmil diye anılan yüceler için de aşılmış bir disiplin ama yaşanan bir gerçektir. Din disiplininin kişiyi götürmesi gereken hedef; din ululârının da övdüğü, "sırların keşfi" diye anılan "üstün şuurluluk" halidir. Yoksa, dinin kendisi amaç olmayıp yükselten yoldur, vasıtadır. Hz. Muhammed, (hadislerinde) dinin mahiyetini belirtmeye çalışmış, dinin hedefi olan; bilgi ve aydınlanmanın (yüksek şuur halinin) din ve ibadetten yüksek olduğuna işaret etmiştir:

"Din öğüttür ancak." Hadis (Hz. Muhammed ve hadisleri; A. Gölpınarlı 1957, Arkın Kitabevi İstanbul, S. 14)

"Bir an bilgiyle meşgul olmak, altmış yıl ibadet etmekten hayırlıdır." Hadis (Aynı eser, S. 34)

Aynı gerçeği Yunus Emre:

Dinini terk edenin küfürdür işi;
Bu ne biçim küfürdür ki, imandan içeri.

(Yunus Emre ve Tasavvuf; A. Gölpınarlı 1961, Remzi Kitabevi İstanbul, S. 178)

şeklinde ifade ederek, dini terk etmenin dinsizlik yani küfür olduğunu, fakat (kendisinin de içinde bulunduğu hal olan) dinden geçmenin, din disipliniyle elde edileceklerin üzerine çıkmanın; dünyada dindar olmak anlamındaki "iman"dan da yüksek bir mertebe olduğunu söyler. Yalnız bu sözde üzerinde durulması gereken bir gerçek gizlidir ki, o da; önce din disiplinine uyduktan sonra, ondan gerekli değerleri alarak din kalıplarının terkidir ve değerce yükselmenin doğal sonucu olarak kendiliğinden olur. Yoksa, "geçilecek bir realite" diye düşünerek dinin vermeye çalıştığı bilgi, ahlâk ve duygu disiplinlerinin içinden geçmeden dini terk etmek, Yunus'un dediği gibi sadece küfür ve değersizliktir. İnsan-ı kâmil denilen yüksek varlıklar din dışından değil, dinin içinden yol alıp yükselerek din kalıplarının üzerine çıkmışlardır.

[4] tevil: Gerçek anlamından başka bir anlamla yorumlama; işine geldiği yönde anlam verme.

[5] tabiî: Doğal; olağan; normal.

[6] İnsanın; Tanrısına, O'nun karşısındaki değersizliğinin bilinciyle sembolik bir yakarışı.

[7] tevazu: Alçak gönüllülük (mütevazi).

[8] Çünkü tesir ve tezahürleri her şeyde apaşikar görülür.

[9] malûm: Belli, bilinen.

[10] Burada "tecrübe" anlamında.

[11] cebrail: Din kitaplarına göre; Tanrıya en yakın olan dört büyük melekten biridir (diğerleri: Mikâil, Azrail, İsrafil). Tanrı ile peygamberler arasında elçilik yapan haber meleğidir. Hz. Muhammed'e ilk olarak Mekke yakınlarındaki Hira dağında gözükmüş ve Kur'ân'ın ilk âyetini, "Oku" emrini getirmiştir. Allahın emir ve vahiyleri ile Kur'ân'ın bütün âyetleri Cebrail vasıtasıyla tebliğ edilmiştir. Tanrının tekâmüle sevk ettiği değerler ve Mutlak Varlığı halk ettiği Arzu'sundan olan ve "Tanrının Arzusu" olarak, Mutlak Varlıkta, Tanrının izahı imkânsız değerini tezahür ettiren değerlerdendir. "Tekâmül ettirici ruh" veya kısaca "melek" denilerek isimlendirilebilir.

[12] İlk bilgide Mutlak Varlık, Allahla beraber mütalaa edilmiş, diğerinde ise müstakil bir değer olarak ele alınmıştır.

[13] Bilgi no. 718.

[14] Var olan; varlık olan.

[15] incil: İsa peygamberin hayatını ve öğretisini anlatan Hıristiyanlığın kutsal kitabı.

[16] Tekâmül plânının gerektirdiği şartlar içinde yaptığı mücadelede başarısız olduğu kastedilmektedir. Yoksa; plân icabı "hata yapmak mecburiyeti" yoktur.
[17] bilim: (Arapçası) ilim.
[18] Buradaki "varlık" sözcüğü tüm varlık âlemini; mevcudâtı ifade etmektedir.
[19] delil: Kanıt.
[20] Kendini meydana getiren bir bileşeni olmayan; maddenin en basit ilk yapı taşı belirtilmektedir.
[21] meçhul: Bilinmeyen.
[22] Meselâ bedenlenip...
[23] İnsan tekâmülünde varılması mümkün bir seviye örneği.
[24] ümmi: Okuması ve yazması olmayan.
[25] Tekâmüle sevk olunmuş değerler.
[26] kadir: Güç, kuvvet, imkân sahibi.
[27] Çekim; gravitasyon.
[28] Dünya için "maddenin".
[29] arz: Yeryüzü, yer..
[30] tahdit: Sınırlayış; hudutlama; kısıtlama.
[31] vazifeli: Şuurlu İnanç bilgilerinde "vazifeli" olarak vasıflandırılanlardan kasıt, her zaman, özel vazifeler için bedenlenen varlıklar değildir. Bu bilgilerin daha ilerde yayınlanacak olan kısımlarında; "O'nun yolunda her insan, aklı, mantığı, vicdanı, bilgisi ve değerince vazifelidir. Vazifeliler O'na yöneltilmiş tekâmül yollarına serpili dikenlerin acısını azaltmakla vazife görürler.." denilerek; yeterli bilgiye sahip olup, aklı, mantığı ve vicdanı ile bu bilginin mes'uliyetini hisseden herkesin duyduğu mes'uliyet hissi kadarıyla vazifeli olduğu, vazifenin ise; her canlıya, hayatın dikenli olan yollarında mümkün olduğu kadar bu dikenlerin acısını azaltan yardımlar yapmak olduğu açıklanmıştır.
[32] üçleme: Teslis; Hıristiyan dininde, Tanrının; baba, oğul ve kutsal ruh olarak birleşmiş üç ayrı kudret halinde düşünülmesi inancı (Fr. Trinite).
[33] İdrak edilebilen değerlerde "en üstün" yoktur, "daha üstün" vardır.
[34] "Yokluk" kavramı olarak dahi olmayan bir yokluk...
[35] tasavvur etme: Düşünceyle şekillendirme; göz önüne getirme; kurma.
[36] tahayyül etme: Aslı olmasa da düşüncelerle zihinde hayaller canlandırma; hayalen var etme. (Bkz. sayfa 86, dipnot 1.)
[37] teşkilat: Organizasyon; örgüt.
[38] istikamet: Yön.
[39] ihata: Kuşatma; kavrama; sarıp sarmalayıp içinde ihtiva etme.
[40] Maddî ve manevî.

EK

EK

SOKRAT[41] (M.Ö. 470-399): M.Ö. 2000 yıllarından beri süregelen parlak bir tarihî geçmişe sahip olan Atina şehir-devleti, Sokrat'ın yetiştiği dönemde her bakımdan alçalmıştı. Eski geleneklerinden uzaklaşmış olan halk, her çeşit ahlaksal bağları kırmış; çalışmanın adiliğini, zevk ve sefanın lezzetini savunur olmuştu. Sofist adı verilen felsefe öğretmenleri, çıkarcı ve çarpık fikirleriyle, halkı ve gençliği doğru yoldan çıkarmaktaydı. Siyasal hayatta da belirgin bir çöküntü vardı.
Bütün bu durumlar karşısında ciddi bir üzüntü duyan Sokrat, kendisini ulusuna adayarak, biraz da çocukluğundan beri içinde duyduğu Tanrısal sesin telkinleriyle; Tanrı'nın, kendisini Atina'yı ahlâk ve

zihin bakımından yükseltmekle görevlendirmiş olduğunu hissetti. Ve bu kutsal görevine ölünceye kadar sadık kalarak tüm hayatını Atinalıların öğretim ve eğitimine harcadı.
Sokrat, adaleti ve gerçeği iktidardakilere ve halka karşı savunmaktan asla çekinmedi, hattâ Atina demokrasisinin kurucusu Temistokles ve Perikles'i yurttaşlarına erdem[42] aşkını telkin etmemekle suçladı.
Delphe tapınağının kapısı üzerinde yazılı olan "Kendini bil!" vecizesi, onun hem felsefesine, hem de yöntemine temel ödevini gördü. Ona göre, kendini bilmek demek, insanın kendi iç gözlemine dayanan bir ahlâk felsefesine başlaması demekti. Sokrat, bilginin insan ruhunda doğuştan olduğunu, öğretmenin ödevinin; öğrencide esasen var olan bilgileri hatırlatmak ve zihninde gizli bulunan tohumları uyandırmak, büyütüp geliştirmekten ibaret olduğunu kabul ediyordu. Esasen gerçek, ruhta doğuştan mevcutsa, öğrenmek bile kendini bilmek demekti.
Mutluluk, ruh esas alındığında, iyi bir hayat tarzıyla elde edilebilirdi. İyi derken, ruhu daha iyi edecek hayatı; kötü derken de ruhu daha kötü edecek hayatı anlamaktayız... Hem bu hayatta, hem de daha sonrakilerde[43] insanın mutluluğu buna bağlıdır. Ruhun aslına göre[44] ise iyi bir hayat tarzı; erdemli yaşamaktır. Yani mutlu bir yaşama ulaşmak için biricik aracı yine bir bilimden ibaret olan erdemdir. Ona göre; hayır (iyi) bilindiği andan itibaren direnilemiyecek bir surette irade ve akıla hükmeder. Tüm insanlar zorunlu olarak kendi büyük hayır ve mutluluklarını isterler. Yapılmakta olan bütün işler ve davranışlar, bu genel amaca ulaşmak için birer aracıdan başka bir şey değildir. Şerri (kötülüğü) işleyen insan, hayırı bilmeyen, kendisi için iyi ve hayırlı zannettiklerine yönelmiş olandır. Fakat hayrı (iyiyi) bilmek bir bilgi işidir ve erdem bir bilimdir. Ruhun aslında bulunan ve kendini bilen kişinin keşfedeceği bilgidir erdem.
İyice incelenecek olursa iyiye olan eğilim her kişide aynıdır. Kişilerin içinde uyuyan ortak eğilim ancak öğretimle ortaya çıkarılabilir. Sokrat'a göre; erdem bir başkasına öğretilebilecek tarzda bir bilgidir. Kişiler bilmedikleri için kötüdürler. Erdem birdir, bölünemez, ayrılmaz. Bir davranışta erdemli, başka bir davranışta erdemsiz olunamaz. Erdem varsa, kişinin bütün davranışları ona uygun olmak zorundadır. Mutluluk bilgelikle gerçekleşebilir. İyi, insanı mutluluğa götürür. Aklımız iyiye erseydi, iyiye yönelmemezlik edemezdi. İyinin kaynağı ise sofistlerin iddia ettikleri gibi keyifsel ve bireysel tutkular değil; akıldır.
İnsan ruhunda doğuştan var olan bilgiyi ortaya çıkarabilmek için özel bir çalışma gereklidir ki bu çalışma tarzı Sokrat'ın yöntemini oluşturur. O öğrencilerini birbiri ardınca ve zekice tertip edilmiş sorularla karşılaştırır, karşısındakiler çelişkiye düşerler; bundan, tartışılan konu hakkındaki tariflerin yetersizliği ortaya çıkar.
Meselâ; Sokrat, adaletin ne olduğunu aramak için Ötidem'le giriştiği bir konuşmada önce, herkesçe bilinen şu sade tarifi ileri sürer: "Adalet, yalan söylememek, aldatmamak, başkalarını zarara sokmamak ve kendi cinsinden olanları köle haline getirmemektir". Sonra bu tarifle büsbütün zıt olan sonuçlar çıkarır. Bu sonuçlar; yalan söylemenin, aldatmanın, zarar verme ve köleliğe düşürmenin de bir adalet ödevi olduğunu gösterir. Meselâ, herhangi bir generalin düşman bir ulusu aldatarak zafer kazanması ahlâksızlık değildir. Özellikle yenilgiye uğrayanın topraklarını zaptetmek ve halkını esir almak da böyledir.
Şu halde başlangıç olarak kabul edilen tarifi değiştirmek gerekir. Yani, bu tarifi yalnız dostlarla olan ilişkiye uygulamalıdır. Oysa ki bu suretle yanlış sonuca varılabilir. "Zira cesareti kırılmış bir orduya cesaret vermek için komutanın söylediği yalanı hangi tarafa koyabiliriz? Adalet tarafına sanırım. Pekâla, şimdi umutsuzluk içinde bulunan bir dostun kendini öldürmemesi için silâhlarını çalacak olursam? Jüpiter'e yemin ederim ki, bu da adalet cihetine!. Demek ki, bazı hallerde arkadaşlarımıza hile yapmak, onlardan bir şey çalmak veya onlara şiddet göstermek gerektir. Şu halde adaletin gerçek tarifi nedir?"
Sokrat, tarifini, biçimsel olarak verir; fakat sarsılmaz kanıtlarla: "Yasal bir sebep olmaksızın dostlarının haklarına saldırmayan, adaletlidir" (Xenophan: Memorables). Şu halde adalet de tüm diğer erdemler

de; bilimdir. Kötü hareket edenler bilgisizce hareket edenlerdir. Böylece tek hayır, bilgi; tek şer, bilgisizliktir.
Sokrat, hiç seyahat etmemiştir. Genel olarak bir büyük palto giyer; yaz ve kış Atina sokaklarında yalınayak gezerdi. Sabır ve kanaatinde eşi bulunmaz bir iradeye, metanet ve cesarette görülmemiş bir güce sahipti. Sabahlara kadar içki içilen büyük şölenlerde, herkesin uyukladığı sırada o bir kenara çekilir, güneş çıkıncaya dek düşünürdü.
Kanaatkârlıkla övünür kimseden para istemezdi.O hemen hemen daima satılmakta olan şeyleri gördükçe, kendi kendine, "ne kadar da çok ihtiyacım olmayan şeyler!" der ve durmadan şu beyti tekrar edermiş: "Süsler, gümüş ve sırmalar, hayata değil, tiyatroya hizmet ederler!"
Hiçbir çalışma ve yorgunluk onun gürbüz vücudunu sarsmazdı. Denilebilir ki, Sokrat insanlık tarihinde, eşine pek az rastlanılabilecek metin ve orijinal bir kişiliktir. Bir evliya, bir peygamber gibi mistik bir ruha da sahipti: "Bildiğim bir küçük bilim vardır, o da aşk bilimidir" diyordu. Kendi içinde her zaman Tanrı'nın sesini işittiğine inanan bu büyük adamın, konuşurken sesinin tonuna ve mantığının gücüne dayanılmazdı.
"Filozof" deyimini, mağrur sofistlere karşı, "bilgeliği seven" anlamında olmak üzere, alçak gönüllülükle kabul etmiş; kendisine, pek candan bağlı bir ortam yaratmıştı. Kendisiyle birlikte olmayanlar bile onun ilkelerine bağlı bulunurlardı. O tüm Atina'lılara, bir baba, bir büyük kardeş muamelesi yapıyordu. Dargın kardeşleri barıştırır, zengin dost ve öğrencilerini fakir ve zavallıların yardımlarına koşturur, bekârların ev bark yani aile kurmalarını ister ve temin ederdi. Özetle o, nerede bir iyilik yapmak mümkünse oraya koşar ve usanmadan öğüt verir, yol gösterirdi.
Onun erdemi; nefsi her şeyden yoksun bırakmakla değil, ölçülü olmak, her şeyi tatmak suretiyle sağlanmış olunur. Yani kendine hâkim olmak erdemdir. Bu tür ahlâkta, arzuların değil, aklın egemenliği görülür. Mutlulukla hazzı karıştırmamak için kendini bilmek yani gerçekten ne istediğini bilmek gerekir.
Sokrat, içinde yaşanan toplumun inanç ve kanunlarına uymak gerekliliğini savunur, "Bunlar ne kadar hatalı olsalar da, onlara saygı duymamak ve itaat etmemek de o kadar hatalıdır" öğüdünü verirdi. Buna karşılık, Tanrısal kanunlar için "En soylu kanunlar Tanrısal olanlardır. Bunlar hem doğaldır, hem akılsaldır, hem de aklın kendisidir. Ve Tanrı, bunları herşeyden önce kurmuştur" derdi.
Sokrat bir gün Hippias'a soruyor: "Yazılmamış olan kanunları biliyor musun? - evet, tüm ülkelerde birbirine benzeyen ve konuları da aynı olanları tanıyorum. - Bunları insanların oluşturduğunu söyleyebilir misin? - Bu nasıl mümkün olabilir ki, insanların tümünü bir araya getirmek imkânsızdır. Ve hepsi aynı dili konuşmazlar. - Şu halde senin düşüncene göre, bunları kim yapmış olabilir? - Bana öyle geliyor ki, bu düşünceyi insanlara Tanrılar ilham etmiştir... (Xenophan: Memorables).
Sokrat, toplum kanunlarını çiğneyenlerin belki kaçarak veya saklanarak cezadan kurtulabileceğini; fakat Tanrısal kanunlara saldıranların, insanların hafifletmesine imkân bulunmayan cezalara çarptırılacağını söyler, toplum kanunlarını da Tanrısal kanunlardan çıkarmak suretiyle yüceltirdi. Çünkü ona göre insanların koyduğu kanunlar, Tanrısal kanunlardan çıkar; ve bunlar da, evrensel zekâdan bir parça olan toplum zekâsının eseridir.
Sokrat insanda var olan aklın, (var olan her şeyi kaplayan, bütün varlıkları ve düşünülen şeyleri içine alan) kül akıldan bir parça olduğuna inanır. Zira akıl birdir; kaplayıcı (şamil) ve geneldir, sonrasızdır, mutlak yaptıran (efficient) bir sebeptir. Oysaki varlıklar şekil ve vasıflarını koruyamazlar. Sürekli ve genel bir değişme vardır ki mutlak surette olgunlaşmaya gitmektedir[45]. Bu olgunlaşma hareketi bir yarardır, iyiliktir ve çıkardır. Bu, Tanrısal lûtuf ve ihsandan ibaret bir gayesi olan sebeptir. Yani Tanrı her şeyi iyi için yaratmıştır.
Sokrat, doğada yalnızca bir "akıl" görmez, insanlar için şefkat ve iyilikle dolu, iyiyi isteyen bir gücün varlığını da görür. Onun bu âlemdeki sabit ve yanılmayan varlığı; insanların düşüncelerini, duygusal sırlar da dahil olmak üzere bilir, âlemi düzenler ve korur; emirleri yanılmayan bir etkiye sahiptir ve düşünce kadar hızlıdır.

Sokrat'ın Atina Tanrılarına inanmadığı genel olarak kabul edilmektedir. Kendisi cumhuriyete saygı duyarak Tanrılara kurban kesmişse de onun bunu kendi içindeki gerçek Tanrı uğruna yapmış olduğunu, site Tanrılarından ince bir alayla ve gülümsemeyle söz ettiğini pek yakın öğrencileri bilmektedir.
O, Allah'ın varlığını ve bir'liğini savunmuş olan ilk Yunan filozofudur. Aynı zamanda, ölümle yok olmayan, ebedî bir ruhun varlığına da inanmaktaydı: "Dostum, bedeninde hapsedilmiş olup, bedenini istediği gibi yöneten bir ruha sahip olduğunu öğren! Evrene yerleşmiş olan aklın da, her şeyi kendi isteğine göre düzenlemesi gerektir! Senin gözlerin birçok şeyleri kavrayabildiğine göre, Tanrınınki neden tüm evreni kaplayamasın?"
Sokrat'ın Tanrısı, evrenin dışında olan mutlak bir varlık değildir. O birliğini evrenle birlikte tamamlayan, evrenle bir bütünü oluşturabilen bir güçtür. O, âdeta hem cisim, hem de ruh suretinde tecelli eder. Ebedî ve sonsuz olan bu Tanrı bir'dir.
Halk bu büyük adamın savunduğu düşünceleri anlayacak seviye ve ruhta değildi. Hattâ, düşünceleri bazı heykel satıcılarının dahi çıkarına uygun gelmiyordu. Çünkü o manevî bir Tanrıya inanıyordu.
Sokrat'ı düşmanları, onu; dinsizlikle ve gençlerin ahlâkını bozmakla, Atina Tanrılarını inkâr edip, yerine yeni Tanrıları getirmekle, nihayet; Atina'nın tüm geleneksel kurumlarına düşman olmakla suçladıklarında, Sokrat, yetmiş yaşındaydı.
Onu idam ettirmekle demokrasiyi ve halk inançlarını kuvvetlendireceklerini sanan suçlamacılara karşı kendini mahkemede vakur bir şekilde savunmuştur. Tarihe mâlolmuş olan savunmasında; "Eğer siz bana araştırmalarımdan ve felsefe yapmaktan vazgeçmek şartıyla seni beraat ettireceğiz, fakat bu şartın aksini yaparsan öldüreceğiz," demiş olsaydınız; size tereddüt etmeden derdim ki: Ey Atinalılar, bende tek bir nefes kalıncaya dek felsefe yapmaktan, size daima iyilikler ve öğütler vermekten vaz geçmeyeceğim. Zira siz sadece servetler edinmekten, onur ve itibar kazanmaktan başka bir şey düşünmüyorsunuz! Ruhun gerçeklik ve güzelliği hakkında ne saygı duyuyor, ne de ufacık bir endişe hissediyorsunuz. Bin kez ölmek zorunda kalsam da yolumu hiçbir zaman değiştirmiyeceğim."
Mahkeme sonucunda Sokrat, baldıran otu içerek bir çeşit intihara mahkûm edildi. Sükûnet ve ciddiyetle dostlarıyla vedalaştı. Çevresindekileri teselli ettikten ve ruhun ebedîliği hakkında bir sohbet yaptıktan sonra zehir çanağını bir hamlede içti. Etrafında ağlayanlara: "İnsan tatlılıkla ölmelidir, ağlamayınız!" dedi...
Böylece, çağının bilgisizlik ve ahlâksızlığına kurban giden Sokrat için, Xenophan, son satır olarak: "Tüm insanların en bilgesi, en doğrusu işte böyle öldü" der (M.Ö. 399).
Sokrat'ın öldürülmesi, heyecanla savunmuş olduğu düşüncelerin daha sür'atle yayılmasına sebep oldu. Onun öldürülmesi; bir yenilgi değil, ahlâk ve idealin bir zaferidir.

İBRAHİM PEYGAMBER[46] (M.Ö. 2000-1800 arası):
Âzer adındaki, put yapıp satmakla geçimini sağlayan bir sanatkârın oğludur. O bölgede hüküm süren Nemrut adındaki kötülük ve zulmün simgesi olmuş Babil hükümdarı, kâhinlerinden, tahtını tehlikeye düşürecek olan bir çocuğun doğacağını öğrenmişti. Doğacak bütün çocukların öldürülmesini emrettiği için İbrahim'in annesi gizlenerek bir mağarada doğum yapmıştır.
Hz. İbrahim daha küçük bir çocuk iken Allah'ı düşünmeye başlamış ve bir gece gökte gördüğü çok parlak bir yıldızın Allah olabileceği zannına kapılmıştı. Daha sonra yıldızın gökte kaybolmasıyla hayal kırıklığına uğramış; bu arada karşı tepelerden yükselmekte olan ayı görerek "İşte benim rabbim bu olsa gerek!" diye düşünmeye başlamıştı. Sabaha karşı ayın battığını görünce yine yanlışa düştüğünü anladı. Fakat bu sırada büyük bir aydınlık içersinde yükselen güneşi gördükten sonra "İşte benim Allahım! çünkü hepsinden büyük" diye haykırmıştı. Ne var ki, gün yarıyı geçince onun da "kemali" "zevale" doğru döndü, ışığı ve sıcaklığı azaldı, sonunda kayboldu...
O zaman, Hz. İbrahim yıldıza, aya, güneşe tapmanın; batan şeylere, yaratılmış şeylere tapmak olduğunu anlamış ve yeri, gökleri, her şeyi yaratan bir Allah'a yönelmişti (Kur'ân; sure 6, âyet 75-79).

Daha sonra mabetteki putları kırmış ve onlardan ne iyilik ne de kötülük gelmeyeceğini kavmine göstermişti. Bu olaya çok kızan Nemrut, kendisini yakalatarak yaktırdığı büyük bir ateşe attırmış fakat ateşin Hz. İbrahim'i yakmadığını herkes şaşkınlıklar içersinde seyretmiştir.
Hz. İbrahim kardeşinin oğlu Lut peygamberle Filistin'e gitmiş; orada ondan ayrılarak karısı Sara ve dostlarıyla Mısır topraklarına geçmiş, Firavunun kavmini Allah'ın birliğine ve Hak dinine çağırmıştı. Hz. İbrahim beşeriyete "Tek Tanrı" kavramını getiren ilk peygamberdir. Hanîf dini denen İbrahim dininde olanlar; putlara secde etmeyen, onlara kurban kesmeyen, Allah'ın birliğine inanmış olanlardı ki, Hz. Muhammed'in anası, babası ve ataları da bunlardandı.
İkinci karısı Hacer'den doğan oğlu İsmail'i, "bir oğlu olursa Allah'a kurban etmeyi adadığı için" büyüdükten sonra, kendi rızasını da alarak kurban etmek üzere iken Tanrı, oğlu yerine; o sırada yanlarında beliren koçu kesmesini emretmiştir. Yine Hz. İbrahim; oğlu İsmail ile, Tek Tanrı'lı dinin ilk mabedi olan Kâbe'yi inşa etmiştir.
Hz. İbrahim peygamberlerin en büyüklerindendir. Kur'ânda peygamberlerin derece bakımından bir kısmının, bir kısmından üstün olduğu bildirilmiş (sure 2, âyet 253) (sure 17, âyet 55) üstün tutulan peygamberlerin isimleri ise; Nuh, İbrahim, Musa, İsa olarak zikredilmiştir (sure 42, âyet 13) (sure 33, âyet 7). Hz. Muhammed'in ise âlemlere rahmet olarak gönderildiği (sure 21, âyet 107) ondan sonra bir bir başka peygamber daha gelmeyeceği (sure 33, âyet 40) bildirilmiştir.

KÂBE[47]: İbrahim peygamberin kendi eliyle inşa ettiği Kâbe, Tek Tanrı'lı dinlerin ilk mabedidir. Daha sonra Kâbe'nin kutsallığı bütün Arabistan'a öylesine yayıldı ki Tek Tanrı'ya inanmayanlar bile orayı ziyarete geliyorlardı. Zamanla bunlar kendi tapındıkları tanrıların heykellerini de Kâbe'nin çevresine dizmeye başladılar ve İslâmiyet öncesinde Kâbe civarında 360 put birikmişti.
Mekke'de bulunan Kâbe, 11 m. eninde, 12 m. boyunda ve 13 m. yükseklikte dörtköşe küçük taş bir binadır. Hz. Muhammed Kâbe'yi putlardan temizledikten sonra burayı müslümanlara "kıble" olarak göstermiş, çok eskiden kalma olan Kâbe'yi ziyaret geleneğini korumuştur; buna hac denir.
Kâbe, Müslümanlığın da kutsal bir sembol olarak kabul edip etrafında gönül birliği ettiği bir merkezdir. İslâmın beş şartından biri olan hacca gidiş; belirli bir günde bu merkez etrafında bütün müslümanların Allah için toplanıp aşkla, sevgiyle âdeta tek bir vücut halinde kaynaşmalarıdır. İnsanı ben'likten biz'liğe, "bir olunduğu" duygusuna varmaya doğru götüren bir ziyarettir.
Fakat maalesef hac ziyaretinin bu aslî yönü çok kimse tarafından hissedilmemiş bir gerçektir. Dolayısiyle Kâbe binası ve haccın şekilsel yönüne önem verilmiştir. Manevî olanın, maddede, şekilde oluşu zannı ise "putlaştırma"dır.
Mevlânâ;
"Kâbe bir putun mahallesi.. Ey Tanrı! bu nasıl puttur?.." demekte; (Ariflerin Menkıbeleri; Prof. Tahsin Yazıcı; Hürriyet Yayınları 1973, cilt I, sayfa 304, 3/200) ve:
"Ey hacca gidenler, nereye gidiyorsunuz, nereye?.. Sevgili burada, gelin, buraya gelin. Çöllerde ne gezersiniz ki?.. Rabbin sûretsiz sûretini gördüyseniz hacı da sizsiniz, Kâbe de, Kâbe'nin sahibi de.. Kaç defadır kalkıp o eve gittiniz. Bir kerecik de kalkın gönül evine gelin.." (Mevlânâ Celâleddin; Abdülbâki Gölpınarlı, İnkılap Kitabevi 1959, sayfa 201.) diye seslenerek insanları sûretten, maddeden; gönüle, mânaya çağırmaktadır. Yine Mesnevî'sinde şu hikâyeyi anlatır:
"Tanrı rahmet etsin Bâyezîd hacca gidiyordu. Âdetiydi, hangi şehre varırsa önce şeyhleri ziyaret ederdi. Bir şehre vardı, orda ki büyük bir şeyhi ziyarete gitti. Şeyh Bâyezîd'in hacca gittiğini öğrenince zahmet etme dedi, etrafımda yedi kere dön, kemerindeki paraları da ver bana, yürü, git memleketine. Ey Bâyezîd, Kâbe Tanrı evidir amma şu gönlüm de Tanrı evi. Yalnız hamd olsun o evin ve bu evin Tanrısına, o ev kurulalı Tanrı içine hiç girmedi. Halbuki bu ev yapıldığı günden beri Tanrı bu evden hiç çıkmadı.." (Mesnevî, Veled İzbudak; Devlet Kitapları 1966, cilt II beyit 2219-2251) (Mevlânâ Celâleddin; Abd. Gölp. 1959, sayfa 57, III. Baskı, İnkılâp Kitabevi, İstanbul).

MUTLAK KAVRAMI HAKKINDA[48]:

Beşerî idrakle, Mutlak hakkında bir şeyler söylemek icab ederse her şeyden önce, Onun hiçbir şeyle, hiçbir tarzda ve yolda nisbet ve kıyas kabul etmediğini; Ona hiçbir kıymet takdirinin mümkün olamayacağını düşünmek ve kabul etmek lâzım gelir. Bu düşünce üzerinde durdukça insanın duygularında bir belirginleşme baş gösterir.

Kıyas ve nisbet olunmak veya olunmamak ne demektir? Kendi dışındakilerle nisbet ve kıyas kabul etmenin, bir insan düşüncesiyle bulunabilen kıstaslarından bazılarını zikredeceğiz.

Birincisi: Nisbet kabul eden, nisbî olan her şey bir sıfat taşıma eksikliğindedir.

Yani o şey, muhakkak birbirine göre derecelenmiş farklarla ayrılan bir takım özelliklerden ya biri ile, veya öteki ile vasıflanmaya mahkûmdur. Meselâ bir taş parçası nisbîdir. Zira onda büyüklüğe nisbeten küçüklük, beyazlığa nisbeten siyahlık yumuşaklığa nisbeten sertlik.. gibi birbirine kıyasla kıymet kazanan sayısız özellikler mevcuttur.

Keza bir insan dediğimiz zaman; yaşlılık, gençlik, basitlik, olgunluk, güzellik, çirkinlik, akıllılık, budalalık gibi birbirine nisbet edilen sayısız vasıflar onda vardır. Böylece kemâl, irade, kudret, bilgi, tahayyül, sevgi.. gibi bütün manevî kavramlar da nisbîdirler. Çünkü bunlar da birbirine nazaran değişen derece farklarıyla kıyaslanırlar. Yani azlık, çokluk, basitlik, mükemmellik, yükseklik, alçaklık, şu veya bu gibi bir süre nüanslar ve farklarla birbirinden ayrılan özelliklerine göre bunlar kıymetlenirler.

İkincisi: Nisbî olan her şey zıddı ile veya benzerleriyle kıymet kazanır. Meselâ; kâinatta aynı tondaki kırmızı renkten başka hiçbir renk olmasa; yani bütün kâinat baştan başa muayyen bir tondaki kırmızı renkle boyanmış olsa, ortada renk kavramı diye bir şey kalmaz; keza dünyada fenalık diye hiçbir şey olmasa, yani iyilik kavramı ile kıyas edilecek zıt veya benzer başka bir kavram kalmasa, ortada iyilik diye de bir kavram kalmamış olur. Bunun gibi; birbirinden farklı kemal dereceleri mevcut olmasa, kemal ve tekâmül kavramları da ortada kalmaz. Madem ki bir renk, bir iyilik, bir kemal kavramı vardır; o halde bunlar nisbîdirler.. Daha doğrusu bunların kıymetlerinin anlaşılabilmeleri, ancak bu nisbî durumlarıyle kabildir.

Üçüncüsü: Nisbî olan her hâdise, her şey, her varlık, kendisine nisbet olunan ve kendisiyle kıyas kabul eden diğer hâdiseler, varlıklar ve objelerle kıymetlenir ve hususiyet kazanır. Meselâ bir bulut, ancak suya, havaya ve diğer binlerce şeye nisbetle buluttur. Yani onun bulutluk özelliğini biz ancak diğer varlıkların ve eşyanın özellikleri karşısında kıymetlendirebiliriz. Eğer bütün kâinat ve her şey buluttan ibaret olsaydı bulutun idrak edilebilecek hiçbir özelliği kalmazdı. O halde özelliği olan, sıfatlanan her hâdise, her şey, her varlık nisbîdir.

Dördüncüsü: Nisbî olan her şey, her hâdise, her varlık başka bir şeyde, bir hâdisede, bir varlıkta mevcut özelliklerin bir çoğunun kendisinde bulunmayışı eksikliğindedir. Meselâ: insan dediğimiz zaman, taşta olan bir takım özellikler: tam bir atalet, hissizlik, idraksizlik.. halleri onda yoktur. Keza gül ağacında olan yapraklar ve çiçekler de onda yoktur. Nihayet, kedide olan biçim ve şekilden de mahrumdur. Hattâ diğer insanlarda mevcut zekâ, ahmaklık, cesaret ve korkaklık gibi ruh halleri veyahut beden şekilleri ve biçimleri de kendisinde aynı derecede ve tarzda bulunmaz. Ve hattâ bizzat kendinin muhtelif zamanlardaki ruhî ve cismanî halleri bile birbirine uymaz. Demek ki, nisbî olan hiçbir şey kusurdan ve eksiklikten âzâde değildir.

Beşincisi: Nisbî olan her şey, başka bir şeyde mevcut olan özelliklerin, kendisiyle kıyası mümkün bir veya birkaçına maliktir. Meselâ, taş serttir; demir de serttir. İnsan canlıdır; hayvan da canlıdır. İrade kuvvetlidir; hafıza da kuvvetlidir. Şu halde nisbî olan her şeyin, mutlaka, bir veya birkaç cepheden kendisi dışındaki şeylerden bir çoğuna benzeyen tarafları vardır.

Altıncısı: Nisbî olan her hâdise, her şey, her varlık, diğer hâdiselerin, şeylerin ve varlıkların; kendisi üzerinde az çok bir değişiklik husule getiren etkilerinden kurtulamaz. Bu değişiklikler doğrudan doğruya olsun veya vasıtalı olsun, muhakkak husule gelir. Zira değişme ile bir arada olan etkilenme hali, nisbîliğin bir icabıdır. Meselâ, bir taş parçası zamanla rüzgârların veya suların etkisi altında yontulur, şeklini değiştirir veya erir gider. Bir insan ruhu, ne kadar yüksek ve kâmil olursa olsun,

etrafında bulunan birçok insanların, varlıkların ve hâdiselerin etkisi altında bilerek veya bilmeyerek kalır. Ve bu etkilerin şekillerine, derecelerine göre, onun varlığında zamanla birtakım değişmeler olur. Dünyalar birbirine etki eder ve birbiri üzerinde bir sürü değişmeler meydana getirir. Atomlar birbirine etki eder ve bir takım tezahürlere sebep olur.
Şu halde nisbî hiçbir şey yoktur ki, kendisine etki eden ve bu etkinin sonucunda kendi varlığında değişmeler meydana getiren başka bir şeyin etkisinden âzâde kalabilsin.
Yedincisi: Nisbî olan her şeyin, her hâdisenin ve her varlığın mevcudiyeti, ancak yokluk fikrine nazaran varlık kıymetini kazanır. Yani herhangi bir şeyin var olması, yokluğuna nisbetledir. O şey, var olabildiği gibi yok da olabilir. Elimde tuttuğum şu kalem var derken, onun elimde olmaması imkânı da bu varlık kavramında gizilce bulunmaktadır. Şu halde, varlık yokluğa nazaran, yokluk da varlığa nazaran kıymet kazanan iki kavramdır. "Var" başka türlü düşünülemez. Eğer kâinatta yokluk kavramı zihinlerde mevcut olmasaydı varlık kavramı da bahis mevzuu olamazdı. O halde nisbî olan her şey; kendi hakkında, varlık ve yokluk kavramlarının çarpışmalarına hedef olmaktan kurtulamayan bir imkân sembolüdür.
Ve nihayet: Nisbî olan her şey değişmeye mahkûm kılınmıştır. Yani onun hiçbir zaman ebediyen aynı halde kalacağı düşünülemez. Bizim için hiç değişmez gibi görünen bazı şeylerin de bu görünüşleri, sadece görünüşte, öyledir. Kâinatta hareket mevcut oldukça ve hareketler birbirlerinin tesirlerinden âzâde kalmadıkça kâinat eczasının değişmezliği bahis mevzuu olamaz. Esasen kâinat bir bakımdan da bir hâdiseler karmaşasıdır (Complex'idir) ki, bu hâdiseler ancak bütün var olanları hareketleriyle mümkün olan karşılıklı tesirlerine ve alış verişlerine bağlı bir niteliktir. Ve bu da kâinatta "sebep-netice" prensibi gibi muazzam bir kanun gereğidir. Şu halde nisbî olan hiçbir şey, bu "sebep-netice" prensibinin kapsamı dışına çıkarak ebedî bir değişmezlik hali gösteremez. Zaman değişir, mekân değişir, hâdiseler değişir, kâinat değişir, her şey değişir, her şey nisbîdir.
Bu düşüncelerden sonra karşımıza şöyle bir sual dikiliyor; şimdiye kadar söylediğimiz "eksiklikleri" acaba Mutlak hakkında düşünebilir miyiz?.. Bunlardan bir tanesini bile Mutlak hakkında düşünmek, onun nisbîliğini kabul etmek, Mutlaklığını inkâr etmek olur. O halde:
Mutlak hiçbir sıfatla eksikli değildir. Dolayısıyla onda beyazlık, siyahlık, yaşlılık, gençlik, kemal, kemalsizlik gibi hiçbir sıfat bahis mevzuu edilemez.
Mutlak, hiçbir şeyle aynılık, benzerlik ve zıtlık kabul etmez. Böylece onun karşısında bir önem derecesi kazanabilecek hiçbir kıymet, hiçbir mevzu düşünülemez.
Mutlak, noksanlık veya tamamlık kavramlarından tamamen arınmıştır. Zira noksanlık ve tamamlığı dahi o var etmiştir.
Mutlak hakkında nisbeti ve kıyası bahis mevzuu olmayan hiçbir etkenin, onun üzerindeki herhangi bir etkisi de düşünülemez. Zira, bütün etki ve bu etkilerin etkenleri, onun emirlerini taşıyan kanunlarının hâkimiyeti altındadır.
Mutlak hakkında değişmek, başka türlü olmak, yükselmek, alçalmak ve tekâmül etmek gibi kavramların hiçbirisi düşünülemez ve bahis mevzuu edilemez.
Buraya gelince; bazılarının aklına şöyle bir fikir gelebilir: Peki ama, Mutlak hakkındaki bu düşünceden sonra onun varlığına dair söylenebilecek hiçbir söz, düşünülebilecek hiçbir kavram ve mevzu kalmıyor. Böyle şey olur mu?.. Elbette olur ya! Ve elbette öyle olacak! Onun içindir ki, Mutlağın varlığı hakkında insan ruhundan yükselebilecek en kusursuz söz, ona karşı duyulan sonsuz hayraniyet duygusu içine dalarak susmaktır deriz.
İşte kısır bir insan ağzıyla Mutlak hakkında söylenebilecek bir kelâm, onun anlaşılamaz varlığının sonsuzda birini bile izaha yetmeyecek kadar böyle sıfır derecesinde küçük ve sönük kalır. Ne yapalım!.. Belki bu sözlerden de bazı şeyler anlayacaklar veya hiçbir şey anlamayacaklar bulunabilir ve elbette bulunacaktır. Esasen o yüce Mutlağı anladım diyebilen kim olmuş ki, onun hakkında âciz bir insan ağızıyla söylenebilmiş bu kadar küçük bir sözden dahi hiçbir şey anlamayacaklar bulunmuş olmasın!..

ALBERT EINSTEIN[49] (1879-1955): Bugün birçok yüksek tahsilli kimse için dahi "sürrealist bir matematikçi" olarak tanınan Albert Einstein, aslında "insanın gerçeği anlama yolundaki mücadelesinde, son derece mühim bazı kanunlar bulan bir bilgin"dir.
Einstein insanın gerçeği yalnız duyuları vasıtasiyle belirlemede ısrarı yüzünden ortaya çıkmış olan engeli aşmıştır. İzafiyet Teorisi ile Einstein; uzay, zaman, gravitasyon (cazibe) kavramlarımızı, doğrudan doğruya algılayamıyacağımız kadar uzak ve geniş gerçekleri şekillendirmiş.. Kuantum Teorisi ile ise; atom, madde ve enerjinin temel birimleri ile algılayamıyacağımız kadar küçük olan gerçekleri şekillendirmiştir.
Bu iki büyük bilim sisteminin birbirinden tamamiyle ayrı ve bağıntısız temeller üzerinde olmadığı görüşünde olan Einstein; ağır ağır seyreden, yıldızların tâbi olduğu gravitasyon kanunu'nun şiddetle uçuşan elektronların bağlı olduğu elektromanyetizm'in bir etkisi olduğunu ispat ederek; makrokozmos ile mikrokozmos arasında ortak ve geçerli tek bir kanun ortaya koymak ve kâinattaki bütün hareket şekillerini bir tek formüle indirgemek üzere çalıştığı "Birleşik Alan Teorisi"ni ölümü ile bir sonuca bağlayamamıştır. Ancak bu çalışmaları, ilmî düşüncenin günümüze kadar eriştiği en yüksek noktası olarak kabul edilmektedir.
Einstein, bilimin insanlar için ehemmiyetini şu sözlerle ifade etmiştir:
"Halkın, ilmî araştırmalar yolundaki gayretleri ve elde edilen sonuçları, şuurla ve akıllıca benimsemek imkânını bulması çok mühimdir. Sonuçların, yalnız birkaç mütehassıs tarafından bilinip geliştirilmesi kâfi değildir. Her yönüyle bilgi, mahdut bir zümrenin tekelinde kaldıkça halkın düşünme gücü körelir; bu da manevî kısırlığa sebep olur."
Maddenin "ne" olduğunu bilim dünyasına tanıtan Einstein; önce "kütlenin hız ile arttığı" gerçeğini formüle etmiş, "kinetik enerji kazanmak" demek olan hız artmasının kütleyi arttırışını; "enerjinin kütlesi vardır!" şeklinde ifade etmiştir.
İzafilik prensibinden önce, bilim adamları, kâinatın madde ve enerji olarak iki ayrı unsur ihtiva ettiğini düşünmüşlerdi. Madde; âtıl, dokunulur ve kütle denen özellliği olan bir unsurdu. Enerji de; faal, görünmez ve kütlesi olmayan bir unsur... Einstein, kütle ile enerjinin aynı olduğunu göstermiştir. Kütle (yani madde) denen özellik, sadece teksif edilmiş enerjidir. Yani madde enerjidir, enerji de madde; aralarındaki ayırma da sadece geçici durumları ile ilgilidir.
Postülat'ları[50] ne zaman denenmiş ise sağlamlıkları daima ispatlanmış olan Einstein, aynı zamanda çok iyi keman çalan bir müzik meraklısıydı. Fizikî gerçeklerin altındaki esrara sırt çeviren birçok bilim adamına karşılık Einstein şöyle demiştir:
"Duyabileceğimiz en güzel ve en derin heyecan, mistik olan şeylerin duyumudur. Bu, gerçek bilimin tohumudur. Bu heyecanın yabancısı olan bir kimse, yani; artık hayranlık duyamaz, huşu içinde vecde gelemez olmuş bir kimse, ruhen ölmüş demektir. Bizim nüfuz edemediğimiz şeyin gerçekte mevcut olduğunu bilmek ve bunun en yüksek bilgelik, en parlak güzellik halinde tezahürlerinin, donuk melekelerimiz vasıtasiyle ancak en kaba şekillerini kavrayabildiğimizi anlamak ve hissetmek; gerçek dinliliğin temelidir."

Dr. BEDRİ RUHSELMAN[51] (1898-1960):
Dr. Bedri Ruhselman 1898 yılında İstanbul'un Fındıklı semtinde doğdu. İlkokula Şems-ül Mekâtip'te başladı ve ortaokula Çanakkale Rüştiyesi'nde devam etti. Küçük yaşlarda müziğe karşı olan ilgi ve yeteneği ile dikkatleri çekti; o sıralarda İstanbul'un en üstad kemanisti olan Braun'dan dersler aldı. Daha sonra Kabataş lisesini bitirerek tıp tahsiline başladı. Fakat san'ata olan sevgisi yüzünden tıbbiyeyi 4. sınıfta terk ederek, adlî tıp hocası Saim Ali beyin desteği ve bir prensesin himayesi sayesinde Çekoslovakya'ya giderek Prag'da konservatuardan sonra devam edilen virtüöz okuluna (Meisterschule) girerek son sınıfın 2. yarısına kadar devam etti. Bu okulda gayet parlak derecelerle ilerleyerek kemanda virtüözlük mertebesine yükseldi.

Kendisini bu tahsilinde himaye eden prensesin malî durumunun bozulması üzerine, cumhuriyet ilânının ilk yıllarında İstanbul'a dönmek mecburiyetinde kaldı ve bir süre okullarda müzik öğretmenliği yaptı. Bu arada yarım kalan tıp tahsiline de devam eden Ruhselman, mezun olduktan sonra Prof. Frank'ın yanında ihtisasını yaparak dahiliye mütehassısı oldu.

Prag'daki öğrenim yılları sırasında tanıştığı bir zattan spiritizma ile ilgili ilk bilgilerini aldı ve bu konuya duyduğu merak, Ruhselman'ı gittikçe artan büyük bir ilgi ile spiritizmayı öğrenmeye zorladı. Böylece tüm hayatının uğraşı olacak olan metapsişik konuların tetkikine teorik olarak başladı. Spiritizmayı Fransızca, Almanca ve İngilizce bilmenin de verdiği imkânla, Allan Kardec, Charles Richet, Gabriel Delanne gibi klâsik spiritizmanın öncüleri olarak bilinen ciddi ilim adamlarının eserlerinden tetkik etti.

İstanbul'a döndükten sonra da araştırmalarına devam eden Ruhselman, spiritizmanın tatbikatına geçerek ilk yüksek bilgileri 1936 yılında musikişinas H. Sadettin Arel'in medyumluğuyla almaya başladı. Bu celselerde kendisini "Üstad" adiyle tanıtan yüksek bir ruh varlığı gayet değerli bilgiler vermiş ve bu irtibat ile, "dört buutlu" olarak vasıflandırılan çok yüksek bir manevî plânın dünya ile doğrudan doğruya ilk defa temas kurduğu bildirilmişti.

Üstad ile başlayan bu yüksek bilgi tedrisatıyla Bedri Ruhselman'ın ilerki bilgi çalışmalarının tsmelleri atılmaya başlandı. 20 celselik bir bilgi irtibatından sonra Üstad'ın "Bu irtibatın devamı, sizin ölçülerinize göre uzunca bir zaman sonra olacaktır" diyerek ayrılmasıyla bilgilerin sentezi için 11 yıllık bir ara verilmiş oldu.

Daha sonra bir yandan spiritüel çalışmalarını sürdüren Ruhselman öte yandan, o güne kadar yaptığı çalışmalarının sentezi olan kitabını yazmaya başladı. Bu arada da 1942 yılında Afganistan'daki bir sanatoryumun başhekimliği görevini kabul ederek Kabil'e gitti. Kitap çalışmalarını Afganistan'da da sürdüren Ruhselman 1946 yılında yurda dönerek üç ciltlik "Ruh ve Kâinat" isimli değerli eserini yayınladı. Bu ve bunu takip edecek olan yayınlarına "Neo-Spiritüalizma" adını vererek bu dalda yeni bir ekol kurdu.

"Ruh ve Kâinat" kitabında bütün ruhî konular ele alınmış, klâsik spiritizmadaki görüşlerle, "Üstad" celselerinin yüksek bilgileri karşılaştırılmış; insan, ruh, ahiret, tekâmül hakkında bilgiler verilmiş, tekrar dünyaya geliş (reenkarnasyon) ilmî izah ve misallerle ortaya konmuştur. Bu eser, memleketimizde bu konuda yayınlanan ilk ilmî ve ciddi eserdir.

Spiritizmanın temel konularını ele alan "Ruh ve Kâinat" kitabının yayınlanması üzerine, bazı kimseler, bu yayın serisine Ruhselman'ın verdiği "Neo-Spiritüalizma" adını yazılarıyla eleştirmeye başladılar ve, hudutları çok geniş olan ve tüm inanç sistemini içine alan "spiritüalizme" adının spiritizmaya verilişini tenkid ettiler. Halbuki Ruhselman, bu eserler dizisinin kendi ölümünden sonra da devam edecek ve spiritizma hudutlarını çok aşacak bir inanç öğretisi halini alacağını; spiritüalizma adı altında toplanmış bulunan bütün din ve inanç sistemlerinin bir sentezi olacak bu öğretiye de ancak, yeni tarz bir spiritüalizma (Neo-Spiritüalizma) denilebileceğini müjdelemekteydi. Nitekim o serinin üçüncü kitabı olan "Allah" isimli eserinin spiritizma ile ilgisi sadece, konuyu tebliğlerle işlemesinde idi; fakat eser Allah konusunu, O'nun yüceliğini, o güne kadar benzeri yazılmamış bir tarzda anlatmakla hiçbir spiritizma kitabına da benzememekteydi.

Hayatının bundan sonraki safhalarında Bedri Ruhselman'ı yoğun bir çalışma içerisinde görmekteyiz. Tatbikî çalışmalarının yanısıra kitaplar yayınlamakta, Ankara ve İstanbul Üniversitelerinde ruhiyat ilmine dair müteaddit konferanslar vermekte, Türkiye'nin ilk metapsişik araştırma cemiyetini[52] kurduktan sonra da aylık "Ruh ve Kâinat" mecmuasını çıkarmaktadır[53].

1951 yılında Stockholm'de yapılan milletlerarası spiritüalizma kongresine sunduğu "Medyomluğun ve Ruhların Dünyamızdakilerle Görüşme ve Münasebetlerinin Neo-Spiritüalizma Görüşü ile İlmî İzahı" konulu 61 sayfalık rapor ile[54], kongreye rapor vererek iştirak eden 15 milletin bayrağı arasında Türk bayrağı da yer almıştı. Rapor, dünya spiritizma merkezlerine dağılmış ve yankılar uyandırmış olup, kendisine Londra'dan, Milletlerarası Spiritüalizma Federasyonu Başkanı P.J. Hitchcock'tan "hayranlık dolu tebriklerini" ileten mektup gelmiştir.

Spiritizma kaynaklı çalışmalarının, hayatının biricik gayesi ve yegâne vazifesi olduğu idrak ve bilincine o kadar varmıştı ki, hayatta her konu, onun bu kutsal vazifesinin gerisinde kalmıştır. Ne meslekî mevki kaygusu, ne de maddî refah duygusu onu asla ilgilendirmemiş, hattâ çalışmalarının gereği olarak, evlenip yuva dahi kuramamıştır.

1953 Eylül'ünde 'Ruh ye Kâinat' mecmuasının 12. sayısında çalışmalarının vardığı noktayı şu cümlelerle ifade etmekteydi:

"... 17-18 sene evvel Üstad adıyle andığımız yüksek varlıktan almış olduğumuz üstün kıymeti haiz tebligatın, dünyada yeni bir realitenin kapılarını açmağa bir hazırlık olduğunu, uzun zamanda kazanabildiğimiz görgü ve tecrübelerden sonra anladık. O bir başlangıçtı. O zamana kadar geçen müddet zarfında araya bir sürü diğer kıymetli ruh dostlarımızın tebligatı karıştı. Ve bunların her biri, gene hazırlanmakta olan ve ilk kapısının anahtarı Üstad tarafından verilmiş bulunan büyük realitenin yavaş yavaş iptidaî malzemelerini hazırlamak vazifesini gördüler. Bu malzemenin bir kısmını, neşretmiş olduğumuz kitaplarla yayınlamayı, biz de kendi üzerimize düşen bir vazife telâkkî ederek memleketimize ve bütün insanlığa karşı olan bu büyük borcumuzu ödemeğe çalıştık. Fakat vazifemiz bitmedi ve borcumuzun en son ve en temelli kısımlarını henüz ödemedik.

... Mütemadi çalışmalarımız ve buna mukabil yukarlardan, zamanla kıymetleri birbirine nazaran artarak gelen tebligat ile; dünyamızın bugünkü yüksek tekâmül durumu ile mütenasip, şimdiye kadar hiçbir taraftan dünyamıza verilmemiş büyük ve yepyeni hakikatler verilmeye başlandı. Bu tebligatın sayısı mahdut olacaktır ve son gerçek realiteyi dünyamızdaki vazifelilere vermek gayesine matuf olarak tertiplenmiş bulunmaktadır[55].

İşte biz bu işi artık bu dünya hayatımızın en ileri bir faaliyeti olarak bugün idrak etmiş bulunuyoruz. 1936'da başlanmış bir Neo-Spiritüalizma realitesinin Üstad tarafından verilen anahtarlarıyle açılmış kapılarının ardında bu kadar uzun süren ve herbiri ayrı fikir ve duygu zenginliği içinde devamlı, programlı ve birbirini tamamlayıcı, birbirine bağlı tebligat; muhitimizde gayesine varmış, vazifesini görmüş ve beklenilen neticenin tahakkuku eşiğine bizi ulaştırmıştır.

Son aylardaki mesaimizde ikinci bir üstad plânının, büyük bir fikir ve bilgi aydınlığı içinde vermekte olduğu tebligat, dünyamız anlayış ve kavrayış ihtiyacına asırlarca yetecek en esaslı ve gerçek realiteleri üzerinde toplamış bulunmaktadır..."

Kadri, Akın, Mustafa Molla, Şihap, Kemal Yolcusu (Kemal Yolu) (Rehberleri) isimleriyle kendilerini tanıtan yüksek bedensiz varlıkların vermiş oldukları bilgilerle gelinen bu noktadan sonra araya 1957 yılına kadar üç yıllık bir fasıla daha girdi. Bu arada Bedri Ruhselman geçirdiği kalp rahatsızlığı nedeni ile kurmuş olduğu cemiyetten ayrılarak oradaki çalışmaları yetiştirdiği öğrencilerine devretti.

İnsanlara karşı dolu olduğu hizmet aşkı, onu, geçimini temin ettiği doktorluk hizmeti karşılığında alması gereken parayı bile alamaz hale getirmişti. Maaş karşılığı çalışabileceği ve bilgi çalışmalarına vakit ayırabileceği bir iş aramış ve bu imkânı 1950'lerden itibaren gemi doktorluğunda bulmuştu. Akdeniz'de Marsilya hattında çalışan "Ankara" yolcu gemisinde doktorluk görevinin dışındaki zamanlarında, odasında yoğun bilgi çalışmalarını sürdürdü. Cemiyetten talep ettiği bir arkadaş kadrosunun yardımıyla yaptığı çalışmalarını ise gemisinin her seferi sonunda İstanbul'da kaldığı günlerde yürütmekteydi.

1957 yılının Kasım ayında "Meş'ale" isimli varlığın celseleriyle tekrar bilgi alınmağa başlandı. Bu celseleri ise kendisini "Önder" adıyla tanıtan daha yüksek bir varlığın verdiği bilgiler takip etti. Bu son varlık, bütün bilgilerin toplanmasına, mânalandırılmasına imkân hazırlamıştır. Ve o zaman, dünyaya böyle aralıklarla verilen bilgilerin tam bir nizam ve tertip içinde olduğu, Ruhselman'ın ise ilâhî bir vazifeye hazırlandığı daha iyi anlaşılmıştır.

Kalp rahatsızlığı zaman zaman doktorluk görevini yapmasına engel teşkil etmeye başlamış, 1958 yılı ortalarından sonra ise Ruhselman bu görevini tamamiyle bırakmak mecburiyetinde kalmıştır. Tam bu tarihlerde de kendisine "Önder" isimli varlığın denetimi altında bir kitap yazdırılmaya başlanmıştı. 78 ay süren bu çalışma 1959 Ağustos'unda son buldu. Ömrünün son yılı içersinde; o güne kadar verilen

tüm bilgilerin vardığı en yüksek realitede yapılan bu çalışmada, Ruhselman'ın şahsiyeti vazifesinin atmosferi içinde eriyerek, o yüksek bilgilerin derleyicisi ve nakledicisi olan vazifeli âdeta bir medyom olarak hizmet görmüştür.
İşte bu şartlar içerisinde hazırlanan eser hakkında Dr. Ruhselman, "Hiçbir zaman benim eserim değildir" diye müteaddit defalar dostlarına söylemiştir. Onun dünyaya gelişinin hakikî gayesi ise hayatının son yılı içersinde yaptığı çalışmaları olan bu bilgilerdi. Dünyaya ilâhî plânlardan hediye edilen bu bilgilerin baş vazifelisi olan Ruhselman, vazifesini mükemmel yapan insanların ruh huzuru ve sevinci içindeydi.
O, kendisine öte âlemden bildirilen ölümünü büyük bir saadet içinde bekledi; ölümünü haber veren rüya ve sezgileri sevinçle karşıladı. Ölüm onun için en büyük bir müjde ve en mutlu bir yolculuktu. O yolculuğa, huzur içinde ve dostlarıyla şakalaşarak, onlara cesaret vererek çıktı (18 Şubat 1960).
Dostluk ve arkadaşlığı vazifeden ayırmayı onun kadar iyi bilen insana çok az rastlanırdı. Görev esnasında ne kadar ciddi ve otoriter ise, onun dışında da o kadar yumuşak, esprili ve şakacı bir insandı. Onu ilk önce ikinci tarafı ile tanıyan bir insan diğer yönü ile karşılaşınca şoke olacak kadar şaşırabilirdi. Beraber çalıştığı arkadaşlarının başarısızlıklarında asla mazeret kabul etmez ve kusuru, o kişinin davaya yeterince inanç duymaması, yeterli arzuyla konuya sarılmamasında bulurdu. Başarı konusundaki düşünceleri şöyleydi:
"Herhangi bir konu üzerinde çalışan, mücadele eden kişi; konuya yeterli derecede inanç konsantrasyonu içinde ise ve başarmaya çalıştığı konuda akıl ve gönül bütünlüğünü manevî âlemle uyum haline getirerek başarıyı var gücüyle oradan çağırırsa; manevî âlem onu, bu çağrının dozuna göre başarıya ulaştırır. Aslında başarının da, başarısızlığın da sahibi manevî âlemdir. Başarısızlıktaki yegâne kusur, kişinin inanç ve duygu noksanlığıdır!.."
Ruhselman bu düşüncelerini şu misalle izah ederdi:
"İstanbul'dan Mısır'a götürülüp salıverilen bir güvercin tekrar İstanbul'daki yuvasına geri döner... Bunu nasıl başardığını hiç düşündünüz mü?.. Ne radarı, ne haritası, ne de bilgisi olan bu hayvan; gönlünde dopdolu olan yuva sevgisi ve hasretiyle manevî bir yön çağrısı içindedir; ve manevî âlem de onun bu özlem dolu kanat çırpışlarına gerçek yönde ışık tutar..."
Dr. Bedri Ruhselman'ı ve onun yaptığı büyük vazifeyi dünya, ölümünden sonra daha iyi anlayacaktı! Noterlikte muhafaza altında olan bilgi kitabı ise zamanı gelince insanlığa sunulacaktır.

---

[41] Bilgi no. 3

[42] erdem: İnsanın karakterindeki iyilik etme, fenalıktan çekinmek, merhametli olmak, doğruluk ve alçak gönüllülük gibi vasıfların genel adı; ahlâk mükemmeliyeti; fazilet.

[43] Sokrat, insanların dünyaya daha birçok kez geleceğine inanmaktadır.
[44] Ruhta gerçekte var olan bilgiye göre.
[45] Tekâmül.
[46] Bilgi no. 5.
[47] Bilgi no. 5.
[48] (Bilgi no. 48) Allah; Bedri Ruhselman 1950, Gayret Kitabevi, İstanbul, sayfa 39.
[49] Bilgi no. 583.
[50] postulat (postülâ): İspatına lüzum görülmeden kabul edilen hakikat; kabulü zarurî olan esas; her şeyden evvel lâzım olan şart.
[51] Bilgi no. 687.

[52] Türkiye Metapsişik Tetkikler ve İlmî Araştırmalar Cemiyeti (1.4.1950).
[53] 18 sayı çıkmıştır.
[54] 1952 yılında “MEDYOMLUK” adıyle Türkçe olarak yayınlanmıştır.
[55] Kitabın 309 numaralı bilgisinin baş kısmında da aynısı bildirilmektedir.